

SPRAWOZDANIE
C. K. TOWARZYSTWA ROLNICZEGO
KRAKOWSKIEGO
ORAZ
TOWARZYSTW POKREWNYCH
ZA ROK 1911.

NAKŁADEM C. K. TOWARZYSTWA ROLNICZEGO KRAKOWSKIEGO.

W KRAKOWIE,

CZCIONKAMI DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ (UL. MIKOŁAJSKA L. 13)
POD ZARZĄDEM A. SZYJEWSKIEGO.

1912.

BIBLIOTEKA PAŃSTWOWA
M. KRAKOWA
ODZWIĘDZTWA KRAKOWSKIEGO
ODZIAŁ W NOWYM SĄCZU
Piłarska d. 3/5 Tel. 43-45

1200

SPRAWOZDANIE

C. K. TOWARZYSTWA ROLNICZEGO

KRAKOWSKIEGO

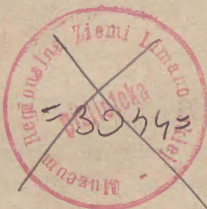
ORAZ

TOWARZYSTW POKREWNYCH

ZA ROK 19¹.

MRZL MB-8

NAKŁADEM C. K. TOWARZYSTWA ROLNICZEGO KRAKOWSKIEGO.

W KRAKOWIE,

CZCIONKAMI DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ (UL. MIKOŁAJSKA L. 13)
POD ZARZĄDEM A. SZYJEWSKIEGO.

1912.

PROTOKÓŁ

obrad Walnego Zebrania c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego
odbytego w dniu 27 maja 1911 r.

w gmachu własnym przy placu Szczepańskim L. 8 — po nabożeństwie
odprawionem w kościele św. Marka.

Przewodniczący: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.

C. k. Ministerstwo rolnictwa i c. k. Namiestnictwo reprezentowali:
Delegat Namiestnictwa Radca Dworu Dr. Adam Fedorowicz
i Dr. Władysław Wróblewski, sekretarz Namiestnictwa.

Wydział krajowy reprezentował: Prezes Wydziału krajowego Dr.
Tadeusz Pilat, zastępca marszałka krajowego.

Miasto Kraków reprezentował: Prezydent Prof. Dr. Juliusz Leo.

Bank krajowy reprezentował: Dr. Alfred Zgórski.

Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń reprezentował: Józef hr. Mę-
ciński.

Pokrewne Towarzystwa reprezentowali pp.:

C. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarskie we Lwowie: Ks. Witold
Czartoryski, Dr. Maryan Lisowiecki, Dr. cam. August Rodakiewicz.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych: Artur Cielecki.

Centralne Towarzystwo rolnicze Królestwa Polskiego: Wiceprezes p.
Maryan Kiniorski.

Studjum rolnicze Uniwersytetu Jagiellońskiego: Prof. Dr. Waleryan
Klecki.

C. k. Towarzystwo rolnicze w Wiedniu: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.

C. k. Towarzystwo rolnicze w Gracu: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.

C. k. Towarzystwo rolnicze w Lublanie: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.
C. k. Towarzystwo rolnicze w Lincu: Dr. Józef Raczyński.
Towarzystwo gospodarskie w Zagrzebiu: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.
C. k. Towarzystwo rolnicze w Celowcu: JE. Zdzisław hr. Tarnowski.
Towarzystwo rolnicze dla Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie:
Alojzy Machalica.
Towarzystwo ogrodnicze w Krakowie: Prof. Dr. Edward Janczewski.
Towarzystwo rybackie w Krakowie: Henryk Rogala-Rozwadowski.
Galicyjskie Towarzystwo mleczarskie: Edward Maurizio, Kazimierz
Bzowski, Ludwik Barański.
Towarzystwo dla popierania polskiej nauki rolnictwa: Prof. Dr.
Emil Godlewski.
Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń Urzędników prywatnych: Sta-
nisław Bal, Feliks Sierhiejewicz.
Austryackie Biuro Centralne dla obrony interesów rolniczych w Wiedniu:
Edward Maurizio.

Życzenia pomysłnych obrad nadesłali:

Centralne Towarzystwo gospodarcze w Poznaniu.
Rada kultury krajowej (Sekcja niemiecka) w Pradze.
Rada kultury krajowej w Wiedniu.
C. k. Towarzystwo rolnicze w Opawie.
C. k. Towarzystwo rolnicze w Solnogradzie.
Minister dla Galicyi: Dr. Wacław Zaleski.
Szef Sekcyi c. k. Ministerstwa rolnictwa: Rada Dworu Władysław
Struszkiewicz.

Na sali oprócz Komitetu reprezentowanych było 23 Towarzystw rolniczych okręgowych przez 264 delegatów, przeważnie włościan.

Stwierdziwszy komplet, prezes Towarzystwa rolniczego JE. Zdzisław hr. Tarnowski powitał reprezentantów: Rządu i Ministerstwa p. Fedorowicza, Wydziału krajowego dra Pilata, prezydenta miasta dra Leo i delegatów pokrewnych instytucyj, mianowicie: Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego z ks. Witoldem Czartoryskim na czele, reprezentanta centralnego Towarzystwa gospodarskiego w Warszawie p. Maryana Kiniorskiego i delegatów głównego Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych pp. Cieleckiego i Dulębę. p o c z e m m ó w i ł, jak następuje:

„Zebranie nasze przypadło w czasie gorącego ruchu wyborczego posłów do Rady państwa; staraliśmy się ze względu na tę okolicz-

ność, jak również ze względu na trwające jeszcze roboty w polu, przedmiot obrad tak ułożyć, aby nie zabrał więcej, jak jeden dzień czasu.

Nie brakło głosów przemawiających za odroczeniem obrad poza okres wyborów. Wszelako, zdaniem mojem, przeszkoda ta nie powinna w niczem wpłynąć na nasze czynności, jako organizacyi zawodowej rolniczej.

Przeciwnie, dzisiejsze obrady powinny spokojem swoim i powagą właśnie uwidocznic różnicę między pracą partyj politycznych, a pracą rolników, zjednoczonych w naszym Towarzystwie dla podniesienia swego i rolników wszystkich dobrobytu. Dlatego niechaj dzisiaj odezwą się tutaj jak najliczniej poważne głosy oceny działalności Komitetu, niechaj podniosą się wnioski, zmierzające do jej poprawy, ale niechaj zmiłkną niechęci i uprzedzenia, mające źródło w różnicy zapatrywań politycznych.

Niechaj społeczeństwo i walczące w wyborach obozy, otrzymają z naszego Zebrania czysty i bezstronny obraz naszych potrzeb rolniczych, których bronić ich wybrańcy powinni, niechaj otrzymają jednolite wrażenie solidarności zawodowej rolników — nie solidarności samolubnej, ale solidarności, która dąży do powodzenia rolnictwa, jako niezbędnego warunku dobra całego społeczeństwa.

Z czynności Komitetu za rok ubiegły pozwolę sobie dotknąć tu tylko najważniejszych spraw:

Działalność na polu doświadczeń rolniczych, nie mogąc dla braku większych środków rozwinąć się na ilość, udoskonalała się na jakość a liczne listy dziękczynne, jakie Komitet otrzymał od rolników, świadczą, z jakim uznaniem przyjmują ją włościanie i jakie z niej odnoszą korzyści.

Komitet wprowadził w życie dalszy środek krzewienia wiedzy rolniczej wśród włościan we formie popularnego dodatku do „Tygodnika rolniczego“, który także rozsyłamy jako pismo samoistne. „Kmieć“ jest w rękach Szan. Panów od Wielkanocy i Szan. PP. zechę sami Komitetowi wyrazić, czy „Kmieć“ trafnie pojął i dobrze spełnia podjęte zadanie.

Działalność hodowlana ucierpiała w roku ubiegłym w wysokim stopniu wskutek rozszerzenia się pryszczycy. Mam tu na myśli przedewszystkiem wielkie straty ogółu hodowców bydła i trzody w kraju, poniesione przez chorobę poszczególnych sztuk, ubytek w mleku, oraz wadze rzeźnej, straty spowodowane przymusem żywienia bydła w stajni, straty wywołane zamknięciem targów. Idą

one w naszym tylko kraju w dziesiątki milionów; Komitet starał się złagodzić je i na przyszłość zmniejszyć przez staranie o zmianę postanowień ustawy o tępieniu zaraz, w tym zwłaszcza kierunku, aby zakaz obrotu bydłem ile możliwości był ograniczony na te jedynie miejscowości lub zagrody, które są objęte pryszczycą, ale żeby nie był rozciągany na całe powiaty. Nadto żeby odkażania po przebytej zarazie były jak najrychlej przeprowadzane, a szkody poniesione przez hodowców przez padnięcie lub przymusowe dobiecie sztuk chorych, spowodowane środkami, mającymi na celu tłumienie zarazy, były poszkodowanym wynagradzane.

I w akeyi Komitetu spowodowała pryszczycą liczne przeszkody i zaburzenia, a to wskutek przymusowych przerw w wysyłkach materiału hodowlanego, które trwały miesiącami.

Pryszczycą także była głównym powodem zastoju w obrotach organizacyi dla zbytu bydła i trzody, zwłaszcza, że najbardziej grasowała w miesiącach, w których zwykle najwięcej jest materiału na sprzedaż. Mimo to zrzeszenie rolników w zakresie zbytu bydła i trzody uczyniło dalsze postępy.

Spółki — rzeszowska, strzyżowska i krośnieńska nie tylko w swoich powiatach obroniły cenę produktu od spadku, nie tylko opędziły swoje koszta, ale wykazały czysty zysk i pozyskały liczniejszych jeszcze członków, choć nie brakło niechętnych, którzy temu rozwojowi wszelkimi sposobami przeszkadzali, nie wahając się przed zasiewaniem nieufności między samymi rolnikami. To też sąsiednie powiaty: ropczycki i jasielski, zachęczone tymi wynikami, przystąpiły do zawiązywania takich Spółek, upewniając tem samem Komitet, że wybrał właściwą drogę.

Pomyślnym można nazwać postęp assocyacyi w dziale Spółek w handlu artykułami rolniczymi. Opieka troskliwa, jakiej doznawały Spółki od Komitetu pod względem organizacyjnym, rachunkowym, a niejednokrotnie i handlowym, uchroniła je w wielu wypadkach od błędów i strat, tak, że zamknęły r. 1910 nadwyżkami. obroty ich wzrosły do 2,670.000 kor. Jeżeli zaś Szan. Panowie uwzględnicie, że żadna z tych Spółek nie miała pomocy finansowej ani od rządu, ani od kraju, to tem pomyślniejszą możecie im rokować przyszłość, skoro się złączą w związek, ustalą swój stosunek do centrali handlowej i uzyskają pomoc finansową, do czego Komitet usilnie dąży.

W ubiegłym roku zorganizował też Komitet pierwszą Spółkę producentów dla dostawy siana i słomy dla wojska, która powinna się stać punktem wyjścia trwałej i inne dostawy także obejmującej organizacyi.

Ruch ten assocjacyjny idzie w parze z rozwojem samego Towarzystwa.

W ciągu roku 1910 powstały dalsze dwa Towarzystwa okręgowe — to jest w Ropczycach i Gorlicach, tak, że wraz z zawiązaniem w marcu b. r. Towarzystwem okr. chrzanowskim mamy obecnie 23 Towarzystw okręgowych i bliscy jesteśmy urzeczywistnienia postawionej zasady, żeby w każdym powiecie autonomicznym istniało Towarzystwo rolnicze. Tylko Grybów i Nisko nie mają jeszcze osobnych Towarzystw.

Ale nie samym tylko liczebnym wzrostem pochlubić się możemy. Towarzystwa zyskują na ilości członków, urządzają coraz liczniejsze zebrania i przeprowadzają dyskusje w sprawach zawodowych, a co dla przyszłości ważne, starają się o pozyskanie kwalifikowanych instruktorów rolniczych, na których dopiero rzetelna praca w powiecie może się oprzeć.

Z końcem roku 1910 dosięgła liczba bezpośrednich członków Towarzystwa Rolniczego krakowskiego przeszło 4000 (4125), w czem 328 Kółek i Spółek Rolniczych z 16.000 przeszło członków, tak, że nasza organizacya zrzeszyła okragło 20.000 rolników, szukających w c. k. Towarzystwie Rolniczem krakowskiem zaspokojenia potrzeb wyłącznie zawodowych.

Ale siła tej organizacyi nie wystarcza jeszcze do skutecznej obrony naszych interesów rolniczych, jak się to okazało przy rozwiązaniu traktatów handlowych z państwami bałkańskimi. Aby zapewnić przemysłowi zachodnich prowincyj zbyt wyrobów do krajów bałkańskich, zamierzono poświęcić rolnictwo nasze i hodowlę, a zamach ten uzasadniono, wskazując na rolników jako głównych sprawców i winowajców drożyzny.

Słaby głos rolniczej obrony ginał w głośniejszej wrzawie ataków. Mamy obecnie woły i trzody serbskie, rumuńskie, mamy mięso argentyńskie, ale konsumenci żalą się więcej, niż wtedy, gdy ich nie było. Dowód, że zastosowano środek niewłaściwy, a dla rolnictwa groźny. Gdy zaś przyszło do rozdziału subwencyj traktatowych, zostaliśmy pokrzywdzeni, mimo przedstawień Komitetu rzeczowo uzasadnionych. Nauka dla nas gorzka, ale oby przynajmniej skuteczna, że tylko wtedy zdołamy sprostać w walce z przeciwnikami, gdy ogół rolników znajdzie się w naszej organizacyi. Bo tylko na własne siły liczyć możemy, ale siły połączone całego rolnictwa.

Szan. Panowie! Wspomniałem o drożyznie, i niewłaściwie wybranym środku do jej złagodzenia, czy usunięcia. Ale to dopiero ne-

gacya. Jakież nasze pozytywne wobec tej kwestyi stanowisko, jakie wpływające z niego obowiązki?

Przyznajemy, że wzrost cen artykułów żywności po miastach jest dla ludności uciążliwy i przewyższa wzrost jej dochodów. Ale zarazem stwierdzamy, że jest on niestosunkowo wyższy niż wzrost cen płodów rolniczych rolnikom płaconych; stwierdzamy dalej, że rolnictwo samo ugina się pod wzrastającym ciężarem kosztów produkcji. Za najskuteczniejszy, najwytrwalszy i najbezpieczniejszy środek zwalczania drożyzny artykułów żywności uważamy — powiększenie i wzmocnienie siły produkcyjnej rolnictwa krajowego.

My rolnicy świadomi jesteśmy tego, że od wydajności naszej pracy zawisły zasoby, żywiące społeczeństwo. Chcemy i staramy się pracować tak, żeby wydajność naszych ról, ogrodów i obór była coraz większa. Osiągnęliśmy już niemało, osiągnąć możemy o wiele więcej, ale całe społeczeństwo musi także zrozumieć, że jego interes jest tu identyczny z naszym. Walka z rolnictwem nie zwalczy drożyzny. Społeczeństwo niechaj poprze nasze starania, my zaś wyteżmy siły, wykorzystajmy wiedzę zawodową, a objawy drożyzny przestaną być zmorą przygniatającą ludność naszych miast. Ogłędzanie miast nie jest naszym zamiarem, przeciwnie, mamy pełną świadomość tego, że tylko syte miasto zapewnia wsi dobrobyt i na odwrót dobrobyt wsi wzbogaca miasto.

Tak pojmujemy nasze obowiązki jako producentów wobec społeczeństwa i tak je spełnić pragniemy. (Oklaski).

W roku ubiegłym śmierć nie oszczędziła nam strat bolesnych.

Najcięższą jednak żałobą okryło się nasze Towarzystwo przez zgon wiceprezesa Karola Czecha. Trzydzieści lat uczestnictwa w Towarzystwie, dwadzieścia siedm w pracach Komitetu, piętnaście wiceprezesury — to nieprzerwane pasmo zasługi około naszego Towarzystwa i rolnictwa krajowego, którym poświęcał się z zapałem i wytrwałością podziwianą przez wszystkich, co na to patrzyli, a zwłaszcza przez towarzyszków pracy. W łonie samego Towarzystwa podejmował nieustannie inicjatywę, jako poseł popierał sprawy rolnicze na arenie sejmowej, jako delegat Towarzystwa bronił ich u władz krajowych i państwowych.

Rzadkiej bystrości umysł, wielka pamięć i nieustrudzona energia, zapewniały sukces Jego usiłowaniom. To też rzecz można, że wszystkich tych przedsięwzięć, które prowadziły nasze Towarzystwo do rozwoju, „magna pars fuit“. Komitet uczył jego zasługi przez udział w smutnych uroczystościach pogrzebowych, a Walne Zgromadzenie

niechaj dziś odda cześć Jego nieodżałowanej dla Towarzystwa i dla przyjaciół pamięci“.

Imieniem galic. Towarzystwa gospodarskiego złożył życzenia Zgromadzeniu Ks. Witold Czartoryski, zapewniając o solidarności Towarzystwa gospodarskiego, które nawet powzięło uchwałę o połączenie się z Towarzystwem rolniczem i Kółkami rolniczymi, imieniem zaś Towarzystwa Kółek rolniczych, prezes p. Artur Cielecki, zapewnił o gorącej życzliwości i gotowości współdziałania Kółek rolniczych z Towarzystwem rolniczem.

Sekretarz Towarzystwa Dr. Józef Raczyński przedkładał Walnemu Zgromadzeniu drukowane sprawozdanie z działalności Komitetu, oraz Towarzystw pokrewnych za rok 1910.

Dyskusję nad sprawozdaniem z działalności Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego oraz Towarzystw okręgowych za rok 1910 rozpoczął Dr. Witold Lewicki sprawozdaniem Komisji rewizyjnej o czynnościach Komitetu za r. 1910 illustrowanem obszernymi i szczegółowymi cyframi. Sprawozdanie, które w dosłownem brzmieniu ogłoszono w nr. 24 „Tygodnika rolniczego“ z roku 1911 zakończył mowca wnioskiem, przyjętym hucznymi oklaskami:

Walne Zgromadzenie udziela Komitetowi absolutoryum z rachunków i działalności za r. 1910.

Po referacie Komisji rewizyjnej przemówił Ks. Nowak z Krzywaczki, zalecając, aby w przyszłości tworzone były także mniejsze Spółki mleczarskie niż obecnie.

P. Stefan Stobiecki przypomniał sprawę melioracyi rolnej gruntów plebańskich i postawił wniosek, aby Towarzystwo rolnicze wogóle energicznie zajęło się sprawą przymusowej melioracyi gruntów. Drugi wniosek mowcy żądał ustawowego ograniczenia możności rozdrażniania małej własności rolnej, trzeci wniosek tyczył się zorganizowania tańszej produkeji wapna nawozowego dla rolników i uzyskania większych ulg przy transporcie.

P. Wincenty Tęczar z Dobrzechowa żądał utworzenia inspektoratu dla uprawy roślin pastewnych oraz uzasadniał potrzebę zakładania liczniejszych szkół zimowych, żądał wreszcie zakupywania sztuk zarodowych w chlewniach włościańskich.

P. Jan Töpfer z Palikówki omawiał sprawę chlewni zarodowych w powiecie rzeszowskim i popierał przemówienie p. Tęczara.

P. Józef Koczub z Piekarówłki domagał się założenia cieleciarni dla wychowu bydła włościańskiego oraz urządzania wycieczek włościan za granicę, celem zapoznania się z racjonalnem gospodarstwem

P. Wojciech Sarna z Brzeszcza omawiał stosowanie wapna w użyźnianiu gruntów, przytaczając poczynione przez siebie doświadczenia i spostrzeżenia.

Dr. Tadeusz Brochocki z Sobolowa żalił się z powodu nieprawidłowości, popełnianych w Wiedniu przy eksportowej sprzedaży bydła z powiatu bocheńskiego.

P. Franciszek Węda z Tłuczani prosił o większe uwzględnianie przy rozdziale subwencji okręgu wadowickiego i podnosił potrzebę jak najrychlejszego wprowadzenia asekuracji bydła włościańskiego.

P. Władysław Siemieński z Bochni omawiał sprawę sprzedaży trzody z okręgu bocheńskiego.

P. Antoni Smagała z Trzciany przedstawiał potrzebę melioracji i popierał wnioski p. Tęczara i p. Koczaba.

P. Edward Maurizio odpowiedział imieniem Komitetu na zażalenia delegatów z bocheńskiego i w dłuższym przemówieniu objaśnił działanie organizacyi zbytu bydła i trzody. P. Kazimierz Bzowski z Droginii oznajmił, że Komitet poczynił już odpowiednie przedstawienia w Wiedniu, wykazując, że wiedeńska Viehverwertungsstelle nie ziściła nadziei w nim położonych.

P. Jan Lubowiecki z Bolechowic interpelował w sprawie przydzielenia otrąb z magazynów wojskowych rolnikom i wykazał potrzebę połączenia wszystkich organizacyj rolniczych w kraju w jedną silną organizację.

P. Julian Nowak odpowiedział imieniem Komitetu mowcom, którzy omawiali sprawy hodowlane, wyjaśniając, że zakupno zarodowych sztuk trzody w chlewniach włościańskich jest możliwe, o ile chlewnie te przedstawia taki przychówek, że za zarodowe uznane zostaną. W chowie bydła związki hodowlane włościańskie doprowadziły już do tego, że z nich zakupuje Komitet znaczną liczbę buhajków, a co ważniejsza krowy i jałówki do obór gminnych. Obór tych jednak nie może Komitet tyle tworzyć, ile by ich potrzeba, bo fundusze nie starczą.

P. Franciszek Szubra ze Suchodołu żądał ścisłego przestrzegania postanowień o handlu domokrażnym w zakresie zbytu nierogacizny.

Po przeprowadzeniu tej dyskusyi, która się przeciągła do godziny 2-ej, na wniosek referenta dra Raczyńskiego przekazano wszystkie wnioski Komitetowi do rozważenia i wykonania ile możliwości, tudzież zdania sprawy na przyszłorocznem Walnem Zebraniu.

Po przerwie obiadowej p. Stobiecki przedłożył wnioski Towarzystwa rolniczego okręgowego krakowskiego,

domagające się budowy przez Wydział krajowy kilku wapienników dla produkeyi wapna rolnego i wprowadzenia niższych taryf na przewóz wapna do celów gospodarstwa.

P. Bochniak imieniem Towarzystwa okręgowego w Tarnobrzegu przedłożył wnioski, domagające się budowy dróg wodnych w interesie rolnictwa i przemysłu; dalej wnioski, domagające się przejęcia przez kraj kopalni kainitu w Kałuszu, wreszcie wniosek w sprawie pokrzywdzenia Towarzystwa rolniczego przy rozdziale funduszków traktatowych.

Członek Komitetu prof. Dr. Julian Nowak wyjaśnił, że w sprawie budowy kanałów Koło polskie wypowiedziało ostateczne słowo i że od tej sprawy nie odstąpi; Komitet, uznając potrzebę budowy kanałów, godzi się na wnioski Towarzystwa okręgowego w Tarnobrzegu i prosi, aby Zgromadzenie wnioski przekazało Komitetowi.

P. Lubowiecki, p. Stobiecki, prof. Tadeusz Sikorski, p. Wojciech Pudło i p. Smagała podnosili znaczenie kanałów dla kraju i wskazywali potrzebę solidarnego wystąpienia całego kraju w tej sprawie.

Zgromadzenie przyjęło wnioski Towarzystw okręgowych krakowskiego i tarnobrzeskiego. Wyrażono też ubolewanie z powodu pokrzywdzenia zachodniej części kraju przy rozdziale zapomóg rolniczych z powodu zawarcia traktatów z Rumunią i postanowiono domagać się, aby podobne pokrzywdzenie na przyszłość nie zachodziło.

Następnie dokonano wyborów. Przez aklamację wśród hucznych oklasków wybrano ponownie prezesem Towarzystwa Ekscelencyę Zdzisława hr. Tarnowskiego, wiceprezesami wybrano przez głosowanie kartkami pp. Dra Juliana Nowaka, profesora Akademii rolniczej w Krakowie, Władysława Długosza z Siar i Stanisława Konopkę z Mogilan. Na podstawie wniosku Komisji-matki weszli jako członkowie Komitetu pp. Józef Budzyń z Kończysk, Henryk Dolański z Radłowa, Dr. Antoni Górski z Krakowa, Jan br. Konopka z Brnia, Dr. Witold Lewicki z Siedlisk, Dr. Witold Milieski z Piekar, Hieronim ks. Radziwiłł z Balic, Antoni Smagała z Trzciany, Andrzej Średniawski z Górnej wsi.

Do Komisji rewizyjnej wybrano pp. Juliana Bielańskiego z Krakowa, Stanisława Dydyńskiego z Godowej, Adama Finka z Komornik, Cezarego Hallera z Jurczyc i Wojciecha Sarne z Brzeszcza.

Wnioski samoistne p. Pudły w sprawie kursów zimowych dla młodzieży rolniczej oraz kursów dopełniających przekazano Komitetowi. Na tem obrady zakończono o godz. 8 wieczorem.

I. Polityka i administracja agrarna.

1. Inicytywa ustawodawcza Komitetu odnosiła się w roku sprawozdawczym:

- a) do zmiany ustawy weterynaryjnej w tym kierunku, aby w razie wybuchu pryszczycy, organa weterynaryjne były obowiązane stosować z urzędu umyślne zakażenie w rozmiarach koniecznych dla szybkiego zlokalizowania zarazy;
- b) do zmiany przepisów o tępieniu myszy w tym kierunku, aby Spółkom i Towarzystwom rolniczym wolno było nabywać trucizny potrzebne do tępienia szkodników bez osobnego na to zezwolenia;
- c) do zmiany podatku domowo-klasowego w tym kierunku, aby domy jedno i dwuizbowe, przeznaczone na mieszkania samodzielnych gospodarzy rolnych, tudzież domy przeznaczone na pomieszczenie robotników i czeladzi rolnej były wolne od podatku;
- d) do zmiany przepisów o poborze podatku spożywczego od mięsa w tym kierunku, aby rzeź z konieczności dokonana i mięso uzyskane nie podlegały opłacie podatku spożywczego.

Nadto ponownie domagał się Komitet wprowadzenia ustawy przeciw fałszowaniu nasion, nawozów pomocniczych i pasz treściwych.

2. Reforma organizacji rolniczych. Uwzględniając wynik konferencji, o których wspomniano w zeszłorocznem sprawozdaniu, przygotował Komitet zmodyfikowany projekt ustawy krajowej o zawodowym związku rolników, osobno drukiem ogłoszony.

Opiera się on na następujących zasadach:

- 1) Projektowana organizacja umożliwi stopniowe przekształcenie obecnie istniejących dobrowolnych organizacyj w organizację zawodową, ustawową. Przejście ma zatem nastąpić drogą spo-

kojnej ewolucyi a nie nagłym przewrotem stniejącego obecnie stanu. Dlatego zastrzeżono przez odpowiednią konstrukcyę, że istniejące obecnie większe korporacye rolnicze dobrowolne, będą miały wpływ dostateczny na działalność krajowego Związku rolników. I tak z Towarzystw polskich c. k. Towarzystwo gospodarskie, c. k. Towarzystwo rolnicze krakowskie i Towarzystwo Kółek rolniczych, a z Towarzystw ruskich Silskij Hospodar i Sojuz rolniczyj będą miały prawo wysyłania swych delegatów na Ogólną Radę Krajowego Związku, jak również mają zastrzeżone prawo wyboru pewnej części członków krajowego Zarządu rolniczego.

2) Projektowana organizacya uzupełnia działalność istniejących Towarzystw dobrowolnych, tworząc nowy a silny organ administracyi agrarnej, wyposażony w atrybucye i środki, jakich istniejące Towarzystwa dobrowolne nie mają.

3) Pod względem narodowym daje projektowana organizacya zupełnie sprawiedliwą reprezentacyę rolnikom narodowości ruskiej i to tak przez wybory jak i przez udział delegatów Towarzystw ruskich w organach Związku, zabezpiecza jednak rolników polskich od możności zmajoryzowania przez ruskich.

4) Projektowana organizacya zapewnia reprezentacyę w organach Związku tak mniejszym jak większym rolnikom, a wychodząc z zapatrywania, że potrzeby ich są nieraz odrębne i że nieuwzględnienie tych potrzeb wpływałoby ujemnie na rozwój całego rolnictwa krajowego, zabezpiecza tak jednych jak i drugich od majoryzacyi.

5) Projekt czyni zadość potrzebie, aby ten nowy organ administracyi agrarnej posiadał fundusze własne od subwencyi niezależne. W tym celu daje prawo nakładania dodatku do podatku gruntowego na członków Związku, jednak dla ochrony przed nadmiernem obciążeniem rolników, oznacza *maximum* tego dodatku.

6) Wychodząc z zapatrywania, że tylko rolnik utrzymujący się rzeczywiście z roli, powinien mieć prawa i ponosić ciężary, wynikające z należenia do organizacyi zawodowej rolniczej, postanawia projekt, że tylko właściciele posiadłości, opłacający przynajmniej 5 K podatku gruntowego państwowego, do Związku jako członkowie należą, analogicznie do ustawy wprowadzonej na Śląsku, która tylko na rolników opłacających najmniej 20 K podatku gruntowego nakłada obowiązek należenia do zawodowej organizacyi.

7) Aby jednak nie pozbawić Związku pomocy w pracy ze strony inteligencyi rolniczej, nadaje projekt prawo należenia do Związku absolwentom wyższych zakładów naukowych o ile zatrudnieni są

pracą zawodową bądź to w gospodarstwach rolnych lub leśnych bądź też w organizacjach rolniczych.

8) Wreszcie umożliwia projekt spełnienie ważnego postulatu, podnoszonego niejednokrotnie na zgromadzeniach tutejszego Towarzystwa rolniczego, a to przeprowadzenia organizacji zawodowej także u dołu przez wytworzenie organizacji okręgowej lub powiatowej.

Dotychczasowe dążenia do takiej organizacji natrafiały zawsze na silną opozycję ze strony c. k. Towarzystwa gospodarskiego, a to ze względu na stosunki narodowościowe we wschodniej części kraju. Otóż projekt obecny daje możliwość wprowadzenia organizacji zawodowej, okręgowej lub powiatowej w obrębie działalności krakowskiego Towarzystwa rolniczego, chociażby taka sama organizacja nie była równocześnie wprowadzona i w obrębie działalności Towarzystwa gospodarskiego.

Z projektem ustawowej organizacji rolniczej traktował Komitet równolegle sprawę reformy obecnych dobrowolnych korporacji rolniczych. Wyrazem dążenia do tej reformy jest następująca uchwała:

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, uznając połączenie głównych korporacji rolniczych krajowych w myśl inicjatywy danej przez tegoroczną ogólną Radę bratniego Towarzystwa gospodarskiego w jedną organizację za skuteczny środek do częściowej naprawy administracji agrarnej i wogóle uzdrowienia pracy nad podniesieniem rolnictwa, oświadcza się za zjednoczeniem c. k. Towarzystwa gospodarskiego, Towarzystwa Kółek rolniczych i Towarzystwa rolniczego krakowskiego z zastrzeżeniem, że odrębne potrzeby różnych części kraju, wynikające z ich położenia terytoryalnego, właściwości fizyograficzne, odmienności stosunków ekonomicznych i dotychczasowego organizacyjnego rozwoju zostaną przy tem zjednoczeniu uwzględnione.

Komitet poleca Wydziałowi wykonawczemu, aby z Towarzystwem gospodarskiem i Towarzystwem Kółek rolniczych przeprowadził w tym kierunku rokowania i zdał z nich sprawę Komitetowi przed najbliższem Walnem Zgromadzeniem.

3. Sprawy kolejowe. W sprawie prolongaty taryf kolejowych dla transportu drzewa opałowego i kopalnianego, obowiązujących od dnia 1 stycznia 1910 r. po koniec roku sprawozdawczego — Komitet wezwany przez Wydział krajowy do złożenia opinii — oświadczył swoje zapatrywanie, iż przywrócenie z końcem r. 1911 taryfy kolejowej normalnej byłoby połączone ze szkodą dla przemysłu drzew-

nego, który ucierpiał wskutek strat poniesionych w r. 1909 i w I. połowie 1910 r.

Również Komitet ingerował wspólnie z innemi centralnemi stowarzyszeniami rolniczemi austriackiemi w akcyi, zdążającej do uzupełnienia względnie zmiany reskryptu C. k. Ministerstwa kolei z dnia 29 sierpnia 1911. Nr. 100 dz. p., ustanawiającego 50% ulgę frachtową dla transportu materiałów pastewnych. W szczególności Komitet w podaniach wystosowanych do c. k. Ministerstwa kolei, do c. k. Ministerstwa rolnictwa i wreszcie do Prezydium Ministerstwa domagał się rozciągnięcia owej ulgi frachtowej także i na ziemniaki, otręby, nawozy sztuczne i wapno nawozowe, a to o ile transporty te służą dla celów rolniczych.

Komitet starał się o rozszerzenie drogą interpretacyi ustawy z 19 lipca 1902 r. Dz. p. p. 159 w kierunku wprowadzenia ulgi niedzielnej przewozowej dla robotników rolnych i leśnych na pewnych szlakach kolejowych w Galicyi Dyrekeya kolei państwowej we Lwowie oświadczyła imieniem wszystkich krajowych Dyrekeyi kolejowych, że Zarząd kolejowy jest skłonnym, aby na pewnych szlakach, względnie pewnymi pociągami przewożono w dnie świąteczne robotników rolnych i leśnych na podstawie legitymacyi robotniczych.

Wspólnie z krakowską Izbą handlową upominał się Komitet o pomnożenie parku wozów kolejowych dla przewozu płodów i artykułów rolniczych.

Celem poparcia budowy nowej linii kolejowej Dukla-Krosno, Komitet zarządził zebranie dat statystycznych, niezbędnych referentowi teje sprawy w komisyi parlamentarnej, celem uzasadnienia i wykazania potrzeby teje nowej linii kolejowej.

4. Stacje telegraficzne i telefoniczne. Komitet, wzywany powielekroć przez c. k. Dyrekeyę poczt i telegrafów we Lwowie do przedłożenia opinii, korzystał ze sposobności, by popierać uzasadnione żądania sfer rolniczych, w szczególności domagał się Komitet urządzenia w Mogile centralnego biura telefonicznego z połączeniem do Krakowa, zaprowadzenia połączeń telefonicznych dla większych gospodarstw w powiecie Bialskim, zaprowadzenia służby telegraficznej przy c. k. Urzędzie pocztowym w Spytkowicach koło Chabówki, budowy międzymiastowej linii telefonicznej Rzeszów-Jasło.

Nadto popierał utworzenie nowych urzędów pocztowych i składnic pocztowych po wsiach, jakoteż zaprowadzenie połączeń telegraficznych i telefonicznych dla poszczególnych miejscowości.

5. Krajowy skład towarowy w Krakowie. Na wezwanie Wydziału krajowego oświadczył się Komitet za utrzymaniem Krajowego składu towarowego w Krakowie i za reformą zarządu tym składem w duchu kupieckim.

6. Sprawy gorzelniane. Pomyślny wynik złączenia się większości krajowych gorzelń rolniczych w Związek producentów spirytusu i porozumienia, zawartego przez ten Związek z rafineryami spirytusu, narażony jest na niebezpieczeństwo wskutek możliwości powstawania nowych rafineryj spirytusu na gruncie spekulacyjnym, przeto Komitet odniósł się do c. k. Rządu z przedstawieniem potrzeby zaprowadzenia przymusu koncesyjnego na tworzenie nowych rafineryi. W tym samym duchu zaopiniował Komitet akcyę producentów spirytusu oraz izb handlowo-przemysłowych zmierzającą do tego samego celu.

Oдноśnie do projektu regulaminu dla Inspektoratu Kontroli gorzelń Komitet oświadczył się za brzmieniem proponowanem przez c. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarcze, proponując Wydziałowi Krajowemu uzupełnienie go dodatkiem w kierunku ustalenia ciągłej kontroli chemicznej na podstawie przesyłanych tygodniowo próbek ze zgłoszonych gorzelń, tudzież w kierunku ustanowienia kontroli rachunkowej wydatków na podstawie nadsyłanych tygodniowo raportów.

7. Giełda towarowa we Lwowie. Na wezwanie c. k. Namieśtnictwa we Lwowie, przedłożył Komitet opinię w sprawie składu Wydziału Giełdy towarowej lwowskiej, kierując się przytem względami zapewnienia w tym wydziale wpływu czysto zawodowym czynnikom rolniczym, w obrotach ziemiopłodami interesowanym.

8. Budowa dróg wodnych i regulacya rzek. Celem poparcia wykonania ustawy o budowie dróg wodnych, opracował Komitet obszerny memoriał, uzasadniający potrzebę i korzyści kanałów spławnych w kraju budować się mających. Zarazem baczył Komitet pilnie przez delegata swego Dra A. Górskiego, aby regulacya rzek dokonywała się zgodnie z potrzebami rolnictwa i interesem właścicieli gruntów.

9. Reforma ustawodawstwa wodnego. W tej sprawie przyłączył się Komitet do stanowiska zajętego przez inne korporacye rolnicze, zgrupowane w Centralnym Związku agrarnym, domagając się

w szczególności takich zmian w projekcie rządowym, któreby zabezpieczyły prawa właścicieli gruntów nadbrzeżnych, odrzucając możliwość wywłaszczenia na cele przemysłowe i żądając ochrony dla racjonalnego gospodarstwa rybnego.

10. Sprawy podatkowe. Klęska posuchy, a miejscami także myszy spowodowały na znacznej przestrzeni zachodniej części kraju nieurodzaj zbóż jarych i roślin okopowych i zły zbiór paszy. Osłabione tem gospodarstwa nadto nie miały możliwości uzyskania gotówki na zapłacenie podatków wskutek zamknięcia targów spowodowanego przyszczyką. Ten stan rzeczy przedstawił Komitet c. k. Władzom podatkowym, domagając się odroczenia egzekucyi podatków aż do otwarcia targów.

Inne sprawy podatkowe wymieniono w ustępie 1. lit. c, d.

11. Program krzewienia wiedzy rolniczej przedłożony przez Wydział krajowy Komisji rolniczej poddał Komitet szczegółowej dyskusji i na podstawie referatu Dra Stefczyka przedłożył Wydziałowi krajowemu obszerną opinię,

w której Komitet oświadczył się:

a) za tworzeniem po powiatach zakładów rolniczych należycie wyposażonych w fachowe, gruntownie wykształcone siły nauczycielskie i w potrzebne środki naukowe.

b) za zastosowaniem dwóch typów tych zakładów: gdzie zebrane zostaną dostateczne środki, tam zakłady posiadałyby własne gospodarstwo i własne budynki szkolne i internatowe, gdzieby takich środków nie zebrano, tam zakłady będą pomieszczane w obcych budynkach i nie będą posiadały gospodarstw;

c) za tymczasowem tworzeniem instruktoratów rolniczych w tych powiatach, w których zakłady nie będą jeszcze mogły być zorganizowane;

d) za utworzeniem przy Wydziale krajowym osobnego organu, któryby sprawował naczelne kierownictwo i nadzór nad rolniczymi zakładami powiatowymi oraz instruktoratami, które to zadanie po wprowadzeniu ustawowej zawodowej organizacji rolniczej obejmie Krajowy Zarząd tej organizacji;

e) za wytworzeniem i utrzymaniem najsilniejszej łączności między powiatowymi zakładami rolniczymi, a centralnymi zakładami doświadczałnymi rolniczymi oraz działającymi w kraju i powiecie korporacyami rolniczymi;

f) za wyjednaniem od Sejmu Krajowego rocznej dotacyi 200.000 koron na cel tej organizacyi.

W związku z zamierzoną przez Wydział krajowy akcyą uznał Komitet za rzecz konieczną zajęcie się w najbliższym czasie przez Wydział Krajowy sprawą należytego uregulowania i poparcia organizacyi zawodowej nauki dla gospodyń wiejskich.

12. Wobec klęski posuchy, która spowodowała brak paszy, Komitet zwrócił się w roku sprawozdawczym do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie potrzebnych funduszków na złagodzenie skutków klęski w dotkniętych posuchą powiatach i o przyjęcie im z pomocą w wyżywieniu bydła i nabyciu nasion na zasiewy. Nadto Komitet starał się o wyjednanie zakazu wywozu pasz treściwych poza granice państwa i o zapewnienie, aby cała ilość otrąb, produkowanych przez wojskowość na terytoryum c. k. Towarzystwa rolniczego, została Komitetowi zarezerwowaną po niższych cenach do rozsprzedaży między rolników hodowców.

C. k. Ministerjum rolnictwa, spowodowane staraniami interesowanych czynników w kraju, przeznaczyło w porozumieniu z c. k. Ministerjum Skarbu na cel zwalczania klęski braku paszy kwotę 300.000 koron, zezwalając, aby w razie potrzeby odpowiednią część tej kwoty obrócono na zakupno ziemniaków do sadzenia, względnie ziarna na zasiewy wiosenne. Nadto zezwoliło c. k. Ministerjum za zgodą Wydziału krajowego na użycie z funduszu melioracyjnego łąk i pastwisk — kwoty 100.000 koron na dostarczanie paszy treściwej ubogim posiadaczom bydła w Galicyi. Do składu powiatowych komitetów ratunkowych powołano delegatów Towarzystw rolniczych, na których opinii polegając w poszczególnych przypadkach, c. k. Starostwa mają przeprowadzać zakupno i rozsprażdaż artykułów pastewnych.

Na wniosek Komitetu przyznało c. k. Namiestnictwo dotąd powiatom :

Chrzanów 28.000 K, Kraków 22.000 K, Oświęcim 20.000 K, Biała 20.000 K, Bochnia 15.000 K, Dąbrowa 15.000 K, Podgórze 15.000 K, Wieliczka 15.000 K, Mielec 10.000 K, Tarnobrzeg 12.000 K, Brzesko 10.000 K, Żywiec 10.000 K, Wadowice 14.000 K, Myślenice 8.000 K, Kolbuszowa 6.000 K, Limanowa 10.000 K, Tarnów 5.000 K, Pilzno 5.000 K, Nowy Sącz 5.000 K, Rzeszów 5.000 K, Gorlice 5.000 K, Grybów 5.000 K, Ropeczyce 4.000 K. Razem 229.000 K.

13. Otręby wojskowe. W roku 1911 przyznano Komitetowi 4140 q otrąb z magazynów wojskowych, które przydzielono Towarzystwom rolniczym okręgowym. I tak otrzymały: Kęty 200 q, Bochnia 200 q, Brzesko 200 q, Chrzanów 100 q, Dąbrowa 200 q, Jasło 200 q, Gorlice 150 q, Kolbuszowa 200 q, Kraków 200 q, Krosno 200 q, Limanowa 200 q, Myślenice 200 q, Nowy Sącz 200 q, Nowy Targ 150 q, Pilzno 190 q, Ropczyce 200 q, Rzeszów 200 q, Tarnobrzeg 200 q, Tarnów 200 q, Wadowice 150 q, Wieliczka 200 q, Żywiec 200 q.

Cena zmieniała się miesięcznie i wynosiła 50% ceny notowanej w pierwszą sobotę każdego miesiąca na giełdzie wiedeńskiej.

14. Pryszczycza. Rozszerzenie pryszczycy przybrało w roku sprawozdawczym takie rozmiary, że z konieczności nasunęło się pytanie, czy stosowane dla jej wytopienia środki są skuteczne i czy one nie przynoszą ludności rolniczej więcej szkód niż sama zaraza. Dla zebrania materiału w tej sprawie rozpisał Komitet kwestyonaryusz, zwracając się do poszkodowanych rolników o jego wypełnienie. Odpowiedzi napływają ciągle, ale już z tych, które wpłynęły do końca roku 1911 wynikają bardzo ważne wnioski.

Na 1968 poszkodowanych hodowców bydła i trzody, którzy się zgłosili w ciągu roku 1911 wynosiła:

1) Ilość sztuk, które przechodziły pryszczycę w ostatnich dwóch latach

a) bydła	8661
b) trzody	7384
2) ilość sztuk padłych	682
3) wartość	K 43.806
4) ilość sztuk, które musiały być dorżnięte	251
5) wartość tychże	K 16.658 h —
6) szkoda poniesiona przez gospodarzy wskutek schudnięcia bydła i trzody podczas choroby . . . „	162.123 „ 90
7) wartość ubytku mleka podczas choroby krów „	117.582 „ 58
8) wydatki poniesione przez gospodarzy na złagodzenie i zapobieżenie pryszczycy „	53.986 „ 02
9) szkoda, którą ponieśli gospodarze skutkiem tego, że musieli w lecie żywić bydło paszą, przeznaczoną na zimę „	352.016 „ 38
10) szkoda, którą ponieśli gospodarze przez to że nie mogli we właściwym czasie dokonać sprzedaży „	217.193 „ 50

11) szkody tych gospodarzy, którzy je podali tylko ogólnie K 42.872 h —

Szkoda wymieniona w pozycji 8) powstała skutkiem zakazu c. k. Starostw wypuszczania bydła na pastwiska; szkoda w pozycji 9) powstała skutkiem zamknięcia targów przez tę władzę, a zatem ogólna wysokość szkód wynosi K 1,006.238 h 38.

Z tego szkody spowodowane zarządzeniami, mającemi na celu stłumienie zarazy (poz. 8), 9) wynoszą K 569.209 h 88, szkody zaś spowodowane samą chorobą K 437.028 h 50. Suma szkód poniesionych wskutek stosowania przez c. k. Władze przepisów ustawy weterynaryjnej przewyższa sumę szkód wyrządzonych przez samą chorobę pryszczycy, a to o kwotę K 132.181 h 38.

Szkody wskutek samej choroby pryszczycy wynoszą tylko 43·5% ogółu szkód.

Szkody wskutek zarządzeń władz wynoszą 56·5% ogółu szkód.

Zważywszy, że sprawozdania nadesłali przedewszystkiem ci gospodarze, którym jakaś sztuka z inwentarza padła, że zatem stosunek szkód, spowodowanych samą pryszczycą do innych szkód, wynikłych z tępienia pryszczycy jest najwyższy, że oprócz tego daleko większa ilość gospodarstw sztuk padłych nie miała, że wreszcie wielka liczba gospodarstw wcale pryszczycą nie nawiedzonych poniosła szkody wskutek zarządzeń mających zapobiedz szerzeniu się pryszczycy, okazuje się, że szkody samą zarazą spowodowane są o wiele mniejsze niż straty spowodowane zarządzeniami wydanymi dla jej tępienia.

Wobec tego Komitet dąży do wyjednania zmiany wadliwych, nieodpowiadających potrzebom norm ustawy weterynaryjnej. Nadto poczynił Komitet starania u c. k. Rządu, przedkładając mu zebrane materyały, o przyznanie hodowcom odszkodowania za poniesione straty. Starania Komitetu odniosły ten skutek, że Rząd skłonny jest przyznać odszkodowanie za sztuki padłe wskutek pryszczycy i przeznacza na ten cel około 800.000 K.

15. Drożyzna. Nie ograniczając się na zajęciu stanowiska, określonego uchwałą z dnia 3 grudnia 1910 roku, Komitet bronił w dalszym ciągu rolników przed zarzutami wyzysku agrarnego.

I tak przedłożył Komitet Kołu polskiemu memoriał wyłuszczający i uzasadniający stanowisko rolników. W prasie fachowej i codziennej opublikował Komitet rzeczowe wywody, wykazujące cyfrowo, jak samo rolnictwo cierpi wskutek wzrostu kosztów pro-

dukeyi i zarazem podające środki i sposoby powstrzymania i zwalczania drożyzny artykułów żywności. Jak trafne były zapatrywania Komitetu rzeczona publikacyą objęte, okazało się w toku debaty drożyznianej w Izbie posłów Rady państwa, gdy minister rolnictwa zajął takie samo stanowisko w swoich wywodach, a Izba przyznała im zupełną słuszość.

Zgodnie z interesem rolnictwa protestował Komitet w dalszym ciągu przeciw zastosowaniu takich środków pomnożenia podaży mięsa jak import mięsa z Argentyny, import bydła z Rosyi i krajów bałkańskich, tudzież przeciw otwarciu granic dla zboża rosyjskiego.

Natomiast współdziałał Komitet we wszystkich usiłowaniach, podjętych w celu aprowizacyi miast bez szkody dla producentów. Poparł przeto utworzenie galicyjskiej Spółki dla zbytu bydła i trzody przez przystąpienie do tej Spółki i przekazanie jej agend i dorobku organizacyjnego swojej agencji handlowej. Poparł utworzenie filii galicyjskiej Spółki zbytu jaj w Krakowie, przygotowując zorganizowanie dostawy jaj dla Krakowa z powiatu brzeskiego. Poparł utworzenie Spółki suszenia jarzyn i przetworów owocowych „Rola“ w Krakowie. Poparł rozwój Spółki rolniczo-piekarskiej w Łoniowach, mającej na celu dowóz taniego, a od wszelkich mniej pożywnych domieszek wolnego, chleba dla miast. Wreszcie poczynił przygotowania do otworzenia w Krakowie rolniczego bazaru spożywczego, któryby ludności miejskiej dostarczał artykułów masowego zapotrzebowania, jak chleba, jaj, wędlin, owoców po cenach własnych kosztów.

II. Administracja wewnętrzna i reprezentacja.

Komitety, który odbył w roku 1911 posiedzeń plenarnych 5, posiedzeń Wydziału wykonawczego 10, posiedzeń sekcyjnych 31, zastosowując regulamin do zwiększonego składu swego grona i zwiększonych agend, zaprowadził w tymże regulaminie zmiany, polegające na utworzeniu osobnej sekcji dla krzewienia wiedzy rolniczej. Do kompetencji nowej sekcji należą sprawy „Tygodnika rolniczego“ i innych wydawnictw, sprawy kursów i wykładów wędrownych, tudzież sprawy instruktorów powiatowych. Nadto zwiększono liczbę członków wybranych każdej Sekcji do dziewięciu, przyznając prawo przemawiania na sekcji oprócz jej członków także wnioskodawcom w konkretnych sprawach, choćby do składu Sekcji nie należeli.

Wykonanie uchwał Walnego Zgromadzenia omówiono w rozdziałach z akcyi polityczno-rolniczej, rolniczej, hodowlanej i oświatowej.

Stosunek do organizacji pokrewnych pielęgnował Komitet przez popieranie ich inicjatywy, o ile ona zgodną była z interesem rolników, zrzeszonych w Krakowskiem Towarzystwie rolniczym, przez informacye wzajemne o prowadzonej akcyi, przez wymianę publikacyi i przez wysyłanie delegatów na zebrania najbliższych sobie bratnich Towarzystw polskich, jak Centralne Towarzystwo rolnicze w Królestwie Polskiem, c. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie, Towarzystwo Kółek rolniczych, Towarzystwo rolnicze dla Księstwa Cieszyńskiego. Do Centralnego Towarzystwa gospodarczego w Księstwie Poznańskiem, które w ubiegłym roku święciło pięćdziesięciolecie działalności, wystosował Komitet następujące pismo:

„Z podziwem i otuchą spogląda całe społeczeństwo polskie od lat na wytrwałą a skuteczną pracę Centralnego Towarzystwa gospo-

darczego w Poznaniu, które obchodzić ma w tych dniach uroczystość pięćdziesięcioletniej rocznicy swego założenia.

Pół wieku pracy nad podniesieniem moralnem i materyalnym ludności rolniczej w Wielkopolsce a zarazem pół wieku walki ekonomicznej wśród warunków utrudniających każdy krok naprzód w rozwoju i dobrobycie naszego społeczeństwa, to nietylko zasługa zdobyta w zakresie własnej działalności zawodowej, ale zasługa wobec przyszłości całego naszego społeczeństwa, którego podpora jest stan rolniczy, to przykład i zachęta do wytrwania dla tych wszystkich, którzy w związkach zawodowych pracują nad polepszeniem bytu materyalnego i nad postępem ekonomicznym narodu. Jeśli uprzytomnimy sobie, wśród jak ciężkich okoliczności Centralne Towarzystwo gospodarcze w Poznaniu rozpoczęło swoją działalność i jeśli porównamy ówczesny stan ekonomiczny i kulturalny rolnictwa wielkopolskiego z dzisiejszem wysokiem stanowiskiem i uświadomieniem zawodowem ludności rolniczej w Wielkopolsce, musimy ze czcią uchylić głowy wobec tej niezłomnej wytrwałości i na własnych wyłącznie siłach opartej pracy, jakiej dowody dali światli organizatorowie i dzielni przewodnicy Centralnego Towarzystwa gospodarczego w Poznaniu.

Uznanie nasze i podziw jest tem większe, że pracując na tem samem polu, tem żywiej możemy odczuć i ocenić trudności, jakie pokonywać i zwalczać musiało Centralne Towarzystwo gospodarcze w Poznaniu od początku swego istnienia.

Wyrażając głęboki żal, iż nie możemy przez delegatów wziąć udziału w podniosłej uroczystości, prosimy o przyjęcie zapewnienia, że duchowo czujemy się współuczestnikami tego święta rolniczego i przesyłamy gorące życzenia dalszego rozwoju pracy Bratniego Towarzystwa i pomyślnego wyniku obrad Zebrania jubileuszowego.

Węzły, łączące Towarzystwo rolnicze krakowskie z Towarzystwem Kółek rolniczych, zacieśniły się przez przyznanie Zarządowi Głównemu prawa delegowania po dwóch przedstawicieli do wszystkich Sekcyj hodowlanych Komitetu, a to oprócz statutem przyznanego prawa delegowania dwóch przedstawicieli do pełnego Komitetu.

Skład biura Komitetu z końcem r. 1911 był następujący:

1. Dr. Raczyński Józef, naczelnik biur i sekretarz Towarzystwa, z płacą 7000 K.
2. Sandoz Feliks, krajowy instruktor hodowlany, z płacą 4000 K.

3. Dr. Pańkowski Mieczysław, inspektor hodowli, z płacą 4400 K.
4. Wiśniewski Adam, kierownik biura rachunkowego, z płacą 4600 K.
5. Fuchs Juliusz Oskar, inspektor hodowli drobnego inwentarza, z płacą 4200 K.
6. Boguszewski Stefan, inspektor hodowli, z płacą 3600 K.
7. Szymusik Stanisław, kierownik statystyki i referent rolnictwa, z płacą 3200 K.
8. Tabeau Wiktor, kierownik biura Spółek rolniczych, z płacą 4200 K.
9. Dr. Jasiński Stanisław, instruktor assocjacji rolniczej, z płacą 2400 K.
10. Woyciechowski Mikołaj, kierownik kontroli mleczności krów, z płacą 2400 K.
11. Barański Ludwik, instruktor mleczarstwa, z płacą 3000 K.
12. Kryczkowski Eugeniusz, instruktor rolnictwa, z płacą 2400 K.
13. Jurkowski Jan, instruktor rolnictwa, z płacą 2400 K.
14. Słomka Juliusz, instruktor rolnictwa, z płacą 2400 K.
15. Dr. Hupka Stanisław, instruktor rolnictwa, z płacą 2400 K.
16. Leśniewski Stanisław, instruktor rolnictwa, z płacą 2000 K.
17. Holzer Juliusz, inspektor hodowli, z płacą 2400 K.
18. Szynglarski Władysław, rachmistrz i kasyer Komitetu, z płacą 3600 K.
19. Stankiewicz Bronisław, oficyał kancelaryjny, z płacą 2800 K.
20. Schwartzówna Helena, asystentka w biurze rachunkowym, z płacą 1440 K.
21. Kruk Wojciech, asystent w biurze rachunkowym, z płacą 1440 K.

Dziesięć sił pomocniczych, jedenastu asystentów kontroli mleczności, jeden woźny, dwóch pomocników woźnego.

Na rok następny przygotował Komitet projekt systemizacji stopni służbowych i regulacji płac urzędników, jakoteż uzupełnień instrukcji służbowej.

Dziennik podawczy wykazuje liczbę czynności 6966, do tego doliczyć należy korespondencyę Biura rachunkowego w ilości 583, Kontroli mleczności 1511, Agencji handlu bydłem rzeźnem 1610, oraz korespondencyę w sprawie doświadczeń rolniczych 6468 czyli, że w roku 1911 ogólna liczba spraw wynosiła 17.138

Dziennik kasowy wykazuje 3891 liczb. Ogólna kwota uzyskanych subwencji wynosiła 471151 K 56 h z czego przypada na subwencyę

państwowe 352.318 K 88 h, zaś na zasiłki krajowe 118.832 K 68 h. Ogólny obrót kasowy osiągnął cyfry 4,574.438 K 62 h.

Załatwienie pism, które w ciągu roku 1911 wpłynęły, wymagało wysyłki 1747 kart korespondencyjnych, 9852 listów zwykłych, 3256 przekazów i listów pieniężnych, 369 listów poleconych, 419 paczek pocztowych i 93.154 druków, czyli razem pocztowych i kolejowych ekspedycyi 108.797.

III. Sprawozdanie z czynności hodowlanych.

1. Bydło rogate.

Sekcyja hodowlana zajmowała się, podobnie jak w latach poprzednich sprawami, odnoszącemi się do hodowli bydła rогatego i mleczarstwa. Ten stan rzeczy trwał mniej więcej do połowy roku sprawozdawczego, gdyż po Walnem Zgromadzeniu utworzono w myśl uchwały Komitetu nową sekcję mleczarską, której przydzielono sprawy kontroli mleczności i mleczarstwa, pozostawiając sprawy ściśle hodowlane przy Sekcyi hodowlanej. W myśl uchwały tej ostatniej na posiedzeniach sekcji hodowlanej mają być przedkładane sprawozdania z czynności kontroli mleczności, jako ściśle związanej z hodowlą bydła mlecznego.

Do spraw ogólniejszego znaczenia, których rozpatrzeniem zajmowała się Sekcyja hodowlana, należały: przyjęcie regulaminu premiowań bydła włościańskiego przez Towarzystwa rolnicze okręgowe oraz projektu tworzenia tymczasowych związków hodowlanych włościańskich i konkursu na nagrody dla przychowku w oborach półkrwi, sprawa premiowania cieląt i tworzenia cielęciarni, wreszcie sprawa zmiany ustawy w kwestyi pryszczycy i wogóle w sprawach pryszczycy, którą, jako bardzo aktualną i doniosłą w skutkach dla całej hodowli bydła rогatego, Sekcyja zajmowała się niejednokrotnie.

Nadto, oprócz całego szeregu spraw bieżących natury technicznej i administracyjnej, przedmiotem szczegółowych obrad Sekcyi były: sprawa importu bydła rozplodowego z Holandyi i Fryzji niemieckiej, sprawa targu na bydło rozplodowe w Krakowie, kontrola mleczności w oborach zarodowych, związkowych, gminnych i związkach hodowlanych włościańskich, projekt ogólnych zasad budowy stajen włościańskich, sprawa zakupna i premiowania buhajów z funduszków

traktatowych, udzielonych za pośrednictwem Wydziału krajowego, wreszcie sprawa urządzenia w Krakowie wystawy hodowlanej. Sprawy powyższe zostaną omówione w dalszym ciągu sprawozdania.

W roku 1911 odbyła Sekcja 7 posiedzeń. Oprócz tego w każdym miesiącu odbywały się kilkakrotne konferencje inspektorów z bieżących czynności hodowlanych pod przewodnictwem wiceprezesa Prof. Dra Nowaka.

Do 1 lipca 1911 wchodzili w skład Sekcji pp.: przewodniczący Kazimierz Bzowski, zastępca przewodniczącego Prof. Dr. Julian Nowak; członkowie z wyboru pp.: Stanisław Fihauser, Adolf Poniński, Dr. Mikołaj hr. Rey, Józef Serezyk, Piotr Treter, Władysław Żeleński; członkowie z kooptacji: Prof. Dr. Waleryan Klecki, Prof. Dr. Julian Nowak, Stefan Reichard.

Po Walnem Zgromadzeniu wybrani zostali do Sekcji hodowlanej następujący członkowie: p. Dr. Mikołaj hr. Rey przewodniczący, p. Adolf Poniński zastępca przewodniczącego; jako członkowie z wyboru pp.: Józef Budzyń, Kazimierz Bzowski, Adam Fink, Stanisław Fihauser, Franciszek Szubra, Piotr Treter, Władysław Żeleński; jako członkowie z kooptacji pp.: Prof. Dr. Waleryan Klecki i Stefan Reichard; jako delegaci Towarzystwa Kółek rolniczych pp.: Dr. Mieczysław Dalkiewicz i Karol Dydusiak.

Obowiązki inspektorów hodowli pełnili pp.: Feliks Sandoz, Dr. Mieczysław Pańkowski i Stefan Boguszewski, obowiązki instruktora mleczarstwa p. Ludwik Barański, który do dnia 1 października 1911 był zarazem kierownikiem agencji dla handlu bydłem rzeźnem.

A) Obory zarodowe.

Panująca już od dwóch lat w całym kraju pryszczycza zadała całej hodowli bydła niepowetowaną klęskę przez straty wynikłe skutkiem sporadycznego giniecia sztuk dorosłych i przez padanie masowe cieląt, rodzących się w czasie panującej w danej oborze pryszczycy lub mających w tym czasie kilka tygodni wieku, ogromną redukcję mleczności u krów, trwającą niejednokrotnie przez cały szereg miesięcy już po ustaniu choroby i bardzo znaczne pogorszenie kondycji całego materiału na dłuższy okres czasu.

Jeżeli te smutne następstwa pryszczycy można było obserwować u wszystkiego bydła wogóle, to z tem większą drastycznością objawiły się one u szlachetnego i kulturnego materiału w oborach zarodowych, które wskutek pryszczycy dotkliwe poniosły straty.

Zaraza uniemożliwiała także z jednej strony zakładanie nowych obór, z drugiej lustracyę już istniejących, wstrzymała zatem także rozwój i postęp w oborach zarodowych.

Wskutek tego, że c. k. Ministerstwo rolnictwa odmówiło pozwolenia na import z Holandyi materiału hodowlanego — z powodu pryszczycy panującej także nagminnie w Holandyi i Niemczech, nie mógł Komitet założyć w roku sprawozdawczym obory zarodowej nizinnej.

Założono tylko 1 oborę zarodową rasy czerwonej polskiej w Korabnikach w powiecie podgórskim, złożoną z 1 buhaja i 8 krów; uzupełnienie do ilości 10 krów nastąpi w najbliższej przyszłości. Buhaja zakupiono w oborze zarodowej w Gaiku, 3 krowy w oborze w Limanowej, 2 w oborze w Jodłowniku, 1 w oborze w Zarzeczcu i 2 od włościan w Związku hodowlanym włościańskim jodłownickim. Ogólny koszt zakupu powyższego materiału wyniósł 4900 K, które w myśl obowiązujących warunków spłacić ma hodowca w 10 ratach rocznych.

W ciągu roku sprawozdawczego zaszły nadto w oborach zarodowych następujące zmiany:

1) Dla obory rasy czerwonej polskiej w Nawojowej zakupiono w miejsce niezdatnego do chowu innego buhaja w oborze zarodowej w Gaiku za 700 K.

2) Dla obory rasy Simental w Jedliczu zakupiono buhaja z obory Akademii rolniczej w Magyarovar na Węgrzech za kwotę 2500 K.

Zakupna dokonała komisya, złożona z p. Fihausera, prezesa Związku hodowców bydła simentalskiego i inspektora Dra Pańkowskiego, którą wydelegował Komitet, celem bliższego zbadania stosunków hodowli bydła simentalskiego na Węgrzech wogóle. Bliższe szczegóły z powyższej podróży zamieścił Dr. Pańkowski w „Tygodniku rolniczym“.

3) Wreszcie obora rasy czerwonej polskiej w Zarzeczcu przeszła na prywatną własność hodowcy po zapłaceniu przez hodowcę reszty ceny kupna.

B) Założenie cielęciarni.

Komitet wychodząc z założenia, że w wielu oborach znaczna ilość cieląt, które mogłyby być dobrym materiałem hodowlanym, zostaje sprzedana na rzeź i w ten sposób stracona dla hodowli, postanowił tytułem próby utworzyć cielęciarnię, do której mają być zakupywane cieliczki ras fryzyjskiej i czerwonej polskiej. Cieliczki

te w wieku 2—4 tygodni, mają być wychowywane według instrukcyi Komitetu, a następnie odstanowione wskazanym buhajem, poczem Komitet ma prawo zakupić z pomiędzy nich wysoko-cielne według swego wyboru po cenie 550 K za sztukę. Sztuki nie zakupione przez Komitet stają się własnością utrzymującego cielęciarnię. Gdyby jednak hodowca należycie i według wskazówek Komitetu cieląt nie wychowywał, Komitet zastrzega sobie prawo zażądania zwrotu wartości cieląt przy zakupnie i wszelkich kosztów wraz z oprocentowaniem.

Na powyższych podstawach założono cielęciarnię u p. A. Mrozowickiego w Korabnikach, do której zakupiono na razie 4 cieliczki rasy fryzyjskiej, oraz 5 czerwonej polskiej. Zakupno większej ilości cieliczek okazało się niemożliwem z powodu panującej pryszczycy.

Gdyby akcyja ta została uwieńczona powodzeniem, miałby Komitet w przyszłości źródło do nabywania dobrych krów, o które w dzisiejszych warunkach hodowlanych w kraju tak trudno.

C) Obory gminne.

Podobnie jak w oborach zarodowych, wpłynęła pryszczycja także i w oborach gminnych na pogorszenie kondycyi, znaczne zmniejszenie mleczności i częściowy ubytek sztuk. Uniemożliwiła przytem lustrację tych obór i premiowanie, które z tego względu w kilku tylko oborach gminnych mogło być przeprowadzone.

W myśl uchwały z roku ubiegłego założył Komitet w roku sprawozdawczym oborę gminną rasy czerwonej polskiej w Kozach w powiecie bialskim. Obora składa się z 7 krów. Krowy odstawiane są buhajem z obory dworskiej w Kozach. Cena ogólna krów, kupionych częścią z obory Szkoły rolniczej w Kobiernicach, częściowo od włościan w Związku hodowlanym czanieckim, wyniosła 2990 K. Opiekunem obory jest p. Maryan br. Czecz w Kozach.

Wspomniany wyżej zakaz importu bydła z Holandyi i wielkie trudności nabycia dobrych krów rasy fryzyjskiej w kraju stanęły na przeszkodzie założeniu obory gminnej tejże rasy w Niecieczy w powiecie dąbrowskim, której utworzenie uchwalili Komitet jeszcze w roku ubiegłym. Trudności spotęgowała jeszcze panująca ogólnie pryszczycja, która trapiła także w szczególności przez znaczną część roku powiat dąbrowski. Dopiero z końcem roku sprawozdawczego udało się nabyć jako zaczątek powyższej obory gminnej 2 bardzo dobre młode krowy i 2 cielne jałówki w oborze w Mogilanach za cenę 2800 K. Reszta materiału zostanie zakupiona w roku przyszłym.

W myśl uchwały Komitetu uzupełniono oborę gminną rasy Simental w Warzycach w powiecie jasielskim trzema jeszcze krowami, z których jedną kupiono w oborze w Bruśniku, a 2 w oborze w Jaémierzu — wszystkie za łączną kwotę 1950 K. Obora ta liczy obecnie 12 krów.

Podobnie uchwalono powiększyć oborę gminną rasy czerwonej polskiej w Jaworniku w powiecie myślenickim o 2 krowy.

Obecnie istnieje 16 obór gminnych, mianowicie 3 rasy fryzyjskiej: w Bierzanowie, Strzelcach Wielkich i Niecieczy, 2 rasy Simental: w Lubli i Warzycach, oraz 11 rasy czerwonej polskiej: w Brzezowej, Włosienicy, Rajsku, Brzezinach, Kętach, Zbydniowie, Strzeszycach, Jaworniku, Rychwałdku, Królówce i Kozach.

W 9 z powyższych obór odbyły się w ciągu roku sprawozdawczego premiowania; reszta dawniej założonych obór gminnych nie mogła być premiowana z powodu panującej w danych miejscowościach pryszczycy.

Przy premiowaniach uwzględniano przede wszystkim staranny wychów młodzieży, pochodzącej od krów do obory gminnej należących, w drugim rzędzie dobre utrzymanie krów i stosownie do tego ustanawiano wysokość nagród. Na podstawie tych zasad rozdano tytułem premii: w oborze rasy fryzyjskiej w Strzelcach Wielkich 230 K, w oborze rasy Simental w Warzycach 530 K, w oborach rasy czerwonej polskiej: w Brzezinach 150 K, w Kętach 300 K, w Strzeszycach 200 K, w Rychwałdku 180 K, we Włosienicy 160 K, w Brzezowej 350 K i w Zbydniowie 180 K.

Do najlepiej rozwijających się należą obory gminne w Brzezowej, Warzycach, Lubli, Jaworniku, Strzeszycach, Kętach i Rychwałdku. Wogóle zaś zauważyć można, że rozwój obór tych jest nierównomierny, co odnosi się przede wszystkim do wychowu młodzieży, a jakkolwiek wpływ tychże na rozwój hodowli jest pod wielu względami korzystny, to jednak osiągnięte rezultaty nie wszędzie odpowiadają stosunkowo znacznemu nakładowi kosztów i pracy Komitetu.

Mając na względzie powyższe doświadczenie, Komitet przyszedł do przekonania, że w przyszłości należałoby ograniczyć tworzenie obór gminnych do miejscowości znajdujących się w wyjątkowo korzystnym położeniu pod względem doboru hodowców i warunków hodowlanych, a natomiast większą zwrócić uwagę na tworzenie i rozwój Związków hodowlanych włościańskich, popierając je znacznie szerszymi środkami i większą otaczając opieką.

D) Zakupno buhajów do większych obór prywatnych.

Na podstawie nowych warunków udzielania buhajów do większych obór prywatnych, przyjętych przez Komitet w r. 1909, zakupiono 7 buhajów, z których 6 udzielono w ten sposób, że hodowca spłaca całą cenę kupna buhaja w 3 ratach rocznych, poczem buhaj przechodzi na jego wyłączną własność, jednego zaś na tych podstawach, że buhaj pierwszorzędny pozostaje stale własnością Komitetu, hodowca zaś płaci Komitetowi corocznie przez lat 3—10% ceny zakupna buhaja za tegoż użytkowanie.

Buhaje pierwszej kategorii zakupiono następujące:

1) Dla obory p. Jana Skąpskiego w Brzeznej, buhaja rasy Simenthal, kupionego w oborze w Bruśniku za 600 K.

2) Dla obory p. Jana hr. Mycielskiego w Wiśniowej, buhaja rasy Simenthal, zakupionego w oborze w Zarszynie za 800 K.

3) Dla obory p. Włodzimierza Kodrębskiego w Kaśnej dolnej buhaja rasy Simenthal, kupionego w oborze w Jedliczu za 800 K.

Dodać należy, że za powyższe 3 buhaje, zakupione dla obór, należących do Związku hodowców bydła Simenthalskiego, zapłacił Związek ten 25% ceny zakupna, resztę płacą hodowcy.

4) Dla obory p. Janiny Górkiewiczowej w Toporzyskach, buhaja rasy czerwonej polskiej, kupionego w oborze w Jodłowniku za 750 K.

5) Dla obory p. prof. Dr. Kaz. Rogoyskiego w Sierczy, buhaja rasy fryzyjskiej, zakupionego w oborze w Krzeszowicach, za 1500 K.

6) Dla obory Szkoły rolniczej w Miłocinie, buhaja rasy czerwonej polskiej, kupionego w oborze w Toporzyskach, za 700 K.

Buhaja drugiej kategorii udzielono:

7) Dla obory p. Stanisława Fihausera w Bruśniku. Buhaja tego rasy Simenthal zakupiono w oborze hr. Nadasdy w Nadasładanyi na Węgrzech za 2000 K. Natomiast sprzedano udzielone dawniej buhaje w Wysokiej u p. Jana Bieniaszewskiego i w Janowicach u p. Aleksandra Kobylańskiego, buhaj zaś zakupiony dla obory Szkoły rolniczej w Czernichowie w r. 1910 wskutek zapłaty, całej ceny kupna przeszedł na własność tejże Szkoły.

Uważając wychów młodzieży za jedną z najważniejszych podstaw postępu hodowli, Komitet ma zamiar o ile fundusze na to pozwolą, ogłaszać konkursu na nagrody dla przychowku, pochodzącego od buhajów, udzielonych przez Komitet do obór prywatnych.

Blizsze szczegóły, odnoszące się do ilości i rozmieszczenia buhajów udzielonych do obór prywatnych, znajdują się w dołączonej tabeli.

E) Zakupno buhajów z funduszków traktatowych.

Reskryptem z dnia 13 grudnia 1910 L. 133.050 Wydział Krajowy zawiadomił Komitet, że c. k. Ministerstwo rolnictwa, przeznaczyło dla Galicyi 120.000 K rocznie tytułem subwencji z funduszków t. zw. traktatowych na zakupno buhajów na stacye i premiowanie buhajów. Z funduszu tego przyznał Wydział Krajowy Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego na cel powyższy kwotę 36.000 K.

Po przeprowadzeniu pertraktacyi z Wydziałem Krajowym co do warunków zakupna, umieszczenia i premiowania buhajów, Komitet przyjął jako zasadę, aby kupować na urządzonych w tym specjalnie celu spędach buhajów — buhaje w tych okręgach i miejscowościach, gdzie według wszelkiego prawdopodobieństwa będzie większy wybór tychże, a umieszczać je na stacyach w tych okręgach, w których trudniej o nabycie buhajów.

W porozumieniu z Wydziałem Krajowym ustalił Komitet zasady zakupna, premiowania, oraz rozmieszczania tych buhajów. Główna treść tych zasad jest następująca:

Buhaj pozostaje stale własnością funduszu Wydziału Krajowego, a hodowca otrzymuje tytułem kosztów jego utrzymania 180 K rocznej subwencji, płatnej w ratach kwartalnych z dołu; nadto wolno hodowcy pobierać od skoku najwyżej 1 K. W razie sprzedaży buhaja z powodu niezdolności do dalszego chowu za cenę wyższą od ceny zakupna, otrzyma hodowca 50% nadwyżki. Hodowca powinien odstanowić buhajem rocznie najmniej 60, a najwyżej 100 krów i prowadzić dokładny rejestr stanowienia.

Buhaja należy dobrze żywić i odpowiednio pielęgnować, a w razie jego choroby wezwać weterynarza i do poleceń tegoż ściśle się zastosować.

W razie niezachowania zawartych w umowie warunków, Wydział Krajowy ma prawo zwinięcia stacyi i zabrania buhaja.

W myśl wyłuszczonych zasad, Komitet postanowił zakupić podczas zarządzonych w tym celu spędów buhajów lub w czasie premiowań bydła:

1) W Brzostku 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Pilźnie i 5 dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Ropczycach.

2) W Jasle 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Gorlicach i 5 dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w N. Sączu.

3) W Rzeszowie 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie i 5 dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Dąbrowie.

4) W Kętach 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Wadowicach i 5 dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Żywcu.

5) W Jodłowniku 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Myślenicach i 5 dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Wieliczce.

Po wyszukaniu za pośrednictwem odnośnych Towarzystw rolniczych okręgowych hodowców, którzy podjęli się utrzymywać buhaje na wspomnianych wyżej warunkach — osobne Komisyje, w skład których wchodził inspektor hodowli Komitetu, delegat Towarzystwa rolniczego okręgowego, delegat odnośnego Zarządu Kółek rolniczych i weterynarz, zakupiły:

1) 6 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Pilźnie, mianowicie 1 rasy czerwonej polskiej i 5 rasy Bern-Simenthal za łączną kwotę 2675 K.

2) 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Ropczycach, mianowicie 1 rasy berneńsko-simenthalskiej i 4 rasy czerwonej polskiej za łączną kwotę 2450 K.

3) 5 buhajów rasy Simenthal dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Nowym Sączu za ogólną kwotę 2700 K.

4) 5 buhajów dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Gorlicach, mianowicie 1 rasy czerwonej polskiej i 4 rasy Bern-Simenthal za łączną kwotę 2080 K.

5) 5 buhajów rasy fryzyjskiej dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie za kwotę 3500 K.

6) 4 buhaje tejże rasy dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Dąbrowie za kwotę 2500 K.

7) 5 buhajów rasy czerwonej polskiej dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Wadowicach za łączną kwotę 2550 K.

8) 4 buhaje rasy czerwonej polskiej dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Wieliczce za kwotę 2150 K.

9) 5 buhajów rasy czerwonej polskiej dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Żywcu za kwotę 1850 K.

10) 5 buhajów rasy czerwonej polskiej dla Towarzystwa rolniczego okręgowego w Myślenicach za kwotę 2250 K.

Razem zatem zakupiono z funduszków traktatowych 49 buhajów mianowicie 9 rasy fryzyjskiej, 15 rasy Bern-Simenthal i 25 rasy czerwonej polskiej za łączną kwotę 24 705 K.

W roku przysłym mają być z powyższych funduszków zakupione buhaje dla okręgów innych Towarzystw rolniczych stosownie do powzięć się mającej uchwały Komitetu.

W 3 miejscach zakupna buhajów urządzono równocześnie premiowanie buhajów niezakupionych lub za młodych, a zasługujących na odznaczenie. Premiowano mianowicie w Brzostku 9 buhajów kwotą 200 K, w Szczyrzycu 16 buhajów kwotą 410 K i w Kętach 14 buhajów kwotą 400 K.

Z otrzymanych w roku 1911 funduszków traktatowych zakupione zostaną jeszcze 2 buhaje, oraz pokryte będą koszta utrzymania buhajów i koszta Komisji zakupujących buhaje.

F) Związki hodowlane włościańskie.

Korzyści, jakie przyniosły Związki hodowlane włościańskie w ostatnich latach, zwróciły uwagę Komitetu na potrzebę dalszego intensywnego popierania takich Związków, które nawet przy pomocy skromniejszych środków finansowych dają możność rozwinięcia hodowli na szerszą skalę. Na podstawie licznych obserwacji stwierdzić można, że włościanin jako hodowca większą zazwyczaj otacza opieką i starannością bydło przez siebie wychowane i więcej je też ceni, niż sztuki udzielone mu przez Komitet, choćby przyczynił się do ich nabycia. Z drugiej strony materiały krów, nabyty za pośrednictwem Komitetu, a przeniesiony w inne okolice i inne warunki hodowlane, nie rozwija się niejednokrotnie tak, jakby się można było spodziewać. To też selekcya miejscowego bydła włościańskiego za pomocą Związków i należyte poparcie finansowe i fachowe tych ostatnich stanowią niezawodnie najsilniejszy środek rozwoju i postępu hodowli włościańskiej.

Mając na oku powyższe doświadczenia, Komitet założył w roku sprawozdawczym 7 nowych Związków hodowlanych włościańskich, a mianowicie 4 rasy czerwonej polskiej w Limanowej, Kozach, Jaworniku i Gliniku, oraz 3 rasy Bern-Simenthalskiej w Lubli, Korczynie i Brzostku.

Ogółem istnieje obecnie 17 Związków hodowlanych, z których 14 rasy czerwonej polskiej i 3 Bern-Simenthalskiej.

Związki rozwijają się wogóle pomyślnie, jakkolwiek w r. 1911 warunki hodowlane były przeważnie niekorzystne, gdyż obok przyszczyce w wielu okolicach posucha spowodowała dotkliwy brak paszy.

Związki hodowlane włościańskie tworzone dotychczas w okolicach najwyżżej stojących pod względem ujednostajnienia typu bydła i warunków hodowlanych. Chcąc jednak przyjść z pomocą także okręgom, znajdującym się w warunkach mniej pod tym względem korzystnych, gdzie jednak miejscowa ludność odczuwa potrzebę poprawy hodowli, Komitet zamierza tworzyć tymczasowe Związki hodowlane, przyjmując do nich materiał dobrze zbudowany i utrzymany, chociaż nie jednolity pod względem rasy i typowo niewyrównany. W takich związkach będzie zadaniem za pomocą typowych buhajów wpłynąć na ujednostajnienie i poprawę miejscowego bydła. W okręgach takich częstsze premiowania przyczynią się niezawodnie do rozbudzenia zamięłowania hodowli i jej pomyślnego dalszego rozwoju.

G). Premiowania i wystawy.

Premiowania bydła włościańskiego odbyły się w roku 1911 w 30 miejscowościach, natomiast nie urządzono zapowiadzianych premiowań w okręgach Towarzystw rolniczych: Bochnia, Kolbuszowa, Mielec, Nowy Targ, Rzeszów, Tarnobrzeg i Tarnów, z powodu panującej przyszczyce.

Do najlepszych zaliczyć można było premiowania w obrębie Związków hodowlanych włościańskich, oraz w tych miejscowościach, gdzie równocześnie założono takie Związki.

Na szczególne uznanie zasługiwały premiowania Związku jodłownickiego, który w roku sprawozdawczym został rozdzielony na 2 Związki: północny i południowy, z uwagi na trudności kierowania terytoryalnie zbyt rozszerzonym Związkiem. Premiowania w tych Związkach odbyły się w Jodłowniku i Szczyrzycu, w tej ostatniej miejscowości równocześnie z zakupnem i premiowaniem buhajów z funduszków traktatowych. Kondycja tegoroczna bydła była mniej korzystna, jak w latach ubiegłych, co przypisać trzeba częściowemu brakowi paszy wskutek posuchy.

Godnem wyróżnienia było również premiowanie w Kętach, gdzie przedstawiono materiał ze Związków wilamowickiego i czanieckiego i gdzie obok ładnych krów i jałówek doprowadzono liczny zastęp dobrych buhajów, z których znaczną część nabyto na stacye z funduszków traktatowych i Towarzystw rolniczych okręg.

Przy premiowaniach w innych miejscowościach lepiej przedstawiał się materiał w okolicach podgórskich, gdzie posucha nie tak dotkliwie wyrządziła szkody.

Dla wprowadzenia pewnej jednolitości w ocenie sztuk przy premiowaniach wydany został regulamin, informujący Towarzystwa rolnicze okręgowe o premiowaniach w obrębie Związków hodowlanych włościańskich (premiowania związkowe), jak również w okolicach, gdzie Związki takie jeszcze nie istnieją (premiowania informacyjne). Według dalszego zarządzenia Komitetu w tej sprawie Towarzystwa rolnicze okręgowe powinny przedkładać Komitetowi do zatwierdzenia opracowane na 3 lata z góry programy premiowań, co warunkuje przyznanie subwencji na premiowanie. Ewentualne zmiany wraz z motywami winny być podane do wiadomości Komitetu przed końcem pierwszego kwartału roku kalendarzowego.

H). Stacye buhajów i nagradzanie buhajów będących prywatną własnością.

Wobec zwiększenia się liczby Towarzystw rolniczych okręgowych do 23, przy równoczesnem zmniejszeniu się subwencji państwowej, przeznaczonej na popieranie chowu bydła, mógł Komitet przeznaczyć dla tychże Towarzystw tytułem subwencji na zakupno buhajów kwotę 30.000 koron, którą rozdzielono w sposób następujący:

1.	Towarzystwo rolnicze okręgowe Biała	. .	2600	K
2	"	"	Bochnia	, 1560 "
3.	"	"	Brzesko	. 1560 "
4.	"	"	Chrzanów	. 500 "
5.	"	"	Dąbrowa	. 1430 "
6.	"	"	Gorlice	. . 500 "
7.	"	"	Jasło	. . 1380 "
8.	"	"	Kolbuszowa	650 "
9.	"	"	Kraków	. 1130 "
10.	"	"	Krosno	. . 600 "
11.	"	"	Limanowa	. 1430 "
12.	"	"	Mielec	. . 1040 "
13.	"	"	Myślenice	. 1300 "
14.	"	"	Nowy Sącz	2090 "
15.	"	"	Nowy Targ	1300 "
16.	"	"	Pilzno	. . 1380 "

Do przeniesienia 20450 K

Z przeniesienia 20450 K

17.	Towarzystwo rolnicze okręgowe Ropczyce	900	"
18.	" " " Rzeszów	2220	"
19.	" " " Tarnobrzeg	1640	"
20.	" " " Tarnów	1500	"
21.	" " " Wadowice	950	"
22.	" " " Wieliczka	1960	"
23.	" " " Żywiec	980	"

Razem 30.000 K

Powyższy rozdział nastąpił na podstawie uchwały Komitetu, według której, wobec zmniejszenia na rok 1911 subwenyi na ten cel w porównaniu z r. 1910, nastąpiła redukcya kwot zeszłorocznych o 35%. Dosyć trudne zadanie dokładnej kontroli i nadzoru nad buhajami stacyjnymi doznało już do pewnego stopnia ułatwienia wskutek zamierzonego i częściowo do skutku doprowadzonego tworzenia posad okręgowych instruktorów rolnictwa, których zadaniem między innemi będzie także wykonywanie lustracyi stacyi buhajów.

Dołączone tabele podają rozmieszczenie stacyi buhajów w okręgach działalności poszczególnych Towarzystw rolniczych.

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	a) Buhaje subwencyjne					b) Buhaje pryw. premiiowane				
		Ilość stacyj	Rasa buhajów				Ilość stacyj	Rasa buhajów			
			Fryzjsko- oldenburg.	Simen- talska	Czerwona polska	Razem		Fryzjsko- oldenburg.	Simen- talska	Czerwona polska	Razem
1	Biała	29	—	—	29	29	4	—	—	4	4
2	Bochnia	15	9	1	5	15	36	6	6	24	36
3	Brzesko	18	7	10	1	18	1	1	—	—	1
4	Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Dąbrowa	—	—	—	—	—	23	22	2	—	24
6	Gorlice	14	—	10	5	14	4	—	2	2	4
7	Jasło	33	—	29	4	33	14	—	14	—	14
8	Kolbuszowa	2	—	—	2	2	1	—	—	1	1
9	Kraków	14	14	—	—	14	—	—	—	—	—
10	Kresno	—	—	—	—	—	12	—	12	—	12
11	Limanowa	9	—	—	9	9	—	—	—	—	—
12	Mielec	14	14	—	—	14	—	—	—	—	—
13	Myślenice	7	2	—	5	7	—	—	—	—	—
14	Nowy Sącz	24	—	24	—	24	22	—	20	2	22
15	Nowy Targ	21	—	—	21	21	2	—	—	2	2
16	Pilzno	10	—	—	10	10	3	1	—	2	3
17	Ropczyce	5	—	—	5	5	10	2	5	3	10
18	Rzeszów	16	12	2	2	16	17	12	3	2	17
19	Tarnobrzeg	9	3	—	6	9	—	—	—	—	—
20	Tarnów	23	1	14	8	23	15	1	10	4	15
21	Wadowice	9	9	—	—	9	—	—	—	—	—
22	Wieliczka	19	13	—	6	19	2	—	—	2	2
23	Żywiec	9	—	—	9	9	—	—	—	—	—
	Razem	300	84	90	126	300	166	45	74	48	167

I). Premiowanie wzorowych stajni włościańskich.

Po zasięgnięciu opinii odnośnych Towarzystw rolniczych okręgowych przyznał Komitet w roku sprawozdawczym zasiłki na budowę stajni włościańskich następującym petentom.

- 1) Jacentemu Zychowi w Niechobrze 150 kor.
- 2) Michałowi Koczeli w Przedmieściu strzyżowskiem 150 kor.
- 3) Marcinowi Zontekowi w Bujakowie 300 kor.
- 4) Janowi Japie w Jadownikach 150 kor.
- 5) Jędrzejowi Pelczarowi w Korezynie 200 kor.
- 6) Janowi Cebuli w Łączkach 200 kor.
- 7) Szkole gospodyń wiejskich w Szynwałdzie 1000 kor.
- 8) Stanisławowi Mynarskiemu w Starej wsi 100 kor.

K) Sprawozdanie prof. Dr. Juliana Nowaka z akcji zwalczania gruźlicy u bydła za pomocą szczepień rozpoznawczych tuberkuliną w r. 1911.

Szczepienie rozpoznawcze tuberkuliną.

W roku 1911 przeszczepiono obór 12, a w nich sztuk 588. Pierwsze dziewięć obór prowadzą akcyę przeciwgruźliczą zapomocą peryodycznych rozpoznawczych szczepień tuberkuliną, ostatnie trzy zostały przeszczepione po raz pierwszy.

Obora I., szczepiona po raz jedenasty, liczyła sztuk 62, rasy czerwonej polskiej, w czem było krów 36, buhaj 1, jałówek 18 i buhajków 7. Reagowały 3 sztuki, mianowicie 1 buhaj, 1 krowa i 1 jałówka (4·8%).

Obora II., szczepiona po raz dziewiąty, liczyła sztuk 44, rasy fryzyjsko-holenderskiej, w czem było krów 43, buhaj 1. Reagowały 4 krowy (9·3%).

Obora III., szczepiona po raz ósmy, liczyła sztuk 30, w czem czerwonych polskich 21 (krów 17, buhaj 1, buhajki 3), krajowych nizinnych krów 9. Nie reagowała żadna sztuka (0%).

Obora IV. liczyła sztuk 22, w czem 19 fryzyjsko-holenderskich jałówek i 2 krowy oraz 1 jałówka rasy czerwonej polskiej. Reagowały 3 jałówki: 1 czerwona i 2 fryzyjskie (13·6%).

Obora V. liczyła sztuk 24, w czem 5 buhajków i 9 jałówek fryzyjsko-holenderskich oraz 5 buhajków i 5 jałówek czerwonych polskich. Reagowały 3 sztuki rasy fryzyjskiej (12·5%).

Obora VI. liczyła 10 wołów roboczych. Reagowały 2 sztuki (20%).

Obora VII., szczepiona po raz ósmy, liczyła sztuk 89, rasy nizinnej, czerwono i czarnosrokatej, w czym krów 47, 2 buhaje, jałówek 27 i wołów roboczych 13. Reagowało 6 sztuk (6·7%).

Obora VIII, szczepiona po raz dziewiąty, liczyła sztuk 49, rasy czerwonej polskiej, w czym krów 26, buhaj 1, jałówek 16 i buhajków 6. Reagowały 2 sztuki (4%).

Obora IX, szczepiona po raz szósty, liczyła sztuk 164, w czym rasy Simental sztuk 49 (krów 10, buhaje 3, jałówek 25, cieląt 11), zaś rasy fryzyjsko holenderskiej sztuk 115 (krów 35, buhajów 5, jałówek 38, cieląt 37). Reagowało sztuk 16, w czym 1 jałówka simentalaska a 15 fryzyjsko-holenderskich (krowy 4, jałówek 9 i 2 cielęta) (9·7%).

Obora X., szczepiona po raz pierwszy, liczyła sztuk 66, rasy czerwonej polskiej, w czym 49 krów, 5 buhajów i 12 jałówek. Reagowało sztuk 36 mianowicie 30 krów, 3 jałówki i 3 buhaje. (59%).

Obora XI., szczepiona po raz pierwszy, liczyła sztuk 20, w czym czerwonych polskich 13 (krów 7, jałówki 2 i 4 buhajki), krajowych nizinnych krów 6 i 1 buhajek fryzyjsko-holenderski. Reagowało 17 sztuk, mianowicie czerwonych polskich: krów 6, jałówki 2, buhajki 3, krajowych nizinnych krów 5 i 1 buhajek fryzyjski (85%).

Obora XII., szczepiona po raz pierwszy, liczyła 8 jałówek, w czym czerwonych polskich 6 i fryzyjsko-holenderskich 2. Nie reagowała żadna sztuka (0%).

Zatem:

obora I.	przeszczepiono sztuk	62,	reagowało sztuk	3 t. j.	4·8%
" II.	" "	44	" "	4 "	9·3%
" III	" "	30	" "	0 "	0 0%
" IV.	" "	22	" "	3 "	13 6%
" V.	" "	24	" "	3 "	12 5%
" VI.	" "	10	" "	2 "	20 0%
" VII.	" "	89	" "	6 "	6 7%
" VIII.	" "	49	" "	2 "	4 0%
" IX.	" "	164	" "	16 "	9·7%
" X	" "	66	" "	36 "	59 0%
" XI.	" "	20	" "	17 "	85·0%
" XII.	" "	8	" "	0 "	0·0%

Obór 12, przeszczepiono sztuk 588, reagowało sztuk 92 t. j. 15·6%

Kliniczne badanie obór.

Kliniczne badanie obór celem wyszukiwania i usuwania od hodowli sztuk, dotkniętych otwartą postacią gruźlicy nie mogło być jeszcze, z powodu braku potrzebnych na ten cel funduszków, na szerszą skalę zastosowane. Badaniu temu poddano w całości tylko 1 oborę, a oprócz tego badano poszczególne sztuki, zakupione przez Komitet Towarzystwa rolniczego dla obór zarodowych.

Celem dokładnego zaznajomienia się z najnowszymi sposobami i metodami klinicznego badania bydła na gruźlicę, stosowanymi za granicą, delegował Komitet lekarza weterynaryjnego Dra Józefa Zagaję, który udał się w marcu r. 1911 do Halli n./S., gdzie odbył specjalny kurs w tamtejszym instytucie bakteriologicznym, prowadzącym akcyę tępienia gruźlicy u bydła w całej prowincyi saskiej.

Podobnie jak w poprzednich latach wykonywano badania nadysyłanego materiału dotyczącego różnych innych chorób zakaźnych zwierząt domowych i udzielano porad fachowych.

2. Konie.

W roku sprawozdawczym odbyła Sekeya chowu koni 3 posiedzenia i to dnia 18 lutego, 30 czerwca i 13 listopada.

Rzecznikiem potrzeb chowu koni w Komitecie doradczym przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie był p. Jan Gorayski z Moderówki. W tym charakterze p. Gorayski wyjednał ulgi dla podkuwaczy koni w tym kierunku, że mogą być dopuszczeni na kurs kucia koni bez dostarczenia dowodu trzechletniej praktyki u egzaminowanego podkuwacza, o ile uzyskają dyspensę od tego dowodu z Namiestnictwa.

W myśl uchwał Sekeyi Komitet poczynił starania u c. k. Ministerstwa obrony krajowej o ogiery rasy huculskiej dla powiatów górskich, tudzież o zakupno ogierów prywatnych przez komisye asenterunkowe w tych powiatach z tem udogodnieniem, żeby po zaasenterowaniu zostawiano je u dotychczasowych właścicieli.

Ze względu na popyt za ogierami zwracano przez ogłoszenie w „Tygodniku rolniczym“ uwagę hodowców koni na możliwość otrzymania ogierów rządowych na utrzymanie (in Pflegenahme), przyczem można otrzymać 160 K rocznej subwencyi rządowej, jeżeli ogier odstanowi w ciągu jednego roku najmniej 30 klaczy.

Wskazano też na możność otrzymania z zakładów rządowych starszych ogierów zdolnych do rozplodu, które — zależnie od umowy

z Zakładem ogierów w Sądowej Wiszni — z czasem przechodzą na własność hodowcy.

Towarzystwu rolniczemu okręgowemu w Jaśle, które urządziło u siebie premiowanie źrebiąt, przyznano na ten cel 160 K.

Z ogierów subwencyjnych pozostałych z roku 1910 ubył ogier Buster-Brown, umieszczony u p. Wincentego Zwillinga w Harmężach. Ogiera „Sierotka“ przeniesiono z Nienaszowy do p. Józefa Kępy w Sobowie.

W roku sprawozdawczym zakupiono ogiera „Maypole 2“ półkrwi angl. i umieszczono u p. Józefa Grzywny w Bierzanowie; ogiera „Chochlika“ półkrwi orient. i umieszczono u p. Józefa Dembińskiego w Brzyściu; ogiera „Amuratha“ półkrwi orient. i umieszczono u p. Tadeusza hr. Łubieńskiego w Zassowie dla członków miejscowego Kółka rolniczego; ogiera „Druce-Portland“ pełnej krwi angl. umieszczono u p. Witolda Uznańskiego w Tyczynie i ogiera „Wrighta“ pełnej krwi angl. umieszczono u p. Zbigniewa Horodyńskiego w Zbydniowie.

Tabele poniżej umieszczone wykazują stan i rozmieszczenie subwencyjnych ogierów i stan i rozmieszczenie terytoryalne licencyonowanych prywatnych ogierów subwencyonowanych przez Komitet.

3. Trzoda chlewna.

Sprawy chowu trzody wyłączono w czerwcu 1911 ze Sekcyi drobnego inwentarza i utworzono dla nich osobną Sekcyę trzody chlewnej.

Sekcyja ta odbyła 5 posiedzeń dla spraw bieżących oraz 3 posiedzenia dla przedyskutowania opracowanych przez specjalną komisję nowych norm dla popierania chowu trzody;

Nowe normy wprowadzają następujące zmiany:

- a) niżenie cen za materyał hodowlany, chlewniom zarodowym płacony, z 2 K na 1-60 K za 1 kg żywej wagi.
- b) wprowadzenie natomiast premiowania tych chlewni zarodowych, które najlepszego materyału hodowlanego Towarzystwu w ciągu roku dostarczą;
- c) niżenie z trzech lat na dwa lata czasokresu, po upływie którego sztuki subwencyjne przechodzą na własność hodowców;
- d) wprowadzenie jednolitego typu stacyj knurów, które nie będą otrzymywały zasiłków na utrzymanie, a natomiast po upływie

- półtora roku będą przechodziły na własność hodowców, którzy przy zakupnie tych knurów będą dopłacać po 50 h za 1 kg żywej wagi;
- e) зниження wieku maciorek, zakupywanych w chlewniach zarodowych, celem tworzenia chlewni gminnych z 8 miesięcy na 5;
 - f) pociągnięcie także chlewni gminnych do obowiązku dostarczania Towarzystwu materiału zarodowego do dalszej hodowli na warunkach przyznanych chlewniom zarodowym;
 - g) przyjęcie przez Komitet kosztów opakowania, transportu i oględzin weterynaryjnych w stacyach wyładowniczych, któreto koszty ponosili dotąd odbiorcy.

Odbitki tych norm w kilkunastu egzemplarzach przesłał Inspektorat hodowli Wydziałom wszystkich Towarzystw rolniczych okręgowych dla urzędowego użytku.

I. Chlewnie zarodowe.

Na podstawie wniesionych podań uznano po poprzedniej miejscowej lustracji warunków hodowlanych i materiału następujące chlewnie za zarodowe:

a) *Yorkshiry*: Bruśnik, Limanowa, Łąka górna, Markuszowa, Szebnie.

b) *Westfale*: Łąka górna, Markuszowa, Mogilany, Polna, Tomice.

Z końcem roku sprawozdawczego jest w obrębie działalności Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie chlewni zarodowych rasy Yorkshire 7, zaś rasy westfalskiej 11.

Dla chlewni zarodowych rasy Yorkshire w Grodkowicach i Szebniach zakupiono w Zauchtel na Morawach po jednym knurze a dla chlewni zarodowych rasy westfalskiej w Jedliczu, Łące górnej, Rzemieniu, Strzelcach Wielkich i Woli Ocieckiej po jednym knurze we Westfalii.

II. Subwencyjne stacje knurów.

Rozmieszczenie stacji knurów znajduje się w tabeli: „Wykaz subwencyjnych stacji knurów założonych w roku 1911“.

Knury te dostarczone zostały na warunkach uchwały L. 1738 z dnia 15 maja 1911.

III. Chlewnie gminne.

Stosownie do uchwalonych norm L. 2308 z dnia 15 maja 1911 przyznano na podstawie wniesionych i zaopiniowanych przez Wydziały Towarzystw rolniczych okręgowych podań chlewnie gminne Towarzystwom rolniczym okręgowym jak następuje:

Bochnia	gmina	Szarów . .	1	knura	6	loch
Brzesko	"	Łoniowy . .	1	"	4	"
Chrzanów	"	Mętków . .	1	"	4	"
Dąbrowa	"	Gręboszów . .	1	"	7	"
Gorlice	"	Turze . . .	1	"	5	"
Kolbuszowa	"	Kolbuszowadol.	1	"	3	"
Krosno	"	Iwonicz . . .	1	"	6	"
"		szkoła roln. Suchodół	1	"	1	"
Limanowa	gmina	Mstów . . .	1	"	5	"
Nowy Sącz	"	Siedlee . . .	1	"	9	"
"	"	Trzycierz . .	1	"	9	"
"	"	Chełmiec polski	1	"	4	"
Nowy Targ	"	Nowy Targ . .	1	"	5	"
Pilzno	"	Błaszowska . .	1	"	6	"
Ropczyce	"	Pustków . .	1	"	4	"
"	"	Niedźwiada . .	1	"	4	"
Rzeszów	"	Dobrzechów . .	—	"	6	"
"	"	Palikówka . .	1	"	4	"
"	"	Woliczka . .	1	"	4	"
Tarnobrzeg	"	Cygany . . .	1	"	4	"
Tarnów	"	Lichwin . . .	1	"	6	"
"	"	Janowice . .	1	"	5	"
Wadowice	"	Przybradz . .	1	"	6	"
"	"	Tomice . . .	—	"	5	"
Żywiec	"	Lachowice . .	1	"	6	"

Dokładne daty rozdane go materyału hodowlanego znajdują się w tabeli „Wykaz chlewni gminnych założonych w roku 1911“.

4. Owce.

Sprawy chowu owiec pozostały nadal w Sekeyi chowu drobnego inwentarza, która odbyła trzy posiedzenia, załatwiając sprawy bieżące, oraz zatwierdzając program hodowlany owiec, przedłożony przez inspektorów hodowli Dra M. Pańkowskiego i J. O. Fuchsa, a to na podstawie studyów przedsięwziętych w północnych Węgrzech i w sąsiednich komitatach Siedmiogrodu.

Na zbadanym obszarze owce w Maramarós i w Siedmiogrodzie przedstawiały materyał hodowlany bez porównania lepszy, niż w komitatach północno-zachodnich.

Są one bardziej wyrównane, znacznie większe, o lepszej budowie, głębsze w przodzie, szersze w zadzie, wełna na ogół trochę szlachetniejsza, więcej lokowata, masę prawie wyłącznie białą. Maciory przeważnie bezrogie, natomiast barany uzbrojone silnymi, spiralnie na zewnątrz skręconymi rogami. Nogi, twarze porośnięte krótkim przylegającym białym włosem. Mleczność tych owiec lepsza od owiec w komitatach północno-zachodnich.

Ponieważ i warunki klimatyczne w Maramarós, Kükküllö, Torda, Aranyos są znacznie ostrzejsze niż w północno-zachodnich Węgrzech, a więc bardziej do naszych zbliżone, przeto delegowani zakupili potrzebny materiał w tych okolicach, a to w kilku miejscowościach, aby mieć możliwość porównania, z której hodowli materiał okaże się w naszych warunkach najlepszym.

Umieszczenie tego materiału uwidoczniło w tabeli „Subwencyjne owczarnie zarodowe“.

Uchwalonych prócz tego owczarni rasy Hampshiredown dla Grębowa i Szebni ze względu na pryszczyce, grasującą to w miejscu przeznaczenia, to w owczarniach zarodowych, w których miano zakupić materiał hodowlany, nie można było założyć. Materiał ten dostarczony będzie na wiosnę 1912 r.

Zgłoszeń na subwencyjne stacje tryków w roku sprawozdawczym bardzo mało wpłynęło.

Rozmieszczenie tychże uwidoczniło w tabeli „Subwencyjne stacje tryków“.

5. Kozy.

Dokładna lustracja koziarni, przeprowadzona w roku sprawozdawczym, wykazała, że w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego okręgowego Nowy Sącz w gminie Roztoka wielka, w której umieszczono 1 capa i 12 kóz, została 1 stara koza u Hrycia Szymczaka — reszta dostarczonych kóz i cap padło.

Przychówek po tych kozach sprzedano do sąsiednich wsi t. j. do Uhrynia i Nowej Wsi — gdyż w Roztoce niema ani odpowiednich warunków do hodowli ani zamiłowanych hodowców.

W Mochnacze niższej z 1 capa i 3 kóz, umieszczonych u ks. Mochnackiego, został cap i 1 stara koza. Dwie sprowadzone kozy padły. Przychowano 3 kozy.

W Krynicy z 3 capów i 30 kóz pozostały tylko 4 kozy — reszta wyginęła. Najlepszy hodowca Teodor Binczarowski ma 1 starą kozę i dochował się 6 kóz jedno i dwuletnich — które przedstawiają bardzo dobry materiał hodowlany.

W Tyliczu z 4 capów i 34 kóz zostało tylko 7 kóz sprowadzonych. Przechowało się po sprowadzonych wogóle kozoach 26 kóz dwuletnich i 14 kóz jednorocznych. Materiał to dosyć wyrównany i mleczny.

W Muszynie z 1 capa i 4 kóz sprowadzonych, został cap i 2 stare kozy a dochowano się 7 kóz. Powodem tych ujemnych rezultatów była zła aklimatyzacya materiału sprowadzonego zwłaszcza sztuk starszych. Przychówek na miejscu urodzony, o ile był w rękach zamilowanych hodowców i w miejscowościach, które mają odpowiednie dla hodowli kóz warunki, przedstawia materiał dobry tak pod względem budowy jak i użytkowości.

Komitet uchwalił zakupić w r. 1912 dla koziarni w Tyliczu 1 capa rasy pinzgauskiej celem odświeżenia krwi.

Lustracya koziarni w Nowym Targu, dokąd dostarczono w r. 1906 i 1907 2 capy i 20 kóz a przeniesiono w roku 1908 ze Szczawnicy 1 capa i 16 kóz — wykazała, że z tego całego materiału zostało zaledwie 3 stare kozy, reszta wyginęła, a przechowano tylko 5 kóz.

Ten ujemny wynik należy przypisać przedewszystkiem niechęci i nieznamomości zasadniczych wiadomości o hodowli kóz — a w drugim rzędzie trudności aklimatyzacyi dostarczonego materiału hodowlanego.

Lustracya koziarni w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego okręgowego Żywiec wykazała, że:

w gminie Łodygowice, gdzie umieszczono 1 capa i 10 kóz — pozostało ze sprowadzonych 9 kóz, cap padł; przechowano 10 kóz;

w gminie Świnna umieszczono 1 capa i 10 kóz. Zostało tylko 5 kóz i to te, które były jako jednoroczne sprowadzone. Cap i starsze 5 padły. Przechowano 12 kóz.

Obie koziarnie rokują dobry dalszy rozwój, albowiem warunki miejscowe są odpowiednie i hodowcy z zamilowaniem pielęgnują kozy.

Wobec dodatnich rezultatów w powiecie żywieckim, Komitet uchwalił założyć koziarnie, składające się z 1 capa i 10 kóz w gminach: Pietrzykowice — Jeleśnia — Gilowice — Lachowice i Przyborów.

Dalej drogą prób dostarczyć Towarzystwu rolniczemu okręgowemu Pilzneńskiemu dla gminy Kameśnica górna 2 kozy i 1 capa a Towarzystwu rolniczemu okręgowemu Krośnieńskiemu dla gminy Polany 5 kóz i 1 capa.

Z uchwalonych koziań założono już koziańnię w Pietrzykowicach i Jeleśni, gdzie umieszczono po 10 kóz, zakupionych w Westfalii. Capy z powodu pryszczycy, która w przeddzień wysyłki wystąpiła w miejscowości, gdzie były zakupione — nie mogły równocześnie przybyć i nadejść z chwilą uzyskania zezwolenia na wywóz. Również dostarczono z Westfalii dla gminy Kamienica górna 2 kozy.

Resztę uchwalonych koziań założył Komitet w roku 1912.

Wykaz hodowców, którzy otrzymali kozy znajduje się w tabeli umieszczonej poniżej.

6. Drób.

W roku sprawozdawczym założył Komitet w myśl programu hodowlanego z r. 1903 kurniki zarodowe w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego okręgowego:

Biała	1 kurnik	składający	się z	1 koguta	10 kur
Bochnia	6 kurników	składających	się z	6 kogutów	60 kur
Brzesko	1	"	"	2	20 "
Chrzanów	4	"	"	5	50 "
Kraków	5	"	"	5	50 "
Krosno	3	"	"	3	30 "
Myślenice	2	"	"	3	30 "
Pilzno	4	"	"	4	40 "
Tarnobrzeg	1	"	"	1	10 "
Wieliczka	4	"	"	6	60 "
Żywiec	11	"	"	11	110 "
Ogółem	42 kurniki	składające	się z	47 kogutów	470 kur.

Wszystkie sztuki były rasy krajowej, zielononóżki; zakupiono je w zarodowych kurnikach Komitetu.

Z pośród założonych w r. 1911 kurników zniesiono 3 kurniki, złożone z 5 kogutów i 50 kur, gdyż wszystkie sztuki wyginęły na pomór kur.

Oprócz kurników założył Komitet w roku sprawozdawczym 2 gęśniki zarodowe, liczące po 1 gęsiorze i 4 gęsi a mianowicie jeden w obrębie Towarzystwa rolniczego okręgowego bocheńskiego, u p. Jana Wykowskiego w Łęzkowicach, drugi w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego okręgowego tarnobrzeskiego u członków Kółka rolniczego w Dębie.

Wykaz obór zarodowych

Liczba porządkowa	Rok założenia obory	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Właściciel obory zarodowej	Miejscowość	Rasa	Liczba sztuk zarodowych						
						Krowy dojne	Jalowice cielne	Cielczki	Buhaje rozródniiki	Buhaje wyżej roku	Buhaje niżej roku	Ogółem
1	1898	Bochnia	Żeleński Władysław	Grodkowice	Fryzyjska	91	12	32	4	1	10	150
2	1901	Rzeszów	Uznańska Aleks.	Czudec	"	42	6	14	1	1	5	69
3	1901	Rzeszów	Dąbski Aleks.	Nosówka	"	35	5	9	1	1	7	58
4	1904	Tarnobrzeg	Hr. Tarnowski Zdz.	Wymysłów	"	63	10	20	2	2	4	101
5	1908	Rzeszów	Dąbski Stanisław	Rudna	"	9	—	5	1	3	2	20
6	1908	Kraków	Cieśliewicz Józef	Wadów	"	8	—	4	1	—	—	13
7	1909	Wieliczka	Niedzielski Larysz S.	Śledziejowice	"	11	—	3	2	2	1	19
8	1909	Bochnia	Ruebenbauer Zygm.	Kobylec	"	13	2	4	1	—	1	21
9	1910	Wieliczka	Dunikowski Stefan	Bilczyce	"	19	—	7	1	—	4	31
10	1903	Jaśło	Stawiarski Waleryan	Jedlicze	Simental	6	—	3	1	1	2	13
11	1889	Limanowa	Romerowa Zofia	Jodłownik	czerw.-pol.	21	4	12	1	—	5	43
12	1894	Pilzno	Hr. Rey Mikołaj	Przyborowie	"	15	6	7	1	3	8	40
13	1895	Wieliczka	Fink Maryan	Komorniki	"	15	2	4	1	1	6	29
14	1896	Nowy Targ	Zduniowa Róża	Raba Wyżnia	"	11	7	5	3	—	7	33
15	1896	Rzeszów	Uznańska Aleks.	Czudec	"	20	—	10	1	1	8	40
16	1897	Tarnobrzeg	Horodyński Zbign.	Zbydniów	"	9	2	11	2	—	2	26
17	1900	Myslenice	Górkiewiczowa J.	Toporzysko	"	5	2	2	1	—	5	15
18	1900	Biała	Szkoła rolnicza	Kobiernice	"	13	2	9	1	—	3	28
19	1900	Jaśło	" "	Suchodół	"	20	2	4	1	—	6	33
20	1903	Nowy Sącz	Hr. Stadnicki Adam	Nawojowa	"	11	3	2	1	1	2	20
21	1904	Mielec	Hr. Rey Mieczysław	Przeclaw	"	9	2	5	1	—	—	17
22	1907	Rzeszów	Szkoła rolnicza	Miłocin	"	17	2	7	2	—	2	30
23	1908	Myslenice	Czerwiński Stanisł.	Gaik	"	7	2	4	1	—	1	15
24	1908	Biała	Zwilling Wincenty	Rajsko	"	13	5	6	1	1	2	28
25	1911	Wieliczka	Mrozowski Adam	Korabniki	"	8	—	1	1	—	4	14
26	1906	Tarnobrzeg	Horodyński Zbign.	Zbydniów	czerw. duńska	6	2	6	—	—	2	16
27	1907	Rzeszów	Szkoła rolnicza	Miłocin	"	5	—	1	—	—	1	7
						502	78	197	34	18	100	929

z końcem 1911 roku.

Liczba sztuk będących włas. Komit.			Przeciętna waga w kg		Mleczność			Procent tłuszczu w mleku	Przeciętna waga cieląt po urodz. w kg	Charakter obory	U W A G I
Buhaje	Krowy	O g ó l e m	Krowy	Kozłodników	Przeciętna roczna w kg	Przeciętna dzienna w kg	Przeciętna na 1 kg żywej wagi				
—	—	—	513	742	4318	11·83	8·41	2·90	41	Obora przyw.	
—	—	—	—	—	4283	11·73	—	2·91	41	"	
—	—	—	548	—	3992	10·94	7·28	3·03	42	"	
—	—	—	595	855	3422	9·37	5·92	3·00	39	"	
1	3	4	—	—	3934	10·78	—	2·86	44	Obora subw.	
1	8	9	—	—	3284	8·99	—	3·04	38	"	
1	9	10	518	700	4303	11·78	8·30	3·00	40	"	
1	11	12	525	650	3529	9·94	6·72	3·13	40	"	
1	10	11	—	—	3783	10·39	—	3·25	—	"	
1	6	7	626	570	2697	7·38	4·31	3·55	44	"	
—	—	—	448	560	2827	7·74	6·31	3·84	35	Obora przyw.	
—	—	—	526	680	2676	7·33	5·09	3·50	40	"	
—	—	—	454	600	3092	8·47	6·81	3·68	41	"	
—	—	—	522	652	2257	6·18	4·32	3·51	37	"	
—	—	—	—	—	2552	6·99	—	3·36	37	"	
—	—	—	485	513	2793	7·65	5·76	3·29	38	"	
—	—	—	—	—	2549	6·98	—	3·74	31	"	
—	—	—	454	775	2579	7·06	5·68	4·10	36	"	
—	—	—	460	540	2410	6·60	5·24	3·48	31	"	
—	8	8	417	583	1643	4·50	3·94	3·60	33	Obora subw.	
1	6	7	485	540	2383	6·53	4·91	3·53	35	"	
—	—	—	476	537	2035	5·57	4·27	3·68	32	"	Obora subwencyonowana przez Towarz. Hodowców czerwonego bydła pol.
1	8	9	—	—	2977	8·16	—	3·32	35	"	
1	11	12	—	550	2728	7·47	—	3·64	38	"	
1	8	9	—	—	—	—	—	—	—	"	Kontrola mleczności zaprowadzona 1 lipca 1911.
—	—	—	434	—	2872	7·86	6·61	3·31	36	Obora przyw.	
—	—	—	547	—	2883	7·89	5·27	3·75	37	Obora subw.	Obora subwencyonowana przez Towarz. Hodowców czerwonego bydła pol.
10	88	98									

Wykaz obór gminnych

L. porz.	Rok założenia obory	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Miejscowość	Rasa
1	1908	Jasło	Lubla	Simentalaska
2	1910	Jasło	Warzyce	"
3	1908	Biała	Harmęże-Rajsko	Czerwona polska
4	1908	Biała	Włosienica	"
5	1908	Wieliczka	Brzezowa	"
6	1909	Biała	Kęty	"
7	1909	Ropczyce	Brzeziny	"
8	1909	Limanowa	Strzeszyce	"
9	1909	Myslenice	Jawornik	"
10	1909	Tarnobrzeg	Zbydniów	"
11	1910	Bochnia	Królówka	"
12	1910	Żywiec	Rychwałdek	"
13	1911	Biała	Kozy	"
14	1909	Wieliczka	Bierzanów	Nizinna
15	1909	Brzesko	Strzelce Wielkie	"

Wykaz stacy buhajów

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okrégowego	Data zaprowadzenia stacy	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
1	B i a	1910	Czaniec	Szpila Antoni	1 rok 6 m.
2		1910	Czaniec	Gibas Jan	1 " 6 "
3		1910	Bulowice	Bryzek Jakób	1 " 3 "
4		1910	Lipnik	Kowalczyk Jan	1 " 3 "
5		1910	Jawiszowice	Gara Antoni	1 " 6 "
6		1910	Hecznarowice	Mojrzesz Antoni	1 " 6 "
7		1910	Wilamowice	Nowak Franciszek	1 " 6 "
8		1910	Grodziska Stare	Pawlik Szymon	1 " 6 "
9		1910	Kalna	Wantała Szymon	1 " 6 "
10		1910	Komorowice	Kwiecińska Anna	1 " 6 "
11		1910	Dankowice	Jonkisz Franciszek	1 " 6 "
12		1910	Straconka	Kozak Jan	1 " 6 "

z końcem roku 1911.

Liczba sztuk zarodowych					U W A G I
Krowy	Buhaje	Buhajki niżej roku	Cieliczki	Ogółem	
12	1	2	7	22	Buhaj sprzedany z końcem roku 1911.
12	1	5	4	22	
8	—	1	4	13	
10	1	2	5	18	Krowy stanowiące są buhajem subw. z obory zarodowej w Rajsku.
9	—	—	7	16	
8	—	2	6	16	
10	—	3	7	20	Krowy stanowiące są buhajem subw. z obory zarodowej w Gaiku.
10	1	7	4	22	
10	1	4	5	20	
10	1	2	4	17	Buhaj sprzedany z końcem roku 1911.
9	1	3	7	20	
10	1	6	2	19	
6	—	2	3	11	Krowy stanowiące są buhajem z obory dworskiej.
10	1	6	1	18	
9	—	2	3	14	
143	9	47	69	268	

subwencyjnych za rok 1911.

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Czerwona polska			Przeclaw	240	—	Własność Tow. hod. czerw. b. p.
"			Przeclaw	240	—	
"	265	—	Włosienica	160	—	" " " "
"	400	—	Hecznarowice	160	—	
"	400	—	Rajsko	160	—	
"			Przeclaw	240	—	" " " "
"			Przeclaw	240	—	" " " "
"	260	—	Kęty	160	—	
"	280	—	Bulowice	160	—	
"	400	—	Kobiernice	160	—	
"	400	—	Hecznarowice	160	—	
"	250	—	Czaniec	160	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okregowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
13	a	1910	Wilamowice	Kaleta Jan	1 rok 6 m.
14		1910	Bystra	Filipek Franciszek	1 " 6 "
15		1910	Brzeszcze	Kulka Franciszek	1 " 6 "
16		1911	Witkowice	Kawczak Tomasz	1 " 6 "
17		1911	Bestwina	Grygierzec Tomasz	1 " 6 "
18		1911	Babice	Kała Wojciech	1 " 3 "
19		1911	Stare Stawy	Kubica Jan	1 " 3 "
20		1911	Czajki	Goldberg Maurycy	1 " 6 "
21		1911	Czaniec	Pałosz Jan	1 " 3 "
22	i	1911	Kobiernice	Gogulski Franciszek	1 " 3 "
23		1911	Heczmarowice	Warmus Józef	1 " 6 "
24		1911	Stara Wieś	Wojciech Józef	2 lata
25		1911	Poręba Wielka	Latkowski	3 "
26		1911	Mikuszowice	Krupiński Józef	2 "
27		1911	Buczkowice	Czader Michał	1 rok 6 m.
28		1911	Heczmarowice	Sztafiński Jan	1 " 6 "
29		1911	Porąbka	Kołek Wojciech	2 lata 6 m.
1	h n i a o c h n i a	1909	Kobylec	Ruebenbauer Zygmunt	1 rok 9 m.
2		1909	Podłęże	Kółko rolnicze	1 " 6 "
3		1909	Proszówki	Ruebenbauer Mieczysław	1 " 1 "
4		1909	Ostrów Szlachecki	Hr. Rostworowski M.	1 " 8 "
5		1909	Bratucice	Okulicki Błażej	1 " 6 "
6		1910	Sobolów	Dr. Brochocki Tadeusz	1 " 2 "
7		1910	Wola Batorska	Pawełek Franciszek	1 " 4 "
8		1910	Krzeczów	Kółko rol. (Pagacz Jakób)	1 " 10 "
9		1910	Bogucice	Rataj Jan	1 " 4 "
10		1910	Jazy ad Niepołomice	Kółko roln. (Jaskólski J.)	1 " 6 "
11		1911	Zawada	Niwicka Marya	1 " 4 "
12		1911	Okulice	Gnutek Wojciech	1 " 8 "
13		1911	Moszczenica	Wróbel Szczepan	1 " 6 "
14		1911	Chronów	Stachoń Józef	1 " 10 "
15		1911	Łęzkowice	Wykowski Jan	1 " 6 "
1	Brzesko	1910	Brzezowiec	Adameczyk Jan	1 rok 6 m.
2		1910	Bucze	Pasierb Stanisław	1 " 3 "
3		1910	Sterkowice	Pikulski Franciszek	1 " 1 "
4		1910	Maszkienice	Rudek Antoni	1 rok

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Czerwona polska	400	—	Heczmarowice	240	—	Własność Tow. hod. czerw. b. p.
"	240	—	Kozy	160	—	
"	320	—	Czaniec	160	—	
"	350	—	Dankowice	160	—	
"	280	—	Osiek	160	—	Własność Rady powiatowej.
"	355	—	Kobiernice	180	—	
"	260	—	Osiek	180	—	
"	500	—	Bulowice	180	—	
"	350	—	Czaniec	180	—	Własność Tow. hod. czerw. b. p.
"	400	—	Porąbka	180	—	
"	600	—	Kobiernice	240	—	
"	454	—	Rajsko	160	—	
"	625	—	Czudec	240	—	Sprzedany w roku 1911.
"	260	—	Kęty	160	—	
"	260	—	Dankowice	160	—	
"		—	Kęty	240	—	
"	450	—	Rajsko	240	—	
Fryzyjska	500	—	Grodkowice			Sprzedany w roku 1911.
"	456	—	"			
"	600	—	"			
"	500	—	"			
Oldenburska	230	—	Górka			
Fryzyjska	606	—	Grodkowice			
"	506	—	"			
Czerwona polska	500	—	Kobylec			
Fryzyjska	600	—	Dąbrowica			
Czerwona polska	300	—	Jodłownik			
Simentalska	200	—	Grobla			
Czerwona polska	400	—	Raba Wyżnia			
"	400	—	Jodłownik			
"	500	—	"			
Fryzyjska	606	—	Grodkowice			
Simentalska	310	—	Dębno			
Fryzyjska	460	—	Nosówka			
"	500	—	"			
"	400	—	"			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okregowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
5	B r z e s k o	1910	Strzelce Wielkie	Japa Tomasz	1 rok
6		1910	Jasień	Grochala Maciej	1 rok 4 m.
7		1910	Jadowniki	Świerczek Józef	1 " 2 "
8		1910	Zerków	Musiał Szymon	1 " 4 "
9		1911	Porąbka Uszewska	Wąs Ludwik	1 " 2 "
10		1911	Tymowa	Rożkowicz Wojciech	1 " 3 "
11		1911	Bielcza	Pilch Jan	1 " 4 "
12		1911	Jasień	Dr. Baltaziński Kazim.	1 " 2 "
13		1911	Zawada Lanckor.	Florkowski Antoni	1 " 3 "
14		1911	Mokrzyska	Lis Grzegorz	1 " 4 "
15		1911	Dębno	Michalek Jan	1 " 4 "
16		1911	Łysa Góra	Kural Jan	1 " 4 "
17		1911	Przyborów	Łasiński Józef	1 " 3 "
18		1911	Filipowice	Janicki Franciszek	1 " 4 "
1	G o r l i c e	1910	Szymbark	Groblewski Henryk	1 rok 6 m.
2		1911	Kwiatonowice	Dr. Szczaniecki St.	1 " 6 "
3		1911	Binarowa	Swolkowicz Jakób	1 " 6 "
4		1911	Turza	Ks. Majewicz Adolf	1 " 3 "
5		1911	Szalowa	Maciejczyk Leon	1 " 6 "
6		1910	Moszczenica	Gajewski Leon	1 " 9 "
7		1910	Szalowa	Maciejczyk Leon	1 " 6 "
8		1910	Turza	Niemczycki Franciszek	1 " 6 "
9		1910	Moszczenica	Koczanowicz Walery	1 " 6 "
10		1910	Binarowa	Swolkowicz Jakób	1 " 3 "
11		1911	Mszanka	Marynowski Franciszek	1 " 6 "
12		1911	Łużna	Brach Jakób	1 " 6 "
13		1911	Wołowiec	Tuz Aleksander	1 " 6 "
14		1911	Libusza	Ks. Wałęcki Jan	1 " 6 "
1	J a s ł o	1909	Makowiska	Lisowiecki Antoni	1 rok 6 m.
2		1910	Brzyska	Rupp Jan	1 " 6 "
3		1910	Łączki	Cebula Jan	1 " 6 "
4		1910	Przysieki	Włodek Stanisław	1 " 6 "
5		1910	Czermna	Zaykowski Stanisław	1 " 6 "
6		1910	Lipnica Dolna	Rylski Maryan	1 " 6 "
7		1910	Warzyce	Sanokowski Walenty	1 " 6 "
8		1910	Bączal Dolny	Jandura Józef	1 " 6 "
9		1910	Pielgrzymka	Kalenik Andrzej	1 " 6 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Fryzyjska	550	—	Czudec			
Simentalska	500	—	Jedlicze			
"	288	—	Wielka Wieś			
"	375	—	Słotwina			
"	425	—	Okocim			
"	425	—	"			
Fryzyjska	425	—	"			
Simentalska	425	—	"			
Krajowa	375	—	Górka			
Fryzyjska	425	—	"			
Simentalska	495	—	Więckowice			
"	310	—	"			
Fryzyjska	380	—	Gierczyce			
Bern-Simentalska	410	—	"			
Czerwona polska	300	—				Sprzedany z końcem r. 1911.
Simentalska	310	—				
Czerwona polska	282	—				
"	460	—				
Simentalska	319	—				
Czerwona polska	500	—				
Simentalska	260	—				
"	250	—				
"	280	—				
"	240	—				
"	280	—				
"	280	—				
"	220	—				
"	400	—				
Bern-Simentalska	360	—	Chlebna	80	—	} Po mływie 2 lat zwraca hodowca połowę ceny kupna.
"	380	—	Lysa Góra	80	—	
"	380	—	Chlebna	80	—	
Simentalska	360	—	Jaćmierz			
"	360	—	"			
Czerwona polska	360	—	Szymbark			} Za 2 lata utrzymania 40% opustu ceny kupna.
Simentalska	380	—	Lubla			
Bern-Simentalska	280	—	Glinik Polski			
"	330	—	Potakówka			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
10	J a s ł o	1910	Pustawola	Słój Michał	1 rok 6 m.
11		1910	Gliniczek	Polak Jan	1 " 6 "
12		1910	Łączki	Ks. Tęczar Antoni	1 " 6 "
13		1910	Przysieki	Barzyk Władysław	1 " 6 "
14		1910	Zarzeczce	Wojtunik Józef	1 " 6 "
15		1910	Sawina	Wilisowski Tomasz	1 " 6 "
16		1910	Glinik Polski	Sajdak Jan	1 " 6 "
17		1910	Olpiń	Gmina	1 " 6 "
18		1910	Olpiń	Gmina	1 " 6 "
19		1910	Czermna	Rapała Franciszek	1 " 6 "
20		1910	Nienaszów	Krzyszkiewiczowa Bron.	1 " 6 "
21		1910	Twierdza	Antosz Franciszek	1 " 6 "
22		1910	Wróblowa	Madejczyk Jan	1 " 6 "
23		1910	Sobniów	Pacocha Szymon	1 " 6 "
24		1911	Święcany	Olszewski Józef	1 " 6 "
25		1911	Wolica	Przyłęcki Stefan	1 " 6 "
26		1911	Łubno	Przyłęcki Józef	1 " 6 "
27		1911	Skołyszyn	Dr. Czyszczan Tadeusz	1 " 6 "
28		1911	Sieklówka	Adamska Michalina	1 " 6 "
29		1911	Oparówka	Dziug Michał	1 " 6 "
30		1911	Glinik Górny	Pająk Józef	1 " 6 "
31	K r a k ó w	1911	Kozłówek	Oparowski Wojciech	1 " 6 "
32		1911	Frysztak	Boroń Jan	1 " 6 "
33		1911	Wola Dębowiecka	Kółko rolnicze	1 " 6 "
1	Kolbuszowa	1908	Werynia	Hr. Tyszkiewicz Janusz	1 rok 6 m.
2		1908	Wojków	Hr. Tyszkiewicz Janusz	1 " 6 "
1	K r a k ó w	1909	Bołęcin	Chwalibóg Andrzej	1 rok 2 m.
2		1910	Karniowice	Dr. Skrzyński Stefan	1 " 2 "
3		1910	Bieńczyce	Kłopotowska Jadwiga	1 rok
4		1910	Wyciąże	Wójcik Franciszek	1 rok 3 m.
5		1910	Tomaszowice	Bogusz Ludwik	1 " 2 "
6		1910	Wołowice	Zych Leopold	1 " 3 "
7		1910	Dojazdów	Wieczorek Andrzej	1 " 4 "
8		1910	Nowa Wieś Szlach.	Hyla Jan	1 " 3 "
9		1911	Tonie	Serczyk Józef	1 " 2 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Bern-Simentalska	360	—	Czeluśnica			}
"	350	—	Warzyce			
"	330	—	Lubla			
"	360	—	"			
"	360	—	Chlebna			
"	340	—	"			}
Czerwona polska	320	—	Warzyce			
Simentalska	360	—	Jaćmierz			
"	360	—	"			}
Czerwona polska	380	—	Pustawola			
Simentalska	360	—	Chlebna			
"	340	—	Rostoki			
Bern-Simentalska	300	—	Warzyce			}
"	380	—	Bieździatka			
"	380	—	"			
Simentalska	440	—	Niepla			
Czerwona polska	380	—	Koży			
Simentalska	600	—	Bruśnik			}
"	360	—	Tarnowiec			
"	—	—	"			
Bern-Simentalska	265	—	Przybówka			}
"	330	—	"			
"	400	—	Sądkowa			
"	380	—	Czeluśnica			
Czerwona polska	350	—	Jodłownik	160	—	
"	350	—	"	160	—	
Fryzyjska	700	—	Krzeszowice			}
"	700	—	Wadów			
"	600	—	Czudec			
"	550	—	"			
"	500	—	Siedlec			
"	400	—	"			
"	400	—	Wadów			
"	500	—	"			
"	536	—	Tonie			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
10	Kraków	1911	Raciborowice	Skowron Józef	1 rok 3 m.
11		1911	Krzysztoforzyce	Michałowski Ludwik	1 " 2 "
12		1911	Sulechów	Broś Piotr	1 " 2 "
13		1911	Wrózeniec	Bocheński Jan	1 " 2 "
14		1911	Karniów	Dr. Gaszyński Antoni	1 rok
1	Limanowa	1910	Słupnice Królew.	Ks. Bobula Jan	1 rok 6 m.
2		1910	Pogorzany	Rymarczyk Jan	1 " 6 "
3		1910	Słupnia	Dydyński Aleksander	1 " 6 "
4		1910	Przyszowa	Biedroń Józef	1 " 6 "
5		1910	Wilkowisko	Walczak Jan	1 " 5 "
6		1911	Konina	Żurek Jan	1 " 6 "
7		1911	Mszana Dolna	Szynalik Jan	1 " 5 "
8		1911	Męcina	Wójtowicz Maciej	1 " 7 "
9		1911	Młynne	Lipień Tomasz	1 " 3 "
1	Mielec	1908	Malinie	Bauer Mateusz	1 rok
2		1908	Cyranka	Indyk Walenty	1 rok 3 m.
3		1909	Padew	Duj Jakób	1 rok
4		1909	Goleszów	Krug Jan	1 "
5		1910	Pień	Lasek Ludwik	1 "
6		1910	Borowa	Hr. Romer	1 rok 2 m.
7		1910	Chorzeliów	Bauer	1 " 3 "
8		1910	Padew (kolonia)	Konrad Henryk	1 " 4 "
9		1910	Rzędzianowice	Krówka Wojciech	1 " 4 "
10		1910	Brzyście	Dembiński Józef	1 " 4 "
11		1910	Krzemiętka	Barszcz Józef	1 rok
12		1911	Ostrówek	Ciejka	1 "
13		1911	Borki	Hajduk	1 "
14		1911	Hohenbach	Senft Emil	1 rok 4 m.
1	Myslenice	1909	Droginia	Bzowski Kazimierz	1 rok 3 m.
2		1909	Krzywaczka	Schmidt Wincenty	1 " 3 "
3		1910	Górna Wieś	Oskwarek Władysław	1 " 4 "
4		1910	Juszczyn	Guzik Jan	1 " 2 "
5		1910	Brzączowice	Wahl Leon	1 " 4 "
6		1911	Grzechynia	Bałos Józef	1 " 1 "
7		1911	Zawoja	Kozina Józef	1 " 3 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Fryzyjska	490	—	Głęboka			} Hodowcy płacą połowę ceny zakupna.
"	500	—	Siedlec			
"	400	—	Dojazdów			
"	500	—	Więckowice			
"	400	—	Głęboka			
Czerwona polska	500	—	Jodłownik			
"	500	—	"			
"	400	—	Gaik			
"	360	—	Jodłownik			
"	280	—	"			
"	350	—	"			
"	320	—	"			
"	400	—	"			
"	400	—	"			
Fryzyjska	412	—	Baranów			Buhaje zakupione są przez Tow. rolnicze okregowe. Hodowcy zobowiązani są po 2 latach zwrócić 1/2 ceny zakupna.
"	460	—	"			
"	475	—	"			
"	620	—	Kraków			
"	378	—	Rzemień			
"	506	40	"			
"	366	—	Baranów			
"	452	40	Rzemień			
"	420	—	"			
"	415	—	Rzędzianowice			
"	325	—	"			
"	643	50	"			
"	352	—	"			
"	443	30	Goleszów			
Czerwona polska	360	—	Kobiernice	180	—	
Fryzyjska	500	—	Mogilany	—	—	
Czerwona polska	500	—	Komorniki	240	—	
"	450	—	Kozy	240	—	
Fryzyjska	600	—	Czudec	—	—	
Czerwona polska	240	—	Jawornik	240	—	
"	300	—	Tokarnia	240	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
1	S t a c y e N o w y T a r g	1908	Brzezna	Skąpski Jan	
2		1908	Michalczowa	Suchanek Józef	
3		1909	Połom	Jaszczurowski Mieczysł.	
4		1909	Tęgoborze	Wysocki Karol	
5		1909	Librantowa	Kowalski Antoni	
9		1909	Nawojowa	Ks. Żabecki Jakób	
7		1909	Świdnik	Krzyszkowski Zygmunt	
8		1909	Wolica ad Olszana	Poloniec Piotr	
9		1909	Witowice Dolne	Hr. Breza Marya	
10		1909	Chodorowa	Śmiałowski Wincenty	
11		1909	Nowy Sącz	Hans Henryk	
12		1909	Kanina	Pisz Roman	
13		1910	Świdnik	Walter Władysław	
14		1910	Wielopole	Kosterkiewicz Apolinary	
15		1910	Siedliska	Mączyński Jan	
16		1910	Łączne	Hr. Przychocki Ignacy	
17		1910	Janczowa	Żuchowicz Jan	
18		1910	Trzetrzewina	Ligaszewski Leon	
19		1910	Siołkowa	Kielbasa Kazimierz	
20		1910	Siedlee	Trzeszczoń Maciej	
21		1911	Rogi	Reklewski Roman	
22		1911	Nowy Sącz	Stuber Krystyn	
23		1911	Łososina Dolna	Wysocki Roman	
24		1911	Łąka	Kółko roln. (Andrz. Pres)	
1	N o w y T a r g	1909	Nowy Targ	Gołębiowski Jakób	1 rok 2 m.
2		1909	Murzasichle	Chowaniec Józef	1 " 2 "
3		1909	Zakopane	Curus-Bachleda Józef	1 rok
4		1909	Groń	Waliszek Andrzej	1 rok 1 m.
5		1909	Bańska	Cieśla Józef	1 rok
6		1909	Zubsuche	Antoń Jan	1 rok 2 m.
7		1909	Biały Dunajec	Świder Jan	1 " 3 "
8		1909	Biały Dunajec	Skupień Franciszek	1 " 1 "
9		1910	Międzyrzewone	Rafacz Andrzej	1 " 3 "
10		1910	Zubsuche	Anglak Maciej	1 " 3 "
11		1910	Zakopane	Walczak Stanisław	1 " 4 "
12		1910	Maruszyna	Staszek Piotr	1 " 3 "
13		1910	Szaflary	Kamiński Michał	1 " 3 "
14		1910	Międzyrzewone	Baran Anna	1 " 2 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Simentalaska	500	—	Bruśnik			
"	400	—	Brzezna			
"	400	—	Bruśnik			
"	400	—	Okocim			
"	400	—	Brzezna			
"	350	—	Bruśnik			
"	400	—	Brzezna			
"	450	—	Bruśnik			
"	450	—	"			
"	450	—	"			
"	500	—	"			
"	400	—	"			
"	460	—	Lubla			
"	500	—	Przeworsk			
"	300	—	Lubla			
"	450	—	"			
"	360	—	Nawojowa			
"	400	—	Bruśnik			
"	450	—	"			
"	350	—	Łączne			
"	450	—	Brzezna			
"	500	—	Bruśnik			
"	500	—	"			
"	400	—	"			
Czerwona polska	450	—	Raba Wyżnia			Stacye przeszły na własność hodowców w roku 1911.
"	450	—	" "			
"	350	—	" "			
"	450	—	" "			
"	354	—	Komorniki			
"	250	—	Ludźmierz			
"	250	—	Nowy Targ			
"	150	—	Biały Dunajec			
"	400	—	Czudec			
"	380	—	Jodłownik			
"	400	—	Wilkowiska			
"	550	—	Raba Wyżnia			
"	400	—	Gruszów			
"	260	—	Chochołów			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
15	Nowy Targ	1910	Kościeliska	Lorenz Ferdynand	1 rok 3 m.
16		1911	Bańska	Cieśla Wojciech	1 " 3 "
17		1911	Chochółów	Kojs Józef	1 " 3 "
18		1911	Murzasichle	Chowaniec Józef	1 " 4 "
19		1911	Kościeliska	Lorenz Ferdynand	1 " 6 "
20		1911	Czarny Dunajec	Ks. Brosig Leopold	1 " 3 "
21		1911	Biały Dunajec	Skupień Franciszek	1 " 3 "
1	P i l z n o	1909	Przeczyca	Kaczorowski Włodzim.	1 rok 6 m.
2		1910	Januszkowice	Gajewski Kazimierz	1 " 5 "
3		1910	Grudna Górna	Potyrała Stanisław	1 " 3 "
4		1910	Bączalka	Korczyński Stanisław	1 rok
5		1910	Błaszowska	Krajewski Jan	1 " 5 "
6		1910	Jaźwiny	Wójtowicz Gabryel	1 " 7 "
7		1910	Wiewiórka	Ciolek Jan	1 " 6 "
8		1911	Głębikowa	Pieniążek Jan	1 " 3 "
9		1911	Dulczówka	Micek Józef	1 " 6 "
10		1911	Jodłowa	Kapłon Kazimierz	1 " 5 "
1	Ropczyce	1911	Brzeziny	Andreasik Jakób	1 rok 3 m.
2		1911	Niedźwiada	Maré Jan	1 " 3 "
3		1911	Gumniska	Wąsik Mikołaj	1 " 3 "
4		1911	Wolica Dębicka	Kuraś Michał	1 " 3 "
5		1911	Wola Żyrakowska	Kaszuba Antoni	1 " 3 "
1	R z e s z ó w	1908	Jasionka	Jędrzejowicz Stanisław	1 rok 6 m.
2		1909	Zabierzów	Ks. Sochański Marceli	1 " 6 "
3		1909	Kraczkowa	Kółko roln. (Mikrut Fr.)	1 " 6 "
4		1909	Dylągówka	Jędrzejowicz Maryan	1 " 6 "
5		1910	Budziwój	Paśkiewicz Kazimierz	1 " 6 "
6		1910	Godowa	Dydyński Stanisław	1 " 6 "
7		1910	Hadle	Lastowiecki Piotr	1 " 6 "
8		1910	Maława	Kółko r. (Szczepański W.)	2 lata
9		1910	Trzciana	Smagała Antoni	1 rok 6 m.
10		1910	Krasne	Mazaraki Jan	1 " 6 "
11		1911	Zgłobień	Ks. Dzierżyński Mik.	1 " 6 "
12		1911	Staromieście	Kółko roln. (Spirala Jan)	1 " 6 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Czerwona polska	250	—	Ludźmierz			
"	420	—	Tymowa			
"	260	—	"			
"	420	—	"			
"	460	—	"			
"	324	—	Chochołów			
"	280	—	Murzasichle			
Czerwona polska	504	—	Przyborowie			Stacya przeszła na własność hodowcy.
"	604	—	"			
"	550	—	Przeclaw			
"	504	—	Przyborowie			
"	500	—	Przeclaw			
"	320	—	Pilzno			
"	504	—	Przyborowie			
"	400	—	Dulczówka			
"	554	—	Przyborowie			
"	554	—	"			
Czerwona polska			Targ rozpt. w Krakowie			
"			Gaik			
"			Jodłownik			
"			Przeclaw			
"			Raba			
Fryzyjska	800	—	Grodkowice			Sprzedany w roku 1911. " " " " " " " " "
"	600	—	Nosówka			
Oldenburska	500	—	Boguchwała			
Fryzyjska	600	—	Nosówka			
"	600	—	"			
"	565	—	"			
Oldenburska	452	—	Urzejowice			
¹ / ₂ krwi Fryz.	390	—	Jasionka			
Fryzyjska	600	—	Nosówka			
Oldenburska	650	—	Boguchwała			
Fryzyjska	600	—	Nosówka			
"	500	—	Słocina			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
13	Rzeszów	1911	Hyżne	Kółko roln. (ks. Łachecki)	1 rok 3 m.
14		1911	Chmielnik	Kółko roln. (Kuna Wojc.)	1 " 6 "
15		1911	Borek Stary	Filip Tomasz	2 lata
16		1911	Dobrzechów	Kółko roln. (Zięba Józef)	1 rok 6 m.
1	Tarnobrzeg	1909	Brandwica	Kochan Franciszek	2 lata
2		1909	Brandwica	Golik Józef	2 "
3		1909	Antoniów	Śpiewak Michał	2 "
4		1909	Motyche Poduchow.	Fietko Paweł	2 "
5		1910	Baranów	Nowak Szczepan	2 "
6		1911	Wola Rzeszycka	Szukalski Bolesław	2 "
7		1911	Sobów	Nowak Józef	2 "
8		1911	Trześń	Walczyzna Jan	2 "
9		1911	Pniów	Lachowski Marcin	2 "
1	T a r n o b r z e g	1909	Róża	Bahr Juliusz	1 rok 4 m.
2		1909	Strusina	Smalec Jan	1 " 3 "
3		1909	Krzyż	Szponder Piotr	1 " 2 "
4		1909	Zabłędza	Michalek Franciszek	1 " 3 "
5		1909	Łękawica	Włodek Filip	1 " 4 "
6		1909	Zgłobice	Orszula Maciej	1 " 2 "
7		1909	Wierzchosławice	Pauer Franciszek	1 " 4 "
8		1910	Łękawka	Halagarda Piotr	1 " 6 "
9		1910	Żukowice Nowe	Potępa Jan	1 " 3 "
10		1910	Łowczów	Łacki Jan	1 " 4 "
11		1910	Poręba Radlna	Tyrka Ludwik	1 " 4 "
12		1910	Lisiągóra	Zaucha Stanisław	1 " 4 "
13		1910	Strusina	Kranz Franciszek	1 " 6 "
14		1910	Burzyn	Chrzastowska Jadwiga	1 " 4 "
15		1910	Szczepanowice	Gabrysiewicz Józef	1 " 6 "
16		1910	Siedliska	Kita Józef	1 " 6 "
17		1910	Lisiągóra	Taraska Ignacy	1 " 4 "
18		1911	Janowice	Biskup Józef	9 mies.
19		1911	Lichwin	Ziemińska Zofia	9 "
20		1911	Zabłędza	Aksamit Jan	8 "
21		1911	Mikołajowice	Malczyk Tomasz	10 "
22		1911	Krzyż	Potyrała Jan	9 "
23		1911	Lichwin	Myjakowski Jan	9 "

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Czerwona polska	600	—	Przyborowie			
"	650	—	Czudec			
1/2 krwi Siment.	530	—	Dylągówka			
"	420	—	Dobrzechów			
Czerwona polska	240	—	Zbydniów			
"	285	—	"			
"	280	—	"			
"	350	—	"			
Fryzyjska	404	—	Baranów			
"	522	—	Jadachy			
"	360	—	Grębów			
Czerwona polska	330	—	Zbydniów			
"			Skowierzyn			
Oldenburska	250	—	Dębica	62	50	
Simentalska	250	—	Strusina	62	50	
1/2 krwi Siment.	250	—	Krzyż	62	50	
Simentalska	250	—	Zabłędza	62	50	
1/2 krwi Siment.	250	—	Łękawica	62	50	
Krajowa	170	—	Tarnów	42	50	
Simentalska	250	—	Wierzchosławice	62	50	
"	260	—	Łękawka	65	—	
1/2 krwi Siment.	204	—	Żukowice Nowe	51	—	
Krajowa	240	—	Piotrkowice	60	—	
Simentalska	250	—	Poreba Radlna	62	50	
"	250	—	Lisiagóra	62	50	
"	250	—	Tarnów	62	50	
"	250	—	Siemiechów	62	50	
Krajowa	250	—	Lisiagóra	62	50	
Simentalska	250	—	Tuchów	62	50	
"	250	—	"	62	50	
"	250	—		125	—	
"	250	—		125	—	
"	250	—		125	—	
"	250	—		125	—	
"	250	—		125	—	
"	250	—		125	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Data zaprowadze- nia stacyi	Miejscowość, w której znajduje się stacya	Imię i nazwisko utrzymującego stacyę	Wiek buhaja w chwili oddania go na stacyę
1	Wadowice	1908	Tomice	Cierpiełek Franciszek	1 rok 6 m.
2		1908	Frydrychowice	Wanat Franciszek	1 " 6 "
3		1910	Thuczań Górna	Węda Franciszek	1 " 6 "
4		1910	Zygodowice	Kubarek Franciszek	1 " 6 "
5		1910	Zygodowice	Foryciarz Marcin	1 " 6 "
6		1910	Ryczów	Szwed Jan	1 " 6 "
7		1910	Zebrzydowice	Konwent Br. Miłosierdzia	2 " 6 "
8		1911	Brzeźnica	Hyla Józef	1 " 6 "
9		1911	Frydrychowice	Łuszczkiewicz Marek	1 " 6 "
1	Wieliczka	1908	Żerosławice	Bzowski Kazimierz	1 rok 6 m.
2		1908	Komorniki	Fink Adam	1 " 6 "
3		1909	Wróblowice	Leśniak Teodor	1 " 4 "
4		1909	Zielona	Lubomęska Helena	1 " 6 "
5		1909	Sygneczów	Włodek Bolesław	1 " 6 "
6		1909	Pychowice	Dr. Wójtowicz Edmund	1 " 6 "
7		1909	Soboniowice	Sandez Feliks	1 " 3 "
8		1910	Jurczyn	Haller Cezar	1 " 6 "
9		1910	Mierzeń	Banach Jan	1 " 3 "
10		1910	Przewóz	Rybka Jan	1 " 3 "
11		1910	Wrząsowice	Wiszniewska Anna	1 " 3 "
12		1910	Bojańczyce	Piechowicz Jakób	1 " 6 "
13		1910	Bierzanów	Dynia Tomasz	1 " 6 "
14		1911	Miętniów	Orłowski Sebastyan	1 " 3 "
15		1911	Lipnik	Świerż Aleksander	1 " 6 "
16		1911	Chorągiewa	Dettloff Karol	1 " 6 "
17		1911	Krzyżkowice	Drozdowski Stanisław	1 " 3 "
18		1911	Łazany	Brzeziński Zdzisław	1 " 3 "
19		1911	Grabie	Jeleń Wojciech	1 " 3 "
1	Żywiec	1911	Lachowice	Boczek Wincenty	1 rok
2		1911	Moszczanica	Kępiński Władysław	3 lata
3		1911	Pewel Mała	Dybezak Karol	1 rok 6 m.
4		1911	Gilowice	Luter Józef	1 rok

Rasa buhaja	Cena zakupna		Miejscowość, w której buhaja zakupiono	Wysokość rocznej kwoty za utrzymanie buhaja		U W A G I
	K	h		K	h	
Czerw. kraska wsch.-fryz.	360	—	Rudze			
"	380	—	Tomice			
"	304	—	Frydrychowice			
"	512	—	Karwin			
"	400	—	"			
"	624	—	"			
"	400	—	"			
"	480	—	Radocze			
"	657	—	Karwin			
Czerwona polska	650	—	Czudec			
"	700	—	Kobiernice			
Fryzyjska	600	—	Kossocice			
"	550	—	Dzików			
"	400	—	Koźmice Małe			
"	400	—	Raciborsko			
"	700	—	Dąbrowica			
"	700	—	Wadów			
Czerwona polska	425	—	Koży			
"	500	—	Osiek			
"	600	—	"			
Fryzyjska	500	—	Komorniki			
"	500	—	Raciborsko			
"	450	—	Tomaszkowice			
Czerwona polska	500	—	Słupia			
Fryzyjska	500	—	Raciborsko			
"	700	—	Soboniowice			
"	700	—	Grodkowice			
"	500	—	"			
Czerwona polska	400	—	Kęty	160	—	
"	480	—	Komorniki	160	—	
"	450	—	Rychwałdek	180	—	
"	400	—	Kęty	180	—	

Wykaz stacyi buhajów prywatnych

L. porz.	Nazwa Tow. roln. określowego	Rok założenia stacyi	Miejscowość, w której stacyę założono	Imię i nazwisko właściciela
1	B i a ł a	1910	Grojec	Chowanec J.
2		1910	Dwory	Bzibziak M.
3		1910	Poręba	Latkowski
4		1910	Kęty	Markielowski J.
1	B o c h n i a	1910	Nieszkowice Małe	Ból Wawrzyniec
2		1910	Siedlec	Marzec Józef
3		1910	Dziewin	Krystek Jan
4		1910	Barczków	Żelazny Piotr
5		1910	Ujście Solne	Burzyński Antoni
6		1910	Książnice	Strojek Michał
7		1910	"	Piwowar Jędrzej
8		1910	Olchawa	Dziedzic Józef
9		1910	Bogucice	Rataj Jan
10		1910	Łapanów	Stachowicz Antoni
11		1910	Tarnawa	Banach Jakób
12		1911	Stradomka	Grzesik Karolina
13		1911	Nieszkowice Wielkie	Ból Wawrzyniec
14		1911	Siedlec	Pilch Grzegorz
15		1911	Łapczyca	Batko Joanna
16		1911	Bochnia	Lalik Stanisław
17		1911	Trawniki	Sławek Jędrzej
18		1911	Drwinia	Styczeń Jan
19		1911	Dziewin	Aksamit Franciszek
20		1911	Gawłówek	Zugaj Franciszek
21		1911	Barczków	Żelazny Piotr
22		1911	Ujście Solne	Śliwka Wincenty
23		1911	"	Helpa Józef
24		1911	Bogucice	Rataj Jan
25		1911	Zatoka	Dąbrowski Ignacy
26		1911	Wola Zabierzowska	Fraś Wincenty
27		1911	Szarów	Kalicki Kazimierz
28		1911	Marszowice	Rusoń Michał
29		1911	Książnice	Strojek Michał
30		1911	Olchawa	Dziedzic Józef
31		1911	Pogwizdów	Czyż Teresa
32		1911	Brzezowa	Satała Józef

premiowanych za rok 1911.

Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość rocznej nagrody		U W A G I
		K	h	
Czerw. polska	2 lata			
"	"			
"	"			
"	"			
Simenthal	1 r. 6 m.	40	—	
Nizinna	1 " 6 "	40	—	
Simenthal	1 " 2 "	50	—	
"	1 " 6 "	60	—	
"	2 lata	80	—	
Nizinna	3 "	60	—	
¹ / ₂ krwi Simenthal	3 "	60	—	
Krajowa	2 "	50	—	
Nizinna	2 "	60	—	
Krajowa	2 "	60	—	
"	1 r. 6 m.	60	—	
"	1 " 6 "	40	—	
"	1 " 6 "	40	—	
"	1 " 6 "	30	—	
"	1 " 6 "	30	—	
Simenthal	1 " 6 "	50	—	
Krajowa	1 " 6 "	25	—	
"	1 " 6 "	30	—	
"	1 " 6 "	30	—	
"	1 " 6 "	40	—	
"	1 " 6 "	40	—	
"	2 lata	40	—	
Czerw. polska	2 "	50	—	
"	1 r. 2 m.	30	—	
Nizinna	2 lata	30	—	
Krajowa	2 "	40	—	
Nizinna	1 r. 6 m.	30	—	
Krajowa	2 lata	60	—	
Fryzyjska	4 "	70	—	
Krajowa	2 "	50	—	
"	2 "	40	—	
Czerw. polska	2 "	60	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Rok założenia stacji	Miejscowość, w której stację założono	Imię i nazwisko właściciela
33 34 35 36	Bochnia	1911	Lubomierz	Petko Józef
		1911	Tarnawa	Banach Jakób
		1911	»	Opach Jan
		1911	Kobylec	Kogut Piotr
1	Brzesko	1911	Górka	Elterlein Władysław
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24	D a b r o w a	1909	Gruszów Mały	Kozaczka Piotr
		1909	Radgoszcz	Szalaśny Jan
		1909	Maniów	Mermel Antoni
		1910	Bolesław	Sroczyński Włodzimierz
		1910	»	»
		1910	Kozłów	Weisło Stanisław
		1910	Samocice	Augustyniak Wojciech
		1910	Żelichów	Tarka Julian
		1910	Kłyż	Tarka Wojciech
		1910	Laskówka Chorążka	Miękinia Władysław
		1910	Miechowice Małe	Kabat Jan (młodszy)
		1910	Siedliszowice	Lis Józef
		1910	Dęblin	Wojciechowski Jan
		1910	Siedliszowice	Lis Michał
		1910	Dyament	Stojowska Marya
		1911	Kłyż	Tarka Wawrzyniec
		1911	Nieciecza	Musiak Feliks
		1911	Luszowice	Gubernat Adam
		1911	Wola Żelichowska	Misiaszek Stanisław
		1911	Gręboszów	Gała Franciszek
		1911	Wielopole Moszcz.	Masłoń Ignacy
		1911	Wola Gręboszowska	Romański Julian
		1911	Jadowniki Mokre	Salamon Robert
		1911	Sieradza	Kijowski Jan
1 2 3 4	Gorlice	1911	Szymbark	Groblewski Henryk
		1911	Wójtowa	Syrek Wojciech
		1911	Łużna	ks. Kędra Władysław
		1911	Libusza	Białoń Marcin

Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość rocznej nagrody		U W A G I
		ś	h	
Czerw. polska	1 r. 6 m.	50	—	
"	3 lata	50	—	
"	3 "	50	—	
Krajowa	2 "	50	—	
Fryzyjska	1 r. 6 m.	300	—	
$\frac{1}{2}$ krwi Simenthal	2 lata	50	—	
" Fryzyjska	3 lata 6 m.			
" "	4 " — "			
" "	3 " 6 "			
" "	3 " 6 "			
" "	3 " 6 "			
" Oldenburg	3 " 6 "			
" Fryzyjska	3 " 6 "	75	—	
Fryzyjska	4 " — "	75	—	
" "	3 " 3 "			
" "	3 " 3 "			
$\frac{1}{2}$ krwi Fryzyjska	3 " 3 "	50	—	
" "	3 " 3 "			
" "	3 " 3 "			
Simenthal	4 " — "			
Fryzyjska	2 " 6 "	50	—	
"	2 " 6 "	60	—	
$\frac{1}{2}$ krwi Oldenburg	3 " — "			
" "	3 " — "	25	—	
Fryzyjska	2 " 6 "	60	—	
$\frac{1}{2}$ krwi Oldenburg	2 " 6 "	60	—	
" Fryzyjska	2 " 6 "	40	—	
" "	2 " 6 "			
" Oldenburg	2 " 6 "	50	—	
Simenthal	2 lata			Buhaje zakupione z bezprocentowej pożyczki
Krajowa	2 "			
"	1 r. 6 m.			
Simenthal	2 lata			

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Rok założenia stacji	Miejscowość, w której stację założono	Imię i nazwisko właściciela
1	J a s ł o	1910	Czeluśnica	Petlak Jan
2		1910	Makowiska	Sypień Wojciech
3		1910	Oparówka	Dziug Michał
4		1911	Lubla	Czernicki Tomasz
5		1911	Glinik średni	Muszyński Jan
6		1911	"	Orzechowski Adam
7		1911	Żółków	Kłęk Stanisław
8		1911	Załęże	Bolek Tomasz
9		1911	Trzcinica	Czajka Ludwik
10		1911	Makowiska	Sypień Wojciech
11		1911	Glinik polski	Bonar Jan
12		1911	Przybówka	Lubaś Stanisław
13		1911	"	Gałuszka Wawrzyniec
14		1911	Kołaczyce	Szeliga Zofia
1	Kolbuszowa	1910	Kolbuszowa dolna	Snopkowski Ludwik
1	K r o s n o	1911	Odrzykoń	Folta Michał
2		1911	Krasne	Jadczyński Paweł
3		1911	Draganowa	Jastrzębski Jan
4		1911	Suchodół	Jaracz Wojciech
5		1911	Odrzykoń	Nawrocki Józef
6		1911	Suchodół	Niepokóy Franciszek
7		1911	Koreczyna	Pudło Jan
8		1911	Odrzykoń	Typrowicz Wojciech
9		1911	Głowienka	Warunek Józef
10		1911	Draganowa	Wierdak Jan
11		1911	Odrzykoń	Zych Wojciech
12		1911	Białobrzegi	Żoła Franciszek
1	Nowy Sącz	1911	Muszyna	Miezuński Jan
2		1911	Powroźnik	Krzysztofek Wania
3		1911	Tylicz	Ciołkiewicz Mikołaj
4		1911	"	Chowaniec Jan
5		1911	Muszynka	Chowaniec Dymitr
6		1911	Łazy biegonickie	Wójcik Jan
7		1911	Barcice Dolne	Pawlik Stefan

Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość rocznej nagrody		U W A G I
		K	h	
Bern-Simenthal	2 lata	60	—	Połowa subwencyi
" "	2 "	60	—	
" "	1 r. 6 m.	60	—	
Simenthalska	1 " 6 "	30	—	
Bern-Siment.	1 " 6 "	30	—	
" "	1 " 6 "	30	—	
Simenthalska	1 " 6 "	30	—	
Bern-Siment.	1 " 6 "	30	—	
" "	1 " 6 "	30	—	
" "	1 " 6 "	30	—	
Simenthalska	1 " 6 "	30	—	
Bern-Siment.	1 " 6 "	30	—	
" "	1 " 6 "	30	—	
" "	1 " 6 "	30	—	
Krajowa	1 r. 6 m.	40	—	
Simenthalska	2 lata	60	—	
"	3 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	2 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	2 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	2 "	60	—	
"	3 "	60	—	
"	3 "	60	—	
Simenthalska	2 lata	40	—	
"	1 r. 6 m.	30	—	
"	2 " 6 "	50	—	
"	1 " 6 "	40	—	
"	2 lata	50	—	
"	2 " 6 "	40	—	
"	2 " 6 "	40	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. okręgowego	Rok założenia stacji	Miejscowość, w której stację założono	Imię i nazwisko właściciela
8	S a c z S t a c j a N o w y Z a k o p a n e	1911	Michalczowa	Słomka Jan
9		1911	Janczowa	Żuchowicz Jan
10		1911	Siedlce	Trzeszczoń Maciej
11		1911	Librantowa	Mólka Józef
12		1911	Lipnica Wielka	Szafranski Józef
13		1911	Wojnarowa	Serafin Wawrzyniec
14		1911	Korzenna	Job Wojciech
15		1911	"	Ciesielski Jan
16		1911	"	Sibra Jan
17		1911	Brunary Wyżnie	Michniewicz Jan
18		1911	Brunary	Bodniewicz Wasyl
19		1911	Ptaszkowa	Janusz Jan
20		1911	Biała Niżna	Witek Andrzej
21		1911	" "	Gruca Andrzej
22		1911	Kąsna dolna	Gmina
1	Nowy Targ	1911	Poronin	Majerczyk Michał
2		1911	Zakopane	Bachleda-Curus Józef
1	Pilzno	1910	Borowa	Endlicher Franciszek
2		1911	Grudna Górna	Grela Augustyn
3		1911	Siedliska	Kuzara Michał
1	Ropczyce	1910	Zagorzyce	Pazdan Antoni
2		1910	Glinik	Jezior Daniel
3		1910	Borek Wielki	Kot Jan
4		1910	Paszczyzna	Trytko Stanisław
5		1911	Mała	Wodzin Jan
6		1911	Konice	Świrad Wojciech
7		1911	"	Siuśko Michał
8		1911	Rzegocin	Olech Józef
9		1911	"	Łuszcz Jan
10		1911	"	Marć Jan

Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość rocznej nagrody		U W A G I
		K	h	
Czerw. Polska	2 lata	50	—	
"	2 lata 6 m.	50	—	
Simentalska	2 " 6 "	50	—	
1/2 krwi Simentalskiej	1 r. 6 m.	30	—	
"		60	—	
"		45	—	
"		60	—	
"		45	—	
"		40	—	
"		50	—	
"		100	—	
"		70	—	
"		50	—	
"		30	—	
"		50	—	
Czerwona polska		30	—	
" "		30	—	
Czerw. fryzyjska	4 lata	100	—	
Czerwona polska	2 "	100	—	
" "	2 "	100	—	
Simentalska	2 lata 6 m.	25	—	
Czerwona polska	1 rok	15	—	
1/2 krwi Simentalskiej	1 r. 3 m.	15	—	
" "	1 " — "	10	—	
Czerwonej polskiej	2 lata	8	—	
"	2 "	8	—	
"	2 "	8	—	
"	1 rok	8	—	
"	1 "	8	—	
"	1 "	8	—	

L. porz.	Nazwa Tow. roln. określowego	Rok założenia stacyi	Miejscowość, w której stacyę założono	Imię i nazwisko właściciela
1	R e s z ó w	1910	Lipie	Wiewióra Jakób
2		1910	Drabinianka	Pacześniak Walenty
3		1910	Staromieście	Martynuska Franciszek
4		1910	Zalesie	Guniewski Jan
5		1910	Przybyszówka	Kaszuba Andrzej
6		1910	"	Cajak Antoni
7		1910	Słocina	Szajer Tomasz
8		1910	Nowa Wieś	Pieczonka Franciszek
9		1910	Kielanówka	Gołaś Wojciech
10		1911	Dylągówka	Trzyna Józef
11		1911	Hermanowa	Wrona Józef
12		1911	Lutcza	Szopa Salomea
13		1911	Nowa Wieś	Siuta Wojciech
14		1911	Lutoryż	Frankiewicz Marcin
15		1911	Połomyja	Betleja Tomasz
16		1911	Przybyszówka	Probola Antoni
17		1911	Budziwój	Bomba Antoni
1	T a r n ó w	1908	Skrzyszków	Modelska Ignacy
2		1909	Róża	Bahr Juliusz
3		1909	Zabłędza	Michałek Franciszek
4		1909	Krzyż	Szponder Piotr
5		1909	Zgłobice	Orszula Maciej
6		1909	Wierchosławice	Pauer Franciszek
7		1910	Łękawka	Halagarda Piotr
8		1910	Żukowice Nowe	Potępa Jan
9		1910	Łowczów	Łacki Jan
10		1910	Poręba Radlna	Tyrka Ludwik
11		1910	Lisiągóra	Zaucha Stanisław
12		1910	Strusina	Kranz Franciszek
13		1910	Burzyn	Chrzastowska Jadwiga
14		1910	Szczepanowice	Gabrysiewicz Józef
15		1910	Siedliska	Kita Józef
1	Wieliczka	1911	Gdów	Jamka Franciszek
2		1911	Komorniki	Czerwiński Wojciech

Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość rocznej nagrody		U W A G I
		K	h	
Nizinna (czerw. srok.)		50	—	Wyplacono 2 raty — 40 K
"		60	—	" " 50 "
"		100	—	" " 80 "
"		60	—	" " 50 "
"		60	—	" " 50 "
"		60	—	" " 50 "
"		100	—	" " 50 "
"		60	—	" " 50 "
"		50	—	" " 40 "
Simentalska		80	—	" " 60 "
Czerwona polska		50	—	" " 30 "
Bern-Simentalska		60	—	" " 50 "
Czerw. pol. (miesz.)		60	—	" " 50 "
Nizinna		60	—	" " 50 "
Simentalska		60	—	" " 50 "
Nizinna		100	—	" 1 ratę 20 "
"		100	—	" " 50 "
Simentalska	4 lata			
Oldenburska	4 "			
Simentalska	3 "			
($\frac{1}{2}$ krwi) Simental.	3 "			
Krajowa	3 "			
Simentalska	3 "			
"	$2\frac{1}{2}$ "			
Krajowa	$2\frac{1}{2}$ "			
"	$2\frac{1}{2}$ "			
Simentalska	$2\frac{1}{4}$ "			
"	$2\frac{3}{4}$ "			
"	2 "	125	—	
"	2 "	125	—	
Krajowa	2 "	125	—	
Simentalska	2 "	125	—	
Czerw. polska	2 lata	40	—	
" "	2 "	60	—	

Wykaz buhajów zakupionych

L. porz.	Tow. rolnicze okręgowe	Miejscowość, w której buhaj jest umieszczony	Imię i nazwisko hodowcy
1	Dąbrowa	Karsy	Deszcz Józef
2	"	Luszwice	Gubernat Adam
3	"	Wielopole Moszcz.	Musiak Leon
4	"	Sieradza	Kijowski Jan
5	Gorlice	Bystra	Groblewski Zygmunt
6	"	Kwiatanowice	Dr. Szczaniecki Stanisław
7	"	Stróżówka	Kosiła Stanisław
8	"	Szymbark	Lewiński Józef
9	"	Bartue	Pesesz Teofil
10	Myślenice	Spytkowice	Ks. A. Murzański
11	"	Górna Wieś	Średniawski Andrzej
12	"	Jordanów	Gmina Jordanów (Jan Gunia)
13	"	Lubień	Ks. Kowalczyk
14	"	Sułkowice	Stręk Jan
15	Nowy Sącz	Zawada	Pisztek Franciszek
16	"	Białowoda	Kosterkiewicz Stanisław
17	"	Dąbrowa	Dr. Stuber Gustaw
18	"	Szczereż	Faron Wojciech
19	"	Wilkosza	Szewczyk Mikołaj
20	Pilzno	Bielowy	Gazda Antoni
21	"	Brzostek	Kolbusz Wojciech
22	"	Bukowa	Kowalski Stanisław
23	"	Opacionka	Łukowicz Franciszek
24	"	Siedliska	Kurcz Antoni
25	"	Zassów	Łubieński hr. Tadeusz
26	Ropczyce	Będziemyśl	Lelek Andrzej
27	"	Brzeziny	Sikora Józef
28	"	Pasieczyna	Żurek Jan
29	"	Skrzyszów	Fryz Jan
30	"	Sośnice	Siuśko Michał
31	Rzeszów	Niechóbrz	Sikora Wojciech
32	"	Palikówka	Bajda Jan
33	"	Świlcza	Trąd Walenty
34	"	Zabierzów	ks. M. Sochański
35	"	Zgłobień	ks. M. Dzierżyński
36	Wadowice	Roczyny	Kuźma Jan
37	"	Targanice	Wojewodzie Jan
38	"	Wieprz	Gabryl Franciszek
39	"	"	Sordyl Ignacy
40	"	Zagórnik	Smalec Aniela
41	Wieliczka	Czasław	Dr. Bujwid Odo
42	"	Krzestawice	Murzyn Andrzej
43	"	Raciechowice	Knapik Andrzej
44	"	Wiśniowa	Bajer Marcin
45	Zywiec	Bładzonka	Gryga Wincenty
46	"	Jeleśnia	Suchoń Jan
47	"	Łodygowice	Kania Józef
48	"	Pietrzykowice	Baron Karol
49	"	Zabłocie	Kłusak Józef

z funduszów traktatowych w r. 1911.

Rasa buhaja	Wiek w chwili od- dania na stacę	Cena zaku- pna	Skąd pochodzi	Data oddania na stacę	U W A G I
		K			
Fryzyjska	1 r. 4 m.	635-20	Wadów (J. Cieślewicz)	28/12 1911	Cena zakupna podana wraz z kosztami trans- portu
"	1 " 4 "	635-20	" "	" "	
"	1 " 4 "	635-20	" "	" "	
"	1 " 6 "	700—	Czudec (A. Uznańska)	30 12	
Simental.	1 " 0 "	340—	Lubla (T. Czernicki)	6/5	Zakup. na premiowaniu w Jasie 6/5 1911.
"	1 " 3 "	400—	Żółków (St. Kłęk)	"	
"	1 " 3 "	500—	Chrzastowice (W. Pomerowicz)	"	
"	1 " 3 "	440—	Brzyszczy (J. Konieczny)	"	
Czer. pol.	1 " 6 "	414-42	Zarzecz (St. Kostheim)	4/10	Wraz z kosztami transp.
Czer. pol.	1 " 3 "	600—	Jodłownik (J. Drożdż)	13/5	
"	1 " 3 "	550—	Toporzyska (J. Górkiewicz)	9/6	
"	1 " 3 "	400—	Góraśw. Jana (M. Węgrzyn)	13/5	
"	1 " 3 "	400—	Gruszów (A. Biel)	13/5	Zakup. na premiowaniu w Szczyrzu 13/5 1911.
"	1 " 3 "	300—	Jawornik (ks. Bienias)	7/6	
Simental.	1 " 0 "	600—	Bruśnik (St. Fihäuser)	12/12	Zakup. na premiowaniu w Brzostku 5/5 1911.
"	1 " 6 "	600—	" "	19/6	
"	1 " 0 "	500—	" "	"	
"	1 " 0 "	500—	" "	"	
"	1 " 3 "	500—	" (ks. W. Dutkowski)	"	
Bern. Sim.	1 " 6 "	400—	Brzostek (A. Tułeczki)	5/5	Zakup. na premiowaniu w Brzostku 5/5 1911.
"	1 " 3 "	500—	Klecie (Zarząd dóbr)	"	
"	1 " 9 "	450—	" "	"	
"	2 lata	500—	Januszkowice (P. Drygaś)	"	
Czer. pol.	1 " 6 "	375—	Brzeziny (J. Olech)	"	
Bern. Sim.	1 " 9 "	450—	Brzostek (A. Tułeczki)	"	Zakup. na premiowaniu w Brzostku 5/5 1911.
"	1 " 9 "	500—	" (ks. Szymkiewicz)	"	
Czer. pol.	1 " 6 "	450—	" (A. Tułeczki)	"	
"	1 " 3 "	450—	Rzegocina (J. Łuszcz)	11/5	
"	1 " 6 "	450—	Słotowa (J. Socha)	12/6	
"	1 " 4 "	600—	Przeclaw (Zarząd dóbr)	3/6	Zakup. na premiowaniu w Brzostku 5/5 1911.
Fryzyjska	1 " 2 "	700—	Nosówka (Zarząd dóbr)	19/6	
"	1 " 2 "	700—	" "	"	
"	1 " 6 "	700—	Rudna " "	"	
"	1 " 0 "	700—	Nosówka " "	"	
"	1 " 3 "	700—	" " "	"	
Czer. pol.	1 " 6 "	400—	Hecznarowice (J. Mika)	16/5	Zakup. na premiowaniu w Kętach 16/5 1911.
"	2 lata	500—	Kozy (J. Krupa)	"	
"	1 " 6 "	650—	" (Zarząd dóbr)	"	
"	1 " 3 "	650—	" "	"	
"	1 " 6 "	350—	Kęty (J. Wadoń)	"	
"	1 " 9 "	500—	Wilkowiska (F. Piłowarczyk)	13/5	Zakup. na premiowaniu w Szczyrzu 13/5 1911.
"	1 " 3 "	600—	Komorniki (Zarz. dóbr)	"	
"	1 " 3 "	450—	Gruszów (A. Biel)	"	
"	1 " 3 "	600—	Komorniki (Zarz. dóbr)	"	
"	1 " 3 "	350—	Bestwinka (Fr. Maga)	16/5	
"	1 " 0 "	350—	Hecznarowice (Waw. Głuszek)	"	Zakup. na premiowaniu w Kętach 16/5 1911.
"	1 " 3 "	350—	Bestwinka (J. Cofała)	"	
"	1 " 0 "	400—	Kęty (J. Markielowski)	"	
"	1 " 0 "	400—	Kobiernice (J. Gilek)	"	

Wykaz buhajów zakupionych przez Komitet po koniec

L. porz.	Rok założenia stacyi	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Właściciel obory	Nazwa miejscowości
1	1906	Wieliczka	Słapa Władysław	Lusina
2	1907	Pilzno	Dolińska Zofia	Łęki górne
3	1908	Nowy Sącz	Schwarz Władysław	Staszkówka
4	1908	Wieliczka	Güntherowa Marya	Facimiech
5	1908	Mielec	Hr. Potocki Antoni	Korzeniów
6	1908	"	Dolański Stanisław	Baranów
7	1909	Wadowice	Dr. Jaworski Zygmunt	Kossowa
8	1909	"	Smolarski Czesław	Przybradz
9	1909	Rzeszów	Hr. Wodzicki Aleksander	Słocina
10	1909	Brzesko	Hr. Stadnicki Jan	Wielka Wieś
11	1909	Ropczyce	Hr. Romer Tomasz	Ocieka
12	1910	Wieliczka	Konopka Adam	Modlnica
13	1910	"	Haller Mieczysław	Polanka
14	1910	Rzeszów	Wojciechowski Romuald	Dąbrowa
15	1911	Nowy Sącz	Skapski Jan	Brzezna
16	1911	Myślenice	Górkiewiczowa Janina	Toporzyska
17	1911	Jasło	Hr. Mycielski Jan	Wiśniowa
18	1911	Nowy Sącz	Kodreński Włodzimierz	Kasna Dolna
19	1911	Kraków	prof. dr. Rogoyski	Siersza
20	1911	Rzeszów	Krajowa szkoła rolnicza	Miłocin
21	1911	Nowy Sącz	Fihauser Stanisław	Bruśnik

do obór prywatnych pełnej i pół-krwi
1911 roku.

Rasa buhaja	Miejsce, w którym buhaj został zakupiony	Cena zakupna		U W A G I
		K	h	
Fryzyjska	Czudec	620	40	Buhaj sprzedany z końcem r. 1911 Buhaj przeszedł na własność hodowcy
Simentalska	Bruśnik	619	12	
"	Bruśnik	900	—	
Fryzyjska	Góra Ropczycka	600	—	
"	Nosówka	700	—	
"	Krzeszowice	1000	—	
"	Dzików	800	—	
"	"	600	—	
"	Okocim	700	—	
Simentalska	Jedlicze	700	—	
"	Okocim	600	—	
Fryzyjska	Nosówka	600	—	
"	Rudna	775	—	
"	Krzeszowice	1000	—	
Simentalska	Bruśnik	600	—	
Czerwona polska	Jodłownik	750	—	
Simentalska	Zarszyn	800	—	
"	Jedlicze	800	—	
Fryzyjska	Krzeszowice	1500	—	
Czerwono polska	Toporzyska	700	—	
Simentalska	Nadasładanyi (na Węgrzech)	2084	29	

Premiowania i wy-

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Miejsce premiowania	Data premiowania		Ile przedsta- wiono sztuk bydła
			Dzień	Miesiąc	
1	Biała	Kęty	16	maja	250
2	"	Kozy	17	"	120
3	Brzesko	Zakliczyn	19	sierpnia	100
4	Dąbrowa	Mędrzechów	1	czerwca	200
5	Gorlice	Libusza	27	lipca	250
6	Jasło	Glinik dolny	12	maja	60
7	"	Kołaczyce	22	"	65
8	"	Żmigród	23	"	60
9	Kraków	Liszki	20	"	50
10	Krosno	Krosno	23	marca	100
11	Limanova	Jodłownik	12	maja	150
12	"	Szczyrzyce	13	"	180
13	"	Limanova	24	czerwca	120
14	"	Męcina	7	lipca	15
15	"	Ujanowice	8	"	120
16	Myślenice	Jawornik	8	czerwca	185
17	"	Jordanów	10	"	185
18	Pilzno	Brzostek	6	maja	100
19	"	Pilzno	11	"	150
20	"	Siedliska	23	"	100
21	"	Lubeza	24	"	150
22	"	Róża	31	"	220
23	Wadowice	Wadowice	5	września	195
24	"	Andrychów	6	"	352
25	Żywiec	Pietrzykowice	12	października	120
					3 597

stawy w roku 1911.

Ile bydła nagrodzono				Wiele wydano									
Buhaie	Krowy	Jałówki	Razem	z funduszków								Razem	
				subwencyj- nych		Tow. roln. okręgowego		Rady powiat.		Tow. hod. cz. bydła pol.			
				K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
—	53	25	78	1030	—	20	—	—	—	300	—	1350	—
4	19	6	29	385	—	—	—	—	—	100	—	485	—
4	37	14	55	330	—	—	—	—	—	—	—	330	—
27	36	8	71	400	—	725	—	—	—	—	—	1125	—
4	37	7	48	300	—	185	—	—	—	—	—	485	—
12	10	5	27	280	—	—	—	—	—	—	—	280	—
6	9	6	21	280	—	—	—	—	—	—	—	280	—
9	14	7	30	240	—	35	—	—	—	—	—	275	—
8	12	5	25	400	—	—	—	—	—	—	—	400	—
13	28	12	53	500	—	21	—	—	—	—	—	521	—
5	29	14	50	474	—	—	—	—	—	200	—	674	—
—	51	19	70	535	—	—	—	—	—	200	—	735	—
5	46	5	57	380	—	—	—	—	—	200	—	580	—
1	8	1	10	125	—	—	—	—	—	—	—	125	—
3	28	3	34	245	—	200	—	—	—	—	—	445	—
3	27	6	36	250	—	—	—	—	—	200	—	450	—
6	38	4	48	250	—	33	—	—	—	—	—	283	—
—	15	2	17	200	—	20	—	—	—	—	—	220	—
9	23	6	38	—	—	124	—	100	—	—	—	224	—
4	20	12	36	100	—	7	—	—	—	200	—	307	—
8	33	10	51	100	—	—	—	—	—	200	—	300	—
10	38	6	54	150	—	101	—	—	—	—	—	251	—
1	25	15	41	125	—	185	—	—	—	—	—	310	—
6	30	10	46	125	—	305	—	—	—	—	—	430	—
5	20	12	37	263	—	100	—	—	—	—	—	363	—
154	686	220*	1062	7467	—	2061	—	100	—	1600	—	11228	—

* i 2 woły.

Premiowanie sztuk w oborach

L. porz.	Data premiowania		Towarzystwo rolnicze okręgowe	Obora gminna	Imię i nazwisko nagrodzonego hodowcy
	dzień	miesiąc			
1	22	marca	Ropeczyce	Brzeziny	Lachman Paulin
2	22	"	"	"	Warchoł Stanisław
3	22	"	"	"	Śliwa Tomasz
4	22	"	"	"	Jezior Józef
5	16	maja	Biała	Kęty	Hankus Jan
6	16	"	"	"	Jura Józef
7	16	"	"	"	Krzysztoforski Edmund
8	16	"	"	"	Dworzański Stanisław
9	16	"	"	"	Markielowski Jan Kanty
10	16	"	"	"	Wadoń Jakób
11	16	"	"	"	Podworski Ignacy
12	8	lipca	Limanowa	Strzeszyce	Orzeł Wincenty
13	8	"	"	"	Janik Wincenty
14	8	"	"	"	Krzyżak Jan
15	8	"	"	"	Augustyn Jan
16	8	"	"	"	Uryga Stanisław
17	8	"	"	"	Uryga Jan
18	8	"	"	"	Tokarz Franciszek
19	8	"	"	"	Tokarz Walenty
20	11	października	Żywiec	Rychwałdek	Bak Wincenty
21	11	"	"	"	Barcik Wincenty
22	11	"	"	"	Starcała Andrzej
23	11	"	"	"	Barcik Józef
24	11	"	"	"	Mrowiec Andrzej
25	11	"	"	"	Hareźlak Wojciech
26	11	"	"	"	Pycelik Józef
27	11	"	"	"	Górny Józef
28	11	"	"	"	Siwek Rozalia
29	11	"	"	"	Mieszczak Józef
30	27	października	Biała	Włosienica	Latkowski
31	27	"	"	"	Kwadrans Józef
32	27	"	"	"	Warmus Rozalia
33	27	"	"	"	Bernaś Jan
34	27	"	"	"	Płaszczycza Franciszek
35	27	"	"	"	Węgrzyn Piotr
36	27	"	"	"	Grabka Michał
37	27	"	"	"	Kaszyca Wawrzyniec
38	27	"	"	"	Bernaś Andrzej
39	5	grudnia	Wieliczka	Brzezowa	Leśniak Rafał
40	5	"	"	"	Piowarczyk Wojciech

gminnych w roku 1911.

Udzielono nagrodę za	Wysokość nagrody		U W A G I
	K	h	
krowę i 2 cieliczki	50	—	Rasy czerwonej polskiej.
krowę, byczka i cielickę	40	—	
krowę i byczka	30	—	
krowę, jałówkę i cielickę	30	—	
krowę i jałówkę	40	—	
krowę	50	—	
krowę i byczka	50	—	
" "	50	—	
krowę i jałówkę	50	—	
krowę i cielę	30	—	
krowę	30	—	
2 krowy, 2 buhajki, 1 jał.	35	—	
krowę i jałówkę	35	—	
krowę i 2 jałówki	35	—	
krowę, buhajka i jałówkę	20	—	
2 krowy, buhaja i jałówkę	20	—	
krowę i 2 buhajki	20	—	
krowę i jałówkę	20	—	
" "	15	—	
krowę, buhajka i cielickę	30	—	
krowę i byczka	20	—	
" "	20	—	
krowę i cielickę	20	—	
krowę i byczka	20	—	
" "	20	—	
krowę i buhaja	20	—	
krowę	10	—	
krowę i byczka	10	—	
krowę	10	—	
buhaja	15	—	
krowę i 2 jałówki	30	—	
krowę i jałówkę	20	—	
2 krowy i 2 jałówki	20	—	
2 krowy, byczka i jałówkę	20	—	
krowę, byczka i jałówkę	20	—	
krowę i jałówkę	15	—	
" "	10	—	
krowę i buhaja	10	—	
krowę, 3 jałówki i cielę	80	—	
2 krowy i jałówkę	60	—	

L. porz.	Data premiowania		Towarzystwo rolnicze okręgowe	Obora gminna	Imię i nazwisko nagrodzonego hodowcy
	dzień	miesiąc			
41	5	grudnia	Wieliczka	Brze.owa	Kubacki Jan
42	5	"	"	"	Koza Wojciech
43	5	"	"	"	Leśniak Wojciech
44	5	"	"	"	Magdziarz Jan
45	5	"	"	"	Jędrejas Karolina
46	5	"	"	"	Kowal Jakób
47	5	"	"	"	Miśtarz Jan
48	5	"	"	"	Kubacki Jan
49	5	"	"	"	Dudzik Józef
50	28	lutego	Brzesko	StrzelceWielkie	Oleksy Mateusz
51	28	"	"	"	Karamara Marcin
52	28	"	"	"	Koza Jan
53	28	"	"	"	Oleksy Jan
54	28	"	"	"	Piórek Józef
55	28	"	"	"	Sierosławski Paweł
56	28	"	"	"	Pencak Szymon
57	28	"	"	"	Japa Tomasz
58	13	grudnia	Jasło	Warzyce	Sanokowski Walenty
59	13	"	"	"	Ligara Andrzej
60	13	"	"	"	Gajda Michał
61	13	"	"	"	Dubiel Antoni
62	13	"	"	"	Sanokowski Tomasz
63	13	"	"	"	Urban Jan
64	13	"	"	"	Sanokowski Franciszek
65	13	"	"	"	Twarduś Józef
66	13	"	"	"	Szeląg Jan
67	13	"	"	"	Sanokowski Józef
68	13	"	"	"	Szeląg Władysław
69	13	"	"	"	Sanokowski Wojciech

Udzielono nagrodę za	Wysokość nagrody		U W A G I.
	K	h	
2 krowy i 2 jałówki	60	—	Rasy czerwonej polskiej
krowę i 2 cieliczki	60	—	
2 krowy	20	—	
krowę i cieliczkę	20	—	
krowę	10	—	
krowę i cieliczkę	10	—	
krowę	10	—	
"	10	—	
"	10	—	
krowę i cieliczkę	50	—	
"	30	—	Rasy nizinnej
" krowę "	30	—	
"	30	—	
"	30	—	
"	30	—	
"	20	—	
"	10	—	
krowę, 2 jałówki i byczka	60	—	Rasy simentalskiej
krowę i buhaja	60	—	
"	60	—	
krowę i byczka	60	—	
krowę i cieliczkę	40	—	
"	40	—	
krowę i byczka	40	—	
"	40	—	
krowę i cieliczkę	40	—	
krowę, cieliczkę i byczka	40	—	
krowę	25	—	
krowę i cieliczkę	25	—	

Premiowanie buhajów z funduszków

L. porz.	Data premiowania		Miejsce premiowania	Imię i nazwisko właściciela buhaja
	dzień	miesiąc		
1	6	maja	Brzostek	Grela Augustyn
2	6	"	"	Wojnarowski Jan
3	6	"	"	Borowiecki Józef
4	6	"	"	Olech Józef
5	6	"	"	Kopala Wojciech
6	6	"	"	Synowiecki Grzegorz
7	6	"	"	Szumowicz Walenty
8	6	"	"	Kapłon Karol
9	6	"	"	Gajewski Sebastyan
10	13	"	Szczyrzyc	Murzyn Andrzej
11	13	"	"	Obidowicz Jakób
12	13	"	"	Broda Jan
13	13	"	"	Dudek Józef
14	13	"	"	Dziedzic Jan
15	13	"	"	Piechnik Kazimierz
16	13	"	"	Piotrowicz Józef
17	13	"	"	Fryz Tomasz
18	13	"	"	Kopera Józef
19	13	"	"	Cep Andrzej
20	13	"	"	Orzechowski Konstanty
21	13	"	"	Obidowicz Jakób
22	13	"	"	Rymarczyk Jan
23	13	"	"	Undas Jan
24	13	"	"	Drożdż Józef
25	13	"	"	Chrzan Piotr
26	16	"	Kęty	Wieczorek Tomasz
27	16	"	"	Krawczyk
28	16	"	"	Maryńca Józef
29	16	"	"	Wantoła Szymon
30	16	"	"	Kasperek Andrzej
31	16	"	"	Mojżesz Antoni
32	16	"	"	Kaleta Jan
33	16	"	"	Warmus Józef
34	16	"	"	Sztafiński Jan
35	16	"	"	Pryzek Jakób
36	16	"	"	Dybał Wojciech
37	16	"	"	Grygierzec Tomasz
38	16	"	"	Gibas Jan
39	16	"	"	Spila Antoni

traktatowych w roku 1911.

Gmina, z której przyprowadzono buhaja	Rasa buhaja	Wiek buhaja	Wysokość nagrody
			K
Grudna	Czerwona polska	2 lata	30
Słotowa	" "	1 rok 3 miesiące	30
Januszkowice	Bern-Simentalska	2 lata	30
Brzeziny	Czerwona polska	1 rok	20
"	" "	1 rok 3 miesiące	20
Siedliska	" "	1 rok	20
Mokrzec	Bern-Simentalska	1 rok 3 miesiące	20
Jodłowa	Czerwona polska	2 lata	20
Januszkowice	" "	3 lata	10
Abramowice	" "	1 rok 6 miesięcy	40
Zegartowice	" "	1 " 3 "	40
Jodłownik	" "	1 " 3 "	40
Abramowice	" "	1 " 9 "	30
Krasne	" "	1 " 9 "	30
Mstów	" "	1 " 3 "	30
Abramowice	" "	1 " 6 "	20
Sadek	" "	1 " 6 "	20
Krasne	" "	1 " 3 "	20
Markuszowa	" "	2 lata	20
Żerosławice	" "	1 rok 6 miesięcy	20
"	" "	1 " 6 "	20
Pogorzany	" "	1 " 9 "	20
Mstów	" "	2 lata	20
Krasne	" "	1 rok 3 miesiące	20
Janowiec	" "	1 " 6 "	20
Bulowice	" "	1 " 6 "	40
Skidzina	" "	1 " 9 "	40
Porąbka	" "	1 " 9 "	40
Skalne	" "	1 " 8 "	20
Bujaków	" "	1 " 6 "	60
Hecznarowice	" "	2 lata	20
Wilamowice	" "	1 rok 9 miesięcy	20
Hecznarowice	" "	1 " 9 "	20
"	" "	1 " 6 "	20
Bulowice	" "	1 " 9 "	20
"	" "	1 " 6 "	40
Bestwina	" "	2 lata	20
Czaniec	" "	1 rok 3 miesiące	20
Czaniec	" "	1 " 6 "	20

Wykaz subwencyjnych

L. porz.	Rok założenia stacji	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko utrzymującego stację	O g i e r a	
				Umieszczenie w miejscowości	Nazwa
1	1907	Rzeszów	Aleksandra Uznańska	Czudec	Adderich 4)
2	1908	Bochnia	Michał hr. Rostworowski	Ostrów	Jumak
3	1909	Dąbrowa	Włodzimierz Sroczyński	Bolesław	Zbyszko
4	1911	Tarnobrzeg	Józef Kępa	Sobów	Sierotka
5	1909	Kolbuszowa	Janusz hr. Tyszkiewicz	Kolbuszowa	Ulan
6	1909	Mielec	Władysław Duszkiewicz	Złotniki	Mahoni
7	1909	Nowy Sącz	Władysław Szwarz	Staszkówka	Newroku
8	1907	Rzeszów	Jan Guniewski	Zalesie	Sumak
9	1908	"	Kazimierz Nalepa	Niechobrz	Czepiec
10	1909	"	Zenon Suszycki	Boguchwała	Nordstern
11	1910	"	Józef Gunia	Staroniwa	Oroszwar
12	1911	Mielec	Józef Dembiński	Brzyście	Chochlik
13	1911	Wieliczka	Jan Grzywna	Bierzanów	Maypole 2)
14	1911	Pilzno	Tadeusz hr. Łubieński	Zassów	Amurath
15	1911	Rzeszów	Witoldowie Uznańscy	Tyczyn	Druce-Portland
16	1911	Tarnobrzeg	Zbigniew Horodyński	Zbydniów	Wright

Rozdzielenie licencyonowanych prywatnych

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko hodowcy	O G I E R A	
			stacja	nazwa
1	Wadowice	Andrzej Neuburg	Wieprz	Przedświt
2	"	Jan Szwed	Ryczów	Dukat
3	"	Franciszek Kubarek	Zygodowice	Berlick
4	Dąbrowa	Maciej Misiaszek	Lubiczko	Sheraki
5	"	Michał Dybała	Kupienin	Prälat
6	"	Jakób Kułaga	Radwan	Nonius
7	Tarnobrzeg	Wiktorya Wiącek	Suchorzów	Dryblas
8	Pilzno	Włodzimierz Kaczorowski	Przeczyca	Amurath
9	"	Dr. Mikołaj hr. Rey	Przyborowie	Hetman
10	Ropczyce	Józef Budziwojski	Rzegocin	Bucek
11	Wieliczka	Wojciech Szwagrzyk	Darezyce	Welon

ogierów po koniec 1911 roku.

O g i e r a						U W A G I
Pochodzenie	Maść	Rok urodzenia	Rasa	Miejsce	Cena w kor.	
				zakupna		
po Kaiser Weather- kok od Bohatej po Mazafer Basza od Dąbrówki po Mahoni od klaczy krajowej po Xantrailer od klaczy po Bericku po Zniczu ze stada Mysłowskiego po Oroszwar od klaczy krajowej po Boglar od klaczy krajowej po Maypole od klaczy krajowej po Amurath od Calli po Chejże na Sopleie od Timy	gniady	1902	fol. angl.	Peszt	4050 —	przeniesiony z Nienaszowy
	kasztan	1904	angl.	Markuszowa	2000 —	
	gniady	1904	"	Przeworsk	2000 —	
	skarogn.	1904	"	Klimkówka	2000 —	
	gniady	1906	arab	Pelkinie	2000 —	200 K subwen- cyi na utrzymanie
	kary	1905	"	Majdan Zbyd	500 —	
	skarogn.	1905	$\frac{1}{2}$ kr. oryent.	Dylągówka	2550 —	
	kasztan	1904	oryent.	Pelkinie	2000 —	
	"	1900	angl. oryent.	Zalesie	700 —	200 K subwen- cyi na utrzymanie
	"	1899	$\frac{1}{2}$ krwi angl	Goleszów	1200 —	
	"	1906	$\frac{1}{2}$ krwi angl	Jarosław	1600 —	
	siwy	1908	$\frac{1}{2}$ krwi or.	Chorzeliów	1000 —	
	kasztan	1905	$\frac{1}{2}$ krwi angl	Chronów	1400 —	
	gniady	1907	$\frac{1}{2}$ krwi or.	Potok	1600 —	
	"	1907	folb. angl	Turze pole	2000 —	
	"	1907	"	" "	4000 —	

przez Komitet subwencyonowanych ogierów.

O G I E R A						U W A G I
rasa	Rok urodzenia	Maść	Pochodzenie	Ilość odstano- wionych klaczy	Wysokość udzielonej subwen- cyi	
$\frac{1}{2}$ krwi angl.	1904	kary	po Przedświt 227)	46	300 —	
" "	1905	gniady	po Ladaco	45	300 —	
" "	1905	"	po Dukat Berlick	48	300 —	
$\frac{1}{2}$ krwi arab.	1903	"	po Sheraki	52	300 —	
" "	1907	kasztan	po Prälat	62	300 —	
norman	1903	siwy	po Nonius	54	300 —	
$\frac{1}{2}$ krwi arab.	1905	gniady	po Rapidronie	46	300 —	
" "	1905	kasztan	po Hetmanie od Popowicki	42	300 —	
" "	1907	"	po Hetmanie od Abugrus	43	300 —	
" "	1905	ciem. szp.	po Dahomanie	48	300 —	
" angl.	1901	kary	po Brilland	51		

Wykaz subwencyjnych stacyi

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Nazwisko i imię utrzymującego stację	Miejsce zamieszkania	Rasa knurów
1	Biała	Zemanek Jan	Pisarzowice	Westfalska
2	"	Mynarski Antoni	Stara Wieś dolna	"
3	"	Kaleta Jan	Wilamowice	Yorkshire
4	Bochnia	Wykowski Jan	Leżkowiec	"
5	Brzesko	Elterlein Władysław	Górka	Westfalska
6	Chrzanów	Chwalibóg Andrzej	Bolecin	Yorkshire
7	Dąbrowa	Kurkowski Karol	Żabno	Westfalska
8	Gorlice	Ks. Stanisław Niepokóy	Szalowa	"
9	Jasło	Lisowiecki Antoni	Makowiska	"
10	Kraków	Konopka Adam	Modlnica	"
11	"	Uzdron Walenty	Siedlce	"
12	Krosno	Kubit Wojciech	Głowienka	"
13	Limanowa	Biedron Józef	Przyszowa	"
14	Myślenice	Żelechowski Kazimierz	Łętownia	"
15	Nowy Sącz	Ks. Oleksik	Podegrodzie	"
16	"	Skapski Jan	Brzezna	"
17	Pilzno	hr. Lubieński Tadeusz	Zassów	"
18	Ropezyce	Kaszuba Antoni	Wola Żyrakow.	"
19	"	hr. Potocki Antoni	Korzeniów	Yorkshire
20	"	Daniel Floryan	Sędziszów	"
21	Rzeszów	Jędrzejowicz Maryan.	Dylągówka	Westfalska
22	"	Skomru Józef	Kraczkowa	"
23	Tarnobrzeg	Złotek Jan	Gorzyce	Yorkshire
24	Tarnów	Wojtarowicz Józef	Zawada	Westfalska
25	Wadowice	Wądolny Leon	Mucharz	Yorkshire
26	Wieliczka	Czerwiński Stanisław	Gaik	"
27	"	Mrozowski Adam	Korabniki	Westfalska
28	Żywiec	Sanetra Szczepan	Zabłocie	Yorkshire

knurów po koniec 1911 roku.

Nr. knurów	Data urodzenia		Data oddania na stację	Miejsce zakupna	Cena zakupna		UWAGI
					K	h	
792	28/8	1910	16/6 1911	Rzemień	136	—	
73	27/1	1911	1/7 "	Tomice	134	—	
T. R. 5	3/9	1910	10/6 "	Grodkowice	166	—	
T.R.101	11/5	"	4/8 "	"	250	—	
811	6/12	"	22/8 "	Rzemień	176	—	
15	16/8	"	4/8 "	Grodkowice	186	—	
18	22/6	1911		Ocieka	154	—	
88	28/6	"		Jedlicze	120	—	
85	28/6	"		"	130	—	
T. R. 2	26/6	1910	18/5 "	"	250	—	
63	29/1	1911	5/7 "	Tomice	150	—	
53	24/4	"	21/11 "	Jedlicze	128	—	
14	30/5	1910	11/7 "	Raba Wyżna	270	—	
10	29/5	"	22/7 "	" "	264	—	
6	4/12	"	8/10 "	" "	224	—	
50	25/4	1911	19/11 "	Jedlicze	160	—	
19	22/6	"		Ocieka	150	—	
16	1/5	"	28/11 "	"	186	—	
14	16/8	1910	4/8 "	Grodkowice	184	—	
92	19/3	1911		Zauchtel	162	—	
28	15/1	"	24/7 "	Ocieka	180	—	
908	16/6	"		Rzemień	150	—	
105	11/5	1910	4/8 "	Grodkowice	226	—	
29	10/11	"	24/7 "	Ocieka	146	—	
3	1/8	"	4/8 "	Grodkowice	208	—	
9	19/8	"	21/8 "	"	194	—	
				Polna	196	80	Przeniesiony z chlewni gmin. od Fr. Nowaka z Miechowie Wielkich.
79	7/3	1911		Zauchtel	193	50	

Wykaz chlewni gminnych

L. porz.	Tow. roln. okręgowe	Nazwisko i imię hodowcy	Miejsce zamieszkania	Rasa	Miejsce zakupna
1 2 3 4 5 6 7	Bochnia	Rajca Franciszek " " Wajda Mateusz Włodek Augustyn Iwulski Kazimierz Kalicki Kazimierz Kubicz Józef	Szarów	Yorkshire	Zauchtel " " " " " "
1 2 3 4 5	Brzesko	Dr. Jasiński Stanisław " " Matura Stanisław Pabian Józef Pabian Kornel	Łoniowy	Westfalska	Rzemień Strzelee Wielkie " " "
1 2 3 4 5	Chrzanów	Kasprzyk Józef " " " " Wójcik Józef Pajak Wincenty	Mętków	Yorkshire	Zauchtel " " " "
1 2 3 4 5 6 7 8	Dąbrowa	Gała Franciszek " " Zarzycki Jan Kulig Wojciech Janas Wojciech Janas Piotr Ks. Halak Piotr Bojko Jakób	Gręboszów	Westfalska	Rzemień Ocieka " " " " " "
1 2 3 4 5 6	Gorlice	Ks. Adolf Majewicz Ziewiński Antoni Klimek Wojciech Markowicz Julia Frysztak Ewa Ks. Forystek Łukasz	Turze Rozenbark	Yorkshire	Zauchtel Szebnie " " " "

założonych w roku 1911.

Knury	Lochy	Nr. sztuki	Data urodzenia		Numer		Waga w kg	Cena		UWAGI
			Dzień i miesiąc	Rok	ojca	matki		K	h	
1	—	59	11/IV	1911	IX	59	120	208	50	
—	1	81	7/III	"	61	81	97	174	—	
—	1	50	7/V	"	IX	50	106	187	50	
—	1	100	17/IV	"	50	33	109	192	—	
—	1	35	17/IV	"	60	100	104	184	50	
—	1	71	13/V	"	IX	51	104	184	50	
—	1	8	19/III	"	IX	92	118	205	50	
1	—	795	10/IX	1910	717	1279	95	190	—	
—	1	3	27/V	"	232	505	125	250	—	
—	1	5	31/V	"	232	512	125	250	—	
—	1	1	31/V	"	232	512	125	250	—	
—	1	4	27/V	"	232	505	125	250	—	
1	—	94	17/III	1911	61	94	110	193	50	
—	1	92/4	19/III	"	IX	92	116	202	50	
—	1	83/89	11/III	"	53	83	119	207	—	
—	1	51/18	13/V	"	IX	51	113	198	—	
—	1	59/72	11/IV	"	IX	59	99	177	—	
1	—	759	24/VI	1910	717	61	108	216	—	
—	1	25	15/X	"	348	1775	113	226	—	
—	1	34	10/XI	"	348	1922	98	196	—	
—	1	32	"	"	348	1922	102	204	—	
—	1	31	"	"	348	1922	106	212	—	
—	1	30	"	"	348	1922	115	230	—	
—	1	27	15/X	"	348	1775	112	224	—	
—	1	26	"	"	348	1775	115	230	—	
1	—	100	17/IV	1911	50	100	81	162	—	
—	1	22	5/VI	"	3	24	49	98	—	
—	1	24	5/III	"	3	24	58	116	—	
—	1	30	16/V	"	3	18	55	110	—	
—	1	31	"	"	3	18	44	88	—	
—	1	26	"	"	3	18	53	106	50	

L. porz.	Tow. roln. okręgowe	Nazwisko i imię hodowcy	Miejsce zamieszkania	Rasa	Miejsce zakupna
1 2 3 4	Kolbuszowa	Snopkowski Ludwik " " Przywara Stanisław Frey Ferdynand	Kolbuszowa Dolna " " " " Poręby Kupnieńsk.	Westfalska	Rzemień Ocieka " "
1 2 3 4 5 6 7 8 9	K r o s n o	Dyrekeya kr. szk. roln. " " " " Rygiel Szymon " " Rygiel Ludwik Kandyfer Jan Kowalski Szymon Rygiel Szym. (z dołu) Rygiel Paweł	} Suchodół Iwonicz	Westfalska Westfalska	Ocieka Jedlicze Łąka Górna Jedlicze " " " " "
1 2 3 4 5 6	Limanowa	Trzupek Kazimierz Trzupek Kazimierz Mazanek Andrzej Bartosz Wojciech Piechnik Kazimierz Matykiewicz Jan	} Mstów	Yorkshire	Zauchtel Grodkowice " " " "
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	S z a c z	Szewczyk Wojciech " " Borys Tomasz Waligóra Andrzej Matysiak Józef (starszy) Łukasik Franciszek Śliwa Franciszek Pawlik Józef Cebula Franciszek Trzeszczoń Maciej	} Siedlce	Yorkshire	Łąka Limanowa " " " " " " "
11 12 13	N o w y	Sułowicz Jakób " " Gołęb Jakób	} Trzycież	Westfalska	Jedlicze Rzemień "

Knury	Lochy	Nr. sztuki	Data urodzenia		Numer		Waga w kg	Cena		UWAGI
			Dzień i miesiąc	Rok	ojca	matki		K	h	
1	—	841	9/I	1911	717(imp.)	664	108	216	—	
—	1	20	24/III	1910	348	1563				
—	1	21	"	"	348	1563				
—	1	23	"	"	348	1563				
1	—	6	14/V	1911	348	20	74	148	—	
—	1	71	14/III	"	81 (imp.)	Rezeda	65	130	—	
1	—	T R	3/IX	1910			150	300	—	
—	1	68	14/III	1911	81 (imp.)	Rezeda	62	124	—	
—	1	70	"	"	"	"	58	116	—	
—	1	72	"	"	"	"	52	104	—	
—	1	69	"	"	"	"	58	116	—	
—	1	74	"	"	"	"	50	100	—	
—	1	73	"	"	"	"	50	100	—	
1	—	59	11/IV	1911	IX	59	110	193	50	
—	1	7	3/IX	1910	3286	3253	87	174	—	
—	1	11	19/VIII	"	3286	3705	72	144	—	
—	1	8	3/IX	"	3286	3253	83	166	—	
—	1	12	19/VIII	"	3286	3705	85	170	—	
—	1	6	3/IX	"	3286	3253	94	188	—	
1	—	T R	23/VIII	1910	3418	3268	205	410	—	
—	1	31	2/IX	1911	18	1069	45	90	—	
—	1	32	20/VII	"	18	772	61	122	—	
—	1	34	"	"	18	772	60	120	—	
—	1	35	13/VIII	"	18	1051	54	108	—	
—	1	36	2/IX	"	18	1069	47	94	—	
—	1	37	"	"	18	1069	45	90	—	
—	1	38	20/VII	"	18	772	60	120	—	
—	1	39	"	"	18	772	45	90	—	
—	1	40	"	"	18	772	44	88	—	
1	—	59	3/IV	1911	81	Biba	95	190	—	
—	1	823	11/XH	1910	717	640	88	176	—	
—	1	855	14/I	1911	717	880	66	132	—	

L. porz.	Tow. roln. okręgowe	Nazwisko i imię hodowcy	Miejsce zamieszkania	Rasa	Miejsce zakupna
14	S a c z y o w y N	Turski Jan	Trzycież	Westfalska	Rzemień
14		Żeliszewski Jędrzej			"
16		Stępień Michał			"
17		Zwierat Piotr			"
18		Bochenek Mateusz			"
19		Stawiarz Dominik			"
20		Kubisz Paweł			"
21		Sittauer Oskar	Chełmice Polskie	Westfalska	Jedlicze
22		" "			Mogilany
23		Jurczak Jan			"
24		Majcher Piotr			"
25		Szkaradek Antoni			Ocieka
1	Nowy Targ	Pajerski Ignacy	Nowy Targ	Westfalska	Jedlicze
2		" "			Raba Wyżnia
3		Pawluśkiewicz Jan			"
4		Dudziński Jan			"
1	P i l z n o	Wiśniowski Franciszek	Błaszczowa	Westfalska	Jedlicze
2		Chodór Paweł			Strzelce Wielkie
3		Pruchnik Piotr			"
4		Pruchnik Stanisław			"
5		Trojan Stanisław			"
6		Furman Wojciech			"
7		Przewoźnik Jan			"
1	R o p c z y c e	Kapała Stanisław	Pustków	Yorkshire	Zauchtel
2		Łukasik Franciszek			Grodkowice
3		Szponar Ludwik			"
4		Szostak Antoni			"
5		Grzyb Jan			"
6		Strzałka Jan	Niedźwiada	Yorkshire	Bruśnik
7		" "			Grodkowice
8		Staroń Stanisław			"
9		Pociask Wojciech			"
10		Babiez Jan			"

Knury	Lochy.	Nr. sztuki	Data urodzenia		Numer		Waga w <i>kg</i>	Cena		UWAGI
			Dzień i miesiąc	Rok	ojca	matki		K	h	
—	1	853	14/I	1911	717	880	56	112	—	
—	1	840	8/I	"	717	650	51	102	—	
—	1	839	"	"	717	650	54	108	—	
—	1	838	"	"	717	650	66	132	—	
—	1	836	"	"	717	650	58	116	—	
—	1	833	5/I	"	717	649	57	114	—	
—	1	824	11/XII	1910	717	640	77	154	—	
1	—	80	3/VII	1911	81	Lond.	65	130	—	
—	1	T R	10/IV	"	Rafuś	7	85	170	—	
—	1	T R	15/IV	"	"	7	80	160	—	
—	1	T R	"	"	"	7	80	160	—	
—	1	17	1/V	"	348	667	70	140	—	
1	—	55	7/III	1911	81	Melka	71	142	—	
—	1	17	5/XI	1910	343	38	76	152	—	
—	1	18	4/XII	"	343	1776	62	124	—	
—	1	16	1/X	"	343	37	90	180	—	
1	—	61	24/V	1911	81	Gryczanka	65	130	—	
—	1	11	27/XII	1910	355	678	125	250	—	
—	1	12	"	"	355	678	125	250	—	
—	1	14	"	"	355	678	125	250	—	
—	1	9	"	"	355	678	125	250	—	
—	1	8	10/I	1911	355	553	125	250	—	
—	1	7	"	"	355	553	125	250	—	
1	—	48	11/III	1911	IX	48	93	168	—	
—	1	55	19/II	"	3286	1853	118	236	—	
—	1	49	17/II	"	3286	3709	125	250	—	
—	1	62	21/II	"	3286	1025	114	228	—	
—	1	54	19/II	"	3286	1853	125	250	—	
1	—	161	10/IV	1911	138/52	23	92	184	—	
—	1	64	26/II	"	3286	574	116	232	—	
—	1	41	14/II	"	3286	5617	120	240	—	
—	1	72	21/II	"	3286	1075	90	180	—	
—	1	73	26/II	"	3286	574	108	216	—	

L. porz.	Tow. roln. okręgowe	Nazwisko i imię hodowcy	Miejsce zamieszkania	Rasa	Miejsce zakupna
1	R z e s z ó w	Furman Józef	Palikówka	Westfalska	Rzemień
2		" "			Ocieka
3		Bajda Józef			"
4		Panek Józef			"
5		Gaweł Sebastian			"
6		Kurzeja Franciszek	Woliczka	Westfalska	Ocieka
7		" "			Mogilany
8		Depa Piotr			"
9		Depa Franciszek			"
10		Śliz Jan			"
11		Zięba Józef	Dobrzechów	Yorkshire	Grodkowice
12		Pawlik Franciszek			"
13		Dziadek Stanisław			"
14		Irzyk Michał			"
15		Dziadek Marcin			"
16		Władyka Kazimierz			"
1	Tarnobrzeg	Tomezyk Józef	Cygany	Westfalska	Ocieka
2		Dryka Jan			"
3		Małek Wojciech			"
4		Wolan Wojciech			"
1	T a r n ó w	Zubrzycka Elwira	Lichwin	Westfalska	Jedlicze
2		" "			Kaśna
3		Damian Erika			"
4		Bujak Marcin			"
5		Myjkowski Jan			"
6		Bujak Józef			"
7		Myjkowski Jan			"
8		Jarosz Karol	Janowice	Westfalska	Jedlicze
9		Zaklikowicz Franciszek			Ocieka
10		Spala Jan			"
11		Wisniowski Kasper			"
12		Zwoliński Wojciech			"
13		Krakowski Jan			"

Knnry	Lochy	Nr. sztuki	Data urodzenia		Numer		Waga w kg	Cena		UWAGI
			Dzień i miesiąc	Rok	ojca	matki		K	h	
1	—	814								
—	1	35	25 I	1911	348	107	63	126	—	
—	1	38	15 I	"	348	1563	53	106	—	
—	1	37	"	"	348	1563	53	106	—	
—	1	36	25 I	"	348	107	55	110	—	
1	—	15	4 VI	1911	348	1922	80	160	—	
—	1	21	25 II	"	Rafał	27	95	190	—	
—	1	22	14 III	"	"	8	90	180	—	
—	1	23	10 II	"	"	14	100	200	—	
—	1	24	"	"	"	14	100	200	—	
—	1	33	12 X	1910	3286	3585	84	168	—	
—	1	18	16 VIII	"	3286	3706	91	182	—	
—	1	13	19 VIII	"	3286	3705	101	202	—	
—	1	38	12 X	"	3286	3585	93	186	—	
—	1	37	"	"	3286	3585	81	162	—	
—	1	24	11 VIII	"	3286	3707	89	178	—	
—	1	9	14 V	1911	348	20	67	134	—	
—	1	7	"	"	348	20	62	124	—	
—	1	1	19 V	"	348	2	59	118	—	
—	1	2	"	"	348	2	71	142	—	
1	—	57	14 III	1911	81	Rezeda	72	144	—	
—	1	22/75	24 II	"	1004	75/5	38	76	—	
—	1	13/9	31 I	"	1004	9/677	34	68	—	
—	1	11	"	"	1004	9 677	36	72	—	
—	1	36	1 IV	"	1004	77/9	60	120	—	
—	1	6/1	27 XII	1910	1004	1	44	88	—	
—	1	37	1 IV	1911	1004	77/9	33	66	—	
1	—	77	3 VII	1911	81	Lond.	60	120	—	
—	1	25	22 VI	"	348	1563	68	136	—	
—	1	14	4 VI	"	348	1922	75	150	—	
—	1	3	19 V	"	348	2	65	130	—	
—	1	10	14 V	"	348	20	74	148	—	
—	1	13	4 VI	"	348	1922	67	134	—	

L. porz.	Tow. roln. okregowe	Nazwisko i imię hodowcy	Miejsce zamieszkania	Rasa	Miejsce zakupna
1	W a d o w i c e	Kruczek Ludwik	Przybradz	Westfalska	Rzemień
2		Chwałek Józef			Tomice
3		Kukiela Teofil			"
4		Latocha Józef			"
5		Knawa Józef			"
6		Żyła Franciszek			"
7		Paluch Franciszek			"
8		Cierpiołek Franciszek	Tomice	Westfalska	Tomice
9		Kaliński Andrzej			"
10		Jurecki Wojciech			"
11		Spisak Jan			"
12		Banaś Franciszek			"
1	Ż y w i e c	Dyduch Paweł	Lachowice	Westfalska	Rzemień
2		Gąsiorek Michał (pod Groniem)	"		Jedlicze
3		Boczek Wincenty	"		"
4		Dyduch Józef	Pierchałówka		"
5		Kubiniec Józef (Knapiek)	Lachowice		"
6		Dyduch Józef (przys.)	Grzesice		"
7		Łaciak Józef (wójt)	"		"

Knury	Lochy	Nr. sztuki	Data urodzenia		Numer		Waga w <i>kg</i>	Cena		UWAGI
			Dzień i miesiąc	Rok	ojca	matki		K	h	
1	—	782	1/VII	1910	717	62	72	144	—	
—	1	83	27/I	1911	Gucio	Milora	68	136	—	
—	1	23	29/XII	1910	"	Armata	70	140	—	
—	1	13	"	"	"	"	68	136	—	
—	1	53	27/I	1911	"	Milora	65	130	—	
—	1	43	29/I	"	"	Tyrolka	58	116	—	
—	1	24	"	"	"	"	59	118	—	
—	—	26	5/VII	1911	Gucio	Milcia	82	164	—	
—	1	25	"	"	"	"	65	130	—	
—	1	21	13/V	"	"	Tyrola	85	170	—	
—	1	22	"	"	"	"	78	156	—	
—	1	24	"	"	"	"	48	96	—	
1	—	872	30/IV	1911	717(imp.)	64	106	212	—	
—	1	75	3/IV	"	81 (imp.)	Biba	90	180	—	
—	1	72	13/III	"	"	Rezeda	78	156	—	
—	1	44	24/IV	"	"	Szynkielka	75	150	—	
—	1	43	27/III	"	"	Tunelka	110	220	—	
—	1	27	24/IV	"	"	Szynkielka	100	200	—	
—	1	54	25/IV	"	"	Jedlicz.	115	230	—	

Wykaz subwencyjnych kurników

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko hodowcy	Miejsce zamieszkania
1	Biała	bar. Cieczowa Wilhelmina	Kozy
2	Bochnia	Twardowski Adam	Dziewin
3	"	Kółko rolnicze	Proszówki
4	Brzesko	Sadowski Konstanty	Borzęcin
5	Chrzanów	Chwalibóg Andrzej	Bołęcin
6	"	Knapik Franciszek	Poręba Żegoty
7	"	Kółko rolnicze	Gromiec
8	"	Palka Franciszek	Chrzanów
9	Kraków	Czajka Jan	Wadów
10	"	Grzimek Jan	Lubocza
11	"	Skrzyński Stefan	Karniowice
12	"	Szafranski Ludwik	Bronowice Wielkie
13	"	ks. Uryga Franciszek	Mogiła
14	Krosno	Lenik Jędrzej	Krosno
15	"	Folta Michał	Odrzykoń
16	"	Steliga Franciszek	Suchodół
17	Myślenice	Guzik Jan	Juszczyń
18	"	Schmidt Wincenty	Krzywaczka
19	Pilzno	Kabaj Michał	Głobikówka
20	"	Kubas Jan	Dulczówka
21	"	Rynkar Michał	"
22	"	Kleszcz Piotr	Wiewiórka
23	Tarnobrzeg	Kółko rolnicze	Dęba
24	Wieliczka	Dunikowski Stefan	Bilezyce
25	"	Hallerówna Ewa	Jurczyce
26	"	br. Lipowski Edward	Hucisko
27	"	Sandoz Feliks	Soboniowice
28	Żywiec	Piasek Antoni	Bładzonka
29	"	Gąsiorek Jan	Gilowice Nr. 39
30	"	Gąsiorek Józef	" Nr. 110
31	"	Wioluch Jadwiga	" Nr. 160
32	"	Jędrzejczyk Andrzej	" Nr. 52
33	"	Stanowski Rudolf	Milówka
34	"	Pyclik Wincenty	Rychwałd
35	"	Sanetra Szczepan	Zabłocie
36	"	Seweryn Wojciech	"
37	"	Hasuka Michał	"
38	"	Pawlus Michał	"

zarodowych założonych w r. 1911.

Rasa	Ilość danych sztuk zarodowych		Wartość		U W A G I
	kogutów	kokoszek	K	h.	
Zielononózki	1	10	67	—	Kurnik zniesiono z powodu padnięcia kur na pomór.
"	1	10	67	—	
"	5	50	335	—	Kurnik zniesiono z powodu padnięcia kur na pomór.
"	2	20	134	—	
"	2	20	134	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	Przychowek zwrócony przez hr. Tarnowską z Chorzelowa.
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	Kurnik zniesiony z powodu padnięcia drobiu na powór.
"	2	20	134	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	2	20	134	—	Przychowek zwrócony przez hr. Tarnowską z Chorzelowa.
"	2	20	134	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
"	1	10	67	—	
Razem	47	470			

Wykaz subwencyjnych

L. porz.	Rok założenia	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko hodowcy	Miejsce zamieszkania
1	1910	Dąbrowa	Józef Ziemiński	Mędrzecchów
2	"	Jasło	Włodzimierz Byszewski	Lipinki
3	"	Nowy Targ	Józef Cieśla	Bańsko
4	"	"	Józef Cipka	"
5	"	"	Jan Szewczyk	Nowy Targ
6	"	"	Stanisław Ślimak	Biały Dunajec
7	"	"	Franciszek Skupień Toporecz	"
8	"	"	Franciszek Cudzych-baca	"
9	"	"	Michał Kamiński	Szaflary
10	"	Żywiec	Franciszka Szerotkowa	Milówka
1	1911		Adolf Kaliciński	Dąbrówka Szczep.
2	"	Kraków	Elias Tiefenbrunn	Wyciąże
3	"	Nowy Targ	Jan Magdziak	Skrzypne
4	"	"	Andrzej Marusarz	"
5	"	"	Józef Pałka	Bańsko
6	"	Biała-Kęty	Jan Przybyła	Salmopol

stacy tryków w r. 1911.

Rasa tryka	Miejsce zakupna	Cen. tryków		U W A G I
		K	h	
Hampshirdown	Mogilany	70	—	
"	"	70	—	
"	Jasionka	90	—	
"	"	90	—	
"	"	90	—	
Horodeńska	Raba Wyżnia	70	—	
"	"	70	—	
"	"	70	—	
"	"	75	—	
Hampshirdown	Radków	80	—	Węgry Maramaros Siedmiogród
"	"	80	—	
Raczka	Szarwaszo	80	—	
"	Uzdiszentpeter	60	—	
"	"	60	—	
"	Szarwaszo	80	—	

Wykaz subwen

L. porz.	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko hodowcy	Miejsce zamieszkania	Data założenia	Numer	Ilość sztuk subwenc.	
						Kozy	Kozy
1	Żywiec	Fijak Paweł	Pietrzykowice	1911 31/12	101	—	1
2		Jasek Antoni	"	"	102	—	1
3		Duraj Aniela	"	"	103	—	1
4		Moroń Tomasz	"	"	104	—	1
5		Adamczyk Adam	"	"	105	—	1
6		Kozak Szczepan	"	"	106	—	1
7		Adamczyk Szczepan	"	"	107	—	1
8		Kliś Karol	"	"	108	—	1
9		Pindel Józef	"	"	109	—	1
10		"	Sowa Karol	"	"	110	—
11	Żywiec	Waligóra Karol	Jeleśnia	31/12	111	—	1
12		Wójciak Tomasz	"	"	112	—	1
13		Solecki Ignacy	Huta Fryderyka	"	113	—	1
14		Biernat Józef	Jeleśnia	"	114	—	1
15		Wróbel Franciszek	"	"	115	—	1
16		Boczek Jakób	"	"	116	—	1
17		Puda Andrzej	"	"	117	—	1
18		Waligóra Józef	"	"	118	—	1
19		Kubica Józef	"	"	119	—	1
20		"	Guchaczka Józef	"	"	120	—
21	Pilzno	Józef Kolbusz	Kamienica górna	31/12	121	—	1
22	"	" "	" "	"	122	—	1

cyjnych kóz.

Wartość sztuk subw.		Rasa	Miejsce zakupna		U W A G A
K	h		kozlów	kóz	
40	—	saaneńska	—	Zw. hod. kóz	
40	—	"	—	w Hilchenbach	
38	—	"	—	Westfalia	
35	—	"	—	"	
30	—	"	—	"	
30	—	"	—	"	
45	—	"	—	"	
45	—	"	—	"	
35	—	"	—	"	
32	—	"	—	"	
34	—	saaneńska	—	Westfalia	
35	—	"	—	"	
50	—	"	—	"	
50	—	"	—	"	
50	—	"	—	"	
50	—	"	—	"	
25	—	"	—	"	
35	—	"	—	"	
42	—	"	—	"	
45	—	"	—	"	
55	—	saaneńska	—	Westfalia	
50	—	"	—	"	

Wykaz subwencyjnych

L. porz.	Rok założenia	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Imię i nazwisko hodowcy	Miejsce zamieszkania
1	1910	Brzesko	Hr. Stadnicki Jan	Wielka Wieś
2	"	"	Dr. Jordan Adam	Więtkowice
3	"	Krosno	Łęczyński Kazimierz	Równe
4	"	"	Szubra Franciszek	Suchodół
5	"	Nowy Targ	Cieśla Wojciech	Bańsko
6	"	Pilzno	Kaczorowski Włodzimierz	Przeczyca
7	"	Tarnów	Harlender Stanisław	Łubinka
8	"	Żywiec	Słowik Jan	Żabnica
9	"	"	Kania Jan	Cięcina
1	1911	Brzesko	Dr. Jordan Adam	Więtkowice
2	"	Nowy Sącz	Pruski Edward	Wierhomla
	"	" "	" "	"
	"	" "	" "	"
3	"	" "	Siatkowski Józef	Głęboka ad Piwniczna
	"	" "	" "	" "
	"	" "	" "	" "
4a	"	Nowy Targ	Bednarczyk Józef	Ciche
	"	" "	" "	"
	"	" "	" "	"
4b	"	" "	Bulezyk Chowaniec Józef	Murzasichle
	"	" "	" "	"
	"	" "	" "	"
5	"	Gorlice	Ks. Durkot Jan	Rychwałd wielki
	"	" "	" "	" "
6	"	Myślenice	Włosiak Wojciech	Zawoja
	"	"	" "	"

owczarń zarodowych.

Ilość sztuk subwencyjn.		Rasa	Miejsce zakupna		Cena zakupna		U W A G I
tryków	maciorek		tryków	maciorek	K	h	
1	6	Hampshird			646	—	Zapłacił 25 ⁰ / ₀
1	6	Horodeńska			370	—	
1	6	Hampshird			372	71	
1	1	"			192	—	
1	6	"			492	—	
1	3	"			210	—	
1	6	"			552	—	
1	6	"			439	91	
1	6	"			367	91	
1	—	Hampshird	Radłów	—	80	—	Siedmiogród
1	—	Raczka	Szarvaszo	—	80	—	
—	10	"	—	Farkasrév	400	—	
—	5	"	—	Radnoth	200	—	
1	—	"	Farkasrév	—	70	—	
—	5	"	—	Szarvaszo	250	—	
—	1	"	—	Radnoth	40	—	
1	—	"	Farkasrév	—	70	—	
—	3	"	—	Szarvaszo	150	—	
—	3	"	—	Radnoth	120	—	
1	—	"	Farkasrév	—	70	—	Siedmiogród
—	3	"	—	Szarvaszo	150	—	
—	3	"	—	Radnoth	120	—	
1	—	"	Uzdiszentpeter	—	60	—	
—	6	"	—	Radnoth	240	—	
1	—	"	Farkasrév	—	70	—	
—	6	"	—	Szarvaszo	300	—	

IV. Kontrola produkcyjności krów.

W ciągu roku sprawozdawczego nie było zasadniczych zmian w akeyi kontrolnej Komitetu, a tylko ze względu na organizację kierownictwa kontroli wypada na tem miejscu podnieść, że w miejsce funkcyonującej dotąd komisji przy sekcji hodowlanej, utworzoną została dla prowadzenia spraw kontroli produkcyjności krów i mleczarstwa w myśl uchwały Walnego zebrania osobna wspólna Sekcja. Posiedzeń odbyła Komisja Sekcji hodowlanej jedno, a to w lutym 1911 r. celem ustanowienia budżetu. Nowa Sekcja kontroli odbyła dwa posiedzenia, a mianowicie jedno w czerwcu, drugie zaś w październiku 1911 r.

Znacznym zmianom uległ osobisty skład organu kontrolnego: przedewszystkiem w miejsce dotychczasowego kierownika p. Oskara Jul. Fuchsa, który powołany został do innych czynności, powierzonem zostało kierownictwo p. Mikołajowi Woyciechowskiemu. Stan zatrudnionych przy kontroli asystentów zmienił się również i tak: w czasie od 1 lipca 1910 r. po dzień 30 czerwca 1911 przyjętych zostało nowych asystentów 11, a ustąpiło w tym samym czasie 8. Licząc zaś okres administracyjny od 1 stycznia po koniec grudnia 1911 r. zmieniło się 7 asystentów to znaczy: 7 wstąpiło do służby kontrolnej, a 7 ustąpiło.

Nie ulega wątpliwości, że niestałość personalu kontrolnego nie wpływa korzystnie na akcję kontroli. W wysokim stopniu szkodliwie odbiło się na kontroli niebywałe szerzenie się pryszczycy. W roku sprawozdawczym było ono nieustającą przyczyną zwiększania się i podrożenia pracy kontrolnej, oraz utrudnienia w utrzymaniu tej skrupulatności, jakiej sumienne prowadzenie kontroli mleczności i produkcyjności krów wymaga.

Na 66 obór dworskich, w których wykonywano w roku sprawozdawczym kontrolę, było po dzień 30 czerwca 1911 nawiedzonych

pryszczycą 19 obór, po 1 lipca do końca roku pojawiła się zaraza jeszcze w dalszych 32 oborach. Nadto obory włościańskie Związku Jodłownickiego, oraz w Warzycach i Lubli były wszystkie dotknięte pryszczycą.

Niewykonywanie kontroli w poszczególnych oborach trwało od 30 do 90 dni, pomijając liczby skrajne, które w niektórych oborach z obawy zawleczenia zarazy dochodziły do 150 i 184 dni.

W roku sprawozdawczym, a mianowicie w czasie od 1 stycznia po koniec roku 1911 przystąpiły do kontroli następujące obory: z dniem 1 stycznia 1911 Bilczyce, Izdebnik, Niegowię i Werynia; z dniem 1 kwietnia: Korabniki, Konary i Proszówki; a z dniem 1 lipca 1911 Ruszcza; razem 8 obór.

Natomiast wystąpiły z pod kontroli obory z dniem 1 stycznia: Łukanowice, Więckowice i Wielka Wieś; z dniem 1 lutego 1911 r. Lubzina; z dniem 1 lipca 1911 r.: Babica, Balin, Wyżne i Zabawa; z dniem 1 września 1911 r. Rzemień; z dniem 15 września 1911 r.: Zarzecze; wreszcie z dniem 1 października 1911 r.: Bierzanów, Czermna i Wiśniowa, i z dniem 19 listopada Pisarzowice; razem 14 obór.

Z zadowoleniem podnieść należy fakt, że ilość obór włościańskich, należących do kontroli produkcyjności krów w roku sprawozdawczym, wzrosła, a mianowicie: ze Związku Jodłownickiego w Górze św. Jana przystąpiło do kontroli 9 obór, w Jodłowniku 4, w Mstowie 7, a w Sadku 5 z łączną liczbą 41 krów, nadto obora gminna w Warzycach z 12 krowami, rozmieszczonemi u 12 gospodarzy.

W końcu przybyły w Związku Wilamowickim 3 obory tak, że ogólny przyrost obór włościańskich wynosi 40 obór i obejmuje 57 krów.

Natomiast wycofało się z pod kontroli w Związku Jodłownickim 5 obór z 10 krowami, w Związku Wilamowickim 1 obora z 2 krowami, razem 6 obór z 12 krowami.

Pierwszy też raz w tym roku dołączone są do niniejszego sprawozdania tabelaryczne zestawienia wyników kontroli z obór włościańskich, które pozwalają choć w przybliżeniu ocenić znaczenie włościańskich związków hodowlanych i udział hodowców włościańskich w akcyi hodowlanej Komitetu.

Ala jakkolwiek to zainteresowanie się włościan w akcyi hodowlanej jest w wysokim stopniu pocieszającym, jakkolwiek z drugiej strony Komitet nie ustaje w dążeniach do pozyskania za pomocą kontroli dla udziału w łącznej akcyi hodowlanej coraz liczniejszych

hodowców ze sfer włościańskich, — to w obec szczupłych zasiłków, którymi Komitet na ten cel rozporządza i nieprzyczyniania się ze strony hodowców włościańskich do pokrywania kosztów kontroli żadnym udziałem, kontrola ta jest bardzo kosztowną i w istniejących warunkach przeprowadzenie jej ze względu na wielkie wydatki, bardzo często niemożliwe, choćby w niejednej miejscowości, lub okolicy było w wysokim stopniu pożądane. Mimo tych trudności Komitet trwale dąży do rozpowszechnienia wśród włościan kontroli produkcyjności krów ze względu na jej ważność dla akcyi hodowlanej.

Lecz wobec braku wystarczających na ten cel funduszków, jak niemniej wobec trudności terytoryalnych, z jakimi w naszym kraju akcyja kontrolna wogóle jest połączona, znalazł się w tem przykrem położeniu, że niedobór we funduszu „Kontrola mleczności“, zamykający rachunki tego funduszu w roku sprawozdawczym, wynosi pożądaną kwotę 18.087 K 49 h.

Ponieważ już i rok poprzedni zamykał się w tym dziale wielkim deficytem, przeto Komitet był zmuszony w wykonaniu uchwały Walnego Zgromadzenia podnieść z dniem 1 lipca 1911 r opłatę dla obór dworskich z 3 K na 5 K od 1 krowy w przypuszczeniu, że w ten sposób osiągnie się budżetową równowagę.

Czy przy tej zwyższe opłat będzie możliwe prowadzenie akcyi kontroli bez deficytu, zależy będzie od wysokości kwot subwencyjnych, jakie się w przyszłości dadzą na ten cel uzyskać, gdyż przy obliczeniu kosztów kontroli jednej krowy w roku sprawozdawczym okazało się, iż wynoszą one w oborach dworskich okragło 7 K 20 h w oborach zaś włościańskich okragło 28 K.

Z ubolewaniem zaznaczyć trzeba, że ważenie krów tak bardzo pożądane do ścisłego ocenienia ich produkcyjności w roku sprawozdawczym nie postąpiło naprzód, raz z powodu przeszkód w akcyi kontroli spowodowanych przyszczycą, a powtórnie i z tej przyczyny, że czynność ta absorbuje nieco czasu i wymaga dodatkowego trudu.

Poniżej dołączone są 2 tablice I. i II, obejmujące uporządkowane według ras wyniki mleczności i produktywności krów w poszczególnych oborach w ostatnich 3 latach. Objasnienia do każdej z obór, wykazujące, kiedy w której z nich wprowadzoną została kontrola i jaki sposób żywienia jest gdzie stosowany, następują w ciągu dalszym.

Pozatem zamieszczamy (Tab IV.) wykazy przeciętnych rocznych i dziennych undojów w poszczególnych oborach, uporządkowanych

według ras z oznaczeniem okresu czasu, za który obliczone zostały przecięcia.

Jeżeli przeprowadzimy ugrupowanie obór i krów według ras i według kategorii obór, to uzyskamy następujące (ciekawe) zestawienie ras i obór, oraz ich przeciętny wydajności:

1. Do kontroli należało:

	W oborach związkowych	w oborach prywatnych	razem
a) krów rasy nizinnej	842	522	1364
b) „ „ czerwonej polskiej	315	—	315
c) „ „ „ duńskiej	—	9	9
d) „ „ Bern-Simenthal	163	64	227
e) „ „ niejednolitej mieszanej	—	133	133
Ogółem	1320	728	2048

2. Z powyższej liczby krów obliczone przecięcie wydajności u poszczególnych ras od sztuk krów:

	I. rasy ni- zinnej	II. rasy czerw. polskiej	III. rasy czerw. duńskiej	IV. rasy Bern- Simenthal	V. rasy niejednoli- tej miesz.
a) Z obór Związkowych	537	194	—	90	—
b) „ „ prywatnych	308	—	6	46	85
razem	845	194	6	136	85

3. Przeciętny roczny wynik z poszczególnych kategorii obór i odmian krów, wykazanych w powyższym zestawieniu jest następujący:

	Przecięcie kg mleka			przecięcie ‰ tłuszczu			przecięcie kg masła		
	danej rasy	w oborach związkow- ych	w oborach prywat- nych	danej rasy	w oborach związkow- ych	w oborach prywat- nych	danej rasy	w oborach związkow- ych	w oborach prywat- nych
1. U bydła rasy nizinnej	3454.33	3676.8	3066.5	3.05	3.02	3.11	116.2	122.44	105.31
2. „ „ czerw.-pol.	2554.4	2554.4	—	3.58	3.58	—	101.78	101.78	—
3. „ „ duńskiej	2872.—	—	2807.2	3.31	—	3.31	106.—	—	106.—
4. „ „ Bern-Sim.	2777.23	2759.85	2813.4	3.49	3.53	3.41	107.87	108.52	106.06
5. „ „ mieszanej	2142.—	—	2142.—	3.68	—	3.68	87.94	—	87.94

Dołączone pod A) i B) tablice, wykazują wyniki kontroli nie tylko obór do Związków włościańskich należących i obór gminnych, w których w roku sprawozdawczym była prowadzona kontrola, ale także

wyniki poszczególnych krów. Krowy, których nazwy i udoje są podane odmiennym drukiem nie były wzięte do przecięcia z tej przyczyny, że albo za krótki czas należały do kontroli, albo były w ciągu roku dopiero nabyte lub przybyły z pierwszego ocielenia.

Wobec bardzo szczegółowego wykazu tabelarycznego wydają się dalsze wyjaśnienia zbyteczne.

Jeden szczegół wymaga tylko jeszcze objaśnienia mianowicie: podstawa ocenienia kosztów produkeyi i wykazania zysku lub straty przy poszczególnych krowach i w przecięciu.

Otóż za podstawę tego ocenienia przyjęte są dla obór włościańskich te same ceny paszy stajennej co i dla obór dworskich, natomiast pastwiska zależnie od ich jakości różnej w poszczególnych okolicach i gminach zostały wycenione stosownie do położenia i warunków miejscowych. Tak samo wartość nabiału oszacowano na podstawie cen miejscowych, względnie cen osiągniętych na targach miejscowego zbytu.

Uzupełniające objaśnienia o żywieniu krów do tablicy I. i II.

Obory bydła nizinnego.

1. Obora Babica (Czudec). Kontrola wprowadzona dnia 1-go stycznia 1907 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy w 4—5 grupach i dawano krowom dającym powyżej 4 kg mleka za każde następne 3 kg mleka około 0.75 kg karmy treściwej. Buraki i siano rozdzielano również grupowo, dając na sztukę buraków 10—25 kg, siana 2.5—5 kg. W okresie letnim dawano karmę treściwą krowom dającym powyżej 10 kg mleka w ilości po 1.5 kg na sztukę. Skład karmy treściwej: 75.4% otrąb pszennych, 34.6% makuchu słoneczn.

Pastwisko w ciągu lata było szczupłe — w jesieni dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 43 sztuk.

2. Obora Baranów. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 żywiono wszystkie krowy przez cały rok jednakowo z wyjątkiem 4 krów związkowych, które dostawały nieco wyższą dawkę karmy treściwej. Ilość karmy treściwej w obydwu okresach wahała się od 0.60—1 kg na sztukę dziennie. Karmę treściwą stanowiły otręby pszenne. Pastwisko było dobrej jakości. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 42 sztuk.

3. Obora Boguchwała. Kontrola wprowadzona dnia 1 sierpnia 1907 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy

Gmina	Imię i nazwisko właściciela obory	Liczba porządkowa	Nazwa krowy	Uzyskano		Przeciętny % tłuszczu	Skarmiona pasza						Koszt paszy		Koszt produktu 1 kg. mleka		Obliczenie na podstawie ceny miejscowej mleka		Obliczenie na podstawie ceny miejscowej masła		Dziła się dni	Liczba porządkowa	U w a g a																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
				Mleka	Masła		Słoma i plewy	Siano	Buraki	Karmia zielona	Klonitz zielony i lucerna	Mie- szanka i trawa zielona	Odręby pszenne	objętość- owej	traktowej	Razem	K	K	Wartość uzyska- nego mleka	Strata mleka	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	K	Wartość uzyska- nego mleka	Strata mleka	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego masła	Strata masła	Koron	K	Wartość uzyska- nego

A₂ Zestawienie rocznych wyników kontroli produktyjności krów w oborach włościańskich związkowych za czas od 1 lipca 1910 do 30 czerwca 1911 r.

Związek wilamowicki	Gmina	Imię, nazwisko i Nr. domu właściciela obory		Liczba porządkowa	Nazwa krowy	Uzyskano		Przeciętny % tłuszczu	Skarmiona pasza								Koszt paszy			Koszt produkcji 1 kg. mleka	Koszt produkcji 1 kg. masła	Obliczenie na podstawie ceny miejscowej mleka			Obliczenie na podstawie ceny miejscowej masła			Doiła się dni	Liczba porządkowa	U w a g i
						Mleka	Masła		Słoma i plewy	Siano	Buraki	Karma zielona	Otręby pszenne	Makuch lniany	Mie- szanka zielona i trawa	Koni- czyna i lucerna zielona	objętościo- wej	treściwej	Razem			Wartość uzyska- nego mleka	Zysk	Strata	Wartość uzyska- nego masła	Zysk	Strata			
											Kgr.	Kgr.													h	K				
Wilamowice	Nycz Jan	Nr. 50	1	Wiszniówka	1246	56	4-03	1274	302	1696	7020	—				183-89	—	184	14-7	3-29	249	65		168	—	16	274	1	Miejscowa cena 1 kg. mleka: 20 h " " 1 kg. masła: 3 K Cennik paszy: 100 kg. słomy i plew . K 3-70 " " siana " 5-50 " " buraków " 1-— " " karmy zielonej „ —90 " " otrąb pszennych „ 11-— " " makuchu lnian. „ 19-— Roczny koszt pastwiska jednej krowy „ 40-—	
	Nowak Jan	" 54	2	Morwa	1987	79	3-60	1274	302	1696	7320	151				186-59	16-61	203	10-2	2-55	398	195		238	35	—	361	2		
	Włoszek Jan	" 145	3	Kasztelanka	2134	85	3-55	1274	302	1456	7320	183				184-19	20-13	204	9-5	2-39	427	223		255	51	—	308	3		
	Manda Jan	" 189	4	Wojewodzianka	1961	74	3-41	1213	364	1276	7320	92				183-54	10-12	194	9-8	2-64	392	198		222	28	—	281	4		
	" "	" "	5	Halina	1560	59	3-40	1213	364	1276	7320	92				183-54	10-12	194	12-4	3-26	312	118		178	—	16	365	5		
	Figwer Józef	" 186	6	Oleńka	2112	80	3-42	1274	364	1456	7320	182				187-60	20-02	208	9-8	2-58	422	214		241	33	—	331	6		
	" "	" "	7	Pina	1604	61	3-44	1274	364	1456	7320	182				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	276	7		
	" "	" "	8	Druchna	2055	86	3-77	1274	364	1456	4960	182				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	306	8		
	Fox Jan	" 342	9	Mleczna	4041	159	3-54	1274	364	1456	7320	330				187-60	36-30	224	5-5	1-40	808	584		477	253	—	348	9		
	" "	" "	10	Pociecha	2832	110	3-50	1274	364	1456	7320	196				187-60	21-56	209	7-3	1-89	566	357		330	121	—	307	10		
	Fox Jan	" 113	11	Córka	2710	106	3-51	1274	—	1456	7320	212				167-58	23-32	191	7-0	1-70	543	352		318	127	—	323	11		
	Fox Alojzy	" 73	12	Wdowa	2658	112	3-77	1332	426	1518	7850	199				198-54	21-89	220	8-2	1-97	532	312		335	115	—	285	12		
	" "	" "	13	Babka	2580	110	3-81	1332	426	1518	7850	215				198-54	23-65	222	8-6	2-02	516	294		329	107	—	271	13		
	Figwer Michał	" "	14	Pyszna	2030	84	3-73	1264	364	1456	7320	326				187-23	35-86	223	10-9	2-65	406	183		253	30	—	285	14		
	" "	" "	15	Strojna	1856	73	3-55	1264	364	1456	7320	360				187-23	39-60	227	12-2	3-10	371	144		220	—	7	340	15		
	Fox Józef	" 206	16	Soła	2152	81	3-38	1264	364	1456	7320	182				187-23	20-02	207	9-6	2-58	430	223		241	34	—	304	16		
	Nycz Józef	" 50	17	Raba	2623	108	3-69	1415	364	1456	7320	352				192-82	38-72	232	8-8	2-14	525	293		324	92	—	296	17		
	" "	" "	18	Róża	2032	81	3-57	1415	364	1456	7320	348				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	296	18		
	Schneider Jan	" "	19	Chorażanka	3069	120	3-52	1264	486	1758	7320	306				196-96	33-66	231	7-5	1-92	614	383		360	129	—	350	19		
	Danek Jan	" 250	20	Nadzieja	1077	53	4-22	1274	364	1456	3340	—				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	263	20		
	Hanik Józef	" 114	21	Wenus	1137	44	3-51	1446	364	1456	2400	181				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	232	21		
	Waligórska Katarz.	" 13	22	Pszczółka	1114	48	3-85	1198	302	1198	1200	136				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	143	22		
	Fox Jan	" 176	23	Osieczanka	500	22	3-95	736	276	736	1200	122				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	122	23		
	" "	" "	24	Hecznarowianka	202	10	4-35	736	276	736	1200	122				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	92	24		
	" "	" "	25	Wilamowianka	663	22	3-01	736	276	736	1200	122				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	65	25		
	Nycz Józef	" 50	26	Kalina	370	12	3-02	35	10	40	1200	35				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	35	26		
	Fox Józef	" 206	27	Wisła	407	13	3-02	56	16	64	1200	38				—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	38	27		
	Razem				35997	1437	3-59	19266	5156	22566	110560	3286				2817-14	361-46	3179	—	—	7199	4020		4311	1155	23	—			
	Przeciętnie na 1 krowę				2400	96	3-59	1284	344	1504	7371	219				187-81	24-09	212	8-8	2-21	480	268		288	76	—	311			Na 1 kg. masła wychodzi 25 kg. mleka.
Hecznarowice	Pajak Franc. (syn)	Nr. 27	1	Cacana	2700	109	3-63	1092	728	1820	7320	369	59			204-59	51-80	256	9-4	2-43	540	284		327	71	—	320	1	Cena mleka, masła, paszy oraz koszt pastwiska jak w Wilamo- wicach.	
	" "	" "	2	Ozdoba	1961	76	3-48	1092	728	1820	2440	288	59			—	—	—	—	—	—		—	—	—	224	2			
	" "	" "	3	Małocha	1094	42	3-43	666	444	1110	1200	195	56			—	—	—	—	—	—		—	—	—	141	3			
	" "	(ojciec)	4	Dąbrowa	3275	129	3-54	1092	728	1820	7320	369	59			204-52	51-80	257	7-8	1-99	655	398		387	130	—	365	4		
	" "	" "	5	Porzeczką	3103	115	3-36	1092	728	1220	7320	369	59			198-52	51-80	250	8-0	2-17	621	371		345	95	—	332	5		
	" "	" "	6	Malina	2290	97	3-79	1092	728	1820	1680	294	60			—	—	—	—	—	—		—	—	—	224	6			
	Razem				9078	353	3-51	3276	2184	4860	21960	1107	177			607-56	155-40	763	—	—	1816	1053		1059	296	—	—			
	Przeciętnie na 1 krowę				3026	118	3-51	1092	728	1620	7320	369	59			202-52	51-80	254	8-3	2-15	605	351		354	100	—	339			Na 1 kg. masła wychodzi 25-6 kg. mleka.

B Zestawienie rocznych wyników kontroli produkcyjności krów w oborach włościańskich gminnych za czas od 1 lipca 1910 do 30 czerwca 1911 r. względnie w Warzycach od 1 stycznia do 31 grudnia 1911 r.

Rasa	Gmina	Imię i nazwisko właściciela obory	Liczba porządkowa	Nazwa krowy	Uzyskano		Przebieg % tłuszczu	Skarmiona pasza								Koszt paszy			Koszt produkcji 1 kg. mleka	Koszt produkcji 1 kg. masła	Obliczenie na podstawie ceny miejscowej mleka			Obliczenie na podstawie ceny miejscowej masła			Doila się dni	Liczba porządkowa	U w a g a																								
					Mleka	Masła		Słoma i plewy	Siano	Buraki	Karma zielona	Otręby pszenne	Makuch lniane	Otręby żytnie	Zie- mniaki	Konicz zielony	objętościo- wej	treściwej			Razem	Wartość uzyska- nego mleka	Zysk	Strata	Wartość uzyska- nego masła	Zysk				Strata																							
																															W kilogramach								K o r o n			K			K			Koron			Koron		
																															Kgr.	Kgr.																					
Czerwona polska	K ę t y	Markielowski Jan K. Nr. 218	1	Bomba	2457	112-46	4-17	1456	243	1576	7320	212	46	—	—	—	188-88	32-06	221	8-9	1-96	491	270		337	116		365	1	Cena mleka, masła i paszy oraz koszt pastwiska jednej krowy, jak w Wilamowicach.																							
		„ „ „ 250	2	China	2201	88-09	3-60	1456	243	1576	7320	212	46	—	—	—	188-88	32-06	221	10	2-50	440	219		264	43		292	2																								
		„ „ „ 295	3	Masia	1561	65-85	3-78	1274	364	1820	4725	355	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		334	3																									
		Podworski Ignacy „ „ 642	4	Pani	1782	79-22	3-98	1274	364	1820	4725	355	—	—	—	—	167-88	39-05	207	11-6	2-61	357	150		238	31		365	4																								
		Jura Józef „ „ 92	5	Wierna	2158	80-48	3-36	1080	546	1820	3825	302	—	—	—	—	162-61	33-22	196	9	2-43	432	236		241	45		326	5																								
	R a j s k o	„ „ „ 92	6	Fryga	1792	79-87	4-04	1080	728	1820	7360	227	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		364	6																									
		„ „ „ 92	7	Pierwsza	264	9-35	3-20	—	—	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		31	7																									
		Dworzański Stan. „ „ 92	8	Wiśniocha	1806	71-91	3-58	1080	546	1820	4725	344	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		298	8																									
		Hankus Jan Kanty	9	Edyta	690	27-91	3-64	546	273	920	900	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		122	9																									
						Razem	8598	360	3-76	5266	1396	6792	23190	1081	92	—	—	708-25	136-39	845	—	—	1720	875		1080	235		—																								
				Przebieg na 1 krowę	2150	90	3-76	1317	349	1698	5797	270	23	—	—	177-07	34-07	211	9-8	2-34	430	219		270	59		337																										
	R a j s k o	Bucki Józef	1	Wiewiórka	2386	91	3-43	817	470	1510	8560	75	—	—	—	—	188-22	8-25	197	8-2	2-16	477	280		273	76		294	1	Cena mleka, masła i paszy oraz koszt pastwiska jednej krowy, jak w Wilamowicach.																							
		Krzemiń Wojciech	2	Srocza	1836	76	3-68	543	452	1177	8560	31	—	—	—	—	173-76	3-41	177	9-6	2-32	367	190		228	51		307	2																								
		Wykręt Jakób	3	Mamka	1816	74	3-67	912	546	1185	8250	182	—	—	—	—	189-87	20-02	210	11-5	2-83	363	153		222	12		353	3																								
		„ „ „	4	Branka	2412	100	3-69	912	546	1002	8250	121	—	—	—	—	188-04	13-31	201	8-3	2-03	483	282		300	99		298	4																								
		Szałaśny Jan	5	Czapla	2965	118	3-58	845	363	1510	8560	197	—	—	—	—	183-37	21-67	205	6-9	1-71	593	388		354	149		326	5																								
		Łukawski Jan	6	Zima	1761	74	3-78	1092	242	1456	6405	156	—	—	—	—	165-92	17-16	183	8-4	2-46	352	169		222	39		332	6																								
		Majerski Antoni	7	Wiosna	1725	67	3-52	1176	302	993	7149	30	—	—	—	—	174-39	3-30	178	10-1	2-60	345	167		201	23		281	7																								
		Kostyra Jan	8	Zosia	1710	62	3-32	786	302	1059	3640	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—		242	8																									
					Razem	14901	600	3-62	6297	2921	8833	55734	792	—	—	—	1263-57	87-12	1351	—	—	2980	1629		1800	449		—																									
					Przebieg na 1 krowę	2129	85-7	3-62	899	417	1262	7962	113	—	—	—	180-43	12-44	193	9-06	2-25	426	233		257	64		317																									
Simental	W a r z y c e	Sanakowski Walenty	1	Mrocza Nr. 68	1779	72	3-66	1634	729	1200	—	—	—	227	860	3660	216-35	27-24	244	13-7	3-38	276	32		216	—	28	299	1	Miejscowa cena 1 kg. mleka: 15-5 h „ „ 1 kg. masła: 3 K Cennik paszy: 100 kg. słomy i plew . K 3-70 „ „ siana 5-50 „ „ buraków 1-00 „ „ karmy zielonej . „ 90 „ „ otrąb pszennych . 11- „ „ „ żytnich . 12- „ „ „ ziemniaków . . 2- „ „ „ koniczu zielonego „ 1- Roczny koszt pastwiska jednej krowy . . . 50- Na 1 kg. masła wychodzi 24-6 kg. mleka.																							
		Gajda Michał	2	Czernica Nr. 71	3109	123	3-50	2120	759	3026	3525	151	—	—	1208	1220	265-01	16-61	282	9-0	2-29	482	200		369	87	—	365	2																								
		Ligara Jędrzej	3	Wełtawa Nr. 72	1776	79	3-98	1452	1943	366	4590	453	—	—	244	—	255-85	49-83	306	17-2	3-87	275	—	31	237	—	69	334	3																								
		Twardoś Józef	4	Pawica Nr. 74	1951	84	3-88	1511	1609	1810	3060	184	—	—	1104	—	259-06	20-24	279	14-3	3-32	302	23		252	—	27	358	4																								
		Szeląg Jan	5	Rozeta Nr. 75	1985	80	3-63	2125	1670	—	—	122	—	—	2122	2750	290-42	13-42	304	15-3	3-80	308	4		240	—	64	300	5																								
		Urban Jan	6	Balladyna Nr. 73	2150	83	3-50	905	2248	1200	2460	543	—	—	1487	—	268-55	59-73	328	15-2	3-95	333	5		249	—	79	289	6																								
		Sanakowski Wojciech	7	Kastelka Nr. 54	2143	86	3-63	1513	1211	1440	3070	451	—	—	620	—	223-95	49-61	273	12-7	3-17	332	59		258	—	15	314	7																								
		Sanakowski Franciszek	8	Delta Nr. 78	2526	101	3-62	2001	1217	1200	2160	—	—	143	770	—	235-65	17-16	253	10-0	2-50	392	139		303	50	—	311	8																								
		Sanakowski Tomasz	9	Wiochna Nr. 66	2305	92	3-57	1969	453	1200	4590	318	—	—	1205	—	220-59	34-98	255	11-0	2-77	357	102		276	51	—	287	9																								
		Sanakowski Józef	10	Marotka	1990	82	3-65	553	863	—	3370	204	—	—	2087	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	300	10																								
		Dubiel Antoni	11	Lineta	1652	59	3-18	336	165	—	—	92	—	—	672	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	150	11																								
		Szeląg Władysław	12	Molda	372	16	3-94	305	305	—	300	—	—	—	490	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	93	12																								
				Razem	19724	800	3-65	15230	11839	11442	23455	2222	—	370	9620	7630	2235-43	288-82	2524	—	—	3557	564	31	2400	158	282																										
				Przebieg na 1 krowę	2192	89	3-65	1692	1315	1271	2606	247	—	41	1069	848	248-35	32-09	280	12-7	3-14	340	60		267	—	13																										

indywidualnie, dając krowom za każdy *kg* ponad 4 *kg* wyprodukowanego dziennie mleka po 0·50 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim w miesiącu lipcu i sierpniu karmy treściwej nie zadawano, dopiero we wrześniu podczas skarmiania końskiego zębu, krowy dojące się dostały 1·5—2 *kg* karmy treściwej na sztukę. Skład karmy treściwej: 90·58% otrąb pszennych, 9·42% makuchu palmowego. Pastwisko było dobre. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 63 sztuk.

Obliczenie wykonano za okres czasu od 1 lipca 1910 do 31 marca 1911 roku, gdyż wskutek panującej w okolicy pryszczycy, przerwano kontrolę na czas od 1 kwietnia do 30 czerwca 1911 r.

4. Obora Bierzanów. Kontrola wprowadzona dnia 1-go lipca 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym zadawano krowom karmę treściwą w ten sposób, że krowy, dające powyżej 3 *kg* mleka dziennie, dostawały za każde następne 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim, od lipca do końca tegoż okresu, krowom dającym powyżej 5 *kg* mleka dawano za każde następne 2 *kg* mleka po 0·75—1 *kg* karmy treściwej. W maju i czerwcu karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 95·7% otrąb żytnich, 4·3% otrąb pszennych. Pastwisko w ciągu lata było liche, w jesieni dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 69 sztuk.

5. Obora Brzezie (Grodkowice). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy w 4 grupach i dawano na sztukę dziennie 1—6 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim zadawano karmę treściwą krowom dającym powyżej 8 *kg* mleka dziennie w ilości po 0·50 *kg* za każde następne 4 *kg* mleka. Skład karmy treściwej: 61·85% otrąb pszennych, 10·69% makuchu rzepakowego, 20·53% maki czerwonej, 6·93% makuchu palmowego. Pastwisko było od sierpnia dobrej jakości, przedtem stały krowy w stajni. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 57 sztuk.

6. Obora Bilczyce. Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1911 roku. Żywienie: Karmę objętościową dostawały wszystkie krowy jednakowo tak w okresie zimowym, jakoteż i letnim. Karmę treściwą zadawano w okresie zimowym krowom dającym powyżej 5 *kg* mleka dziennie w ilości po 1 *kg* za każde następne 3 *kg* mleka, w okresie letnim zadawano w tym samym stosunku karmę treściwą krowom

dającym powyżej 12 *kg* mleka dziennie. Skład karmy treściwej: 40% maki czerwonej, 24·7% makuchu palmowego, 12·9% ospy bobowej, 22·4% otrąb pszennych. Pastwiska w ciągu lata nie było, w jesieni było dobre. Krów w oborze było 15 sztuk.

7. Obora Czudec. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 wprowadzono żywienie indywidualne, dając prócz karmy podstawowej składającej się ze słomy, plew, wywarów, 15 *kg* buraków, 2·5 *kg* siana i 1 *kg* otrąb pszennych, krowom dającym powyżej 7 *kg* mleka dziennie za każde następne 3 *kg* mleka dodatek składający się: z 5 *kg* buraków, 0·5—1 *kg* siana konieczowego i 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim prócz miesiąca czerwca dawano krowom wysokomlecznym 1·5—3 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 72·54% otrąb pszennych, 13·73% makuchu słonecznikowego, 6·87% kiełek, 3·43% ospy bobowej, 3·43% ospy jęczmiennej. Pastwisko było dobre, w jesieni i na wiosnę bardzo dobre. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 42 sztuk.

8. Obora Dąbrowica. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 w obydwóch okresach żywiono krowy indywidualnie. Krowy nie dojne i dające do 5 *kg* mleka dziennie dostawały karmę podstawową, składającą się z karmy objętościowej i 1 *kg* karmy treściwej dla krów własnego chowu, a 2 *kg* karmy treściwej dla krów importowanych. Krowy dające powyżej 5 *kg* mleka dostawały za każdy następny 1 *kg* mleka po 0·25 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 66·5% otrąb pszennych, 23·8% makuchu palmowego, 8·5% maki czerwonej, 1·20% kiełek. Pastwisko było przeważnie liche, a od wiosny do lipca stały krowy stale w stajni. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 51 sztuk.

9. Obora Gaik. Kontrola wprowadzona dnia 1 grudnia 1908 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy indywidualnie. Krowy nie dojne i dające do 4 *kg* mleka dostawały tylko karmę podstawową, (objętościową i 0·66 *kg* karmy treściwej). Krowy dające powyżej 4 *kg* mleka dostawały za każdy następny *kg* mleka po 0·33 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim w miesiącu maju, czerwcu i lipcu karmy treściwej nie skarmiano, dopiero od sierpnia zaczęto dawać krowom dającym powyżej 10 *kg* mleka dziennie po 1 *kg* otrąb pszennych. Skład karmy treściwej: 64·52% otrąb pszennych, 17·74% ospy

bobowej, 17·74% makuchu sezamowego. Pastwisko sztuczne, bardzo dobre. Krów rasy uizinnej w ciągu roku sprawozdawczego było 22 sztuk.

10. Obora Grodkowice. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 karmę objętościową dostawały wszystkie krowy jednakowo. Krowom dającym powyżej 3 *kg* mleka dawano za każde następne 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim krowy, które dawały powyżej 8 *kg* mleka, dostawały za każde następne 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 40·70% maki czerwonej, 37·50% otrąb pszennych, 14·10% makuchu palmowego, 7·70% makuchu rzepakowego. Pastwisko przez cały sezon letni było bardzo dobre. Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 96 sztuk.

11. Obora Gorajowice. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1909 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy grupowo, zadając siano, buraki i karmę treściwą w 4 grupach. W okresie letnim krowom dającym powyżej 10 *kg* mleka dawano po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 66·01% otrąb pszennych, 15·54% makuchu słonecznikowego, 15·54% makuchu lnianego, 2·91% ospy jęczmiennej. Pastwisko było bardzo dobrej jakości.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 35 sztuk.

12. Obora Góra Ropczycka Kontrola wprowadzona od dnia 1 lipca 1908 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono wszystkie krowy jednakowo. Ziemniaki skarmiane były przez 15 dni kwietnia w ilości po 10 *kg* na sztukę dziennie. W okresie letnim dawano w maju 4 krowom po 1·5 *kg*, a w czerwcu 7 krowom po 1 *kg* karmy treściwej, przez połowę zaś lipca dostawały wszystkie krowy po 2 *kg* karmy treściwej. Zresztą karmy treściwej nie dawano. Skład karmy treściwej: 74% otrąb pszennych, 26% ospy z pośladków. Pastwiska w lecie nie było — tylko jesienią ścierniska i koniczyska dobrej jakości. Krów w oborze było 35 sztuk.

13. Obora Kobylec. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1910 roku. Żywienie: W okresie zimowym prócz karmy podstawowej, składającej się z paszy objętościowej i 1 *kg* treściwej, zadawano krowom indywidualnie w stosunku do wydajności mleka oraz wyglądu

i okresu laktacyjnego krów, odpowiedni dodatek karmy treściwej (dziennie dawki na krowę wahały się od 1—6 kg). W okresie letnim z wyjątkiem miesiąca czerwca, skarmiano również karmę treściwą w takim samym prawie stosunku jak wyżej. Skład karmy treściwej: 73·95% otrąb pszennych, 9·26%, makuchu sezamowego, 7·34% ospy bobowej, 9·45% maki czerwonej. Pastwiska stałego niema — tylko ścierniska. Krów w oborze było 29 sztuk.

14. Obora Krzeszowice. Kontrola wprowadzona 1 października 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy przez cały rok indywidualnie. W okresie zimowym dawano na sztukę dziennie: 3—15 kg siewki i plew, 3—9 kg siana, 30—36 kg buraków i 0·25—11 kg karmy treściwej. W okresie letnim dawano: siana 3—6 kg, karmy zielonej 50—75 kg na sztukę i karmy treściwej jak w okresie zimowym. Skład karmy treściwej: 51·80% otrąb pszennych, 19·17% kielek, 4·33% makuchu słonecznikowego, 0·73% ospy bobowej, 2·67% owsa gniecionego, 12·70% makuchu kokosowego, 8·60% makuchu sezamowego. Pastwisko przez cały okres letni było bardzo dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 40 sztuk.

15. Obora Limanowa. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. Krowy rasy nizinnej zostały importowane do obory w Limanowej, w połowie października 1909 roku. Żywienie: W okresie zimowym żywiono w ten sposób, że prócz karmy podstawowej, składającej się z paszy objętościowej i 2 kg treściwej, dawano krowom dającym powyżej 5 kg mleka dziennie po 0·15—0·25 kg karmy treściwej za każdy następny kilogram mleka. W okresie letnim obok zielonej karmy dawano 2—3 kg karmy treściwej na sztukę. Skład karmy treściwej: 58·65% maki czerwonej, 21·46% kielek, 5·95% makuchu słonecznikowego, 3·24% otrąb pszennych, 10·70% ospy jęczmiennej. Pastwisko było dobrej jakości. Krów rasy nizinnej było w oborze 7 sztuk.

16. Obora Łazany. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy zupełnie tak samo jak w roku poprzednim. Skład karmy treściwej: 65·94% otrąb pszennych, 17·45% makuchu palmowego, 16·61% ospy bobowej. Pastwisko w ciągu lata było liche, w jesieni bardzo dobre.

Ilość krów w oborze rasy nizinnej w roku sprawozdawczym wynosiła 24 sztuk.

17. Obora Miechocin (Dzików). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono wszystkie krowy jednakowo. Karmę treściwą skarmiano tylko w okresie zimowym. Młóto dawano przez cały rok jednakowo, w mniejszych lub większych dawkach. Karma treściwa składała się z otręb pszennych. Pastwisko od wiosny do końca czerwca było bardzo dobre — od lipca zaś do końca okresu letniego było liche.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 54 sztuk.

18. Obora Nosówka. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy ściśle indywidualnie. Prócz karmy podstawowej objętościowej, do której dodawano 0·50 *kg* treściwej, dostawały krowy w stosunku do swej mleczości, wyglądu i okresu laktacyjnego odpowiedni dalszy dodatek karmy treściwej, wynoszący około 0·20 *kg* za każdy kilogram wyprodukowanego ponad 5 *kg* dziennie mleka. W okresie letnim taki sam dodatek karmy treściwej dostawały krowy, dające powyżej 8 *kg* mleka dziennie. Skład karmy treściwej: 58·47% otręb pszennych, 41·53% makuchu konopnego. Pastwisko było dość dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 41 sztuk.

19. Obora Niegowić (Dąbrowica). Kontrolę wprowadzono dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1909/10 nie przeprowadzano kontroli zupełnie.

W roku 1910/11 żywiono krowy w ten sposób, że wszystkie krowy dostawały jednakowo karmę objętościową i po 1 *kg* karmy treściwej jako podstawowej. Krowy dające powyżej 5 *kg* mleka dziennie dostawały za każde następne 4 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim zadawano karmę treściwą w czasie od 15 maja do 15 sierpnia w ilości po 1 *kg* za każde 6 *kg* mleka. Skład karmy treściwej: 55·27% otręb pszennych, 29·95% makuchu palmowego, 14·78% mąki czerwonej. Pastwiska stałego nie było tylko jesienne dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 36 sztuk.

20. Obora Pomianowa (Okocim). Kontrola wprowadzona dnia 1 grudnia 1907. W roku 1910/11 w okresie zimowym dawano na sztukę dziennie: 6—12 *kg* słomy i plew, 0—2 *kg* siana, 6—30 *kg* młóta świeżego, 10—30 *kg* buraków i za każde 4 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim karma treściwa zadawana była

w stosunku jak wyżej — młóto zaś w ilości po 6—15 *kg* na sztukę dziennie. Skład karmy treściwej: 84·29% otrąb pszennych, 15·71% kielek. Pastwisko było dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 34 sztuk.

21. Obora Poręba (Okocim). Kontrola wprowadzona dnia 1 listopada 1907 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym dawano na sztukę dziennie 6—12 *kg* słomy i plew, 6—35 *kg* młóta świeżego, 10—40 *kg* buraków i po 1 *kg* karmy treściwej za każde rozpoczęte 4 *kg* mleka. Oprócz tego krowy dojące się dostawały po 2 *kg* siana. W okresie letnim za każde rozpoczęte 5 *kg* mleka dawano krowom po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 81·45% otrąb pszennych, 14·36% kielek, 3·04% ospy jęczmiennej, 1·15% ospy bobowej. Pastwisko było dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 40 sztuk.

22. Obora Piekary. Kontrolę wprowadzono dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym zadawano karmę objętościową wszystkim krowom jednakowo, treściwą zaś indywidualnie, dając na sztukę 0·50—5·5 *kg*. W okresie letnim od wiosny do końca czerwca rozdzielano karmę treściwą jak powyżej — w lipcu i sierpniu tylko kilku młodym i lichu wyglądającym krowom dawano po 1·5 *kg* karmy treściwej, a we wrześniu i w pierwszej połowie października żywiono krowy w trzech grupach, dając na sztukę dziennie 1·5—4 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 64·30% otrąb pszennych, 13·47% ospy jęczmiennej i żytniej, 9·20% makuchu rzepakowego, 9·03% makuchu sezamowego, 4% śróty zbożowej.

Pastwisko dobre, ale tylko jesienne. Ilość krów w oborze wynosiła 51 sztuk.

23. Obora Płaszów (Bierzanów). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1907 roku. W roku 1909/10 żywiono krowy w okresie zimowym w ten sposób, że za każde wyprodukowane 3 *kg* mleka powyżej 5 *kg* dawano 1 *kg* mieszaniny karmy treściwej, składającej się z 64·3% otrąb pszennych, 21·9% ospy bobowej, 9% makuchu rzepakowego, 4·8% makuchu sezamowego. W okresie letnim karmy treściwej nie dawano krowom zupełnie. Pastwisko w ciągu lata było liche — w jesieni lepsze.

W roku 1910/11 żywiono w okresie zimowym indywidualnie. Karmę objętościową dostawały wszystkie krowy jednakowo — tre-

ściwą zaś rozdzielano w stosunku do mleczności krów oraz wyglądu i okresu laktacyjnego tychże. Dawki karmy treściwej na sztukę wahały się od 1—10 *kg*. Siano skarmiano na wiosnę, gdy brakło buraków. W okresie letnim w maju i czerwcu zadawano karmę treściwą zupełnie tak jak w zimie. W lipcu dawano krowom dającym powyżej 10 *kg* mleka po 1 *kg* maki czerwonej — a od sierpnia zaczęto żywić krowy w 4 grupach, dając po 1—2 *kg* maki czerwonej na sztukę dziennie. Skład karmy treściwej: 63·92% maki czerwonej, 32·55% makuchu rzepakowego, 3·53% otrąb pszennych. Pastwisko na wiosnę i w jesieni było dobre — w ciągu lata stały krowy w stajni.

Ilość krów w oborze wynosiła w roku sprawozdawczym 50 sztuk.

24 Obora Rudna Wielka. Kontrola wprowadzona dnia 1 maja 1908 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy następująco: Oprócz karmy podstawowej składającej się ze słomy i plew, siana, 10 *kg* buraków, wywarów i 1 *kg* karmy treściwej, dawano krowom dodatkowo 10—25 *kg* buraków i za każdy kilogram wyprodukowanego mleka powyżej 5 *kg*, po 0·25 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim dawano za każde 4 *kg* mleka po 0·50 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 71·29% otrąb pszennych, 12·29% makuchu konopnego, 12·29% makuchu słonecznikowego, 4·13% ospy bobowej. Pastwisko było łące. We wrześniu i w pierwszej połowie października stały krowy w stajni, gdyż w okolicy panowała pryszczycza.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 40 sztuk.

25. Obora Rudna Mała (Rudna Wielka). Kontrola wprowadzona dnia 1 maja 1908 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym oprócz karmy podstawowej, składającej się z karmy objętościowej i 1 *kg* karmy treściwej, dawano krowom, dającym powyżej 4 *kg* mleka dziennie za każde następne 4 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim żywiono wszystkie krowy jednakowo. Na pastwisko krowy nie wychodziły — tylko w sierpniu przez 15 dni. Skład karmy treściwej: 73·46% otrąb pszennych, 12·71% makuchu konopnego, 12·72% makuchu słonecznikowego, 11·1% ospy bobowej.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 38 sztuk.

26. Obora Rzemień. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy jednakowo. W okresie zimo-

wym dawano niewielką ilość karmy treściwej, którą były otręby pszenne. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze w ciągu roku było 10 sztuk.

27. Obora Soboniewice. Kontrolę wprowadzono dnia 1 lipca 1907 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy w ten sposób, że w okresie zimowym prócz karmy podstawowej — objętościowej dostawały krowy dające powyżej 4 kg mleka za każde następne 3—4 kg wyprodukowanego mleka po 1 kg karmy treściwej. W okresie letnim w tym samym stosunku dawano karmę treściwą krowom dającym powyżej 12 kg mleka. Skład karmy treściwej: 60·73% mąki czarwonej, 15·15% ospy bobowej, 8·74% makuchu kokosowego, 8·74% makuchu palmowego, 5·51% otrąb pszennych, 1·13% makuchu rzepakowego. Pastwisko było dobre.

Ilość krów w oborze wynosiła w roku sprawozdawczym 23 sztuk.

28. Obora Śledziejowice. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1907 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym oprócz karmy objętościowej jako podstawowej (do której dodawano po 1 kg karmy treściwej) dostawały krowy dające powyżej 4 kg mleka dziennie za każde następne 3 kg mleka po 1 kg karmy treściwej. W okresie letnim przez 66 dni nie dostawały krowy karmy treściwej — zresztą dawano tym, których udój dzienny przynosił 8 kg mleka za każde następne 4—5 kg mleka po 1 kg karmy treściwej. Skład karmy treściwej = 67% otrąb pszennych, 33% makuchu palmowego. Pastwisko w lecie liche, w jesieni dobre.

Krów w oborze w ciągu roku było 62 sztuk.

29. Obora Trześń (Dzików). Kontrola wprowadzona dnia 1 kwietnia 1908 roku. W roku 1910/11 żywiono w okresie zimowym w ten sposób, że oprócz słomy i plew, siana, wywarów, kiszonki i 5 kg buraków, dostawały krowy, dające powyżej 4 kg mleka za każde następne 4 kg mleka po 1 kg karmy treściwej i 5 kg buraków. Do buraków dodano 4·15% marchwi pastewnej. W okresie letnim dawano karmę treściwą krowom wysoko mlecznym. Karma treściwa składała się z otrąb pszennych i ospy zbożowej. Pastwisko było dobre.

Krów rasy nizinnej w r. sprawozdawczym było w oborze 37 sztuk.

30. Obora Wymysłów (Dzików). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 pozostało żywienie indywidualne.

Za każde 4 *kg* mleka wyprodukowanego powyżej 4 *kg*, dawano krowom po 1 *kg* karmy treściwej, a w braku tej, po 5 *kg* młóta świeżego. Dienne dawki na sztukę wahały się: karmy treściwej 0·50—8 *kg*, młóta: 5—30 *kg*. Krowy dające ponad 3 *kg* mleka dziennie dostawały po 3 *kg* siana. W okresie letnim krowy dające więcej mleka dostawały 0·25—2 *kg* karmy treściwej — młóto rozdzielano na wszystkie krowy jednakowo. Karma treściwa składała się z 50% otrąb pszennych i 50% ospy zbożowej. Pastwisko było dobre.

Ilość krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego wynosiła 58 sztuk.

31. Obora Wielowieś (Dzików). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym oprócz karmy objętościowej otrzymywały krowy, dające powyżej 4 *kg* mleka za każde następne 4 *kg* po 1 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim krowy wysoko mleczne dostawały karmy treściwej po 0·5—3 *kg*. Pastwisko było dobrej jakości. Karma treściwa składała się z 50% otrąb pszennych i 50% ospy zbożowej.

Krów w oborze było w ciągu roku 56 sztuk.

32. Obora Wadów. Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1909. W roku 1910/11 w okresie zimowym oprócz karmy podstawowej (do której dodawano po 0·30 *kg* kielek) dawano krowom za każde 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. Siano było skarmiane przez krótki czas. W okresie letnim z wyjątkiem miesiąca lipca dawano krowom również karmę treściwą za każdy *kg* mleka tylko w nieco mniejszych dawkach niż w okresie zimowym. Dienne dawki karmy treściwej na sztukę wynosiły: w okresie zimowym 1—7 *kg*, w okresie letnim 0·25—6 *kg*. Skład karmy treściwej: 89·31% otrąb pszennych, 6·26% otrąb żytnich, 4·43% kielek. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze w ciągu roku było 28 sztuk.

33. Obora Zabawa (Śledziejowice). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1910 r. Żywienie: w okresie zimowym oprócz karmy podstawowej (w której mieścił się 1 *kg* karmy treściwej) dawano krowom dającym powyżej 5 *kg* mleka dziennie po 1 *kg* karmy treściwej za każde następne 3 *kg* mleka. W okresie letnim karmy treściwej nie dawano. Skład karmy treściwej: 71·96% otrąb pszennych, 28·04% makuchu palmowego. Pastwiska stałego nie było, tylko jesienią na ścierniskach i koniczyskach.

Krów w oborze było 34 sztuk.

Obory bydła czerwonego polskiego.

34. Obora Gaik. Kontrola wprowadzona dnia 1 grudnia 1908 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy indywidualnie. Krowy nie dojące się i dające do 4 *kg* mleka dziennie dostawały karmę objętościową i 0·66 *kg* karmy treściwej. Krowy dające powyżej 4 *kg* mleka dostawały za każdy następny *kg* mleka po 0·33 *kg* karmy treściwej. W okresie letnim w miesiącu maju, czerwcu i lipcu karmy treściwej nie skarmiano, dopiero od sierpnia zaczęto dawać krowom dającym powyżej 10 *kg* mleka po 1 *kg* otrąb pszennych dziennie. Skład karmy treściwej: 66·24% otrąb pszennych, 16·88% ospy bobowej, 16·88% makuchu sezamowego. Pastwisko uprawne bardzo dobre. Krów rasy czerwonej polskiej było w oborze 11 sztuk.

35. Obora Jodłownik. Kontrola wprowadzona dnia 1 listopada 1906 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym dawano krowom, dającym powyżej 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej za każde następne 3 *kg* mleka. W okresie letnim, tylko w miesiącu lipcu dodawano krowom dającym powyżej 10 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 60·93% mąki czerwonej, 19·07% makuchu kokosowego, 14·10% ospy bobowej, 5·90% otrąb pszennych. Pastwisko było bardzo dobre.

Krów w oborze w roku sprawozdawczym było 28 sztuk

36. Obora Komorniki. Kontrola wprowadzona dnia 1 listopada 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym rozdzielano karmę treściwą w ten sposób, że krowom, dającym powyżej 5 *kg* mleka dziennie dawano za każdy następny *kg* mleka po 0·33 *kg* karmy treściwej. Karmę objętościową zadawano wszystkim krowom w jednakowej ilości. W okresie letnim od wiosny do końca czerwca żywiono jak wyżej, a od połowy sierpnia krowom mleczniejszym dawano po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 10·68% mąki czerwonej, 53·59% otrąb pszennych, 27·48% makuchu kokosowego, 8·25% ospy bobowej. W ciągu lata stały krowy w stajni, tylko w jesieni wychodziły na dobre ścierniska i koniczyska.

Krów w oborze było w ciągu roku 18 sztuk.

37. Obora Kozy. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1906 r. W roku 1910/11 wskutek pojawienia się w oborze zakaźnego poronienia, a także wskutek panującej w okolicy prynczycy, kontrola mleczności musiała być niestety zawieszona.

38. Obora Limanowa. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono następująco: Prócz słomy i plew, rozdzielanych na wszystkie krowy jednakowo, dawano na sztukę dziennie 10—30 *kg* młóta świeżego, 5—10 *kg* buraków i za każdy *kg* mleka wyprodukowanego powyżej 5 *kg* dziennie po 0·15—0·30 *kg* karmy treściwej. Karmy treściwej nie zadawano regularnie, a czasami nie było jej zupełnie. W okresie letnim żywiono wszystkie krowy jednakowo; karmy treściwej nie zadawano, tylko w miesiącu maju, czerwcu i lipcu dostawały krowy młóto. Skład karmy treściwej: 70·63% mąki czerwonej, 13·94% kielek, 5·97% otrąb pszennych, 5·06% makuchu słonecznikowego, 4·40% ospy jęczmiennej. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze rasy czerwonej polskiej było 18 sztuk.

39. Obora Nawojowa. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy grupowo, dając na sztukę dziennie 1·5—3 *kg* karmy treściwej. Ziemniaki zaczęto skarmiać z początkiem marca. W okresie letnim karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 75·80% otrąb pszennych 12·10% makuchu lnianego, 12·10% ospy bobowej. Pastwisko było średniej wartości.

Krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego było 27 sztuk.

40. Obora Nowa-Wieś (Czudec). Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1906 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy w ten sposób, że prócz karmy podstawowej, składającej się ze słomy, plew, wywarów, kiszonki i 12 *kg* buraków na sztukę dziennie, dawano krowom, dającym powyżej 4 *kg* mleka dziennie za każde następne 4 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej i 5 *kg* buraków. W okresie letnim w miesiącu maju i od połowy sierpnia aż do końca tego okresu zadawano krowom, dającym więcej mleka po 0·5—1·5 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 71·52% otrąb pszennych, 14·24% makuchu słonecznikowego, 7·12% kielek, 3·56% ospy bobowej, 3·56% ospy jęczmiennej. Pastwisko w ciągu lata było liche, w jesieni dosyć dobre.

Ilość krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego wynosiła 20 sztuk.

41. Obora Przyborowie. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 żywiono krowy w ten sposób, że oprócz karmy podstawowej, złożonej ze słomy, plew, siana i wywarów, da-

wano krowom za każde 3 kg mleka po 2—3 kg buraków, zaś krowom dającym powyżej 5 kg mleka dawano za każdy następny kg mleka po 0·31 kg karmy treściwej. W okresie letnim zadawano karmę treściwą również w stosunku do mleczności krów, lecz dostawały ją tylko krowy dające więcej mleka. Skład karmy treściwej = 61·27% otrąb pszennych, 24·97% makuchu słonecznikowego, 12·87% ospy bobowej, 0·89% makuchu rzepakowego. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego było 33 sztuk.

42. Obora Przecław. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1907 roku. W roku 1910/11 dawano w okresie zimowym krowom, dającym powyżej 4 kg mleka dziennie za każde następne 4 kg mleka, po 1 kg karmy treściwej. Karmę objętościową zadawano wszystkim krowom jednakowo. W okresie letnim z wyjątkiem 15 dni maja i czerwca (w których żywiono podobnie jak w zimie) nie dawano żadnej karmy treściwej. Karmą treściwą były otręby pszenne. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego było 30 sztuk.

43. Obora Rajsko. Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1910 roku. W roku 1910/11 żywiono jak w roku poprzednim indywidualnie, dając krowom za każdy kg wyprodukowanego mleka po 0·20—0·30 kg karmy treściwej. Buraki rozdzielano również w stosunku do mleczności krów, a dawki tychże na sztukę dziennie wynosiły 10—30 kg. Skład karmy treściwej: 21·53% otrąb pszennych, 5·95% ospy żytniej, 6·85% ospy owsianej, 22·76% kiełek, 1·26% ospy kukurudzanej, 16·89% mąki czerwonej, 6·04% ospy bobowej i 18·72% makuchu rzepakowego. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze było 26 sztuk.

44. Obora Raba Wyżna. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy indywidualnie, zadając podstawowo oprócz objętościowej po 1 kg karmy treściwej, krowom zaś dającym powyżej 4 kg mleka, po 0·33 kg karmy treściwej za każdy kg mleka. Skład karmy treściwej: 72·04% otrąb pszennych, 18·64% makuchu palmowego, 9·32% kiełek. W okresie letnim krowy przebywały na bardzo dobrem pastwisku, wobec czego żadnej innej karmy nie dostawały.

Krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego było 43 sztuk.

45. Obora Toporzysko. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 od początku okresu zimowego do po-

łowy stycznia, karmy treściwej nie skarmiano. Od połowy stycznia do połowy kwietnia krowy dające do 5 kg mleka dostawały po po 1.5 kg, dające zaś ponad 5 kg mleka dziennie dostawały po 3 kg karmy treściwej. Krowy nie dojące się nie dostawały karmy treściwej. Od połowy kwietnia do połowy maja żywiono w 5 grupach i dawano na sztukę dziennie 1—5 kg karmy treściwej. W okresie letnim była tylko karma zielona i pastwisko bardzo dobre. Skład karmy treściwej: 75% otrąb pszennych i 25% makuchu kokosowego.

Ilość krów w oborze wynosiła w ciągu roku sprawozdawczego 18 sztuk.

46. Obora Zarzecze. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1909 roku. W roku 1910/11 zadawano siano, buraki i karmę treściwą indywidualnie, stosując dawki tychże do mleczności, wyglądu i okresu laktacyjnego krów. Dienne dawki na krowę wynosiły: siana 2.5—5 kg, buraków 27—45 kg, karmy treściwej 0.40—3.50 kg. Słomę i karmę zieloną rozdzielano na wszystkie krowy jednakowo. Skład karmy treściwej: 52.33% otrąb pszennych, 35.56% makuchu kokosowego, 12.11% ospy jęczmiennej. Pastwisko było dobre.

Krów rasy czerwonej polskiej było w oborze 13 sztuk.

47. Obora Zbydniów. A. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono indywidualnie, dając krowom za każdy kg mleka wyprodukowany ponad 3 kg zasadniczo po 0.50 kg karmy treściwej. Karma objętościowa zadawana była wszystkim krowom w jednakowej ilości. W okresie letnim, z wyjątkiem miesiąca lipca i sierpnia, zadawano karmę treściwą grupowo w ilości po 0.5—4 kg na sztukę dziennie. Skład karmy treściwej: 27.92% otrąb pszennych, 38.50% mąki czerwonej, 20.15% melasy, 13.43% otrąb żytnich. Pastwisko było dobre.

Krów rasy czerwonej polskiej było w oborze w ciągu roku sprawozdawczego 30 sztuk.

48 Obora Zbydniów. B. (Bydło czerwone-duńskie. Krowy czerwone-duńskie importowano w jesieni 1907 roku. W roku 1910/11 żywiono jak w Zbydniowie A. Skład karmy treściwej: 26.84% otrąb pszennych, 34.56% mąki czerwonej, 23.16% melasy, 15.44% otrąb żytnich.

Krów rasy czerwonej-duńskiej było w oborze w roku sprawozdawczym 9 sztuk.

Obory Simentalskie.

49. Obora Bruśnik. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1904 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym zadawano karmę objętościową wszystkim krowom w jednakowej ilości, tylko w listopadzie i grudniu dawano buraki w ilości po 24—42 *kg* na krowę dziennie. Karmę treściwą rozdzielano w stosunku do mleczności, wyglądu i okresu laktacyjnego krów, aienne dawki tej karmy wahały się od 0·75—4·35 *kg* na sztukę. W okresie letnim karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 60·34% otrąb pszennych, 15·43% kiełek, 24·23% makuchu sezamowego. Pastwisko w ciągu lata było średniej jakości, na wiosnę i w jesieni dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 29 sztuk.

50. Obora Brzezna. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1909 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy indywidualnie i dawano za każdy *kg* mleka po 0·33 *kg* karmy treściwej. Karma objętościowa zadawana była wszystkim krowom w jednakowej ilości. W okresie letnim karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 81·22% otrąb pszennych, 18·78% makuchu sezamowego. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze było 29 sztuk.

Wskutek pojawienia się w oborze pryszczycy nie wykonywano kontroli w czasie od 15 maja do 30 czerwca, wobec czego obliczenie wykonano nie za 365, lecz za 320 dni.

51. Folwark dolny (Okocim). Kontrola wprowadzona 1 listopada 1907 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono następująco: Krowy nie dojące się dostawały po 12 *kg* słomy i plew i po 6 *kg* młóta świeżego — krowy dojące się dostawały po 6 *kg* słomy i plew, 5—25 *kg* buraków, 20—30 *kg* młóta świeżego, po 2 *kg* siana i 1—4 *kg* karmy treściwej na sztukę dziennie. Ziemniaki skarmiano przez kilka dni maja. W okresie letnim oprócz karmy zielonej dawano na sztukę dziennie 6—15 *kg* młóta świeżego i za każde 4—5 *kg* mleka po 1 *kg* karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 79·46% otrąb pszennych, 20·54% kiełek. Pastwisko było dobre.

Krów w oborze w ciągu roku było 34 sztuk.

52. Obora Jedlicze. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1909 roku. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy podobnie jak w roku poprzednim, dając za każde 3 *kg* mleka po 1 *kg* karmy

treściwej. W okresie letnim przez 30 dni, podczas skarmiania końskiego zębu, dostawały krowy po 0·52 kg karmy treściwej. Skład karmy treściwej: 94·44% otrąb pszennych, 5·56% makuchu lnianego. Pastwisko w ciągu lata było szezupłe, w jesieni i na wiosnę dobre.

Krów w oborze było 22 sztuk.

53. Obora Kąсна dolna. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1904 roku. W roku 1910/11 żywiono wszystkie krowy jednakowo. Karmę treściwą zadawano tylko w okresie zimowym. Skład karmy treściwej: 91·59% otrąb pszennych, 8·41% ospy bobowej. Pastwisko było dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 31 sztuk.

54. Obora Międzywodzie (Baranów). Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 żywiono całą oborę jednakowo. Karma treściwa składała się z otrąb pszennych i była zadawana tylko w okresie zimowym. Pastwisko w ciągu lata było skąpe, w jesieni zaś wskutek panującej pryszczycy, na pastwisko krowy nie wychodziły.

Krów w oborze w ciągu roku sprawozdawczego było 24 sztuk.

55. Obora Pomianowa (Okocim) Kontrola wprowadzona dnia 1 listopada 1907 roku. W roku 1910/11 żywiono (p. opis żywienia przy oborze Pomianowa w dziale bydła nizinnego). Skład karmy treściwej: 83·49% otrąb pszennych, 16·51% kielek.

Krów tej rasy było w oborze w roku sprawozdawczym 17 sztuk.

56. Obora Trześń (Dzików). Kontrola wprowadzona 1 kwietnia 1908 r. W roku 1910/11 żywiono tak jak opisano przy oborze Trześń w dziale bydła nizinnego. Skład karmy treściwej: 50% otrąb pszennych, 50% ospy zbożowej.

Krów rasy simental w roku sprawozdawczym było w oborze 17 sztuk.

57. Obora Werynia. Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1911 r. W okresie zimowym zadawano karmę objętościową wszystkim krowom jednakowo — treściwą zaś w 6—7 grupach w dawkach od 0·5—4 kg na sztukę dziennie. W okresie letnim z wyjątkiem miesiąca czerwca i lipca, dawano na sztukę dziennie po 1 kg karmy

treściwej. Skład karmy treściwej: 53·28% otrąb pszennych, 3·53% makuchu konopnego, 21·45% makuchu słonecznikowego, 21·74% ospy zbożowej. Pastwisko było dobrej jakości.

Krów w oborze było 23 sztuk.

58. Obora Wiśniowa. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1909 r. W roku 1910/11 prowadzono kontrolę w czasie od 1 lipca 1910 do 31 marca 1911. W kwietniu 1911 r. z obawy przed zawlečeniem pryszczycy, która pojawiła się w okolicy, przerwano zupełnie kontrolę mleczności, a następnie wycofano oborę z pod kontroli.

Obory rasy mieszanej.

59. Obora Czerмна. Kontrola wprowadzona dnia 1 listopada 1908 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym żywiono krowy następująco: karmę objętościową dostawały wszystkie krowy jednakowo, treściwą zaś zadawano grupowo w ilości 0·5—3 kg na sztukę dziennie. W okresie letnim karmy treściwej nie dawano. Karma treściwa składała się z otrąb pszennych. Pastwisko było dobrej jakości.

Krów w oborze było 23 sztuk.

60. Obora Izdebnik. Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1911 r. W okresie zimowym żywiono krowy w 4-ch grupach i oprócz karmy objętościowej rozdzielanej w jednakowej ilości, dawano na sztukę dziennie 0·25—4 kg karmy treściwej. W okresie letnim skarmiano karmę zieloną, po 3 kg siana dziennie na sztukę i przez 16 dni karmę treściwą. Skład karmy treściwej: 60% otrąb pszennych, 10·36% kielek, 13·68% makuchu palmowego, 14·92% makuchu lnianego, 1·04% ospy owsianej. Pastwiska nie było.

Krów w oborze było 28 sztuk.

61. Obora Łazany. Kontrola wprowadzona od dnia 1 października 1906 r. W roku 1910/11 żywiono wedle opisu zamieszczonego przy oborze Łazany w dziale bydła nizinnego. Skład karmy treściwej: 64·24% otrąb pszennych, 18·31% makuchu palmowego, 17·45% ospy bobowej.

Krów rasy mieszanej było w oborze 19 sztuk.

62. Obora Pisarzowice. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1910 roku. Wskutek panującej w okolicy pryszczycy w listopadzie 1910 roku przerwano kontrolę mleczności i nie podjęto jej już do

końca roku sprawozdawczego, wskutek czego i wyników mleczności wykazać nie było można.

63. Obora Wyżne (Czudec). Kontrola wprowadzona dnia 1 stycznia 1907 r. W roku 1910/11 w okresie zimowym karma podstawowa dla wszystkich krów składała się ze słomy i plew, wywarów, wytłoków, 15 *kg* buraków i 1·5 *kg* karmy treściwej. Karmę produkcyjną składającą się z buraków, siana i karmy treściwej zadawano grupowo (oprócz podstawowej) w dziennych dawkach na sztukę; buraków 5—10 *kg*, karmy treściwej 0·5—2·5 *kg* i siana 2·5 *kg*. W okresie letnim z wyjątkiem kilkunastu dni, karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 63·94% otrąb pszennych, 21·63% makuchu słonecznikowego, 14·43% ospy bobowej. Pastwisko w ciągu lata było liche, w jesieni dobre.

Ilość krów w oborze w roku sprawozdawczym wynosiła 29 sztuk.

64 Obora Zbydniów. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1906 r. W roku 1910/11 żywiono krowy wedle opisu zamieszczonego przy oborze Zbydniów w dziale A. bydła rasy czerwonej polskiej. Skład karmy treściwej: 26·07% otrąb pszennych, 34·05% mąki czerwonej, 15·95% otrąb żytnich, 23·93% melasy.

Krów rasy niejednolitej było w oborze 7 sztuk.

65. Obora Zarzecze. Kontrola wprowadzona dnia 1 października 1909 r. W roku 1910/11 żywiono krowy wedle szczegółowego opisu żywienia, zamieszczonego przy oborze Zarzecze w dziale bydła rasy czerwonej polskiej. Skład karmy treściwej: 53·80% otrąb pszennych, 33·44% makuchu kokosowego, 12·76% ospy jęczmiennej.

Krów niejednolitej rasy było w oborze 13 sztuk.

66. Obora Żerosławice. Kontrola wprowadzona dnia 1 lipca 1910 r. W okresie zimowym karmę objętościową zadawano wszystkim krowom jednakowo — karmę treściwą zaś grupowo w ilości 1—25 *kg* na sztukę dziennie. W okresie letnim karmy treściwej nie skarmiano. Skład karmy treściwej: 77·91% otrąb pszennych, 22·09% ospy bobowej. Pastwisko było sztuczne, bardzo dobrej jakości.

Krów w oborze było 19 sztuk.

Na zakończenie sprawozdania o kontroli produkcyjności krów dołącza się jeszcze „zestawienie ilościowych wyników z udojów

w oborze gminnej w Rychwałdku, w której kontrolę wprowadzić nie wykonywał Komitet bezpośrednio, wdrożył jednak jej prowadzenie przez samych hodowców i czuwał nad niem za pośrednictwem swego inspektoratu hodowlanego. Jak tablica niżej umieszczona wykazuje znajduje się w oborze gminnej w Rychwałdku 10 krów należących do rasy czerwonej polskiej.

Ilościowe wyniki udojów w oborze gminnej w Rychwałdku.

L. porz.	Imię i nazwisko właściciela krowy	Nr. domu	Krowy		Udój roczny w litrach	Doiła się	
			Nazwa	Nr.		dni	w czasie od — do
1	Józef Barcik	5	Malina	42	2047·5	332	10/8 910—14/6 911
2	Wincenty Barcik	5	Tyrola	43	1942·	334	1/7 „ —30/6 „
3	Wincenty Bąk	6	Malina	32	2094·5	343	22/7 „ —30/6 „
4	Józef Górny	40	Wiśnia	46	1842·5	287	1/7 „ —30/6 „
5	Wojciech Hareźlak	—	—	—	2438·	358	1/7 „ —30/6 „
6	Józef Mieszczak	—	Baśka	41	2905·5	362	1/7 „ —30/6 „
7	Jędrzej Mrowiec	35	Malina	—	1974·	320	1/7 „ —30/6 „
8	Józef Pydik	173	Gwiazdka	—	1956·5	304	1/7 „ —30/6 „
9	Rozalia Siwek	—	Tyrola	48	1772·75	250	1/7 „ —30/6 „
10	Jędrzej Starczawa	7	Góralka	44	2509·5	347	1/7 „ —30/6 „

Tablica II.

Wyniki kontroli mleczności i produktywności krów w poszczególnych obrotach w latach 1908/9, 1909/10 i 1910/11.

[illegible]

V. Mleczarstwo.

W r. 1911 prowadził Komitet akcyę mleczarską w kierunku agitacyi za zakładaniem mleczarni i spółek mleczarskich, wykonywał kontrolę mleczarni, udzielał stypendyów na kształcenie mleczarzy dla spółek mleczarskich, brał udział w ocenach masła i zjazdach mleczarskich przez swoich delegatów. Instruktor mleczarstwa wygłaszał referaty o korzyściach zakładania wzorowo urządzonych mleczarni spółkowych połączone z agitacją za zakładaniem takichże Spółek w następujących miejscowościach: Sieklówce, Suchodole, Lisiej górze, Odrzykoniu, Wojakowej, Łące, Brzozowej, Wróblowicach, Lichwinie, Biezdziadce, Jaworniku, Wieliczce i Białej.

Praca ta jednak nie dała na razie spodziewanych rezultatów, albowiem szerząca się w ciągu roku sprawozdawczego epidemia pryszczycy, a co za nią idzie i ubytek mleka, jakoteż przeszkody w transporcie mleka, wstrzymywał producentów włościan od zakładania Spółek mleczarskich, co w niektórych gminach wyraźnie podnoszono. Pomimo tych trudności powstały w roku sprawozdawczym następujące mleczarnie:

- w Łakach, pow. Rzeszów
- w Łużnej, pow. Gorlice
- w Smerekowcu, pow. Gorlice
- w Łączkach, pow. Strzyżów.

Na kształcenie kierowników dla mleczarni spółkowych, zawiązujących się w obrębie działalności Komitetu, przyznał Komitet następujące stypendya: w Wieprzu 120 kor., w Suchodole 140 kor., w Moszczanicy 140 kor., w Wojaszówce 40 kor., w Łużnej 60 kor. i w Siedlcu 100 kor. Ponadto przyznał Komitet gminie Olszynie 30 kor. na urządzenie wycieczki mleczarskiej do Królówki, a Towarzystwom rolniczym okręgowym w Krośnie i Żywcu na urządzenie wycieczki mleczarskiej subwencję we formie zwrotu kosztów biletu kolejowego i furmanek podczas wycieczki.

W ocenach masła brał Komitet udział przez swego Delegata, oraz wysyłał swego instruktora w charakterze sędziego. Celem należytego zużycia części funduszków traktatowych, przeznaczonych na cele podniesienia mleczarstwa, urządził Komitet wspólną konferencyę z Delegatem biura mleczarskiego przy Wydziale krajowym, a wynikiem tej konferencyi było odpowiednie przerobienie budżetu na rok 1912, gdzie uwzględniono większe dotacye na agitacyę za zakładaniem mleczarni przez powiatowych instruktorów rolnictwa oraz na cele wydawnicze.

Na życzenie rolników-producentów interweniował instruktor mleczarstwa przy zawieraniu umów na zbyt produktów mleczarskich w szczególności mleka, jakoteż kontrolował dostawę i odbiór tego mleka w Krakowie.

Przy zakładaniu mleczarni miejskiej w Krakowie dopomagał instruktor mleczarstwa organom miejskim do uruchomienia tej mleczarni, która ma być w najbliższym czasie zamieniona na centralną Spółkę mleczarską. W roku sprawozdawczym została pokryta reszta niedoboru funduszków mleczarskich z poprzednich lat tak, że obecnie fundusz ten będzie mógł rozporządzać pełnym funduszem rządowym i krajowym.

Komitet zajmował się dostarczaniem dat ogólnemu Związkowi Towarzystwa rolniczego w Wiedniu dla prowadzenia systematycznej statystyki handlu produktami nabiałowymi, które ten Związek co kwartał ogłasza.

Sekeya mleczarska odbyła w ciągu roku sprawozdawczego cztery posiedzenia.

VI. Budowa wzorowych gnojowni.

W roku sprawozdawczym 1911 akcyę subwencyonowania wzorowych gnojowni włościańskich przydzielono Sekeyi hodowlanej.

Wypłata przyznanych zasiłków następowała stale po ukończeniu budowy wzorowej gnojowni i to za pośrednictwem właściwego Towarzystwa rolniczego okręgowego.

Jakkolwiek akcyja ta naogół rozwija się bardzo pomyślnie, czego dowodem są rzeczywiście wzorowo wybudowane gnojownie, kosztem nieraz wyższym od przyznawanych na ten cel 80 koron, to jednak zdarza się czasem, iż petenci, pomimo przyznanej subwencyi, gnojowni nie budują, gdyż widocznie szło tu więcej o otrzymanie subwencyi, niż o wzorową gnojownię.

I tak, z powodu niewybudowania gnojowni, Komitet był zmuszonym cofnąć przyznane dawniej zasiłki szesnastu petentom.

W roku bieżącym otrzymali subwencyę po 80 K na podstawie uchwał z lat poprzednich, następujący rolnicy za pośrednictwem Towarzystw rolniczych okręgowych:

Dąbrowa — Piotr Baran z Miechowie Wielkich
Jasło — Franciszek Dłuski z Brzezówki
Kraków — Antoni Domagała z Wygieźłowa
Mielec — Kursa rolnicze dopełniające w Padwi
Ropczyce — Jan Krajewski z Kózodrzy
Rzeszów — Kazimierz Przysiecki z Boguchwały
„ — Walenty Maciołek z Tarnawy.
Tarnów — Jan Potyrała z Krzyża.

Na podstawie uchwał z r. 1911 wypłacono subwencyę następującym petentom:

Marcinowi Zontekowi z Bujakowa (Biała)	80 kor.
Wojciechowi Kołkowi z Porąbki (Biała)	80 „
Janowi Kurdzielowi z Woli Dębowieckiej (Jasło)	80 „
Wojciechowi Pomprowiezowi z Chrzastówki (Jasło)	80 „
„ Kubitowi z Głowienki (Jasło)	80 „

Wojciechowi Drewniakowi z Czełusnicy (Jasło)	80 kor.
„ Hapowi z Sądkowej (Jasło)	80 „
Antoniemu Skowronowi z Sieklówki Dolnej (Jasło)	80 „
Józefowi Wajdzie z Trzečinicy (Jasło)	80 „
Franciszkowi Kłocowi z Trzebowniska (Rzeszów)	80 „
Michałowi Irzykowi z Dobrzechowa (Rzeszów)	50 „
jako nagrodę za dobre obchodzenie się z obornikiem	
Janowi Piontkowi z Moszczanicy	80 „

Nadto przyznano w roku sprawozdawczym udzielić subwencyę po 80 kor. 21 petentom, które będą wypłacane w miarę, jak gnojownie zostaną wybudowane i przez odnośnych delegatów Towarzystw rolniczych okręgowych za wzorowe uznane.

VII. Czynności w zakresie produkcji roślin.

Doświadczenia polowe prowadzone pod kierunkiem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego.

Cel główny pracy, mającej na celu wzmocnienie produkcji roślinnej i sposób działania były te same co w latach poprzednich. Dążono do podniesienia rentowności gospodarstw wiejskich przez wskazanie na możliwie najliczniejszych przykładach, jakimi środkami można zdobyć w różnych miejscowościach znacznie wyższe plony, przyczem uwzględniano najwięcej zaniedbaną jeszcze, szczególnie w gospodarstwach włościańskich, produkcję roślin pastewnych, w przeświadczeniu, że bez tego o trwałem podniesieniu hodowli w kraju nie może być mowy. Rozmiary akcji, z konieczności ograniczone w roku 1910 z powodu braku środków, mogły być znowu rozszerzone, dzięki przeznaczeniu na próby rolnicze znacznej części państwowej subwencji, przyznanej jako odszkodowanie za dopuszczenie przywozu bydła i trzody chlewnej z Rumunii i Serbii. Wprawdzie przy wymiarze subwencji zachodnia część kraju, na którą rozciąga się działalność Towarzystwa rolniczego krakowskiego, była dotkliwie krzywdzona, jednak dochód subwencyjny podniósł się o tyle, że można było pokryć niedobory roku poprzedniego i pomimo znacznego powiększenia ilości wykonanych doświadczeń, zamknąć roczne rachunki bez znacznych nowych niedoborów.

Dla ułatwienia zgłaszającym się wyboru prób i przypomnienia, w jakim zakresie prowadzi się akcję, rozesłano tak na wiosnę, jak i w jesieni programy wraz z okólnikiem, zachęcającym do licznych zgłoszeń, szczególnie tych rolników, którzy z zamiłowaniem oddają się pracy na roli. W programie na okres wiosenny, rozesłanym do gospodarstw większych, zwrócono uwagę na następujące próby:

1. Doświadczenia ze szczepieniem roślin motylkowych.
2. Doświadczenia z odmianami owsa, jęczmienia, grochu, wyki, ziemniaków, buraków pastewnych, marchwi i buraków cukrowych.
3. Próby zasiewu seradelli w życie i owsie (różny sposób przykrycia nasienia).
4. Zasiew mieszanek na zielony pognój.
5. Zbadanie przyczyn nieudawania się grochu.
6. Doświadczenia nad brakami nawozowymi gleby na owsie w ostatniem polu.
7. Doświadczenia z nawozami pomocniczymi:
 - na owsie (saletra i nawozy potasowe, saletra i nawozy fosforowe),
 - na jęczmieniu i na pszenicy (sól potasowa),
 - na burakach pastewnych, ziemniakach i burakach cukrowych, (nawozy potasowe i inne),
 - na grochu, wyce, konieczynach i t. p. (nawozy potasowe, fosforowe i wapienne).
8. Próby porównawcze nad wartością nawozową 40% soli potasowej i kainitu.
9. Próby porównawcze nad wartością nawozową różnych nawozów fosforowych.
10. Próby z nowym nawozem azotowym, azotniakiem (Kalkstickstoff).
11. Doświadczenia nad wpływem czyszczenia ziarna owsa i jęczmienia do siewu na centryfudze Kaysera na plon.
12. Selekcya krajowych odmian zbóż.

W okólnikach, rozesłanych wraz z programami do gospodarstw mniejszych, zwracano z naciskiem uwagę na większą daleko ważność prób nawozowych aniżeli prób z odmianami roślin uprawnych. Zrozumienie, że wprowadzanie nowych uszlachetnionych odmian o tyle tylko może się przyczynić do trwałego podniesienia plonów, o ile plenność tych szlachetniejszych odmian, posiadających większe wymagania, będzie trwale podtrzymana przez właściwą uprawę i odpowiednie nawożenie, coraz więcej zdaje się rozpowszechniać, jak o tem świadczy stały wzrost zgłoszeń do doświadczeń z nawozami.

Program doświadczeń rolniczych wiosennych w gospodarstwach mniejszych obejmował następujące próby:

1. Doświadczenia z zasiewem i szczepieniem seradelli i łubinu na paszę, ziarno lub zielony nawóz.

2. Próbné zasiewy lucerny (na dobrych, żyznych przepuszczalnych glebach), konieczy ny szwedzkiej (na glebach trudniej przepuszczalnych, mokrych, gdzie konieczyna czerwona źle rośnie), lucerny chmielowej i końskiego zębu (kukurudzy).
3. Zakładanie oraz posiew łąk i poprawa pastwisk.
4. Próby z nawozami pomocniczymi na owsie, celem poznania braków nawozowych gleby i ułatwienia wyboru właściwych nawozów pomocniczych.
5. Doświadczenia nad opłacalnością nawozu potasowego i saletry na owsie (ważne dla gospodarstw, gdzie używa się nawozów fosforowych naprzemian tomasyny lub superfosfatów, albo też w których nawozy fosforowe wcale nie działają, a plon owsa nie jest dość wysoki).
6. Doświadczenia nad opłacalnością nawozu fosforowego i saletry na owsie.
7. Próby porównawcze z różnymi nawozami fosforowymi.
8. Doświadczenia nad działaniem nawozów potasowych na owsie, jęczmieniu, pszenicy po konieczy nie, ziemniakach, burakach pastewnych i t. p. (Na owsie, jęczmieniu i pszenicy ta próba poleca się tam, gdzie zboża te żółkną na wiosnę lub łatwo wylegają, na ziemniakach tam, gdzie nać dostaje w lecie żółtych i brunatnych plam i wcześnie obsycha).
9. Doświadczenia nad działaniem i opłacalnością nawozów pomocniczych na burakach i kapuście.
10. Doświadczenia z odmianami owsa, jęczmienia, ziemniaków, buraków pastewnych i marchwi (w bardzo ograniczonej ilości).
11. Próbné wzorowe plantacye buraków pastewnych i ziemniaków.

W programie przesłanym w jesieni zwrócono uwagę na ważność następujących doświadczeń:

1. Doświadczenia nawozowe na łąkach, konieczynach, pastwiskach, lucernach i t. p.
2. Doświadczenia z wapnieniem na roli i na łąkach.
3. Doświadczenia nawozowe na oziminach w celu stwierdzenia ich potrzeb nawozowych.
4. Doświadczenia nawozowe na zbożach ozimych w celu porównania działania superfosfatu i tomasyny.
5. Doświadczenia nad wysokością dawki nawozów fosforowych (superfosfatu lub tomasyny).

6. Doświadczenia nawozowe na zbożach ozimych celem zbadania, jakie nawożenie jest korzystniejsze: superfosfatem amoniakalnym, czy superfosfatem mineralnym z dodatkiem saletry na wiosnę.
7. Doświadczenia nad działaniem nawozów potasowych na pszenicy.
8. Doświadczenia z nawozami potasowymi pod rośliny okopowe.
9. Doświadczenia nad poprawą łąk, uprawą lucerny i t. p., zakładanie łąk, pastwisk i lucerników.
10. Doświadczenia z odmianami zbóż ozimych (pszenicy, żyta) w ograniczonej ilości.
11. Doświadczenia nad wpływem motyczenia na plon pszenicy.
12. Próbný zasiew mieszanek ozimych na wczesną wiosenną paszę.

Oprócz doświadczeń objętych programami przyjmowano zgłoszenia na wszelkie próby, których wykonanie było wskazane miejscowymi warunkami. O właściwym celu prób i ich znaczeniu starano się powiadamiać zgłaszających się przez rozsyłanie następującego objaśnienia:

„Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego organizuje pod kierunkiem rolniczego Zakładu doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie próby polowe w gospodarstwach członków Towarzystw okręgowych oraz członków Kółek rolniczych, należących do tych Towarzystw, w celu ułatwienia wyboru odmian, nadających się najlepiej do uprawy w miejscowych warunkach, w celu stwierdzenia jakich nawozów pomocniczych i w jakich ilościach wypada w miejscowych warunkach używać pod różne rośliny oraz w celu ulepszenia uprawy i starań posiewnych“.

„Do prób z odmianami stara się Zakład doświadczalny, kierujący próbami, dobierać takie, po których można się spodziewać, że przewyższą co do plonu odmiany miejscowe. Ponieważ jednak zgłaszający się do próby ponoszą bądź co bądź pewne ryzyko, gdyż odmiana zalecona do wypróbowania może się okazać zupełnie odpowiednią, za dostarczone do próby nasiona nie żąda się zapłaty. Podobnie i do doświadczeń nawozowych nad działaniem różnych nawozów pomocniczych, wykonywanych ze względu na potrzebną dokładność na półkach 1 do 2-arowych lub też do prób nad opłacalnością nawozów, (wypróbowanych już poprzednio co do skuteczności na małych półkach), wykonywanych na półkach o powierzchni $\frac{1}{8}$ do $\frac{1}{4}$ morga, przesyła się nawozy bezpłatnie, aby ułatwić wykonywującemu próbę pozyskanie potrzebnych nawozów, których kupno mogłoby być nieraz kłopotliwe. Żąda się natomiast wykonania próby własnym kosztem i w razie mniej pomyślnego rezultatu próby

nie przyznaje się jakiegokolwiek odszkodowania. Cała akcja ma zatem na celu podniesienie produkcji roślinnej przez ułatwienie rolnikom wprowadzenia do gospodarstwa racjonalnego postępu, a bynajmniej nie ma charakteru filantropijnego, zapomogowego“.

„Wykonywujący próbę obowiązani są stosować się ściśle do przesłanych przez Zakład instrukcji i składać sprawozdanie z otrzymanych rezultatów. Pomocy i pouczenia przy zakładaniu doświadczeń oraz podczas sprzętu udzielają na miejscu na koszt Komitetu pp. instruktorowie rolnictwa“.

Zgłoszenia do prób starano się, o ile to tylko było możliwe, wszystkie uwzględniać. Odmownie załatwiono tylko zgłoszenia zbyt późno nadesłane lub też zgłoszenia do prób z odmianami, pochodzące z miejscowości, w których wypadało uznać te próby już za zbyt późne, ponieważ w latach poprzednich liczne próby z odmianami były wykonywane i dobre nasiona do siewu można było nabyć na miejscu. W porównaniu z latami poprzednimi przedstawia się liczba założonych doświadczeń, jak następuje:

I. Próby z odmianami roślin uprawnych:

	w roku	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
1. Owsów	27	98	109	148	279	629	257	320	
2. Jęczmienia	12	21	63	113	251	400	290	280	
3. Pszenicy	15	18	63	98	259	289	238	372	
4. Żyta	—	—	25	152	320	364	195	451	
5. Ziemniaków	22	40	144	156	270	940	326	355	
6. Roślin motylkowych .	—	9	—	5	11	183	93	161	
7. Buraków pastewnych .	—	5	9	42	39	91	93	131	
8. Marchwi	—	—	8	30	28	94	—	35	
9. Końskiego zębu . . .	—	—	—	—	—	—	—	73	
10. Lnu i konopi	—	—	—	—	—	—	5	31	
11. Roślin łąkowych . .	—	—	—	10	—	20	15	64	
12. Mieszanek zimowych .	—	—	—	—	—	—	14	101	

II. Próby nawozowe:

1. Działanie nawozu stajen.	3	4	3	2	—	—	—	—	
2. Próby nad potrzebami nawozowymi gleby . . .	—	—	42	168	269	244	216	338	
Do przeniesienia . . .	79	195	466	924	1726	3254	1742	2712	

	w roku	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Z przeniesienia . . .	79	195	466	924	1726	3254	1742	2712	
3. Wpływ nawozów potasowych na:									
a) jęczmień i owies —	14	10	27	72	195	49	148		
b) pszenicę . . . —	—	18	5	73	40	46	44		
c) ziemniaki . . . —	18	31	33	28	43	32	69		
d) buraki pastewne —	7	6	2	3	171	144	97		
4. Wpływ saletry na owsie	19	28	9	1	1	82	84	93	
5. Próby z nawozami azotowymi wyrabianymi z powietrza	—	—	7	3	—	2	—	2	
6. Próby nawozowe na oziminy i jarych zbożach	4	36	54	92	108	172	210	331	
7. Próby z użyciem wapna i marglu	10	—	21	11	33	6	45	32	
8. Doświadczenia na łąkach	—	8	32	50	143	295	261	482	
9. Szczerpienie roślin motylkowych	—	—	27	82	61	147	143	57	
Razem . . .	112	306	681	1230	2248	4407	2756	4067	

Jak wskazuje powyższe zestawienie, liczba założonych prób, w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się o 1311, a gdyby doliczyć ilość nieobjętych wykazem 92 drobnych prób z odmianami kapusty pastewnej i 106 takichże prób z odmianami karpielei o 1509. W porównaniu z rokiem 1909 jest liczba prób założonych w roku sprawozdawczym o 340 niższą, zmniejszenie odnosi się jednak wyłącznie do prób z odmianami, w roku 1909 zakładana nadzwyczaj licznie w celu zaopatrzenia ludności włościańskiej w dobry materiał nasienny, którego w wielu okolicach z powodu klęski poprzedniorocznej zupełnie brakowało. Liczba natomiast doświadczeń nawozowych znacznie się podniosła, jak o tem poucza porównanie ilości prób z odmianami i nawozowych, założonych w trzech ostatnich latach:

	w roku 1909	w roku 1910	w roku 1911
doświadczeń odmianowych	3010	1610	2374
doświadczeń nawozowych	1397	1155	1693

Liczba zatem prób z nawozami powiększyła się w porównaniu z rokiem 1909 o 296, a w porównaniu z rokiem poprzedzającym, o 538. Na ten pożądany przyrost składają się w znacznej części

próby nawozowe, mające na celu podniesienie przez właściwe nawożenie produkcji siana łąkowego, konieczyń i w ogóle roślin pastewnych. Tak samo w ogólnym przybytku prób z odmianami największe przyrosty przypadają na rośliny pastewne, jak buraki, mieszanki łąkowe, koński zab, mieszanki ozime itp., które z powodzeniem starano się rozpowszechnić w okolicach, gdzie mało jeszcze były znane i uprawiane.

Założone w roku 1911 doświadczenia, tak samo jak w latach poprzednich rozkładają się bardzo nierównomiernie na oddzielne Towarzystwa okręgowe. Wykonano mianowicie w okręgu Towarzystwa:

Prób polowych			
	z odmianami	nawozowych	razem
bialskiego	48	30	78
bocheńskiego . . .	85	73	158
brzeskiego	99	83	182
chrzanowskiego . .	59	44	103
dąbrowskiego . . .	16	19	35
gorlickiego	25	25	50
jasielskiego	89	68	157
kolbuszowskiego . .	14	22	36
krakowskiego . . .	44	24	68
krośnieńskiego . .	62	27	89
limanowskiego . . .	103	115	218
mieleckiego	201	79	280
myślenickiego . . .	144	89	233
nowotarskiego . . .	32	25	57
nowosądeckiego . .	65	10	75
pilzneńskiego . . .	295	221	516
ropczyckiego	142	82	224
rzeszowskiego . . .	212	179	391
tarnobrzeckiego . .	103	112	215
tarnowskiego	119	66	185
wadowickiego . . .	28	39	67
wielickiego	5	2	7
żywieckiego	384	259	643
	2374	1693	4067

Próby zatem we wszystkich bez wyjątku Towarzystwach okręgowych były wykonywane, przyczem w 13 Towarzystwach ilość

prób założonych mniej lub więcej znacznie się zwiększyła, a w 7 zmniejszyła. Założono mianowicie w ogóle prób w okręgu Towarzystwa:

	w r. 1910	w r. 1911	przybytek lub ubytek
bialskiego	112	78	— 34
bocheńskiego . . .	139	158	+ 19
brzeskiego	138	182	+ 44
dąbrowskiego . . .	55	35	— 20
gorlickiego	192	50	+ 104
jasielskiego		157	
krośnieńskiego . . .		89	
kolbuszowskiego . .	—	36	+ 36
krakowskiego	219	68	— 48
chrzanowskiego . . .		103	
limanowskiego . . .	93	218	+ 125
mieleckiego	145	280	+ 135
myślenickiego . . .	33	233	+ 200
nowosądeckiego . .	144	75	— 69
nowotarskiego . . .	90	57	— 33
pilzneńskiego . . .	251	516	+ 265
ropczyckiego	237	224	— 13
rzeszowskiego . . .	382	391	+ 9
tarnobrzeskiego . . .	64	215	+ 151
tarnowskiego	143	185	+ 42
wadowickiego	17	67	+ 50
wielickiego	67	7	— 60
żywieckiego	235	643	+ 408

W stopniu najwyższym wzrosła liczba doświadczeń w powiecie żywieckim, bo przeszło o 400, a to dzięki wielkiemu zainteresowaniu się próbami miejscowej ludności i bardzo energicznej i wytrwałej działalności instruktora p. Eugeniusza Kryczkowskiego, pracującego w tym powiecie. W okręgu Towarzystwa limanowskiego, gdzie również p. Kryczkowski był czynny, przybytek założonych prób wynosi 125. Znacznie, bo o 200, zwiększyła się ilość doświadczeń w powiecie myślenickim, a o 135, w powiecie mieleckim, gdzie do podejmowania prób zachęcał instruktor p. Jan Jurkowski, jak również w powiecie tarnobrzeskim o 151 i w powiecie pilzneńskim o 265. Mniejsze zwiększenia wykazują powiaty bocheński, brzeski, jasielski, gorlicki, krośnieński, tarnowski, wadowicki i rzeszowski. W powiecie kolbu-

szowskim, z którego w roku poprzednim nikt się do prób nie zgłosił, założono prób 36. Zmniejszyła się zaś liczba doświadczeń w powiecie bialskim, dąbrowskim, krakowskim, nowotarskim, nowosądeckim, wielickim i ropczyckim, niewątpliwie z powodu, że liczba czynnych instruktorów była za mała, aby w okolicach, gdzie jeszcze można się spotkać z brakiem zrozumienia korzyści, jakie przynoszą próby polowe i gdzie potrzeba jeszcze energiczniejszej zachęty do wnoszenia zgłoszeń, można było rozwinąć żywszą akcyę

Liczba gospodarstw, w których doświadczenia przeprowadzono, wynosiła 1881. Ponieważ prób założono w ogóle 4067, na jedno gospodarstwo przypada, jak zwykle przeciętnie przeszło 2 doświadczenia. Ilość gospodarstw większych i mniejszych, które brały udział w próbach, przedstawia się jak następuje:

W okręgu Towarzystwa	podjęło próby polowe gospodarstw		
	większych	mniejszych	ogółem
bialskiego	—	28	28
bocheńskiego	2	54	56
brzeskiego	1	96	97
chrzanowskiego	—	44	44
dąbrowskiego	1	17	18
gorlickiego	2	33	35
jasielskiego	2	102	104
kolbuszowskiego	—	17	17
krakowskiego	1	30	31
krośnieńskiego	—	45	45
limanowskiego	—	111	111
mieleckiego	2	99	101
myślenickiego	1	79	80
nowosądeckiego	1	40	41
nowotarskiego	—	16	16
pilzneńskiego	2	247	249
ropczyckiego	1	110	111
rzeszowskiego	1	186	187
tarnobrzeskigo	1	83	84
tarnowskiego	1	90	91
wadowickiego	1	31	32
wielickiego	2	3	5
żywieckiego	—	298	298
	22	1859	1881

W porównaniu z rokiem poprzedzającym zmniejszyła się liczba gospodarstw większych, wykonywujących próby o 16, zaś liczba gospodarstw włościańskich powiększyła się o 388. Przybytek gospodarstw włościańskich jest objawem bardzo pomyślnym, bo wzrosła przez to znacznie liczba tych ognisk, w których gospodarujący mają możność poznawać środki nadające się w miejscowych warunkach do podniesienia produkcyi i wejść w styczność z udzielającymi rad i wskazówek instruktorami. Natomiast ubytek gospodarstw większych jest wielce dla całej akcji niekorzystny, bo wobec zmniejszającej się ilości zgłoszeń do prób z gospodarstw większych coraz trudniej poznawać wady i przymioty nowych odmian przed wprowadzeniem ich do gospodarstw włościańskich, jak również orientować się co do skuteczności nawozów i innych środków w różnych okolicach kraju. Ponieważ przyczyną tego jest niezawodnie tylko chwilowe pewne zrażenie się do prób z powodu wielce niekorzystnego przebiegu pogody w ostatnich latach, należy się spodziewać, że udział większych gospodarstw w próbach, co jest bardzo pożądané, wkrótce się zwiększy.

Z doświadczeń wykonanych w gospodarstwach mniejszych przypada, jak i po inne lata, stosunkowo znaczna ilość na Kółka rolnicze, zapisane na członków Towarzystw okręgowych, jak to widać z następującego zestawienia:

	Ilość Kólek	Liczba członków Kólek
Towarzystwo bialskie . . .	1	6
„ bocheńskie . . .	2	23
„ brzeskie . . .	9	89
„ chrzanowskie . . .	1	2
„ dąbrowskie . . .	1	10
„ gorlickie . . .	4	29
„ jasielskie . . .	5	67
„ krakowskie . . .	5	17
„ krośnieńskie . . .	1	12
„ limanowskie . . .	6	61
„ mieleckie . . .	3	90
„ myślenickie . . .	6	67
„ nowosądeckie . . .	2	28
„ pilzneńskie . . .	11	144
„ ropczyckie . . .	5	62
„ rzeszowskie . . .	16	139
Do przeniesienia . . .	78	846

	Ilość Kólek	Liczba członków Kólek
Z przeniesienia . . .	78	846
Towarzystwo tarnobrzskie . .	5	35
„ tarnowskie . .	5	75
„ wadowickie . .	1	2
„ żywieckie . . .	18	256
	107	1214

W porównaniu z rokiem poprzedzającym zwiększyła się ilość członków Kólek rolniczych, którzy przy zakładaniu doświadczeń korzystali z tych samych praw co rolnicy bezpośrednio zapisani na członków Towarzystw rolniczych o 125, a przeciętnie na każde Kółko przypadało 12 członków biorących udział w próbach. Wobec tego, że się w akcyi, mającej na celu podniesienie produkcji roślinnej, uwzględnia wszystkich członków Kólek rolniczych zachodniej części kraju, zupełnie nieuzasadnionem było zarządzenie przez Ministerstwo rolnictwa, aby z subwencyi stale Komitetowi Towarzystwa rolniczego krakowskiego od szeregu lat przyznawanej na podniesienie uprawy roślin pastewnych wypłacić Zarządowi głównemu Kólek rolniczych 5800 K. Wskutek tego zarządzenia pod koniec roku wydanego, fundusz subwencyjny „Rośliny pastewne“, musiał być zamknięty znacznym niedoborem, bo wynoszącym 9205 K.

Oprócz uszczuplonej subwencyi na podniesienie uprawy roślin pastewnych, inne subwencye państwowe wpłynęły w tej samej wysokości jak w roku poprzednim. Subwencya krajowa na doświadczenia rolnicze podniesioną została z 2000 na 3000 K, a na instruktorów rolnictwa utrzymała się na pierwotnej wysokości 5000 K. Starania o zasiłek na utrzymywanie instruktora łąk i pastwisk oraz na hodowlę roślin uprawnych przez kilka już lat z rzędu podejmowane i w roku 1911 pozostały bez skutku. Kwota ogólna wydana na zakupno i rozsyłkę nasion i nawozów, wynosiła:

w roku 1911	K 38.930 h 05
„ 1910	„ 26.828 „ 78
„ 1909	„ 46.962 „ 72

przeciętny zatem koszt założenia jednej próby wynosił w r. 1911 około 9½ K. Na płace instruktorów wydano 10.991 K 31 h, a na koszt objazdów 9314 K 28 h.

Brak środków nie pozwolił na pomnożenie liczby posad instruktorów, wskutek czego, wobec znacznego powiększenia się ilości

założonych prób, spełnienie obowiązków instruktorskich, szczególnie w okresie wiosennym, było zbyt uciążliwe, tem więcej, że z powodu nie dającego się przewidzieć napływu zgłoszeń z różnych powiatów trudno było czynności równomiernie rozdzielić. O przeciążeniu utrudniającem pracę świadczy podana w następującem zestawieniu ilość prób i dni objazdowych, przypadających na jednego instruktora:

	Ilość doświadczeń	Ilość dni na objazdach
Eugeniusz Kryczkowski	1003	135
Jan Jurkowski	915	92
Teodozy Marcinkiewicz (do 1-go października)	773	45
Julian Słomka	529	57
Tadeusz Bzowski (do 1 maja) .	348	20
Stanisław Leśniewski (od 1-go lipca)	511	59

Od września czynny był jako instruktor pomocniczy p. Roman Dziurzyński (28 dni na objazdach), a od 1 listopada zamianowany został instruktorem Dr. Stanisław Hupka (23 dni na objazdach). Liczba dni spędzonych na wyjazdach w celu zakładania i nadzorowania prób, oraz odbywania pogadanek i wykładów wynosi 460, zatem jest o 100 dni wyższa niż w roku poprzedzającym.

Przebieg pogody był w ogóle bardzo niepomyślny dla doświadczeń. Przedewszystkiem zimna opóźniły znacznie zasiewy w okresie wiosennym, a niezwykle posucha w lecie tamowała rozwój szczególnie liściastych roślin pastewnych i roślin okopowych. Prócz tego w niektórych okolicach wyrządziły znaczne szkody w doświadczeniach grady. Wobec tego z licznych prób nie można było zupełnie otrzymać sprawozdań, a w wielu próbach rezultaty nie są tak wybitne jak w latach o normalnej pogodzie.

Opracowanie sprawozdań do druku, z przyczyn, które nieraz były już wyjaśniane, nie mogło znacznie naprzód postąpić i wydano tylko pracę Dr. Garbowskiego p. t. Choroby roślin w próbach z odmianami w latach 1908 i 1909, a przygotowano do druku wyjątki ze sprawozdań z prób wykonanych w roku 1909. Wydawanie sprawozdań jest wogóle zadaniem bardzo trudnem, gdy liczba pracowników zaledwie wystarcza na spełnianie terminowych czynności bieżących, a na naukowe opracowanie, pomimo corocznie ponawianych starań, jak dotąd nie udało się pozyskać potrzebnych środków. A to nau-

kowe opracowanie jest niezbędne. Nadsyłane bowiem sprawozdania wymagają umiejętnej krytycznej oceny i uzupełnień, które niełatwo się zdobywa. Kosztowne zaś ogłaszanie drukiem surowego, nie opracowanego materiału nie przyniosłoby żadnej korzyści.

A) Próby z nowszemi odmianami roślin.

1. Owies.

Próby z odmianami owsów miały na celu przedewszystkiem rozpowszechnienie odmian co do użyteczności i wymagań w latach poprzednich dobrze już poznanych, a mianowicie szwedzkich odmian Svalöfskich: Złociaka i białego Probsztajskiego. Owsa Złociaka sprowadzono oryginalnego ze Svalöf 2500 *kg*, a reprodukeji krajowej nabyto również 2500 *kg*. Owsa Probsztajskiego oryginalnego sprowadzono 2000 *kg*, a reprodukeji krajowej zakupiono 300 *kg*. Z wypróbowanych dawniej odmian sprowadzono prócz tego ze Svalöf 600 *kg* owsa Zwycięskiego (Sieges), 600 *kg* Bielaka, 300 *kg* Ligowo. Ze względu na to, że owies Złociak, jako odmiana mało wymagająca, bardzo się nadaje do uprawy w gospodarstwach włościańskich, zachęcano mniejsze gospodarstwa do produkeji ziarna tej odmiany na sprzedaż do siewu, przyczem udzielano 100 *kg* nasienia oryginalnego do reprodukeji bezpłatnie, pod warunkiem zwrotu takiej samej ilości ziarna z pierwotnego zbioru.

Z odmian jeszcze nie objętych dawniejszemi próbami sprowadzono: po 100 *kg* owsów Webba, Teodozyi, górskiego Friedrichswertskiego, 1000-dolarowego, chorągiewkowego Selchowskiego i Śląskiego górskiego, 200 *kg* żółtego Lochowa, 50 *kg* owsa najplenniejszego turyńskiego i po 1 buszlu (około 36 litrów) owsów angielskich od Cartera z Londynu: Czarnego gronowego, Białego gronowego, Abundance i 1000-dolarowego. Na podstawie spostrzeżeń zebranych tylko w jednym roku, przytem niezwykle suchym, niepodobna osądzić trafnie użyteczności tych nowopróbowanych odmian, można jednak mniemać, że owsy chorągiewkowy Selchowa oraz śląski górski, okażą się użytecznemi odmianami.

Owisy sprowadzone z Londynu zasiano w celu rozmnażania i poznania plenności w Mydlnikach na glebie glinkowej. Z powodu niezwyklej suszy plony naturalnie nie mogły być wysokie. Wedle sprawozdania p. E. Kolasińskiego, administratora Mydlnik, zbiory

przeliczone na mórg wynosiły w porównaniu z dawniejszymi odmianami:

owies Abundance	810 <i>kg</i>
„ Białły gronowy	790 „
„ Czarny gronowy	740 „
„ 1000-dolarowy	1450 „
„ Szlansztedzki	1790 „
„ Ligowo	1570 „
„ Probstajski biały	1540 „

zatem tylko jeden owies 1000-dolarowy, dorównał w plonie danym odmianom, inne zaś chybiły.

Ogólna ilość zakupionych do prób odmian owsa wynosi 9750 *kg*. Nieznaczłą część z nabytego zapasu użyto do prób w następujących większych gospodarstwach:

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: p. Józef Ziemiński w Mędrzechowie: (odm. Teodozya, Webba, Probstajski, Zwycięski).

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: p. Dr. Józef Szczaniecki, w Kwiatonowicach: (Probstajski biały, Ligowo, Zwycięski, Złociak).

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. Jan Skąpski w Brzeznej: (Złociak, Bielak).

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. br. Jan Przychodzki w Leńczach: (Złociak, Bielak, Probstajski, Webba); p. Marcei Heggenberger w Zakrzówku: (Probstajski, Ligowo, Złociak, Bielak, Turyński, Teodozya).

W okręgu Towarzystwa wielickiego: pp. Stefan Dunikowski w Bilezycach (Bielak, Ligowo, Probstajski, Złociak); Dr. Edmund Wójtowiec w Pychowicach.

Do prób niniejszych, po 25 *kg*, a wyjątkowo 50 *kg* jednej odmiany otrzymali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Jan Ryśka, Józef Wróbel w Bestwinie; Marcin Zontek w Bujakowie; Józef Gałuszka, Karol Gawęda w Czańcu; Antoni Kubica w Rybarzowicach; Szymon Pesda, Michał Kruczek w Szczyrku; Józef Miodoński w Witkowicach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. Jan Fiła, Józef Poradowski w Bogucicach; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Piotr Maciaszek, Piotr Multan, Michał Matyasik, Józef Piec.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. Józef Mączko w Biskupicach radłowskich; Józef Gąsiorek w Biadolinach; Stanisław Giza w Szczurowej; członkowie Kółka rolniczego w Tworówce: Jan Sapił, Jan Kornaś, Aleksander Turek.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Jan Jaśko w Groju.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Moszczenicy; Wojciech First w Rozembarku; Franciszek Mruk, Jan Brach, Józef Gawlik, Konstanty Koperniak, Ludwik Rybczyk, Józef Przybycień w Siarach; Józef Bożek Mszanka.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce; Wojciech Tomasik, Jan Pac, Piotr Hęp w Sądkowej; członkowie Kółka rolniczego w Sowinie: Jan Stasiowski, Józef Gałuszka w Umieszczu; Alojzy Kondej, Izidor Wywiórski, członkowie Kółka rolniczego w Wójkówce; członkowie Kółka rolniczego w Woli dębowieckiej: Jan Proszek, Walery Misiólek, Antonina Jaraczowa; Aniela Jaworowa w Kowalowych; Jan Owsiak w Gąsówce.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Antoni Niepokój w Głowience; Paweł Nawrocki w Odrzykoniu; Wojciech Jaracz w Targowisku.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Franciszek Morono, Jan Mikołajczyk, członkowie Kółka rolniczego w Bronowicach małych; Józef Jarosz, członek Kółka rolniczego w Bronowicach wielkich; Kasper Kopa w Branicach; Jan Gawlik, Franciszek Zięba w Łuczanowicach; Bartłomiej Janik w Modlnicy; Piotr Gajoch w Pleszowie; Józef Noworyta w Zagórze.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. Jan Lach, Franciszek Plek, członkowie Kółka rolniczego w Dobrej; Jan Czop w Koszarach; Andrzej Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa rolniczego mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Białym borze: Michał Czaja, Jan Łazarz; członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: Piotr Rec, Kasper Trela, Jan Mystek, Wojciech Buła, Wojciech Stelmach, Walenty Uzar, Jan Tęczyński, Jan Grzych, Jan Płaza, Adam Szewc; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Bieniek Jan, Walenty Lubera, Michał Dzieciuch, Józef Więcek; Wojciech Jemiola, Jan Rutyna, Mateusz Bauer, Jan Kłoda, Łodarski Stanisław w Małinie; Józef Sadyk, Władysław Duszkiewicz w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Wojciech Tomał, Izidor Zarowski, Stanisław Papiernik, Walenty Wilkołek, Jędrzej Węgrzyn; w Juszczyńie: Józef Sarna, Jan Pacyga, Jan Guzik; członkowie Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Władysław Fornalik, Franciszek Dydała, Piotr Grabowski, Wojciech Pitala; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Kołodziejczyk, Franciszek Firek, Jędrzej Miernik; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: Michał Dziadkowiec, Mikołaj Dziadkowiec, Jan Pilch, Szczepan Druzgała, Stanisław Spyrka.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Janczowej: Jan Stawiarski, Maciej Matusiak, Jan Trybach, Jakób Popardowski; Józef Siatkowski w Głębokiem; członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Jan Turski, Michał Stępień, Jędrzej Stępień, Dominik Stawiarz; Jan Tokarz w Klimkówce

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Wojciech Cieśla w Bańskiej; Jan Madej w Białce; Jakób Firek w Maniowej; Jan Pawluśkiewicz, Michał Skalski, Jan Kuna, Józef Rekucki, Jakób Mrugała, Ignacy Budzyk w Nowym Targu; Jan Szczepaniak w Szczawnicy wyżnej.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy górnej: Jan Dachowski, Stanisław Raś, Józef Kolbusz, Jakób Rakowski, Anna Pacana, Michał Kaput, Wojciech Chajec; członek Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Jan Nykiel; członkowie Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Stanisław Dudek, Adam Kolik, Tomasz Szperka, Franciszek Perz; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcie: Wojciech Czerwiec, Piotr Kleszcz, Adam Gawle, Stanisław Rudel, Franciszek Lis, Franciszek Micek, Adam Lenard, Maksymilian Prokop, Walenty Nowak, Wojciech Ruda; członkowie Kółka rolniczego w Zwierniku: Wojciech Jurek, Józef Hanoch; Jan Pyrsak w Dąbiu; Henryk Papier, Walenty Wierzbicki w Grudny dolnej; Wawrzyniec Gońka, Tomasz Gawroński w Jastrzabce starej; Kazimierz Kapłon w Jodłowej; Franciszek Ziaja w Gorzejowej; Jan Ignarski, Jakób Chwał, Feliks Fybór w Januszkowicach

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Jan Ozga, Aleksander Woskowiec, Paweł Zygmunt, Jan Stefanik, Paulin Lachmann, Jan Wojnarowski, Wojciech Stachura, Jan Tenczar; członkowie Kółka rolniczego w Ko-

zodrzy: Józef Przydział, Marcin Daniel, Wojciech Niemiec, Agata Szkutak; członek Kółka rolniczego w Niedzwiadzie: Jan Maré; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jan Zawisłak, Jan Róg, Agata Grabiec, Michał Malski; Wojciech Wójcik, Andrzej Miłoś w Małej; Konstanty Skóra w Sośnicach; Michał Bies, Jan Krasoń w Stasiówce.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Pysiak, Antoni Kędzior, Walenty Kulasa; członkowie Kółka rolniczego w Futomiu: Walenty Rabczak, Paweł Drewniak. Jan Drewniak, Leonard Rząsa, Jakób Rząsa, Piotr Kustro; członek Kółka rolniczego w Górcie: Marcin Kamiński; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Bryła, Jan Magierski, Anna Drzał, Anna Chwajta, Józef Ryś, Michał Kopeć, Walenty Lech, Stanisław Białek, Bartłomiej Kloc; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Michał Kuźniar, Andrzej Maślanka, Walenty Wierciak; członek Kółka rolniczego w Łęce: Wojciech Kania; członkowie Kółka rolniczego w Malawie: Jan Ślęzak, Walenty Szczepański; członek Kółka rolniczego w Słocinie: Stanisław Stanio; Tomasz Osypka w Staromieściu; Wincenty Tomaka w Trzebownisku; Ferdynand Śliwa, Jan Tęczar, Władysław Władyka w Wysokiej; Wojciech Ferenc w Zalesiu; Michał Gajdek w Raclawówce.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: p. członek Kółka rolniczego w Sobowie: Bolesław Pławiak; członek Kółka rolniczego w Sokolnikach: Franciszek Jastrzębski; członek Kółka rolniczego w Witkowicach: Marcin Wolski; członkowie Kółka rolniczego w Woli Rzeczyckiej: Stanisław Kołodziej, Kazimierz Stelmach, Bolesław Szakalski.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Wojciech Czosnyka, Jan Pis, Franciszek Lamot, Maciej Staś, Józef Radliński, Józef Tadeł (młodszy), Jan Tadeł, Marcin Tryba, Józef Kaimowicz, Jan Słowik; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Michał Rodoń, Jan Halastra, Jan Kielbasa; Karol Kurkowski w Żabnie; Ulaszecki Józef w Wróblowicach; Franciszek Kusior w Przybysławicach; Michał Pałucki, Franciszek Zaklikiewicz w Janowicach; W. Kaczkowski w Radlnej; członkowie Kółka rolniczego w Zaczarni: Wojciech Kuta, Marcin Starzec.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Jan Brzazgacz, Stanisław Kudłacik.

W okręgu Towarzystwa wielickiego: p. Wojciech Skrzeczyński w Zakliczynie.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bładzonce: Andrzej Piasek, Franciszek Paleczny, Antoni Piasek, Mikołaj Pyka; członkowie Kółka rolniczego w Czerlichowie: Wawrzyniec Hankus, Maciej Hankus; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Franciszek Michulec, Jan Jędrzysek, Jędrzej Kastelik, Jan Wróbel, Jan Jaroszek, Józef Bąk, Jędrzej Jędrzejczyk, Rafał Górny, Jan Rozumek, Ignacy Wnętrzak, Andrzej Widuch, Andrzej Jędrzysek; członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Franciszek Wnętrzak, Szymon Marszałek, Franciszek Stasica, Michał Haczek; członek Kółka rolniczego w Kolebach: Wojciech Wdowiak; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Wincenty Boczek, Józef Dyduch, Michał Kobielos, Andrzej Wątroba, Józef Boczek; członkowie Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Szczepan Kliś, Bartłomiej Kliś; członek Kółka rolniczego w Milówce: Andrzej Heziak; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Józef Harężlak, Michał Dybezak, Wojciech Janik, Stanisław Marszałek, Antonina Rzeszotkowa, Michał Wróbel, Michał Skórzak, Marcin Dybezak; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Jan Ścieżka, Wojciech Urbaniec, Jan Zydek, Wincenty Wiewióra, Marcin Czul, Karol Mizia, Józef Gibas, Józef Zydek, Józef Urbaniec; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Paweł Fijak, Andrzej Ciurla, Józef Caputa, Józef Ząbek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Gordaś, Jan Habdas, Franciszek Marszałek, Piotr Stokłosa; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Karol Olszowski, Michał Walaszek, Józef Mieszczak, Józef Harężlak, Wojciech Bąk, Wojciech Harężlak, Jędrzej Barcik; członek Kółka rolniczego w Świnnej: Stanisław Szanda; członek Kółka rolniczego w Siennej: Michał Piątek; Jakób Węglarz w Szarem; członkowie Kółka rolniczego w Koszarawie: Maciej Kamiński, Karol Walezak.

2) Jęczmień.

W próbach z odmianami jęczmienia jarego starano się rozpowszechnić w dalszym ciągu w gospodarstwach mniejszych odmiany: Łabędziak, nadający się bardzo do uprawy na glebach zwięzlejszych i mało wymagający, oraz Hannę nadającą się na gleby lżejsze. Z odmian tych sprowadzono Łabędziaka ze Svalöf 2000 kg, a 1200 kg reprodukeyi krajowej, zaś Hanny 1400 kg z Kwassitz. Z odmian

bardziej wymagających, od dłuższego czasu już do prób udzielanych, sprowadzono ze Swalöf: 500 *kg* jęczmienia książęcego i 500 *kg* Hanusi, a od Heinego 200 *kg* Goldthorpe, prócz tego zaś z krajowych reprodukeyi: 200 *kg* Morawii, 400 *kg* Goldthorpe oraz 300 *kg* Hanusi. Z odmian jeszcze wcale dotąd nie wyznaczanych do prób zakupiono po 100 *kg* odmiany Juwel, Probstajskiego, Webba, Golden-Melon i Lerchenborg jak również 600 *kg* jęczmień Bethgego Nr. I. II. i III, które zaczynają sobie zdobywać dobrą sławę w Niemczech, wreszcie po 1 buszlu jęczmienia Goldthorpe i Prolifie od Cartera z Londynu. Ogólna ilość nabytego jęczmienia wynosi 7800 *kg*.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. Mieczysław Ruebenbauer w Proszówkach. (Goldthorpe, Morawia, Łabędziak.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: p. Antoni Kaszuba z Woli żyrakowskiej (Książęcy, Goldfoil szkocki, Lerchenborg duński).

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Marcelli Heggenberger w Zakrzówku (4 odm.: Goldthorpe, Łabędziak, Morawia, Bethgego).

W okręgu Towarzystwa wielickiego: p. Edmund Wojtowicz w Pychowicach, (Hanna, Łabędziak, Bethgego, Książęcy).

Do prób niniejszych udzielono po 25 *kg* jednej odmiany:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Franciszek Filipek w Bystrej polskiej; Szymon Marek w Szczyrku.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. Członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Jan Jarosz, Jan Lis; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Jakób Pagacz, Andrzej Cebula.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Buczach; Stanisław Szyrna; Andrzej Majzner Olszyny; Roman Klisiewicz w Borzęcinie.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Gustaw Bahr w Alwerni; Melhior Kowalski w Kwaczale; Paweł Mędyk w Mętkowie.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Moszczenicy: Kazimierz Stepień, Leon Gajewski, Jędrzej Dygoń, Aleksander Brach, Piotr Sikora, Jan Kanty Niemiec; członkowie Kółka rolniczego w Rozembarku: Michał Kozioł, Walenty Kucharski, Ks. Łukasz Forystek; Jakób Skwara, Franciszek Marynowski w Mszance; Jakób Tokarczyk w Siarach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Jędrzej Pisala, Józef Lula, Marcin Biernacki; członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Aleksander Sanocki, Michał Dzik, Jan Zychowski, Bartłomiej Słupski, Jakób Sedlak, Piotr Mastej, Wojciech Misiołek, Wojciech Buczyński, Jan Jaracz; Wawrzyniec Drewniak członek Kółka rolniczego w Czeluśnicy; Jan Duda, Józef Gibadło (młodszy) w Wojkówce; Wojciech Hop w Sądkowej; członkowie Kółka rolniczego w Sowinie: Tomasz Szpak, Zygmunt Zapór.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Józef Styś w Potopie; Jan Henczel w Głowience.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bronowicach małych: Franciszek Janowski, Wojciech Sumir; Jan Sendor w Branicach; Józef Taborski w Babicach; Jan Pytel w Rybnej; Wincenty Pazdalski w Grębałowie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: Piotr Ree, ks. Wilhelm Skopiński, Tekla Paskowa, Maciej Konieczny, Józef Barszcz, Wincenty Uzar, Jan Jakóbczyk, Mateusz Sroczyński, Jan Stelmach, Rajmund Borzędowski, Stanisław Niedbała, Jan Karkosza, Walenty Hyjek, Mateusz Uzar, Stanisław Hyjek, Michał Płaza, Jakób Zbieg, Marcin Sołdyga; Jakób Maziarz w Złotnikach; członkowie Kółka rolniczego w Krzemieniu: Bartłomiej Gil, Jan Rozmus, Marcin Stec; członkowie Kółka rolniczego w Białym Borze: Marek Barnaś, Anna Darlak, Jan Kłoda w Malinie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Józef Chudzaszek, Andrzej Kaim, Józef Sołtys, Wojciech Węgrzyn, Józef Wyroba; w Juszczyźnie: Józef Gigoń, Jan Kaczmarezyk, Jan Majchrzak; członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Nowała Józef; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: Jędrzej Gracz, Wincenty Pieron; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Pasternak, Franciszek Kowaleze, Wincenty Bombol.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. p. członkowie Kółka rolniczego w Janczowie: Michał Nowak, Jan Kobylarczyk; członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Jan Wiśniowski, Wojciech Klimek, Józef Turski, Marcin Oracz, Wojciech Stępień, Jakób Oracz, Karol Oracz; Michał Janik w Świniarsku.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Woj-

ciech Cieśla, Józef Cieśla w Bańskiej; Jędrzej Łaś, Jan Szewczyk, Jędrzej Rekucki w Nowym Targu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Jan Czarnowski, Helena Janikowa, Jan Grzesiakowski, Antoni Gromadzki; członkowie Kółka rolniczego w Przerytym borze: Józef Œwiok, Wojciech Kręzel, Michał Wawrzonek, Michał Pazdół, Adam Więś, Stanisław Muraś, Feliks Wawrzonek, Adam Kręzel; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Jan Duślak, Jan Kryczka, Jan Skarbek, Jan Kot, Stanisław Marztas, Stanisław Konieczny, Józef Janicki; Piotr Drygaś w Januszkowicach; Tomasz Prokusi w Głobikówce; Jan Cabaj, Józef Wójtowicz w Grudny dolnej; Jan Raś, Stanisław Brzykowski, Jan Kaput, Antoni Hajduk w Kamienicy górnej; Józef Mijał w Bączalcu.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Jędrzej Gąsior, Piotr Lagosz, Józef Jezior, Wojciech Pasek, Jan Szaflarski; członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Jan Daniel, Błażej Feret, Józef Sado; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Karol Rataj, Wojciech Rataj, Jan Jajko, Piotr Walczyk, Jan Rataj, Paweł Rataj; Michał Gac w Sośnicach; Jakób Kliś, Melhior Ziarnik w Stasiówce; Michał Śliwa w Rzegocinie; Jan Łukasik w Małej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Tomasz Trawka, Michał Lampart, Józef Siwiec, Jan Zięba; członkowie Kółka rolniczego w Futomiu: Dominik Sieńko, Wawrzyniec Leśniak, Marcin Maciołek, Kazimierz Rzaśa, Feliks Rybka; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Antoni Ziemiński, Jan Ziemiński, Jan Puc, Jan Mazur (młodszy), Jędrzej Krupa, Józef Lecki, Józef Ulak, Michał Gawel, Paweł Ziemiński; członek Kółka rolniczego w Górcze: Jan Ślusarz; członek Kółka rolniczego w Łukawcu, Walenty Rogala; członek Kółka rolniczego w Łęce: Jan Wołos; członkowie Kółka rolniczego w Malawie: Walenty Wilk, Józef Rajcert, Tomasz Inglot; członek Kółka rolniczego w Zarzeczcu: Wojciech Wilk; Władysław Mijał w Dobrzechowie; Józef Koczab w Piekarówce; Wojciech Beściak w Słocinie; Maciej Pierzchała, Andrzej Krupa, Jan Niemiec w Wysokiej.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: p. p. członkowie Kółka rolniczego Woli Rzeczyckiej: Bolesław Szakalski, Franciszek Wojtowicz, Wojciech Kołodziej; członkowie Kółka rolni-

czego w Sobowie: Gerwazy Motyka, Józef Nowak; Walenty Duma w Jeziorkach; Jan Stachura w Sokolnikach; Stanisław Gunia w Wrzawach, Feliks Gębala w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Wojciech Czosnyka, Michał Tadel, Wojciech Tadel, Szczepan Podstawski, Franciszek Warchoń (młodszy), Wojciech Bułat, Wojciech Malec, Franciszek Warchoń; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Paweł Czosnyka, Paweł Szatko, Jędrzej Karaskiewicz; Józef Ulaszecki w Wróblowicach; Józef Biskup, Jan Szpala, członkowie Kółka rolniczego w Janowicach; członek Kółka rolniczego w Zaczarni: Jędrzej Marszałek; Stanisław Ziewacz w Szczepanowicach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego; pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Józef Karkoszka, Jakób Sordyl.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Kazimierz Rzeźniczak; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Jędrzej Kastelik Nd. 141, Władysław Marszałek, Jan Gąsiorek (2 dośw.); członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Bartłomiej Stasica Nd. 120, Andrzej Marszałek, Michał Stasica; członkowie Kółka rolniczego w Kolebach: Karol Hylński, Michał Wrenzel; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Piotr Watroba, Jan Łaciak; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Karol Suchoń, Józef Rzeszółtko, Michał Biegun, Jan Œwikła, Jan Olszowski, Piotr Dybeza, Wojciech Hareźlak, Wincenty Gach, Marcin Habdas; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Józef Cyrnal, Zofia Kurnik, Jan Urbaniec, Józef Wiewióra; członek Kółka rolniczego w Piętrzykowicach: Antoni Baron; członek Kółka rolniczego w Miłowce: Antoni Witos; członek Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stasica; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik, Mikołaj Firleta, Wojciech Rus, Karol Haczekiewicz; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Wróbel, Józef Mrozek, Józef Górny, Jan Baczeński; członek Kółka rolniczego w Siennej: Jan Hankus; członek Kółka rolniczego w Koszarawie: Wojciech Sitarz.

Do prób z jęczmieniem ozimym, który coraz chętniej bywa uprawiany w gospodarstwach mniejszych, nabyto krajowej produkeyi odmiany „Złoty róg“ z Łakty i 200 kg z Grodkowic. Z zakupionej ilości otrzymali do próby po 25 kg:

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Michał Dzieciuch, Walenty Lubera, Józef Wiącek; Władysław Duszkiewicz w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Stanisław Białas, Jan Bulsa, Józef Miłoś, Stanisław Potyrała w Grudnie górnej; Helena Dziedzic w Kamienicy dolnej; Klemens Markowicz w Łękach górnych; Józef Maziarka w Dęboszynie; Stanisław Świętoń w Głobikówce.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. Jan Pasewicz, Wojciech Wójcik w Małej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Wojciech Kuśper, Jędrzej Rab; członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej grodeckiej: Jakób Mularz, Antoni Włodyka; Augustyn Kuraś w Łukawcu; Władysław Mijał w Dobrzechowie.

W Okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: członek Kółka rolniczego w Woli rzeczyciej: Ignacy Styczyński.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach: Franciszek Nawrocki, Stanisław Szatko.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Jan Gawron, Jan Kubica; członkowie Kółka rolniczego w Trzebini: Michał Kos, Maciej Koziół, Michał Szczyrk, Szczepan Wrzeszcz, Stanisław Zyzak.

3) *Pszenica.*

Próby z nowszymi odmianami pszenicy ozimej, jak zwykle utrudnione były z powodu niemożności sprowadzenia na czas właściwy do siewu ziarna z dalszych stron. Ponieważ doświadczenia lat poprzednich w ogóle wykazały, że najpewniej udają się krajowe ostki, a odmiany zagraniczne z powodu ostrzejszego klimatu i słabszej kultury zbyt często zawodzą, nabyto do prób tylko zaaklimatyzowane odmiany krajowe, prawie wyłącznie w celu rozpowszechnienia ich w gospodarstwach włościańskich, a mianowicie: 3000 *kg* Elity w Grodkowicach, 1500 *kg* ostki w Mikulicach, 1000 *kg* ostki w Łącku i 2400 *kg* wysokolitewki w Boguchwale, prócz tego 500 *kg* Wandy i 500 *kg* Żmudki w Mydlnikach, oraz 100 *kg* białki (bezoostnej) w Mikulicach. Wszystkich odmian razem zakupiono zatem 9950 *kg*. Na podstawie plonów uzyskanych w roku 1911 z pszenic zasianych w próbach w jesieni roku poprzedniego można przypusz-

czać, że pszenica Żmudka, wyhodowana przez prof. Rogoyskiego w Mydlnikach z kłosów, przywiezionych przez prof. Janczewskiego ze Żmudzi, nada się dobrze do uprawy na glebach lżejszych o słabszej kulturze, a więc dla gospodarstw mniejszych, które na takich glebach odpowiedniejszych z natury dla żyta, pragną uprawiać pszenicę, aby mieć ziarno własne.

W gospodarstwach większych założono z odmianami pszenicy następujące próby:

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: Inż. Stanisław Zaykowski w Cermnej. (odm.: Mikulicka, Grodkowicka, Wanda).

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: Zarząd dóbr Dzików: (Wanda, Białka, Mikulicka, Wysokolitewka).

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Marcei Heggenberger w Twierdzy-Wieprzu: (Wanda, Białka, Mikulicka, Wysokolitewka).

Do prób mniejszych w gospodarstwach włościańskich otrzymali po 25 *kg* jednej odmiany:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Franciszek Filipek w Bystrej; Jan Kowalczyk w Lipniku.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Joachim Bolek, Jakób Jazek, Piotr Lis, Jan Lis, Jan Mazur, Jędrzej Płader, Wojciech Płader, Józef Poradowski; członkowie Kółka rolniczego w Jazach: Jan Biernat, Tomasz Kowalczyk, Wawrzyniec Wojaś; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Piotr Brzytwa, Andrzej Cebula, Jan Głowacki, Michał Matyasik, Jakób Pagacz, Jan Piec, Józef Piec, Józef Rachwał; członek Kółka rolniczego w Królówce, Sebastian Biłoś; Marcin Mleko w Niepołomicach.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Wojciech Bodura, Jakób Franczyk, Wawrzyniec Gajda, Franciszek Gawlik, Maciej Jeleń, Kazimierz Kądziołka, Wojciech Musiał, Józef Pabian, Kasper Pabian, Marcin Pabian Józef Rylewicz; członek Kółka rolniczego w Jurkowie: Wojciech Malina; członkowie Kółka rolniczego w Olszynie: Jędrzej Majzner, Józef Trytek, Ludwik Winiarski, Wincenty Wojtas; członkowie Kółka rolniczego w Tworkowej: Jan Brzęk, Michał Górski, Jan Mikołajski; Tomasz Barwiołek w Tymowej; Roman Klisiewicz w Borzęcinie; Stanisław Kubała, Jan Bujak w Maszkienicach; Marcin Liro, Jan Mączka, Józef Mączka w Biskupicach radłowskich; Ignacy Staszko, w Działach; Józef Wróbel w Jaworsku.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. członkowie Towarzystwa: Franciszek Bramboszcz w Chrzanowie; Jan Czak, Jan Jaśko, Jan Kadłuczka w Groju; Jan Głównia w Bołecinie; Andrzej Kopeć, Melchior Kowalski, Józef Pierzynka w Kwaczale; Wojciech Matocha w Regulicach; Paweł Mendyk, Józef Wójcik, Piotr Wójcik w Mętkowie.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bolesławiu: Maciej Bernat, Andrzej Kaczor, Jan Misiaszek, Szczepan Skoczylas; Ignacy Jakus w Dąbrówkach breńskich; Jan Kogut w Wólce grądzkiej; Władysław Miękinia w Laskówce.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Marcin Biernacki, Wojciech Goleń, Jędrzej Pisula, Wojciech Uram; członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Wojciech Jaracz, Karol Kostka, Filip Kurdziel, Jan Kurdziel, Jan Osika, Jan Stanek (młodszy), Aniela Jawor w Kowalowach; Jan Madejczyk w Wróblowie.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. członkowie: Antoni Ciechowicz, Ludwik Filipowicz, Wojciech Orzech w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Branicach: Jan Pszczoła, Kasper Ropa; Kasper Frankiewicz w Krzysztoporzycach; Franciszek Kapcia, Andrzej Maj, Franciszek Zięba w Łuczanowicach.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Wojkówce: Jan Ducla, Jan Jarzyna, Alojzy Kondel, Izidor Radwański, Karol Radwański, Alojzy Wywiórski; Michał Folta, Wojciech Typrowicz w Odrzykoniu; Józef Guzik w Łękach; Walenty Hejnar w Głowience.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Szymon Jarosz, Franciszek Pleń; członkowie Kółka rolniczego w Jodłowniku: Sebastian Broda, Jan Drożdż, Józef Wysopal; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem-Lasociach: Jan Leśniak, Antoni Śliwa, Kazimierz Śliwa, Stanisław Szczepkowski; członkowie Kółka rolniczego w Męcinie: Jan Fiut, Jan Gawlik, Maciej Jabłoński, Stanisław Lupa, Jan Oleksy, Maciej Pocięcha, Jan Smoleń, Józef Smoleń, Maciej Smoleń, Jakób Smoleń, Maciej Wójtowicz, Jan Woźniak, Marcin Woźniak; członkowie Kółka rolniczego w Mszanie dolnej: Maciej Łabuś, Walenty Świerk, Jan Szyналиk; członkowie Kółka rolniczego w Niedźwiedziu: Marcin Go-

dawski, Sebastian Kowalezyk; członek Kółka rolniczego w Rybiu nowem: Szymon Styrnal; członkowie Kółka rolniczego w Witowie: Jędrzej Perz, Jan Szwaja.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Stanisław Hyjek, Jan Mystek, Stanisław Mystek, Piotr Ree, Mateusz Sroczyński, Michał Płaza, Antoni Rzeźnik; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Marya Arciszewska, Marcin Bogdan, Jan Ginter, Józef Jemioła, Franciszka Kostecka, Jan Koziel, Michał Dzieciuch, Walenty Lubera, Jan Michno, Michał Moskal, Szymon Osioł, Konstanty Popiel, Michał Stadnik, Marcin Stec, Antonina Sęklowa, Tomasz Świniuch, Józef Strzelczyk, Józef Wiącek; Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach, Jan Przewrocki w Rzochowie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Jędrzej Braś, Józef Chrajcek, Adam Podoba; Jakób Druzgała w Peimiu; Aleksander Molek w Makowie.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Janczowej: Tomasz Śliwa, Józef Woleński; członkowie Kółka rolniczego w Trzycieży: Jakób Gołąb, Józef Hojnar, Wojciech Klimek, Paweł Kubisz, Jakób Oracz, Karol Oracz, Piotr Oracz, Jędrzej Stępień, Wojciech Stępień, Piotr Świerat, Józef Wesołowicz, Maciej Władan, Jędrzej Żeliszewski; Michał Janik w Świniarsku.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Wojciech Łaś w Gronkowie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Wojciech Balasa, Wojciech Koźlik, Paweł Olsza, Józef Pluta, Marcin Pluta (starszy i młodszy), Stanisław Wilczyński; członek Kółka rolniczego w Dulczówce: Mieczysław Misiewicz; członek Kółka rolniczego w Jodłowej: Józef Nock; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Wojciech Czarnawski, Marek Czyś, Ignacy Maziarka, Jan Nowak, Jan Nykiel, Jakób Podlarski; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Walenty Chłopek; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Władysław Jeleń, Jan Sbarbek; członkowie Kółka rolniczego w Zwierniku: Józef Jarosz, Andrzej Lesiak; Jędrzej Augustyn w Jaźwiniach; Tomasz Augustyn, Józef Czarnik, Andrzej Jurek, Wojciech Kantor, Wojciech Kielbasa, Józef Mieczek, Józef Podraza, Michał Podraza, Tomasz Podraza, Michał Tarczoń w Łękach dolnych; Jan Białaz, Jan Balsa, Jan Cielec, Jan Czabaj, Wojciech Piątek, Stanisław Poty-

rała, Józef Wojtowicz w Grudnie górnej; Kazimierz Błoniarz, Józef Kolbusz, Jan Raś, Ignacy Rumaniak w Kamienicy górnej; Michał Chytaj w Borowej; Józef Gawlik, Jan Jurek, Józef Kasprzyk, Michał Morawski, Andrzej Szwaja w Zwierniku; Tomasz Gawroński w Jastrzębce; M. Kabaj w Głobikówce; Józef Krężel, Wojciech Krężel, Stanisław Miraś, Adam Latała, Franciszek Perz, Adam Wiś, Jan Żmuda w Przerytym Borze; Stanisław Nowak, Stanisław Synowiec w Smarzowej; Józef Nowicki w Bączalce; Jan Pyziak w Dąbiu.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Marcin Daniel, Marcin Dorak, Jan Feret, Jan Krajewski, Stanisław Krajewski, Szymon Łęcała, Wojciech Niemiec; członkowie Kółka rolniczego w Niedźwizdzie: Jan Balicz, Tomasz Koziół; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Kasper Rączkowski, Antoni Chmiel, Jakób Grabiec, Józef Ochał, Paweł Rataj, Kazimierz Zawislak; Michał Bieś, Jan Kędzior, Jakób Klis w Stasiówce: Jan Duranek, Jędrzej Gąsior, Jędrzej Gąsior (drugi), Piotr Langosz, Franciszek Reguła, Wojciech Szczepkowiec, Jan Wojnarowski, Tomasz Wojnarowski, Paweł Zygmunt w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Antoni Jaworski, Antoni Kędzior, Walenty Kulasa, Wojciech Kuna; członkowie Kółka rolniczego w Dąbrowie: Józef Baran, Jan Długosz, Tomasz Majka; członek Kółka rolniczego w Górcie: Wojciech Szary; członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Michał Gunia; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Michał Gaweł, Marcin Komorowski, Michał Koziół, Jan Kuźniar, Józef Mikosz; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Antoni Baran; członek Kółka rolniczego w Terliczce: Wawrzyniec Szuberka; członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej grod: Marcin Dziadosz, Marcin Król, Jan Mazaj, Jan Niemiec; Andrzej Barko w Terliczce; Jan Koczela w Przedmieściu Strzyżowskim; Franciszek Lech w Staroniwie; Jakób Madryś w Zabratówce; Ludwik Mierzwa w Trzebownisku; Franciszek Pawlik w Dobrzechowie; Jan Płodzień w Chmielniku; Maciej Opaliński w Zgłobniu; Franciszek Szalacha w Zwiężycy; Walenty Wilk w Maławie.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. Józef Furtak w Rozalinie; Wojciech Gołojuch w Dąbrowicy; Maryan Kucharski w Grębowie; Wojciech Lechowski w Pniowie; Feliks Madej w Baranowie; Marcin Wolski w Witkowicach.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dąbrowce infułackiej: Jan Broda starszy i młod-

szy, Józef Broda, Piotr Broda, Marcin Lisocki; członek Kółka rolniczego w Koszycach małych: Franciszek Nawrocki; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Franciszek Ferek, Józef Potrawa; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej górze: Jędrzej Broda, Wawrzyniec Dychtoń, Wojciech Nawrocki, Tomasz Ptak, Jakób Tutaj, Józef Tutaj.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach Szczepan Fąferko, Michał Kudłacik.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Ludwik Kastelik, Józef Rozumek; członek Kółka rolniczego w Czernichowie Jan Hankus; członek Kółka rolniczego w Kamesznicy: Michał Zawada; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Michał Baca, Wojciech Pająk; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Michał Białek, Michał Habdas, Wojciech Holbój, Józef Stokłosa; członek Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Józef Misik; członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Franciszek Mrowiec; Józef Ruś, Józef Walatek w Rychwałdzie; Paweł Piecuch w Ostrem.

Oprócz prób z odmianami pszenicy ozimej, wykonano znaczną ilość prób z odmianami pszenicy jarej, do których zgłaszano się liczniej niż w latach poprzednich, z powodu niekorzystnego stanu pszenicy ozimej w wielu okolicach kraju. Ponieważ na pszenicach jarych wyrządza zwykle znaczne szkody niezmiarka, zaniechano sprowadzania odmian dawniej próbowanych, które w próbach niezmiarka stałe niszczyła, a starano się wybrać odmiany znoszące późniejszy siew i odznaczające się mniejszymi wymaganiami. Sprowadzono więc 500 *kg* jarej ostki Strubego, 150 *kg* jarej gółki Heinego, 200 *kg* górskiej Friedrichswertskiej, oraz 100 *kg* bardziej grymaśnej odmiany Japhet, czyli ogółem 950 *kg*. Z tego zapasu otrzymali do wypróbowania:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Jan Kubala w Szczyrku.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członek Kółka rolniczego w Tworkowej: p. Wojciech Górski; członek Kółka rolniczego w Tymowej: p. Jakób Barwiółek.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Walenty Sanokowski w Warzycach.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Kazimierz Wojdyłło w Modlniczce; Tomasz Słaboń w Modlnicy.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej Jan Lach; Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: p. członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Perłowski.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. Stanisław Sypek w Jaworniku.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Przerzynie: Adam Krężel; członkowie Kółka rolniczego w Siedliskach: Józef Wileczyński, Władysław Gawroński; członek Kółka rolniczego w Wiewiórcy: Jan Rydel; Władysław Grębski w Jodłowej.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Józef Jezior, Aleksander Woskowicz; członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Józef Przydział.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Antoni Zborowski; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: pp. Sebastian Błond, Jan Łaciak; członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Jędrzej Janik.

Spóźniony zasiew na wiosnę, jak również brak opadów w lecie sprawiły, że z prób o użyteczności wybranych odmian nie pewnego nie można wnosić, co zaś do odporności w obec niezmiarki, to żadna z odmian próbowanych się nie wyróżniła.

4. Żyto.

Do prób z odmianami żyta wpłynęło zgłoszeń znacznie więcej niż w roku poprzednim, tak że wypadło nabyć ilość żyta przeszło dwa razy większą, bo 11.500 *kg*, z czego przypada na żyto Hanne, sprowadzone z Kwassitz 2000 *kg*, polskie grodkowickie 2000 *kg*, oraz na krajowe reprodukuje żyta petkuskiego 4500 *kg* i zelandzkiego 3000 *kg*.

W większych gospodarstwach próby z odmianami żyta podjęli:

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: Zarząd dóbr Boguchwała (petkuskie i zelandzkie).

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: Zarząd dóbr Dzików (Zelandzkie); p. Bolesław Weiss w Dąbiu (Petkuskie).

Do prób w gospodarstwach mniejszych otrzymali po 25 *kg*:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Michał Cieślak, Jan Przybyło w Salmopolu; Paweł Godyń w Starej wsi; Józef Sękowski w Brzeszczach; Marcin Zontek w Bujakowie.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Franciszek Data, Jan Fita, Jan Jarosz, Franciszek Kaczmarczyk, Jakób Kula, Jędrzej Kumar, Stanisław Pajak, Jan Plader, Tomasz Plader, Jan Rataj, Jan Serafin, Józef Spyрка; członkowie Kółka rolniczego w Jazach: Jan Skóra, Stanisław Skóra, Franciszek Taroń; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Jan Dziedzic, Jan Pieć, Piotr Maciaszek, Piotr Multan, Jan Słonina, Ignacy Słonina, Andrzej Wiśniowski; Józef Brzegowy w Królówce.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jurkowie: Józef Kozdroń, Franciszek Osiecki; członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Kasper Kudra, Jędrzej Osmęda, Stanisław Jasiński, Wiktor Rylewicz; członkowie Kółka rolniczego w Maszkienicach: Michał Boryczko, Marcin Liszek, Antoni Rudek; członkowie Kółka rolniczego w Olszynch: Wawrzyniec Karpiel, Józef Pierzchała, Józef Pałach; Stanisław Górski w Tworkowej; Marcin Grzabel w Tymowej; Józef Niedzielski w Jadownikach; Jędrzej Sproski w Faliszowicach; Piotr Ząbkowski w Zawadzie uszewskiej.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Tomasz Czak, Tomasz Janik, Franciszek Jaśko, Szymon Kadłuczka w Grojcu; Ignacy Ganobis, Maciej Ganobis, Antoni Radko, Jan Radko w Byczynie; Jan Kasperezyk, Jakób Kosowski, Wincenty Lelito, Wincenty Pajak w Mętkowie; Franciszek Koźmin, Stanisław Koźmin w Kątach; Bartłomiej Urbańczyk, Jan Urbańczyk w Kwaczale; Jan Zarzyna w Kościeleu.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bolesławiu: Maciej Bernat, Wojciech Curyło, Zofia Dymon, Jan Kargól, Piotr Łysik, Jan Wróbel; Ignacy Jakus w Dąbrówkach breńskich; Szymon Korzec w Wulce grądzkiej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Antoni Biernacki, Franciszek Dłuski, Jakób Myśliwy, Paweł Polak, Jan Sanocki; członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Paweł Piątkowski, Piotr Szudy; Jan Skwarło w Gliniku polskim; Jan Stasiowski w Sowinie.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Jakób Cichowicz, Józef Drozd, Józef Gaweł, Gabryel Jarosz, Michał Miazga, Szymon Preneta, Józef Orzech, Ludwik Węgrzyn, Jan Zapala; Marcin Dolski w Kłapówce; Paweł Marek w Porębach kupiańskich.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brańcach: Józef Kostocha, Michał Podolecki; Jan Gawlik, Stanisław Luty w Łuczanowicach.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Wojkówce: Ignacy Tenczar, Marya Wywiórska; Jan Furtek, Wojciech Jurasz w Targowiskach; Wojciech Jaracz w Suchodole; Jan Kubit w Głownie; Franciszek Żolna w Białobrzegach.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Jan Chalcarz, Józef Chalcarz, Jan Jarosz, Michał Kordeczko, Jan Kudłacz, Stanisław Kudłacz, Jan Lach; członek Kółka rolniczego w Jodłowniku: Julian Lizak; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem-Lasocicach: Franciszek Drożdż, Franciszek Kowacz, Jędrzej Piechowicz, Marek Szczepkowski, Wojciech Szczepkowski, Jan Zajac; członkowie Kółka rolniczego w Mszanie dolnej: Józef Stachura, Michał Weisło; członek Kółka rolniczego w Niedźwiedziu: Jan Bulig; członkowie Kółka rolniczego w Rybiu nowem: Józef Karczmarczyk, Józef Styrnał; Józef Biedroń w Przyszowej; Wojciech Gawlik, Józefa Jabłońska, Jakób Jacek, Walenty Kureczab, Józef Lupa, Józef Oleksy, Piotr Wójtowicz, Wojciech Wójtowicz w Męcinie; Andrzej Król, Stanisław Król, Stanisław Sułkowski w Roztoce; Jędrzej Kutaj w Kostrzy Ryjach; Wojciech Wsół w Koninie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwi narodowej: Piotr Ree, Marcin Sołdyga, Michał Sroczyński, Jan Tęczyński, Kasper Trela; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Józef Antończyk, Michał Bogdan, Jan Gwryś, Piotr Kozioł, Michał Michno, Anna Moskalowa, Józef Muniak, Jan Perłowski, Franciszek Pyzikiewicz, Franciszek Sitek, Michał Stadnik, Jan Stawarski, Michał Strzelczyk, Michał Zygmunt; Mateusz Bauer w Chorzelowie; Paweł Nowicki w Rzochowie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Ks. Józef Bienias, Józef Fornalik, Karol Kurowski, Piotr Kurowski, Andrzej Łapa, Paweł Podoba, Jan Polewka, Stanisław Polewka, Józef Sołtys, Stanisław Łypek, Wojciech Tomal, Andrzej Węgrzyn, Andrzej Wilkołek, Walenty Wilkołek, Jan Woźniak, Józef Wyroba; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Jan Buda, Józef Kołodziejczyk, Franciszek Kowalczyk, Szymon Miernik; członkowie Kółka rolniczego w Makowie: Jan Bryndza, Andrzej Mglej, Józef Mglej, Wojciech Szkolak; członkowie

Kółka rolniczego w Pcimiu: Jędrzej Dziadkowiec, Jędrzej Gracz; członek Kółka rolniczego w Zawoju: Józef Chowaniak; Jan Guzik, Michał Drobny, Jan Mosur, Jan Pacyga, Józef Sarna, Antoni Stec w Juszczyźnie.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Janczowej: Jan Popardowski, Jędrzej Zuchowicz; członkowie Kółka rolniczego w Trzycieży: Jan Brydzeński, Jan Oracz, Marcin Oracz, Jan Turski, Józef Turski.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Wojciech Cieśla w Bańskiej; Antoni Dudziński, Jędrzej Łaś, Jan Pawluśkiewicz, Michał Skalski, ks. Michał Wawrzynowski w Nowym Targu; Jan Kaczmarczyk w Sromowcach, Jakób Hubica w Hubie; Franciszek Łukaszczyk w Białce; Jan Świder w Białym Dunajcu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Paweł Gawle, Józef Kodek, Józef Kutzuba, Józef Niziołek, Józef Ogrodnik, Franciszek Pluta, Dominik Wilczyński; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Andrzej Berek, Józef Berek, Katarzyna Berkowa, Wojciech Berek, Jan Czarnawski, Józef Szczepański; członkowie Kółka rolniczego w Zwierniku: Jakób Gawroński, Tomasz Niziołek; Jan Ciołek, Michał Jeleń, Jan Kokoszka, Andrzej Wałęga w Wiewiórcy; Wojciech Ćwik, Piotr Grzech, Kazimierz Skówron, Adam Krężel w Przerytych Borze; Jan Dachowski, Anna Pacana, Ignacy Raś w Kamienicy górnej; Władysław Gawroński, Józef Nowak w Siedliskach; Walenty Goleba, W. Mieczek w Łękach dolnych; Augustyn Grela, Józef Papier, Jan Pietrzycki, Michał Wojtowicz, Jan Zima w Grudnie górnej; Tomasz Gruszowski, Michał Jachym w Jastrząbce; Józef Maziarka w Demboszynie; Adam Mataj w Dąbiu; Józef Niemiec w Gembiczynie; Jan Prynakowski w Róży; Stanisław Świętoń w Głobikówce; Antoni Szczepanowski w Brzostku; J. Wojtyga w Łękach górnych.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Michał Chmiel, Paulin Lachman, Wojciech Pasek, Ambroży Raś, Wojciech Stachura, Jan Stefanik; członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Jan Daniel, Feliks Feret, Józef Maciejko, Michał Maciejko, Michał Przydział, Wincenty Ziarko; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Błażej Kosek, Jan Rataj, Wojciech Rataj; Józef Budziwojski, Walenty Budziwojski w Rzegocinie; Jan Krasoń w Stasiówce; Michał Gac, Jan Śliwa w Sośnicach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Michał Dzierżak, Jan Jaworski, Michał Lampart, Karol Sitarz, Józef Szezęch, Tomasz Trawka; członkowie Kółka rolniczego w Dobrzechowie: Michał Włodyka, Kazimierz Włodyka; członek Kółka rolniczego w Górze: Franciszek Rzeszótke; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Broda, Józef Ciasnocha, Józef Kurcek, Jan Puc; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Marcin Reszczyński, Marcin Sierzęga; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Józef Czopik; członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej grod: Tomasz Grodzki, Jan Majkutowski, Jan Maltosz, Ferdynand Śliwa, Walenty Strzępek, Władysław Włodyka; Piotr Dodolak w Trzebowniku; Jan Lenar w Handzlówce; Szymon Nalepa w Zgłobniu; Franciszek Łyszczaż w Przedmieściu Strzyż; Jan Pietraszek, Tomasz Więcek w Terliczce; Walenty Smela w Połomyji; Jan Tomaka w Staromieściu.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Józef Białas, Franciszek Dryka, Jan Dryka, Wojciech Dryka, Andrzej Kosmala, Andrzej Kozdęba, Józef Kozdęba, Mikołaj Kozdęba, Wojciech Kozdęba, Jan Małek, Michał Małek, Wojciech Małek, Marcin Maziarz, Wojciech Małek, (drugi), Jan Piwiński, Józef Tomeczyk, Władysław Urbaniak, Wojciech Urbaniak, Antoni Urbaniak, Franciszek Witoń, Michał Wolan, Wojciech Wolan, Jan Zbyrad, Michał Zbyrad, Wojciech Zbyrad; członek Kółka rolniczego w Sobowie: Kasper Maciąg; członkowie Kółka rolniczego w Sokolnikach: Zygmunt Czerepak, Stanisław Hara, Władysław Hara, Dominik Kulig, Adam Motyka, Józef Robak, Piotr Sławek, Józef Świątek, Grzegorz Wójcik; członkowie Kółka rolniczego w Rozalinie; Jan Bystrzyk, Piotr Tomeczyk; członek Kółka rolniczego w Woli rzeczyckiej: Jan Wójtowicz; Marcin Pierog w Kamieniu; Jan Rębisz w Grębowie; Jan Szkutnik w Wulce zalesz.; Michał Śpiewak w Antoniowie; Józef Twórz w Dąbrowicy; Józef Więcek w Suchorzowie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dąbrówce infułackiej: Andrzej Florek, Ignacy Florek, Józef Moleczyk, Tomasz Pochroń, Szczepan Ptak, Jan Szywała, Józef Wiśniewski starszy, Józef Wiśniewski młodszy, Tadeusz Żmuda; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Jan Halastra, Paweł Czosnyka, Marcin Przybyło, Jakób Szatko, Paweł Szatko; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej Górze: Maciej Dychtoń, Jan Jeż.

Maciej Kawula, Franciszek Kukliński, Paweł Molezyk, Jędrzej Mleczo, Jan Strzesak; Franciszek Kusior w Przybysławicach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Antoni Babiński, Jan Brzazgacz, Kasper Matejko, Władysław Matejko, Tomasz Prus, Jan Sordyl.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Czernichowie: Franciszek Drożdżik, Wawrzyniec Hankus, Jan Klis, Michał Pszczółka, Jan Zontek; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Duda, Józef Gąsiorek, Andrzej Kastelik, Józef Marszałek, Franciszek Michulec, Michał Michulec, Franciszek Walaszek; członek Kółka rolniczego w Kamesznicy: Maciej Hyla; członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Stanisław Kubaszkowski, Józef Kudzia, Franciszek Stasica, Michał Stasica; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Jan Dyduch, Anna Kachel, Kasper Kocur, Jan Krawczyk, Jan Kubieniec, Józef Kubieniec, Jan Łaciak, Szymon Okruta, Józef Starczyński; członkowie Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Jan Kłęka, Franciszek Kliś, Jan Kliś, Szczepan Kliś, Michał Kos, Jan Zemezak; członkowie Kółka rolniczego w Miłowce: Józef Kąkol starszy, Marcin Stasica, Karol Talik, Wojciech Talik, Franciszek Wajdziak, Marcin Wilczek, Józef Zwoliński; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Kudzia, Szczepan Lejówka, Jan Stokłosa, Józef Stokłosa, Franciszek Symicek; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Karol Baran, Andrzej Ciurla, Antoni Ciurla; członkowie Kółka rolniczego w Pewli ślemieńskiej: Franciszek Bek, Wojciech Beczek, Wojciech Pach, Józef Ścieżka, Wojciech Wiewióra, Józef Żydek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Piotr Górny, Karol Haczekiewicz, Jan Habdas, Wojciech Kastelik, Anna Łobodowa, Franciszek Marszałek, Franciszek Pietyra, Józef Pylik, Józef Walatek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Wincenty Bąk, Józef Barcik (N. 2), Józef Barcik (N. 5), Jan Ciurla, Józef Mieszczak, Rozalia Siwek; Karol Dybeżak w Pewli małej; Jan Górny w Łodygowicach; Michał Pawlus w Zabłociu.

5) *Ziemniaki.*

Wedle planu od szeregu lat wykonywanego, doświadczenia z odmianami ziemniaków miały na celu poznanie na stałych polach prób odmian nowszych i wyprodukowania materiału, nadającego się do prób mniejszych, zakładanych w celu rozpowszechnienia odmian wypróbowanych, najwięcej się nadających do uprawy na różnych

glebach. Odmian nowych zakupiono 2200 *kg* od Dołkowskiego i Syna w Nowej wsi, oraz w Niemczech 500 *kg* odmiany prof. Woltmann selekcyjnej Lochowa, 900 *kg* odmian Böhma od Stieffa z Neumühl, oraz 200 *kg* od Heinego z Hadmersleben. Najnowsze te odmiany rozdzielono celem wypróbowania między stałe pola prób w Boguchwale, w Brzezny, Luboczy, Łąckie, Przyborowiu i Mydlnikach, oraz nowo założone w Korabnikach i w Jurczycach. Do prób zaś mniejszych nabyto: 1900 *kg* w Boguchwale, 11600 *kg* w Brzezny, 3000 *kg* w Luboczy, 3700 *kg* w Łąckie, 6200 *kg* w Przyborowiu, 3850 *kg* w Mydlnikach, oraz 2400 w Krzeszowicach, 1100 *kg* w Towarzystwie rolniczym okręgowym jasielskim i 2050 *kg* w Zawadzie. Cały zapas ziemniaków zakupionych do prób wynosił 39600 *kg*.

Zbiór nowszych odmian ziemniaków.

Nazwa odmiany	Przeciętny plon z 1 ara (25 <i>kg</i> ziemniaków) w kilogramach					
	Mydlniki ¹	Mydlniki ²	Lubocza	Bogu- chwala	Brzezna	Przybo- rowie
Świtez	171·5	117·0	205·0	224·5	153·0	195·0
Bonar	236·8	136·5	—	189·5	141·5	230·0
Wohltmann Lochowa	270·2	146·2	205·0	172·5	145·0	209·5
Królewicz	246·0	147·6	206·0	—	124·0	222·0
Potentat	247·0	130·4	181·0	—	110·0	222·0
Senator	288·0	148·0	120·0	—	114·0	243·0
Attyk	263·0	203·4	199·0	—	112·0	228·0
Cedon	262·0	114·0	179·0	—	86·0	255·0
Farys	225·0	133·6	144·0	—	122·0	236·0
Soliman	280·0	164·0	110·0	—	115·0	212·0
Gedymin	237·0	153·6	206·0	—	128·0	240·0
Fortunat	253·0	142·0	132·0	164·0	109·0	174·0
Erfolg	134·5	103·5	—	160·5	117·0	168·5
Undine	84·0	74·0	—	—	—	—
Wodan	151·0	162·4	—	—	—	—
Vater Rhein	169·7	142·0	—	164·0	136·5	173·5
Schnellerts	176·5	139·5	—	—	82·5	—
Ideal	156·2	91·2	—	—	—	—
Hassia	169·0	118·5	—	175·0	166·0	184·0
Brocken	146·5	108·0	172·5	—	—	—
Schladener Ruhm	146·0	104·5	112·0	—	—	—

¹ na glinie lössowej, ² na dyluwialnym piasku.

Z powodu posuchy zbiory ziemniaków w próbach były na ogół zbyt niskie, aby można ocenić wartość nowych odmian, po raz pierwszy próbowanych. W porównaniu z dawniejszą późną odmianą, pełną, „Świtez“ i wczesną Bonar, oraz selekcyjną odmianą Lochowa, wyhodowaną z dawnej odmiany i w Galicyi dosyć rozpowszechnionej, prof. Woltman, dały te nowe odmiany z 25 *kg* bulw wysadzonych, w Mydlnikach, w Luboczy, w Przyborowiu, w Brzeznej i w Boguchwale plony zebrane w powyższem zestawieniu.

Próby z odmianami ziemniaków w większych gospodarstwach wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. Mieczysław Ruebenbauer w Proszówkach.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Witold Lewicki w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: p. Antoni Kaszuba w Woli Żyrakowskiej.

W okręgu Towarzystwa wielickiego: pp. Dr. Edmund Wójtowicz w Pychowicach, Cezary Haller w Jurezycach, Adam Morozowski w Korabnikach.

Do wypróbowania w gospodarstwach mniejszych otrzymali przeważnie dwie odmiany po 50 *kg* każdej:

W okręgu Towarzystwa bialskiego pp. Franciszek Filipek w Bystrej polskiej; Jan Ryszka, Józef Wróbel, Antoni Wieczorkiewicz w Bestwinie; Józef Gałuszka, Karol Gawęda w Czańcu; Antoni Kubica w Rybarzowicach; Jan Przybyła w Salmopolu; Jakób Przybyła, Michał Kruczek, Szymon Marek, Walenty Polak, Szymon Pezda w Szezyrku.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach; Jan Pląder, Jan Lis; Jan Jarosz w Mikuszowicach.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego pp. członek Kółka rolniczego w Jadownikach, Stanisław Owsiak; członkowie Kółka rolniczego w Olszynach: Ignacy Chrapnieta, Władysław Sieński, Wojciech Sieński, Józef Fryłek, Stanisław Wojtas, Jan Huk, Jan Wojtas ze Sukmania, Józef Bugajski, Józef Pierzchała; Maksymilian Kalarus, w Czehowie, Michał Górski w Tworkowej, Walenty Mleczek w Jaworsku; Józef Gąsiorek w Białolinach radłowskich.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. Kazimierz Stępień w Moszczenicy; Józef Bożek w Mszance; Jakób Tokarczyk w Siarach.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Jan Głównia, Feliks Kuchta, Wojciech Kocot w Bołęcinie, ks. Jakób Kamiński w Chrzanowie; Andrzej Kopeć, Melchior Kowalski, Józef Pierzynka w Kwaczale; Stanisław Koźmin w Kątach, Paweł Mendyk, Piotr Wójcik w Mętkowie; Wojciech Małocha w Regulicach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Michał Mędrek, Marcin Biernacki, członek Kółka rolniczego w Sowinie: Józef Liszka; członkowie Kółka rolniczego w Woli dębieckiej: Maciej Paluch, Franciszek Rumienny, Jan Stanek; Jan Madejczyk w Wróblowej; członkowie Kółka rolniczego w Wojtkówce: Jan Duda, Izydor Wywiórski, Jan Błażejowski, Józef Gibadło; Aniela Jaworowa w Kowalowych.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Jan Sendor, Kasper Ropa w Branicach, Jan Kraja, czł. K. r. w Bronowicach małych; Franciszek Zegost, Tomasz Gnatkiewicz czł. K. r. w Toniach, Marcin Szydło w Wadowie.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej: Tomasz Lach; członkowie Kółka rolniczego w Roztoce: Stanisław Król, Andrzej Król; Marcin Koza w Koszarach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Piotr Ree, Tekla Paskowa, Jan Mystek, Wojciech Buła, Jan Jakóbezyk, Mateusz Sroczyński, Stanisław Mystek, Jan Teczyński, Jan Karkosza, Mateusz Uzar, Stanisław Hyjek, Michał Płaza, Antoni Rzeźnik, Rajmund Borzędowski; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Michał Cyran, Jan Bieniek, Antonina Szynklowa, Jan Rozmus, Jan Rutyna, Bartłomiej Skóra, Jan Stawarski, Konstanty Popiel, Franciszka Kostecka, Michał Zygmunt, Michał Dzieciuch, Bartłomiej Gil, Wojciech Jemioła, Andrzej Nowicki, Łukasz Osmala, Józef Więcek; Kazimierz Pawlikowski i Jan Duszkiewicz w Złotnikach; członkowie Kółka rolniczego w Białym Borze: Michał Czaja, Jan Łazarz, Bronisław Moskal.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: ks. Józef Bienias, Wojciech Tomal, Józef Chudaszek, Andrzej Kaim, Izydor Kurowski, Stanisław Kurowski, Tomasz Łapa, Jan Poliwka, Walenty Wilkołek; członkowie Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Władysław Formalik, Jan Kleszcz; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Kołodziejczyk, Józef Pasternak, Franciszek Firek, Franciszek Kowalezyk, Jan Buda, Jędrzej Miernik, Szymon Miernik; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: Michał Dziadkowiec, Mikołaj Dziadkowiec, Jan

Pileh, Szczepan Druzgała, Jędrzej Gracz, Józef Kolbiarz, Stanisław Szpyrka, Wincenty Pieron, Jakób Druzgała; Jan Guzik, Jan Majchrzak, Jan Pacyga, Jan Kaczmarczyk, Józef Sarna w Juszczyńie.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Janczowej: Jędrzej Zuchowicz, Jan Kobyłarczyk; członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Jędrzej Zeliżewski, Piotr Adamezyk, Jakób Ukasik, Jan Oracz, Józef Wesołowicz, Piotr Matusik, Jan Brydzeński, Piotr Świerad; Jan Tokarz, Klimkówka.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Jan Gaździaak w Maniowy.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Bączalce: Józef Mijał; członek Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Helena Jasikowa; członkowie Kółka rolniczego w Siedliskach: Józef Wilczyński, Michał Józefowicz, Tadeusz Traciłowski, Władysław Gawroński, Józef Kudłacz, Wojciech Zdziarski, Wojciech Kurez, Jan Smoła, Wojciech Bułat, Katarzyna Chajcowa, Józef Kurez, Grzegorz Synowiecki, Anna Dobrowolska, Michał Kowalik, Józef Korasadowicz; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórce: Jan Skarbek, Jan Tarczewski, Karol Persak, Tomasz Kizior, Stanisław Konieczny; członkowie Kółka rolniczego w Zwierniku: Jędrzej Sznaja, Franciszek Gawlik, Tomasz Gęza, Szczepan Morawski, Józef Lebryk, Łukasz Szerek, Tomasz Kizior, Franciszek Pawlik, Wojciech Olszewski, Jan Uram w Januszkowicach, Anna Pacana, Kazimierz Błoniarz, Ignacy Raś w Kamienicy górnej; Józef Miłoś, Jan Cielec w Grudny górnej; Franciszek Ziaja w Gorzejowej; Leonard Serwiński w Opacionce.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Aleksander Woskowicz, Antoni Frodyna, Wojciech Stachura; członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Feliks Feret, Jan Feret, Błażej Feret, Michał Maciejko; członek Kółka rolniczego w Niedźwiadzie: Jan Marć; członek Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jan Walczyk; Jan Śliwa w Sośnicach; Jan Krasoń w Stasiówce.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Budziwoju: Wojciech Drażek; członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Marcin Lampart, Antoni Kędzior, Michał Lampart, Jan Pyziak, Jan Ziembra; członek Kółka rolniczego w Górze: Antoni Grała; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Pue, Jan Ziemiński, Michał Kopeć, Józef Ulak; członek Kółka rolniczego w Słocinie: Stanisław Kielar; członek Kółka rolniczego w Zabra-

tówce: Jan Sroka; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Marcin Dereń; Karol Merklinger, Marcin Reszczyński w Łukawcu; Władysław Władyka, Antoni Władyka w Wysokiej; Marcin Wojciechowski w Raclawówce.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Woli Rzeczyckiej; Franciszek Wójtowicz, Stanisław Łasaniec, Jan Wójtowicz.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach małych: Stanisław Szatko, Józef Bednarz, Wojciech Nytko, Wojciech Czosnyka, Wojciech Tadel, Józef Tadel (średni), Antoni Warehoł; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Marcin Przybyło, Jan Jachem, Stanisław Marek, Jędrzej Marek, Jan Michalski, Paweł Szatko; Karol Kurkowski w Żabnie; członkowie Kółka roln. w Janowicach: Michał Pałucki, Jan Szpala, Franciszek Zaklikiewicz, Franciszek Kocik, Stanisław Łyszczarz; W. Kaczkowski w Radlnej; Józef Soboń w Szczepanowicach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Franciszek Zieliński członek Kółka roln. w Roczynach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bładzonce: Ignacy Mak, Paweł Małysa, Maciej Rzeźniczak; członkowie Kółka rolniczego w Czernichowie: Otton Duszek, Wojciech Martyniak, Michał Hankus, Michał Furtak, Jan Hankus, Marcin Hankus, Marcin Zemezak; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Jan Duda, Józef Gąsiorek, Michał Górny, Ludwik Kastelik, Wincenty Olszowski, Wojciech Jaroczek, Józef Cyganik; członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Józef Szezotka, Maciej Kubica, Franciszek Stasica, Jędrzej Haczek, Józef Iwanek, Jan Kurnik, Wojciech Baczyński; członkowie Kółka rolniczego w Kołbach: Emanuel Toman, Jan Caputa, Jakób Caputa; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Starczała, Józef Kubieniec, Józef Pożycki, Marcin Kwaśny, Wojciech Pajak; członkowie Kółka rolniczego w Miłowie: Wojciech Biegun, Józef Kąkol; członek Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckiem: Maciej Kliś; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stokłosa, Jan Gąsiorek, Szczepan Lejawka, Józef Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Karol Dybezak, Józef Wróbel, Józef Pastor; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Jan Ścieżka, Jan Pach, Józef Wiewióra, Franciszek Krzak, Augustyn Ścieżka, Antoni Żydek, Michał Wiewióra L. d. 50, Jan Wiewióra, Jan Szwed, Wojciech Szwed, Wincenty Penekiewicz, Wojciech Ścieżka, Jan Biernatek,

Michał Wiewióra; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Karol Baron, Karol Kliś, Karol Sowa; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Piotr Górny, Karol Haczkiewicz, Melchior Wiewióra, Józef Stokłoska, Piotr Dudek, Józef Mieszczek, Wincenty Gąsiorek, Józef Rus, Jan Gęga, Michał Cebat, Józef Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Ścieżka, Jan Wątroba, Franciszek Hyliński, Franciszek Rodak, Józef Pyelik, Jan Hareźlak; członek Kółka rolniczego w Świnnej: Michał Wajdeczka; członek Kółka rolniczego w Koszarawie: Jan Lach.

7) Buraki pastewne, marchew i karpiele.

W staraniach o podniesienie w gospodarstwach włościańskich uprawy buraków pastewnych, jak i w latach poprzednich, spotkano się z trudnościami na razie niełatwymi do usunięcia, przedewszystkiem z brakami w uprawie i obróbce, które są powodem, że plony buraków pastewnych w gospodarstwach włościańskich są stosunkowo bardzo niskie. Zauważono jednak równocześnie, że wcale często mniejszy rolnik zbiera liche plony z powodu, że nabywa nasienie o bardzo małej wartości użytkowej. Dlatego też nie zaniechano przyjmowania zgłoszeń na próby z odmianami buraków, chociaż trudno się spodziewać, aby się w tych próbach udało zebrać wskazówki co do użyteczności rozmaitych odmian. W obec tego, że zgłoszeń było wiele, zakupiono wogóle 180 *kg* nasienia buraczanego, dając pierwszeństwo wypróbowanym odmianom: Ideałom Kirschego, półcukrowym, i Eckendorfskim. Z nowszych odmian sprowadzono w niewielkiej ilości szwedzkie Salzbayjna ze Svalöf, Veni vidi vici, Mohrenweisera, walce cukrowe z Friedrichswert, żółte olbrzymie itp. Z powodu posuchy plony wszystkich odmian były bardzo niskie. Nasienia marchwi sprowadzono 5 *kg* od Cartera z Londynu w odmianach 100 cetnarowa i żółta pomarańczowa, 5 *kg* białej Arnima z Crieven i 1 *kg* olbrzymiej Pabsta. Prócz tego sprowadzono około 30 *kg* nasienia różnych odmian karpiei szwedzkich, angielskich i niemieckich, w celu rozdzielenia na próbę nasienia w okolicach, gdzie karpiele stale są uprawiane z nasienia własnej produkeyi.

Do prób z odmianami buraków otrzymali przeważnie po 1 *kg* nasienia w dwóch odmianach:

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. inż. Stanisław Zaykowski w Czernej.

W okręgu Towarzystwa bialskiego posiadłości mniejsze: p. Antoni Kubica w Rybarzowicach

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Jan Koziół w Jadownikach podg.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Michał Matyasik, Adam Piec, Józef Piec, Piotr Maciaszek, Piotr Multan, Andrzej Cebula, Jakób Pa-gacz; członkowie Kółka rolniczego w Bogueicach: Franciszek Bartnik, Jan Rataj, Tomasz Pląder, Józef Szpyrka, Jan Fiła, Jan Przyborowski; Jan Jarosz w Mikluszowicach.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Józef Pierzynka w Kwaczale; Antoni Noworyta w Źródłach.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: p. członek Kółka rolniczego w Moszczenicy: Leon Dzikiewicz.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. Wojciech Hop w Sądkowy; Walenty Sanokowski, Piotr Sanokowski w Warzycach.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Józef Styś w Potopie.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Paweł Sendor, Franciszek Kapcia w Łuczanowicach.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Koszarach: Jan Czop; członkowie Kółka rolniczego w Jodłowniku: Jan Drozd i Jan Broda.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: Marcin Stec; członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: Jan Jakubczyk, Wojciech Stelmach, Stanisław Mystek, Walenty Uzar, Jan Stelmach, Jan Karkosza, Jan Grzych, Jan Płaza, Adam Szewc; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Wojciech Jemioła, Konstanty Popiel, Bartłomiej Skóra; Jakób Maziarz, Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Jan Poliwka; członkowie Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Józef Nawała, Wojciech Pitala; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: Szczepan Druzgała, Michał Dziadkowiec, Jędrzej Gracz, Wincenty Pieron.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. Jan Tokarz w Klimkowie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Przerytym borze: Franciszek Krężel, Antoni Składzień, Józef Trojak, Kazimierz Skowron; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Wojciech Czerwiec, Jędrzej Mikrut, Ludwik Kleszcz, Karol Persak, Wojciech Babski, Jadwiga Kleszcz, Wojciech

Ruda; członek Kółka rolniczego w Zwierniku: Michał Morawski; Józef Maziarka w Dęboszynie; Jan Garstka w Opacionce; Józef Maziarka w Jodłowej; Józef Janicki, Jan Uram, Jędrzej Uram w Januszkowicach.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Józef Maciejko, Wincenty Ziarko, Marcin Daniel, Feliks Feret, Jan Feret; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jakób Totoń, Józef Walczyk, Józef Drozd, Kazimierz Zawiaślak.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Budziwoju: Wojciech Drażek; członkowie Kółka rolniczego w Łukowcu: Andrzej Maślanka, Walenty Wiereiak; członek Kółka rolniczego w Malawie: Józef Rajcet; członkowie Kółka rolniczego w Trzebownisku: Wincenty Tomaka, Franciszek Kloc; Franciszek Skarbowski, Franciszek Szala w Staromieściu.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. Marcin Wolski w Witkowicach; Styczyński Ignacy, Bolesław Szukalski w Woli rzeczyckiej.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Krzyżu: Paweł Wapiennik; Józef Biskup, Michał Pałucki, Kasper Wiśniewski w Janowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Kazimierz Rzeźniczak; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Bartłomiej Kubieniec, Sebastyan Błond; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Szczepan Stokłosa, Józef Stokłosa, Franciszek Matysiak, Wojciech Piątek; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Jan Ścieżka, Jan Biernatek.

Próby z odmianami marchwi pastewnej wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Krzczowie: Adam Piec.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: prezes Kółka rolniczego w Olszynie: ks. Marcin Florek.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Wojciech Hop w Sądkowej.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Rozmus, Jan Rutyna; Jan Kłoda w Maliniu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Michał Kabaj w Głobikówce; Józef Walczyński członek Kółka rolniczego w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Piotr Kurowski, Stanisław Sypek; Jan Guzik w Juszczynie

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Malawie: Jan Ślęzak, Julian Beck.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. Marcin Wolski w Witkowicach; Bolesław Szukalski w Woli rzączyckiej.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach małych: Wojciech Malec, Franciszek Nawrocki, Wojciech Nytko, Józef Tadel, Marcin Tryba, Antoni Warchoń; członkowie Kółka rolniczego w Janowicach: Józef Biskup, Jan Szpala, Kasper Wiśniewski, Franciszek Zaklikiewicz; członek Kółka rolniczego w Zaczarni: Jędrzej Marszałek; Franciszek Kusior w Przybysławicach

7) *Rośliny pastewne liściaste.*

W celu rozszerzenia uprawy roślin na paszę w gospodarstwach włościańskich i umożliwienia przez to lepszego wyżywienia inwentarza, starano się na licznych próbach demonstrować korzyści, jakie można osiągnąć przez uprawę mniej znanych pastewnych roślin liściastych, jak konieczyzny szwedzkiej, konieczyzny czerwonej jednokosnej, lucerny, końskiego zębu oraz mieszkanki zimowej, złożonej z żyta S-to Jańskiego i wyki kosmatej. Konieczynę szwedzką wprowadzono w miejscowościach, w których z powodu braku wapna w glebie oraz wielkiej zwięzłości ziemi, zbytnej wilgotności, konieczyzna czerwona źle się udaje i często zawodzi. Rezultaty nowych prób będą znane dopiero w roku 1912. Z prób, wykonanych w latach poprzednich, sądzić jednak wolno, że uprawa konieczyzny szwedzkiej będzie się coraz więcej rozpowszechniała. O bardzo dobrych zbiorach konieczyzny szwedzkiej doniesiono w licznych sprawozdaniach, w niektórych tylko znalazła się uwaga, że byłoby konieczynę szwedzką mniej chętnie spożywało. W zakładaniu lucerników dopomagano tylko w tych wypadkach, gdy z badań na miejscu lub opisów gleby można było osądzić, że lucerna może się dobrze udać. Liczniejsze próby z końskim zębem zakładane w miejscowościach w których roślina ta mało jeszcze była znana, wszystkie bez wyjątku spełniły cel, w jakim były wykonane, mianowicie wskazały, jak pożyteczną może być uprawa tej rośliny. W nadsyłanych też sprawozdaniach, we wszystkich bez wyjątku, podnoszono wielki zbiór,

jaki może dać koński ząb i korzystny wpływ na wydatek mleka u krów. Koński ząb dawano do prób amerykańskich i afrykańskich; prawdopodobnie afrykański będzie się lepiej nadawał do uprawy na glebach suchszych, a jako szybciej się rozwijający nada się do zasiewu obok amerykańskiego. na wcześniejszy użytek. Wielkie powodzenie miały również próbne zasiewy żyta świętojańskiego z wyką kosmatą na wczesną zieloną paszę. W nadsyłanych sprawozdaniach podnoszono: możność uzyskania dobrego zbioru paszy wcześniej na wiosnę, jak również możność uprawiania po sprzęcie mieszanki ozimej końskiego zębu lub ziemniaków. W dwóch tylko sprawozdaniach znalazła się wzmianka, że bydło niechętnie mieszankę jadło, niewątpliwie z powodu zbyt późnego sprzętu. O użyteczności uprawy takiej mieszanki ozimej w gospodarstwach włościańskich świadczy fakt, że każdy, kto ją na próbę posiał, zostawił część do sprzętu na nasienie. Ponieważ wskutek wysypiania się nasienia wyki kosmatej, może się rola zachwacić, wypadnie w przyszłości doradzać przeznaczanie na stałą uprawę wyki kosmatej z żytem na nasienie osobnych kawałków pola. Oprócz tego wykonano próby z nowemi odmianami wyki siewnej, słodkiej i szarej sprowadzonymi ze Svalöf oraz próby z uprawą żywokostu szorstkiego, kaukazskiego i rajgrasu jednorocznego, oraz z licznemi odmianami kapusty pastewnej. Próbne zasiewy rajgrasu ucierpiały bardzo z powodu posuchy, tam gdzie stan pogody był przyjaźniejszy wyrósł jednak rajgras przed pierwszym skoszeniem na wysokość 70 cm.

Do prób z roślinami liściastemi pastwnemi zakupiono różnemasiona w ilościach następujących:

konieczyny szwedzkiej	314 kg
lucerny siewnej	115 „
końskiego zębu	550 „
wyki siewnej	600 „
grochu	550 „
wyki kosmatej (piaskowej)	1605 „
żyta świętojańskiego	2270 „
nasion traw do mieszanek	210 „
konieczyny do mieszanek	90 „

Nasienie konieczyny szwedzkiej do próbnej uprawy otrzymali:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Roman Klisiewicz w Borzęcinie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. Franciszek Maziarz w Sieklówce; Walenty Sanokowski, Piotr Sanokowski w Warzycach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: Józef Barszcz, Walenty Uzar, Wojciech Ruła, Wincenty Uzar, Stanisław Niedbała, Jan Karosza, Jan Płaza, Antoni Rzeźniczak, Adam Szewc; Władysław Duszakiewicz w Złotnikach; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Rozmus, Marcin Stec.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: Władysław Kołodziejczyk w Dolnej wsi.

W okręgu Towarzystwa nowo-sądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Mateusz Bochenek, Wojciech Stępień.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Jan Żmuda, Adam Sałata, Antoni Składzień, Stanisław Krężel, Adam Wiś, Adam Kollig, Kazimierz Skowron; Michał Kabaj w Głobikówce.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Kasper Bączkowski, Wojciech Bączkowski, Jan Jezior w Ociece; Konstanty Skóra w Sośnicach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Ziemiński, Józef Lecki, Andrzej Rąb; członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Józef Siwiec, Jan Siwiec, Jan Pietrucha; Jan Tęczak w Wysokiej.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: członek Kółka rolniczego w Cyganach: p. Franciszek Dryka.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Czernichowie: Otton Duszek, Michał Hankus; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Duda, Franciszek Michulec, Józef Gąsiorek, Michał Górny, Józef Kastelik N. d. 141, Ludwik Kastelik, Jędrzej Kastelik N. d. 141, Jan Jędrzysek, Jędrzej Kastelik N. d. 408, Wincenty Olszowski, Józef Bąk, Władysław Marszałek, Rafał Górny, Stanisław Beruciak; członek Kółka rolniczego w Kocurowie: Bartłomiej Stasica; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Starczała, Józef Dyduch, Andrzej Wątroba, Bartłomiej Kubieniec, Wojciech Pajak; członek Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Bartłomiej Kliś; członek Kółka rolniczego w Milówce: Tomasz Jeleśniański; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stokłosa, Jan Micherda, Szczepan

Stokłosa, Józef Tomaszek, Józef Gąsiorek, Józef Siwek, Jan Stokłosa, Józef Piela, Józef Stokłosa; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Marcin Czał, Józef Gibas; członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Antoni Baron; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Jan Habdas, Wojciech Kastelik, Melhior Wiewióra, Wincenty Gąsiorek; członek Kółka rolniczego w Rychwałdku: Szczepan Barcik.

Mieszankę konieczyzny szwedzkiej z konieczyzną jednokosną zasiali na próbę:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Wincenty Polak w Szczyrku.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Czernichowie: Wojciech Martyniak; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Jędrzej Kastelik N. d. 409, Jan Jaroszek, Jędrzej Jędrzejczyk; członek Kółka rolniczego w Kocurówie: Józef Muś; członkowie Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Michał Koś, Jan Kliś; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej, Zofia Kurnik, Jan Zydek, Jan Pach, Wojciech Ścieżka; członek Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Mazok, Jan Baczeński, Jakób Węglarz w Szarem.

Do zakładania lucerników otrzymali wskazówki i nasienie:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: ks. Adolf Albin w Chełmie; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Piotr Maciaszek, Andrzej Cebula.

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Brzeszczach: Wojciech Sarna; Marcin Zontek w Bukowie.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Olszynie: ks. Marcin Florek; Józef Kobylecki w Borzęcinie; członek Kółka rolniczego w Tworkowej, Jan Pudełko.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Jan Głównia w Bołecinie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Woli dębowskiej: Wojciech Pykosz, Walenty Sanokowski, Piotr Sanokowski w Warzycach; Jan Wywiórski, Aleksander Świerad członkowie Kółka rolniczego w Wójkówce.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. Jan Drozd i Jan Broda w Jodłowniku; Jan Gancarczyk w Jastrzębiu.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: p. Władysław Duszkiewicz w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Jędrzej Zeliszewski, Paweł Kubisz; Oskar Bonkowiec-Sittauer w Chełmie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Andrzej Uram w Januszkowicach; Józef Maziarka w Jodłowej.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: p. członek Kółka rolniczego w Brzezinach: Jędrzej Gąsior.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chmielniku Wojciech Szela, członek Kółka rolniczego w Łące, Jan Ciasnocha.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: p. członek Kółka rolniczego w Cyganach: Jan Dryka.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Jędrzej Marek, Jan Olszówka; Józef Biskup w Janowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. członek Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Pożycki

Nasienie końskiego zębu otrzymali do próbnego zasiewu:

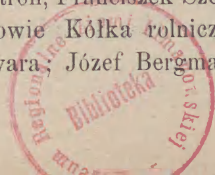
W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Antoni Wiczorkowicz w Bestwinie.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Jan Rataj, Jakób Dindorf.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Wincenty Pająk w Miętkowie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. członek Kółka rolniczego w Woli dębowskiej: Filip Kurdziel.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Białobrzegach: Franciszek Żoła, Jan Szubra; członkowie Kółka rolniczego w Głowience: Jan Markiewicz, Jan Kubit, Wojciech Kubit, Wojciech Markiewicz, Franciszek Markiewicz, Michał Zajdel, Walenty Hejnar, Jan Henczel, Franciszek Czeka, Walenty Kubit; członkowie Kółka rolniczego w Krościenku: Franciszek Miezin, Tomasz Stachyrak; członkowie Kółka rolniczego w Iwoniezu: Jan Szajna, Henryk Półchłopek, Szymon Rygiel; członkowie Kółka rolniczego w Odrzykoniu: Jan Nawrocki, Wojciech Typrowicz, Józef Nawrocki, Józef Urbanek, Szymon Cebula, ks. Ernest Świątek; członkowie Kółka rolniczego w Suchodole: Franciszek Szubra (starszy), Franciszek Kustroń, Franciszek Szeliga, Wojciech Guzik, Stanisław Jurczyk; członkowie Kółka rolniczego w Targowiskach: Wojciech Jurasz, Jan Skwara, Józef Bergman w Krośnie;

Benedykt Malinowski w Kopytowej; Franciszek Bęben w Polance; Stanisław Wilk w Wrocance; Andrzej Kubit w Żarnowcu.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Toniach: Michał Gnutkiewicz; Paweł Sendor w Łuczanowicach; Bartłomiej Janik w Modlnicy; Marcin Szydło w Wadowie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: ks. Wilhelm Skopiński, Kasper Trela, Wojciech Kuła, Walenty Uzar, Mateusz Sroczyński, Rajmund Borzędowski, Stanisław Niedbała, Walenty Hyjek, Mateusz Uzar, Adam Szewe, Marcin Sołdya.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. członek Kółka rolniczego w Peimiu: Michał Dziadkowiec

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. Oskar Bonkowiec-Sittauer w Chelmie.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Jan Pawluśkiewicz w Nowym Targu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Józef Trojak; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Józef Wilczyński; Michał Kabaj w Głobikówce; Jan Skarbek w Wiewiórcu.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. Władysław Mijał, członek Kółka rolniczego w Dobrzeczkowie; członkowie Kółka rolnicze w Malawie: Tomasz Inglot, Jan Ślęzak, Julian Beck.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: p. członek Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jakób Toloń.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Sobowie: Gerwazy Motyka, Franciszek Kępa, Kasper Maciąg, Józef Nowak; Jan Kaczak w Kaczakach.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: członek Kółka roln. w Koszycach małych: Wojciech Czosnyka.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. członek Kółka rolniczego w Roczynach: Tomasz Próz.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego pp: członek Kółka rolniczego w Bładzonce: M. Rzeźniczak; członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Franciszek Michulec; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Wojciech Boczek, Józef Kubieniec, Bartłomiej Kubieniec, Piotr Wątroba, Sebastian Blond, Jan Pochopień, Wojciech Pająk; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech

Kastelik; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Mazak, Józef Mieszczeck.

Próbe z zasiewem wyki kosmatej z żytem świętojańskim wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego pp.: Franciszek Filippek w Bystrej; Jan Kowalczyk w Lipniku; Wojciech Sarna w Brzeszczach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp.: Jadwiga Niwicka w Zawadzie; członek Kółka rolniczego w Jazach: Franciszek Czuma; członkowie Kółka rolniczego w Królówce: Sebastian Biłoś, Józef Brzegowy, Andrzej Cebula

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp.: członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Stanisław Jasiński, Jakób Kukla, Michał Kuna, Stanisław Matara, Józef Pabian, Kasper Pabian; członek Kółka rolniczego w Olszynch: ks. Marcin Florek; Michał Górski w Tworkowej; Marcin Kluba, Michał Korzuch w Tymowej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp.: członek Kółka rolniczego w Głębokiej: Józef Pięta; członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Jędrzej Jaracz.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp.: Jan Furtek w Targowiskach; Wojciech Jaracz w Suchodole; Antoni Niepokój w Głowience.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp.: członkowie Kółka rolniczego w Jodłowniku: Sebastian Broda, Wojciech Gacal, Jan Śliwa; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem Lasocicach: Jan Dziedzic, Wojciech Dziedzic, Jan Skwarczek, Błażej Szczepkowski, Michał Węgrzyn; członek Kółka rolniczego w Rybiu nowem: ks. Władysław Dobrowolski; Wojciech Bielski w Sadku; Jędrzej Kutaj w Kostrzy-Ryjach; Andrzej Król, Stanisław Król w Roztoce; Kazimierz Trzupek w Mstowie; Maciej Wójtowicz w Męcinie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp.: członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: ks. Józef Bienias, Jędrzej Braś, Andrzej Kaim, Stanisław Papiernik, Paweł Podoba, Stanisław Sypek; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Kołodziejczyk, Franciszek Kowalcze, Szymon Miernik; Jędrzej Dziadkiewicz w Peimiu; Piotr Grabowski w Krzyszkowicach; Jan Mosur, Józef Sarna w Juszczyne.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. Jan Duszkiewicz, Władysław Duszkiewicz, Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach; Jan Kłoda w Maliniu.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: członek Kółka rolniczego w Trzyciezu: p. Jakób Gołab.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Wojciech Cieśla w Bańskiej; Wojciech Łaś w Gronkowie.

W okręgu Towarzystwa pilźnieńskiego: pp. Stanisław Augustyn, Stanisław Chodor, Józef Mieczek, Michał Podraza w Łękach dolnych; Helena Berek w Kamienicy dolnej; Michał Kabaj w Głobikówce; Karol Pyrzak w Wiewiórcy; Józef Wileczyński, Wojciech Żdziarski w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Niedźwiadzie: Tomasz Bieszczad; członek Kółka rolniczego w Wiercanach: Jan Czarnik; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Antoni Chmiel, Karol Rataj; Jan Pasewicz w Małej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Jaworski, Wojciech Kuna, Jan Pietrucha, Jan Pyziak, Józef Ziaja; członek Kółka rolniczego w Górcy: Jan Kloc; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Michał Kozieł, Jan Kurcek, Wojciech Kuśper, Jędrzej Rąb, Jędrzej Ryczywół, Jan Niemiec; członek Kółka rolniczego w Terliczy: Tomasz Więcek; Józef Kaczub w Piekarówce; Franciszek Łyszezan w Przedmieściu Strzyżowskiem; Marcin Reszczyński w Łukawcu; Wincenty Tomaka w Trzebownisku.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Janowicach: Józef Biskup, Karol Jarosz, Stanisław Łyszezan, Michał Pałucki; członek Kółka rolniczego w Krzyżu: Michał Sasak; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej Górcy: Jędrzej Broda, Jan Kukliński, Wojciech Nawrocki; Stanisław Bryndza, Jan Nowak, Józef Ulaniecki w Wróblowicach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Michał Kubica w Piotrowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kocurówce: Wojciech Baezyński, Michał Stasica, Wojciech Stasica, Jan Szemik; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Sebastian Błond, Józef Dyduch, Paweł Dyduch, Michał Kubielas, Jan Łaciak, Jan Pochocień, Jadwiga Pająk, Józef Porzycki, Józef Starczyła; członkowie Kółka rolniczego w Miłówce: Wojciech Biegun, Michał Jeleśniański, Józef Kąkol młodszy; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Paweł Fijak, Jan Pytlik; członkowie Kółka rolniczego w Świnnej: Karol Dziki, Stanisław Dziki, Józef Gałuszka, Stanisław Szanda, Franciszek Tent-

schert; członek Kółka rolniczego w Trzebini: Jan Koziół; Karol Dybezak w Pewli małej.

Wobec tego, że zasiew wyki kosmatej z żytem na wczesną wiosenną paszę niezawodnie się rozpowszechni, zachęcano do uprawy żyta świętojańskiego na ziarno i w tym celu otrzymali nasienie do reprodukcji pp. Jan Drożdż w Jodłowniku, Dr. Stanisław Jasiński w Łoniowych, ks. Józef Bienias w Jaworniku, Jan Krajewski w Kozodrzy, Paulin Lachman w Brzezinach, Karol Baron w Pietrzykowicach.

Nasienie rajgrasu jednorocznego otrzymali w małej ilości do wypróbowania:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Józef Gałuszka w Czańcu, Antoni Wiczorkiewicz w Bestwinie.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Lachowicach: Sebastyan Błond; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Józef Wróbel, Bronisław Hareźlak, Karol Dybezak.

Wykę siewną szwedzką, słodką lub szarą uprawiali:

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Jan hr. Mycielski w Wiśniowej.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: p. Marcin Stec.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: p. Stanisław Mazur w Borowej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. Walenty Cioch w Raclawówce.

Próbne zasiewy mieszanek konieczynowo-trawnych wykonali:

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. członek Kółka rolniczego w Wysokiej: Jan Niemiec.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Towarzystwa rolniczego w Tarnobrzegu: Michał Wolan, Józef Kozdęba, Wojciech Wolan; Henryk Zontek w Lipowcu.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Pewli małej: Marcin Dybezak, członek Kółka rolniczego w Świnnej: Franciszek Tentschert.

8) *Len i konopie.*

Do prób z odmianami udzielano len parnawski, rygski, pskowski, rewelski i amerykański. Nasienia konopi sprowadzono w małej ilości dwie odmiany: turyngskie i oberlandzkie. Próby wykonali:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Jan Spil członek Kółka rolniczego w Tworkowej (len), Michał Górski, Wojciech Górski (konopie).

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. Jan Guzik, Jan Kaczmarczyk, Jan Majchrzak, Jan Pacyga, Józef Sarna; członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Wojciech Pitala (len).

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: Walenty Lubera (len i konopie); członkowie Kółka rolniczego w Białym Borze: Ludwik Bogdan, Anna Darłak, Jan Łazarz (len).

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jastrzębce Starej: Paweł Jamroch, Tomasz Pazdoł, Józef Zegar; członek Kółka rolniczego w Jodłowej: Józef Maziarka; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy górnej: Jakób Rakowski, Michał Kaput; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Wiktor Traciłowski; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Jadwiga Kleszcz, Tomasz Kizior; Michał Kabaj w Głobikówce (len).

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego; p. członek Kółka rolniczego w Sobowie: Agnieszka Kępa (len).

B) Próby nawozowe.

Z powodu bardzo licznych zgłoszeń do prób nawozowych ilość nawozów pomocniczych, zakupiona do tych prób, wyniosła przeszło 5 wagonów i przekracza w dwójnasób ilość użytą w roku poprzednim. Z nawozów fosforowych zakupiono 17.500 kg tomasyny 18% i 8500 kg superfosforatu mineralnego 18%, z nawozów potasowych 10.000 kg soli potasowej 40% i 12.500 kg kainitu, wreszcie 4600 kg saletry chilijskiej, czyli razem 53 100 kg. Zakupione nawozy zużyto w znacznej części do prób nad brakami nawozowymi gleby, wykonywanymi na pólkach małych o powierzchni 1 lub 2 arów, w części zaś do prób nad opłacalnością nawozów zakładanych na nieco większych kawałkach.

1. Próbę nad brakami gleby i potrzebami nawozowemi roślin.

Wychodząc z założenia, że prawidłowe użycie nawozów pomocniczych musi się opierać na znajomości dokładnej braków istniejących w glebie, którą się posiada, jak również i wymagań nawozowych roślin, które się uprawia, zachęcano jak najusilniej do przeprowadzania doświadczeń, które mają na celu wyjaśnienie tych kwestyi.

Wedle planu ogólnego, próby te obejmują pięć pól, z których jedno nie otrzymuje żadnego nawozu, jedno dostaje nawóz fosforowy, azotowy i potasowy, jedno nawóz fosforowy i potasowy, jedno azotowy i potasowy, wreszcie jedno azotowy i fosforowy. W próbach tych w wielu miejscowościach w sposób bardzo wybitny i pouczający udało się wykazać, jak dalece zależy korzystne działanie nawozów pomocniczych od właściwego ich wyboru. Zdobywa się zarazem w tych próbach wskazówki do dalszych doświadczeń przeprowadzanych w celu stwierdzenia opłacalności nawozów, wysokości dawek, itp. lub też do doświadczeń porównawczych nad skutecznością różnych nawozów fosforowych, azotowych lub potasowych.

A. Próby nad brakami nawozowymi gleby na owsie, zasiewanym w ostatniem polu w zmianowaniu, wykonali w gospodarstwach większych: pp. Dr. Stefan Szczaniecki w Kwiatonowicach i Henryk Groblewski w Szymbarku w pow. gorlickim, Bolesław Szokalski w Woli rzeczyckiej w pow. tarnobrzskim i p. Stefan Dunikowski w Bilezycach w pow. wielickim, zaś w gospodarstwach mniejszych:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Antoni Wieczorkowicz w Bestwinie; Antoni Kubica w Rybarzowicach; Michał Kruczek, Szymon Marek w Szczyrku; Józef Miodoński w Wilkowicach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Jan Fita, Józef Spyrka, Jan Serafin; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Michał Matyasik, Józef Piec, Piotr Maciaszek, Andrzej Cebula.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. Stanisław Styrna w Buczach Mokrzk.; Józef Gąsiorzek w Biadolinach radł.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. ks. Jakób Kamiński w Chrzanowie; Tomasz Czak, Jan Jaśko w Groju; Franciszek Piskorz w Wadowie; Walenty Uzdroń w Sielcu.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: p. Józef Przybycień w Siarach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Brzezówce: Józef Muzyka; członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Jan Kurdziel, Jan Jarosz, Rozalia Peperowa; Józef Wojtunik w Zarzeczu.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Jan Smoczyński w Wojaszowicach.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Branicach: Kasper Ropa; członkowie Kółka rolniczego w Bronowicach Małych: Wojciech Sumia, Kazimierz Młynarczyk; członek Kółka rolniczego w Modlnicy: Bartłomiej Janik, Franciszek Kapcia, Paweł Sendor w Łuczanowicach.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej: Jan Lach; Marcin Koza, Jan Czop w Koszarach; Stanisław Sułkowski w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Białym borze: Marek Barnas; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Bieniek, Michał Dziecinek; Jan Kłoda, Stanisław Lodarski w Maliniu.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Andrzej Kaim, Wojciech Tomał; członek Kółka rolniczego w Łętowni: Jan Buda, członek Kółka rolniczego w Peimiu: Szczepan Druzgała; członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach, Władysław Fornalik; Jan Guzik, Jan Pacyga w Juszczynie.

W okręgu Towarzystwa nowo-sądeckiego: Józef Siatkowski w Głębokiem.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Józef Cieśla, Wojciech Cieśla w Bańskiej; Maryanna Sojka w Krauszowie; Ignacy Budzyk, Jan Szewczyk w Nowym Targu, Jan Szczepaniak w Szczawnicy Wyżnej.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Wojciech Czarnowski, Helena Jasikowa; członkowie Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Michał Pazdoł, Stanisław Miras, Feliks Wawrzonek; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Jan Kryezka, Stanisław Konieczny; Henryk Papier w Grudny dolnej; Piotr Drygaś w Januszkowicach, Jan Dachowski w Kamienicy górnej, Leonard Serwiński w Opacionce.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Brzezinach: Wojciech Stachura, członek Kółka rolniczego w Zagorzycach: Paweł Rataj.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Walenty Kulasa, Wojciech Kuna, Andrzej Nazimek, Jan Pyziak, Wojciech Sula, Karol Sitarz, Jan Ziemba; członek Kółka rolniczego w Dobrzechowie: Władysław Mijał; członkowie Kółka rolniczego w Górze: Marcin Kamiński, Sta-

niśław Machnica; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Andrzej Maślanka, Michał Kuźmiar, Walenty Wierciak; członek Kółka rolniczego w Malawie: Walenty Wilk; członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej: Ferdynand Śliwa, Jan Teczak, Władysław Władyka; Wojciech Drażek w Budziwoju; Walenty Cioch w Racławówce, Andrzej Gliwa, Wojciech Ferenc w Zalesiu; Michał Much w Przybyszówce.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Jan Słowik, Wojciech Tadel, Antoni Warchoń; Józef Biskup w Janowicach; Józef Ulanecki w Wróblowicach; W. Kaczkowski w Radlnej.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Franciszek Dryka, Marcin Maziarz, Jan Małek, Andrzej Kordeba, Władysław Urbaniak, Michał Zbyrad, Michał Wolan, Wojciech Wolan, Józef Kordeba; członkowie Kółka rolniczego w Sokolnikach: Franciszek Jastrzębski, Jan Rękas, Dominik Tworek, Jan Florek, Jakób Gładysz, Jan Robak, Wawrzyniec Kulig, Jan Matyka; członkowie Kółka rolniczego w Woli Rzezyckiej: Franciszek Wójtowicz, Stanisław Kołodziej, Wojciech Kołodziej, Ignacy Styczyński; członek Kółka rolniczego w Witkowicach: Marcin Wolski; Jan Głowacki w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Wojciech Sciga, Franciszek Zieliński, Tomasz Prus, Jan Brazgacz.

W okręgu Towarzystwa wielickiego p Wojciech Skrzeciński w Zakliczynie.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Czernichowie Michał Hankus; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Duda, Franciszek Michulec, Józef Gąsiorek, Jędrzej Kastelik, Józef Marszałek, Wincenty Olszowski, Jan Rozumek; członkowie Kółka rolniczego w Koszarowie: Karol Walczak, Jan Lach; członkowie Kółka rolniczego w Kocurowie: Franciszek Stasica, Michał Haczek; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Starczyła, Jan Pochopień, Józef Boczek; członek Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Michał Kos; członkowie Kółka rolniczego w Milówce: Tomasz Kąkol, Andrzej Heziak, Karol Talik; członek Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stasica; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Jan Olszowski, Józef Pastor, Stanisław Marszałek, Wojciech Hareźlak, Michał Skó-

rzak; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Gardaś, Jan Habdas, Franciszak Marszałek, Józef Rus, Piotr Stokłosa; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Wincenty Bąk, Józef Haręślak; członek Kółka rolniczego w Siennej: Michał Wajdeczka; Jakób Węglarz w Szarem; członek Kółka rolniczego w Kolebach: Wojciech Wdowiak; członek Kółka rolniczego w Łodygowicach: Jan Górny.

B). Próby nad potrzebami nawozowemi gleby na jęczmieniu przeprowadzili:

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Tomasz Czak w Grojcu; Melchior Kowalski w Kwaczale.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Ludwik Gorczyca w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: członek Kółka rolniczego w Maliniu: p. Jan Kłoda.

W okręgu Towarzystwa nowo-sądeckiego: członek Kółka rolniczego w Trzycieżu: p. Wojciech Stępień

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. Wojciech Wilk w Zarzeczcu.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: p. Franciszek Zaklikiewicz w Janowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Lachowicach: Jan Łaciak; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wincenty Gąsiorek

C) Próby nad potrzebami nawozowemi gleby na roślinach okopowych podjęli:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: członek Kółka rolniczego w Krzeczowie: Andrzej Cebula.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: Ks. Marcin Florek w Olszynach.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Jan Jaśko w Grojcu; Franciszek Koźmin w Kątach; Wincenty Pająk w Mętkowie; Feliks Kuchta, Wojciech Kocot w Bołecinie.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: członek Kółka rolniczego w Szymbarku: p. Jan Jurezak.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jodłowniku: Jan Drozd, Jan Broda.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Konstanty Popiel, Łukasz Osmala; Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Wojciech Chajec w Kamienicy górnej; Władysław Gawroński, Tadeusz Traciłowski, Wojciech Zdziarski w Siedliskach; Franc. Ziaja w Gorzejowej.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Koszycach małych: Michał Tadel; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Jan Olszówka, Stanisław Marek; Karol Kurkowski w Żabnie

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Michał Paleczny; członek Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Wątroba.

D. Próby nad potrzebami nawozowemi ozimin (pszenicy i żyta) założyli:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Joachim Bolek, Jan Mazur, Stanisław Pająk, Tomasz Plader.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Kazimierz Kądziołka, Michał Kuna, Jakób Kukła, Wojciech Musiał; członkowie Kółka rolniczego w Maszkienicy: Jan Bujak, Stanisław Kubała; członek Kółka rolniczego w Tworkowej: Jan Mikołajski; członkowie Kółka rolniczego w Tymowej: Konstanty Goryl, Jan Opoka.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Józef Bartnik w Groju; Franciszek Bromboszcz w Chrzanowie; Ignacy Ganobis, Antoni Radko w Byczynie; Jan Głównia w Bołecinie; Jakób Kosowski w Mętkowie; Franciszek Koźmin, Stanisław Koźmin w Kątach; Wojciech Matocha w Regulicach; Jan Zarzyna w Kościelcu; Józef Stefański w Gromcu.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bolesławiu: Maciej Bernat; Jan Kogut w Wólce gródzkiej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Antoni Biernacki, Franciszek Dłuski, Michał Mędrek, Jędrzej Pisula; Feliks Bulsiewicz w Skołyszynie.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Marcin Dolski w Kłopówce; Ludwik Filipowicz, Gabryel Jarosz, Ludwik Węgrzyn, Jan Zapala w Kupnie; Paweł Marek w Porębach kupiańskich.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: członek Kółka rolniczego w Branicach p. Michał Podolecki.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Michał Folta, Wojciech Typrowicz w Odrzykoniu; Jan Furtek w Targowiskach; Wojciech Jaracz w Suchodole; Antoni Kolanko, Józef Nowak w Krościenku niżnem; Franciszek Żołna w Białobrzegach; Wojciech Kubit w Głowience.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Michał Kordeczka, Jan Kudłacz; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem-Lasocicach: Franciszek Kowacz, Jan Skwarezyk, Antoni Śliwa, Kazimierz Śliwa, Marek Szczepkowski; członkowie Kółka rolniczego w Mszanie dolnej: Maciej Łobus, Michał Wcisło; Jan Kulig w Niedźwiedziu; Wojciech Wsół w Koninie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Michał Bogdan, Michał Dzieciuch, Piotr Koziół, Walenty Lubera, Szymon Osioł, Franciszek Sitek, Jan Stawarski, Józef Strzelezyk.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Józef Chrapek, Andrzej Łapa, Jan Polewka, Józef Sołtys, Jan Szlachetka, Jan Woźniak, Józef Wyroba; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Jan Buda, Józef Kołodziejczyk, Franciszek Kowalcze; Józef Sarna, Antoni Stec w Juszczyńcu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Paweł Gawle, Józef Ogrodnik, Paweł Olsza, Józef Pluta; członek Kółka rolniczego w Jodłowej: Józef Nocek; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Katarzyna Berkowa, Wojciech Berek, Helena Dziedzic, Jakób Podlaski; członek Kółka rolniczego w Łękach górnych: Józef Mieczek; Kazimierz Błoniarz, Jan Dachowski, Józef Kolbusz w Kamienicy górnej: Walenty Chłopek w Siedliskach; Michał Chytaj w Borowej; Wojciech Ćwik, Piotr Grzech, Stanisław Miraś w Przerytym borze; Józef Gawlik, Jakób Gawroński w Zwierniku; Tomasz Gruszowski, w Jastrzębce starej; Wojciech Kantor, Franciszek Szule w Łękach dolnych; Józef Niemiec w Gębiczynie; Józef Nowicki w Bączale; Jan Prymakowski w Róży; Jan Pysiak w Dąbiu; Stanisław Synowiecki w Smarzowej; Michał Jeleń, Jan Skarbek w Wiewiórcy; Antoni Szczepanowski w Brzostku; Stanisław Świętoń w Głobikówce; Józef Wojtowicz w Grudnie dolnej; Michał Wojtowicz w Grudnie górnej.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Michał Chmiel, Wojciech Szczepkowiec, Jan Tęczar; członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Jan Feret; członkowie Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Jan Hamala, Piotr Zięba; Walenty Budziwojski w Rzegocinie; Jakób Kliś, Jan Śliwa, Melchior Ziarnik w Stasiówce; Ludwik Miklos, Jan Pasowicz w Małej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Karol Sitarz, Jan Siwiec, Tomasz Trawka; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Wojciech Kusper, Jędrzej Ryczywół; członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Marcin Sierzęga; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Szymon Nalepa; Piotr Dodolak, Wojciech Świder w Trzebownisku; Franciszek Łyszezan, Jan Koczela w Strzyżowskiem przedmieściu; Jan Pietrasek w Terlicze.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Andrzej Kosmala, Jan Dryka, Marcin Maziarz, Józef Tomezyk, Michał Wolan, Wojciech Wolan; członkowie Kółka rolniczego w Rozalinie: Jan Bystrzyk, Józef Furtak; Wojciech Gołojuch w Dąbrowicy; Jan Kaczak w Kaczakach; Wojciech Lachowski, Michał Śpiewak w Antoniowie; Feliks Madej w Baranowie; Józef Twórz w Dąbrowicy.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dąbrowce infuł.: Jan Broda starszy, Jan Broda młodszy, Piotr Broda, Jakób Molezyk, Jan Szywała, Józef Wiśniewski młodszy; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej górze: Wawrzyniec Dychtoń, Paweł Molezyk.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bachowiecach: Michał Kondziola; członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Tomasz Próz, Jan Sardyl; Antoni Styła w Choczni; Jan br. Przychocki w Leńczach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Andrzej Jędrzejczyk; Stanisław Kubaszko, Józef Kudzia w Kocurówie.

2) Próby z solą potasową i saletrą.

W obec tego, że w wielu okolicach nawozy fosforowe są stale w użyciu, można się było z góry spodziewać, że nierzadkie będą wypadki, w których kwas fosforowy znajdzie się w pewnym wzglę-

dnym nadmiarze, a natomiast będzie roślinom brakowało azotu i potasu. Doświadczenia nad działaniem soli potasowej i saletry w znacznej liczbie wykonywane na różnych roślinach, słuszność tego przypuszczenia potwierdzają i wykazują, zależnie od warunków miejscowych, bądź skuteczne działanie samej soli potasowej, bądź samej saletry, bądź też obu nawozów razem dodanych. Wcale częste są również przypadki, w których skuteczne działanie saletry nie tyle należy przypisać wpływowi azotu, ile wpływowi zawartego w saletrze sodu.

Próby tego rodzaju na owsie wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Jan Ryszka w Bestwinie; Franciszek Filipek w Bystrej polskiej.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Jan Koziół w Jadownikach podgórnych; Walenty Mleczek w Jaworsku.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Bogucicach: Józef Rachwał.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Jan Głównia w Bołecinie; Tomasz Czak w Grojcu; Ks. Jakób Kamiński w Chrzanowie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. członek Kółka rolniczego w Woli dębowieckiej: Józef Jarach, Piotr Szuda; Adam Karaś w Sieklówce.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: p. Wincenty Pazdański w Grębałowie.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej: Tomasz Lach; Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Białym Borze: Jan Łazarz, Michał Czaja; członkowie Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Franciszek Krempa, Maciej Konieczny, Wojciech Stelmach; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Józef Wiącek, Bartłomiej Skóra; Jan Indyk w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Piotr Kurowski; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Franciszek Kowalcze, Szymon Miernik, Wincenty Rombol; członek Kółka rolniczego w Peimiu: Michał Dziadkowiec; Jan Majchrzak, Józef Gigoń, Józef Sarna w Juszczyńcu; Hieronim Malina w Sułkowicach.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Wojciech Krężel, Franciszek Krężel.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Paweł Zygmunt, Paulin Lachman, Jan Wojnarowski, Jan Szaflarski, Ludwik Kotowski; członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Józef Maciejko, Marcin Daniel; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jan Zawisłak, Jan Bizon.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Michał Lampart; członek Kółka rolniczego w Krasnem: Józef Cisło; członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Walenty Wierciak.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Stanisław Szatko, Jan Tadel, Józef Tadel; członkowie Kółka rolniczego w Zaczarniu: Wojciech Kuta, Jędrzej Marszałek; Michał Pałucki, w Janowicach; Franciszek Kuzior w Przybysławicach; Stanisław Ziewacz w Szczepanowicach; Karol Kurkowski w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Sokolnikach: Zygmunt Robak, Tomasz Robak, Grzegorz Wójcik.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Władysław Matejko, Jan Kanty Babiński, Antoni Sordyl.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bładzoncie: Michał Paleczny, Paweł Małysa, Andrzej Piasek, Franciszek Piasek, Franciszek Paleczny, Antoni Piasek, Mikołaj Pyka; członek Kółka rolniczego w Czernichowie: Wojciech Martyniak; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Michał Górny, Józef Bąk, Jędrzej Jędrzejszyk, Stanisław Baruciak; członek Kółka rolniczego w Kolebach: Karol Hyliński; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Dyduch, Jan Dyduch, Michał Kubiela, Andrzej Wątroba, Jan Łaciak; członek Kółka rolniczego w Łodygowicach: Jan Górny; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stokłosa, Wojciech Piątek; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Michał Dybecek, Józef Wróbel, Józef Rzeszółko, Jan Ćwikła, Wojciech Janik; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik, Melchior Wiewióra, Józef Stokłosa, Józef Mieszczek, Jan Gęga, Józef Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Karol Olszowski, Jan Ścieżka, Michał Walaszek, Franciszek Hyliński, Józef Mrózek, Józef Pyelik, Jan Haręślak, Józef Barcik; członek Kółka rolniczego w Siennej: Jan Hankus; członek Kółka rolniczego w Milówce: Wojciech Biegun.

Próby z użyciem saletry i soli potasowej na jęczmieniu, mniej wskazane ze względu na miejsce, jakie jęczmień zajmuje w zmianowaniu i na wsiew koniczyny, przeprowadzili:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Józef Miodoński w Wilkowicach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Franciszek Bartnik, Jan Jarosz; ks. Franciszek Ratowski w Starym Wiśniczu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Wiewiórce: Tomasz Kizior.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Lachowicach: Józef Kubieniec; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Karol Dybczak, Karol Suchoń; członek Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Jan Urbaniec; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Piotr Górny, Karol Haczkiewicz, Piotr Dudek, Wojciech Rus; członek Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Michał Kliś; członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Kazimierz Rzeźniczak.

Użycia soli potasowej na pszenicy próbowali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Michał Matyasik, Józef Piec, Piotr Maciaszek, Piotr Multan.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Moszczenicy: Kazimierz Stępień; Ludwik Rybczyk w Siarach

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Sowinie: Jan Stasiowski, Leopold Dąbrowiecki; Adam Karaś w Sieklówce; Piotr Hop w Sądkowej.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. członek Kółka rolniczego w Trzycieżu: Wojciech Klimek

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrzechowie: Władysław Mijał; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Andrzej Maślanka, Michał Kuźmiar.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. członek Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Wojciech Urbaniec.

Saletrę i sól potasową do próby na życie otrzymali:

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: członek Kółka rolniczego w Dobrej: p. Stanisław Kudłacz.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Wojciech Ruda.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Walenty Kolasa, Andrzej Nazimek, Jan Pyziak, Józef Szezech; członek Kółka rolniczego w Stobierni: Franciszek Walat.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Józef Gibas, Augustyn Ścieżka, Wojciech Ścieżka, Jan Biernatek, Alojzy Szwańcza.

Wszystkie powyższe próby wykonano w ten sposób, że półko zasilonę solą potasową i saletrą było 5 lub 10 razy większe od półek nawiezionych każdym z obu nawozów z osobna, a to w tym celu, aby można było równocześnie nabrać wyobrażenia o opłacalności nawożenia. Zasługuje na uwagę, że w przeważnej części prób można było stwierdzić korzystny wpływ nawożenia potasem na tęgość słomy i zwiększenie odporności przeciwko wyleganiu.

3) Próby z nawozami fosforowymi i saletrą.

Obok gleb bardzo ubogich w potas, nie brak też w kraju także i gleb, na których nawozy potasowe pomocnicze zupełnie nie działają. Na takich ziemiach zakładano próby z saletrą i nawozami fosforowymi (superfosfatem lub tomasyną) w celu stwierdzenia zarówno działania, jak i opłacalności tych nawozów. Na owsie tego rodzaju próby wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Andrzej Kuzior, Tomasz Pląder, Jan Pląder, Jan Mróz.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Roman Klisiewicz w Borzęcinie.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Jan Jaśko w Groju.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Franciszek Dzik.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Białym Borze: Wojciech Kacała; członek Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Stanisław Hyjek; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Marcin Stec, Jan Rozmus.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Jędrzej Węgrzyn, Stanisław Papiernik, ks. Józef Bienias; członek Kółka rolniczego w Krzyszko-

wicach: Józef Nawala; członek Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Pasternak; członek Kółka rolniczego w Pcimiu: Stanisław Spyrka; Jan Kaczmarczyk w Juszczyne.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Jan Pawluśkiewicz, Michał Skalski, Jan Mrugała, Jan Kuna w Nowym Targu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Przerytym borze: Michał Wawrzonek; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Józef Wilczyński; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcie: Karol Persak, Jan Duślak, Wojciech Ruda; Jan Persak w Dąbiu; Kazimierz Czerwiec w Róży.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Stanisław Krajewski; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Józef Drozd, Jan Walczak, Jan Róg, Kasper Bączkowski, Józef Walczyk, Karol Rataj, Jan Czachora, Jan Jajko, Kazimierz Zawistak; Michał Śliwa w Rzegocinie.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Józef Ziaja.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach małych: Józef Tadel (młodszy) Franciszek Warchoń; członek Kółka rolniczego w Zaczarniu: Marcin Stanec.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Sokolnikach: Jan Jastrzębski, Dominik Kulik, Wincenty Tworek.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bładzonce: Ignacy Mak, Maciej Rzeźniczak; członkowie Kółka rolniczego w Czernichowie: Otton Duszek, Marcin Pszczółka; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Jędrzej Kastelik, Jan Jędrzysek, Jan Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Wincenty Boczek, Jan Dyduch, Bartłomiej Kubieniec, Marcin Kwaśny; członkowie Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Szczepan Kliś, Jan Kliś; członek Kółka rolniczego w Milówce: Franciszek Wajdziak; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Jan Gąsiorek, Szczepan Lejawka, Józef Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Michał Biegun, Marcin Dybeżak, Antoniowa Rzeszotkowa, Michał Wróbel; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Jan Wątroba, Franciszek Hyliński, Wojciech Hareźlak.

Próbę z saletrą i nawozami fosforowymi na pszenicy i na życie wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Wojciech Sarna w Brzeszczach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Krzeczowie: Adam Piec.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Wawrzyniec Drewniak Czeluśnicy.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: p. członek Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Franciszek Krempa.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Jan Kleszcz.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. Antoni Baran w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: p. Michał Pałucki w Janowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. członek Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Jan Wiewióra.

Na zbożach jarych przeprowadzili próbę:

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Michał Kabaj w Głobikówce.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. członek Kółka rolniczego w Bładzonce: Michał Paleczny.

4) Próby z nawozami fosforowymi i solą potasową.

Są przypadki, w których można z góry się spodziewać w ziemi pewnego nadmiaru azotu, a braku innych pokarmów, jak np. na koni-czyskach itp. Wskazanego w takich przypadkach użycia nawozów fosforowych i potasowych na zbożach jarych próbowali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Marcin Zontek w Bujakowie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Wawrzyniec Drewniak w Czeluśnicy.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: członek Kółka rolniczego w Dobrej p. Franciszek Pleń.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. członek Kółka rolniczego w Trzycierzu: Piotr Matusik.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrzechowie: Wincenty Tęczar; członek Kółka rolniczego w Stobierni; Andrzej Bełęda; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Andrzej Gubernat; Maciej Pierzchała w Wysokiej.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Milówce: Antoni Witos; członek Kółka rolniczego w Pewli Słemeńskiej: Jan Szwed; członek Kółka rolniczego w Siennej: Michał Piątek.

Na ziemniakach wykonali próby z nawozami fosforowymi i potasowymi:

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Franciszek Lenczewski w Groju.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Szymbarku: Wojciech Ciślak, Paweł Haluch, Józef Jurczak, Wojciech Przybylski, Józef Szodulski, Wojciech Stawiarz.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: Andrzej Nowicki; Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Kuna, Jan Siwiec, Jan Ziemia; Marcin Reszezyński w Łukawcu; Stanisław Kielar w Ślocinie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: członek Kółka rolniczego w Koszycach małych: Wojciech Czosnyka.

Próby z solą potasową i nawozami fosforowymi i saletrą na oziminach przeprowadzili:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Stanisław Jasiński, Maciej Jeleń, Kasper Kudra, Jędrzej Osmęda, Józef Fabian; członkowie Kółka rolniczego w Maszkienicach: Michał Boryczko, Józef Kita, Marcin Liszek, Antoni Rudek; Walenty Mleczo, Józef Wróbel w Jaworsku.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Tomasz Janik, Szymon Kadłuczka w Groju; Melchior Kowalski, Bartłomiej Urbańczyk w Kwaczale.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bolesławiu: Piotr Łysik; Szymon Korzec w Wulce grądzkiej; Władysław Miękina w Laskówce chorążkiej; Ignacy Jakus w Dąbrówkach breńskich.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: członek Kółka rolniczego w Brzeźówce: p. Jakób Myśliwy.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: p. Józef Drozd w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Branicach; Jan Sendor, Kasper Ropa; Kasper Frankiewicz w Krzyżtoporzykach.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Wojciech Kubit w Głowieńce.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Szymon Jarosz, Franciszek Pleń; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem Lasocicach: Jan Leśniak, Stanisław Szczepkowski, Wojciech Szczepkowski, Michał Węgrzyn, Jan Zajac; członkowie Kółka rolniczego w Mszanie dolnej: Józef Stachura, Walenty Świerk, Jan Szynalik; członkowie Kółka rolniczego w Niedźwiedziu: Jan Bulik, Marcin Godawski, Sebastyan Kowalczyk; Józef Karczmarczyk, Józef Styrnal, Szymon Styrnal w Rybiu nowem; Stanisław Sułkowski w Roztoce; Jan Szwaja w Witowie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Józef Antończyk, Michał Baran, Andrzej Jucha, Michał Michno, Anna Moskałowa, Józef Muniak, Jan Perłowski, Michał Zygmunt; Mateusz Bauer w Chorzelowie; Paweł Nowicki w Rzochowie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Józef Fornalik, Karol Kurowski, Adam Podoba; członek Kółka rolniczego w Makowie: Andrzej Mglej; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: Jakób Druzgała, Jędrzej Dziadkowiec; członkowie Kółka rolniczego w Zawoju: Wojciech Basiura, Józef Chowaniak; Jan Guzik, Jan Pacyga w Juszczyne.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Wojciech Balasa, Franciszek Piękoś; członek Kółka rolniczego w Zwierniku: Paweł Niziołek; Adam Latała w Przerytym Borze; Jan Kokoszka w Wiewiórcu; Wojciech Ździarski w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Józef Sado; członek Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Jan Fryz; członkowie Kółka rolniczego z Zagorzycach; Karol Rataj, Kazimierz Zawisłak; Michał Bieś w Stasiówce.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Józef Szezech; członek Kółka rolniczego w Malawie: Walenty Wilk; członek Kółka rolniczego w Wysokiej grod.: Marcin Dziadosz; Andrzej Barko w Terliczce; Józef Czapik w Siedliskach; Władysław Mijał w Dobrzechowie; Franciszek Lech w Staroniwie.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: członek Kółka rolniczego w Rozalinie: p. Piotr Tomeczyk; p. Bolesław Weiss w Dąbiu.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dąbrówce infułackiej: Andrzej Florek, Marcin Lisowski, Szczepan Ptak, Józef Wiśniewski starszy, Tadeusz Żmuda; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej Górze: Maciej Dychtoń, Tomasz Ptak, Jan Strzesak; Franciszek Kusior w Przybyśławicach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: członek Kółka rolniczego w Bachowicach: Michał Kądziola.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Gąsiorek; członkowie Kółka rolniczego w Milówce: Józef Kąkol starszy, Marcin Stasica, Franciszek Wajdziak, Marcin Wilczek; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Wojciech Holbój, Józef Kudzia, Szczepan Lejówka, Józef Stokłosa, Józef Stokłosa (drugi).

5. Sól potasowa i saletra na burakach, kapuście i ziemniakach.

Zapotrzebowanie niektórych roślin uprawnych co do potasu jest tak znaczne, że nawozy potasowe nawet równocześnie z gnojem użyte skutecznie działają. Do takich roślin należą przedewszystkiem buraki pastewne. Ponieważ nawóz stajenny, produkowany w gospodarstwach włościańskich z powodu złego przechowania jest bardzo często ubogi w potas, a także i w azot, względnie zaś zasobny w trudniejsze do wypłukania sole fosforowe, zachęcano wogóle do próbnego użycia soli potasowej i saletry na roślinach okopowych, najczęściej z dobrym rezultatem.

A. Na burakach takie próby wykonali.

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Wojciech Sarna w Brzeszczach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Andrzej Kumor, Tomasz Płader, Jan Płader, Franciszek Bartnik, Jan Jarosz, Józef Poradowski; członkowie Kółka rolniczego w Krieczowie: Michał Matyasik, Adam Piec, Józef Piec, Piotr Multan, Jakób Pagacz, Jan Jarosz w Mikłuszowicach.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Olszynie: Ks. Marcin Florek, Teofil Owca, Józef Pierzchała.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Marcin Adamski w Babicach; Józef Pierzynka w Kwaczale; Wincenty Pająk w Mętkowie.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Moszczenicy: Kazimierz Stępień, Józef Bugno, Apolinary Brach, Tomasz Gubała.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. Stanisław Zaykowski w Czermnym; członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Jan Misiółek, Jan Owsiak w Gasówce; Józef Wojtunik w Zarzeczu.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Franciszek Kapcia, Franciszek Zięba w Łuczanowicach; Wojciech Zawada w Olszanicy; Piotr Gajoch w Pleszowie.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Antoni Niepokój w Głowience; Franciszek Szubra w Suchodole.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: p. Andrzej Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Jan Poliwka.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Padwi Narodowej; Piotr Rec; Kazimierz Pawlikowski, Jakób Maziarz w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. Jan Kuna, Józef Rekucki w Nowym Targu.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Jan Kaput w Kamienicy górnej; Józef Wileczyński, Michał Józefowicz w Siedliskach; Stanisław Nowak w Smarzowej; Kazimierz Czerwiec w Róży; Tomasz Kizior w Wiewióree.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: p. Wojciech Kopala w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Michał Koźmian; członek Kółka rolniczego w Malawie: Józef Rajzew; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Jan Antas; Wojciech Drażek w Budziwoju; Franciszek Szala, Franciszek Skarbowski w Staromieściu; Franciszek Kloc, Wincenty Tomaka w Trzebownisku; Wojciech Dudek, Wojciech Gancarz, Kazimierz Rys w Łące.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: p. Bolesław Szukalski w Woli Rzeczyckiej; członek Kółka rolniczego w Woli Rzeczyckiej: Ignacy Styczyński.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Józef Bednarz; członkowie Kółka rolniczego w Krzyżu: Michał Sasak, Jan Michalski; Franciszek Kusior w Przybysławicach; Kasper Wiśniewski w Janowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bładzonce: Kazimierz Rzeźniczak, Antoni Piaszek; członek Kółka rolniczego w Kolebach: Jakób Caputa; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Paweł Fijak, Andrzej Ciurla, Józef Caputa; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Mikołaj Firleta.

B. Próbné nawożenie kapusty solą potasową i saletrą podjęli:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Wojciech Sarna w Brzeszczach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Bogucicach: Franciszek Bartnik.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Moszczenicy: Józef Bugno, Apolinary Brach, Tomasz Gubała; członkowie Kółka rolniczego w Szymbarku: Józef Jurczak, Paweł Haluch.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Jan Jaracz; Piotr Hop w Sądkowej.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: p. Wojciech Zawada w Olszanicy.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Antoni Niepokój w Głowience; Franciszek Szubra w Suchodole; Wojciech Jurasz w Targowisku.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego; p. Andrzej Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: p. członek Kółka rolniczego w Zagorzycach: Józef Drozd.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Kuna, Karol Sitarz, Józef Szczęch.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Kolebach: Jakób Caputa; członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Paweł Fijak; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Mikołaj Firleta.

C) Na ziemniakach lub marchwi próbowali działania nawozów potasowych i saletry:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. członek Kółka rolniczego w Krzeczowie: Jakób Pagacz.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. inż. Stanisław Zaykowski w Czermony.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Andrzej Maślanka.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: p. Bolesław Szukalski w Woli Rzeczyckiej.

6. Doświadczenia z nawozami potasowymi.

Spostrzeżenia bardzo częste, że w razie braku potasu słoma zbóż jest miękka i słaba, wskutek czego objawia się skłonność do wylegania, zachęciły do podejmowania licznych prób w celu stwierdzenia, o ile dodatek nawozu potasowego będzie temu zapobiegał. Najwięcej prób nad działaniem jednostronnie użytego nawozu potasowego wykonano na jęczmieniu, który w razie braku potasu nie daje dobrego ziarna i na pszenicy sianej w koniczyskach, która z powodu nadmiaru azotu najłatwiej ulega wyleganiu. Prócz tego badano wpływ jednostronnego zasilenia gleby potasem na roślinach okopowych, pobierających potas w znacznej ilości.

A) Na jęczmieniu próbę z solą potasową wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. Marcin Zontek w Bujakowie; Franciszek Filipek w Bystrej polskiej.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: p. Adam Grzesik w Bagienicy.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Andrzej Stefanik, Andrzej Praszek.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. Jan Pacyga w Juszczyńcu; członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: Piotr Grabowski.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy Górnej: Jan Raś, Stanisław Brzykowski; członkowie Kółka rolniczego w Siedliskach: Wiktor Traciłowski, Stanisław Radwański; członkowie Kółka rolniczego w Wieńcowie: Wojciech Czerwicz, Adam Gawle, Adam Lenard; Stanisław Rydel, Józef Mijał w Bączalce; J. Henryk Papier w Grudny dolnej; Jakób Chwał w Januszowicach; Władysław Grębski w Jodłowej.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezcinach: Piotr Łągosz, Paweł Zygmunt, Paulin Lachman, Wojciech Pasek, Marcin Gąsior, Antoni Frodyna,

Wojciech Stachura, Jan Szaflarski; członek Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jan Ochol; Jan Jeziora w Ociece.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Tomasz Trawka; Jan Niemiec w Wysokiej; Michał Much w Przybyszówce.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Józef Karkoszka, Jakób Sordyl

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Ludwik Kastelik, Jan Wróbel, Władysław Marszałek; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Wincenty Gach, Marcin Habdas; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Józef Wróbel (na połowniku), Józef Pyelik, Józef Górny; Jan Mazak, Jakób Węglarz w Szarem.

B) Próbne nawożenie owsa solą potasową wykonali:

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: p. Jan Stefanik w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Jędrzej Kastelik; członek Kółka rolniczego w Rychwałdku: Józef Mieszczak.

C) Na pszenicy lub życie działania soli potasowej próbowali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Franciszek Filipek w Bystrej.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członek Kółka rolniczego w Łoniowych: Wojciech Bodura.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Jan Paczosa w Białobrzegach

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Jan Bartkiewicz w Dąbiu; Józef Czarnik w Łękach dolnych; Józef Kasprzyk w Zwierniku; Ignacy Rumaniak w Kamienicy górnej; Michał Kabaj w Głobikówce.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Niedźwiadzie: Stanisław Staroń; członek Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Józef Bieszcz.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Antoni Jaworski, Wojciech Kuna, Jan Pietrucha; członek Kółka rolniczego w Krasnem: Stanisław Białek; członek Kółka rolniczego w Maławie: Jan Homan;

członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Maciej Opaliński; Zarząd dóbr Boguchwała.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: p. Jan Kaczak w Kaczakach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Roczynach: Antoni Babiński, Jan Brzazgacz, Szczepan Faferko, Władysław Matejko, Wincenty Sardyl; Antoni Styła w Choczni.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: p. Władysław Kępiński w Moszczanicy.

D. Próby z nawożeniem soli potasowej na ziemniakach przeprowadzili:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członek Kółka rolniczego w Olszynach: Ignacy Chrapusta.

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. Jan Walter, Władysław Rafa w Bystrej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Jakób Mastej, Antoni Osika, Andrzej Jaracz, Michał Jaracz, Jan Osika, Paweł Łaba, Maciej Jaracz, Michał Zoła, Jan Sypień, Andrzej Pepera, Jan Pepera.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Branicach: Jan Sendor; Wojciech Zawada w Olszanicy.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej: Tomasz Lach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Michał Cyran, Jan Stawarski.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Izydor Kurowski; członek Kółka rolniczego w Łętowni: Franciszek Firek.

W okręgu Towarzystwa nowo-sądeckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Trzycieżu: Andrzej Zeliszewski, Piotr Adamczyk, Dominik Stawiarz, Paweł Kubisz, Mateusz Bochenek.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. Franciszek Kloc w Trzebownisku.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Karol Baron.

E. Próby porównawcze z użyciem kainitu i soli potasowej w jesieni pod ziemniaki założyli:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Józef Sękowski w Brzeszczach.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: członek Kółka rolniczego w Bogucicach p. Franciszek Bartnik.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Skrzyszowie; Piotr Haba, Józef Sierpień.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Górcze: Jan Babet; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Jędrzej Rąb, Jędrzej Ryczywół; członek Kółka rolniczego w Łukawcu: Karol Merklinger.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Piotr Knapik w Bachowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Ludwik Kastelik; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Franciszek Marszałek, Józef Pyclik.

Jesienne nawożenie roli solą potasową i kainitem pod buraki pastewne wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: członek Kółka rolniczego w Bogucicach: p. Jędrzej Plader.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik, Franciszek Pietyra.

7. Doświadczenia z nawozami fosforowymi.

Próby z nawozami fosforowymi były wykonywane bądź w celu stwierdzenia, jaki nawóz fosforowy będzie w danych warunkach najodpowiedniejszy, bądź w celu określenia wysokości dawki lub opłacalności. Do tej kategorii prób wciągnięto także mało używane nawozy, jak mączki fosforytowe lub mąkę kostną odklejona.

A. Próby z rozmaitymi nawozami fosforowymi wiosenne wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Walenty Polak w Szczyrku.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: członek Kółka rolniczego w Woli dębowieckiej: Karol Kostka.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie; Wojciech Kastelik; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Rafał Górny, Jan Jaroszek; członkowie Kółka rolniczego w Milówce: Tomasz Jeleśniański, Józef

Kąkol; członek Kółka rolniczego w Pewli małej: Józef Harężlak, członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Wincenty Scieżka, Jan Żydek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdku: Franciszek Rodak, Jędrzej Starczała.

B. Próby nad działaniem różnych nawozów fosforowych na oziminach założyli w jesieni:

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: p. Antoni Ciechowicz w Kupnie

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Jan Paczosa w Białobrzegach.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Jan Chalcarz, Jan Lach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Andrzej Węgrzyn; członek Kółka rolniczego w Makowie: Jan Bryndza; Jan Mosur w Juszczynie.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Jan Plewa w Hubie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chotowej: Stanisław Wilczyński; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Andrzej Berek, Józef Berek, Wojciech Czarnawski, Ignacy Maziarka, Jan Nowak; członek Kółka rolniczego w Siedliskach: Władysław Gawroński; Jan Balsa w Grudnie górnej; Jan Cabaj, Jan Zima w Grudnie dolnej; Stanisław Chodor, Wojciech Kiełbasa w Łękach dolnych; Michał Jachim w Jastrzabce starej; Adam Krężel, Jan Żmuda w Przerytym borze; Adam Mataj w Dąbiu; Michał Morawski w Zwierniku; Ignacy Raś w Kamienicy górnej; Mieroszewski w Łękach górnych.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Paulin Lachman, Piotr Longosz, Wojciech Stachura; członek Kółka rolniczego w Niedźwiadzie: Jan Strzałka; członek Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Piotr Wilczyński; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Antoni Chmiel, Wojciech Rataj; Jan Kędzior w Stasiówce; Franciszek Reguła w Rzegocinie; Aleksander Wójcik w Małej; Michał Gac w Sośnicach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Szela; członek Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Kurcek starszy; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Michał Gunia, Andrzej Ząbka; Jan Lenar w Handzlówce.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp Franciszek Frączek, Wojciech Rychel w Piotrowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Duda, Franciszek Michulec; członek Kółka rolniczego w Milówce: Józef Zwoliński; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Michał Habdas, Władysław Kępiński, Jan Stokłosa, Franciszek Synicek; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik, Józef Pyelik, Melchior Wiewióra.

C. Próby nad właściwą wysokością dawki nawozów fosforowych wykonali:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Stanisław Matura, Jan Zych; Tomasz Barwiołek w Tymowej.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Maciej Ganobis, Jan Radko w Byczynie; Jan Jaśko w Groju; Jan Urbanczyk w Kwaczale.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Michał Miazga, Józef Orzech w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: p. Jan Sendor w Branicach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. inż. St. Zaykowski w Czeremnej.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej; Jan Chalcarz, Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu; Michał Stadnik, Józef Wiącek.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Walenty Wilkołek; członek Kółka rolniczego w Makowie: Aleksander Molek.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Józef Kuczuba, Franciszek Pluta; członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Jan Czarnawski, Marek Czyś, Jan Nykiel; członek Kółka rolniczego w Łękach górnych: Tomasz Podraza; Jan Ciołek w Wiewiórcu; Augustyn Grela, Stanisław Potyrała w Grudnie górnej; Wojciech Krężel, Kazimierz Skowron, Adam Wiś w Przerytym borze; Józef Nowak w Siedliskach; Anna Pacana, Jan Raś w Kamienicy górnej; Jan Wojtyga, Jan Wróbel w Łękach dolnych; Tadeusz Traciłowski w Siedliskach.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Kozodrzy: Józef Przydział; członek Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Antoni Dąbrowski; Józef Budziwojski w Rzegocinie; Jan Duranek, Jędrzej Gąsior w Brzezinach; Jan Krasoń w Stasiówce; Grzegorz Łukasik w Małej; Wojciech Pociąg w Niedźwiadzie; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jan Róg, Jan Walezyk, Józef Walezyk młodszy.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Kuna, Jan Ziemia; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Walenty Barłoga, Marcin Reszezyński, Walenty Rogala; członek Kółka rolniczego w Krasnem: Jan Broda; członek Kółka rolniczego w Terliczce: Tomasz Więcek; członek Kółka rolniczego w Wysokiej Grod.: Tomasz Grodzki; Franciszek Szalacha w Zwiężycy; Jan Tomaka w Staromieściu; Zarząd dóbr Boguchwała.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Jan Piwiński, Wojciech Kozdęba, Wojciech Zbyrad; członek Kółka rolniczego w Sokolnikach: Dominik Kulig; Marcin Wolski w Witkowicach

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dąbrówce infułańskiej: Ignacy Florek, Tomasz Pochroń; członkowie Kółka rolniczego w Koszycach małych; Wojciech Czosnyka, Franciszek Nawrocki; członkowie Kółka rolniczego w Zbylitowskiej Górze: Jędrzej Broda, Jan Jeż, Jan Kuikliński.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: Folwark w Wadowicach: pp. Jan br. Przychocki w Leńczach; członek Kółka rolniczego w Roczynach: Michał Kudłacik; Stanisław Antecki, Piotr Frączek w Piotrowicach; Antoni Styła w Choczni.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Gilowicach: Andrzej Kostelik; członek Kółka rolniczego w Moszczanicy: Michał Białek.

8) *Doświadczenia z nawozami azotowymi.*

Tak jak i po inne lata próby z nawozami azotowymi ograniczyły się do określenia w nielicznych doświadczeniach opłacalności saletry, jak również do sprawdzenia na oziminach różnicy w działaniu azotu amoniakalnego, dodanego w jesieni w postaci superfosfatu amoniakalnego oraz azotu saletrzanego, dodanego na wiosnę.

A. Próby z użyciem saletry na zbożach na wiosnę wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Józef Wróbel w Bestwinie.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. członek Kółka rolniczego w Tymowej: Tomasz Barwiołek.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Jan Skowron w Sieklówce.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: członek Kółka rolniczego w Łętowni: Józef Pasternak.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Jakób Fikrek w Maniowych.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Przerytym borze: Adam Sałata, Stanisław Krężel; Ludwik Kleszcz, Franciszek Lis w Wiewiórce.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Andrzej Szpyrka.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Koszycach małych: Wojciech Czosnyka; Michał Pałucki w Janowicach.

B. Próbę z superfosforem amoniakalnym i saletrą założyli w jesieni:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Franciszek Data, Jakób Din-dorf, Piotr Lis, Józef Spyra.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członek Kółka rolniczego w Tymowej: p. Tomasz Barwiołek.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: Maciej Jaracz; Wojciech Gałuszka w Warzycach

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Dobrej: Jan Jarosz; Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kamienicy dolnej: Helena Berek, Helena Jasikowa; członek Kółka rolniczego w Łękach górnych: Walenty Mieczek; Władysław Jeleń w Wiewiórce; Jan Jurek w Zwierniku; Michał Kabaj w Głobikówce; Józef Krężel w Przerytym borze; Józef Miłoś w Grudnie górnej; Józef Wilczyński w Siedliskach

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Niedźwiadzie: Józef Kosieński; członkowie Kółka rolniczego w Zagorzycach: Jakób Grabiec, Paweł Rataj; Jan Wodzisz w Małej; Paweł Zygmunt w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Józef Siwiec; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Wincenty Szpyrka.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: członek Kółka rolniczego w Dąbrowce infułackiej: p. Antoni Żmuda.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Roczynach: Kasper Matejko; Piotr Knapik w Bachowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie; Piotr Górny, Karol Kaczkiewicz, Franciszek Marszałek, Franciszek Pietyra.

9. Próby nawozowe na łąkach, pastwiskach, koniczynach itp.

W doświadczeniach nawozowych na łąkach, pastwiskach, koniczynach, lucernikach itp. dążono do stwierdzenia, w jakim stopniu da się zwiększyć zbiory zapomocą użycia nawozów fosforowych lub potasowych. Rezultaty uzyskane wykazują, że wcale często stan fizyczny gleby jest tak dobry, że nawozy pomocnicze znacznie plon podnoszą. Zdarzały się jednak zgłoszenia do prób nawozowych na łąkach lub pastwiskach, których nie tylko nie można było uwzględnić, lecz należało wogóle odradzać użycia nawozów przed należytem osuszeniem gleby.

A) Doświadczenia nawozowe na łąkach na wiosnę wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Krzeczowie: Piotr Multan; Ks. Franciszek Ratowski w Starym Wiśniczu.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Tworkowej: Józef Górski, Józef Kornaś, Michał Sroka; członek Kółka rolniczego w Tymowej: Jan Opoka; członek Kółka rolniczego w Olszynie: Wojciech Sieński; członek Kółka rolniczego w Buczach Mokrz.: Stanisław Lis; Roman Klisiewicz w Borzęcinie

W okręgu Towarzystwa gorlickiego: pp. członek Kółka rolniczego w Moszczenicy: Andrzej Dygoń; Jakób Tokarczyk w Siarach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: członek Kółka rolniczego w Sowinie: Michał Jałowicki; Jan Pętlak w Czeluśnicy.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: p. Stanisław Sułkowski w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. Józef Stolański w Jordanowie.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Józef Sikora, Alfred Śliwa.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Jaworski, Walenty Kulasa, Jan Pyziak; członek Kółka rolniczego w Malawie: Stanisław Rajchel; Andrzej Gliwa w Zalesiu; członek Kółka rolniczego w Krasnem: Józef Twardzicki.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Jan Dryka, Józef Kozdęba, Marcin Maziarz, Michał Wolan, Wojciech Wolan; członek Kółka rolniczego w Sobowie: Kasper Maciąg; Bolesław Szukalski, Stanisław Kołodziej w Woli Rzeszyckiej; Jan Głowacki w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: p. Franciszek Kusior w Przybysławicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: p. Mikołaj Firleta.

B) W jesieni założyli na łąkach próby nawozowe:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzeszczach: Józef Chowaniec, Stanisław Pomietał, Jan Szomba, Jan Targosz; Jan Kowalczyk w Lipniku.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Jan Fita, Jakób Jarek, Jan Jarosz, Franciszek Kaczmarczyk, Jakób Kula, Jan Lis, Wojciech Matusik, Jan Płader, Wojciech Płader, Jan Przyborowski; członkowie Kółka rolniczego w Krzeczowie: Piotr Brzytwa, Andrzej Cebula, Jan Dziedziec, Jan Głowacki, Michał Matyasik, Piotr Multan, Jan Piec, Józef Piec, Józef Rachwał, Jan Słonina, Ignacy Słonina.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Wojciech Bodura, Stanisław Hebda, Kasper Kudra, Michał Kuna, Wojciech Musiał, Kasper Pabian, Jan

Zych; członkowie Kółka rolniczego w Maszkienicach: Michał Boryczko, Jan Bujak, Jan Bujak (drugi), Stanisław Kubała, Marcin Liszek, Antoni Rudek; członek Kółka rolniczego w Olszynie: Franciszek Grzegórzek; członkowie Kółka rolniczego w Tymowej: Józef Babiarczyk, Jakób Barwiołek; Józef Gąsiorek w Białolinach radłowskich; Józef Kobylecki w Borzęcinie; Mieczysław Wróbel w Jaworsku.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Marcin Adamski w Babicach; Antoni Domagała, Jan Wątroba w Wygierzowie; Andrzej Kopeć w Kwaczale.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bolesławiu: Maciej Bernat, Wojciech Curyło, Antoni Jurkowski, Jan Kargól, Jan Misiaszek, Szczepan Skoczylas, Jan Wróbel; Jan Kogut, Szymon Korzec w Wulce gładkiej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezówce: Franciszek Dłuski, Jan Pac, Paweł Polak, Jan Sanocki; członkowie Kółka rolniczego w Warzycach: Walenty Sanokowski, Marcin Świszcz, Piotr Szopa; Feliks Bulsiewicz w Skołyszynie.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Ludwik Filipowicz, Józef Drozd, Gabryel Jarosz, Józef Matuśkiewicz, Wojciech Orzech, Krzysztof Saduła, Ludwik Węgrzyn w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. Michał Foltas w Odrzykoniu; Jan Furtek w Targowiskach; Walenty Hejnar, Jan Kubit, Antoni Niepokój w Głowience; Wojciech Jaracz w Suchodole; Józef Nowak w Krościenku niżnem.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Dobrej: Jan Ciężadło, Jan Chalcarczyk, Jan Duda, Józef Duda, Jan Jarosz, Szymon Jarosz, Stanisław Kudłacz, Jan Lach, Jędrzej Majerski, Jan Marek, Jan Miśkiewicz, Piotr Miśkiewicz, Józef Ogryzek, Jan Pałka, Franciszek Pleń, Józef Ramos, Jakób Wójcik; członek Kółka rolniczego w Krasnem Lasoc.: Franciszek Drożdż; członkowie Kółka rolniczego w Rybiu nowem: Józef Kaczmarczyk, Józef Styrnal, Szymon Styrnal; Józef Biedroń w Przyszowej (3 próby); Jan Fiut, Józefa Jabłońska, Maciej Jabłoński, Walenty Kurczab, Stanisław Lupa, Józef Oleksy, Maciej Pocięcha, Jan Smoleń, Józef Smoleń, Maciej Smoleń, Maciej Wojtowicz, Piotr Wojtowicz, Wojciech Wojtowicz, Jan Woźniak, Marcin Woźniak w Męcinie; Stanisław Garbacz, Ferdynand Gołab, Józef Gołab, Jan Orzeł, Wincenty Orzeł, Walenty Tokarz, Walenty Uzyga w Struszycach; Wincenty Janik, Antoni Orzeł, Andrzej Rosiek, Józef Rosiek, Stani-

sław Stach, Ludwik Uzyga, Stanisław Uzyga w Żmiącej; Jan Żurek w Koninie.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Marya Augustyn, Michał Dzieciuch, Anna Jurkowska, Franciszka Kostecka, Jan Michno, Michał Michno, Józef Muniak, Michał Moskał; Paweł Nowicki w Rzochowie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Józef Chrapek, Józef Fornalik, Andrzej Kaim, Jan Polewka, Jan Szlachetka, Wojciech Tomal, Walenty Wilkołek, Józef Wyroba; członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Franciszek Kowaleze, Szymon Miernik; członkowie Kółka rolniczego w Peimiu: ks. proboszcz Opatowski, Jędrzej Dziadkowiec; członek Kółka rolniczego w Zawoji: Józef Basiura; Michał Drobný, Jan Guzik, Józef Sarna, Antoni Stec w Juszczyńie.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: Ks. Jan Madej w Białce (4 doświadc.).

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chotowej: Wojciech Balasa, Wojciech Golusz, Józef Kołek, Wojciech Kozlik, Józef Niziołek, Józef Ogrodnik, Marcin Pluta starszy, Marcin Pluta młodszy, Dominik Wileczyński, Stanisław Wileczyński; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcy: Wojciech Ruda, Antoni Tarczoń, Jan Tarczoń, Andrzej Wałęga; Stanisław Chodor, Józef Czarnik, Wojciech Kantor, Michał Podraza w Łękach dolnych; Jan Cielec, Stanisław Potyrała w Grudnie górnej; Józef Maziarka w Jodłowej; Józef Mieczek, Mieroszewski, Stanisław Podraza w Łękach górnych; Stanisław Nowak w Smarzowej; Piotr Curyło, Jan Handzel w Lipinach; Jan Dachowski, Jakób Gąsior, Michał Kapusta w Kamienicy górnej.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Jan Daniel, Marcin Daniel, Marcin Dorak, Feliks Feret, Stanisław Krajewski, Józef Maciejko, Michał Maciejko, Wojciech Niemiec, Józef Przydział, Józef Sado, Szymon Zacała, Wincenty Ziarko; członkowie Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Jan Jaskier, Marcin Jaskier; Jan Kędzior, Melchior Ziarnik w Stasiówce; Jakób Kosiński, Józef Kosiński, Konrad Pijar, Stanisław Staron w Niedźwiadzie.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Michał Dzierżak, Jan Jaworski, Antoni Jaworski, Jan Pietrucha; członkowie Kółka rolniczego w Łukawcu: Piotr Golonka, Augustyn Kuras, Walenty Rogala; członkowie

Kółka rolniczego w Siedliskach: Paweł Buza, Wojciech Kowalski, Franciszek Materna; członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej Grod.: Alojzy Dusza, Maciej Pierzchała, Stanisław Włodyka; członkowie Kółka rolniczego w Terliczce: Tomasz Pieczonka, Wojciech Szuberla; Józef Baran w Dąbrowie; Józef Kaczab w Piekarówce; Franciszek Kozborski w Zgłobniu; Walenty Pisarek w Przybyszówce; Stanisław Rajchel w Malawie; Karol Merklinger w Łukowcu górnym; Zarząd dóbr Boguchwała (2 próby).

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Józef Białas, Franciszek Dryka, Jan Dryka, Michał Małek, Wojciech Małek, Wojciech Małek (drugi), Antoni Urbaniak, Wojciech Urbaniak, Franciszek Witoń, Jan Zbyrad, Michał Zbyrad; członkowie Kółka rolniczego w Sokolnikach: Jakób Gładysz, Franciszek Pikus, Jan Robak, Józef Robak; Jan Kaczak w Kaczakach; Józef Wiącek w Suchorzowie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach małych: Wojciech Czosnyka, Wojciech Nytko; członek Kółka rolniczego w Krzyżu: Jan Halastra; członek Kółka rolniczego w Zbylitowskiej górze: Maciej Pierzchała.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: Folwark w Wadowicach; Franciszek Krawczyk, Antoni Rusinek w Piotrowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Czernichowie: Michał Furtak, Michał Hankus, Jan Klis młodszy, Józef Pszczółka, Marcin Pszczółka; członkowie Kółka rolniczego w Kamesznie: Jakób Nowak, Michał Śleziak; członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Sebastian Błond, Józef Dyduch, Anna Kachel, Kasper Kocur, Jan Krawczyk, Szymon Okruta, Wojciech Pajak, Andrzej Wątroba; członkowie Kółka rolniczego w Międzybrodziu żywieckim: Józef Drożdżik, Leon Drożdżik, Józef Kliś, Michał Kliś, Paweł Kliś, Józef Kos, Jan Martyniak, Jakób Matuszczak, Kanty Zemczak; członkowie Kółka rolniczego w Milówce: Andrzej Jeleśniański, Jan Kąkol Caputa (2 doświadczenia), Karol Talik; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Antoni Ciurla, Szymon Fijak, Józef Pietraszko, Jan Pytlik.

C. Próby nawozowe na pastwiskach przeprowadzili:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: Ks. Józef Grudziński w Włosienicy (2 doświadczenia); Gmina Monowice (3 doświadczenia).

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Olszynie: Jan Czuban, Jan Michałek, Józef Pierzebała, Adam Stolarz, Józef Trytek.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Woli dębowieckiej: Andrzej Pykosz, Józef Paluch.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. Jakób Jacek w Męcinie; Jan Żurek w Koninach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. Jan Duszkiewicz w Złotnikach; członkowie Kółka rolniczego w Padwi narodowej: Stanisław Mystek i Antoni Rzeźnik.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Wojciech Łas w Gronkowie.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Lachowicach: Michał Gąsiorek, Anna Kachel, Józef Kubieniec, Józef Starczała; członek Kółka rolniczego w Rychnwałdzie: Franciszek Pietyra; Wojciech Ryłko w Rajczy.

*D. Próby z nawozami fosforowymi i potasowymi na koni-
czynach na wiosnę wykonali:*

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Marcin Zontek w Bujakowie.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Olszynie: Andrzej Majzner, Teofil Owca, Józef Trytek, Ignacy Chrapusta; Jan Kuk w Sukmaniu.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Franciszek Koźmin w Kątach.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: p. Jan Chrabaszcz w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Sowinie; Antoni Drzymalski, Jan Stasiowski.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: p. Jan Pytel w Rybnej.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwi Narodowej: Walenty Hyjek, Maciej Konieczny, Franciszek Krempa; członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Barnas, Bartłomiej Skóra.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: członek Kółka rolniczego w Krzyszkowicach: p. Jan Kleszcz.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Józef Chajec w Kamienicy górnej; Jan Cabaj, Walenty Wierzbicki, Michał Wojtowicz w Grudnie dolnej; Jan Garstka w Jażwiniach; Józef Maziarka w Jodłowej; Tomasz Prokuski w Głobikówce; Jan Rydel w Wiewiórze.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Brzezinach: Józef Jezioro, Piotr Łagosz.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Kuna, Piotr Lampart, Andrzej Nazimek, Wojciech Szela, Jan Ziemba.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Koszycach małych: Wojciech Malec; Józef Wojtarowicz w Zawadzie.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: członek Kółka rolniczego w Rocznach: p. Władysław Matejko.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Pewli Ślemieńskiej: Karol Mizia, Jan Pach; członek Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Wojciech Kastelik.

E. W jesieni na konieczynach próby nawozowe założyli:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Franciszek Filipek w Bystrej.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Łoniowych: Marcin Pabian; Józef Kobylecki w Borzęcinie.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: pp. Józef Pierzynka, Jan Urbańczyk w Kwaczale.

W okręgu Towarzystwa dąbrowskiego: p. Szymon Korzec w Wulce grądzkiej.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Głębokiej: Andrzej Huzarski, Franciszek Janiga, Franciszek Karasiński, Jan Krzysztofik, Michał Wileczak w Harłowej.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Józef Drozd, Gabryel Jarosz w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Krasnem Las.: Jędrzej Piechowicz; Jan Gawlik, Wojciech Gawlik, Józef Lupa, Jan Oleksy, Jakób Smoleń w Męcinie; Franciszek Tokarz w Struszcach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Michał Michno, Konstanty Popiel; Mateusz Bauer w Chorzelowie.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Jaworniku: Adam Podoba, Jan Polewka, Stanisław Sypek, Andrzej Wilkołek, Walenty Wilkołek; członek Kółka rolniczego w Łętowni: Szymon Miernik; Michał Drobny, Jan Guzik, Antoni Stec w Juszczyńcu.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Wojciech Laś w Gronkowie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Stanisław Chajec, Jan Kaput, Józef Migalski, Józef Rakowski, Stanisław Raś, Ignacy Rumaniak, Wojciech Szczur w Kamienicy Górnej; Michał Kabaj w Głobikówce; Józef Wojtowicz, Jan Zima w Grudnie górnej.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Jan Krajewski, Józef Maciejko, Michał Maciejko, Wojciech Niemiec, Wincenty Ziarko; Michał Bieś, Jakób Kliś, Jan Krasoń w Stasiówce.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Wojciech Kuna, Michał Lampart, Jan Pyziak, Jan Siwiec, Józef Siwiec, Wojciech Szela, Antoni Ziaja; członkowie Kółka rolniczego w Krasnem: Marcin Komorowski, Michał Kozieł, Wojciech Kuśper, Jędrzej Rąb, Jędrzej Ryczywół (2 doświadczeń), Jan Stęga; członek Kółka rolniczego w Zgłobniu: Wincenty Szpyrka.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: członek Kółka rolniczego w Roczynach: Tomasz Prus; Piotr Knapik w Bachowicach; Piotr Kuska w Piotrowicach.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Marszałek, Franciszek Miechulec; członek Kółka rolniczego w Lachowicach: Jan Łaciak; członkowie Kółka rolniczego w Miłowce: Wojciech Biegun, Wojciech Talik; członkowie Kółka rolniczego w Moszczanicy: Józef Stasica, Józef Stokłosa; Wojciech Ryłko w Rajeży.

F. Na lucernikach w jesieni próby założyli:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członek Kółka rolniczego w Olszynie: Ignacy Chrapusta.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Józef Mażarka w Jodłowej.

W okręgu Towarzystwa ropezyckiego: p. Jędrzej Gąsior w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: p. Jan Ciasnocha w Łące.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: członek Kółka rolniczego w Cyganach: p. Jan Dryka.

10. Wapnienie.

Gleby w wapno zbyt ubogie spotyka się w części zachodniej kraju o wiele częściej, aniżeli gleby w wapno zamożne. W próbach zatem, zakładanych w celu zademonstrowania skuteczności wapnienia, po największej części wpływ wapna objawia się w sposób bardzo wybitny. Niestety wysoka cena wapna i znaczne koszty transportu utrudniają wprowadzenie wapna na szerszą skalę. Zauważyć również należy, że są miejscowości, w których trudno nakłonić do wykonania próby z wapnieniem, bo użycie wapna wydaje się nietylko zbyt cennym, ale czemś wprost śmiesznym. Ilość jednak prób, zakładanych działaniem wapna, przeważnie na zbożach jarych, w które ma się wsiewać koniczyzny, stale wzrasta.

W roku 1911 takie próby podjęli:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. Paweł Godyń, członek Kółka rolniczego w Starej Wsi.

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Bogucicach: Jakób Dindorf, Andrzej Kunior, Stanisław Pajak, Andrzej Pląder, Jan Pląder.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: członkowie Kółka rolniczego w Łoniowych: Ks. Marcin Florek, Józef Rylewicz, członek Kółka rolniczego w Twórkowej: p. Jan Pudełko.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: członek Kółka rolniczego w Woli Dębowieckiej: p. Kazimierz Dzik.

W okręgu Towarzystwa kolbuszowskiego: pp. Józef Drozd, Gabryel Jarosz, Jan Węgrzyn w Kupnie.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Głowience: Walenty Hejnar; Antoni Kolanko w Krościenku niżnem; Jan Paczosa w Białobrzegach

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: p. Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: Ks. Józef Bienias w Jaworniku

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: członek Kółka rolniczego w Trzycieżu p. Andrzej Żeliczewski.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Michał Kabaj w Głobikówce.

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Skrzyszowie: Jan Jaskier; Jan Cieśla w Niedźwiadzie; Jan Stefanik, Aleksander Woskowiec w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Jaworski, Walenty Kułasa, Tomasz Kuna, Michał Lampart, Jan Siwiec, Józef Siwiec, Józef Ziaja; członkowie Kółka rolniczego w Zgłobniu: Jan Antas, Wincenty Szpyrka.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Jan Małek, Wojciech Małek, Władysław Urbaniak; członek Kółka rolniczego w Sokolnikach: Dominik Tworek; Jan Kaczak w Kaczakach.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: członek Kółka rolniczego w Zbylitowskiej Górze: Jan Jeż

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Antoni Styła w Choczni (2 doświadczeń, na roli i na łące).

11 Doświadczenia nawozowe różne.

A. Próby na zbożach z azotniakiem wykonali:

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Józef H. Papier w Grudnie dolnej

W okręgu Towarzystwa ropczyckiego: p. Wojciech Pasek w Brzezinach.

Prób tych należałoby wykonywać więcej. Będzie to jednak możliwe dopiero wówczas, gdy liczba instruktorów będzie pomnożona, ze względu na to, że użycie azotniaku wymaga pewnych ostrożności

B. Porównawcze próby nad działaniem kainitu i soli potasowej na życie lub zupełnem nawożeniu żyta wykonali:

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: członek Kółka rolniczego w Jaworniku: Józef Chudoszek;

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Jan Świder w Białym Dunaju.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: członek Kółka rolniczego w Dąbrówce infułackiej: p. Józef Broda

C. Doświadczenia z nawożeniem roślin strączkowych wykonali:

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: p. Jan hr. Mycielski w Wiśniowej, nad przyczynami nieudawania się grochu.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: Józef Gąsiorek w Biadolinach (na łubinie).

C) Szczepienie roślin motylkowych.

Próby ze szczepieniem roślin motylkowych miały na celu, podobnie jak w latach poprzednich, wprowadzenie uprawy seradelli i łubinu tam, gdzie te rośliny nie były jeszcze uprawiane i ubezpieczenie, przez zakażenie nasienia właściwymi bakteriami brodawkowymi, dobrego ich udania zaraz w roku pierwszym. Do zakażenia używano głównie nitraginy, próbowano jednak także po raz pierwszy kultur Simona, sprzedawanych pod nazwą azotogenu. Z powodu suchego roku działanie szczepienia wogóle było słabe, trudno więc osądzić o ile użyteczniejszym może być azotogen niż nitragina.

A. Próby ze szczepieniem seradelli wykonali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: p. członek Kółka rolniczego w Brzeszczach: Wojciech Sarna.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. członek Kółka rolniczego w Olszynie ks. Marcin Florek; p. Józef Kobylecki w Borzęcinie.

W okręgu Towarzystwa chrzanowskiego: p. Paweł Mendyk w Mętkowie.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Wojkowie: ks. Antoni Tenczar, Jan Madejczyk w Wróblowej.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Ludwik Dąbrowski w Odrzykoniu.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: pp. Michał Gnutkiewicz w Toniach; Wiktor Fieber w Dziekanowicach; Ks. Radziwiłł w Aleksandrowicach.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Padwie Narodowej: Ks. Wilhelm Skopiński, Wincenty Uzar, Jan Teczyński, Jakób Zbieg; członek Kółka rolniczego w Rzemieniu, Józef Wiącek, Jan Duszkiewicz w Złotnikach; Jan Kłoda w Maliniu.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: p. Maryanna Sojka w Krauszowie.

W okręgu towarzystwa myślenickiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łętowni: Jan Buda, Józef Kołodziejczyk.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Przerytym Borze: Wojciech Ćwiok; członkowie Kółka rolniczego w Wiewiórcze: Jędrzej Mikrot, Maciej Ciotek, Jan Rydel, Ludwik Kleszcz, Jan Tarczewski, Franciszek Lis, Franciszek Micek; Jadwiga Kleszcz; Józef Maziarka w Dęboszynie; Kazimierz Kapłon w Jodłowej.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Kozodrzy: Stanisław Krajewski, Jan Krajewski, Jan Przydział, Jan Daniel.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Antoni Urbaniak, Władysław Urbaniak, Michał Zbyrad, Michał Małek, Antoni Urbaniak, Jan Małek, Andrzej Kordęba; członek Kółka rolniczego w Sobowie: Franciszek Kępa; Bolesław Szukalski w Woli rzeczyckiej; Jan Głowacki w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa tarnowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Koszycach Małych: Franciszek Lamot, Maciej Tłus, Jan Tadel, Maciej Tryba; członek Kółka rolniczego w Krzyżu: Michał Sasak; Stanisław Bujak w Dąbrówce szczepan.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Jan br. Przychocki w Leńczach.

B. Próby z uprawą i szczepieniem łąbinu żółtego lub niebieskiego wykonali:

W okręgu Towarzystwa bocheńskiego: p. Marcin Mleko w Niepołomicach.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Olszynch: ks. Marcin Florek; członkowie Kółka rolniczego w Tworkowej: Piotr Kupiec, Wincenty Kupiec, Marcin Marcinek, Wojciech Rożkowicz; Józef Gąsiorek w Biadolinach.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Woli dębowskiej: Jan Pykosz, Paweł Piątkowski.

W okręgu Towarzystwa krakowskiego: Administracja dóbr hr. Potockich w Krzeszowicach.

W okręgu Towarzystwa krośnieńskiego: p. Jan Smoczyński w Wojaszowicach.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: pp. Andrzej Król, Stanisław Król w Roztoce.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Rzemieniu: Jan Barnaś, Walenty Lubera, Józef Więcek; Jan Duszkiewicz w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: członek Kółka rolniczego w Jaworniku: p. Stanisław Papiernik.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. Józef Siatkowski w Głębokiem.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: pp. ks. Jan Madej w Białce; Jan Gaździk w Maniowych; Marya Sójka w Krauszowie.

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: pp. Józef Maziarka w Jodłowej, Stanisław Nowak w Smarzowej.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Pyziak, Józef Ziaja, Jan Jaworski.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Sobowie: Józef Nowak; Jan Głowacki w Żabnie

W okręgu Towarzystwa wielickiego: p. Wojciech Skrzeczyński w Zakliczynie

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członek Kółka rolniczego w Bąldzonce Wincenty Gryga; członkowie Kółka rolniczego w Gilowicach: Józef Duda, Ludwik Kastelik, Jędrzej Kastelik; członkowie Kółka rolniczego w Miłowie: Franciszek Dziedzic, Tomasz Jeleśniowski; członkowie Kółka rolniczego w Pewli Małej: Karol Dybezak, Karol Sachoń, Antoniowa Rzeszótkowa; członkowie Kółka rolniczego w Pewli ślemieńskiej: Wincenty Ścieżka, Józef Zydek; członkowie Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Franciszek Mrowiec, Józef Janik; członkowie Kółka rolniczego w Rychwałdzie: Franciszek Marszałek, Piotr Dudek, Józef Mieszczak; członek Kółka rolniczego w Świnnej: Stanisław Dzik

D) Poprawa techniki uprawy

W próbach z odmianami roślin uprawnych, jak również i w próbach nawozowych prawie bez wyjątku uzyskuje się wyżki w plonach. Nie podlega jednak wątpliwości, że wpływ dobrze dobranych odmian, czy też właściwie użytych nawozów, zależy w wysokim stopniu od ogólnej kultury gleby i może się objawić w całej pełni

i trwale tam tylko, gdzie w uprawie nie popełnia się błędów. Dlatego też, o ile to tylko było możliwe, a więc o ile siły pracowników i środki materyalne wystarczały, starano się wprowadzać do techniki uprawy w gospodarstwach włościańskich właściwe ulepszenia. Dążono mianowicie do podniesienia uprawy roślin okopowych przez zakładanie wzorowych plantacji buraków pastewnych lub ziemniaków, do zwiększenia plonów zbóż przez propagowanie siewu rzędowego, motyczenia itp. W celu zaś rozpowszechnienia użytecznych narzędzi rolniczych udzielano do wypróbowania na dłuższy okres czasu odpowiednio dobrane dla mniejszych gospodarstw narzędzia, zapewniając z góry możliwość nabycia po cenie niższej, jako już używanych tych narzędzi, które w próbie okazały się dla miejscowych warunków odpowiednimi. Udzielanie na tych warunkach narzędzi trwa już od lat kilku i w ciągu kilkuletniego okresu otrzymali do wypróbowania:

1. Siewniki rzędowe: Kółka rolnicze w Cyganach (Melichara 15-rzęd.); w Roczynach (Melichara 9-rzęd.); w Rzemieniu; w Tymowej (Melichara 11-rzęd.); oraz J. Gałuszka w Czańcu (Melichara 11-rzęd.); J. Maziarz w Złotnikach (Melichara 15-rzęd.). Ogółem 6 siewników.

2. Pogłębiacze Rud. Sacka: Kółka rolnicze w Jodłowniku, w Kozodrzy, w Krasnem, w Olszynch, w Padwi Narodowej, oraz J. Maziarz w Złotnikach. Razem 6 pogłębiaczy.

3. Brony sprężynowe: Kółka rolnicze w Białym Dunajcu, w Jazach, w Kraczkowej, w Miłówce, w Pewli ślemieńskiej, w Toniach, w Zawadzie, oraz gmina Monowice (łakowy skaryfikator). Razem 8 bron.

4. Brony łakowe: Kółka rolnicze w Bogucicach, w Bolechowicach, w Bronowicach małych, w Futonie, w Głowaczowej, w Jazach, w Kraczkowej, w Krasnem, w Kobylanach, w Miechowicach wielkich, w Olszynch, w Pietrzykowicach, w Spytkowicach, w Suchodole, w Szalowej, w Toniach, w Tymowej, w Zagorzycach, oraz gmina w Monowicach (2 bronie: Ventzkiego i Cegielskiego), W. Orzeł w Strzeszycach, A. Noworyta w Źródłach, M. Skalski w Nowym Targu i M. Wójtowicz w Męcinie. Razem 24 bron.

5. Plewniki i obsypniki: Kółka rolnicze w Krasnem, w Olszynch, w Zawadzie, oraz J. Ciuba w Babicach, Jan Drożdż w Jodłowniku, J. Maziarz w Złotnikach. Razem 6 sztuk.

6. Motyczki stalowe do okopywania zbóż i obróbki buraków rozdzielono dla zademonstrowania użyteczności tego narzędzia w 35 miejscowościach w ilości 61 sztuk.

Zachęcano również właścicieli mniejszych gospodarstw do zasiewu pszenicy w szerokie rzędy do motyczenia. Do prób takich mało jeszcze jest chętnych, mianowicie zgłosili się:

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: p. Tomasz Barwiołek w Tymowej.

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: pp. Jakób Maziarz, Kazimierz Pawlikowski w Złotnikach.

W okręgu Towarzystwa wadowickiego: p. Antoni Styła w Choczni.

E) Zakładanie i podsiew łąk.

Wobec znacznie polepszonych warunków zbytu dla produkeyi zwierzęcej, objawia się coraz silniej w gospodarstwach mniejszych dążność do zamiany mniej odpowiednich kawałków roli na łąki lub pastwiska. Popierając jak najusilniej tę dążność, udzielano chętnie zgłaszającym się rad i wskazówek, układano mieszanki i posyłano na próbne kawałki (około $\frac{1}{4}$ morga) mieszanki nasienne. Z pomocy tej korzystali:

W okręgu Towarzystwa bialskiego: Gmina Monowice (3 dośw.); Jan Kubica w Starych Stawach (2 dośw.); ks. Jan Grudziński w Włosienicy.

W okręgu Towarzystwa brzeskiego: pp. Józef Koczvara w Złotej, członkowie Kółka rolniczego w Tworkowej: Józef Kornaś, Wincenty Kupiec, Michał Sroka; przew. Kółka rolniczego w Olszynie ks. Marcin Florek; Jan Koziół w Jadownikach podgórnych.

W okręgu Towarzystwa jasielskiego: pp. członek Kółka rolniczego w Woli Dębowskiej: Anna Kurdziel, inż. Stanisław Zaykowski w Czeremnej.

W okręgu Towarzystwa limanowskiego: p. Jan Grucel w Krasnem (2 doświadczenia).

W okręgu Towarzystwa mieleckiego: p. członek Kółka rolniczego w Rzemieniu: Marcin Bogdan.

W okręgu Towarzystwa myślenickiego: p. Stanisław Sypek w Jaworniku.

W okręgu Towarzystwa nowosądeckiego: p. Oskar Bonkowicz Sittauer w Chelmeu.

W okręgu Towarzystwa nowotarskiego: ks. Jan Małej w Białce (4 doświadczenia).

W okręgu Towarzystwa pilzneńskiego: p. Kazimierz Czerwiec w Róży.

W okręgu Towarzystwa ropeczyckiego: p. Alfred Śliwa w Brzezinach.

W okręgu Towarzystwa rzeszowskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Wysokiej: Walenty Strzępek, Władysław Władyka, Jan Niemiec; członek Kółka rolniczego w Chmielniku: Jan Siwiec.

W okręgu Towarzystwa tarnobrzeskiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Cyganach: Jan Dryka, Marcin Maziarz, Michał Wolan, Wojciech Wolan, Józef Kordęba; Jan Głowacki w Żabnie.

W okręgu Towarzystwa żywieckiego: pp. członkowie Kółka rolniczego w Łodygowicach: Jan Górny, (2 doświadczenia); Jakób Mrowiec (2 doświadczenia); członek Kółka rolniczego w Świnnej: Franciszek Tentschert; członek Kółka rolniczego w Pietrzykowicach: Paweł Fijak

Doświadczenia w Tatrach.

W r. 1911 kierował doświadczeniami w Tatrach p. A. J. Żmuda. Jak w latach ubiegłych, tak i w tym zajęcia obejmowały:

1. Hodowlę roślin pastewnych w szkółkach.
2. Doświadczenia nawozowe na łąkach naturalnych i sztucznych.
3. Próby z łąkami sztucznymi.
4. Hodowlę nasion roślin pastewnych, zwłaszcza alpejskich.

W trzech głównych szkółkach rozszerzono hodowlę roślin pastewnych przez obsianie wielu przekopanych w zeszłym roku pólek. Naogół rok 1911 pomimo nadzwyczajnej suszy, która na nizinach bardzo ujemnie odbiła się na roślinności, w Tatrach okazał się dla roślin dwuliściennych, zwłaszcza motylkowych, bardzo korzystnym; jedynie jednoliścienne (trawy) ucierpiały silnie od długo leżących na wiosnę śniegów i nie zdoławszy dopędzić w rozwoju roślin dwuliściennych, dały o wiele niższy zbiór nasion niż w roku zeszłym. W najniżej i najlepiej położonej szkółce „Za Mostem“, część roślin wysianych dawniej na drobnych ($\frac{1}{16}$) częściach pólek, przepadła, druga, przeważnie motylkowe, rozrosła się nadszpodziewanie silnie i przez wydanie nasion w ilości, wystarczającej do obsiania całych pólek, zachęciła i umożliwiła rozszerzenie hodowli i bliższe zajęcie

się niemi. Wspomnieć wypada chociażby o kilku; i tak len (*Linum extra axillare*, dawniej „*Linum alpinum*“), który w roku zeszłym rósł bardzo nędznie i nie wydał nasion, w roku bieżącym rozrósł się w olbrzymie kępy i dał spory zbiór nasienia; *Trifolium alpestre*, wysiane z nasion litewskich, rosło dotychczas bardzo słabo, dopiero w roku bieżącym nastąpił znaczny skok w rozwoju; esparceta (*Onobrychis sativa*), rozwojem, wzrostem i ilością nasion dorównała w tym roku nizinnej; wyka leśna (*Vicia silvatica*), która w roku zeszłym miała zaledwie kilka strączków z nasionami, w tym roku dostarczyła nasion do obsiania całego pólka; znaczne różnice w rozwoju wykazały niektóre odmiany kostrzew (*Festuca*), wysiane na parcelce 34; *Avena versicolor* i *Plantago montana*, wysadzone w r. 1908 dla bliższych obserwacji, rozwinęły się doskonale, a zwłaszcza ostatnia, jako bardzo dobra roślina pastewna, dostarczyła cennego zbioru nasion dla założenia większych kultur; koniczyna węgierska (*Trifolium pannonicum*), która w zeszłym roku była ozdobą szkółki, w kulturach z r. 1902., obecnie znacznie osłabła, w każdym razie okazała się u nas w Tatrach trwalszą, niż w Alpach. W szkółce „Pod Stołami“ wybijały się w roku bieżącym: *Agropyrum caninum* i *Bromus erectus* wielką ilością liści, *Festuca rubra fallax* i *Festuca rubra grandiflora* bardzo dobrym wzrostem, *Plantago serpentina*, która tutaj ma znacznie węższe, delikatniejsze liście, niż w szkółce „Za Mostem“, *Trifolium pratense perenne* i *Phalaris arundinacea*, która wraz z *Dactylis glomerata* i *Calamagrostis arundinacea*, zajmuje szeroki pas, wzdłuż wilgotnej ścieżki obok szkółki. W szkółce „Na Stołach“, położonej najniekorzystniej, *Trifolium badium*, jak zresztą i inne rośliny, zostało z górnych pólek z wodą rozniesione po całej szkółce, tak, że szkółka pomimo względnie zadowalniającego rozwoju roślin, będzie musiała uleść w najbliższym czasie odnowieniu.

Doświadczenia nowozowe i nad mieszankami. Mieszanka „Na Zahradiskach“, wysiana jeszcze w r. 1898, więc w roku bieżącym w 13-tym roku użytkowania, dała w porównaniu z rokiem zeszłym zbiór bardzo niski, koniczyna przepadła w niej prawie zupełnie, pozostało sporo komonicy, — do dalszych doświadczeń, bez podsiania nie nadaje się. Różnica w ilości i jakości siana na parceli nienawożonej i nawożonej żużłami i kainitem, jak również parceli nawożonej żużłami wobec nawożonej kainitem, stale się utrzymuje; pomimo ogólnego niskiego zbioru siana z powodu zniszczenia ogrodzenia i spasionia mieszanki, wyraźnie zaznaczona, wskazuje ważny wpływ kainitu obok żużli, na tej glebie.

Z powierzchni 100 m² zebrano w kg.:

	1910	1911
1. Bez nawozu	26.—	5.—
2. Kainit	25·10	10·20
3. Żużle	37·30	16·70
4. Żużle i kainit	47·10	19·20

Mieszanki na hali „Pod Kominami“ rozwijają się znakomicie. W mieszance Steblerowskiej, graniczącej z rowem odprowadzającym ścieki z obornika koło szalasu, motylkowe przepadły, a *Phalaris arundinacea* wraz z *Dactylis glomerata*, stanowi na masę trzecią część roślinności.

Z powierzchni 100 m² zebrano kg:

	1907	1908	1909	1910	1911
1. Mieszanka Steblera	98.—	69.—	75.—	—	132.—
2. „ pastwiskowa	68.—	53·5	55.—	—	69·7
3. „ Weinzierla	61·5	37·5	42.—	—	48·6

Liczby z roku 1911 z powodu pewnej straty podczas zwożenia siana na dół, są może nieco za niskie.

Mieszanka na „Małej Łące“ dała w roku bieżącym zbiór nadspodziewanie wysoki. Prócz najskuteczniejszego tutaj nawozu fosforowego, należy na podstawie danych tegorocznych uznać znaczny wpływ kainitu, zwłaszcza obok żużli, a może i wapna; właściwe braki gleby, jakie dopiero po kilku latach objawiają się w postaci zmiany wymagań nawozowych gleby, zaczynają tutaj okazywać się dopiero obecnie, podobnie jak w doświadczeniach na Zahradiskach.

Z powierzchni 100 m², otrzymano w porównaniu z latami poprzednimi zbiory następujące:

	1907	1908	1909	1910	1911
1. bez nawozu	18·05	9·75?	—	20·5	21·1
2. żużle	32·70	22·25	—	43.—	30·4
3. kainit	34·95	24·95	—	17·2	29·05
4. wapno	29·20	18·75	—	13.—	23·8
5. żużle i kainit	33·45	27.—	—	40·4	27·8
6. żużle i wapno	30.—	24·25	—	23·7	24·85
7. kainit i wapno	22·20	13·50	—	15.—	23·7
8. żużle, kainitiwapno	36·55	22·50	—	52·5	34·65

Trzy parcelki doświadczalne na sztucznej, 24-morgowej zdrenowanej łące hr. Zamoyskiego w Kościeliskach, dały w roku bie-

żącym nieco niższy (sprzet siana odbył się znacznie wcześniej) zbiór, niż w roku ubiegłym. Największy zbiór dała parcela na torfie (ze 100 m² — 35·23 kg), mniejszy na glinie (33·86 kg), najmniejszy na szutrze (27·76 kg). Wniosek z roku zeszłego, co do potrzeb nawozowych poszczególnych typów łąki, wypowiedziany z pewnemi zastrzeżeniami, z powodu wystąpienia w cyfrach pewnych stałych różnic, nabiera obecnie coraz więcej cech prawdopodobieństwa, tak, że potrzeby nawozowe łąki dadzą się w niedalekiej przyszłości zupełnie dokładnie określić. Na całej łące okazał się wyraźnym wpływ nawozu potasowego, parcela na szutrze wymaga przytem kwasu fosforowego (przedewszystkiem jednak potasu), na glinie kwasu fosforowego, zaś na torfie potasu, oczywiście obok wapna. Wysokie cyfry z pól bez nawozów, tłómaczą się nadzwyczaj korzystnym rokiem.

Zbiory z pojedynczych pól są następujące:

	Szuter	Torf	Glina
	kg	kg	kg
1. bez nawozu	36·50	32·20	36·50
2. żuźle, kainit i wapno	21·—	49·50	39·—
3. kainit i wapno	30·50	42·50	31·30
4. żuźle, kainit i wapno	31·—	53·40	41·50
5. żuźle i kainit	47·70	52·90	50·70
6. bez nawozu	30·70	20·—	41·—
7. żuźle kainit i wapno	26·—	40·20	40·50
8. kainit i wapno	33·50	42·40	40·—
9. żuźle, kainit i wapno	33·70	50·70	48·—
10. żuźle i kainit	42·50	39·—	37·80

Ogółem zebrano na parceli:

na szutrze	333·10 kg
na torfie	442·80 kg
na glinie	406·30 kg

Różnice jakościowego stanu roślinności na pojedynczych półkach zaznaczają się bardzo wyraźnie. Ilość gatunków, składających ruń roślinną, ulega z biegiem lat znacznym wahanieniom pod wpływem skomplikowanych czynników, jak drenowania, zasilania gleby sztucznymi nawozami, bronowania itd.; podczas gdy na parcelkach bez nawozów (ale zdrenowanych) nie przekracza zwykle liczby 30 gatunków, na półkach z nawozem kompletnym lub częściowym waha się między 65 a 90. Wyciąganie jakichkolwiek wniosków na razie jest niemożliwe. — W roku bieżącym na tej, jak i na „Małej łące“,

prócz dotychczasowych analiz botaniczno-rolniczych, dotyczących się tylko ważnych ekonomicznie gatunków roślin, rozpoczęto robić ściśle analizy florystyczne wszystkich występujących na badanych półkach gatunków; przez to będzie można zauważyć i określić liczbowo zmiany, jakim ulega pierwotna szata roślinna łąki po zastosowaniu drenowania, nawozów itp. Analizy pierwsze podawały zwykle wagę ważniejszych składników łąki, drugie florystyczne podają ilość osobników (wszystkich gatunków) na pewnej określonej przestrzeni. Równocześnie stosowanie tych dwu metod daje ciekawe wyniki, mianowicie wykazuje stosunek ilości osobników jednych gatunków do drugich, co ważniejsza, wprowadza pewną poprawkę w wynikach wagowych, branych dotychczas w obliczenia, bez względu na to, czy waga odnosiła się do roślin drobnych, czy o wielkiej masie, — innemi słowy uwzględnia stosunek wagi do masy (objętości) i ilości, osobników, przez co o wiele głębiej zaznacza tak ilościowo jak i jakościowo zmiany zaszłe w składzie roślinności łąki.

Mieszanka na drenowanej „młace“ Wojtaszka w Kościeliskach dała w roku bieżącym, podobnie jak w zeszłym, prócz lipcowego, zbiór wtórny we wrześniu, co na łąkach naturalnych w normalnych tutejszych warunkach nigdy się nie zdarza; dla górali, którzy „młakę“ Wojtaszka widzieli dawniej, wydaje się to wprost niezrozumiałem.

Dwa doświadczenia na „Cichówce“, które wykazały bez porównania większą wytrzymałość koniczyny szwedzkiej wobec czerwonej nie mogły z powodu wczesnego sprzętu, przed przyjazdem kierującego, dostarczyć danych ilościowych; stosunek ilościowy koniczyny szwedzkiej do czerwonej sam góral ocenił zgodnie z wynikami dawniej otrzymanymi.

Hodowlę nasion roślin pastewnych, zwłaszcza górskich, na wielką skalę, prowadzono jak dawniej na hali „Pod Kominami“ i na „Zahradiskach“. Niskie zbiory nasion stoją w związku z późnem stajaniem śniegu na wiosnę w tych szkółkach.

W roku 1912 rozpocznie się doświadczenia z mieszkankami alpejskimi; zezwolenie i potrzebną do tego celu przestrzeń uzyskano od Zarządu dóbr Zakopane, na hali Pysznej; również właściciel hali Królowej zgodził się na prowadzenie na niej tego rodzaju doświadczeń.

W roku bieżącym założono Zielnik roślin hodowanych w szkółkach, sprawdzono oznaczenia roślin w szkółkach „Za Mostem“ i „Pod Stołami“, sporządzono osobny katalog roślin, w którym zapisuje się spostrzeżenia, poczynione w szkółkach (data kwitnienia, owocowania, długość pędów itp.), dotyczące się poszczególnych gatun-

ków, a które, jak dowiodły tego rodzaju zapiski robione w Alpach na Sandlingalpe, mają cenną wartość i służyć mogą do różnych celów.

Że roboty nie postępują obecnie w takim zakresie i tempie, jakby sobie tego życzył kierujący nimi, to przypisać należy brakowi pomocy w lecie, kiedy najważniejsze roboty przypadają w jednym miesiącu, a przedewszystkiem brakowi budynku, w którymby można składać próbki do analiz, nasiona, przechowywać zielnik, podręczną bibliotekę, narzędzia, wagi itp. rzeczy, które obecnie z roku na rok z wielkimi nieraz kłopotami przechowują się rozrzucone u różnych osób.

Len.

Od r. 1909 wznagające się stale zapotrzebowanie na doborowe nasienie lnu do siewu dowodzi, że praca Komitetu w tym kierunku przez dłuższy szereg lat prowadzona, wyrobiła w interesowanej ludności rolniczej to przekonanie, że pierwszorzędne nasienie i umiejętna uprawa mogą nie tylko wyrównać niedobór, poczynający się w ostatnich latach w tej gałęzi gospodarstwa rolnego pojawiać, ale owszem są zdolne do zapewnienia takiego dochodu, jakiego w tych samych warunkach po innym plonie nie zawsze spodziewać się można.

Wyrazem cyfrowym tego jest w r 1911 liczba worów i beczek oryginalnego nasienia lnu, których 111 (w r. 1910 beczek i wozów 61) rozeszło się pomiędzy członków poszczególnych Kółek rolniczych.

W liczbie tej było:

1. nasienia lnu parnawskiego	25 beczek
2. " " rygskiego	62 worków
3. " " pskowskiego	12 "
4. " " rewalskiego	12 "

Niezależnie od akcyi rozdawnictwa lnu w roku ubiegłym, przeprowadzili pp. instruktorowie rolnictwa, przydzieleni do Zakładu rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, a pozostający pod kierownictwem p. prof. dr. Jentyśa, podobnie jak w latach poprzednich, na żądanie Członków próby doświadczałne z uprawą, nawożeniem i siewem lnu wszystkich wymienionych powyżej gatunków, a próby te, jako też dostarczone przez Zarządy Kółek sprawozdania, stwierdziły ponownie, że w naszych warunkach klimatycznych najlepiej udają się len parnawski i rygski, to też w r. 1912 tylko te dwa gatunki lnu zostaną sprowadzone.

W r. 1911, na skutek odezwy z dnia 22 stycznia 1911 roku L. 356, wystosowanej do mniejwięcej dwustu interesowanych Kółek rolniczych, zgłosiły się o len i otrzymały go po cenach niższych, 25 koron za wór lub beczkę z dostawą do najbliższej stacyi kolejowej, następujące Kółka rolnicze:

W Białce 5 worów, w Bienkówce 1 wór, w Brzezinach 1 wór, w Bukowinie 7 worów, w Chabówce 9 beczek i worów, w Ciscu 1 wór, w Czarnym Dunajcu 7 worów, w Długopolu 14 beczek i worów, w Kamesznicy 1 wór, w Makowie 2 wory, w Pietrzykowicach 1 wór, w Piwnicznej 2 wory, w Przyborowie 1 wór, w Poroninie 6 beczek, w Rychwałdku 1 wór, w Sobowie 1 wór, w Spytkowicach ad Chabówka 5 beczek, w Trzebini 5 worów, w Zakopanem 9 beczek i worów, w Malejowej (Zw. gm.) 4 wory, nadto Towarzystwo rolnicze okręgowe w Nowym Targu dla swoich członków 20 worów, członkowie w Jordanowie i okolicy 5 beczek.

Do doświadczeń użyto po 1 worze lnu rygskiego, pskowskiego i rewalskiego. Jedną beczkę lnu parnawskiego do tego samego celu użytą przesłano Zakładowi doświadczałnemu jeszcze w grudniu roku 1910. Że akcyja ta z naszej strony podjęta spotyka się z uznaniem, niech w tym celu posłuży kilka następujących uwag, wyjętych ze sprawozdań z uprawy lnu w r. 1911, przez rzeczone Kółka rolnicze względnie ich członków nadesłanych. Uwagi te znajdują się na końcu każdego sprawozdania, cyfrowo ujmującego stosunek wysiewu, rezultat zbiorów itd

„Len urósł do wysokości 1 metra, włókno bardzo dobre i miałkie. Ośmiu gospodarzy, którzy len (po 10 kg.) pobrali, oświadczyło, że im zbiór tak samo korzyść przynosi)“.

Józef Widz,

sekretarz Kółka rolniczego w Przyborowie (p. s. Żywiec).

„Nadmieniamy, że ze lnu, którego 6 beczek na wiosnę odebraliśmy, jesteśmy zadowoleni. Posucha trochę mu zaszkodziła“. Zarząd Kółka rolniczego Poronin 1 grudnia 1911.

Przewodniczący *Uznański*, m. p.

„W załączeniu przesyłamy sprawozdanie z uprawy lnu subwencyonowanego, zebrane od członków naszego Kółka którzy len uprawiali i nadmieniamy, że len ten o wiele lepsze wydaje zbiory, tak co do nasienia, jak i słomy“. (Rozumie się niż odmiana lokalna).

Piwniczna, 6 listopada 1911.

Zarząd Kółka rolniczego Przew. *Ks. Dagnan.*

„... przedkładamy pięć sprawozdań, przyczem się zauważa, że ogólnie podnoszono dobroć i wydajność nasienia inflanckiego i że już teraz zgłasza się wielka ilość członków z prośbą o zamówienie dla nich tego nasienia i t. d.“

Zarząd Kółka rolniczego Czarny Dunajec.
(Podpisy przew. i sekretarza).

„Włókno bardzo ładne, a wartość 1 klubu (około 10 kg.) podniosła się z 10 K z dotychczasowego ziarna na 14 K“.

Anna Chlebkowa z Czarnego Dunajca.

Podobne sprawozdanie złożyli Jan Leja z Podezerwonego, Jakób Leja ze Starego Bystrego, Maciej Ogrodny i Jan Stopka z Wróblówki (wszyscy z pow. sąd. Czarny Dunajec).

„Zarząd zauważa, że jakkolwiek mała zachodzi różnica, co do ilości nasienia i co do wagi włókna między lnem rygskim a parnawskim, to jednak na ogół len rygski lepiej się udaje w tutejszym klimacie górskim niż parnawski, który wyjątkowo w r. 1911 dobrze się udał z powodu wyjątkowego, jak na góry, ciepła i stałej pogody“.

Białka, 8 listopada 1911.

Z. K. roln. Przewodniczący *X. Madej.*

„... nadmieniamy też, że to nasienie lnu bardzo się dla nas nadaje, gospodarze, którzy mieli to nasienie posiane i uprawione, mieli bardzo ładny len, który wyrósł wysoki, a po wymiędleniu dał włókno mocne. Jeżeli na przyszłość tak się będzie nadawać, to można tę odmianę lnu (był rygski) za najlepszą dla naszej okolicy uznać i t. d.“

Zarząd Kółka rolniczego w Kamesznicy
przew. *Józef Słeziak*, sekretarz *Michał Zawada*.

Sprawozdania poszczególnych Członków Kółka w Kamesznicy brzmią podobnie, kilka z nich przytaczamy:

„Zbiór miałem świetny, słoma wyrosła na metr“.

Jędrzej Zawada.

„Zbiór miałem średni, ale jednak lepszy jak ze swojego ziarna, tak że polecam tę odmianę“.

Wojciech Nowak.

„Zbiór dobry, jeszcze dotąd nie miałem takiego lnu“.

Wojciech Słeziak.

„Najlepsza odmiana jaką dotąd uprawiałem, wyrósł wyżej metra“ i t. d. brzmia dalsze sprawozdania.

„... rok 1911 był przez posuchę rokiem klęskowym, a zatem lny się nie udały, można śmiało powiedzieć, że tylko w połowie wydały plon i słomę, ale i za to serdeczne dzięki Św. Komitetowi, że nam nasienia użyczył, gdyż gospodarze, którzy swoje siemię siali, to musieli je zaorać i nie mieli“.

Malejowa, dnia 6 listopada 1911.

Józef Małocha, wójt, *Wawrzyniec Pasiowiec*, zastępca
Maciej Fudali, przysiężny.

„Teraz przysłany len inflancki (był rygski) przez Komitet obrodził najlepiej, chociaż grad go pobił“.

Cygany, dnia 14 października 1911.

Marcin Maziarz.

Tak brzmia zatem głosy uprawiających len rolników, zachęcając Komitet do dalszej pracy w tym kierunku, tem bardziej, że uprawą lnu w zachodniej części kraju zaczynają się interesować żywo także te gminy, w których uprawa ta słabła. Dowodem tego są nowe prośby, wnoszone o przeprowadzenie doświadczeń z odmianami lnu, które Komitet stara się o ile możliwości uwzględnić.

Ogrodnictwo.

Do zadań Komitetu, zmierzających do popierania ogrodnictwa i sadownictwa, należy głównie opiniowanie prośb poszczególnych Związków i Towarzystw ogrodniczych, wnoszonych do władz państwowych i krajowych o zasiłki, wyjednywanie tychże zasiłków corocznie, oraz z polecenia tych władz, czuwanie nad celowym użyciem przyznanych funduszków przez przedkładanie sprawozdań rocznych, nadsyłanych przez rzeczzone Towarzystwa.

W skromnym zaś tylko zakresie może działać Komitet bezpośrednio lub przy pomocy krajowego instruktora ogrodnictwa dra Stanisława Golińskiego, gdyż fundusze przez c. k. Ministerstwo rolnictwa udzielane, nie są znaczne i mają wyraźnie oznaczone przeznaczenie.

W r. 1911 uzyskano z funduszków państwowych następujące zasiłki :

1. Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie:

A)	na zakładanie wzorowych suszarni śliw i owoców oraz plantacyi malin	K	2000—
B)	na agendy prowadzone przez krajowego instruktora ogrodnictwa pod nadzorem Komitetu, a to:		
a)	na przeszczepianie względnie uszlachetnianie drzew owocowych w posiadłościach włościańskich . . „		2000—
b)	na próby nawozowe w uprawie drzew owocowych „		1000—
c)	na pokrycie kosztów podróży i dyet nauczycielek, biorących udział w kursie ogrodniczym w Dąbiu (Rada szkolna) „		2249·60
d)	na pokrycie kosztów urządzenia kursu dla nauczycielek ludowych w Dąbiu „		750—
e)	ta sama z funduszu krajowego „		750—
f)	reszta na pokrycie kosztów zorganizowania eksportu owoców za granicę w r. 1910 (subw. kraj.) . . „		230·70
	Razem . . . K		8980·30

2. Towarzystwo ogrodnicze w Krakowie:

a)	na cele ogólne Towarzystwa i siłę wyszkoloną w uprawie owoców	K	3600
b)	na zakładanie wzorowych sadów w gospodarstwach włościańskich „		2000
c)	na utrzymanie szkółki drzew owocowych „Glinka“ „		6000
d)	na wydawnictwo fachowego organu „Ogrodnictwo“ „		800
e)	na wieczorne kursa ogrodnicze „		30·0
f)	na kursa wiosenne dla nauczycieli ludowych i członków Towarzystwa „		1500
	Razem . . . K		16900

3. Związek przyjaciół drzewek w Krakowie:

a)	na cele ogólne Towarzystwa „		300
----	--	--	-----

4. Wydział powiatowy w Limanowej:

a)	na instruktora ogrodnictwa „		1250
b)	na popieranie akcyi ze suszeniem śliw „		1250
c)	na pokrycie kosztów urządzenia w r. 1910 kursu ogrodniczego dla nauczycieli i członków „		600
	Razem . . . K		3100

5. Wydział powiatowy w Wieliczce:

a) na utrzymanie instruktora sadownictwa	K	1200
b) na utrzymanie powiatowej szkółki drzew owocowych	„	1200
Razem	K	2400

6. Towarzystwo ogrodnicze w Tarnowie:

a) na ogólne cele Towarzystwa	„	600
b) na instruktora ogrodnictwa	„	1200
c) na pokrycie kosztów urządzenia w r. 1910 kursu ogrodniczego dla nauczycieli i członków	„	600
Razem	K	2400

7. Towarzystwo ogrodnicze w Wadowicach:

a) na technika ogrodniczego	„	900
b) na szkółki i popieranie uprawy drzew owocowych	„	900
Razem	K	1800

8. Związek sadowniczy przy okręgowym Towarzystwie rolniczym w Jaśle:

a) na instruktora sadownictwa	„	1200
b) na szkółkę drzew owocowych	„	1200
Razem	K	2400

Ogółem zatem w roku 1910 uzyskano za pośrednictwem Komitetu na cele ogrodnicze kwotę K 38.280.30.

Nadto poparł Komitet w roku ubiegłym podania Towarzystw ogrodniczych w Bieczu i Dąbrowie, oraz Towarzystwa ogrodniczopszczelarskiego na powiat ropezycki w Zawadzie ad Dębica, mające również na celu uzyskanie zasiłków z funduszy państwowych. Starał się także wyjednać zasiłek na wydawnictwo „Poradnika ogrodniczego“, organu Towarzystwa ogrodniczego w Tarnowie. Zabiegi jego niestety przyniosły dotychczas tylko ten skutek, że c. k. Ministerstwo rolnictwa przyrzekło wziąć pod uwagę, ponownie wnieść się mającą w roku 1912 prośbę Towarzystwa ogrodniczego w Bieczu i dopiero w razie rozporządzenia większymi funduszami na cele ogrodnicze, przyznać temuż Towarzystwu odpowiedni zasiłek. Definitywne i przychylne załatwienie tej sprawy uczyniło jednak zależnem w każdym razie od następujących warunków: a) że Towarzystwo ogrodnicze w Bieczu zapewni Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie wpływ na obsadzenie posady instruk-

tora i kontrolę nad ciągłością prac Związku; b) że zobowiąże się do przeprowadzenia statystyki owocarskiej w swoim okręgu działalności.

Również tylko w miarę funduszków przyrzekło c. k. Ministerstwo udzielić 200 K w r. 1912 Towarzystwu ogrodniczemu w Tarnowie na wydawnictwo „Poradnika ogrodniczego“.

Natomiast podania dwóch pozostałych Towarzystw, jakkolwiek ich powstanie zostało przyjęte do wiadomości z uznaniem, z powodów budżetowych zostały całkiem odmownie załatwione.

Komitet nie ustanie jednak w staraniach, aby i te dwa Związki otrzymały pomoc z funduszków państwowych

Co do agend ogrodnich pozostających pod bezpośrednim kierownictwem Komitetu, wspomnieć należy, że z funduszu przeznaczonego na zakładanie wzorowych suszarni śliw i owoców, oraz plantacyi malin, w r. 1911 przyznano następujące zasiłki:

1) Towarzystwu rolniczemu okręgowemu w Jaśle na dwie suszarnie kwotę	K	800
2) Towarzystwu rolniczemu okręgowemu w Ropczycach na suszarnię Kółka roln. w Zawadzie ad Dębica . .	„	400
Razem . . .	K	1200

Wypłacono zaś przyznany w r. 1910 zasiłek na suszarnię Szkole gospodyń wiejskich w Szynwałdzie w kwocie 400 K, oraz Kółku rolniczemu w Jaworniku ad Myślenice na próby w uprawie drzew owocowych 200 K.

Akcyą przeszczepiania drzew owocowych dzięki subwenyi c. k. Ministerstwa rolnictwa, podobnie jak w latach poprzednich, zajmował się krajowy instruktor ogrodnictwa dla zachodniej części Galicyi, któremu tę sprawę powierzono.

W roku sprawozdawczym było czynnych przy tej akcji 74 osób, rozdano zaś o 2123 zrazów więcej jak w r. 1910. Zużytkowano przy tem $37\frac{2}{8}$ kg maści i $11\frac{17}{32}$ kg łyka, a nadto udzielono 3 kompletów narzędzi ogrodnich, 36 noży do szczepienia, 10 piłęczek francuskich, 2 drabinki, 1 sekator, 1 gładzik i 2 książeczki o przeszczepianiu niektórym z zajętych przy tej pracy osobom.

Wykaz powiatów, gmin, oraz pracujących w nich nad przeszczepianiem drzewek kierowników szkół, z wyszczególnieniem ilości rozdanych zrazów, maści, łyka i narzędzi, podaje nam załączona tablica.

L. porządk.	Powiat	Gmina	Imię i nazwisko	Wydano zrazów				Razem	Wydano		Wydano narzędzi
				Jabłoni	Grusz	Śliw	Wiśni		Maści kg	Łyka kg	
1	Biała	Grojec	Bielewicz Stefan	—	—	—	100	100	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
2	"	Dankowice	Dymek Alojzy	30	20	20	20	90	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	
3	"	Osiek	Grochal Andrzej	40	40	—	—	80	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{32}$	
4	"	Porąbka	Gabrych Wład.	30	20	—	—	50	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	
5	"	Bystra śląska	Krzemień Józef	55	40	—	—	95	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
6	"	Hańców	Niementowski R.	45	25	—	10	80	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
7	"	Czaniec	Ks. Szwed Józef	150	50	40	—	240	1	$\frac{1}{4}$	
8	"	"	Musiał Jan	280	100	200	—	580	2	$\frac{1}{2}$	
9	"	Bielany	Toepper Alfred	275	200	50	—	525	1	$\frac{1}{2}$	
10	Brzesko	Paleśnica	Gruszka Andrzej	40	10	5	5	60	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	
11	"	Brzesko	Taźbierski Michał	1277	770	66	141	2254	$\frac{1}{2}$	1	1)
12	"	Łysa Góra	Tuła Jan Franciszek	30	15	15	12	72	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	2)
13	"	Olszyny	Wojtawicz St.	30	15	—	—	45	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
14	Chrzanów	Juszowice	Bańdur Franc.	30	25	—	—	55	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{16}$	3)
15	"	Chełmek	Błaszczak Jan	80	50	—	—	130	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	4)
16	"	Grojec	Bogdas Tomasz	100	50	95	20	265	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	5)
17	"	Regulice	Gatlik Feliks	30	25	10	—	65	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	
18	"	Gromiec	Stefiański Józef	60	30	—	—	90	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	
19	Gorlice	Gorlice	Sikora Ludwik	5225	1030	45	25	6325	4	1	
20	"	Rozembark	Wszolek Jan	30	30	—	—	60	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	6)
21	"	Bystra	Walter Jan	30	30	40	20	120	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
22	Grybów	Wawrzka	Kulmatycki B.	150	170	—	—	320	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	
23	"	Kęclowa	Korzeń Ignacy	90	80	—	—	170	1	$\frac{1}{4}$	7)
24	"	Bruśnik	Kowalski Wład.	140	—	—	—	140	$\frac{4}{8}$	$\frac{4}{16}$	
25	"	Krużłowa	Lechowicz Józef	70	25	—	—	95	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
26	"	Stróże	Mroczkowski Kl.	100	100	—	—	200	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
27	"	Polna	Pierzechała Wojc.	50	50	20	—	120	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
28	"	Zborowice	Westfalewicz Wł.	50	30	5	—	85	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	8)
29	Jaśło	Brzyszczyki	Czekański Jan	70	10	—	15	95	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	
30	"	Fryszak	Dukietówna St.	20	45	—	—	65	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
31	"	Dębowiec	Kucik Franciszek	125	50	—	—	175	—	—	
32	"	Niepla	Szymczyk Józef	40	20	10	—	70	$\frac{1}{8}$	$\frac{3}{16}$	
33	Kolbuszowa	Górne	Ks. Obora Jan	55	45	15	15	130	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	9)
34	Krosno	Wietrzno	Bączewski Stefan	100	100	—	—	200	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	
35	"	Krasna	Natyśnik Mik.	170	50	—	—	220	$\frac{3}{4}$	1	
36	"	Lubutowa	Stanek Walenty	100	—	—	—	100	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	10)
37	"	Bóbrka	Stańkowski B.	30	40	—	—	70	$\frac{1}{8}$	$\frac{3}{16}$	
38	Mielec	Izbiśka	Daniec Władysł.	130	160	30	—	320	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	
39	Mościska	Tamanowice	Rawicka Karol.	50	25	—	—	75	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	
40	Myślenice	Skomielna Biała	Fuliński Jan	30	30	—	—	60	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	11)
41	Nisko	Łętownia	Fróg Leopold	50	50	5	—	105	$\frac{2}{8}$	$\frac{3}{16}$	
42	"	Racławice	Gutka Franciszek	125	75	40	55	295	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	
43	"	Łowisko	Herman Adolf	50	40	—	—	90	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	12)
44	"	Gwoździec	Kulpiński A.	100	100	—	—	200	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	13)
45	"	Jarocin	Michałkiewicz	20	15	—	—	35	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{32}$	
46	"	Kopki	Pasieka Piotr	45	20	—	—	65	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	
47	"	Pysznica	Szuffel Karol	40	25	—	15	80	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	
48	"	Jeżowe	Ziemia Ludwik	40	30	—	—	70	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	14)
49	Pilzno	Zwiernik	Gawroński Mich.	20	15	15	5	55	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	15)
50	Ropczyce	Witkowice	Bajor Jan	70	40	10	10	130	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	
Do przeniesienia				9997	4023	736	468	15216	$\frac{25}{8}$	$\frac{823}{82}$	

L. porządk.	Powiat	Gmina	Imię i nazwisko	Wydano zrazów				Razem	Wydano		Wydano narzędzi
				Jabłoni	Grusz	Śliw	Wiśni		Maści kg	Łyka kg	
			Z przeniesienia	9997	4023	736	468	15216	257 ³ / ₈	8 ³³ / ₁₆	
51	Rzeszów	Borek nowy	Błażewski W.	50	40			90	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	
52	"	Wara	Goszyła Franc.	20	—	10	20	50	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	16)
53	"	Słocina	Kupka Andrzej	80	20	—	10	110	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	17)
54	"	Łukawiec	Merklinger K.	120	40	40	—	200	3 ³ / ₄	1 ¹ / ₄	
55	"	Bratkowice	Bajor Jan	70	40	10	10	130	1 ¹ / ₂	1 ¹ / ₄	
56	Wadowice	Ryczów	Bandoła Józef	50	40	20	15	125	3 ¹ / ₄	2 ¹ / ₁₀	18)
57	"	Bachowice	Gorczyca Mich.	100	90	50	10	250	1	1 ¹ / ₄	
58	"	Łęczany	Stiebel Hubert	50	30	15		95	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	
59	"	Lanckorona	Starzewski M.	100	100	—	—	200	3 ³ / ₄	1 ¹ / ₄	
60	Wieliczka	Dziankowice	Dobrzański L.	60	30	—	—	90	1 ¹ / ₂	1 ¹ / ₄	19)
61	"	Gdów	Jasielski Konst.	190	20	—	—	210	1	1 ¹ / ₄	
62	"	Wieliczka	Kwerka Maryan	85	50	—	—	135	—	—	
63	"	Siepraw	Marchewka J.	90	40	—	—	130	2 ¹ / ₄	2 ¹ / ₁₆	
64	"	Krzyszawice	Majka Wojciech	80	40	—	15	135	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	
65	"	Gruszów	Sierosławski K.	25	25	—	—	50	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	
66	"	Bierzanów	Sadkowski Jan	100	80	—	5	185	4 ¹ / ₈	1 ¹ / ₁₆	
67	Żywiec	Sucha	Alchimowicz M.	250	175	—	—	425	1	1 ¹ / ₂	20)
68	"	Pietrzykowice	Bydliński Jan	30	20	10	—	60	1 ¹ / ₈	1 ¹ / ₁₆	21)
69	"	Olesko	Dąbrowski M.	60	100	—	—	160	1 ¹ / ₂	1 ¹ / ₈	
70	"	Kobiernice	Kubica Robert	100	50	—	—	150	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₁₆	22)
71	"	Lachowice	Ślósarz Michał	150	100	—	—	250	3 ³ / ₄	1 ¹ / ₄	
72	"	"	Sobański Piotr	50	50	—	—	100	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₈	
73	"	Pewel mała	Szwed Franc.	50	20	—	—	70	1 ¹ / ₄	1 ¹ / ₈	
74	"	"	Szwed Ludwik	20	40	—	—	60	1 ¹ / ₂	—	
			Razem	11977	5255	891	553	18676	37 ² / ₈	11 ¹⁷ / ₁₆	

Wydano narzędzi:

- 1) 9 noży, 3 piłeczki, 1 sekator.
- 2) 2 noże.
- 3) 2 noże, 1 drabinka, 1 książka o przeszczepianiu.
- 4) 2 noże, 1 piłeczka.
- 5) 2 noże, 1 piłeczka, 1 gładzik.
- 6) 1 nóż.
- 7) 2 noże.
- 8) 1 nóż, 1 piłeczka.
- 9) 1 książeczka o przeszczipianiu.
- 10) 2 noże, 1 piłeczka.
- 11) 2 noże.

- 12) 2 noże, 1 piłeczka.
- 13) 1 pudełko narzędzi.
- 14) 1 nóż, 1 piłeczka.
- 15) 1 pudełko narzędzi.
- 16) 1 nóż.
- 17) 2 noże.
- 18) 1 nóż.
- 19) 2 noże, 1 drabinka.
- 20) 1 nóż.
- 21) 1 nóż, 1 piłeczka.
- 22) 1 pudełko narzędzi.

Bezinteresownym współpracownikom naszym, których praca przynosi rzeczywiste korzyści w dziedzinie podniesienia krajowego sadownictwa wyrażamy niniejszem serdeczne podziękowanie.

Niemniej owocną jest praca Komitetu nad krzewieniem wiedzy ogrodniczo-sadowniczej, która obejmuje coraz szersze kręgi w ten sposób, że Komitet corocznie zaznajamia z tą gałęzią gospodarstwa wiejskiego pewną ilość nauczycielek na kursach w tym celu urządzanych.

Komitet liczy, że panie te zechcą z korzyścią dla kraju działać w swoich środowiskach, wzbudzając szczególnie u młodych kobiet i dziewcząt zamiłowanie do lepszej uprawy w ogrodzie i w sadzie, które najczęściej w ich bezpośrednim pozostają zawiadywaniu.

To też i w roku 1911 taki kurs został urządzony, a kierownictwo jego spoczywało w rękach pp. dr. Stanisława Golińskiego, krajowego instruktora ogrodnictwa, oraz Stanisława Szarka, dyrektora szkoły w Dąbiu.

Kurs odbył się w Dąbiu w dwóch częściach, z których pierwsza wiosenna obejmowała głównie teoretyczne i praktyczne zadania, zaś druga letnia służyła do przypomnienia i powtórzenia nauk na wiosnę wysłuchanych, oraz do dopełnienia tych robót, które tylko w lecie mogą być dokładnie wykonane.

Ponieważ już kilkakrotnie w poprzednich sprawozdaniach przedstawialiśmy szczegółowo program nauki na tym kursie udzielanej, przeto nie chcąc go powtarzać, (tem bardziej, że program ten w r. 1911 nie uległ żadnej zmianie), wspomniemy tylko, że w nauce brały udział następujące nauczycielki w tym celu przez c. k. Radę szkolną krajową wydelegowane, a mianowicie pp.:

1. Agnieszka Adameczkówna z Radziechowa (okręg Kamionka strumiłowa).
2. Marya Burghardtowa ze Starego Sambora (okręg Stary Sambor).
3. Stanisława Dukietówna z Lubli (okręg Strzyżów).
4. Józefa Dzieńiewiczowa z Drohobycza (okręg Drohobycz).
5. Adela Justówna z Przemyśla (okręg Przemyśl).
6. Marya Kościńska z Krakowa (okręg Kraków-miasto).
7. Helena Maciejkówna z Bierzanowa (okręg Wieliczka).
8. Olga Motiukówna z Maryampola (okręg Stanisławów).
9. Michalina Puknowowa z Kut (okręg Kosów).
10. Karolina Rawicka z Tamanowie (okręg Mościska).
11. Marya Sakowska ze Śniatyna (okręg Śniatyn).

12. Kazimiera Marya Taklińska z Przemyśla (okręg Przemyśl).
13. Stanisława Utzigowa z Bursztyna (okręg Rohatyn).

Wszystkie zdały egzamin z postępem bardzo dobrym.

Nauczycielkom tym ułatwiono naukę oraz późniejsze praktyczne zajęcie przez udzielenie odpowiednich podręczników i kompletów przyrządów ogrodniczych na własność, zachęcając je do kontynuowania nauki i pracy w przyszłości.

W końcu nadmienić wypada, że w ostatnich miesiącach roku 1911 zaczęły napływać do Komitetu podania o zakładanie sadów wzorowych.

VIII. Sprawozdanie z czynności Biura rachunkowego za rok 1911.

Działalność Biura rachunkowego za rok 1911 skierowana była przede wszystkim w tym kierunku, aby zgłaszającym się o poradę w sprawie organizacyi i prowadzenia rachunkowości udzielić jak najdokładniejszych wskazówek bądź ustnych lub za pomocą wydanych drukiem instrukcyj.

Chcącym nabyć odpowiednich praktycznych wiadomości, zezwalało Biuro na odbycie praktyki w opracowaniach materiału rachunkowego na miejscu w Biurze.

Poza tą stroną dydaktyczną czynności biura rachunkowego są głównie dwojakie a to:

1. Zakładanie całego systemu rachunkowości rolniczej ze wszystkimi czynnościami z tem związanemi i prowadzenie rachunkowości na podstawie posyłanych raportów do Biura przez cały rok gospodarczy, a z końcem roku sporządzenie bilansu rocznego.

2. Zakładanie rachunkowości rolniczej wraz z pouczeniem miejscowego personalu o sposobie prowadzenia ksiąg w ciągu roku na miejscu w majątku, kontrola zapisków gospodarczych przez peryodyczne przyjazdy urzędnika Biura do majątku, a z końcem roku sprawdzenie bilansu przez miejscowe czynniki, zależnie od tego, czy personal kancelaryjny jest odpowiednio ukwalifikowany czy nie

Do klienteli pierwszej kategorii należą przede wszystkim majątki średnie, których personal gospodarczy zaledwie jest w stanie tyle czasu poświęcić rachunkowości, aby dostarczyć Biuru dokładnych pierwszych zapisków, które następnie Biuro w zupełności samo opracowuje. Majątki te korzystają z pomocy Biura zawsze prawie przez szereg lat i tylko w wyjątkowych wypadkach jak sprzedaż, zmiana

zupełna administracyi, przestają korzystać z pomocy Biura. Drugą kategorię stanowią przeważnie majątki większe, posiadające już specjalny personal biurowy do rachunkowości, wymagający jednak jeszcze pewnego wyrobienia, a niekiedy stałej kontroli. Zmiana tego rodzaju klientów Biura odbywa się dosyć często, a to w miarę przedszego lub późniejszego wyszkolenia personalu miejscowego, a opieka Biura nad takimi majątkami odbywa się przez dłuższy przeciąg czasu tylko wtenczas, jeżeli właścicielowi lub kierownikowi gospodarstwa chodzi nie tylko o umiejętne prowadzenie rachunkowości, ale także o pewną kontrolę przez urzędnika nie mającego nic wspólnego z całą miejscową administracją. Do tej samej kategorii zaliczyć należy także te majątki, które często tylko dorywczej potrzebują porady i kontroli przez osoby fachowe i zupełnie nie wiążą się z Biurem żadnymi umowami na dłuższy przeciąg czasu. Ilość majątków stale korzystających z pomocy Biura waha się między 36—40, a to skutkiem zmian w przystąpieniu i ustąpieniu w dniu 1 lipca t. j. z początkiem roku gospodarczego. Jeżeli weźmiemy za punkt wyjścia ilość majątków korzystających z pomocy Biura 1905 t. j. 11, okazuje się, że z roku na rok ilość ta wzrastała przez ubiegłe sześciolecie mniej więcej o 4 do 5 majątków rocznie. Prócz wymienionych stałych prac wykonywanych na podstawie rocznych umów, Biuro rachunkowe interweniowało bardzo często przy sprawdzaniu kontroli organizacyi i rachunkowości w większych majątkach i t. p.

Konieczność ograniczania się Biura w wydatkach do własnych funduszków pobieranych w formie opłat od klientów, uniemożliwia na razie opracowanie materiału nagromadzonego w Biurze w kierunku statystycznym, lecz i pod tym względem jest nadzieja, że Biuro będzie mogło spełnić swoje zadanie.

W grudniu bowiem urządziło Ministerstwo rolnictwa w Wiedniu konferencyę z udziałem kierowników biur rachunkowych w Austrii, na której zapadła uchwała, popierania Towarzystw rolniczych przy zakładaniu biur rachunkowych w krajach reprezentowanych w Radzie państwa. Konferencya, na którą otrzymał zaproszenie kierownik z Biura krakowskiego, uchwaliła, aby każde Biuro rachunkowe starało się wybrać z łona swych klientów tych, którzy reprezentują typowe gospodarstwa dla pewnego kraju i starały się założyć w tych majątkach tego rodzaju rachunkowość, któraby umożliwiła już w roku gospodarczym 1912/13 obliczenie kosztów produkcyi poszczególnych płodów rolniczych. Biuro rachunkowe zobowiązało się przesłać odpowiednie zestawienia Ministerstwu rolnictwa w pierwszym roku z 10

majątków, mając nadzieję, że uzyskawszy przez to odpowiedni fundusz na rozszerzenie działalności Biura w kierunku więcej statystycznym, wypełni nie tylko zobowiązania wobec c. k. Ministerstwa rolnictwa, ale również przyniesie wielki pożytek swym klientom, publikując rok rocznie (naturalnie z zachowaniem ścisłej tajemnicy i nazwy majątku) porównawcze statystyczne daty. Akeya w tym kierunku rozpoczęta przez c. k. Ministerstwo rolnictwa idzie obecnie szybkim tempem. Wybrany ścisły komitet z 6 członków, do którego należy i kierownik z Biura rachunkowego krakowskiego, ma się zebrać z początkiem marca 1912 roku w Wiedniu, a to celem dokładnego opracowania jednolitego systemu, w jaki sposób materiały do obliczeń kosztów produkcji ma być zbierany i opracowany.

Biuro rachunkowe w porozumieniu z Biurem spółek współdziałało w r. 1911 przy sprawdzaniu i zestawieniu bilansów spółek handlowo-rolniczych pozostających pod opieką tegoż Biura

O ile mamy jeszcze dotąd gospodarstwa rolne, których kierownicy nie zdają sobie sprawy z konieczności dobrze zorganizowanej i prowadzonej rachunkowości, to już absolutnie nawet pomyśleć się nie da o jakimkolwiek przedsiębiorstwie handlowem, któreby nie opierało się na ścisłej i dokładnej rachunkowości. Potrzeba dobrze zorganizowanej rachunkowości w spółkach handlowych tłumaczy się w pierwszym rzędzie tem, że spółki, operując udziałami członków, muszą z końcem roku zdać jak najdokładniejszy rachunek z wyniku do rocznych obrotów i czystego dochodu, który musi być rozdzielony na członków spółki, a to w miarę wysokości złożonych udziałów.

Jeżeli weźmiemy w końcu pod uwagę, jak doniosłą jest sprawa dokładnego obrachunku z klientami spółki, a więc dostawcami i odbiorcami, możemy zupełnie stanowczo twierdzić, że dobrze zorganizowana i przeprowadzona rachunkowość, jest pierwszym warunkiem należytego rozwoju spółek handlowo rolniczych. Komitet Towarzystwa rolniczego chciał przeto i w tym kierunku zapewnić należytą pomoc spółkom, wzywając Biuro rachunkowe do wspólnej pracy z Biurem spółek nad organizacją wewnętrzną, a więc głównie nad założeniem należytej i odpowiadającej stosunkom handlowo-rolniczemu, rachunkowości i manipulacji w spółkach.

W roku 1911 Biuro rachunkowe wykonywało następujące czynności w zakresie działalności spółek handlowych:

1. Sprawdziło bilanse zestawione przez zarządy spółek.
2. Kierownik Biura wraz z instruktorem spółek objeżdżał w miarę potrzeby poszczególne spółki, udzielając wskazówek przy

prowadzeniu ksiąg rachunkowych i przy rozdziale czynności członków zarządu spółki w manipulacji i administracji wewnętrznej spółek.

3. W spółkach, w których personal bądź to skutkiem braku czasu, bądź też skutkiem braku fachowego uzdolnienia, nie mógł należycie przygotować materyału rachunkowego do sporządzenia bilansu, Biuro rachunkowe przerobiło cały materyał rachunkowy i zestawilo bilans roczny.

Pomimo bardzo wielkich nieraz trudności i stosunkowo niewielkiego czasu, jaki pozostaje od ukończenia roku rachunkowego do przedłożenia bilansów, udało się Biuru spółek z pomocą Biura rachunkowego zestawić bilanse prawie wszystkich spółek, będących pod opieką Towarzystwa rolniczego tak, że rezultaty ich działalności mogły by już być przedłożone Walnemu Zebraniu Towarzystwa rolniczego w sprawozdaniu Biura spółek za rok 1911.

Liczne niedomagania dotychczasowych spółek handlowo-rolniczych pochodzą przede wszystkim skutkiem braku odpowiedniej ilości wyszkolonych ludzi, uzdolnionych do zarządu temi spółkami. Jest to objaw jednakowoż zupełnie dotąd naturalny, że akcyja na polu handlowo-rolniczym, znajduje się u nas dopiero w początkach, a brak funduszy, z jaką każda początkująca praca społeczna ma do zwalczania, nie daje się tak łatwo usunąć. Aby temu brakowi choć w części zapobiedz, Komitet Towarzystwa rolniczego robi starania około urządzenia kursu dla ludzi, chcących się pracy w spółkach handlowo-rolniczych oddać, tak, aby przyjęty do pracy w spółce urzędnik przyszedł już z pewnemi wiadomościami handlowemi i rachunkowemi, dającemi mu możność od samego początku z pożytkiem dla spółki pracować. Przygotowawczym krokiem mającym zarazem służyć do zorganizowania sprężystej i odpowiadającej wszelkim wymogom administracji spółek, jest wydanie instrukcyi handlowej i rachunkowej dla kierowników spółek. W tym kierunku także zrobiło Towarzystwo rolnicze początek, wysyłając inspektora spółek z kierownikiem Biura rachunkowego do W. Ks. Poznańskiego i do Berlina w celu zaznajomienia ich z organizacją spółek stojących pod patronatem spółek w Poznaniu i spółek zorganizowanych przez „Bund der Landwirte“ w Berlinie. Sprawozdanie ze spostrzeżeń zebranych w czasie tej 10-dniowej podróży informacyjnej, umieszczone zostało w ostatnich numerach „Tygodnika rolniczego“ w roku 1911.

Zbadanie systemów rachunkowości i organizacyi tych spółek utwierdziło Komitet w przekonaniu, iż podstawą dobrze zorgani-

wanej rachunkowości są w pierwszym rzędzie, dokładne pierwsze zapiski obrotów handlowych w danej spółce.

Do tych pierwszych zapisków służy przedewszystkiem książka kasowa i memoryał.

W tym też kierunku Biuro rachunkowe wprowadziło zmianę do rachunkowości spółek—już od 1 stycznia 1912 r. Ponieważ opracowanie dokładnej instrukcyi tak handlowej jak rachunkowej wymaga dłuższego czasu, przeto, aby umożliwić P. T. kierownikom spółek zaznajomienie się już teraz ze sposobem prowadzenia ksiąg, odbyła się w lokalu Biura rachunkowego pogadanka o najważniejszych momentach prowadzenia ksiąg rachunkowych w spółkach, której streszczenie umieszczone zostało w „Tygodniku rolniczym“.

Zamknięcie rachunków Biura rachunkowego za rok 1911 przedstawia się dosyć pomyślnie, gdyż pomimo zwiększania się wydatków niedobór kasowy przejęty z roku poprzedniego w kwocie 1011·43 K pozostał zmniejszony do kwoty 630·94 K. Niedobór ten ma zupełne pokrycie w wierzytelnościach Biura, które po potrąceniu zaliczek na rok 1912 wynoszą jeszcze 2431·14 K, tak, że po ściągnięciu tych wierzytelności z r. 1911 powstałaby nadwyżka 1800·20 K.

W budżecie na rok 1912 przychody i rozchody preliminarzowo na przeszło 17.000 K tak, że po odjęciu subwencji rządowej i krajowej i wierzytelności z roku 1911 własne dochody biura preliminarzowo w kwocie 12.300 K.

IX. Czynności w sprawach statystyki rolniczej.

Już w poprzednich sprawozdaniach przedstawialiśmy kilkakrotnie cały system pracy i reorganizację na polu statystyki przeprowadzoną tak, że uważamy obecnie za zbyteczne ponowne przedstawienie stanu rzeczy w tym kierunku. Wspomnieć tylko musimy, że w r. ubiegłym Biuro statystyczne po raz pierwszy na żądanie c. k. Ministerstwa rolnictwa przedłożyło temuż statystykę owoców powiatami sądowymi (dotychczas przedstawiało ją strefami), opierając się między innemi na danych nadesłanych przez pp. kierowników i kierowniczkę szkół ludowych w zachodniej części kraju, którym to współpracownikom niech nam będzie wolno złożyć serdeczne podziękowanie. Ich to bowiem praca bezinteresowna, prawdziwie obywatelska, pozwoliła w znacznej mierze na dokonanie tego przedsięwzięcia, a licznie w r. b. nadesłane odpowiedzi świadczą o zrozumieniu i potrzebie posiadania także na tem polu gospodarstwa krajowego danych, przynajmniej w przybliżeniu ilustrujących stosunki. Naturalnie, że cyfry ustalone opierające się na oszacowaniu mogą gdzieś nie być zupełnie dokładne, nie mniej jednak, jak na początek dają pewien obraz dość jasny produkcji, a przede wszystkim ruchu handlowego w każdym z powiatów, gdyż cyfry rzeczone przedstawiają tę ilość produktu, która przypuszczalnie została prowadzoną tak do wewnętrznego, jak i do zewnętrznego handlu (eksportu). Wobec braku specjalnych funduszy na ten cel Biuro statystyczne starało się o ile możliwości, koszta z przeprowadzeniem tej statystyki związane, zredukować do minimum, mimo tego jednak na korespondencyę, na przeróbkę materyału i t. d. wydano przeszło 200 koron, nie licząc już pracy stałych sił Biura. Kwota ta zatem ponad preliminarz wydana, musiała nieco ujemnie zaważyć na szali ogólnych dochodów, na sta-

tystykę przeznaczonych, ofiarę tę jednak poniesiono chętnie, aby tylko raz poczynić poważniejsze kroki w celu uzyskania lepszych dat z dziedziny sadownictwa. Naturalnie, że biuro tutejsze nie ograniczyło się na wykonaniu tego elaboratu, ale równocześnie przedstawiło c. k. Ministerstwu rolnictwa projekt opracowany szczegółowo dalszej akcyi w tym kierunku, oraz koszta z tą akcyą połączone, prosząc o przyznanie specyalnie na statystykę owoców pewnego stałego rocznego zasiłku.

Po za pracą na polu statystyki rolniczej, służącej potrzebom Państwa, o ile tylko czas pozwalał, starało się Biuro udzielać wiadomości i informacyi stronom i instytucyom, które ich potrzebowały.

Koszta utrzymania Biura ponosiło, jak corocznie, wyłącznie c. k. Ministerstwo rolnictwa, które na prośbę tutejszą w r. 1911 pokryło jednorazowym zasiłkiem w kwocie 323.28 Koron niedobór lat poprzednich.

Nadto c. k. Ministerstwo rolnictwa na usilne zabiegi podniosło stałe zasiłki na statystykę przeznaczone w ten sposób, że w r. b. wpłynęło na cele ogólne statystyki 4900 Koron zamiast dotychczasowych 4250 Koron, równocześnie zaś na statystykę miodu i wosku 200 Koron, na prace związane z przeróbką materiałów powiatami 500 Koron (obie te kwoty wpłynęły za rok 1910), oraz na objazdy statystyczne 3000 Koron.

Dochody te są jednak jeszcze za skromne, aby pokryć wszelkie niezbędne wydatki Biura, to też w dalszym ciągu, celem uniknięcia poważnych niedoborów, starać się musimy o powiększenie tych zasiłków.

W wykonaniu naszych rozlicznych zadań byli nam prawdziwie pomocni nasi stali P. T. Sprawozdawcy, którym zasyłamy na tem miejscu naszą najszczerszą podziękę i prosimy nadal o tak cenne współpracownictwo.

Do naszych stałych korespondentów mieliśmy zaszczyt w roku 1911 zaliczać:

a) Zarządy dóbr: w Dzikowie, Głębowicach, Głogowie, Górze Ropezyckiej, Jurkowie, Kaśnej dolnej, Kozach, Limanowej, Piekarach, Przeworsku, Raciechowicach, Wadowie, Wiśniowej n. W. i Zaczerniu.

b) Dyrekcyje szkół niższych rolniczych w Kobiernicach i Suchodole

c) P. T. Ziemian:

Babirecki Piotr, Więkowice; dr. Baltaziński Kazimierz, Jasień; Bareik Józef, Rychwałdek; hr. Bobrowski Władysław, Latoszyn;

Brzeziński-Dunin Zdziśław, Łazany; Budzyński Piotr, Partynia; Chwalibóg Andrzej, Bołecin; Chwalibóg Jan, Gromnik; Czerwiński Stanisław, Gaik; Doliński Ludwik, Nockowa; hr. Drohejowski Stanisław, Czorsztyn; Dydyński Maryan, Raciborsko; Dydyński Stanisław, Godowa; Dziewulski Konstanty, Krościenko nad Dunajcem; Elterlein Władysław, Górka; Gawroński Michał, Żwiernik; Głowacki Piotr, Jedlicze; Groblewski Henryk, Szymbark; Haempel Karol, Malec; Haempel Oskar, Osiek; Hochberg Roman, Przybyszów; Horodyński Zbigniew, Zbydniów; Jasiński Witold, Biełkowice; dr. Jaworski Zygmunt, Kossowa; Kaczorowska Aldona, Przeczycza; Kielarski Roman, Krzemienica; Klebert Edward, Myślenice; Korytyński Bolesław, (Rzezycza) Dębowa Rzęzycza; Kosterkiewicz Apolinary, Wielopole; Krasuski Ludwik, Piaski-Drużków; ks. Kumor Józef, Tylicz; Kwapniewski Arnold, Polanka wielka; Lisowiecki Antoni, Makowiska; Łasiński Józef, Przyborów; Łączyński Kazimierz, Równe; dr. hr. Łubieński Franciszek, Stryśzów; Łuka Wawrzyniec, Luśławice; ks. Małek Franciszek, Kołaczyce; Małecki Stefan, Gumniska; Mrozowski Adam, Korabniki; Niemczycki Ksawery, Turza Wielka; Nieniewski Stanisław, Żywiec; ks. Niepokóy Stanisław, Szalowa; Obrębski Zdzisław, Górne; Olszewski J. Święcany ad Biecz; dr. Orzeł Józef, Ujanowice; Ostaszewski Stanisław, Klimkówka; Ożegalski Józef, Kamionna; Paszko M., Borki; Pawełek Stanisław, Jeżowe; Pruski Edward, Wierchomla Wielka; Reichardt Stefan, Pisary, hr. Rostworowski Michał, Ostrów Szlachecki; Rożen-Jaksa Mieczysław, Sucha; Rusin Józef, Biełkówka; dr. Rutowski Klemens, Łakta górna; Rutkowski Bolesław, Aleksandrowice; Rydel Józef, Wola Mielecka; Rydel Mikołaj, Dołuszyce; Rządski Jan, Rzędzianowice; Schädel Wilhelm, Andrychów; Scherautz Karol, Wał-Ruda; Schwarz Władysław, Staszkówka; Sękowski Józef, Zawada; Skąpski Jan, Brzezna; Skibiński Z., Hyżne; Smagała Antoni, Trzciana; Smolarski Czesław, Przybradz; Sobolewski Franciszek, Skrzydlina; ks. Stachyrak W., Futoma; Stokłosiński Stanisław, Brodła; Szałaśny Jan, Radgoszcz; Targowski Bolesław, Tokarnia; ks. Tenczar Antoni, Łączki; Treter Piotr, Niwki; Trzeciak Władysław, Baranów; Tuczyński Antoni, Grodzisko; Walitza Jan, Nidek; Wilczek Józef, Tuchów; Wiśniowski Franciszek, Błaszczkowa; Witowski Jastrzębiec Józef, Olesno; Wysocki Teofil, Polanka Wielka; inż. Zaykowski Stanisław, Czeremna; Żelechowski Kazimierz, Łętownia.

d) Zarządy Kółek rolniczych w Jazach i Kameszniecy.

Ci to pp. Sprawozdawcy wraz z niektórymi pp. Sprawozdaw-

TABLICA I.

Strefa	Ilość formularzy			Ogólny obszar kat. roli w gosp. tabularnych wynosił w roku 1911		W formularzach wyszczególniono ogółem roli		Podano zatem ^{0/100} obszaru kat. roli tabularnej
	wysła-nych	zwrot-nych	% zwrot-nych	w morgach	w hektarach	w morgach	w hektarach	
Strefa I. Powiśle	77	24	31.16	81.640	46.981	9.231	5.312	11.30
Strefa II. Pagórki gliniaste . .	273	100	36.63	232.822	133.981	40.905	23.539	17.56
Strefa III. Gliny	70	23	32.85	43.353	24.948	7.821	4.501	18.04
Strefa IV. Kraków	19	12	63.15	18.884	10.867	4.157	2.392	22.01
Strefa V. Chrzanów	18	1	5.55	10.810	6.321	70	40	0.64
Razem	457	160	35.01	387.509	222.998	62.184	35.784	16.04

cami c. k. Ministerstwa rolnictwa, oraz z niektórymi Zarządami dóbr dostarczyli nam pomiędzy innemi dat potrzebnych do ocenienia zbiorów ziemiopłodów z jednostki obszaru, który znowu przedtem został dla każdego rodzaju własności ustalony.

I tak celem ustalenia stosunków uprawy we własności tabularnej rozesłano 457 formularzy, z których niestety zwrócono tylko 160 wypełnionych i zdatnych do użytku. Procent zwróconych formularzy itd. wogóle i w każdej strefie z osobna przedstawia Tabl. I.

Nie dziwnego więc, że wyszczególniony w nich % roli w stosunku do całego obszaru katastralnego roli tab. jest mniejszy o 2% od zeszłorocznego i wynosił tylko 16.04%.

Z wyszczególnionego w rzeczonych formularzach obszaru roli tabularnej 17.95% (w r. 1910 = 18.18%) obejmują dzierżawy parcelowe, (stosunki pod tym względem przedstawia nam tabl. II.)

TABLICA II.

Strefa gospodarcza	Grunta orne w morgach		
	wykazano ogółem	z tego było w dzierżawie	
		ogółem	w procentach
I. Powiśle. Powiaty: Dąbrowa, Kolbuszowa, Mielec, Nisko, Tarnobrzeg	9.231	1.401	15.17
II. Pagórki gliniaste. Powiaty: Biała, Bochnia, Brzesko, Jasło, Krosno, Łańcut, Przeworsk, Myślenice, Pilzno, Ropczyce, Rzeszów, Strzyżów, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Podgórze . . .	40.905	6.905	16.88
III. Góry. Powiaty: Gorlice, Grybów, Limanowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Żywiec	7.821	1.734	22.17
IV. Okręg Kraków. Powiat Kraków	4.157	1.098	26.41
V. Okręg Chrzanów. Powiat Chrzanów	70	26	37.14
Razem	62.184	11.164	17.95

wliczone ze względu na system gospodarstwa na nich prowadzonego do gospodarstw nietabularnych. Ponieważ nadto jak już tabl. I w strefie V wskazuje, niektóre powiaty z odpowiedzią w r. b. prawie zupełnie nie dopisały, przeto przy zestawieniu stosunków uprawy w takich

powiatach musiano w celu uzupełnienia posługiwać się formularzami i datami z roku 1910, co w ogólnem zestawieniu stosunków uprawy za rok bieżący wywołało ten skutek, że niejednokrotnie cyfra dzierżaw parcelowych zmalała lub zwiększyła się w poszczególnych powiatach i obszar cały wliczony do własności mniejszej nie odpowiada ściśle procentowi dzierżaw parcelowych w tablicy II. podanemu. Nie różni się jednak znacznie, a w każdym razie przez krytyczne segregowanie użytego materiału daje w przybliżeniu najdokładniejszym ten obraz, jakiby powstać musiał, gdyby w roku bieżącym we wszystkich powiatach dostateczne daty stały do dyspozycji.

Stosunki uprawy we własności mniejszej ustalono za pomocą badań przeprowadzonych na miejscu w 82 gminach, a rozpoczętych z końcem maja. Dzięki pomocy c. k. Starostw oraz światłych naczelników gmin, mimo gorączki wyborczej, badania uskuteczniiono na ogół bez większej przeszkody, jedynie w Połomie w powiecie brzeskim, mało oświecony i niepiśmienny wójt stawiał funkcyonaryuszowi Komitetu, tam wysłanemu, bierny opór. Gminy objęte badaniem i stosunki uprawy w tychże przedstawia nam tablica III.

Na tych podstawach obliczone stosunki uprawy t. j. obszary zajęte pod poszczególne ziemiopłody, przedstawia nam we własności tab. tablica IV., a we własności mniejszej tablica V. w porównaniu z odnośnemi cyframi z 4 lat poprzednich.

Wyszczególnienie

	1907		1908		1909		1910		1911	
	Uprawiano ha	% obszaru rolni	Uprawiano ha	% obszaru rolni	Uprawiano ha	% obszaru rolni	Uprawiano ha	% obszaru rolni	Uprawiano ha	% obszaru rolni
Pszenvca	27724	14,94	26530	14,41	26377	14,36	26001	14,41	25348	13,86
Zyto	21111	11,38	22954	12,47	23373	12,73	25375	14,06	26921	14,72
Jęczmień	14814	7,98	15165	8,24	14921	8,13	14041	7,78	14842	8,12
Owies	32503	17,52	32348	17,57	33969	18,30	31094	17,23	30934	16,32
Kukurydza	7	0,00	—	—	20	0,01	34	0,02	43	0,02
Hreczka	123	0,7	103	0,06	122	0,07	65	0,04	203	0,11
Proso	97	0,05	229	0,12	23	0,01	14	0,01	9	0,005
Groch	1280	0,69	1034	0,56	1002	0,55	1151	0,54	1051	0,575
Fasola	—	—	—	—	—	—	—	—	68	0,04
Bób	2625	1,41	2271	1,23	2499	1,36	246	1,37	2094	1,15
Wyka nasienie	2055	1,11	2449	1,33	2360	1,39	2029	1,12	2302	1,22
Wyka na paszę (mieszanka)	5103	2,75	5063	2,75	5873	3,20	5540	3,06	5508	3,01
Ziemniaki	17690	9,53	21988	11,94	18159	9,88	18534	10,37	18006	9,85
Buraki cukrowe	1202	0,65	1031	0,56	1092	0,60	906	0,50	974	0,53
Buraki pastewne	2634	1,42	2747	1,49	3077	1,68	2928	1,62	2974	1,63
Marchew pastewna	441	0,24	592	0,32	481	0,26	427	0,24	444	0,24
Cykoria	20	0,01	16	0,01	32	0,02	51	0,03	40	0,02
Kapusta	514	0,28	682	0,37	514	0,28	539	0,30	496	0,27
Koniczyna siano	30524	16,45	28755	15,62	27892	15,18	27802	15,41	27968	15,39
Koniczyna nasienie	1523	0,82	880	0,48	941	0,51	714	0,40	818	0,45
Rzepak	1769	0,95	1334	0,72	680	0,37	1158	0,64	980	0,54
Len	107	0,06	29	0,02	27	0,01	10	0,01	5	0,00
Konopie	2	0,00	7	0,00	—	—	—	—	—	—
Różne warzywa	141	0,08	—	—	26	0,01	47	0,03	20	0,01
Łubin	1031	0,55	682	0,37	905	0,49	1048	0,58	1242	0,68
Mieszanka na ziarno	1926	1,04	2013	1,09	2327	1,27	2157	1,20	2623	1,43
Koński żab	1383	0,74	1002	0,54	1226	0,67	1230	0,68	1375	0,75
Chmiel	869	0,47	629	0,34	614	0,34	478	0,26	335	0,18
Różne niewyszczególnione	2504	1,35	2053	1,11	2515	1,37	1874	1,04	2032	1,11
Ugói i pastwisko czasowe	11773	6,34	10125	5,50	9960	5,42	10748	5,96	10202	5,68
Inne pastwne	2077	1,2	1435	0,78	172	0,09	1055	0,59	699	0,38
Karpiete	—	—	—	—	4	0,00	14	0,01	4	0,00
Trawy	—	—	—	—	2464	1,34	469	0,26	1838	1,01
Lucerna i seradella	—	—	—	—	—	—	418	0,23	467	0,26
Ogólny obszar uprawny roli	185572	100,00	184146	100,00	183647	100,00	180419	100,00	182865	100,00

TABLICA V.

Wyszczególnienie	1907		1908		1909		1910		1911	
	Uprawiano <i>ha</i>	% obszaru rolni	Uprawiano <i>ha</i>	% obszaru rolni	Uprawiano <i>ha</i>	% obszaru rolni	Uprawiano <i>ha</i>	% obszaru rolni	Uprawiano <i>ha</i>	% obszaru rolni
Pszennica	104639	10,27	108914	10,66	100608	9,83	95132	9,27	90385	8,82
Zyto	219505	21,54	246515	24,15	235579	23,03	230319	22,44	234048	22,56
Jęczmień	101296	9,94	95642	9,36	96299	9,41	94681	9,22	90952	8,88
Owies	207713	20,38	208581	20,42	214257	20,44	225834	22,03	222409	21,71
Kukurydza	68	0,01	123	0,01	93	0,01	52	0,00	102	0,01
Hreczka	4995	0,49	5755	0,56	5585	0,55	5479	0,53	5656	0,55
Proso	5717	0,56	4608	0,45	5097	0,49	5684	0,55	5709	0,56
Groch	3284	0,32	2268	0,22	2151	0,21	2721	0,27	2441	0,24
Fasola	—	—	—	—	—	—	—	—	208	0,02
Bób	4451	0,44	3402	0,33	3257	0,32	3144	0,31	2716	0,27
Wyka nasienne	3341	0,33	2909	0,29	4001	0,39	4921	0,48	4358	0,43
Ziemniaki	174842	17,16	172449	16,88	169335	16,55	153122	14,92	149140	14,66
Buraki cukrowe	2	0,00	216	0,02	202	0,02	145	0,01	206	0,02
Buraki pastewne (i marchew)	7411	0,73	5082	0,50	6037	0,59	5489	0,53	5687	0,56
Marchew pastewna	—	—	—	—	—	—	434	0,04	662	0,07
Cykoria	—	—	5237	0,51	6284	0,62	6942	0,68	7197	0,70
Kapusta	6890	0,68	97729	9,57	102624	10,03	108694	10,69	114194	11,15
Koniczyna na siano	94654	9,29	13	0,00	538	0,05	772	0,05	656	0,07
Koniczyna na nasienie	14	0,00	12	0,00	—	—	—	—	—	—
Rzepak	—	—	9864	0,28	2791	0,27	2424	0,24	2480	0,24
Len	3219	0,31	1204	0,11	1378	0,13	1329	0,13	1186	0,12
Konopie	1232	0,12	10353	1,01	10635	1,04	9478	0,92	11149	1,09
Łubin	10522	1,03	22	0,00	811	0,08	1285	0,13	1503	0,15
Karpiele	—	—	1101	0,11	1225	0,12	1206	0,11	637	0,06
Różne warzywa	4376	0,43	209	0,02	677	0,07	3163	0,31	3428	0,33
Orkisz	—	—	575	0,06	1852	0,18	6243	0,61	6301	0,62
Mieszanka na ziarno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mieszanka na paszę, wyka, żub kon- ski (i trawy)	9755	0,96	4466	0,44	3419	0,34	3254	0,32	4119	0,40
Lucerna, setradella (i trawy)	—	—	—	—	2542	0,25	1046	0,10	1067	0,10
Trawy	—	—	—	—	—	—	1614	0,16	2090	0,20
Inne niewyłączone	51048	5,01	41433	4,06	45865	4,48	270	0,03	592	0,06
Ugór i czasowe pastwiska (i niewyłączone)	1018974	100,00	1021682	100,00	1023073	100,00	1026477	100,00	1024369	100,00
Ogólny obszar uprawy roli	1018974	100,00	1021682	100,00	1023073	100,00	1026477	100,00	1024369	100,00

Zbiory ogółem w roku 1911 przedstawia nam przeglądowo
tablica VI.

TABLICA VI.

Zbiory w r. 1911 w zachodniej Galicyi.

ZIEMIOPŁODY	Obszar zasiewany	ZBIORY			
		Ogółem		Z 1 ha	
	Ogółem ha	hl	cet. m.	hl	cet. m.
Pszenica ozima	114 073	1.709.955	1.314.458	15 ₀	11 ₅
Pszenica jara	1.660	20 035	14.415	12 ₀	8 ₇
Żyto ozime	257.180	4.097.810	2.893.474	15 ₉	11 ₈
Żyto jare	3.789	40.227	27.177	10 ₆	7 ₂
Jęczmień	105.794	1.898.707	1.177.961	17 ₉	11 ₁
Owies	253.343	6.016.566	2.803.462	23 ₇	11 ₁
Kukurydza	145	1.549	1.113	10 ₇	7 ₆
Mieszanka ziarno	9.524	141.522	95.429	14 ₈	10 ₀
Hreczka	5 859	—	37.055	—	6 ₃
Proso	5.718	—	45.535	—	8 ₀
Rzepak	980	—	13.015	—	13 ₈
Orkisz	3 452	44 509	29.753	12 ₉	8 ₆
Fasola	276	—	2.825	—	10 ₂
Groch	3 492	43.267	32.124	12 ₄	9 ₂
Wyka nasienie	7 260	—	70.434	—	9 ₇
Łubin	12 391	—	97.144	—	7 ₈
Bób	4.810	—	53.752	—	11 ₃
Len { nasienie }	2.485	—	{ 8.905	—	3 ₆
{ włókno }			{ 10.014	—	4 ₀
Konopie { nasienie }	1.186	—	{ 4.994	—	4 ₂
{ włókno }			{ 5.969	—	5 ₀
Chmiel	335	—	1.105	—	3 ₃
Ziemniaki	167.146	24.043 504	17.662.218	143 ₈	105 ₇
Buraki cukrowe	1.180	—	285.377	—	241 ₈
Buraki pastewne	8.661	—	2.440.557	—	281 ₈
Karpiele	1.507	—	184.271	—	122 ₃
Marchew	1.106	—	219.460	—	198 ₄
Cykorya	78	—	13.248	—	169 ₈
Kapusta	7 693	—	1.060.364	—	137 ₈
Różne warzywa	657	—	—	—	—
Koniecz w ogóle	143 636	—	4.173.122	—	29 ₁
Pastewne, mieszanki i koński zab	17.163	—	367 284	—	21 ₄
Pastwisko na roli	9.423	—	—	—	—
Koniecz nasienie	1.474	—	2.220	—	1 ₅
Ugór iniewyszczególnione	55 232	—	—	—	—
Siano	179.633	—	4.042.920	—	22 ₆
Słoma ogółem	—	—	17.147.309	—	—

Przeciętne zaś zbiorów z 1 ha w porównaniu z 4 latami poprzednimi tablica VII.

TABLICA VII.

ZIEMIOPŁODY	1911		1910		1909		1908		1907	
	Cet. m	hl	Cet. m	hl	Cet. m	hl	Cet. m	hl	Cet. m	hl
Pszenica ozima	11 ₅	15 ₀	11 ₇	15 ₈	8 ₁	10 ₉	11 ₄	15 ₈	7 ₇	10 ₄
Pszenica jara	8 ₇	12 ₀	7 ₆	10 ₈	9 ₅	13 ₂	10 ₅	14 ₄	9 ₈	13 ₈
Żyto ozime	11 ₃	15 ₉	11 ₉	17 ₀	10 ₀	14 ₂	11 ₅	16 ₃	6 ₃	8 ₈
Żyto jare	7 ₂	10 ₃	8 ₆	12 ₈	10 ₃	15 ₁	9 ₃	14 ₂	9 ₆	14 ₄
Jęczmień	11 ₁	17 ₉	10 ₂	16 ₉	10 ₉	18 ₀	10 ₇	18 ₂	10 ₂	17 ₃
Owies	11 ₁	23 ₇	10 ₀	22 ₈	11 ₂	23 ₁	10 ₅	23 ₂	11 ₁	23 ₉
Kukurydza	7 ₆	10 ₇	8 ₁	11 ₁	8 ₉	12 ₃	8 ₀	12 ₄	6 ₂	8 ₈
Hreczka	6 ₃	—	7 ₉	—	6 ₂	—	6 ₇	—	—	8 ₂
Proso	8 ₉	—	11 ₀	—	10 ₄	—	9 ₉	—	—	12 ₈
Rzepak	13 ₃	—	14 ₆	—	7 ₆	—	12 ₇	—	14 ₇	—
Groch	9 ₂	12 ₄	8 ₉	12 ₁	9 ₉	13 ₅	6 ₃	—	—	9 ₈
Wyka	9 ₇	—	9 ₂	—	10 ₃	—	7 ₈	—	—	12 ₁
Łubin	7 ₈	—	7 ₈	—	8 ₉	—	8 ₃	—	—	10 ₈
Bób	11 ₂	—	9 ₁	—	11 ₃	—	9 ₁	—	—	12 ₂
Fasola	10 ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Len nasienie	3 ₆	—	3 ₈	—	4 ₂	—	3 ₉	—	4 ₀	—
Len włókno	4 ₀	—	4 ₂	—	4 ₈	—	4 ₁	—	4 ₅	—
Konopie nasienie	4 ₂	—	4 ₇	—	6 ₁	—	5 ₉	—	5 ₇	—
Konopie włókno	5 ₀	—	5 ₅	—	6 ₉	—	6 ₀	—	5 ₆	—
Chmiel	3 ₃	—	4 ₉	—	3 ₈	—	4 ₁	—	3 ₁	—
Ziemniaki	105 ₁	143 ₈	119 ₄	162 ₁	104 ₄	142 ₉	76 ₇	104 ₈	98	136
Buraki cukrowe	241 ₈	—	261 ₄	—	257 ₃	—	225 ₄	—	170	—
Buraki pastewne	281 ₈	—	328 ₈	—	314 ₄	—	268	—	243	—
Cykorya	169 ₈	—	187 ₆	—	157 ₆	—	135	—	136	—
Kapusta	137 ₈	—	150 ₆	—	161 ₀	—	116 ₆	—	209	—
Koniczyna siano	29 ₁	—	40 ₅	—	31 ₂	—	39 ₅	—	31	—
Mieszanka siano	21 ₄	—	24 ₅	—	20 ₂	—	17 ₃₅	—	16	—
Konicz nasienie	1 ₅	—	1 ₄	—	1 ₄	—	1 ₀₈	—	1 ₅	—
Mieszanka ziarno	10 ₀	14 ₈	9 ₈	—	10 ₅	15 ₁	10 ₃	—	12 ₀	—
Siano z łąk	22 ₅	—	25 ₈	—	23 ₄	—	23 ₉	—	14 _n	—
Marchew	198 ₄	—	262 ₈	—	253 ₃	—	182 ₇	—	—	—
Orkisz	8 ₆	12 ₉	6 ₆	—	7 ₆	11 ₄	7 ₉	11 ₄	—	—
Karpiele	122 ₃	—	129 ₅	—	196 ₇	—	216	—	—	—

Daty przedstawione w obydwóch ostatnich tablicach są wynikiem całego elaboratu wykonanego w zestawieniu powiatami sądowymi, którego to elaboratu, dotychczas nie publikowaliśmy z tego względu, że w części skuteczniało to c. k. Ministerstwo rolnictwa. Ponieważ jednak daty ogłaszane w sprawozdaniach ministerjalnych nie każdemu z członków naszych są dostępne, przeto pragnąc zapoznać szersze koła rolników naszych tak ze stosunkami rolniczymi panującymi w powiatach, jak też z ogromem pracy i jej doniosłością.

dla całej pracy rolniczej, podajemy w tablicy VIII. cyfry dotyczące poszczególnych ziemiopłodów w zestawieniu powiatami politycznymi oraz strefami.

Celem zaś ich oświetlenia przedstawiamy równocześnie następującą charakterystykę roku gospodarczego 1910/1911.

Jakkolwiek w jesieni roku 1910 przechodzące w sierpniu i wrześniu deszcze, w górach szczególnie niekorzystnie także działające na zbiory, uprawom i zasiewom przeszkadzały, to jednak, mimo pewnego opóźnienia okolicami, na ogół dokonano ich szczęśliwie, tembardziej, że następne miesiące odznaczały się pogodą, pozwalającą nawet na prawie zupełne wykończenie robót pod siewy wiosenne. Owszem w miesiącach tych chwilami było nawet tak sucho, że w przeciwieństwie do roku zeszłego, nie można było mówić o za bujnym wzroście ozimin. Dopiero z początkiem grudnia rozsłodziło się więcej, a w pierwszej połowie stycznia śniegi okryły ziemię.

Zima nie trwała jednak długo i już w pierwszej połowie marca nadszedł czas więcej przypominający wiosnę, przynosząc ze sobą tylko chłody i deszcze. Temperatura stopniowo ocieplając się, dała nam w drugiej połowie marca pogodę stałą, pozwalającą na rozpoczęcie normalne robót i siewów wiosennych w polu.

Wobec tych stosunków klimatycznych, oziminy na ogół dobrze przezimowały, a tylko okolicami w górach żyta wyginęły pod śniegiem i musiano je przeorać. Większą natomiast klęskę przyniosły myszy, które w jesieni już znaczne szkody poczyniły i doprowadziły okolicami do przeorania tak ozimin, jak i koniczów.

Z początkiem miesiąca kwietnia jednak zawitały znowu zimna i deszcze, a nawet przymrozki, które miejscami uszkodziły roślinność. W drugiej połowie kwietnia zaczęła się ponownie ustalać pogoda, to też uprawy, siewy i sadzenia wiosenne kończono, względnie dokonywano bez przeszkód, a nawet w okolicach więcej przepuszczalnych było za sucho. Pogoda ta po ulewach i gradach w drugiej połowie maja i nieco chłodnej, szczególnie nocami, pierwszej połowie czerwca, przeszła w lipcu w niebywałe upały, trwające z małymi wyjątkami w całej zachodniej części kraju aż do pierwszych dni sierpnia a powodujące suszę długotrwałą nawet i w następnych miesiącach, tylko bardzo skąpymi opadami przerywaną.

Stan ten pogody sprzyjał zatem dalszemu silnemu rozmnożeniu się myszy, które szczególnie w powiatach nadwiślańskich i na Podhalu ogromne wyrządziły szkody, a grady i ulewy lokalne uszkodziły w znacznym stopniu ziemiopłody tak, że tylko w jednym po-

wiecie dąbrowskim skoszono i przeorano około 300 ha żyta, zbitego gradem. Z powodu zaś suszy grunta te ponownie uprawione, nie wszędzie przyniosły zbiór mogący choć w części straty powetować. O innych szkodnikach natomiast tak pochodzenia roślinnego, jak i zwierzęcego powiedzieć można, że wystąpiły w roku bieżącym w mniejszej sile i liczbie, niż w roku poprzednim.

Naturalnie, że czas tak pogodny na ogół, pozwolił dokonać szybko, szczęśliwie i nader pięknie pierwszych sianokosów i żniw, nie mniej jednak sprowadził klęskę przez zniszczenie zbiorów drugich koniczów, sian i pastwisk i wpłynął nader niekorzystnie na rozwój okopowych, szczególnie później sadzonych, sprowadzając okolicami brak zupełny pastwisk jesiennych dla bydła, znękanego w roku bieżącym klęską pryszczycy, oraz niedostatek wielki paszy na zimę, tembardziej, że okopowe przy zbiorze zostały zaskoczone przez przymrozki, grożące gniciem ich w kopcach, co częściowo się sprawdziło.

Przechodząc do ocenienia zbiorów pojedynczych ziemiopłodów stwierdzić możemy, że oziminy wydały jednak w roku bieżącym plony tylko o niewiele mniejsze od zeszłorocznych, szczególnie pszenica, plony na ogół lepsze jak dość dobre, a tylko rzepak dał plon dość dobry.

Zboża jare dały wyniki prawie dobre, okolicami wcale dobre tembardziej, że w regule dojrzewanie zbóż było normalne, a tylko w ostatnim okresie wegetacyi zboża jare zostały okolicami nieco przypalone.

Na ogół jednak rok ten odznacza się dawno już nie zauważoną równomiernością pod względem wydatku wszystkich zbóż.

Na zbiory hreczki, a w szczególności prosa wpłynęła posucha niekorzystnie, to też wydatek hreczki określić można jako mniej niż średni, a prosa jako prawie że mierny. Ta sama przyczyna wstrzymała wzrost zapowiadających się początkowo dobrze lnu i konopi i sprowadziła zbiór bardzo do średniego zbliżony, zwłaszcza co do ilości otrzymanego włókna, naturalnie tam, gdzie wogóle len, czy to z powodu gradu, czy też posuchy zupełnie nie przepadł.

Zbiór chmielu okazał się co do jakości bardzo ładny, szyszki są zasobne w lupulinę i posiadają ładną jasną barwę. Niestety co do ilości, to z powodu posuchy zbiór tegoroczny dał zaledwie niecałe $\frac{2}{3}$ normalnego zbioru średniego.

Wynik zbiorów roślin strączkowych okazał się przy grochu i wyce na ogół dość dobry, przy bobie nawet możnaby go nazwać dobrym.

TABLICA VIII a.

Nazwa powiatu politycznego	Ogólny obszar roli w pow. politycz. i w zachodniej części kraju	Pszenica						Żyto						Jęczmień			Owies			Kukurudza			Mieszanka ziarno			Hreczka			Proso			Rzepak			Orkisz			Rośliny strączkowe					
		ozima			jara			ozime			jare																											Fasola			Groch		
		Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha						
Dąbrowa . . .	43.020	5.553	62.821 11 ₃	54	571 10 ₅	10 ₅	9.896	111.973 11 ₃	11 ₃	25	265 10 ₆	10 ₆	4.292	48.706 11 ₃	11 ₃	4.523	57.751 12 ₇	12 ₇	83	647 7 ₈	7 ₈	102	1.153 11 ₃	11 ₃	108	725 6 ₇	6 ₇	420	3.681 8 ₇	8 ₇	9	109 12 ₁	12 ₁	—	—	—	12	112 9 ₃	9 ₃	203	2.118 10 ₄	10 ₄	
Kolbuszowa . . .	43.136	2.478	25.445 10 ₂	—	—	—	14.729	150.683 10 ₂	10 ₂	—	—	—	3.539	30.088 8 ₅	8 ₅	5.616	54.192 9 ₆	9 ₆	—	—	—	338	3.318 9 ₈	9 ₈	614	3.484 5 ₆	5 ₆	492	2.551 5 ₂	5 ₂	—	—	—	2	15 7 ₅	7 ₅	—	—	—	37	243 6 ₅	6 ₅	
Mielec . . .	51.294	4.934	60.445 12 ₂	57	770 13 ₅	13 ₅	12.725	141.854 11 ₁	11 ₁	—	—	—	5.198	55.811 10 ₇	10 ₇	6.558	67.043 10 ₂	10 ₂	—	—	—	462	4.547 9 ₈	9 ₈	219	1.658 7 ₅	7 ₅	392	3.095 7 ₉	7 ₉	—	—	—	—	—	—	8	79 9 ₉	9 ₉	194	2.005 10 ₃	10 ₃	
Nisko . . .	33.106	1.778	17.349 9 ₇	—	—	—	11.314	105.532 9 ₃	9 ₃	49	406 8 ₂	8 ₂	2.290	19.329 8 ₄	8 ₄	5.261	41.595 7 ₉	7 ₉	—	—	—	60	523 8 ₇	8 ₇	1.502	7.300 4 ₈	4 ₈	851	5.273 6 ₂	6 ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	1.000 7 ₂	7 ₂	
Tarnobrzeg . . .	32.392	2.289	30.218 13 ₂	45	510 11 ₃	11 ₃	8.151	95.988 11 ₇	11 ₇	86	835 9 ₇	9 ₇	4.531	53.442 11 ₈	11 ₈	3.866	54.188 14 ₀	14 ₀	10	83 8 ₃	8 ₃	353	4.117 11 ₆	11 ₆	567	5.121 9 ₀	9 ₀	1.041	9.916 9 ₅	9 ₅	29	386 13 ₃	13 ₃	—	—	—	5	56 11 ₂	11 ₂	136	1.601 11 ₇	11 ₇	
	202.948	17.032	196.278 11 ₅	156	1.851 11 ₈	11 ₈	56.815	606.030 10 ₆	10 ₆	160	1.506 9 ₄	9 ₄	19.850	207.376 10 ₄	10 ₄	25.825	274.769 10 ₆	10 ₆	93	730 7 ₉	7 ₉	1.315	13.658 10 ₃	10 ₃	3.010	18.288 6 ₀	6 ₀	3.196	24.516 7 ₆	7 ₆	38	495 13 ₀	13 ₀	2	15 7 ₅	7 ₅	25	247 9 ₈	9 ₈	709	6.967 9 ₈	9 ₈	
Biała . . .	25.358	666	6.409 9 ₆	22	182 8 ₂	8 ₂	5.093	51.549 10 ₁	10 ₁	24	197 8 ₂	8 ₂	406	5.495 13 ₅	13 ₅	7.482	79.387 10 ₆	10 ₆	—	—	—	216	2.278 10 ₅	10 ₅	2	10 5 ₀	5 ₀	—	—	—	20	244 12 ₂	12 ₂	—	—	—	12	113 9 ₄	9 ₄	23	194 8 ₄	8 ₄	
Bochnia . . .	44.935	6.267	67.843 10 ₈	—	—	—	9.361	103.379 11 ₀	11 ₀	—	—	—	4.841	47.908 9 ₉	9 ₉	8.249	92.174 11 ₁	11 ₁	—	—	—	447	4.350 9 ₇	9 ₇	73	467 6 ₄	6 ₄	333	2.744 8 ₂	8 ₂	31	397 12 ₈	12 ₈	76	745 9 ₈	9 ₈	8	70 8 ₇	8 ₇	166	1.434 8 ₆	8 ₆	
Brzesko . . .	51.137	6.381	74.754 11 ₇	104	1.130 10 ₈	10 ₈	10.945	130.849 11 ₉	11 ₉	2	22 11 ₀	11 ₀	5.468	66.028 12 ₀	12 ₀	7.985	107.158 13 ₁	13 ₁	8	63 7 ₉	7 ₉	175	2.101 12 ₀	12 ₀	26	239 9 ₂	9 ₂	513	4.575 8 ₉	8 ₉	—	—	—	56	551 9 ₈	9 ₈	29	305 10 ₅	10 ₅	186	2.102 11 ₃	11 ₃	
Jasło . . .	43.610	5.813	76.573 13 ₁	214	1.348 6 ₃	6 ₃	9.376	103.274 11 ₀	11 ₀	589	3.298 5 ₆	5 ₆	4.736	56.198 11 ₈	11 ₈	7.391	94.015 12 ₇	12 ₇	—	—	—	146	1.636 11 ₂	11 ₂	237	1.604 6 ₇	6 ₇	—	—	—	20	166 8 ₃	8 ₃	—	—	—	—	—	—	83	774 9 ₃	9 ₃	
Krosno . . .	39.831	3.773	46.476 12 ₃	84	548 6 ₅	6 ₅	7.695	86.140 11 ₂	11 ₂	258	2.330 9 ₀	9 ₀	3.782	46.267 12 ₂	12 ₂	7.758	99.824 12 ₃	12 ₃	—	—	—	786	8.891 11 ₃	11 ₃	94	655 6 ₉	6 ₉	2	15 7 ₅	7 ₅	—	—	—	167	1.570 9 ₄	9 ₄	—	—	—	59	596 10 ₁	10 ₁	
Łańcut . . .	48.644	5.552	66.951 12 ₀	35	441 12 ₆	12 ₆	11.808	123.838 10 ₅	10 ₅	—	—	—	4.997	52.747 10 ₅	10 ₅	7.899	86.807 10 ₉	10 ₉	—	—	—	118	1.137 9 ₆	9 ₆	1.763	10.891 6 ₂	6 ₂	695	4.676 6 ₇	6 ₇	179	2.238 12 ₅	12 ₅	—	—	—	1	8 7 ₉	7 ₉	141	1.250 8 ₈	8 ₈	
Myślenice . . .	53.226	3.942	35.807 9 ₁	24	218 9 ₁	9 ₁	5.982	66.422 11 ₁	11 ₁	78	654 8 ₄	8 ₄	4.175	35.831 8 ₈	8 ₈	19.839	191.116 9 ₆	9 ₆	—	—	—	23	239 10 ₄	10 ₄	—	—	—	—	—	—	4	49 12 ₂	12 ₂	368	2.987 8 ₁	8 ₁	4	29 7 ₂	7 ₂	16	125 7 ₈	7 ₈	
Oświęcim . . .	22.929	754	8.353 11 ₀	19	175 9 ₂	9 ₂	6.418	72.464 11 ₃	11 ₃	9	121 13 ₄	13 ₄	1.184	14.291 12 ₀	12 ₀	5.544	69.479 12 ₅	12 ₅	—	—	—	210	2.372 11 ₃	11 ₃	—	—	—	—	—	—	69	999 14 ₄	14 ₄	—	—	—	14	129 9 ₂	9 ₂	9	62 6 ₉	6 ₉	
Pilzno . . .	36.303	5.173	54.823 10 ₆	18	223 12 ₄	12 ₄	8.913	99.039 11 ₁	11 ₁	—	—	—	3.993	44.433 11 ₁	11 ₁	5.669	61.804 10 ₉	10 ₉	—	—	—	30	375 12 ₅	12 ₅	28	226 8 ₀	8 ₀																

TABLICA VIII b.

Nazwa powiatu politycznego	Ogólny obszar roli w pow. politycz. i w zachodniej części kraju	Rośliny strączkowe									Strączkowe razem			S ł o m a			L e n						Konopie				Chmiel			Ziemniaki			Buraki cukrowe			Buraki pastewne			Karpiele		
		Wyka, nasienie			Łubin			B ó b			Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha				
		Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha																												Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha
Dąbrowa	43.020	325	2.879	8 _s	564	5.375	9 ₅	516	5.297	10 ₂	1 620	15.781	9 ₇		604.815	—	14	42	3	52	3 ₇	15	53	3 ₅	61	4 ₀	16	48	3 ₀	5 077	544 618	107 ₂	—	—	—	562	163 510	290 ₉	1	137	137
Kolbuszowa	43.136	91	667	7 ₃	2.361	16.974	7 ₂	44	385	8 ₇	2 533	18.269	7 ₂		586.215	—	182	643	3 ₅	707	3 ₉	47	206	4 ₁	236	5 ₀	5	14	2 ₈	6.544	611 882	93 ₅	—	—	—	97	14 637	150 ₉	—	—	—
Mielec	51.294	538	5 590	10 ₄	1.036	8.917	8 ₆	288	3.210	11 ₁	2 064	19.801	9 ₆		704.484	—	36	146	4 ₀	123	3 ₁	24	104	4 ₃	113	4 ₇	4	14	3 ₆	6.921	785 592	113 ₃	6	1.050	175	388	91 276	235 ₂	101	11.514	114
Nisko	33.106	396	2.793	7 ₀	1.412	9 554	6 ₇	19	144	7 ₅	1 966	13.491	6 ₈		425.971	—	216	701	3 ₂	811	3 ₇	222	982	4 ₁	1.250	5 ₆	10	40	4 ₀	5.189	373 088	71 ₉	—	—	—	112	11.690	104 ₃	—	—	—
Tarnobrzeg	32.392	516	5 233	10 ₁	574	6 062	10 ₅	72	945	13 ₁	1 303	13.897	10 ₆		536.813	—	81	312	3 ₂	399	4 ₉	74	367	4 ₉	415	5 ₁	27	81	3 ₀	5 464	674 822	123 ₅	28	6 993	249 ₇	217	92 741	427 ₃	3	552	184
	202.948	1.866	17.162	9 ₂	5.947	46.882	7 ₈	939	9.981	10 ₆	9 486	81.239	8 ₅		2,858.298	—	529	1.844	3 ₄	2.092	3 ₉	382	1.712	4 ₁	2.075	5 ₄	62	197	3 ₁	29.195	2,990.002	102 ₄	34	8.043	236 ₅	1.376	373.854	272 ₈	105	12.203	116 ₂
Biała	25.358	13	109	8 ₄	87	679	7 ₈	—	—	—	135	1 095	8 ₁		282.844	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 416	453.772	83 ₈	—	—	—	216	36 292	168 ₀	136	14.572	107 ₁
Bochnia	44.935	47	404	8 ₆	68	587	8 ₆	157	1.868	11 ₉	466	4 363	9 ₃		660.707	—	67	239	3 ₅	272	4 ₀	10	44	4 ₁	50	5 ₀	9	49	5 ₄	7.293	1,027.675	140 ₉	—	—	—	411	118.390	288 ₀	38	7.182	189
Brzesko	51.137	153	1.816	11 ₈	165	1.575	9 ₅	251	3.261	13 ₀	784	9.059	11 ₅		821.017	—	28	84	3 ₀	95	3 ₄	12	62	5 ₁	62	5 ₁	16	31	1 ₉	7.185	954.969	132 ₉	—	—	—	488	165 139	338 ₁	8	1.430	178 ₇
Jasło	43.610	392	3.139	8 ₀	13	147	11 ₃	420	4.671	11 ₁	908	8.731	9 ₆		705.199	—	42	196	4 ₆	158	3 ₈	80	336	4 ₂	400	5 ₀	14	53	3 ₃	5.455	570.622	104 ₆	1	154	154	155	39.920	257 ₅	53	6.971	131 ₅
Krosno	39.831	591	5.756	9 ₇	8	87	10 ₉	281	3.393	12 ₀	939	9.832	10 ₄		598.971	—	103	370	3 ₆	372	3 ₆	29	115	3 ₀	152	5 ₂	12	46	3 ₈	4.695	584.470	124 ₆	—	—	—	297	124.487	419 ₁	—	—	—
Łańcut	48.644	693	6.300	9 ₁	647	4.986	7 ₇	171	1.912	11 ₃	1.653	14.456	8 ₇		738.059	—	243	629	2 ₆	732	3 ₀	184	666	3 ₆	799	4 ₃	14	60	4 ₃	4.651	552.839	118 ₈	142	32.206	226 ₈	273	56.752	207 ₉	5	525	105
Myślenice	53.226	16	146	9 ₁	1.017	7.486	7 ₃	17	148	8 ₇	1.114	7.934	7 ₁		647.924	—	141	460	3 ₂	588	4 ₁	—	—	—	—	—	—	—	—	6.976	723.952	103 ₇	—	—	—	152	33.341	219 ₃	10	1.078	107 ₈
Oświęcim	22.929	10	123	12 ₃	—	—	—	1	9	9 ₀	34	323	9 ₅		344.073	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	15	2 ₅	4.523	415.921	91 ₉	—	—	—	144	42.906	297 ₉	144	28.464	197 ₆
Pilzno	36.303	101	1.036	10 ₂	340	3 122	9 ₂	284	3.094	10 ₉	818	8.191	10 ₀		553.469	—	49	133	2 ₇	144	2 ₉	33	149	4 ₃	187	5 ₅	4	13	3 ₃	5.288	471.011	89 ₀	—	—	—	172	29.111	169 ₇	7	567	81
Podgórze	15.191	90	815	9 ₀	6	52	8 ₇	92	852	9 ₂	244	2.212	9 ₀		259.549	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.032	201.161	99 ₀	—	—	—	222	72.144	324 ₉	8	656	82
Przeworsk	27.585	140	1.721	12 ₃	36	389	10 ₈	113	1.492	13 ₂	446	5.550	12 ₄		522.076	—	47	160	3 ₁	165	3 ₅	49	201	4 ₁	235	4 ₈	2	7	3 ₆	2.487	334.750	134 ₅	856	208.864	244	287	107 625	375	1	172	172
Ropczyce	49.276	254	1 614	6 ₃	911	7.211	7 ₉	116	872	7 ₅	1 337	10.105	7 ₅		703.249	—	24	63	2 ₆	67	2 ₈	41	140	3 ₁	185	4 ₅	2	5	2 ₆	6.681	834.556	124 ₉	41	10.209	249	354	92.272	260 ₆	119	17.695	148 ₇
Rzeszów	61.298	1.171	14.023	11 ₉	549	5 475	9 ₉	323	4.177	12 ₉	2 292	26.227	11 ₄		1,116.198	—	11	34	3 ₁	32	2 ₉	181	752	4 ₁₅	875	4 ₈	134	477	3 ₅	8.077	1,035.674	128 ₂	66	17.238	261 ₂	678	210.926	311 ₁	4	574	143 ₅
Strzyżów	32.853	694	6 393	2																																					

TABLICA VIII c.

Nazwa powiatu politycznego	Ogólny obszar roli w pow. politycz. i w zachodniej części kraju	Marchew			Cykorya			Kapusta			Różne warzywa			Konicz w ogóle			Pastewne, mieszanki i koński zab			Pastwisko na roli			Konicz nasienie			Ugór i niewyszczególnione			Siano z łąk			Owoce	
		Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zbiór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zb.ór w q	q na 1 ha	Obszar w ha	Ogólny zb.ór w q	q na 1 ha	ziarniste	pestkowe
																																Ogólny zbiór w q	
Dąbrowa . . .	43.020	66	18.654	282 ₆	—	—	—	87	16.260	186 ₉	9	—	—	5.734	164.541	28 ₇	2.296	46.672	20 ₃	189	—	—	28	34	1 ₂	2.268	—	—	7.168	162.198	22 ₆	4.528	1.801
Kolbuszowa . .	43.136	29	4.844	167 ₀	—	—	—	388	45.899	118 ₃	9	—	—	2.022	59.907	29 ₆	568	11.016	19 ₄	576	—	—	201	228	1 ₁	2.328	—	—	8.913	211.369	23 ₇	368	99
Mielec . . .	51.294	15	2.538	169 ₂	—	—	—	208	26.847	129 ₀	9	—	—	4.433	137.163	30 ₆	2.067	45.799	22 ₁	267	—	—	214	342	1 ₆	4.206	—	—	7.295	172.955	23 ₇	726	147
Nisko . . .	33.106	21	1.629	77 ₅	—	—	—	364	30.908	84 ₉	8	—	—	951	21.726	22 ₃	99	1.888	19 ₀	16	—	—	2	2	1 ₂	827	—	—	10.787	207.378	19 ₂	165	48
Tarnobrzeg . .	32.392	46	13.541	294 ₃	—	—	—	172	39.070	227 ₁	20	—	—	2.929	88.437	39 ₂	426	9.656	22 ₆	287	—	—	72	106	1 ₅	347	—	—	12.854	325.100	25 ₃	3.842	698
	202.948	177	41.206	232 ₈	—	—	—	1.219	158.984	130 ₄	55	—	—	16.069	471.774	29 ₃	5.456	115.031	21 ₁	1.335	—	—	517	712	1 ₃	9.976	—	—	47.017	1,079.000	23 ₀	9.629	2.793
Biała . . .	25.358	11	1.636	148 ₇	3	321	107	114	8.271	72 ₅	16	—	—	3.693	133.665	36 ₂	618	11.495	18 ₆	—	—	—	—	—	1.069	—	—	2.068	42.738	20 ₆	4.536	216	
Bochnia . . .	44.935	66	17.823	270 ₀	2	384	192	123	25.071	203 ₈	26	—	—	4.748	157.554	33 ₂	332	7.350	22 ₁	360	—	—	138	252	1 ₈	1.326	—	—	9.007	222.986	24 ₇	2.798	1.691
Brzesko . . .	51.137	103	28.248	274 ₂	—	—	—	104	21.715	208 ₈	14	—	—	6.906	180.728	26 ₁	986	21.558	21 ₈	138	—	—	48	76	1 ₆	2.702	—	—	7.379	175.439	23 ₇	331	2.377
Jasło . . .	43.610	15	2.149	143 ₂	—	—	—	323	37.755	116 ₉	13	—	—	4.715	145.393	30 ₃	258	6.696	25 ₉	306	—	—	35	35	1 ₀	2.750	—	—	5.417	118.069	21 ₈	4.370	630
Krosno . . .	39.831	8	2.992	374	—	—	—	394	87.279	221 ₅	7	—	—	5.762	177.076	30 ₇	390	9.711	24 ₉	173	—	—	25	28	1 ₁	2.623	—	—	5.920	143.663	24 ₂	426	666
Łańcut . . .	48.644	99	14.000	141 ₄	—	—	—	513	46.170	90 ₀	31	—	—	4.834	105.846	21 ₉	374	9.101	24 ₃	702	—	—	11	9	0 ₉	1.880	—	—	6.738	145.419	21 ₆	2.969	1.519
Myślenice . . .	53.226	26	3.743	143 ₉	—	—	—	266	26.701	100 ₃	11	—	—	6.623	142.639	21 ₅	239	4.250	17 ₈	417	—	—	5	9	1 ₈	2.860	—	—	3.616	77.760	21 ₅	235	266
Oświęcim . . .	22.929	10	2.226	222 ₆	5	595	119	65	8.114	124 ₃	9	—	—	2.620	85.240	32 ₅	389	7.349	18 ₉	277	—	—	—	—	—	496	—	—	2.559	63.247	24 ₇	2.970	251
Pilzno . . .	36.303	6	1.306	217 ₆	—	—	—	241	19.296	80 ₀	6	—	—	3.011	131.837	43 ₃	107	2.713	25 ₃	179	—	—	44	69	1 ₆	2.337	—	—	3.254	88.954	27 ₃	755	557
Podgórze . . .	15.191	1	116	116 ₀	2	342	171	74	8.028	108 ₅	40	—	—	1.703	35.386	20 ₇	234	6.415	27 ₄	167	—	—	4	4	0 ₉	527	—	—	2.686	49.591	18 ₄	330	371
Przeworsk . . .	27.585	40	15.680	392	—	—	—	321	38.199	119	17	—	—	3.358	73.876	22 ₀	401	10.217	25 ₄	156	—	—	32	58	1 ₃	636	—	—	3.501	70.020	20	3.239	185
Ropczyce . . .	49.276	22	4.470	203 ₂	—	—	—	177	23.614	133 ₄	12	—	—	5.111	158.417	31 ₀	296	7.738	26 ₁	—	—	—	45	91	2 ₀	2.555	—	—	5.163	116.717	22 ₆	1.995	315
Rzeszów . . .	61.298	44	8.003	181 ₉	—	—	—	690	142.509	206 ₅	137	—	—	7.183	201.760	28 ₁	1.539	32.876	21 ₃	—	—	—	217	326	1 ₅	2.901	—	—	6.867	193.011	28 ₁	3.759	1.633
Strzyżów . . .	32.853	—	—	—	1	279	279	255	50.442	197 ₈	40	—	—	4.488	134.040	29 ₈	244	7.426	30 ₄	—	—	—	104	174	1 ₇	1.718	—	—	2.106	56.873	27 ₀	1.224	923
Tarnów . . .	49.016	59	9.220	156 ₂	14	1.904	131	110	14.212	129 ₂	14	—	—	7.003	246.772	35 ₂	1.305	30.269	23 ₂	417	—	—	36	58	1 ₆	2.347	—	—	5.278	151.179	28 ₆	4.374	5.230
Wadowice . . .	39.294	95	17.863	188 ₀	1	174	174	342	43.339	126 ₇	8	—	—	5.662	180.569	31 ₉	710	14.241	20 ₀	68	—	—	4	5	1 ₂	1.256	—	—	2.695	60.302	22 ₃	1.572	475
Wieliczka . . .	27.514	31	7.193	232 ₀	—	—	—	104	16.076	154 ₅	9	—	—	3.498	127.382	36 ₄	397	8.265	20 ₃	110	—	—	11	19	1 ₇	788	—	—	4.438	133.535	30 ₁	3.633	1.950
	668.000	636	136.668	214 ₈	28	3.999	142 ₃	4.216	616.791	146 ₃	410	—	—	80.918	2.418.180	29 ₈	8.819	197.670	22 ₄	3.470	—	—	759	1.213	1 ₆	30.771	—	—	78.692	1,909.503	24 ₂	39.516	19.255
Gorlice . . .	46.473	11																															

Ziemniaki natomiast i buraki cukrowe wykazują zbiór najwyżej średni, okolicami nawet słabszy, podobnie jak i kapusta, której zbioru nawet średnim nazwać nie można.

Najbardziej zaś ucierpiały konicze, łąki i pastwiska, to też zbiór pierwszych sian łąkowych był zaledwie dość dobrym, a pierwszych koniczów nawet nie zupełnie średnim, a stan ten przy drugich pokosach zmienił się jeszcze bardziej na niekorzyść, przynosząc rezultaty albo mierne, bardzo niedostateczne, albo nawet wogóle żadne. Niejednokrotnie bowiem musiano przeorać zniszczone przez myszy i posuchę konicze zaraz po pierwszym zbiorze i niejednokrotnie też, z powodu braku paszy na pastwiskach oraz z braku mieszanek ścierniskowych, które z reguły nie powsehodziły, musiano paść bydło na łąkach, a i to było dobrodziejstwem, jeśli łąki na ten cel posłużyć mogły. To też rok obecny skończył się wielkim deficytem pod względem paszy, który to deficyt tylko dzięki wystarczającej ilości słomy jarej w roku bieżącym nie przybrał rozmiarów katastrofalnych.

Podobnie i co do owoców, to rok obecny był bardzo słaby, gdyż zbiorów na ogół nie można uważać za wiele lepszych od miernych, a zbiory wiśni i śliw nawet okolicami musi się uważać za złe zupełnie.

Naturalnie, że charakterystyka przedstawia stan rzeczy tylko w ogólnych zarysach, gdyż i w roku bieżącym były okolice, w których nie wszystkich zbiorów dokonano w porze suchej, a miało to miejsce w kilku bardziej wschodnich i górzystych powiatach, w każdym razie daje nam obraz przeciętny z całej części zachodniej kraju.

W końcu nadmienić należy, że Biuro statystyczne na wzór lat poprzednich zbierało i prowadziło statystykę robocizny pieszej i ciąglej, statystykę służby itd., które to daty w swoim czasie w większem krytycznem opracowaniu zostaną również przedstawione.

X. Wykłady wędrowne.

Sprawą wykładów wędrownych zajęła się w roku 1911 utworzona Sekcja dla krzewienia wiedzy rolniczej, której prócz tego przydzielono sprawy wydawnictw i instruktorów rolnictwa przy Towarzystwach rolniczych okręgowych. Równocześnie nowy fundusz zasilił szczupłe dotychczasowe zasoby.

Kwota 4800 K bowiem, jaka z t. zw. funduszy traktatowych wyłącznie na kursa rolniczo-hodowlane oraz na wydawnictwo tablic demonstracyjnych do pogadanek i wykładów i wogóle na nabycie środków pomocniczych została przeznaczona, dozwoliła nie tylko na szerszą akcję pp. instruktorów rolnictwa, którzy mieli szereg pouczeń w gminach, gdzie zostały założone doświadczenia rolnicze, ale także ułatwiła subwencyonowanie liczniejszych kursów rolniczo-hodowlanych, oraz delegację prelegentów na nie i na urządzane wykłady przy sposobności posiedzeń, tak Towarzystw rolniczych okręgowych, jak i organizacyi lokalnych.

Ponieważ bliższe dane co do pouczeń, udzielanych przez instruktorów rolnictwa, zawiera część ogólna sprawozdania z doświadczeń rolniczych, a wiadomości dotyczące kursów rolniczo-hodowlanych znajdować się będą w sprawozdaniach tych Towarzystw rolniczych okręgowych, których staraniem rzeczono kursa, zostały zorganizowane, przeto na tem miejscu wyszczególnimy tylko odbyte kursa, przez Komitet subwencyonowane, oraz celem zapoznania ogółu rolników z tematami wykładów te wykłady i referaty, które mieli na nich lub przy sposobności innych posiedzeń delegowani przezeń prelegenci.

I tak :

1) Towarzystwo rolnicze okręgowe na powiat bialski w Kętach urządziło w miesiącach styczniu, lutym i grudniu kursa rol-

niczo-hodowlane trzydniowe w Jawiszowicach, Bystrej, Osieku, Bielanach, Wilamowicach i Witkowicach. Oprócz prelegentów miejscowych wykładali pp.: insp. hod. Stefan Boguszewski: „O wychowie cieląt i o obchodzeniu się z buhajem“; kraj. instr. ogr. dr. Stanisław Goliński: „O zakładaniu sadów, o pielęgnowaniu i uszlachetnianiu drzew owocowych, o zbiorze i przechowywaniu owoców oraz o handlu owocami“; kierownik Biura Spółek Wiktor Tabeau: „O stowarzyszeniach w zastosowaniu do potrzeb rolników“ i lekarz wet. dr. Józef Zagaja: „O pomocy w nagłych wypadkach chorób zwierzęcych i o pomocy przy porodach z demonstracjami za pomocą obrazów świetlnych i tablic i o chowie drobiu“.

2) Staraniem Towarzystwa rolniczego okręgowego w Myślenicach odbył się tamże kurs rolniczo-hodowlany z początkiem marca. Wykładali pp.: Stefan Boguszewski: „Wychów, pielęgnowanie i żywienie bydła“ oraz „o łąkach i pastwiskach“; Wiktor Tabeau: „Współdzielczość jako dźwignia gospodarstwa rolnego“ i uproszony przez Towarzystwo rolnicze w Myślenicach c. k. weterynarz powiatowy Adam Gaska: „O wzdęciu u bydła, przyczyny i udzielanie pomocy“, „najczęstsze przyczyny trudności porodów i pomoc w takich wypadkach“, oraz „zarazy bydła i dezynfekcja“.

3) Kurs rolniczo-weterynaryjny w Pilźnie urządziło w pierwszych dniach stycznia tamtejsze Towarzystwo rolnicze okręgowe wspólnie z pilzneńskim Zarządem powiatowym Kółek rolniczych.

4) Trzydniowe kursa rolniczo-weterynaryjne urządzone na skutek starań Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie w Hyżnem i w Mrowli odbyły się w listopadzie i grudniu. Wykładali z ramienia Komitetu pp.: Stefan Boguszewski: „Hodowla i żywienie bydła“, a Julian Oskar Fuchs: „O hodowli świń“.

5) Na kursie czterodniowym rolniczo-hodowlanym w Żywcu staraniem tamtejszego Towarzystwa rolniczego okręgowego zorganizowanym, wykładali tylko prelegenci Komitetu, a to pp.: Stefan Boguszewski: „O hodowli zwierząt“ i instruktor rolnictwa Eugeniusz Kryczkowski na tematy: „Uprawa roślin ze szczególnem uwzględnieniem roślin pastewnych“ oraz uprawa roślin i nawozy sztuczne“.

Nadto poczyniono przygotowania do kilku kursów, mających się odbyć w roku 1912.

Na Walnych Zgromadzeniach Towarzystw rolniczych okręgowych referowali:

1) W Brzesku p. Wiktor Tabeau: „O korzyściach ze spółek roln.“;

2) w Chrzanowie pp.: inspektor Stefan Boguszewski: „O popieraniu hodowli bydła przez Komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego“, instruktor rolnictwa Teodozy Marcinkiewicz: „O doświadczeniach polowych, przeprowadzanych z ramienia Komitetu przez c. k. Zakład rolniczy U. J.“, a inspektor dr. Mieczysław Pańkowski: „O hodowli bydła“;

3) w Limanowej p. dr. Józef Raczyński sekretarz Komitetu mówił na temat: „Szkody, na jakie jest narażony rolnik wskutek zamykania gmin dotkniętych pryszczycą i przez zabranianie dowolnego obrotu handlowego“;

4) w Nowym Sączu przemawiali pp.: instruktor Juliusz Słomka: „O produkcji paszy“, a kierownik Biura Spółek Wiktor Tabeau: „O znaczeniu i celach organizacyi rolniczej“;

5) w Pilźnie wygłosił odczyt p. Stefan Boguszewski: „O włościańskich związkach hodowlanych“;

6) w Tarnobrzegu instruktor rolnictwa p. Teodozy Marcinkiewicz przedstawił: „Korzyści z doświadczeń nawozowych ze szczególnem uwzględnieniem pastwisk“;

7) w Wieliczce przemawiał p. dr. Józef Raczyński na temat: „Produkcya rolna w stosunku do aprowizacyi miast“;

8) w Żywcu referował p. Wiktor Tabeau: „O handlu spółkowym rolniczym“.

Przygotowany przez p. inż. Stobieckiego odczyt „o drenowaniu“, którego Komitet uprosił na Walne Zgromadzenie do Wadowic, nie przyszedł do skutku jedynie dzięki lokalnym przeszkodom.

W końcu wspomnieć musimy o kilku ważniejszych pogadankach w Kółkach rolniczych odbytych, a mianowicie instruktor rolnictwa p. Teodozy Marcinkiewicz mówił w Kupnie na temat: „Wyniki doświadczeń rolniczych w gospodarstwach włościańskich“, instruktor rolnictwa p. Jan Jurkowski mówił na tematy zbliżone w Jaworniku, Krzyszkowicach, Łętowni, Koszycach małych (2 pogadanki), Łoniovach, Maszkienicach, Pcimiu i Rzemieniu, a insp. Stefan Boguszewski: „O hodowli bydła w ogólności“ na specjalnie w tym celu zwołanem posiedzeniu w Cięcinie.

Sprawozdanie z kursu ogrodniczego dla nauczycielek wiejskich znajduje się w rozdziale „Ogrodnictwo“, na tem miejscu więc wspomniemy tylko o tem, że za pośrednictwem i poparciem Komitetu otrzymały zasiłki rządowe szkoły gospodyń wiejskich w Bachowicach i Szywnańdzie.

Coroczny **kurs nauki kucia koni** odbył się w dniach od 20 listopada do 20 grudnia, niestety nie przy tak licznych współudziałkowali cywilnych, jakby tego sobie życzył Komitet, gdyż c. k. Namiestnictwo, opierając się na zupełnie dla tutejszokrajowych stosunków conajmniej przedwczesnym przepisie ustawy z d. 27 sierpnia 1873 roku Dz. u. p. Nr. 140, mimo usilnej interwencji, tylko podania siedmiu kandydatów uwzględniło, ci bowiem jedynie mogli się wykazać trzechletnią praktyką u egzaminowanego podkuwacza koni, a tych w kraju jest dotychczas bardzo niewielu i przez tego rodzaju system postępowania niewielu i nadal będzie.

Z przyjętych kandydatów tylko sześciu wzięło udział w nauce i przystąpiło do egzaminu, który odbył się dnia 22 grudnia w wojskowej szkole kucia przy ulicy Zwierzynieckiej, w koszarach trenu.

Egzamin z postępem bardzo dobrym zdali kowale:

Czaderna Franciszek z Kóz, pow. Biała.

Hracki Józef z Trzycierza, op. Hnojnik na Śląsku.

Jędrzejowski Andrzej z Podgórza, pow. Podgórze.

Z postępem dobrym kowale:

Bigos Józef z Bestwinki, pow. Biała.

Czaderna Józef z Kóz, pow. Biała.

Kubica Jakób z Kaniowa, pow. Biała.

Kursem kierował c. i k. starszy lekarz weterynaryjny wojskowy p. Jan Krill.

W skład komisji egzaminacyjnej wchodziłi pp.: c. k. starszy weterynarz wojskowy p. Jan Krill jako kierownik kursu, c. k. starszy weterynarz powiatowy Stanisław Kwieciński, jako delegat c. k. Namiestnictwa, starszy cechu kowali Franciszek Weiss i delegat Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego em. prof. Mikołaj Wojciechowski.

Koszta kursu przedstawiają się następująco:

1. Honorarya c. i k. st. weterynarza wojskowego, c. i k. pomocnika weterynaryjnego, dwóch kowali wojskowych, oraz zwrot wydatków za węgiel, żelazo i t. d. 478 K
 2. Zasiłki dla uczniów, tytułem kosztów podróży, mieszkania i utrzymania w Krakowie 220 „
- Razem . 698 K

XI. Wydawnictwa.

Do szeregu wydawnictw, jakie corocznie pomnażają dobytek Komitetu, przybyło w roku 1911. dzieło doc. U. J. dra Adama Krzyżanowskiego „Towarzystwa i stowarzyszenia rolnicze“. Dzieło to, na które złożyły się dawniejsze trzy prace rzeczonoego autora „Związki rolników“, „Umiejętność zrzeszania się“, oraz „Subwencya“, łączy się ściśle z rozprawą „Kółka rolnicze w Galicyi“, ogłoszoną w dziele: „Studia agrarne“ i, jak sam autor o niem mówi w przedmowie, „opiera się na materyale faktycznym, na przykładach zaczerpniętych z działalności towarzystw i stowarzyszeń rolniczych“, przez „dążenie jednak do formułowania zasad możliwie najogólniejszych wyraża zapatrywania, które łatwo zastosować z drobnemi zastrzeżeniami także i do innych towarzystw i stowarzyszeń“.

Komitet nie zawahał się przed znacznymi kosztami, a nawet odroczył inne wszystkie wydawnictwa na czas późniejszy do tego stopnia, że oprócz tego dzieła w roku 1911 ukazała się jeszcze tylko nakładem Komitetu broszura zestawiona przez dra Ludwika Garbowskiego: „Choroby roślin gospodarskich w Galicyi zachodniej w próbach z odmianami w latach 1908 i 1909“. Dziełko rzeczono, to wynik doświadczeń rolniczych Komitetu, przeprowadzanych pod kierunkiem Zakładu rolniczego doświadczalnego U. J. w Krakowie, to ostrzeżenie, że jeśli się pragnie zachować zdrowe plony, to trzeba pomyśleć także o zorganizowaniu stacyi dla ochrony roślin w tym okręgu działalności, na jaki rozciąga się praca Komitetu.

Stosując się do życzeń wyrażonych na Walnem Zgromadzeniu, Komitet przedsięwziął wydawanie czasopisma fachowego, któreby w formie przystępnej dla najszerzszych kół ludności włościańskiej

mogło przynosić jej najświeższe wiadomości z dziedziny rolnictwa i hodowli, a umieszczając sprawozdania z ruchu towarzystw i spółek rolniczych. rozwijało zdrowe pojęcia o ich zadaniach i sposobach działania tudzież poczucie solidarności zawodowej. Wyrazem tych usiłowań było czasopismo tygodniowe „Kmieć“, którego pierwsze numery wywołały wielkie zainteresowanie.

Atoli na podstawie trzechmiesięcznych doświadczeń Redakcyi i licznych życzeń podnoszonych przez czytelników postanowił Komitet zaniechać podjętego na próbę wydawnictwa „Kmiecia“, jako osobnego pisma poświęconego sprawom gospodarstw włościańskich, a natomiast przystosować wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“ do potrzeb tychże gospodarstw tak, żeby „Tygodnik rolniczy“ nie tylko był urzędowym organem c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego i Towarzystw rolniczych okręgowych, ale także w całej pełni spełniał zadanie poradnika gospodarskiego dla włościan.

Treść artykułów, zamieszczonych w „Tygodniku“ obejmowała i nadal te same działy co w latach poprzednich, a tylko wobec omówionej reformy powiększyła się i ożywiła ich liczba, jakość i różnaitość.

Redakcyę objął z dniem 1 października 1911 r. po długoletnim redaktorze „Tygodnika rolniczego“ dr. Adamie Krzyżanowskim, który z powodu braku czasu i rozlicznych zawodowych zajęć ustąpił, prof. Bolesław Rugiewicz z Czernichowa.

Stałymi współpracownikami byli inż. dr. T. Gołogurski dla działu mechaniki rolniczej, dr. M. Pańkowski dla działu hodowlanego i prof. W. Staniszkis dla działu rolniczego.

Prócz wymienionych zasilali „Tygodnik rolniczy“ swojemi pracami pp.: Andrzej Bajda, Jan Biedroń, K. A. Biliński, hr. Ignacy Bobrowski, St. Boguszewski, prof. dr. Franciszek Bujak, Zdzisław Chmielewski, Andrzej Chwalibóg, dr. Mieczysław Dalkiewicz, Stefan Dunikowski, Julian Oskar Fuchs, dr. Stanisław Goliński, ks. Franciszek Gołba, inż. dr. T. M. Gołogurski, dr. Antoni Górski, Bronisław Janowski, dr. J. Joteyko, Jan Jurkowski, St. Komornicki, St. Konopka, dr. Adam Krzyżanowski, H. Maciejewski, prof. dr. K. Mieczysławski, Z. Moczarski, Józef Jan Neumann, Konstanty Oraczewski, dr. M. Pańkowski, dr. Stefan Pawlik, A. Piątkowski, Franciszek Pietrzak, Henryk Podwiński, Michał Postek, dr. Józef Raczyski, Stefan Reichard, dr. Jan Rostafinski, Bolesław Rugiewicz, St. W. Saloni, Wiktor Schramm, Julian Słomka, Tadeusz Sobeski, Maciej Stopyra, Wiktor Tabeau, ks. A. Tyczyński, W. Walczak, Seweryn

Wiśniewski, Jan Włodek, Roman Woyczyński, dr. Józef Zagaja i wielu innych podpisujących się bądź monogramami, bądź pseudonimami.

W końcu zaznaczyć należy, że za poparciem i pośrednictwem Komitetu otrzymały zasiłek pisma peryodyczne: „Ogrodnictwo“ „Okólnik rybacki“ i „Głos rolniczy“ czyli obecnie „Gospodarz“ w Tarnowie. Nadto na rok 1912 wyjednał Komitet u c. k. Ministerstwa rolnictwa obietnicę udzielenia zasiłku dla „Poradnika ogrodniczego“ wychodzącego w Tarnowie.

Tablica A)

Organizacja i obroty za rok 1911.

Lp.	Siedziba i nazwa Spółki		Data rozpoczęcia działalności	C z ł o n k ó w					Udziałów		Poręka	Siła kredytowa	S p r z e d a n o												Obrót towarowy	Zysk na towarach brutto	Koszta administracyjne i handlowe	Obrót kasowy	Obrót książkowy	Lp.	
				Większych właścicieli i dzierżawców	Włościan	Kółek rolniczych i innych Towarzystw	Innych zawodów	Razem	deklarowanych	wpłaconych			Nasion, zbóż i innych ziemiopłodów		Nawozów sztucznych		Pasz treściwych		Węgla		Narzędzi rolniczych	Różnych towarów	Razem								
													koron	g m	koron	g m	koron	g m	koron	koron				g m							koron
1	Brzesko	„Miarka“ (!)	1/6 1909	22	111	11	26	170	6935	5859	3	20805	1930	21063	4312	33706	1820	18752	21155	38697	1283	43802	157303	308365	8100	4288	352811	1327491	1		
2	Dąbrowa	„Łan“	15/8 1909	11	76	8	21	116	2886	1763	5	14430	282	20204	2480	25741	248	5328	7430	14747	2781	3619	72420	139940	3885	4037	206585	670851	2		
3	Jasło	„Rolnik“	5/1 1911	18	25	6	26	75	2110	1645	5	10550	299	30246	3996	34196	217	2548	2813	4156	9800	357	81303	170581	6639	3322	143376	573370	3		
4	Kęty	„Skiba“	15/7 1909	9	108	10	28	155	2500	2252	10	25000	1228	38525	3452	27947	1617	29591	3195	3795	2958	—	102816	204695	7415	2788	206667	866566	4		
5	Kraków	„Jedność“	15/9 1903	46	54	4	29	133	3530	2915	5	17650	210	13721	2219	15932	1230	20091	2300 *)	704	4281	—	54729	106162	3382	3048	113664	530957	5		
6	Limanowa	„Kosa“	15/4 1909	5	82	5	15	107	1232	837	10	12320	33	6391	1604	13046	452	6479	100	223	86	788	27013	48865	2175	1942	68056	331842	6		
7	Mielec	„Kłos“	1/7 1911	16	75	5	24	120	5098	3691	5	25490	1350	34600	2850	19315	1800	27708	7365	13884	5082	811	101400	205277	4900	3147	167778	807717	7		
8	Myślenice	„Niwa“	1/4 1909	12	22	4	29	67	7660	7400	2	15320	383	18548	7200	49480	360	6159	19600	36833	3891	30219	145125	284849	10392	8750	263962	1571364	8		
9	Nowy Sącz	„Zagon“	15/7 1909	30	66	27	31	154	6210	5643	5	31050	112	27297	7384	56055	1026	18939	3447	6251	7168	—	115710	222673	7031	6828	317463	2229316	9		
10	Skawina	„Rola“	15/4 1909	11	55	—	14	80	1120	865	5	5600	234	15569	643	4395	296	3249	1370	2885	225	1260	27583	53556	2204	1542	43957	211150	10		
11	Żywiec	„Siejba“	4/8 1910	1	36	7	8	52	1210	915	3	3630	3656	25621	3288	29293	330	4829	2597	3367	1121	692	64923	130189	4600	2203	108426	605629	11		
12	Wadowice	Tow. roln.	1/1 1910	28	109	7	18	162	3304	2874	5	16520	6320	95271	8156	72606	2474	42973	36277	56284	—	414292	281426	597057	24017	11982	1038380	2299431	12		
13	Uzew	„Kukielka“	10/12 1910	—	32	—	2	34	1700	320	2	5100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54857	54857	111557	972	470	110192	462302	13		
	Razem			209	851	94	271	1425	45495	36979		203465	16037	347056	47584	381712	11870	186646	107649	181826	38676	150697	1286608	2583766	85712	54357	3141317	12487986			

UWAGI: * 5 wagonów sprzedano na własny rachunek, 18 wagonów drogą komisową. ¹ Mąka. ² Cement. ³ Wyroby metalowe, szkło, nafta, sól. ⁴ Sól, cement, kasze. ⁵ Mąka. ⁶ W tej cyfrze mieści się 31 wagonów ziemniaków. — (!) Za rok administracyjny od 1 lipca 1910 do 31 czerwca 1911.

Tablica B)

Bilanse za rok 1911.

Siedziba i nazwa Spółki			Stan czynny z dniem 31 grudnia 1911 r.																Stan bierny z dniem 31 grudnia 1911 r.																
			Stan kasy		Wierzy- telności		Weksle obce		Zapas towarów		Budynki		Rucho- mości		Udziały własne		Lokacje i kaucye		Pozycye przenośne		Razem		Udziały członków		Fundusz rezerw i strat		Długi		Weksle własne		Zysk		Razem		
K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h				
1	Brzesko	„Miarka“ (!)	572	14	28628	90	—	—	8355	69	31055	35	889	57	2500	—	1711	—	—	—	73712	65	5859	10	1526	53	63228	09	—	—	3098	93	73712	65	1
2	Dąbrowa	„Łan“	376	89	23230	76	4050	—	568	82	403	—	180	—	2020	—	—	—	2	59	30832	06	1763	60	817	14	22265	79	5150	—	835	53	30832	06	2
3	Jasło	„Rolnik“	2354	71	14002	38	—	—	2566	38	—	—	406	—	500	—	—	—	—	—	19829	47	1645	—	—	—	14932	09	—	—	3252	38	19829	47	3
4	Kęty	„Skiba“	1180	73	6842	81	—	—	11283	44	—	—	944	54	2610	—	—	—	—	—	22861	52	2252	50	2487	47	14199	80	—	—	3921	75	22861	52	4
5	Kraków	„Jedność“	542	19	9227	27	110	—	2262	35	—	—	282	40	500	—	—	—	—	—	12924	21	2915	—	432	77	9518	73	—	—	57	71	12924	21	5
6	Limanowa	„Kosa“	161	52	7925	92	—	—	1681	83	—	—	57	43	1300	—	70	20	164	99	11361	89	837	23	1832	—	2745	72	5091	87	443	21	11361	89	6
7	Mielec	„Kłos“	471	33	16983	98	820	60	7408	90	—	—	535	52	100	—	100	—	—	—	26420	33	3691	94	119	—	20912	20	—	—	1697	19	26420	33	7
8	Myślenice	„Niwa“	1032	58	39424	27	99	71	18412	37	—	—	929	45	2700	—	—	—	—	—	62598	38	7400	—	995	88	14659	57	38018	95	1523	98	62598	38	8
9	Nowy Sącz	„Zagon“	1899	81	15157	11	12239	02	4072	80	1300	50	249	97	2360	—	—	—	—	—	37279	21	5643	85	838	95	17102	62	12529	78	943	28	37279	21	9
10	Skawina	„Rola“	489	56	9573	66	—	—	3292	02	—	—	243	55	800	—	—	—	—	—	14398	79	865	—	226	04	10476	47	2100	—	584	24	14398	79	10
11	Żywiec	„Siejba“	662	54	14982	96	1443	47	4942	45	—	—	174	13	600	—	—	—	—	—	22805	55	915	—	37	—	9669	44	10108	45	2075	66	22805	55	11
12	Wadowice	Tow. roln	11026	35	129422	67	—	—	45583	20	78762	51	5876	92	1240	39	3039	36	—	—	274951	40	2874	20	*) 74894	50	87420	92	98000	—	11761	78	274951	40	12
13	Uszew	„Kukielka“	376	64	6851	85	—	—	2815	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10044	29	320	—	37	—	5836	97	3348	13	502	19	10044	29	13
Razem			21146	99	322254	54	18762	80	113246	05	111521	36	10769	48	17230	39	4920	56	167	55	620019	75	36982	42	85023	91	292968	41	174347	18	30697	83	620019	75	

* Czysty majątek. — (!) Za rok administracyjny od 1 lipca 1910 do 31 czerwca 1911.

Tablica C)

Tablica przeglądowa rozwoju spółek.

Rok	Ilość czyn-nych spółek	L. członków	Udziałów		S p r z e d a n o											Obrót towa-rowy	Czysty zysk	Stra-ty	Obrót kasowy	Obrót książ-kowy	Koszta admini-stracyjne	Fundusz rezer-wowy	Udziały własne
			deklaro-wanych	wpłaco-nych	Nasion, zboża i innych ziemiopłodów		Nawozów sztucznych		Pasz treściwych		Węgla		Narzędzi rolniczych	Różnych towarów	Razem								
			koron	koron	q m	koron	q m	koron	q m	koron	q m	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron	koron
1909	8	754	28013	20184	6635	119841	14568	115778	5102	64090	25674	43884	3457	7057	354107	752305	7222	—	533760	3855640	10655	943	11614
1910	10	982	32983	25746	8436	247186	35567	265776	5987	87378	67712	124727	14146	79322	818535	1692505	11825	378	1841628	9017964	33764	6479	13576
1911	13	1425	45495	36979	16037	347056	47582	381712	11870	186646	107649	81826	38676	150697	1286608	2583766	30698	—	3141317	12487986	54357	10130	17230

Wzrost obrotów towarowych w stosunku do roku 1910 przedstawia się w poszczególnych Spółkach w liczbach % następująco:

Spółka „Miarka“ w Brzesku	35%
„ „ „Łan“ w Dąbrowie	24 „
„ „ „Skiba“ w Kętach	22 „
„ „ „Jedność“ w Krakowie	14 „
„ „ „Kosa“ w Limanowej	16 „ zmniejsz.
„ „ „Niwa“ w Myślenicach	22 „
„ „ „Zagon“ w Nowym Sączu	46 „
„ „ „Rola“ w Skawinie	4 „ zmniejsz.
„ Towarzystwo rolnicze w Wadowicach	15 „

Zmniejszenie obrotów towarowych w Spółce „Kosa“ spowodowała dłuższa choroba kierującego dyrektora, zaś w Spółce „Rola“ nieodpowiednie kierownictwo handlowe. Niedomagania te zostały już usunięte.

Działalność handlowa Spółek zasadzała się na dostarczaniu członkom artykułów, potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa, natomiast drugiej części swojego zadania, to jest ułatwiania członkom zbytu wyprodukowanych przez nich płodów, nie były Spółki w możności w wyższym stopniu rozwinąć, raz z powodu braku kapitału obrotowego, a następnie z braku odpowiednich do tego magazynów.

Jest jednak w tym kierunku pewne zapoczątkowanie, bo Spółki ogółem zakupiły od swych członków różnych płodów za kwotę przeszło 25 tysięcy koron, ale wobec kwoty zakupna za koron 347.056 (bierze się tu pod uwagę tylko zakupno nasion, zbóż i innych ziemiopłodów, bo tylko tych mogliby członkowie dostarczyć) kwotą dokonanych transakcyi handlowych z członkami jest zbyt małą.

Zysk na towarach brutto wynosił we wszystkich Spółkach koron 85.712, co w stosunku do sprzedaży towarów za koron 1,286.608 czyni 6 66%.

Poszczególne Spółki wykazują następującą kalkulacyę:

„Miarka“ w Brzesku	zysk brutto .	5·15%
„Łan“ w Dąbrowie	„ „ .	5·36 „
„Rolnik“ w Jasle	„ „ .	8·16 „
„Skiba“ w Kętach	„ „ .	7·21 „
„Jedność“ w Krakowie	„ „ .	6·18 „
„Kosa“ w Limanowej	„ „ .	8·05 „
„Kłos“ w Mielcu	„ „ .	5·72 „
„Niwa“ w Myślenicach	„ „ .	7·16 „
„Zagon“ w Nowym Sączu	„ „ .	6·08 „

Ponieważ zdarzyć się może, że Spółka nie byłaby w możności obsłużyć danego członka w pewien towar, choć powinno to należeć do wyjątkowych wypadków, mógłby dany członek Syndykatu pozostawić sobie w nim 1 udział.

Następnie, obecne ograniczenie prawa Spółek korzystania w całej pełni ze zwrotów towarowych, o ile mają udziały w Syndykacie w wysokości $\frac{1}{20}$ części do kwoty wybranych towarów, powinno być rozszerzone do $\frac{1}{40}$ części, a przynajmniej ta ulga winna być stanowczo zastosowaną do finansowo słabszych Spółek.

Uszczuplenie przez to udziałów członków Syndykatu o kilka, a choćby kilkanaście tysięcy koron powinno być podrzędniejszego dla Syndykatu znaczenia, bo natomiast ważniejszą jest dla niego kwestya o ile dana Spółka należycie wywiązuje się ze swoich zobowiązań kredytowych.

Jak dalece są Spółki przez obecnie obowiązujący przepis wpłacania udziałów do Syndykatu оголоcone z funduszków obrotowych, wykazują poniżej zestawione cyfry.

	Udziały członków koron	Udział w Syndykacie koron
Spółka „Łan“ w Dąbrowie . . .	1.763.—	2.020.—
„ „Skiba“ w Kętach . . .	2.252.—	2.610.—
„ „Kosa“ w Limanowej . . .	837.—	1.300.—
„ „Rola“ w Skawinie . . .	865.—	800.—
„ „Siejba“ w Żywcu . . .	915.—	600

Jeszcze donioślejszego, bardziej zasadniczego znaczenia jest sprawa uregulowania stosunku kredytowego Spółki do swych odbiorców.

Jak tablica B) wykazuje, wierzytelności Spółek wynosiły koron 322.254, co przy sprzedaży za koron 1,286.608 stanowi 25 procent należitości niepokrytych.

Rozumiemy bardzo dobrze, że w Spółkach rolniczo-handlowych trudno przychodzi wprowadzić pierwsze główne przykazanie kooperatywy, to jest sprzedaż za gotówkę, bo rolnik potrzebuje kredytu i musi go mieć na innych zasadach udzielanym, niż kupiec, urzędnik, rzemieślnik, u których obrót gotówki jest szybszy, jednak przypuszczamy, że skoro Zarządy Spółek ustanowią pewne różnice ceny przy sprzedaży za gotówkę, a na kredyt, jeżeli energiczniej dogmacać się będą pokrycia wekslowego, procent wierzytelności bez pokrycia znacznie zmaleje.

W ten sposób nastąpiłaby równowaga pomiędzy własnym majątkiem Spółki, a sumą jej zobowiązań, bo reeskont portfelu wekslowego zastąpiłby akcepty Spółki.

Idealnem rozwiązaniem sprawy braku kapitału obrotowego w Spółkach byłoby oddzielenie interesów handlowych od kredytowych.

Pierwsze niechby przeprowadzały Spółki handlowe, drugie należałoby pozostawić Spółkom kredytowym (oszczędności i pożyczek).

Z projektem tym wystąpił i propaguje go Patronat przy Wydziale krajowym i spodziewać się należy, że po odpowiednim pouczeniu ludności rolniczej, powinien on znaleźć praktyczne zastosowanie, co byłoby niezmiernie doniosłem dla rozwoju Spółek, a tem samem wielką korzyścią dla pojedynczych rolników.

To jest jedno niedomaganie Spółek, które wymaga jak najszybszego uzdrowienia. Drugie to brak odpowiednich magazynów. Tylko Spółki „Miarka“ w Brzesku, „Niwa“ w Myślenicach, „Zagon“ w Nowym Sączu i Towarzystwo rolnicze w Wadowicach mają bądźto własne realności, bądź mieszczą się w realnościach Towarzystw rolniczych, gdzie pobudowały odpowiednie magazyny i mogą śmiało podejmować dalsze ewentualne potrzebne inwestycje, wiedząc, że nigdy z miejsca nie będą ruszone. W innem położeniu natomiast znajduje się reszta Spółek, bo mieszczą się w lokalach przeważnie z roku na rok im wynajmowanych, gdzie czynienie, w takich warunkach najmu, choćby najmniejszych wkładów w magazyny (szopa papą kryta) jest już ryzykownem.

Niektórym Spółkom zagraża nawet ta ewentualność, że jeżeli w najkrótszym czasie nie postarają się o nabycie własnej realności, to będą zmuszone wyprowadzić się z braku lokalu poza miasto, poza centrum ruchu handlowego, co jak najfatalniej może wpłynąć na ich dalszy rozwój.

Ze sprawą budowy odpowiednich magazynów, rozumie się na własnym, a nie dzierżawionym gruncie, łączy się sprawa zakupna płodów rolniczych, przedewszystkiem zboża od rolników, o czem na początku tego ustępu wspominaliśmy.

Dlatego też Komitet usilnie popierał starania Spółek o uzyskanie odpowiednich środków na budowę magazynów.

Z działalności handlowej Spółek podnieść jeszcze należy, że wskutek zabiegów Komitetu akcyza zakupna i rozdziału artykułów zapomogowych (pasz, zboża, ziemniaków) została powierzona Spółkom, co bardzo wielkiego jest dla nich znaczenia, nie tyle ze względu

na zyski materyalne, ile moralne, bo wejście w bliższy kontakt z ludnością rolniczą całego okręgu.

Również z tego samego powodu odniósł się Komitet do Wydziału krajowego z prośbą o powierzenie Spółkom sprzedaży soli kuchennej, a gdzie to niemożliwe do przeprowadzenia, to przynajmniej, aby Spółki dostały wyłączną sprzedaż soli bydłowej. Odpowiedź na to podanie nie nadeszła jeszcze z Wydziału krajowego, spodziewamy się jednak, że Wydział krajowy, a w szczególności krajowe Biuro sprzedaży soli zechce w tym kierunku pójść Spółkom na rękę.

Pomoc i opieka Komitetu przez Biuro Spółek rolniczych zasadzała się, jak roku poprzedniego, na udzielaniu porad fachowych w każdym kierunku działalności Spółek. W szczególności staraniem było Komitetu, aby ulepszyć rachunkowość w Spółkach. W tym celu i w ogóle celem obznajomienia się z ruchem kooperatywnym w Wielkiem ks. Poznańskim odbyli 10-cio dniową podróż kierownik biura Spółek rolniczych p. W. Tabeau wspólnie z kierownikiem biura rachunkowego p. A. Wiśniewskim, w czasie której zwiedzili kilka „Rolników“, a następnie informowali się co do ustroju Związku zewizyjnego dla Spółek w Prusach.

Szczegółowe sprawozdanie z tej podróży i zarazem przedstawienie porównawcze rozwoju „Rolników“ w Wielkiem ks. Poznańskim z naszymi Spółkami handlowo-rolniczymi zostało pomieszczone w Nrze 52 Tygodnika rolniczego z r. 1911 i w Nr. 2, 3, 4, z r. 1912.

Wielce pomocnem w sprawdzaniu bilansów Spółek, rozwijaniu kontroli nad prowadzeniem rachunkowości i zastosowaniu w niej pewnych ulepszeń, było Biuro rachunkowe przy Komitecie, które w swoim sprawozdaniu szczegółowej przedstawia rozwijaną w tym kierunku przez Komitet działalność.

W ubiegłym roku kierownik Biura Spółek rolniczych, a zarazem i instruktor przeprowadził 23 lustracyi w Spółkach, przyczem brał udział w ważniejszych posiedzeniach Zarządów i Rad nadzorczych, uczestniczył w 14 zebraniach informacyjnych, w 2 założycielskich i 9-ciu walnych zebraniach Spółek, następnie na 10-ciu walnych zebraniach Towarzystw rolniczych okręgowych i na 4-rech kursach rolniczych wygłosił referaty o znaczeniu i korzyściach z asocyaeyi i kooperatywy, w końcu na 12-tu wiecach rolniczych, urządzonych staraniem poszczególnych Spółek, pouczał o korzyściach organizacyi handlowo-rolniczych.

Syndykat rolniczy, jako centrala handlowa Spółek odgrywał wielką rolę w działalności handlowej Spółek. Znaczną

część swojego zapotrzebowania, pokrywały Spółki z małymi wyjątkami w Syndykacie. Z początkiem roku 1911 z powodu znanych przejść w łonie organów naczelnych Syndykatu, co wpłynęło na mniejszą jego sprawność w obsłudze Spółek, stosunek handlowy między Spółkami, a Syndykatem trochę się rozluźnił, jednak obecnie, zwłaszcza po ułożeniu nowych przepisów, normujących wzajemny stosunek handlowy, kwestye handlowe coraz korzystniej dla obu stron się układają.

Ponieważ rozwój Spółek zawisły jest w przeważnej części od należytej obsługi centrali, przeto spodziewać się należy, że pewne niedomagania, które miały swoje źródło w różnych reformach wewnętrznych Syndykatu (fuzya — zmiana dyrekcji — przenoszenie magazynów) zostaną na stałe usunięte. Z drugiej jednak strony konieczną jest pewna wyrozumiałość ze strony zarządów Spółek, gdyż nawet w największych instytucjach handlowych mimo najusilniejszych starań ze strony kierujących organów, przytrafić się mogą nieraz pewne niedokładności w przeprowadzaniu transakcji handlowych. Spokojna, rzeczowa, we właściwym czasie uczyniona reklamacya, z pewnością przez centralny organ handlowy uwzględniona zostanie. Wzajemne ustępstwa, wzajemne zaufanie, to kardynalny warunek ułożenia się stosunków handlowych ku zadowoleniu obu stron.

Związek Spółek rolniczych. Aby akcja kooperatywna na szerszą skalę pojęta, mogła należycie się rozwijać, musi mieć zapewnione stałe, planowe i umiejętne kierownictwo. Komitet, mając inne zadania do spełnienia, sam tego kierownictwa na stałe podjąć się nie może, natomiast uważa za konieczne — zorganizowanie wyłącznie tej sprawie oddanego organu, a tym może być tylko Związek Spółek rolniczych.

To też za inicjatywą Komitetu na zwołanej konferencji delegatów Spółek w dniu 15-go listopada 1911 roku większość tychże uchwaliła statut Związku Spółek, jednak z powodu różnych przeszkód nie było widoków, aby uchwalony Związek mógł należycie rozwijać swoją działalność i wskutek tego do ukonstytuowania się jego nie przyszło.

Komitet niezrażony przeciwnościami podejmuje nadal starania i porozumiewa się z Patronatem przy Wydziale krajowym i Syndykatem rolniczym, aby doprowadzić do zorganizowania takiej instytucji.

Kończąc na tem sprawozdanie Biura Spółek, musimy zaznaczyć,

że jeszcze dużo pozostaje spraw, które domagają się szybkiego załatwienia, jak zmiana statutów, uregulowanie stosunku Spółek lokalnych do okręgowych, opracowanie instrukcyi dla organów nadzorezych Spółek, opracowanie podręcznika dla spraw administracyjnych, handlowych i rachunkowych dla użytku kierowników Spółek, urządzenie kursu, celem kształcenia fachowych kierowników dla nowo powstających Spółek i t. d., ale z przeprowadzeniem tych spraw trzeba się było wstrzymać, dopóki sprawa ukształtowania się Związku Spółek ostatecznie rozstrzygniętą nie zostanie.

2. Akcja handlu bydłem i trzodą.

Wytkniętym lat poprzednich torem prowadził Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego i w roku sprawozdawczym akcyę współdzielczego handlu bydłem i trzodą.

Sekeya handlowa odbyła w ciągu roku 6 posiedzeń, a oprócz tego w drugiej połowie roku 1911 utworzony Wydział wykonawczy dla tej akcyi odbył również 4 posiedzenia.

Wobec projektu utworzenia krajowej Spółki dla zbytu bydła i trzody w roku sprawozdawczym, zaniechano agitacyi, na szerszą skalę prowadzonej w roku poprzednim, a ograniczono się tylko do ugruntowania już istniejącej organizacyi i przeprowadzenia sprzedaży dla zgłaszających się producentów rolników.

W roku sprawozdawczym funkcyonaryusze biura wygłosili odczyty o zadaniach i korzyściach tej organizacyi w następujących miejscowościach: Słocina, Bochnia, Łakta, Rzegocina, Myślenice, Rzeszów, Bystra, Sidzina, Chrobacze, Łętownia, Toporzysko, Wysoka, Spytkowice, Mszana dolna, Maków, Jordanów, Nowy Targ, Czarny Dunajec, Rokiciny, Droginia, Osieczany, Górna wieś, Stróża, Peim, Jasło, Gorlice, Oświęcim, Biała, Pień, Jurków, Słotwina, Łakta dolna, Staniątki, Dąbówka, Buczków, Borek, Wrzępia, Mikołajowice, Żabno, Siedliszowice, Dąbrowa, Łętowice, Gręboszów, Ujście, Nieciecza, Borusowa, Tarnów, Żywiec, Wadów, Limanowa, Trzebinia, Jawornik, Krzyszkowice, Trzemeśnia, Głogoczów, Gaik, Sałkowice, Rudnik, Mikuszowice, Łapanów, Trzeciana ad Bochnia, Ujazd, Wieruszyce, Belna, Kopaliny, Pogwizdów, Sobolów, Gorzków, Krzyżanowice, Borzęcin, Dziewin, Chełm ad Bochnia, Stanisław, Ropeczyce, Strzyżów, Zborowice, Pławna, Rudnik, Chorzelów, Mielec, Wola zabierzowska, Brzeźnica, Połom duży, Olchowa, Stary Wiśnicz, Dziewin, Cerekiew, Jasień, Brzesko, Baranów, Góra Ropeczycka, Boguchwała, Gruszów.

Czudec, Bucze, Tarnobrzeg, Jasionka, Rzemień, Ostrów, Nockowa, Podleszany, Sucha, Zbydniów, Padew, Radomyśl, Przecław, Borowa, Pniów, Brzesko, Łęka dolna, Pilzno.

Zaraza pryszczycy, panująca w całym roku sprawozdawczym nastęrczała ogromne trudności przy przeprowadzeniu ładug i trzeba było bardzo energicznej interwencji u Władz weterynaryjnych, aby w poszczególnych wypadkach uzyskać pozwolenie wywozu bydła i trzody na targi rzeźne poza krajowe.

Zbiornica towaru w Podgórzu, urządzona staraniem Komitetu przez miasto Podgórze, a położona przy rzeźni i targowicy podgórskiej, była bardzo mało używaną właśnie z powodu trudności weterynaryjnych przy łączeniu ładug z kilku stacyi pochodzących. W roku sprawozdawczym powstały spółki dalsze, a mianowicie: W Ropeczcach, Jaśle i Tarnobrzegu.

Urzednicy Komitetu przeprowadzili lustracyę ksiązkowości w Spółkach, a także zakładali księgi w nowo utworzonych Spółkach powiatowych.

Komitet utrzymywał stypendystę jednego absolwenta gimnazyalnego w wielkiej rzeźni w Wiedniu, celem odbycia nauki masarstwa i rzeźnictwa; funduszu dla udzielenia tego stypendyum udzieliło c. k. Ministerstwo Rolnictwa. Oprócz tego przygotowywał Komitet dwóch kierowników dla Spółek powiatowych przez wyszkolenie ich w czynnościach tak biurowych, jako też agitacyjnych i ładowania — poczem objęli oni czynności w Spółkach.

Bilansów rocznych Spółek nie przedkłada Komitet, albowiem całą akcyę oddał w miesiącu październiku 1911 roku Galicyjskiej Spółce dla zbytu bydła i trzody we Lwowie, utworzonej przez główne kooperacye rolniczo-krajowe.

Spółka objęła stronę handlową i finansową akcyi, jakoteż administracyjno techniczną opiekę nad spółkami dla spieniężenia bydła, Komitet zaś zobowiązał się nadal propagować zakładanie takich spółek i tworzyć je, a utworzonym udzielać w razie potrzeby dalszej pomocy organizacyjnej. Przez dwóch przedstawicieli w radzie nadzorczej Spółki, Komitet ma wpływ na działalność Spółki.

Następujące zestawienie uwidacznia obrót materyału i osiągniętych kwot ze sprzedaży, dokonanych przez Komitet w roku 91 ..

P o w i a t	M i e j s c o w o ś ć											K o r o n		
		Woly	Krowy	Buhaje	Jałówki	Cieleta	Owce	Świnie	Razem	Kwota za swinie	Kwota za bydło	R a z e m		
Bochnia	Bochnia, Jordanów	—	—	—	—	—	—	4	4	450—	—	450—		
Brzesko	Strzelce Wielkie	—	—	—	—	—	—	32	32	3450—	—	3450—		
Chrzanów	Siersza	—	—	1	—	—	—	—	1	—	719-10	719-10		
Gorlice	Gorlice, Staszówka	4	3	1	—	—	—	19	27	1316-20	4281-50	5597-70		
Jasto	Ozernna	6	—	—	—	—	—	31	37	2532-94	2932-80	5465-74		
Krosno	Krosno	—	9	—	—	—	—	961	970	80984-20	3304-10	84288-30		
Limanowa	Limanowa	13	—	2	—	—	—	—	15	—	5450-95	5450-95		
Myslenice	Myslenice, Krzywaczka	—	—	—	—	—	—	57	57	4234-74	—	4234-74		
Mielec	Chorzeliów	8	12	—	—	—	—	—	20	—	9728-50	9728-50		
Podgórze	Mogilany, Przewóz	—	—	3	1	10	—	70	84	6599-24	2229-60	8828-84		
Ropczyce	Ropczyce, Góra ropczycka	14	—	—	—	—	—	497	511	47912-30	6957—	54869-30		
Rzeszów	Rzeszów, Jordanów, Boguchwała, Zaczernie	14	—	—	—	—	—	3136	3150	247329-28	7422-50	255351-78		
Strzyżów	Strzyżów, Ozernna	—	—	—	—	—	—	396	396	30462-34	—	30462-34		
Tarnów	Tarnów, Żabno	—	—	—	—	—	—	302	302	30486-07	—	30486-07		
Tarnobrzeg	Baranów, Dzików	8	12	—	—	—	—	22	42	1715-08	8741-65	10456-73		
Wieliczka	Bierzanów	13	—	—	—	—	—	—	13	—	5656-20	5656-20		
Razem		80	36	7	1	10	—	5527	5661	458072-39	57423-90	515496-29		

XIII. Sprawozdanie rachunkowe

za rok 1911.

I. Subwencya na podniesienie chowu bydła rogatego.		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
1	Zasilek państwowy	82.000			
2	„ krajowy	33.333	34		
3	„ na instruktora hodowli	4.000	—		
4	„ „ zakładanie obór gminnych	10.000	—		
5	Zwroty dyet weterynarza i kosztów szczepienia	1.384	05		
6	Niedobór z roku 1910			11.584	69
7	Zakładanie i kompletowanie obór zarodowych czerwonego bydła polskiego			1.065	00
8	Zakładanie i kompletowanie obór zarodowych ras zagranicznych i pośrednictwo w imporcie bydła			4.171	26
9	Zakładanie obór gminnych			15.555	17
10	Premiowanie obór gminnych			2.480	—
11	Zakupno buhajów do obór prywatnych czerwonego bydła polskiego			800	—
12	Subwencyonowanie buhajów związkowych			4.515	—
13	Subwencya hodowlana dla Towarzystw rolniczych okręgowych na kupno buhajów			25.895	80
14	Premiowanie bydła włościańskiego			12.665	50
15	Zasilek dla Związków hodowlanych			10.000	—
16	„ dla Tow. roln. okręg. na instruktora hodowli			200	—
17	Remuneracya weterynarza Towarzystwa i wydatki połączone ze szczepieniem tuberkulą			4.855	65
18	Plące urzędników			15.175	—
19	Ubezpieczenie urzędników			1.303	24
20	Koszta podróży i delegacyi			9.923	07
21	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			10.346	64
22	Wydawnictwa hodowlane			76	92
23	Różne drobne wydatki			301	47
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911.	197	02		
		130.914	41	130.914	41

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
Fundusz „Bydło rogate“ amortyzacyjny.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	27.632	47		
2	Zwroty zaległości	1.943	34		
3	Za sprzedane sztuki z obór zarodowych rasy czerwonej polskiej	440	—		
4	Za sprzedane sztuki z obór zarodowych ras zagranicznych	615	—		
5	Za sprzedane buhaje z obór prywatnych czerwonego bydła polskiego i ras zagranicznych	2.281	20		
6	Za sprzedane sztuki z obór gminnych	2.518	40		
7	Zwroty hodowców przy zakładaniu obór zarodowych	4.903	07		
8	Zwroty hodowców przy zakładaniu obór gminnych	2.180	—		
9	Zwroty hodowców przy zakupie buhajów do obór prywatnych	1.008	43		
10	Różne dochody	164	—		
11	Zakładanie i kompletowanie obór zarodowych czerwonego bydła polskiego			4.900	62
12	Zakładanie i kompletowanie obór gminnych włościańskich			3.287	20
13	Zakupno buhajów do obór prywatnych czerwonego bydła polskiego			2.194	90
14	Zakupno buhajów do obór prywatnych ras zagranicznych			5.093	29
15	Do dalszej dyspozycji Komitetu			600	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911.			27.609	90
		43.685	91	43.685	91
Fundusz traktatowy Wydziału Krajowego na buhaje stacyjne.					
1	Subwencya krajowa	36.000	—		
2	Zwrot kosztów podróży	690	32		
3	Zakupno buhajów			24.125	40
4	Subwencyonowanie buhajów			4.631	50
5	Koszta podróży czyli zakupna			694	52
6	Premiowanie buhajów			1.010	—
7	Różne drobne			16	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911.			6.212	90
		36.690	32	36.690	32

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
II. Subwencja na podniesienie chowu koni.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	10.542	66		
2	Zasilek państwowy	6.666	67		
3	„ krajowy	8.333	34		
4	Nieprzewidziane	400	—		
5	Subwencyonowanie i zakupno materiału hodowlanego, oraz premiowanie klaczy i ogierów			15.090	—
6	Płace urzędników i ubezpieczenie tychże			938	36
7	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			1.200	—
8	Koszta podróży i delegacji			873	70
9	Nieprzewidziane			122	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			7.718	61
		25.942	67	25.942	67
III. Subwencja na podniesienie chowu trzody chlewnej.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	19.493	55		
2	Zasilek państwowy	33.000	—		
3	„ krajowy	12.000	—		
4	Z funduszu „Trzoda chlewna“ amortyzac. na pokrycie przekroczeń budżetowych	10.771	44		
5	Kompletowanie chlewni zarodowych			3.535	18
6	Tworzenie stacyi knurów			9.378	26
7	Subwencja hodowlana dla Tow. roln. okręg.			300	—
8	Import świń z Anglii i Westfalii			9.952	51
9	Tworzenie chlewni gminnych			25.044	27
10	Płace i ubezpieczenie urzędników			2.815	94
11	Koszta podróży i delegacji			1.732	05
12	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			3.600	—
13	Nieprzewidziane wydatki			14	60
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911.			18.892	18
		75.264	99	75.264	99
Fundusz „Trzoda chlewna“ amortyzacyjny.					
1	Za sprzedane sztuki	552	80		
2	Zwrot części kosztów zakupna materiału hodowlanego	11.302	89		
3	Niedobór z roku 1910			1.084	25
4	Na pokrycie przekroczeń budżetowych we Funduszu „Trzoda chlewna“ subw.			10.771	44
		11.855	69	11.855	69

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
IV. Subwencya na podniesienie chowu owiec.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	9.787	30		
2	Zasilek państwowy	7.000	—		
3	Zwroty za dostarczony materiał hodowlany	424	90		
4	Za sprzedane sztuki z owczarni	40	—		
5	Różne dochody	9	—		
6	Zakładanie i kompletowanie owczarni zarodowych			5.789	72
7	Tworzenie stacyi tryków			747	26
8	Premiowanie owiec			500	—
9	Place i ubezpieczenie urzędników			438	24
10	Koszta podróży i delegacyi			1.490	38
11	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			560	—
12	Nieprzewidziane wydatki			127	56
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			7.608	04
		17.261	20	17.261	20
V. Subwencya na podniesienie chowu kóz.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	3.343	37		
2	Zasilek państwowy	2.000	—		
3	„ krajowy	1.000	—		
4	Zakładanie i kompletowanie pepinier			1.761	86
5	Place i ubezpieczenie urzędników			187	46
6	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			240	—
7	Koszta podróży i delegacyi			358	63
	Saldo z dniem 31 grudnia 1912			3.795	42
		6.343	37	6.343	37
VI. Subwencya na podniesienie chowu drobiu.					
1	Zasilek państwowy	1.000	—		
2	„ krajowy	2.500	—		
3	Za sprzedane sztuki z kurników zarodowych	13	51		
4	Niedobór z roku 1910			344	66
5	Zakładanie i kompletowanie kurników zarodowych			3.250	64
6	Place urzędników			600	—
7	Koszta podróży i delegacyi			142	90
8	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			280	—
9	Nieprzewidziane			46	98
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	1.151	67		
		4.665	18	4.665	18

VII. Subwencya na Kontrolę mleczności.

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
1	Zasilek krajowy	1.250	—		
2	„ państwowy	4.000	—		
3	Oplata od Związku hodowców bydła nizinnego	3.460	58		
4	Oplata od Związku hodowców bydła czerwonego polskiego	1.632	25		
5	Oplata od Związku hodowców bydła simental- skiego	820	75		
6	Oplata od hodowców za lata ubiegłe	4.167	—		
7	Zwroty hodowców za wikt asystentów	585	84		
8	Różne dochody	31	—		
9	Z funduszu traktatowego na prowadzenie kon- troli w oborach włościańskich	4.600	—		
10	Niedobór z roku 1910			17.233	87
11	Płaca kierownika kontroli			2.400	—
12	Objazdy „ „			1.442	82
13	Płace asystentów			4.945	33
14	Objazdy asystentów			4.281	01
15	Płaca starszego asystenta			1.800	—
16	Ubezpieczenie urzędników			348	—
17	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			420	—
18	Prowadzenie kontroli w oborach włościańskich			3.327	54
19	Zakupno aparatów dla kontroli			829	44
20	Chemicalia i kompletowanie aparatów			830	91
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	17.311	50		
		37.858	92	37.858	92

VIII. Subwencya na podniesienie Mleczarstwa.

1	Zasilek państwowy	5.000	—		
2	Z funduszu traktatowego na propagandę mle- czarską	2934	40		
3	Niedobór z roku 1910			6.655	85
4	Na popieranie mleczarstwa w ogólności (od- czyty, demonstracye przygotowujące pow- stawanie nowych mleczarni			727	54
5	Płaca instruktora mleczarstwa			1.650	—
6	Ubezpieczenie urzędników			143	63
7	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			400	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	1.642	62		
		9.577	02	9.577	02

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
IX. Subwencya na Wystawy.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	2.146	91		
2	Zasilek państwowy	6.000	—		
3	„ krajowy	2.416	—		
4	Zwroty stron	196	17		
5	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			673	28
6	Na wystawy rolnicze			9.862	77
7	Nieprzewidziane wydatki			223	03
		10.759	08	10.759	08
X. Subwencya na Gnojownie.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	1.524	04		
2	Z funduszu traktatowego na budowę wzoro- wych stajen i gnojowni	1.345	96		
3	Na urządzenie gnojowni w mniejszych gospo- darstwach			2.570	—
4	Premiowanie wzorowych stajen			300	—
		2.870	—	2.870	—
XI. Subwencya na Doświadczenia rolnicze.					
1	Zasilek państwowy na doświadczenia w po- wiatach podgórskich	3.200	—		
2	Zasilek państwowy na doświadczenia za r. 1910	15.000	—		
3	Zasilek krajowy za rok 1910	3.000	—		
4	Wypłaty za sprzedane resztki nasion i zwroty za udzielone do prób narzędzia	327	46		
5	Zasilek państwowy na uprawę cykoryi	2.500	—		
6	Zasilek krajowy „ „	500	—		
7	Niedobór z roku 1910			5.821	86
8	Na zakupno nasion i nawozów do doświadczeń rolniczych			6.865	97
9	Koszta przywozu i wysyłki nasion i nawozów oraz drobne wydatki			5.920	12
10	Na instruktora rolnictwa			3.000	—
11	Udział w ogólnych kosztach administracyj- nych			1 936	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911.			983	51
		24.527	46	24.527	46
XII. Subwencya na podniesienie uprawy roślin pastwnych.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	1.769	25		
2	Zasilek państwowy	6.000	—		
	Do przeniesienia	7.769	25		

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
	Z przeniesienia . . .	7.769	25		
3	Zasilek państwowy na podniesienie pasz w gospodarstwach włościańskich	10.600	—		
4	Z funduszu traktatowego na podniesienie uprawy roślin pastewnych	9.205	45		
5	Zakupno nasion oryginalnych			7.999	60
6	Kupno nawozów pomocniczych			2.871	95
7	Placa instruktora i kosztą podróży			3.000	—
8	Koszta doświadczeń ze szczepieniem roślin motylkowych			385	09
9	Koszta doświadczeń na łąkach i pastwiskach oraz na roślinach pastewnych krajowych			3.494	05
10	Kupno reprodukcji nasion			1.414	64
11	Zakupno narzędzi do prób demonstracyjnych			1.281	37
12	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			1 328	—
13	Towarzystwu Kółek rolniczych subwencya			5.800	—
		27.574	70	27.574	70
XIII. Subw. na podniesienie uprawy ziemniaków.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	346	58		
2	Zasilek rządowy	3.000	—		
3	Zakupno ziemniaków do doświadczeń			3.085	20
4	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			240	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			21	38
		3.346	58	3.346	58
XIV. Subwencya na doświadczenia na łąkach i pastwiskach górskich.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	233	12		
2	Zwroty z roku 1910	65	40		
3	Remuneracya kierownika			600	—
4	Instruktor uprawy łąk i pastwisk			3.000	—
5	Dozór parcel w Tatrach			200	—
6	Koszta doświadczeń w Tatrach			606	67
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	4.108	15		
		4.406	67	4.406	67
XV. Zakładanie nowych suszarni i maliniarni.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	2.980	—		
2	Zasilek rządowy	2.000	—		
3	Tow. roln. za suszarnie i maliniarnie przyznane w latach poprzednich			400	—
4	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			160	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			4.420	—
		4.980	—	4.980	—

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
XVI. Subwencya na utrzymanie Instruktora rolnictwa.					
1	Zasilek krajowy	5.000	—		
2	Dopłata z funduszu „Wykłady wędrowne“	5.000	—		
3	„ „ „Rośliny pastewne“	3.000	—		
4	„ „ „Doświadczenia na łąkach i pastwiskach górskich“	3.000	—		
5	„ „ „Doświadczenia rolnicze“	3.000	—		
6	Z funduszu traktatowego na utrzymanie i kosztą podróży instruktorów rolnictwa	4.516	47		
7	Niedobór z roku 1910			2.810	88
8	Place instruktorów przydzielonych do Zakładu rolniczo-doświadczalnego i ubezpieczenie			10.991	31
9	Koszta ich podróży			9.314	28
10	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			400	—
		23.516	47	23.516	47
XVII. Subwencya na podniesienie uprawy lnu.					
1	Pozostałość z roku 1910	5.117	34		
2	Zasilek państwowy	8.000	—		
3	Za rozsprzedany len	2.600	—		
4	Na popieranie produkcyjności i zakupno doborowego nasienia do siewu oraz na kosztą rozdawnictwa lnu			3.697	48
5	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			640	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			11.379	86
		15.717	34	15.717	34
XVIII. Subwencya na wykłady wędrowne.					
1	Zasilek państwowy	9.000	—		
2	„ krajowy na kurs kucia koni	1.000	—		
3	Z funduszu traktatowego na wędrowne kursa rolnicze	6.288	87		
4	Niedobór z roku 1910			2.158	28
5	Urządzenie kursu kucia koni			698	—
6	Towarzystwu Kółek rolniczych subwencya			3.500	—
7	Placa instruktora rolnictwa			2.000	—
8	Organizacye, kierownictwo i nadzór doświadczeń rolniczych			3.000	—
9	Koszta podróży instruktorów			3.000	—
10	Kursa i wykłady na posiedzeniach Towarzystw rolniczych okręg. i Kółek rolniczych			1.132	59
11	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			800	—
		16.288	87	16.288	87

XIX. Subwencya na statystykę.

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
1	Zasilek państwowy na ogólne cele statystyczne	4.900	—		
2	Zasilek państwowy na przerobienie materiału powiatami	500	—		
3	Zasilek państwowy na daty o pszczołach	200	—		
4	Zasilek państwowy na badania typowych przestrzeni	3.000	—		
5	Zasilek państwowy jednorazowy na pokrycie niedoboru	323	28		
6	Niedobór z roku 1910			1.193	66
7	Płaca kierownika			3.200	—
8	„ sił pomocniczych			976	80
9	Koszta ubezpieczenia funkcyjaryusza			180	—
10	Koszta prac około przerobienia materiału powiatami			634	—
11	Badania typowych przestrzeni i przeróbka materiału objazd.			2.738	88
12	Wysyłka formularzy			271	73
13	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			713	86
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	985	65		
		9.908	93	9.908	93

XX. Subwencya na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“.

1	Zasilek państwowy	5.000	—		
2	„ krajowy	3.000	—		
3	Dochody z prenumeraty	2.155	41		
4	„ z inseratów	2.584	40		
5	Z funduszu traktatowego na wydawnictwo	13.241	87		
6	Różne dochody	149	46		
7	Niedobór z roku 1910			5.000	—
8	Płaca redaktorów i współredaktorów			4.117	99
9	Koszta wysyłki, (marki)			1.967	94
10	„ druku			15.057	09
11	Honorarya autorów			3.709	98
12	Prenumerata czasopism z wydatkami administracyjnymi			638	14
13	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych				
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	5.000	—	640	—
		31.131	14	31.131	14

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
XXI. Subwencya na wydawnictwo książek popularnych.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	632	84		
2	Zasilek państwowy	1.000	—		
3	Za sprzedane broszury	937	98		
4	Wydawnictwa popularne			1.072	73
5	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			80	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			1.418	09
		2.570	82	2.570	82
XXII. Biuro rachunkowe.					
1	Zasilek państwowy	2.000	—		
2	„ krajowy	1.000	—		
3	Wierzytelności biura	4.317	60		
4	Należytości od stron	8.490	18		
5	Sprzedaż formularzy i broszur	793	29		
6	Niedobór z roku 1910			1.011	43
7	Płaca kierownika biura			4.600	—
8	„ sił pomocniczych i dodatkowe wynagrodzenia			6.627	15
9	Ubezpieczenie urzędników			957	10
10	Bilet roczny kierownika biura			868	—
11	Koszta podróży i diety			1.225	66
12	Wydatki na formularze i introligatora			1.702	67
13	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			240	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1910	630	94		
		17.232	01	17.232	01
XXIII. Subwencya na popieranie działalności Towarzystw rolniczych okręgowych.					
1	Pozostałość kasowa z roku 1910	3.759	69		
2	Zasilek krajowy	13.000	—		
3	„ „ na premie dla sług	500	—		
4	Na organizację i opiekę nad Spółkami rolniczymi	8.599	88		
5	Subwencya krajowa na popieranie organizacji handlowych	1.000	—		
6	25% wkładek członków Towarzystw rolniczych okręgowych	2.888	58		
7	Dopłata z funduszu traktatowego na instruktorów powiatowych	6.078	92		
8	Zasilek Towarzystwom rolniczym okręgowym na organizację i utrzymanie biura			21.775	—
	Do przeniesienia	35.827	07	21.775	—

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
	Z przeniesienia . . .	709.943	06	17.140	11
11	Prowizya agentów			5.262	01
12	Straty i bonifikacye			7.336	98
13	Asekuracya bydła			1.069	68
14	Stajnia w Podgórzu			2.000	—
15	Plące urzędników			13.764	05
16	Ubezpieczenie urzędników			676	53
17	Koszta podróży			11.264	55
18	Stypendya			1.200	—
19	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			4.000	—
20	Wydatki kancelaryjne i ogólne			1.195	81
21	Druki			4.768	90
22	Portorya			2.770	10
23	Różne drobne wydatki			309	62
24	Wypłaty za sprzedane bydło			640.491	83
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911	3.307	11		
		713.250	17	713.250	17
XXVII. Fundusz traktatowy.					
1	Zasilek państwowy	40.000	—		
2	Na budowę wzorowych stajen i gnojowni . .			1.345	96
3	Na propagandę mleczarską			2.934	40
4	Na kontrolę mleczności w oborach włościań- skich			4.600	—
5	Na wydawnictwa popularne z zakresu hodo- wli i uprawy roślin pastewnych . . .			13.241	87
6	Na powiatowych instruktorów rolnictwa . .			6.078	92
7	Na środki demonstracyjne dla kursów rolni- czych oraz na wykłady wędrownie i kursa rolnicze			6.788	87
8	Na utrzymanie i koszta podróży instruktorów rolnictwa przy Towarzystwach roln. .			4.516	47
9	Na zakładanie łąk i próby melioracyjne . .			12.991	16
10	Na zakupno narzędzi do prób demonstracyj- nych			1.826	35
11	Stempel			125	—
	Saldo deficyt	14.449	—		
		54.449	—	54.449	—
XXVIII. Subwencya na Biuro i ogólne cele Towarzystwa.					
1	Zasilek państwowy	24.000	—		
2	„ krajowy	16.000	—		
	Do przeniesienia . . .	40.000	00		

		Dochód		Rozchód	
		K	h	K	h
	Z przeniesienia	40.000	00		
3	Dochody nadzwyczajne	2.267	29		
4	Dopłaty z innych funduszków	30.417	78		
5	Niedobór z roku 1910			11.980	42
6	Lokal, światło i opał			9.000	—
7	Płace urzędników i ubranie woźnego			23.748	45
8	Ubezpieczenie urzędników			2.319	57
9	Koszta podróży i delegacji			2.649	30
10	Wydatki biurowe i podatki			7.330	41
11	Portorya i telegramy			3.442	62
12	Druki i sprawozdanie			6.987	04
13	Zakupno książek i gazet			944	99
14	Wydatki do dyspozycji Prezydium			3.000	—
15	Na stypendya celem kształcenia instruktorów rolnictwa			1.000	—
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			282	27
		72.685	07	72.685	07
XXIX. Fundusz „Realność własna“.					
1	Subwencya państwowa	8.000	—		
2	Pobrane czynsze i reluta	29.340	—		
3	Dopłata z funduszu „Biuro“ za lokal	9.000	—		
4	Spłata długów			10.708	52
5	Procenta od pożyczek			23.456	15
6	Światło i opał			3.196	79
7	Wydatki połączone z konserwacją realności			1.950	15
8	Podatki i wodociąg			6.486	68
9	Rezerwa na czas ustania subwencji			541	71
		46.340	—	46.340	—
XXX. Conto pro diversi.					
1	Saldo z roku 1910	83.764	80		
2	Dochody przejściowe	96.219	20		
3	Rozchody przejściowe			144.661	37
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			35.322	63
		179.984	—	179.984	—
XXXI. Subwencya na zakupno maszyn.					
1	Saldo z roku 1910			451	72
2	Przeniesiono na fundusz „Zaliczki“	451	72		
		451	72	451	72

		Dochód		Rozchód	
		h	h	K	h
XXXII. Fundusz Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego.					
1	Saldo z roku 1910	264	56		
2	Dotacya Komitetu	4.000	—		
3	Różne dochody	7.691	25		
4	Wydano			10.004	55
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			1.951	26
		11.955	81	11.955	81
XXXIII. Fundusz Związku hodowców bydła nizinnego.					
1	Saldo z roku 1910	4.890	56		
2	Dotacya Komitetu	4.000	—		
3	Różne dochody	4.472	67		
4	Wydano			7.685	38
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			5.677	85
		13.363	23	13.363	23
XXXIV. Fundusz Związku hodowców bydła simentalskiego.					
1	Saldo z roku 1910	1.705	03		
2	Dotacya Komitetu	2.000	—		
3	Różne dochody	803	—		
4	Wydano			2.863	85
	Saldo z dniem 31 grudnia 1911			1.644	18
		4.508	03	4.508	03
ZESTAWIENIE.					
1	Deficyty kasowe w poszczególnych dotacyach krajowych i państwowych	49.205	93		
2	Zapasy kasowe w poszczególnych dotacyach krajowych i państwowych			90.780	16
3	Zapas we funduszu „Conto pro diversi“ do zwrotu stronom lub poszczególnym funduszom dotacyj państwowych i kraj.			35.322	63
4	Zapas we funduszach należących do Towarzystw pokrewnych			9.273	29
LOKACYE.					
5	W Banku krajowym	57.214	36		
6	W Pocztovej Kasie Oszczędności	11.301	28		
7	Zaliczki	2.335	23		
8	Gotówka w kasie	15.319	28		
		135.376	08	135.376	08

Powyższe zamknięcie rachunkowe, jako zgodne z księgami i zapasem kasowym w kwocie piętnaście tysięcy trzysta dziewiętnaście koron 28 halerzy sprawdzono.

K r a k ó w, dnia 23 maja 1912 r.

Maryan Fink
przewodniczący

Julian Bielański
sekretarz

Stanisław Dydyński

Wojciech Sarna

Cezary Haller

XIV. Skład Prezydium i członków

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w 1911 roku.

Prezes: Zdzisław hr. Tarnowski.

I. Wiceprezes: Władysław Długosz.

II. Wiceprezes: Stanisław Konopka.

III. Wiceprezes: Prof. Dr. Julian Nowak.

Członkowie Komitetu.

Z urzędu:

Bobrowski hr. Stefan
Bzowski Kazimierz
Chwalibóg Andrzej
Cieślewicz Józef
Długosz Władysław
Dydyński Maryan
Fibauser Stanisław
Gumiński Jan
Horodyński Zbigniew
Dr. Jordan Adam
Kępiński Władysław
Ks. Krawczyński Piotr
Mars Zygmunt
Ostaszewski Stanisław
Poniński Adolf
Rey hr. Mikołaj
Romer hr. Tomasz
Rostworowski hr. Michał
Tarnowski hr. Jan
Treter Piotr
Tyszkiewicz hr. Janusz
Zawadzki Zygmunt

Z wyboru:

Budzyń Józef
Daniel Floryan
Dolański Henryk
Gorayski Jan
Prof. Dr. Górski Antoni
Prof. Dr. Janczewski Edward
Prof. Dr. Jentys Stefan
Konopka br. Jan
Dr. Lewicki Witold
Lubomirski ks. Kazimierz
Maurizio Edward
Dr. Milieski Witold
Mycielski hr. Jan
Radziwiłł ks. Hieronim
Dr. Rutowski Klemens
Smagała Antoni
Średniawski Andrzej
Stadnicki hr. Adam
Dr. Stefczyk Franciszek
Szaskiewicz Gustaw
Szubra Franciszek
Włodek Zdzisław
Żeleński Władysław

Chowu koni:

Z wyboru:

Tarnowski hr. Jan, przewodn.
Gorayski Jan, zastępca
Dolański Henryk
Gumiński Jan
Horodyński Zbigniew
Ostaszewski Stanisław
Romer hr. Tomasz
Roztworowski hr. Michał
Smagała Antoni.

Z kooptacyi:

Jędrzejowicz Maryan
Stadnicki hr. Jan
Babicz Jan, delegat Tow. Kółek rolniczych.
Tworek Michał, delegat Tow. Kółek rolniczych

Chowu bydła rogatego:

Z wyboru:

Rey hr. Mikołaj, przewodn.
Poniński Adolf, zastępca
Budzyń Józef
Bzowski Kazimierz
Fink Adam
Fihauser Stanisław
Szubra Franciszek
Treter Piotr
Żeleński Władysław

Z kooptacyi:

Dr. Klecki Waleryan
Reichard Stefan
Dr. Dalkiewicz Mieczysław, del. Tow. Kółek rolniczych
Dydusiak Karol, delegat Tow. Kółek rolniczych.

Handlowej:

Z wyboru:

Maurizio Edward przewodn.
Bobrowski hr. Stefan, zastępca
Gumiński Jan
Konopka Stefan
Dr. Lewicki Witold

Z wyboru:

Lubomirski ks. Kazimierz
Dr. Stefczyk Franciszek
Szubra Franciszek

Przemysłu rolniczego:

Z wyboru:

Milieski Witold, przewodn.
Żeleński Władysław, zastępca
Lubomirski ks. Kazimierz
Mars Zygmunt
Mycielski hr. Jan
Tarnowski hr. Jan
Włodek Zdzisław

Z kooptacyi:

Mycielski hr. Władysław

Rolnej:

Z wyboru:

Dr. Jentys Stefan, przewodn.
Cieślewicz Józef, zastępca
Budzyń Józef
Daniel Floryan
Dr. Prof. Janczewski Edward
Radziwiłł ks. Hieronim
Dr. Rutowski Klemens
Smagała Antoni
Stadnicki hr. Adam.

Z kooptacyi:

Dr. Rogoyski Kazimierz
Prof. Dr. Sikorski Tadeusz

Chowu trzody:

Z wyboru:

Treter Piotr, przewodniczący
Szaszkiewicz Gustaw, zastępca
Chwalibóg Andrzej
Gorayski Jan
Jamka Jakób
Mars Zygmunt
Maurizio Edward
Romer hr. Tomasz
Smagała Antoni

Z kooptacyi:

Dr. Dalkiewicz Mieczysław, del.
Tow. Kółek roln.
Wójcik Franciszek, deleg. Tow.
Kółek rolniczych.

Mleczarskiej:

Z wyboru:

Fihauser Stanisław, przewodn.
Dr. Klecki Waleryan, zastępca
Bobrowski hr. Stefan
Jamka Jakób
Maurizio Edward
Radziwiłł ks. Hieronim
Średniawski Andrzej

Z kooptacyi:

Reichard Stefan
Poniński Adolf.

Krzewienia wiedzy rolniczej:

Z wyboru:

Dr. Stefczyk Franciszek, przew.
Dr. Jentys Stefan, zastępca
Chwalibóg Andrzej
Cieślewicz Józef
Dr. Lewicki Witold
Poniński Adolf
Rey hr. Mikołaj
Średniawski Andrzej
Szaskiewicz Gustaw

Z kooptacyi:

Dr. Surzycki Stefan

Komisya dla Biura rachunkowego:

Dr. Milieski Witold, przewodniczący
Maurizio Edward
Dr. Rutowski Klemens
Sroczyński Włodzimierz
Stadnicki hr. Adam
Włodek Zdzisław.

Wydział wykonawczy:

Prezydium:

Dolański Henryk
Fihauser Stanisław
Dr. Jentys Stefan
Maurizio Edward
Dr. Milieski Witold
Rey hr. Mikołaj
Dr. Rutowski Klemens
Tarnowski hr. Jan
Treter Piotr
Dr. Stefczyk Franciszek

Z kooptacyi:

Bzowski Kazimierz
Dydyński Maryan
Konópka br. Jan.

Komisya rewizyjna:

Bielański Julian
Dydyński Stanisław
Fink Adam

Cezar Haller
Sarna Wojciech.

Delegaci Komitetu:

Państwowa Rada rolnicza:

Dolański Henryk, członek
Prof. Dr. Jentys Stefan, członek
Dr. Raczyński Józef, zastępca.

Państwowa Rada kolejowa:

Prof. Dr. Górski Antoni, członek
Dr. Jordan Adam, zastępca.

Przyboczna Rada weterynaryjna przy c. k. Ministerstwie rolnictwa w Wiedniu:

Prof. Dr. Nowak Julian, członek
Maurizio Edward, zastępca.

Centralny Wydział Stowarzyszeń rolniczych:

Tarnowski hr. Zdzisław, członek
Dolański Henryk, członek
Konopka br. Jan, członek
Konopka Stanisław, członek
Dr. Jordan Adam, zastępca
Dr. Krzyżanowski Adam, zastępca
Maurizio Edward, zastępca
Stadnicki hr. Adam, zastępca.

Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych:

Dr. Raczyński Józef
Dr. Wróblewski Władysław.

Krajowa Rada kolejowa:

Prof. Dr. Górski Antoni.

Krajowa Komisya dla spraw rolniczych:

Dolański Henryk
Dr. Jordan Adam
Rey hr. Mikołaj.

Kuratorium Szkoły czernichowskiej:

JE. Wodzicki hr. Antoni, członek
Dr. Milieski Witold, zastępca.

Rada znawców w sprawie opodatkowania piwa, wódki, olejów mineralnych i cukru:

Dr. Rey hr. Mikołaj
Żeleński Władysław.

Komitet doradczy dla spraw chowu koni w Galicyi:

Stadnicki hr. Jan, członek
Gorayski Jan, zastępca.

Związek austriackich Towarzystw rolniczych:

Prof. Dr. Górski Antoni
Maurizio Edward.

Krajowa Rada dla regulacyi rzek:

Prof. Dr. Górski Antoni, członek
Średniawski Andrzej, zastępca

Krajowa Komisya dla zalesień:

Dolański Henryk, członek
Stadnicki hr. Adam, zastępca.

Kuratorium Zakładu sadowniczego:

Dr. Krzyżanowski Adam.

Członkowie honorowi:

Jego Ces. i Król. Wysokość Arcyksiążę Karol Stefan

† Górski Ludwik

† Homolacs Stanisław

Dr. Kozłowski Bolesta Włodzimierz

Kurnatowski Stanisław

Kwilecki Mieczysław hr.

† Potocki Andrzej hr. dr., c. k. namiestnik

Struszkiewicz Władysław, c. k. radca dworu, insp. kultury
krajowej dla Galicyi przy Ministerstwie rolnictwa.

Dr. Szuldrzyński Zygmunt

J. E. hr. Wodzicki Antoni

† Żółtowski Stanisław hr.

† Brykczyński Stanisław.

Wissenschaftliche Zeitschrift
für die Kunde des Mittelalters

Chroniche des Jahres

Im Jahr 1234... (faint text)

Im Jahr 1235... (faint text)

Im Jahr 1236... (faint text)

Im Jahr 1237... (faint text)

Im Jahr 1238... (faint text)

Im Jahr 1239... (faint text)

Im Jahr 1240... (faint text)

Im Jahr 1241... (faint text)

Im Jahr 1242... (faint text)

Im Jahr 1243... (faint text)

Im Jahr 1244... (faint text)

Im Jahr 1245... (faint text)

Im Jahr 1246... (faint text)

Im Jahr 1247... (faint text)

Im Jahr 1248... (faint text)

Im Jahr 1249... (faint text)

Im Jahr 1250... (faint text)

Im Jahr 1251... (faint text)

Im Jahr 1252... (faint text)

Im Jahr 1253... (faint text)

Im Jahr 1254... (faint text)

Im Jahr 1255... (faint text)

Im Jahr 1256... (faint text)

Im Jahr 1257... (faint text)

Im Jahr 1258... (faint text)

Im Jahr 1259... (faint text)

Im Jahr 1260... (faint text)

Im Jahr 1261... (faint text)

Im Jahr 1262... (faint text)

Im Jahr 1263... (faint text)

Im Jahr 1264... (faint text)

Im Jahr 1265... (faint text)

Im Jahr 1266... (faint text)

Im Jahr 1267... (faint text)

Im Jahr 1268... (faint text)

Im Jahr 1269... (faint text)

Im Jahr 1270... (faint text)

Im Jahr 1271... (faint text)

Im Jahr 1272... (faint text)

Im Jahr 1273... (faint text)

Im Jahr 1274... (faint text)

Im Jahr 1275... (faint text)

Im Jahr 1276... (faint text)

Im Jahr 1277... (faint text)

Im Jahr 1278... (faint text)

Im Jahr 1279... (faint text)

Im Jahr 1280... (faint text)

Im Jahr 1281... (faint text)

Im Jahr 1282... (faint text)

Im Jahr 1283... (faint text)

Im Jahr 1284... (faint text)

Im Jahr 1285... (faint text)

Im Jahr 1286... (faint text)

Im Jahr 1287... (faint text)

Im Jahr 1288... (faint text)

Im Jahr 1289... (faint text)

Im Jahr 1290... (faint text)

Im Jahr 1291... (faint text)

Im Jahr 1292... (faint text)

Im Jahr 1293... (faint text)

Im Jahr 1294... (faint text)

Im Jahr 1295... (faint text)

Im Jahr 1296... (faint text)

Im Jahr 1297... (faint text)

Im Jahr 1298... (faint text)

Im Jahr 1299... (faint text)

Im Jahr 1300... (faint text)

— 51 —

Wissenschaftliche Zeitschrift

für die Kunde des Mittelalters

Chroniche des Jahres

Im Jahr 1301... (faint text)

Im Jahr 1302... (faint text)

Im Jahr 1303... (faint text)

Im Jahr 1304... (faint text)

Im Jahr 1305... (faint text)

Im Jahr 1306... (faint text)

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTW ROLN.
OKRĘGOWYCH

ORAZ

TOWARZYSTW POKREWNYCH

ZA ROK 1911.

Wzrost liczby członków Kółek rolniczych, innych Spółek i korporacji, będących członkami Towarzystw rolniczych okręgowych przedstawia się następująco:

Ilość członków	W r. 1910	W r. 1911	Zwiększyła się o osób	o %
1. Kółek rolniczych	15.328	17.170	1.842	12·01
3. Innych Spółek i korporacji	727	4.708	3.981	547·5
Ilość członków Spółek i korporacji . . .	16.055	21.878	5.823	36·26

Ilość uczestników w r. 1911 wynosiła poważną liczbę 26.234, gdy w r. 1910 było ich 19.819 osób. Zatem w roku sprawozdawczym przybyło 6.415 uczestników.

Wzmoczenie się siły Towarzystw rolniczych okręgowych zaznacza się nie tylko w zwiększonej liczbie członków i uczestników, ale także i w większej intensywności działania w porównaniu z r. 1910.

Dowodzi tego: Większa ilość Zgromadzeń Walnych, których w roku 1911 odbyło się ogółem 39 (w r. 1910 było ich 34), dalej Zebrzań wydziałowych, których odbyło się 146 (wobec 117 w r. 1910), dyskusyi, odczytów i pogadanek, wreszcie jakości poruszanych tematów i rozmiarów akcji podejmowanych, co uwidocznił jest w sprawozdaniach poszczególnych Towarzystw.

Tu zaznaczyć należy, że oprócz ściśle rolniczych i hodowlanych, zajmowano się takimi sprawami jak: sprawa pastwisk gminnych, mleczarstwa, regulacyi rzek i budowy kanałów, sprawa drożyzny i w związku z nią sprawa organizacyi nowych Spółek, wykluczających niezdrowe pośrednictwo, dalej sprawa potrzeby zmiany obowiązujących przepisów weterynaryjnych, a to z powodu pryszczy, wreszcie sprawa uzyskania zniżek taryfowych dla transportu frachtowego paszy, także i nawozów sztucznych.

Większej intensywności działania Towarzystw odpowiada wreszcie i wzmożona liczba korespondencyi, których w roku sprawozdawczym ogólna suma wedle dziennika podawczego wzrosła o 12·07% w stosunku do sumy z r. 1910.

Z porównania działalności poszczególnych Towarzystw widocznem jest, że te Towarzystwa, w których okręgu fungują instruktorzy rolniczy, względnie przynajmniej rolniczo wykształceni sekretarze — są najżywotniejsze. — Towarzystwa, które o takie wykwalifikowane siły dotąd się nie postarały, wykazują działalność mniej owocną.

Towarzystwa, w których okręgu nie istnieją jeszcze osobne Spółki handlowe — dział handlowo-rolniczy prowadzą we własnym zakresie i to niektóre, jak np. Towarzystwa rolnicze okręgowe w Wieliczce i w Rzeszowie, na szerszą skalę.

Poniżej podajemy sprawozdanie poszczególnych Towarzystw rolniczych okręgowych.

Liczba porządkowa	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Rok założenia	Ilość członków i uczestników Towarzystwa																	
			osób fizycznych								osób moralnych					Ogółem				
			większych właścicieli	dzierżawców i admin.	księży	nauczycieli	oficyalistów	włościan	innych zawodów	Razem	Kółek rolniczych		Spółek i innych korporac.		Razem		członków	uczestników		
											liczba	z ilością członków	liczba	z ilością członków	liczba	z ilością członków				
1	Biała	1887	13	—	8	3	—	185	15	227	14	745	1	—	15	745	242	972		
2	Bochnia	1881	21	4	10	—	—	37	5	77	13	946	1	20	14	966	91	1043		
3	Brzesko	1883	17	—	6	—	—	114	6	143	16	718	—	—	16	718	159	861		
4	Chrzanów	1911	3	—	4	3	—	91	15	116	5	48	—	—	5	48	121	164		
5	Dąbrowa	1909	8	3	6	—	—	185	4	206	11	540	—	—	11	540	217	746		
6	Gorlice	1910	19	3	24	20	2	254	16	338	12	900	1	115	13	1015	351	1353		
7	Jasło	1880	32	8	19	4	—	166	26	255	30	1320	—	—	30	1320	285	1575		
8	Kolbuszowa	1908	3	—	5	1	—	35	9	53	—	—	—	—	—	—	53	53		
9	Kraków	1888	38	41	4	4	—	124	40	251	17	695	7	—	24	695	275	946		
10	Krosno	1910	15	4	10	9	1	140	16	195	6	289	5	3386	11	3675	206	3870		
11	Limanowa	1909	10	—	6	—	—	99	4	119	4	85	—	—	4	85	123	204		
12	Mielec	1880	15	—	4	—	—	71	8	98	2	90	—	—	2	90	100	188		
13	Myślenice	1909	18	—	11	4	—	60	23	116	16	1355	4	63	17	1418	136	1534		
14	Nowy Sącz	1885	32	—	9	—	—	70	—	111	16	652	—	—	16	652	127	763		
15	Nowy Targ	1900	6	—	7	—	—	114	18	145	8	719	—	—	8	719	153	864		
16	Pilzno	1910	13	3	5	14	4	465	16	520	22	971	2	249	24	1220	544	1740		
17	Ropczyce	1910	6	10	11	10	7	249	14	307	16	615	—	—	16	615	323	922		
18	Rzeszów	1881	27	4	—	2	—	238	2	273	47	2100	1	412	48	2512	321	2785		
19	Tarnobrzeg	1909	8	11	6	5	10	87	10	137	13	454	—	—	13	454	150	591		
20	Tarnów	1879	10	5	7	—	—	185	—	207	12	812	—	—	12	812	219	1019		
21	Wadowice	1871	18	10	12	—	—	119	6	165	7	910	—	—	7	910	172	1075		
22	Wieliczka	1880	71	6	5	7	5	3	8	105	9	309	6	420	15	729	120	834		
23	Żywiec	1908	7	1	4	3	—	176	1	192	29	1897	1	43	30	1940	222	2132		
Razem . . .			413	113	183	89	29	3267	262	4356	325	17170	29	4708	355	21878	4710	26234		

U W A G I: ¹ Po odpisaniu wkładek nieściągalnych. ² Towarzystwo zaległości z lat ma, bo powstało w r. 1910. ⁴ Oprócz udziału. ⁵ Po odpisaniu z zaległości 1910 na poczet wkładek za r. 1911. ⁷ Łączna zaległość wkładek z r. 92 kor. ⁸ Nadto zapłacili członkowie na poczet należności bieżącej za

Ilość odbytych zebrań		Ilość		Wysokość w koronach		W K Ł A D K I							
walnych	wydziałowych	ekshybitów dziennika podaw.	pozyceji kasowych	wpisowego	wkładek	z początkiem r. 1911			z końcem r. 1911			Zaległość wkładek	
						zaległość wkładek z lat poprzednich	należytość bieżąca wkładek za r. 1911 do uiszczenia	R a z e m	wpłata wkładek na				
									należytość bieżąca	zaległość	R a z e m		
K	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
2	4	2564	434	2	2, 3, 5, 8	434.—	916	1350.—	492	295	787	415.— ¹	
1	5	1580	115	4	4, 8	508.—	504	1012.—	134	72	206	806.—	
1	14	302	218	4	2, 8	183.—	471	654.—	176	138	314	340.—	
5	5	109	182	2	2, 4, 6	—	286	286.—	174	—	174	112.— ²	
1	5	329	127	1	2	114.—	380	494.—	282	36	318	176.—	
1	14	1034	191	1	2, 4, 10	— ³	1357	1357.—	1156	—	1156	201.—	
2	5	975	492	2	4, 10	2860.—	1964	4824.—	—	— ⁴	1138	1203.—	
1	2	124	21	—	2, 4, 10	166.—	172	338.—	22	2	24	314.—	
3	12	560	117	2, 4, 6	4, 8, 12	1450 ⁷	1780	3230.—	737	546	1283 ⁸	1947.—	
3	8	1020	303	2	4, 10	398.—	870	1268.—	696	74	770	498.—	
2	4	?	159	2	2, 4, 5	118.—	283	401.—	181	118	299	102.—	
2	6	133	162	4	2, 4, 6, 9, 12	71.—	317	388.—	276	2	278	110.—	
2	7	559	169	1	2, 5	91.—	329	420.—	176	16	192	228.—	
2	5	670	323	2	4, 10	—	934	934.—	934	—	934	—	
1	5	161	123	—	2, 8	190.—	340	530.—	88	170	258	272.—	
1	3	890	213	—	2, 4, 5, 6, 10, 12	166.—	1016	1182.—	721	28	749	335.— ⁵	
1	5	156	188	1	2, 12	108.—	761	869.—	378	6	384	485.— ⁶	
2	5	1656	161	1, 2	2, 6, 12, 24	326.—	1036	1362.—	604	216	820	542.—	
1	5	423	432	2	2, 5, 8	163 90	455	618 90	403	47	450	168 90	
1	7	795	767	—	4	574.—	1100	1674.—	652	248	900	774.—	
1	5	3592	19879	2, 4	2 ⁴)	—	328	328.—	266	—	266	62.—	
2	11	3922	3270	4	8	1056.—	992	2048.—	339	356	695	595.—	
1	4	500	205	1	1, 3, 5, 8	—	669	669.—	514	—	514	155.—	
39	146	22057	—	—	—	8976 90	17 260	26236 90			12909	9840 90	

poprzednich nie ma, bo powstało w r. 1911. ³ Towarzystwo zaległości z lat poprzednich nie jako nieściągalnych wkładek kwoty 98 kor. ⁴ Kwotę 90 kor. zapłacili członkowie już w r. 1910 i lat poprzednich wynosiła sumę 1542 kor. Z tej odpisano jako nieściągalną kwotę r. 1912 już w r. 1911 kwotę 28 kor. ⁵ Sprawozdanie Tow. nie specyfikuje tych pozycji.

Towarzystwo rolnicze okręgowe na powiat bialski w Kętach.

Wybór Wydziału dokonany został w roku 1911 na nowy okres 4-letni. Wybrani zostali:

Zarząd:

Poniński Adolf, prezes.

Kramarczyk Franciszek, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Br. Czecz Maryan

Kubica Michał

Dobja Ludwik

Kubik Jan

Ks. Fajfer Michał

Obara Bronisław

Grzywa Antoni

Zwilling Wincenty

Krzemień Gustaw

Kostka Stanisław, kooptowany

Krzemień Marcin

Korczyk Paweł

Zabuda Jan.

Komisja kontrolująca:

Krzysztoforski Edmund

Sarna Wojciech

Wiśniowski Franciszek.

Biuro Towarzystwa mieści się w Kętach przy ul. Kościuszki; godziny urzędowe: od 8 rano do 5 po południu.

Z końcem roku sprawozdawczego liczba członków wynosiła 242, uczestników 972. I tak wśród członków było: większych właścicieli ziemskich 16, księży 8, nauczycieli 3, włościan 185, osób z innych zawodów 15, razem liczba osób fizycznych 227. Kółek

rolniczych należało 14 z liczbą członków 745, nadto należała do Towarzystwa jedna korporacja (klasztor OO. Reformatów w Kętach).

Zgromadzeń odbyło się: walnych 2, wydziałowych 4. Liczba ekshibitów dziennika podawczego wyniosła 2564, pozycyi kasowych 434. Wpisowe wynosiło 2 K, wkładki 2, 3, 5, 8 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 434 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911 przedstawiała kwotę 916 K, a więc suma wkładek dłużnych wynosiła ogółem kwotę 1350 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 kwotę 492 K, na zaległość z lat poprzednich kwotę 787 K. Zaległość wkładek wynosi z końcem roku 1911 kwotę 563 K, po odpisaniu nieściągalnych wkładek.

Z powodu przeniesienia się do innych powiatów oraz niepłacenia wkładek ubyło 22 członków.

Przez śmierć ubyło 4 członków między nimi ś. p. ks. Stanisław Stojałowski, redaktor i poseł.

Rok 1912 będzie 25 od czasu założenia Towarzystwa. Pierwotnie siedzibą Towarzystwa było miasto Biała, potem Oświęcim, obecnie Kęty.

Na posiedzeniach Wydziału omawiano kwestyę regulacyi rzek i środki zaradcze przeciw klęsce, spowodowanej przez posuchę. Wydział Towarzystwa urządził kursa rolniczo-hodowlane w miesiącach styczniu, lutym, listopadzie i grudniu. Kursów takich urządzono 7. Wykłady prowadzone były przeważnie miejscowymi siłami, a często wykładali prelegenci Komitetu centralnego.

Wydział Towarzystwa jednoczy pracę Towarzystwa rolniczego z pracą Kółek rolniczych.

Na Walnem Zgromadzeniu z 6 marca, odbytem w Kętach, oprócz spraw administracyjnych uchwalono starać się o założenie mleczarni w Kętach, następnie szereg rezolucyj jak z protestem o niesprawiedliwy podział sum otrzymanych za traktaty bałkańskie, dalej do Sejmu krajowego o przyjęcie kopalni w Kałuszu w zarząd kraju, do Koła polskiego o przedsięwzięcie energicznych środków dla wymuszenia budowy kanałów. Na drugim Walnem Zgromadzeniu 25 września, zwołanem specjalnie dla omówienia powodów drożyzny, uchwalono szereg rezolucyj. Wedle tychże drożyznie artykułów żywności względnie drożyznie mięsa nie są winni rolnicy, lecz przede wszystkim niezdrowe pośrednictwo w handlu, które należy zwalczać, między innymi środkami, zapomocą tworzenia spółek rolniczych i stowarzyszeń spożywczych.

Warunki dla rozwoju hodowli bydła były niekorzystne z powodu panującej od 2 lat zarazy pryszczycy i braku paszy, spowodowanego przez posuchę.

W roku sprawozdawczym odbyły się w powiecie bialskim 3 premiowania bydła. Premiowanie główne dla Związku wilamowickiego i czanieckiego odbyło się w Kętach dnia 16 maja 1911.

Do premiowania doprowadzono 250 sztuk bydła rasy czerwonej polskiej z 11 gmin. Rozdano 62 premij w kwocie 1330 K.

Równocześnie odbyło się w Kętach osobne premiowanie i zakupno buhajów z funduszków Wydziału krajowego i Rady powiatowej. Z funduszków Wydziału krajowego zakupiono 8 buhajów, premiowano 16.

Dnia 17 maja odbyło się premiowanie w Kozach. Do premiowania przyprowadzono 120 sztuk. Rozdano 26 premij w kwocie 485 K. Pod względem typu bydło doprowadzone do Kóz bardzo jest zbliżone do rasy hodowlanej w Wilamowicach i Hecznarowicach. Buhajków doprowadzono 6 sztuk, z których 4 premiowano.

Założono związek hodowlany włościański z siedzibą w Kozach, do którego przyjęto 10 krów.

Do premiowania w Rajsku doprowadzono 60 sztuk rasy czerwonej polskiej. Rozdano 22 premij w kwocie 370 K. Na premiowaniu w Rajsku najwięcej wyróżniało się bydło z Babic i to największe dostało premie.

W r. 1911 pozostawało w obrębie działalności Towarzystwa 15 stacyj buhajów własnych, 5 stacyj buhajów własności Rady powiatowej i 9 stacyj buhajów związkowych.

Towarzystwo rolnicze tworzy centra hodowlane, z których najważniejsze są w siedzibie związków hodowlanych i stąd rozszerza się rasa bydła czerwonego polskiego na coraz dalszy okręg.

Towarzystwo rolnicze umieszcza swoje buhaje w pobliżu związków, w miejscowościach, które mają po temu widoki, że hodowla bydła rasy czerwonej polskiej będzie się należycie rozwijać.

Obecnie w obrębie Towarzystwa rolniczego okręgowego w Kętach są 3 związki hodowlane włościańskie rasy bydła czerwonego polskiego.

Związek wilamowicki liczy około 86 krów i 5 buhajów, związek czaniecki 90 krów i 3 buhaje, związek w Kozach 20 krów.

Do związku wilamowickiego ani czanieckiego nie były przyjmowane w roku sprawozdawczym krowy, gdyż w miejscu związków nie było premiowań.

Rozpoczęta w roku 1909 kontrola mleczności krów włościańskich, prowadzi się w dalszym ciągu. Do kontroli należą krowy z gmin Wilamowice, Hecznarowice, Kęty.

Projektowany konkurs mleczności krów będących w kontroli nie przyszedł do skutku dla braku na ten cel funduszu.

Obór gminnych w powiecie bialskim jest 4: w Kętach 9 krów, w Rajsku 9, w Włosienicy 10 i w Kozach 10 krów.

W roku 1911 nie było zgłoszeń na chlewnie zarodowe, istnieje więc w powiecie bialskim tylko chlewnia, założona w roku 1910 w Bielanych, składająca się z 6 loch i jednego knura.

Hodowla owiec prowadzoną jest tylko w okolicach górskich, w gminach Salmopol, Szczyrk, Wilkowice, Bystra, Międzybrodzie, Kozy. W gminach tych utrzymywane są stacje tryków rasowych.

Przez używanie od dłuższego czasu do krzyżowania baranów ras mięsnych, powstał produkt ciężki, mniej nadający się do górzystych okolic — pożądanem byłoby raczej chować owce ras lżejszych, lecz mlecznych.

Hodowla kóz winna mieć w powiecie większe zastosowanie niż dotychczas zwłaszcza w gminach górskich, gdzie nie można należycie utrzymać krowy.

Wydział Towarzystwa miał przyznana w roku 1910 koziarnię zarodową z 2 kóz i capa, która na próbę miała być umieszczoną u Jana Wałęgi w Szczyrku — kóz tych Wałęga jeszcze nie dostał.

Przez założenie kilku wzorowych gnojarni, jakoteż przez odczyty na kursach Towarzystwo rolnicze propaguje myśl lepszego obchodzenia się z obornikiem. Poprawa gnojowni a szczególnie lepsza konserwacja nawozu daje się zauważyć, lecz budowa gnojarni postępuje bardzo wolno, gdyż rolnicy mniejsi żałują na taki cel wyłożyć nieco pieniędzy.

Uprawa roli prowadzoną jest w gospodarstwach większych już od wielu lat postępowo, natomiast gospodarstwa mniejsze choć powoli, jednak stopniowo zastosowują pewne ulepszenia. Uprawa roli u włościan jest już staranniejszą, stosuje się drenowanie, użycie nawozów pomocniczych, wielu mniejszych rolników i całe gminy rozpoczynają uprawę łąk i pastwisk.

Dużo rolników powiatu korzysta z doświadczeń nawozowych i z doświadczeń, dotyczących uprawy nowych odmian zbóż i roślin okopowych, prowadzonych przez instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujących pod kierownictwem c. k. Zakładu doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ogrodnictwo warzywne w powiecie stoi stosunkowo nisko. Sadownictwo w niektórych miejscowościach rozwija się dobrze — zbyt na owoce jest dobry i łatwy. Towarzystwo rolnicze stara się tę gałąź gospodarstwa podnieść przez zachęcanie do zakładania sadów i przez odczyty o sadownictwie.

Towarzystwo rolnicze nie prowadzi działu handlowego, gdyż istnieje spółka handlowo-rolnicza „Skiba“, założona przez członków Towarzystwa rolniczego, która prowadzi handel rolniczy.

Spółka „Skiba“ ma siedzibę w Kętach, istnieje dopiero trzeci rok, liczy 155 członków; udziały członków wynoszą 2252 K, fundusz rezerwowy z końcem roku 1911 wynosił 2487 K.

Zamknięcie za r. 1911 wykazuje ogólny obrót 866.566 K 16 h czysty zysk 3921 K 75 h. Spółka ma filię w Wilamowicach i pomniejsze składnice w Jawiszowicach, Buczkowicach i Brzeszczach.

Rada nadzorcza spółki składa się z 8 członków, prezesem jest p. Adolf Poniński. Zarząd składa się z 3 członków, przewodniczącym jest p. Stanisław Kostka.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Bochni.

Zarząd:

Hr. Rostworowski Michał, prezes.

Dr. Rutowski Klemens, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Dr. Brochocki Tadeusz

Sękowski Karol

Dr. Górski Antoni

Ks. Śnieżnicki Wojciech

Ks. Ratowski Franciszek

Włodek Roman

Rajca Franciszek

Wykowski Jan.

Okręg działalności Towarzystwa stanowi powiat polityczny Bochnia, z powiatami sądowymi Bochnia, Niepołomice i Wiśnicz.

Skład Wydziału Towarzystwa pozostał niezmienny, z jedynym wyjątkiem, że wskutek śmierci członka Wydziału ś. p. Jana Stokłosy wszedł w jego miejsce zastępca p. Karol Sękowski.

W liczbie 91 członków Towarzystwa było: większych właścicieli 21, dzierżawców i administratorów 4, księży 10, włościan 37, osób z innych zawodów 5, Kółek rolniczych 13 z ilością członków 946, innych spółek 1 (filia Towarzystwa chowu drobiu) z 20 członkami. Razem osób fizycznych 77, spółek i korporacji 14, liczba uczestników 1043.

Walnych Zgromadzeń odbyło się 1, wydziałowych 5; liczba ekshybitów dziennika podawczego 1580, pozycyi dziennika kasowego 115. Wpisowe wynosiło kwotę 4 K, wkładki 8, 4 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 508 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911,

wynosiła 504 K, a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała kwotę 1012 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 kwotę 134 K, na zaległość z lat poprzednich kwotę 72 K, razem 206 K. Zaległość wkładek wynosi zatem z końcem roku 1911 kwotę 806 K.

Kółka rolnicze, należące do Towarzystwa, liczyły członków około: Bogucice 76, Brzeźnica 60, Grobla 48, Jazy 60, Królówka 90, Krzeczów 110, Mikluszowice 75, Piaski 40, Podłęże 50, Proszówki 65, Rzezawa 80, Trzciana 70, Wola bat. 130.

Wpisowe dla włościan, Kółek rolniczych niższe do połowy. W porównaniu z rokiem 1910 zwiększyły się wkładki o 168 K.

Walne Zgromadzenie odbyło się jedno, na którym dr. Różański przedstawił wyniki swoich prób uprawy zbóż systemem Demczyńskiego. Na tem zgromadzeniu p. Włodzimierz Rychter miał pogadankę o kooperatywie rolniczej wogóle i o próbach w tym kierunku w powiecie bocheńskim poczynionych w szczególności.

W roku ubiegłym Wydział Towarzystwa podjął inicjatywę w sprawie utworzenia w powiecie bocheńskim posady powiatowego instruktora rolnictwa. Dzięki przychylnemu stanowisku Rady i Wydziału powiatowego, sprawa posunęła się tak daleko naprzód, że już i Wydział krajowy obiecał subwencję 2000 K i Rada powiatowa wstawiła do budżetu na 1912 rok 2000 K na koszt utrzymania instruktora, że zaś tenże ma być zarazem sekretarzem Towarzystwa rolniczego za wynagrodzeniem 1000 K, przeto razem pobory jego wynosić będą 5000 K, a za to wynagrodzenie Wydział spodziewa się otrzymać odpowiednio ukwalifikowaną fachową siłę rolniczą na to stanowisko.

Instruktor rolnictwa ma być urzędnikiem Rady powiatowej, przydzielonym Towarzystwu rolniczemu do wykonywania agend rolniczych.

Sprawy hodowlane. A) Bydło rogate. W roku 1911, zakupiło Towarzystwo rolnicze bocheńskie 5 buhajów subwencyjnych za kwotę 2106 K, w tem 1 półkrwi simentalą, 1 fryza i 3 czerwone polskie.

Ponieważ subwencji otrzymało Towarzystwo z Komitetu 1560 K, przeto dołożyło ze swoich funduszy 546 K do tego kupna.

Subwencji na premiowanie bydła nie użyto w roku ubiegłym, ponieważ w gminie Królówka, gdzie miało się odbyć premiowanie, na kilka dni przed terminem, wybuchła pryszczycza. Subwencya ta zostanie zużyta w roku bieżącym.

Jak w latach poprzednich tak i w roku ubiegłym kosztem subwencji Rady powiatowej i własnych funduszków Towarzystwa, wypłacono 560 K zasiłków 11 hodowcom dobrych buhajów licencyonowanych, oraz 290 K 10 hodowcom tytułem premii za dobre utrzymanie tychże.

B) Trzoda chlewna. W roku ubiegłym Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego postanowił aktywować w Szarowie p. Brzezie chlewnię gminną rasy Yorkshire, złożoną z 6 loch i knura, z powodu pryszczycy, chlewnia ta zostanie utworzoną dopiero w roku 1912.

Sprawy rolnicze. W roku ubiegłym członkowie Towarzystwa rolniczego, a zwłaszcza członkowie Kółek rolniczych, należących do Towarzystwa, korzystali z działalności instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujących pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego przy c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i przedsięwzięli liczne próby z nawozami sztucznymi i nasionami.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Brzesku.

Działalnością swoją obejmuje Towarzystwo jeden powiat polityczny Brzesko.

Wyboru ostatniego Wydziału dokonano w roku 1906.

Obecny skład Wydziału Towarzystwa jest następujący:

Zarząd:

Dr. A. Jordan, prezes.

Dr. K. Baltaziński, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Władysław Elterlein

Link Reinhard

Götz br. Jan Okocimski

Marzec Adam

Łasiński Józef

Stec Jan.

Zastępcy wydziałowych:

Bętkowski Wiktor

Cholewicki Stanisław.

Z końcem roku sprawozdawczego liczba członków wynosiła 159 osób, liczba uczestników 861. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 17, księży 6, włościan 114, osób z innych zawodów 6. Razem osób fizycznych 143, Kółek rolniczych należało 16 z ilością członków 718.

Walnych zgromadzeń odbyło się 1, wydziałowych 14, ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 302, pozycyi kasowych 218. Wysokość wpisowego 4 kor., wkładek 2, 8 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 183 kor., suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911 wynosiła 471 kor., a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała z początkiem roku 1911 kwotę 654 kor.

Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 kwotę 176 kor., a na zaległość z lat poprzednich kwotę 138 kor., razem 314 kor.

Zaległość wkładek z końcem roku 1911 wynosi zatem kwotę 340 koron.

Biuro Towarzystwa pomieszczone jest w lokalu Spółki handlowej „Miarki“ w Brzesku w Rynku L. 3 na I piętrze i otwarte jest codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9-tej do 12-tej i od 3-ciej do 6-tej popołudniu.

Czynności biurowe i kasowe załatwia sekretarz Towarzystwa, który zarazem jest kierownikiem handlowym Spółki „Miarki“.

Ogólne zebranie członków Towarzystwa odbyło się dnia 15 marca przy udziale przedstawicieli Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, oraz 60-ciu członków Towarzystwa.

Między innemi poruszono sprawę wag gminnych do ważenia bydła, sprawę skupienia się handlowo w Spółce handlowej „Miarce“, sprawę potrzeby założenia stacji ogierów rządowych w Szczurowej, sprawę zorganizowania handlu jajami i sprawę potrzeby założenia powiatowej szkółki drzew owocowych.

Wydział Towarzystwa oprócz załatwienia spraw czysto administracyjnych Towarzystwa podejmował jeszcze następujące starania: uczyniono przedstawienie Komitetowi o potrzebie zmiany ustawy co do tępienia pryszczycy, podjęto starania o zakaz wywozu pasz zwłaszcza treściwych za granicę i wyjednanie zniżek kolejowych dla przewozu pasz wogóle, wzięto udział w ankiecie antydyrożyźnianej w c. k. Starostwie w Brzesku, przyłączono się do ogólnych życzeń innych Towarzystw rolniczych okręgowych w sprawie przedstawienia Rządowi potrzeby, aby przy wyborze członków do komisji szacunkowych podatku osobisto-dochodowego, rolnicy mogli liczniej jak dotąd mieć swych przedstawicieli, dalej w ważnej sprawie ukrajowienia kopalń w Kałuszu i nierównego rozdziału subwencji traktatowych na cele rolnicze dla Galicyi. Staraniem Wydziału przyszedł do skutku 3 miesięczny kurs rolniczo-oświatowy w największej z gmin powiatu w Borzęcinie pod kierownictwem tamtejszego dyrektora szkoły p. Franciszka Zbyszyckiego. Poparcia materyalnego do pokrycia wydatków na ten cel użyczyły: Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego, Rada powiatowa w Brzesku, Spółka handlowa „Miarka“, nadto Komitet na swój koszt delegował kilka wybitnych sił fachowych z wykładami z rozmaitych dziedzin nauki rolnictwa.

Wykłady na kursie rozpoczęto 29 grudnia, a odbywają się 3 razy tygodniowo i w święta w godzinach popołudniowych lub wieczornych — zakończenie kursu ma nastąpić z końcem marca 1912 r. Urządzono 3 zgromadzenia niedzielne t. j. 2 w Borzęcinie, a to w sprawie ułatwienia tamtejszym rolnikom lepszego zbytu trzody chlewnej i bydła, co z powodu pryszczycy było przez zarządzenia weterynaryjne utrudnione i drugie agitacyjne w sprawach Spółki „Miarki“ i organizacji handlu bydłem — wreszcie jedno zgromadzenie w Wojniczu w sprawach organizacji Spółek rolniczych. Przy tej sposobności zrobiono popularny wykład o porodach u krów, ilustrowany obrazami świetlnymi.

Wydział podjął również wspólnie z Radą Nadzorczą i Dyrekcją Spółki „Miarki“ staranie o zorganizowanie handlu jajami w powiecie Brzesko i założenie sortowni jaj, a to tak dla apro wizacji w jaja miasta Krakowa jak i na wywóz za granicę.

Dyrekcya Galicyjskiej Spółki zbytu jaj i drobiu ma objąć fachowe kierownictwo nad sortownią jaj w Brzesku, jaka w nie-dalekiej przyszłości ma się w lokalach Spółki „Miarki“ założyć.

W sprawie organizacji handlu bydłem i trzodą chlewną udzielono pomocy Zarządowi powiatowemu Kółek rolniczych przy 2 transportach świń do Wiednia, ale rezultaty ze sprzedaży nie od-działywały zachęcająco na propagowanie tej sprawy w ten sposób, jak to dzisiaj jest zorganizowane.

Co do handlu rolniczego Wydział Towarzystwa działał pośrednio przez Spółkę „Miarkę“ którą zawsze otacza opieką, dbając o rozwój tejże.

Czuwając nad handlem nawozami sztucznymi w powiecie, dano zbadać w krajowej stacji doświadczalnej w Dublanach kilka próbek żużli. Rozbiór chemiczny wykazał, że ludność jest wyzyskiwana tak przez żydowskich jak i naszych domorosłych handlarzy — sprzedają oni bowiem żużle o przeszło 2 kor. drożej na worku, jak by to być powinno.

W propagowaniu hodowli bydła i trzody chlewnej akcyja Wydziału ogranicza się do wskazówek Komitetu i w miarę funduszków na ten cel.

W roku 1911 urządzono 2 premjowania bydła, a to 18 marca w Sufczyńie, a 19 sierpnia w Zakliczynie.

Stacyi buhajów subwencyjnych nowych założono 10, chlewni zarodowych gminnych 1 przy Kółku rolniczym w Łoniowach, złożoną z 4 loch i 1 knura.

Zlustrowano stacje buhajów subwencyonowanych i stwierdzono wszędzie zadawalniający stan rozplodników, a z rejestrów można zauważyć, że stacje są licznie przez hodowców uczęszczane, — co bez wpływu na poprawę rasy pozostać nie może, zwłaszcza, że Wydział zakupuje materiały tylko z pierwszorzędných obór.

Z zakresu uprawy roli, doboru nasion, stosowania nawozów sztucznych i t. d. działa Wydział pośrednio — okólnikami z zachętą do korzystania z doświadczeń polowych podejmowanych przez instruktorów Komitetu, pracujących pod kierownictwem Zakładu rolniczego doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, już to przez urządzenie kursów rolniczo-oświatowych, jak to już na wstępie omówiono.

Kooperatywa rolnicza wewnątrz naszego Towarzystwa znajduje wyraz w Spółce handlowej „Miarce“, która też z roku na rok wzrasta tak co do obrotów handlowych jak i zwiększającej się liczby członków.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Chrzanowie.

Działalność Towarzystwa rozciąga się na powiat polityczny Chrzanów. Towarzystwo jest jednym z najmłodszych w kraju i powołane zostało do życia na mocy statutu zatwierdzonego restryptem c. k. Namiestnictwa z dnia 25 kwietnia 1911 r. L. XIII a. 1474/1. Wydział Towarzystwa wybrany został na Walnem Zgromadzeniu członków w dniu 19 lutego 1911 r. odbytem, ukonstytuowanie się tegoż nastąpiło zaraz na tem samem posiedzeniu.

W r. 1911 Wydział stanowili:

Zarząd:

Andrzej Chwalibóg, prezes.

Ks. Jakób Kamieński, I. wiceprezes.

Wojciech Małocha, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Szymon Kadłuczka

Franciszek Knapik

Franciszek Olas

Henryk Zobek

Franciszek Tomasziewicz

Henryk Kowarzyk

Józef Czuba.

W roku sprawozdawczym wynosiła liczba członków 121, uczestników 164. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 3, księży 4, nauczycieli 3, włościan 91, osób innych zawodów 15, razem osób fizycznych 116. Kółek rolniczych należało 5 z ilością członków 48.

Zgromadzeń Walnych odbyło się 5, wydziałowych 5. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 109, pozycyi kasowych 182 (w dochodach 113, w rozchodach 69). — Wysokość wpisowego 2 kor., wkładek 2, 4, 6.

Zaległości wkładek z lat poprzednich nie było ze względu, że Towarzystwo powstało w dopiero w r. 1911, suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła kwotę 286 kor. Członkowie upłacili na poczet tejże kwotę 174 kor. a zatem zaległość wkładek wyniosła z końcem r. 1911 kwotę 112 kor.

Biuro Towarzystwa prowadzi sekretarz Rady powiatowej w Chrzanowie jako sekretarz Towarzystwa. Lokal Towarzystwa znajduje się w biurze sekretarza Rady powiatowej, godziny urzędowe od 9—12 przed południem i od 3—6 popołudniu.

Walne Zgromadzenia odbyły się w dniach: 19 lutego, 23 marca, 8 czerwca, 10 sierpnia i 23 listopada 1911 r.

Na Zgromadzeniach tych omawiano głównie sprawę podniesienia hodowli bydła, której stan w powiecie Chrzanowskim jest wprost opłakany. Uznano, że dla powiatu tego nadaje się jedynie rasa polska bydła czerwonego i postanowiono rozwinąć akcję w kierunku popierania hodowli tego bydła.

Ponieważ ilość buhajów licencyonowanych w powiecie od dawna jest niedostateczną, zwrócono się do Rady powiatowej o zaciągnięcie w krajowym funduszu hodowlanym pożyczki w kwocie 12 000 kor. na udzielenie bezprocentowych pożyczek na zakupno buhajów, a także materiału żeńskiego.

Prośba Towarzystwa odniosła skutek i Rada powiatowa pożyczkę w powyższej wysokości zaciągnęła i zawiadomiła Towarzystwo o podjęciu I-szej raty 2000 kor.

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie przyznał na zakupno buhajów Towarzystwu subwencję w kwocie 500 kor., którą postanowiono rozdzielić tytułem bezzwrotnych zapomóg pomiędzy członków, trzymających buhaje zakupione za bezprocentowe pożyczki z Rady powiatowej.

Zakupno buhajów, które skutecznionem być miało z końcem r. 1911, stanęła na przeszkodzie zaraza pryszczycy w powiecie i okolicy tak, że nabycie buhajów odroczyć musiano do wiosny 1912 roku.

Działalność oświatową popierało Towarzystwo przez pogadanki i odczyty na Walnych Zebraniach, które wygłaszali, bądź członkowie Towarzystwa, bądź też umyślnie zaproszeni, a desygnowani przez Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie prelegenci.

Celem złagodzenia klęski posuchy i wyjednania pomocy u Rządu, Towarzystwo rozwinęło szeroką akcyę. Oprócz licznych petycyi do Władz rządowych i autonomicznych, zajęło się Towarzystwo rolnicze okręgowe w porozumieniu z Wydziałem powiatowym głównie zbieraniem dat klęski i wynikłej stąd dla rolników powiatu szkody, którą oceniono na blisko 5 milionów koron.

Na podstawie zebranych dat zażądało Towarzystwo zapomóg dla dotkniętych klęską rolników, przede wszystkim w naturze, jak bezpłatnego rozdzielania soli bydłowej, otrąb i innych pasz treściwych, w końcu dostarczenia po niżonych cenach ziemniaków do wykarmienia ludzi i zwierząt przez zimę i na przednowku, oraz do sadzenia i siewu na wiosnę.

Rząd uwzględnił dotychczas tylko w części żądania Towarzystwa, przeznaczając do rozdziału 24 wagonów soli bydłowej, tylko za zwrotem frachtu i kosztów rozdziału, przyrzekł jednak pospieszyć z wydatniejszą pomocą w innych artykułach z wiosną.

Na posiedzeniach Wydziału i Walnych Zgromadzeniach omawiano kilkakrotnie sprawę zamknięcia granic dla zapobieżenia wywozu paszy, której w kraju z powodu posuchy brak, wreszcie sprawę utrudnień i szykan organów rządowych przy tłumieniu pryszczycy.

Na wezwanie Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie zbadał prezes i sekretarz Towarzystwa z przybraniem znawcy rachunkowego gospodarkę Spółki mleczarskiej w Kwaczale i wydał opinię co do przyścia z pomocą tejże Spółce celem uporządkowania produkcji i dalszego jej rozwoju.

Na premiowanie bydła przyznał Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie datek w kwocie 250 kor. Premiowanie to nie mogło się odbyć w roku sprawozdawczym, z powodu zamknięcia gmin wskutek zarazy pryszczycy, które więc odbędzie się w najbliższym czasie.

W kierunku popierania hodowli bydła czyni Towarzystwo starania o założenie na razie przynajmniej w 2 gminach związków hodowlanych bydła czerwonego polskiego, oraz wzorowych stajni i przedstawiło w powyższym kierunku odnośne wnioski Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Chlewnia zarodowa, złożona z 4 loch i jednego knura, zostanie założoną w gminie Mętków.

Również nadał w b. r. Komitet 3 członkom naszego Towarzystwa kurniki zarodowe.

Doświadczenia rolnicze, dotyczące prób z odmianami poszczególnych gatunków zbóż, ziemniaków i nasion traw, oraz z nawozami sztucznymi przeprowadzał Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie przez swych instruktorów, pracujących pod kierownictwem c. k. Zakładu doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a Wydział naszego Towarzystwa zbierał tylko zgłoszenia, wydawał opinie i pośredniczył w odbiorze nadesłanych nasion i nawozów.

W roku sprawozdawczym uzyskało Towarzystwo za pośrednictwem Komitetu 1 wagon żytnich otrąb z magazynów wojskowych po niższej cenie, który między członków Towarzystwa w równej ilości został rozdzielony.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Dąbrowie.

Zarząd:

Treter Piotr, prezes.

Musiał Feliks, I. wiceprezes.

II. wiceprezes vacat.

Członkowie Wydziału:

Bogusz Ksawery

Bzowski Jan

Krziuk Marcin

Kurkowski Jakób

Ks. Łączewski

Mańdziara Stanisław

Olszewski Michał

Ks. Pilch Jan

Sroczyński Włodzimierz

Szałasny Jan

Zastępcy:

Kasprzak Jan

Kmiecik Michał

Łysik Antoni

Marchwicki Piotr

Masłoń Michał

Mermel Antoni

Nowak Franciszek

Gubernat Adam

Liczba członków w r. 1911 wynosiła 217, uczestników 746. I tak: wśród członków było większych właścicieli 8, dzierżawców i administratorów 3, księży 6, włościan 185, osób z innych zawodów 4. Razem liczba osób fizycznych 206. Kółek rolniczych było 11 z 540 członkami.

W roku sprawozdawczym odbyło się Walne Zgromadzenie 1, wydziałowych 5. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 329, pozycyi dziennika kasowego 127. Wpisowe wynosiło 1 K, wkładka 2 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 114 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, wynosiła 380 K, a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 494 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 kwotę 282 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 36 K, razem 318 K. Z końcem roku 1911 zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 176 K.

Z powodu pryszczycy nabyliśmy zaledwie 10 buhajów po usilnych zabiegach i obecnie mamy 23 buhaje subwencyonowane, za które hodowcy płacą cenę targową, pokrywając ją bezprocentową pożyczką zwrotną w trzech ratach rocznych, a różnicę do ceny hodowlanej dopłacamy z naszych funduszków. Nadto każdy hodowca buhaja subwencyonowanego ma prawo ubiegać się o premię za dobry chów. Wypłaciliśmy 13 hodowcom premie w granicach od 25 do 75 K, razem łączną kwotę 695 K. Oprócz buhajów subwencyonowanych w roku ubiegłym zostało umieszczonych w naszym okręgu 4 buhaje, zakupione z funduszków traktatowych, przeto obecnie jest 27 buhajów rasy nizinnej, przeważnie pełnej krwi fryzy.

Niezależnie w rozwijaniu akcji w powyższym kierunku poczynamy czynić zabiegi i starania w tworzeniu związków hodowlanych włościańskich. Mamy bowiem w wielu gminach materiały odpowiedni, o czem przekonaliśmy się na urządzonej przez nas wystawie przeglądowej w Mędrzechowie, na której odbyło się premiowanie bydła i dzięki subwencji Rady powiatowej i Komitetu mogliśmy rozdać premii za 27 buhajów, 35 krów, 8 jałówek i 5 cieląt na łączną kwotę 1125 K. Okazy były bardzo ładne i szlachetnego pochodzenia.

Zarodowa obora gminna w Niecieczy stanie się faktem. W roku sprawozdawczym Komitet zakupił w oborach zarodowych 2 krowy i 2 jałówki cielne rasy nizinnej dla użytku hodowców. Sztuki są bardzo ładne i pełnej krwi fryzy. Dla uzupełnienia obory brakuje 6 krów i buhaja.

Spółka mleczarska w Niecieczy pod patronatem Wydziału krajowego, zawiązana w ubiegłym roku, przychodzi do bardzo dodatnich rezultatów.

Włościanie z Gręboszowa wnieśli prośbę: życzą sobie spółkę mleczarską założyć.

Akcyja popierania hodowli trzody doznała w Komitecie poparcia. Zostały bowiem utworzone dwie zarodowe chlewnie gminne w Radwanie i Gręboszowie oraz stacya knura subwencyonowanego

w Żabnie. Obecnie mamy 3 chlewnie zarodowe, w których jest 19 loch i knurów razem 3, pełnej krwi Yorkshire i Westfalle.

Wydział na posiedzeniu, odbytem przy końcu roku sprawozdawczego, powziął uchwałę poczynienia przedwstępnych kroków dla zrealizowania projektu otwarcia kursu rolniczego dla włościan.

Wspólnymi siłami głównego Zarządu Kółek rolniczych, Komitetu i Rady powiatowej urządzono kurs zimowy dla gospodyń wiejskich w Mędrzechowie. I w naszym okręgu należałoby urządzić kurs zimowy dla gospodarzy.

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego przy rozdzielaniu otrąb wojskowych przeznaczył dla naszego okręgu 2 wagony. Ponieważ ta ilość była niewystarczająca dla naszych członków, dokupiliśmy 2 wagony otrąb w młynach i po niższej cenie cały ten zapas rozsprzedaliśmy.

Za naszą inicjatywą została zawiązana Spółka producentów bydła i trzody. Jednak pierwszy transport trzody, wysłanej do Wiednia, wypadł bardzo niekorzystnie. Okazał się wielki ubytek na wadze przez czas transportu, który przeciętnie na sztuce wynosił przeszło 12°/. Wysyłający bardzo się zrazili, a spółka straciła zaufanie. Wprawdzie gal. Spółka zbytu bydła i trzody okazuje gotowość częściowej bonifikacyi doznanych strat, ale nim napowrót włościanie nabiorą zaufania, potrzeba będzie użyć usilnych starań i zabiegów.

Zawiązana przez nas w roku 1909 spółka „Łan“ rozwija się i jest użyteczną instytucją handlową dla włościan nie obliczona na zyski, jest regulatorem cen produktów niezbędnych dla prowadzenia gospodarstw. Tak jak w latach poprzednich spółka „Łan“ doznaje od nas zawsze i wszędzie moralnego i wybitnego finansowego poparcia. Płacimy bowiem kierownika Spółki, który jest zarazem sekretarzem Towarzystwa, również czynsz z lokalu, zajętego przez Spółkę, pokrywamy z własnych funduszków.

Wydział Rady powiatowej, uznając naszą pożyteczną działalność, udziela nam co rok wybitnej subwencyi w kwocie 1000 K na cele Towarzystwa i 400 K na premiowanie bydła.

Zgłaszającym się członkom w sprawach dotyczących kwestyi rolnictwa i hodowli, załatwialiśmy bądź we własnym zakresie działania, bądź interweniowaliśmy z poparciem w Komitecie i u innych władz.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Gorlicach.

Zarząd:

Eks. Długosz Władysław, prezes.

Ks. Niepokoy Stanisław, I. wiceprezes.

Groblewski Henryk, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Byszewski Wincenty

Mruk Jędrzej

Ćwiklik Tomasz

Piecuch Franciszek

Ks. Kędra Władysław

Rybczyk Ludwik

Ks. Jurczakiewicz M.

Dr. Szczaniecki Kazimierz

Walter Jan.

Harlender Stanisław, inspektor rolniczy i sekretarz.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła ogółem 351, uczestników 1353. I tak wśród członków było: większych właścicieli 19, dzierżawców i administratorów 3, księży 24, nauczycieli 20, oficyalistów 2, włościan 254, osób różnych zawodów 16, razem ilość osób fizycznych 338. Kółek rolniczych było 12, z ilością członków 900 i jedna korporacja (Towarzystwo rybackie) z ilością członków 115.

W roku sprawozdawczym odbyło się jedno Walne Zgromadzenie i 14 wydziałowych. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 1034, pozycji dziennika kasowego 191. Wpisowe wynosiło 1 kor., wkładki 2, 4, 10 kor.

Zaległości wkładek z lat poprzednich nie było wcale ze względu, że Towarzystwo istnieje dopiero od dnia 13 września 1910 r. Suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła kwotę 1357 kor. Członkowie upła-

cili na poczet tejże należności bieżącej kwotę 1156 kor. Z końcem roku 1911 zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 201 kor.

W sprawie chowu bydła uzyskaliśmy pewien fundusz z Rady powiatowej, z c. k. Komitetu, z funduszu traktatowego i z Wydziału krajowego bezprocentową pożyczkę w kwocie 10.000 kor.

Przy pomocy tych funduszy mogliśmy rozdać 23 buhaje, a pozostaje nam jeszcze do dalszej akcji kapitał około 9000 kor.

Rok obecny był niepomyślny dla akcji hodowlanej wskutek długotrwałej w powiecie pryszczycy. Obok tego członkowie nie zrozumieli naszej intencji i bardzo mało wnoszą podań o udzielenie im buhaja subwencyjnego.

W sprawie chowu świń — naszym staraniem powstała chlewnia włościańska zarodowa w Surzy, — prócz tego stacya subwencyjna knura w Szalowej.

W gminie Rychwałd utworzyliśmy owczarnię zarodową poprawnych owiec mlecznych, złożoną z 6 matek i jednego tryka.

Prócz tego założyliśmy jeden kurnik zarodowy z daru naszego sekretarza u p. Menerki Władysława w Gorlicach.

Urządziliśmy jedno premiowanie bydła w Libuszy, które wypadło świetnie. Spęd bydła był bardzo liczny, bo do 200 sztuk, a premii rozdzieliliśmy znaczną ilość w kwocie 485 kor.

Przy pomocy Wydziału krajowego, c. k. Rządu i licznych wykładów naszego Inspektora rolniczego tworzyliśmy Spółki mleczarskie.

Utworzona została przedewszystkiem mleczarnia centralna w Łużnej, na urządzenie której udało nam się uzyskać od Rządu kwotę 47.000 kor. Budynek potrzebny jest już zakupiony, adaptacye porobione tak, że lada chwila mleczarnia będzie w pełnym ruchu.

Aby mleczarnię centralną zaopatrzyć w śmietankę, utworzyliśmy obok niej cały szereg mleczarni i tak: w Staszkówce, Moszczenicy, Mszance, Szalowej i Woli łużańskiej. Obok tych mleczarni powstają niezależnie od nas, ale przy naszym moralnem poparciu, mleczarnie w Smerekowcu i Rozdzielu.

Ruch mleczarski jest silnie rozwinięty, a zawdzięczamy to przedewszystkiem poparciu, jakiego doznajemy od naszego prezesa, Jego Ekscelencyi Pana Ministra Władysława Długosza, poparciu „Biura mleczarskiego“ a szczególnie p. Ryłskiego i licznym zabiegom członka naszego Wydziału, Ks. kanonika Władysława Kędry z Łużnej.

Obok mleczarni zamierzamy stworzyć w Łużnej Spółkową gorzelnię włościańską, chlewnię zarodową i stację bubajów subwencyjnych, złożoną z 5 sztuk. Wszelkie kroki w tym kierunku są już porobione.

Uprawy roli również nie zaniedbywaliśmy, czego dowodem są liczne na ten temat wykłady naszego Inspektora rolniczego i założenie kilku Spółek drenarskich, z których jedna w Łużnej już funkcjonuje, inne zaś jak: w Moszczenicy, Mszance, Szalowej, w Szymbarku, Bystrej i Turzy są zapoczątkowane.

Obok tego za naszym staraniem uzyskaliśmy od c. k. Komitetu fundusz na trzy gnojownie wzorowe, które zostaną urządzone u Ks. Jana Wilkiewicza w Zagórzanach i u pp.: Wojciecha Szury w Szalowej i Józefa Wojciechowskiego w Bystrej.

Przy poparciu instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujących pod kierownictwem Zakładu rolniczego doświadczalnego c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przeprowadziliśmy cały szereg prób z seradellą.

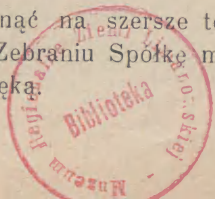
Z Rady powiatowej w Gorlicach uzyskaliśmy fundusz 300 kor. co rocznie na sadownictwo, z funduszu tego uchwaliliśmy założyć w tym roku 6 sadów wzorowych a to u pp.: Tomasza Kukli i Alojzego Maniaka w Zagórzanach, Feliksa Mruka i Kazimierza Stępienia w Moszczenicy, Stanisława Kosiby w Stróżówce i Franciszka Kosińskiego w Wójtowej.

Dzięki Syndykatom rolniczemu w Krakowie, który otworzył nam dość szeroki kredyt, dział handlowy przedstawia się jak na początek bardzo dobrze.

Obrót kasowy w przychodach i rozchodach dosięgnął kwoty około 110.000 kor. a jakie głównie towary złożyły się na ten ruch, dość wymienić, żeśmy sprzedali 2800 q. żużli, 950 q. mąki kostnej i superfosfatów. 300 q. kainitu, 125 q. wapna nawozowego, 50 q. saletry, 3700 q. węgla kamiennego, 300 q. otrąb pszennych i żytnich, 53 q. koniczu nasienne, prócz tego bardzo wiele do siewu żyta, owsa, jęczmienia, końskiego zębu, tatarki i licznych traw na sztuczne łąki.

Zysk z działu handlowego jest niewielki, bo zaledwie 666 koron 15 hal., co wynosi zaledwie trochę więcej jak 1% od dochodu.

Aby akcyę handlową pchnąć na szersze tory, zamierzamy założyć już teraz na Walnem Zebraniu Spółkę magazynową, zarejestrowaną z ograniczoną poręką.

Mamy już ugodzone miejsce pod magazyny. Zakupno placu, gdy tylko załatwi się pewne formalności prawne, nastąpi tymi dniami. Z wydatną pomocą w tym kierunku przychodzi nam znowu Jego Ekscelencya Pan Minister Władysław Długosz.

Celem wydatniejszej jeszcze pracy oświatowej zapronumerowaliśmy dla wszystkich naszych członków bez wyjątku „Tygodnik rolniczy“, w którym też umieszczamy każdorazowe sprawozdanie z posiedzeń naszego Wydziału.

Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 18 maja przy bardzo licznym udziale członków. Posiedzeń Wydziału odbyło się 14 zawsze przy pełnym komplecie członków Wydziału. Przedmiotem obrad tychże posiedzeń były przedewszystkiem sprawy bieżące Towarzystwa, program pracy oświatowej na każdy następny miesiąc, wyznaczający inspektorowi rolnictwa miejsca wykładu i ułatwiając mu przyście tychże do skutku. Prócz tego stawiano liczne wnioski i projekta, dążące do rozwoju Towarzystwa i do coraz wydatniejszej pracy na tle podniesienia rolnictwa w powiecie.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Jaśle.

Towarzystwo rozciąga swoją działalność na powiat polityczny Jasło i sądowy Frysztak, należący do politycznego powiatu strzyżowskiego.

Wybór Prezydyum i Wydziału dokonany został 29 sierpnia 1906, a 17 lutego 1910 wylosowano połowę członków Wydziału i dokonano nowych wyborów przy zniesieniu zastępców, a podwyższeniu liczby członków Wydziału na 12. Skład obecnego Wydziału jest następujący:

Ostaszewski Ostoja Stanisław, prezes
Piliński Kazimierz, I. wiceprezes
Zaykowski Stanisław, II. wiceprezes.

Członkowie:

Stawiarski Waleryan	Ks. Niepokóy Stanisław
Groblewski Henryk	Szeląg Antoni
Gorayski Jan	Czernicki Tomasz
Wiszniewski Witold	Drewniak Wawrzyniec
Gajewski Leon.	

W myśl przepisów § 9 a statutu Towarzystwa, przypadają w roku 1912 uzupełniające wybory członków Wydziału, których mandaty wygasają.

Biuro Towarzystwa prowadzi jak zwykle p. Wojciech Walczak, obecnie w lokalu obok Spółki „Rolnik“ w domu p. Romualda Palcha w rynku, obok głównej apteki. Godziny urzędowe od 8½ — 9½ a w dnie targowe od 9 rano do 1 w południe. To-

warzystwo posiada swoją własną realność 6-morgową z budynkiem mieszkalnym i gospodarskimi.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła ogółem 280, liczba uczestników 1577. I tak wśród członków było: większych właścicieli 32, dzierżawców i administratorów 8, księży 19, nauczycieli 4, włościan 166, osób z innych zawodów 226, razem osób fizycznych 257. Kółek rolniczych było 30 z ilością członków 1320.

W roku sprawozdawczym odbyło się zgromadzeń walnych 2, wydziałowych 5. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 975, pozycyi dziennika kasowego 492. Wpisowe wynosiło 2 K, wkładki 4 i 10 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wynosiła 2860 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, wynosiła 1964 K, a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 4824 K. Ile upłacili członkowie z tejże na poczet należności bieżącej za rok 1911, a ile na zaległość z lat poprzednich — na to brak danych; razem upłacili członkowie na poczet obu należności kwotę 1138 K.

Z końcem roku 1911 zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 1203 K

Ilość wpływów do dziennika podawczego była blisko o połowę mniejsza niż w roku 1910 z powodu, że wpływy działu handlowego przyjmowała nowo utworzona spółka handlowo-rolnicza „Rolnik“. Z tego też powodu działalność handlowa Towarzystwa ograniczała się jedynie do przygotowania akcyi tejże Spółki, znajdującej się w roku 1911 w fazie rejestrowania.

Ze spraw ogólniejszego znaczenia zajmowano się na posiedzeniach Wydziału:

- a) zamianą „Okólnika“ na tygodniowe pismo „Kmieć“, wydawane z inicjatywy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, w celu ściślejszego połączenia wszystkich Towarzystw i ich członków.

Wydział Towarzystwa, pragnąc jak najwydatniej poprzeć te starania, zdecydował się zaniechać wydawania miesięcznego „Okólnika“, a natomiast zaprenumerować dla wszystkich członków pismo rolnicze tygodniowe, a na opłaty prenumeraty poświęcić część wkładki członków. Ponieważ „Kmieć“ przestał wychodzić, przeto zaprenumerowano „Tygodnik rolniczy“, główny organ centralnego Towarzystwa W ten sposób wszyscy członkowie naszego Towarzystwa otrzymują co tydzień

obszerne pismo rolnicze za minimalną dopłatą 1 K do dotychczasowej wkładki rocznej — Wydział zaś opłaca za każdego członka właśnie z tych wkładek dalsze 2 K.

- b) Poparto jak najprzychylniej sprawę zaprowadzenia między-miastowej linii telefonicznej Jasło-Rzeszów.
- c) Przedstawiono c. k. Starostwom w Jasle i Strzyżowie potrzebę przyjsia hodowcom bydła z pomocą w formie pasz treściwych, ze względu na mniejsze zbiory siana i słomy.
- d) Uproszono delegata do krajowej Komisji chowu koni o podjęcie starań, ażeby na stacye w naszym okręgu nadsyłane były lepsze ogiery.
- e) Ze względu na przewlekłą pryszczycę podjęto starania, ażeby w przyszłości zaniechano wszelkich środków ochronnych, które obecnie wydają się ludności szykanami, a w rzeczywistości utrudniają szybki przebieg zarazy.
- f) Celem jak najrychlejszego zaprowadzenia wzorowych sadów, uchwalono obniżyć ceny szczepów drzew owocowych tak dla członków własnych, jakoteż dla członków bratnich Towarzystw — o czem dokładniej w rozdziale „Sadownictwo“.

Na Walnych Zebraniach zaś zajmowano się głównie zachęcaniem do dalszych doświadczeń polowych, przysparzających plonów, a więc i dochodów z roli, a poza tem, wyjaśnianiem konieczności kooperatywy czyli łączenia się wszystkich rolników do podniesienia ekonomicznego.

Sprawy hodowlane. Bydło rogate. — W tej gałęzi naszych gospodarstw stwierdzamy w dalszym ciągu stopniowy postęp, do czego przyczyniają się dóborowe reproduktory i urządzane premiowanie bydła. W roku sprawozdawczym urządziliśmy 3 premiowania bydła, mianowicie: 12 maja w Gliniku dolnym dla okręgu frysztackiego, 22 maja w Kołaczycach i 23 maja w Żmigrodzie dla okręgu jasielskiego.

Poza tem urządziliśmy 20 maja targ na buhaje, których kilka sztuk zakupiła Komisya z funduszów Wydziału krajowego dla powiatu sondeckiego. Dla naszego okręgu zakupywano buhajki na stacye gminne przy okazji licencyjonowania, bądź też prywatnie: buhajów takich zakupiono 6 sztuk.

Z funduszów Towarzystwa zakupiono także 5 sztuk buhajów, które umieszczono na stacyach na dawnych warunkach.

Z końcem roku sprawozdawczego mamy w naszym okręgu 33 sztuk buhajów gminnych i subwencyjnych, obok nich zaś 14

sztuk buhajów prywatnych subwencyonowanych. Na zakupno buhajów otrzymaliśmy 1380 K, na premiowanie 860 K, a wypłaciliśmy za buhajki zakupione na stacye 2510 K, na premiowanie bydła i koni 1100 K, wreszcie na subwencyonowanie buhajów gminnych i prywatnych 920 K, przez co przekroczyliśmy w wydatkach, przeznaczone nam na te cele fundusze, o pokaźną kwotę 780 K 50 h.

Obory włościańskie w Lubli i Warzycach rozwijają się całkiem dobrze, a że włościanie oceniają wartość lepszego bydła, świadczą liczne zapytania u hodowców tych sztuk o sprzedaż przychowka i trudność nabycia; hodowcy bowiem nie chcą wyzbywać się młodeży, ażeby sami mogli dojść do większej liczby rasowego bydła. Ażeby w kierunku podniesienia hodowli pójść jeszcze dalej, postanowiliśmy jak najbardziej oszczędzać materyał hodowlany, a więc nie dopuszczać do sprzedaży cieląt na rzeź, zwłaszcza w większych oborach, ale o ile tylko przedstawiają dobry materyał, ułatwiać małorolnym gospodarzom nabycie tych cieląt.

Konie. Urządzone w roku sprawozdawczym premiowanie zrzebiąt nas samych wprawiło w zdumienie. Doprowadzono bowiem tak piękne i to w wielkiej ilości okazy, że komisya, mając na ten cel zaledwie 100 K do dyspozycyi, zmuszoną była przekroczyć tę kwotę o 160 K i to, ażeby najwybitniejszym przyznać premie. Uznając te premie za niewystarczające, a oceniając należyte zamiłowanie naszych włościan do chowu koni, staraliśmy się w inny sposób przyjść wszystkim wogóle z pomocą, mianowicie uprosiliśmy członka naszego Wydziału Jana Gorayskiego, ażeby jako członek krajowej Komisji chowu koni, wybierał z pomiędzy rządowych ogierów najlepsze dla naszego okręgu.

Trzoda. Z powodu zarazy pryszczycy nie rozwijaliśmy szerszej działalności, a przeznaczone dla nas fundusze na rok sprawozdawczy, dopiero w połączeniu z tegorocznymi funduszami, ku zadowoleniu większej ilości naszych członków użyte być mogą.

Wzorowe gnojownie. Chcąc możliwie wszystkim włościanom dać sposobność przekonania się o skutkach lepszego utrzymania obornika, staramy się w dalszym ciągu popierać urządzenie gnojowni, ale jak dotąd, po jednej w danej gminie.

W roku sprawozdawczym subwencyonowaliśmy 5 nowych gnojowni kwotą 400 K, mianowicie: w Chrzastówce, Brzezówce, Trzcinicy, Woli dębowieckiej i Sieklówce, do dawniej zaś urzą-

dzanej w Czeluśnicy sprawiliśmy pompę do gnojówki, a prócz tego mamy w budowie gnojownię w Sądkowy.

Sprawy rolnicze. Działalność nasza w tym kierunku i w tym roku ograniczała się do zachęty przeprowadzenia doświadczeń rolniczych z nowymi odmianami zbóż i nawozami sztucznymi. Doświadczeń takich w roku sprawozdawczym przeprowadzono kilkadziesiąt, tak u pojedynczych naszych bezpośrednich członków jak też i członków Kółek rolniczych. Materyałów w tym celu i wszelkiej pomocy zawodowej udzielili szczerze instruktorzy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego w Krakowie. Że doświadczenia te nie mijają się z celem, świadczy z każdym rokiem wzrastający popyt za nowszemi zbożami do siewu, a także i różnymi nawozami sztucznymi.

Sadownictwo. W rozwoju sadownictwa w ogólności możemy stwierdzić stały choć stosunkowo słaby postęp, który zaznacza się wzrastającym stale popytem za szczepami do zakładania sadów. Szczepów tych dostarcza w części nasz zakład sadowniczy, w części zaś inne zakłady bądź pośrednio przez Zarząd główny Kółek rolniczych, bądź też bezpośrednio na zamówienia wprost wysyłane.

Zakład nasz sadowniczy, obejmujący 6 morgów pola w gminie Kowalowy-Ulaszowice obok Jasła rozwija się także stopniowo i mimo skromnych funduszków, jakimi rozporządzał od początku, osiąga prawie rozwój normalny t. zn., że odtąd już będzie w stanie dostarczać około 8—10 tysięcy szczepów rocznie.

Strona finansowa naszego zakładu sadowniczego przedstawia także stałe polepszenie, co zawdzięczamy jak dotąd pomocy Wysokiego c. k. Rządu i Wydziału krajowego. Z zaciągniętej pożyczki w kwocie 12.000 K na założenie szkółki, spłaciliśmy już połowę t. j. 6000 K, a licząc z odsetkami, które wyniosły 1396 K, spłaciiliśmy 7396 K, a pozostaje nam jeszcze do spłacenia 6495 K. W sprawozdaniu kasowem wykazano w dochodach kwotę 944·20 K za sprzedane produkty, mianowicie za 1440 sztuk szczepów za 794·20 K i za 30 q ziemniaków 150 K.

Koszt robocizny wyniósł 907·15 K, chociaż ograniczano się jak zwykle do wykonania tylko najniezbędniejszych prac. Wszelkie prace w szkółce wykonywane bywają pod osobistym dozorem instruktora, ważniejsze zaś jak oczkowanie, szczepienie i formowanie, prawie wyłącznie przez niego. Byłoby pożądanem utrzymanie stałego pomocnika do wykonywania tych właśnie prac,

ażeby instruktor mógł oddać się wyłącznie pracy pouczenia i zakładania sadów w okręgu.

Uznajemy to za pożądane i pożyteczne, jednak brak fundusów nie pozwalał nam dotąd na utrzymanie takiego stałego pomocnika, ale mamy nadzieję, że uzyskamy na ten cel bodaj mały dodatek do dotychczasowych subwencji, resztę zaś pokryjemy ze spodziewanych dochodów własnych. Poza pracami w szkółce, tudzież w biurze Towarzystwa i w „Rolniku“ instruktor sadownictwa wygłosił wykłady o sadownictwie: w Lubli, Sieklówce, Tarnowcu, Dębowcu i Cieklinie; udzielił porady o czynnościach w sadach: w Skołeczynie, Brzyskach, Lipnicy, Sieklówce i Chrzastówce, a nadto sporządził plany na 4 ogródki szkolne mianowicie: we Wrocance, Roztokach, Żółkowie i Wróblowej, gdzie pod jego kierownictwem ogródki te na wiosnę zostaną wykończone.

Poza tem na życzenie Rady szkolnej okręgowej zwiedził ogródki szkolne: w Świącanach, Szerzynch, Ołpinach, Czermnej, Bączalu dolnym, Skołyszynie, Trzciniicy, Sowinie, Biezdiedzy, Szehniach, Niepli, Warzycach, Brzyszczech, Sobniowie i Woli dębowieckiej. Według opinii naszego instruktora, tylko zaledwie 3 z tych miejscowości posiadają ogródki starannie utrzymane, reszta zaś mniej a nawet i zupełnie zaniedbane. Przyczyną tego przeważnie brak znajomości rzeczy, której nauczyciele w obecnych seminariach nabywać nie mogą. Zakład nasz i tu może oddać znakomite usługi mianowicie w ten sposób, że nauczyciele mogliby nabywać praktycznych wiadomości ogrodnictwa, a w szczególności sadownictwa, biorąc udział w poszczególnych pracach i to w dniach dla siebie najdogodniejszych.

Dział handlowy. Nasz poprzedni „dział handlowy“ został zwinięty z początkiem roku sprawozdawczego, a natomiast rozpoczął życie „Rolnik“ czyli spółka handlowa oparta na udziałach.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Kolbuszowy.

Działalność Towarzystwa rolniczego okręgowego w Kolbuszowy obejmuje powiat polityczny kolbuszowski, a siedzibą jego jest miasto Kolbuszowa.

Wydział w roku 1911 stanowili:

Zarząd:

Janusz hr. Tyszkiewicz, prezes.

Ks. Jan Markiewicz, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Gabryel Jarosz

Maciej Gorzelany

Józef Sondej

Ks. Tomasz Mach

Błażej Lis

Ks. Wincenty Dąbrowski

Roman Serebnicki, sekretarz.

W roku sprawozdawczym liczba członków wynosiła 53. I tak wśród członków było: większych właścicieli 3, księży 5, nauczycieli 1, włościan 35, osób innych zawodów 9. Do Towarzystwa nie należy żadne Kółko rolnicze, ani też Spółka, lub korporacja.

Zgromadzeń Walnych odbyło się 1, wydziałowych 2. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 124, pozycyi kasowych w dochodach 7, w rozchodach 14. Wysokość wpisowego 2 kor. Wysokość wkładek wynosiła 10, 4, 2 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wynosiła z początkiem r. 1911 kwotę 166 kor., a zaś suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła 172 kor., a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 338 kor. Członkowie upłacili z tejże na poczet należności bieżącej za r. 1911 kwotę 22 kor., a na zaległość z lat poprze-

dnich 2 kor., razem 24 kor. Zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 314 kor.

Godziny urzędowe Towarzystwa są codziennie od 8 rano do 2 po południu.

Ogłoszono członkom Towarzystwa i gminom okólnik Wydziału krajowego w sprawie ewentualnego zakupna na rzecz kraju buhajów włościańskich przy sposobności premiowania bydła. Ogłoszono członkom Towarzystwa okólnik w sprawie zakładania chlewni gminnych, w sprawie nabywania otręb z magazynów wojskowych. Podano do wiadomości członkom pouczenie Zakładu rolniczego doświadczalnego w sprawie nabywania koniczyzny. Poparto petycję Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie w sprawie niesprawiedliwego rozdziału sum otrzymanych jako rekompensatę za zawarcie traktatów bałkańskich, w sprawie objęcia kopalni kaimitu w Kałuszu w zarząd kraju, w sprawie budowy kanałów i w sprawie budowy kolei Rzeszów - Kolbuszowa - Nisko.

Ogłoszono okólnik Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie w sprawie zniżek taryfowych dla transportów paszy. Ogłoszono członkom Towarzystwa okólnik w sprawie nabywania łubinu. Udzielono opinii w sprawie zmiany parcel lasowych w Wulce sokołowskiej i Trześni na rolne.

Ogłoszono członkom Towarzystwa okólnik Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie w sprawie nabywania przez wojskowość artykułów spożywczych wprost od producentów. Ogłoszono członkom Towarzystwa okólnik Zakładu rolniczego doświadczalnego w Krakowie w sprawie doświadczeń jesiennych.

Ogłoszono członkom Towarzystwa okólnik Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie w sprawie premiowania koni.

Z końcem r. 1910 posiadało Towarzystwo 3 stacye buhajów subwencyjnych a mianowicie: w Werynii, w Wojkowie i Mazurach. Ponieważ buhaj umieszczony na stacyi w Mazurach okazał się za ciężkim, przeto sprzedano go i uzyskano za niego kwotę 486 kor. 40 hal. Nadto sprzedano w r. 1911 dwa buhaje stacyjne umieszczone na dawnych warunkach w Weryni i Wojkowie, uzyskano za nie kwotę 907 kor. 20 hal. z czego połowa wpłynęła do kasy Towarzystwa, połowa zaś przypadła hodowcy. Buhaje nabyte w r. 1911 na stacye w Weryni i Wojkowie okazały się do rozplodu nie zdolne, wobec czego wdrożono kroki celem ich sprzedaży i zakupna innych. Na razie jednak jeszcze ich nie sprzedano, zakupiono już jednak na ich miejsce jednego w Skowierzynie powiat

Tarnobrzeg. Nadto jest w toku utworzenie 3 dalszych stacyi buhajów subwencyjnych w Majdanie, Kolbuszowy dolnej i Weryni, ewentualnie w Wojkowie, na co część funduszków Towarzystwo posiada, jednakże Inspektorat hodowli przy c. k. Towarzystwie rolniczem w Krakowie mimo kilku pism nie zakupił jeszcze potrzebnych na te stacye buhajów.

Wpływ ustawy o licencyonowaniu buhajów gminnych na hodowlę bydła w powiecie nie daje się jeszcze odczuć dlatego, że brak na miejscu odpowiedniego materiału hodowlanego, a przymusowe zakupno dla gmin buhajów rasowych jest na razie niewykonalnym z powodu ubóstwa gmin i nadmiernego obciążenia ich dodatkami do podatków na cele gminne, szkolne i parafialne.

Jako najodpowiedniejszą rasę bydła do hodowli w tutejszym powiecie uznaje Wydział rasę czerwoną polską, rasa ta bowiem najbardziej odpowiada warunkom lokalnym.

Premiowania bydła w r. 1911 nie przeprowadzono z powodu zarazy pryszczycy, która objęła prawie wszystkie gminy powiatu i wyrządziła znaczne szkody.

Jednemu właścicielowi buhaja licencyonowanego udzielono subwencyę na chowanie tegoż buhaja w kwocie 40 kor. Nadto wypłacono tytułem subwencyi za chowanie buhajów stacyjnych kwotę 606 kor 29 hal.

Z udzielonych rozporządzeniem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie z dnia 7 marca 1910 r. L. 989. 4 loch udało się ulokować: 3 u Ludwika Snopkowskiego i Władysława Przywary w Kolbuszowy dolnej i Ferdynanda Freya w Porębach kupieńskich. Czwartemu reflektantowi na lochę Ignacemu Piórkowi odmówiono udzielenia lochy z powodów Wydziałowi nieznanych. Z udzielonych na r. 1911 4 loch nie udało się ulokować żadnej, gdyż warunki, pod jakimi lochy te mają być oddane hodowcom, są za ciężkie tak pod względem ceny jako też pod względem tego, że hodowcy zmuszeni są je chować przez lat 3, który to okres czasu jest stanowczo za długi.

Z końcem r. 1911 istniała chlewnia gminna w Kolbuszowy dolnej złożona z 3 wyżej wymienionych loch, nadto z dawnych chlewni założonych w r. 1909 pozostały u Błażeja Lisa w Raniżowie 1 locha i 1 knur, ks. Dąbrowskiego tamże 1 locha i Gabryela Jarosza w Kupnie 2 lochy. Co do innych działów hodowli jako to koni, owiec, drobiu, kóz, jako też co do lustracyi chlewni, stacyi buhajów subwencyjnych, premiowania bydła, wystaw okre-

gowych, gnojowni wzorowych, pól doświadczalnych, mleczarstwa, nie może Towarzystwo wykazać żadnej działalności, ponieważ posiada bardzo szczupłe fundusze, a także liczy bardzo mało członków. Jedynie w gminie Kupno przeprowadzono w r. 1911 w jesieni założenie pól doświadczalnych na gruntach włościańskich.

Działalność handlowa.

W r. 1911 nie sprowadzono dla członków nawozów sztucznych, ponieważ kredyt 3 miesięczny i bezprocentowy, udzielany przez Syndykat rolniczy, jest dla włościan za krótki, wszystkie bowiem inne firmy handlujące nawozami sztucznymi udzielają bez procentu kredytu 6-cio miesięcznego. W r. 1911 sprzedano jedynie resztę z jednego wagonu Thomasyny sprowadzonego w r. 1910 do drobnej sprzedaży, na czem jednak Towarzystwo nic nie zyskało, owszem straciło, gdyż sprzedaż szła bardzo powoli a Towarzystwo musiało zapłacić znaczne procenta zwłoki.

Nadto sprowadzono w r. 1911 dla 2 członków Towarzystwa nieznaczne ilości koniczyzny i tymotki, oraz zapośredniczono w jednym wypadku przy nabyciu przez członka Towarzystwa od Syndykatu młocarni z kieratem.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Krośnie.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Krośnie rozciąga działalność na powiat Krosno, obejmujący powiaty sądowe: krośnieński i dukielski.

Wydział:

Stanisław Ostoja Ostaszewski, prezes i dożywotni członek
Jan Korczak Gorayski, I. wiceprezes
Waleryan Stawiarski, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Ks. Koleński Antoni	Nawrocki Jan
Dąbrowski Antoni	Markiewicz Jan
Neumann Jan Józef	Szajna Jan
Malis Henryk	Szubra Franciszek.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła ogółem 206, uczestników 3880. I tak wśród członków było: większych właścicieli 15, dzierżawców i administratorów 4, księży 10, nauczycieli 9, oficyalista 1, włościan 140, osób z innych zawodów 16, razem osób fizycznych 195, Kółek rolniczych było 6 z ilością członków 289, Spółek i innych korporacyj 5 z ilością członków 3386, a więc razem Spółek i korporacyj było 11 z 3675 członkami.

W roku sprawozdawczym odbyło się Walnych Zgromadzeń 3, wydziałowych 8. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 1020, pozycyi dziennika kasowego 303. Wpisowe wynosiło 2 K, wkładki 4 i 10 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wyniosła 398 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w 1911 roku, 870 K, razem więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 1268 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 kwotę 696 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 74 K, razem 770 K.

Z końcem roku 1911 zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 498 K.

Wszystkie posiedzenia Wydziału odbywały się pod przewodnictwem zastępcy prezesa p. Jana Korczak Gorayskiego, w pokoju przez Radę powiatową na ten cel bezpłatnie odstąpionym. Tam też przechowuje się akta, a w porze cieplej urzęduje tam sekretarz Towarzystwa, specjalnie zaś dla członków w każdy poniedziałek od godziny 3—5 po południu.

W sprawie założenia spółki mleczarskiej w Chorkówce, wystął Wydział na własny koszt celem zwiedzenia Spółki mleczarskiej w Rybnej czterech członków, a mianowicie: Jana Markiewicza z Głowienki, Jana Nawrockiego z Odrzykonia, Stanisława Szafrąńskiego z Chorkówki i Józefa Czuchrę ze Suchodołu. P. Markiewicz przedstawił Wydziałowi szczegółowe sprawozdanie o urządzeniu Spółki tamże.

Na skutek zabiegów p. W. Stawiarskiego przysłało Biuro Patronatu swego instruktora w osobie p. Badury, który w czerwcu 1911 roku miał w Chorkówce pouczający wykład, lecz niestety nie zgłoszono wymaganej liczby 200 krów i sprawa cała upadła. Mimo to p. W. Stawiarski sprawę tę referował powtórnie na Walnem Zebraniu.

Również za ważną kwestyę uznał Wydział podniesienie hodowli bydła w tutejszym powiecie.

P. Jan Gorayski, jako komisarz stacyj licencyjonowanych buhajów, zauważył podczas swego urzędowania, że w jego rejonie licencyjnym stan buhajów pozostawia wiele do życzenia, gdyż jest dużo sztuk, nienadających się do hodowli rozplodowej.

Aby dział ten podnieść i postawić go na wysokości swego zadania, zaproponował Wydziałowi zakupno buhajków w liczbie około 100 sztuk, najmniej dwutygodniowych, ze stajni wzorowo prowadzonych, tak dworskich jak i od wieśniaków i rozdać je członkom za zwrotem ceny kupna po roku. Odnośny regulamin wypracował prof. Dąbrowski i dotąd jest na razie 11 członków, którzy rasowe i zdrowe buhaje hodują.

Wydział przyszedł do przekonania, że najodpowiedniejszą dla tutejszej okolicy jest rasa simentalaska obok rasy czerwonej polskiej, którą p. dyr. Neuman również dobrze zaleca.

Ponieważ z powodu braku paszy postanowili rolnicy w Czechach wysprzedać część swego bydła, więc Wydział pragnąc szybciej podnieść wartość bydła w powiecie, zamówił tamże 3 wagony bydła dla członków, lecz że subwencya się wyczerpała, nie może być bydło wysłane po cenie oferowanej.

Ponieważ Komitet przyznał 950 K na rok 1911 na założenie chlewni gminnej, więc na skutek konkursu w tej mierze drukowanego, zgłosili się członkowie z Iwonicza i dyrekcya Szkoły rolniczej w Suchodole. Knury i lochy już otrzymali.

Wobec tego, że sprzedaż remont odbywa się w Tarnowie, dokąd hodowcom z tutejszego powiatu jest za daleko, prosił Wydział, by Komitet postarał się w właściwej drodze o wydanie ogłoszenia, aby jarmarki takie odbywały się i w Krośnie.

Komitet prośbę Wydziału o odpowiednią subwencję na wędrownne wykłady uwzględnił i przyznał na ten cel 200 K. Wykłady rolniczo-hodowlane odbędą się w Kobylanach, Czarnorzekach, Miejsu Piastowem i Komborni.

Zastanawiano się również nad sposobami zwalczania przyszczy i tępienia myszy polnych, a p. dyr. Neumann postawił w tej kwestyi dwa trafne wnioski, które przesłano Komitetowi do ewentualnego zużytkowania. Mianowicie żądał p. Neuman, aby postarano się w drodze ustawy o przymusowe tępienie myszy i przymusowe zarażanie bydła przyszczyą, w gminach tą chorobą dotkniętych.

Na życzenie c. k. Zakładu doświadczalnego zaproponowano mu gminy: Rogi, Wietrzno, Równe, Lubatowę, Lubatówkę, Wrocankę, Jasionkę i Cergowę, w których instruktor rolniczy Komitetu, p. Julian Słomka, będzie miał wykłady o użyciu sztucznych nawozów.

Uwzględniono prośbę 13 członków i przyznano im po 60 K subwencji na licencyonowane buhaje, zaś podania 7 członków o subwencye na wybudowanie wzorowych gnojowni Komitet przychylnie załatwił, przyznając im 80 K.

Aby podnieść pszczelnictwo i chów królików, zakupił Wydział z własnych funduszków dla sześciu członków po jednym roju pszczoł, a dla trzech po trzy króliki rasy „olbrzymy niebieskie“.

Ponieważ jest wielu członków, którzy specjalnie w pewnym kierunku pracują, uchwalił Wydział urządzić „wędrowną bibliotekę“, która jest już w użyciu i co miesiąc wędruje z jednej gminy do drugiej. Jest ona darem prof. Dąbrowskiego. W roku 1912 zakupi się dalsze dwie takie biblioteki po 14 tomów.

Celem podniesienia hodowli owiec mięsnych i kóz mlecznych saaneńskich wniósł podanie ks. Fełenczak z Polan do Komitetu o małą owczarnię i koziarnię dla tej gminy.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Limanowej.

Okręg działalności Towarzystwa rozciąga się na powiat polityczny Limanowa.

Zarząd:

Mars Zygmunt, prezes.

Wójtowicz Maciej, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Bek Józef

Marek Franciszek

Ks. Bobula Jan

Orzeł Wincenty

Ks. Dobrowolski Władysław

Ruebenbauer Józef

Holzer Juliusz

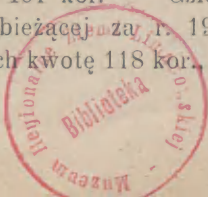
Sułkowski Andrzej

Trzupek Kazimierz.

Z końcem r. 1911 liczba członków wynosiła ogółem 123, uczestników 204. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 10, dzierżawców i administratorów —, księży 6, włościan 99, osób z innych zawodów 4, razem więc osób fizycznych 119. — Kółek rolniczych było 4 z 85 członkami.

W roku sprawozdawczym odbyło się Zgromadzeń Walnych 1, wydziałowych 4. Jaka ilość ekshybitów dziennika podawczego? — na to brak danych (z powodu choroby sekretarza). Ilość pozycji dziennika kasowego 159. Wpisowe wynosiło 2 kor., wkładki 2, 4, 5 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wyniosła 118 kor., suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911 — 283 kor., razem więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 401 kor. — Członkowie zapłacili z tejże na poczet należności bieżącej za r. 1911 kwotę 181 kor., a na zaległość z lat poprzednich kwotę 118 kor., razem 299 kor.

Z końcem r. 1911 reszta sum zaległych wkładek wynosi zatem kwotę 102 kor.

Biuro Towarzystwa mieści się w Limanowej. Godziny urzędowe od 8-ej rano do 6 wieczorem z przerwą 3 godzinną na odpoczynek południowy.

Delegat Komitetu Dr. Raczyński przemawiał na zgromadzeniu dnia 28 listopada b. r. w sprawie pryszczy, przedstawiając szkody, na jakie jest narażony rolnik wskutek zamykania całych gmin.

Następnie większość zgromadzonych oświadczyła się za przeszczepianiem sztucznem ze względu na szybki przebieg choroby, oświadczone się dalej przeciw zamykaniu całych gmin; u nas w górach nie prowadzi to do celu, dla zlokalizowania choroby wystarczy zupełnie zamknięcie zagród lub osiedli zapowietrzonych.

Co do działalności na polu asocyacyjnym, Towarzystwo rolnicze staraniem swoim przyczyniło się do założenia Spółki mleczarskiej w Męcinie, zaprojektowało założenie Spółki mleczarskiej w Kamienicy, lecz ze względu na brak zrozumienia przez tamtejszą ludność korzyści, jakie daje mleczarnia, sprawę całą odłożono na razie.

Ze względu na konfigurację powiatu limanowskiego, dla okolic Jodłownika, które więcej swoim położeniem grawitują w kierunku Wieliczki, w celu uchronienia ludności tamtejszej od wyzysku, na jakie są narażeni przy kupnie nawozów sztucznych, pasz, narzędzi rolniczych i t. d., utworzono Spółkę handlową w Jodłowniku, która rozpoczęła swoją działalność z wiosną b. r.

Pod względem sadownictwa bardzo dodatnią działalność rozwija Zakład sadowniczy Słoneczna, gdzie rok rocznie produkuje znaczną ilość drzewek owocowych zaklimatyzowanych do naszych warunków klimatycznych i zasobów gleby.

W kierunku szerzenia wiedzy rolniczej wśród ludu staraliśmy się usilnie ją propagować:

W czasie od 1 stycznia do 31 grudnia b. r. Juliusz Holzer, instruktor powiatowy, wygłosił odczyty w następujących miejscowościach, w Męcinie (2 razy) gdzie powstaje Spółka mleczarska, w Porębie (1 raz), w Mstowie (5 razy), gdzie powstaje Spółka drenarska i Spółka handlowa z siedzibą w Jodłowniku, w Koninie (1 raz), w Mszanie dolnej, Kamienicy, w Ujanowicach, skąd wyszła pierwsza inicjatywa do melioracji łąk z funduszków traktatowych, w Limanowej (3 razy), gdzie powstaje w tym roku Związek

hodowców czerwonego bydła, w Dobrej (3 razy), gdzie przeprowadzono szereg doświadczeń nawozowych na łąkach i polach.

W akcji poprawy hodowli inwentarza żywego, współdziałają z Towarzystwem w powiecie 3 Związki hodowlane, z tego Związek jodłownicki wskutek swojego rozrostu, na 2 Związki co do terytorium rozdzielono.

Przez nowo powstałe Związki hodowlane w Limanowej i Ujanowicach stworzyło się nowe ogniska hodowlane, które swoją siłą bez zaprzeczenia wywrą wpływ na hodowlę bydła w powiecie.

Związek ujanowski, jak tegoroczna Komisya premijująca skonstatowała, rozwija się pomyślnie, dowodem czego fakt, że nagrodzono znaczną ilość młodzieży, dobrze i prawidłowo odchowanej.

Kontrola mleczności wprowadzona od 1 lipca 1910 r. z górą od półtora roku jest przeprowadzaną u członków Związku; widzi się w tym kierunku znaczne postępy, wzbudziło się większe zainteresowanie.

Lustrując stacje buhajów daje się jeszcze zauważyć wiele ciemnych stron w wychowie tak kosztownych zwierząt jak buhaje i nie raz widzi się zupełne zmarnowanie buhaja bez żadnego celu dla hodowli.

Towarzystwo rolnicze widząc to, oraz trudności w wynalezieniu odpowiednich hodowców, zamierza z wiosną 1912 utworzyć stację buhajów gminnych dla parafii Limanowskiej i dla Związku hodowlanego czerwonego bydła polskiego w Limanowej.

Na stacyi takiej zamierzamy umieścić 6 buhajów we własnym na ten cel wybudowanym budynku i we własnej administracji prowadzić hodowlę tych rozplodników.

Hodowla świń w ostatnich latach rozwijała się szybko i pomyślnie, mamy na razie w obrębie Towarzystwa 2 chlewnie gminne i 4 stacje knurów.

Hodowla konia głównie w okręgu północnym tego powiatu jest z zaniżaniem prowadzoną, a to przy braku odpowiedniej hodowli. Przez nadawanie na stacje ogierów zimno-krwistych zwiększyło się miarę i linię konia, ale obniżyła się jego wartość hodowlana. Zachodzi u nas potrzeba wprowadzenia systematycznej i racjonalnej hodowli, nadawania na stacje lepszych reproduktorów półkwi anglooryentalnych.

Co do owcy to w powiecie naszym przedewszystkiem w górach jest ona bardzo intensywnie chowaną, lecz poprawa naszej małej

owcy jest potrzebną w dwóch kierunkach: zwiększenia masy i poprawy jakości wełny.

Koza chowana także bywa w niektórych okolicach dość licznie. Towarzystwo rolnicze zamyśla utworzyć koziarnie w okolicy fabrycznej to jest koło Sowlin, gdzie rafinerya nafty zatrudnia dużo robotników.

W kierunku podniesienia produkcji ziemiopłodów, instruktorzy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujący pod kierownictwem stacyi doświadczalnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, przeprowadzili w r. sprawozdawczym szereg doświadczeń polowych najrozmaitszego typu. Przez zastosowanie nawozów sztucznych z kalkulacją, jak one się opłacają i t. d., podnoszą się w dwójnasób plony.

Doświadczenia polowe wykonane na łąkach, polach i pastwiskach przez wspomnianych instruktorów najlepiej kształcą i najwięcej przemawiają swoją praktycznością; oparte są na widocznych w oko wpadających rezultatach, więc włościanin z tego najwięcej korzysta; wzbogaca swoją wiedzę i widząc namacalne korzyści z tego, zaczyna dzisiaj zastosowywać lepsze odmiany zbóż, uprawia rośliny pastewne jak: buraki, koński ząb, stosowuje nawozy sztuczne z większą znajomością rzeczy, a nawet i saletry używa pod buraki i kapustę. To też osiągnięte takie rezultaty, zdobyte pracą i wiedzą wspomnianych instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, przyczynią się w większej mierze do uruchomienia niewyzyskanych skarbów naszej ziemi.

Zawiązana w r. 1909 Spółka handlowo rolnicza członków Towarzystwa rolniczego okręgowego, „Kosa“ w Limanowej rozwija się pomyślnie i chociaż roku tego nie będzie można nazwać rokiem pomyślnego postępu co do przeprowadzonych obrotów, jednak spełnia swoje zadanie.

Instruktor Towarzystwa rolniczego przez okres całego roku, podczas swoich objazdów po gminach intensywnie pracował nad podniesieniem praktycznej wiedzy rolniczej wśród włościan.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Mielcu.

Obręb działalności Towarzystwa obejmuje powiat polityczny Mielecki.

Wydział w r. 1911 stanowili:

Zarząd:

Hr. Tarnowski Jan, prezes.

Szaszkiewicz Gustaw, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Dolański Stanisław

Rydel Józef

Kłoda Tomasz

Rządcki Jan

Hr. Romer Konstanty

Trzeciecki Władysław

Kaysiewicz Zygmunt, sekretarz.

W roku sprawozdawczym wynosiła liczba członków 100, uczestników 188. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 15, księży 4, włościan 71, osób z innych zawodów 8. Razem osób fizycznych 98. Kółek rolniczych należało 2, z ilością członków 90.

Zgromadzeń odbyło się: walnych 2, wydziałowych 6. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 133, pozycyi kasowych w dochodzie 73, w rozchodzie 89, razem 162. Wysokość wpisuowego 4 kor., wkładek 2, 4, 6, 9, 12 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wynosiła z początkiem r. 1911 kwotę 71 kor., a zaś suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła kwotę 317 kor.

Zatem suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 388 kor. Z tejże upłacili członkowie na poczet

należności bieżącej za r. 1911 kwotę 276 kor., a na zaległość z lat poprzednich (z r. 1910) kwotę 2 kor. Razem zapłacili członkowie na poczet powyższej ogólnej zaległości kwotę 278 kor., a zatem zaległość wkładek z końcem r. 1911 wynosi kwotę 110 kor.

Obrót kasowy w przychodzie wynosił 17.225 kor. 90 hal., w rozchodzie 11.410 kor. 88 hal. Saldo z dniem 1-go stycznia 1912 r. 5815 kor. 02 hal.

Rok 1911 był dla tutejszego powiatu bardzo niepomyślny, z powodu pryszczycy i suszy. Rząd przyszedł z pomocą dotkniętym klęską gradową i rozdzielił bezpłatnie 1400 ctn. żyta do siewu.

Z powodu braku paszy znowu rząd przyszedł z pomocą i rozdzielił pomiędzy dotknięte gminy 1500 ctn. otrąb pszennych. Obydwoma akcjami ratunkowymi zajmowała się Spółka handlowa „Kłós“, która rozpoczęła swoją działalność z dniem 1 lipca 1911 r. i po półrocznej pracy miała przeszło 400 tysięcy koron obrotu i wykazała czystego zysku przeszło cztery tysiące koron; członków liczyła Spółka do 1 stycznia 1912 r. 120 (sto dwadzieścia).

W roku 1911 założyło Towarzystwo tylko trzy nowe stacje buhajów — przyczyną tego była panująca ciągle pryszczyca.

Wspomnieć wreszcie należy, że jako nowość zaprowadzono po Zebraniu wylosowanie kilku fantów pomiędzy członków, celem zachęcenia członków do regularnego uczęszczania na Zebrania, rzecz ta znalazła uznanie pomiędzy członkami.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Myślenicach.

Obręb działalności Towarzystwa obejmuje powiat polityczny Myślenice.

Zmiany w składzie Wydziału Towarzystw nie było w roku sprawozdawczym.

Zarząd:

Bzowski Kazimierz

Ks. Nowak Józef

Średniawski Andrzej.

Członkowie Wydziału:

Bochenek Józef

Książę Lubomirski Kazimierz

Brzeziński Jan

Röver Franciszek

Ks. Dr. Frelek Paweł

Stolaski Józef

Ks. Kowalczyk Wojciech

Szybowski Zygmunt

Kula Piotr

Targowski Bolesław

Zduń Andrzej.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła ogółem 136, uczestników 1554. I tak wśród członków było: większych właścicieli 18, księży 11, nauczycieli 4, włościan 60, osób z innych zawodów 23; razem więc osób fizycznych 116. Kółek rolniczych należało 16 z ilością członków 1355, nadto 1 spółka z ilością członków 63, wreszcie 3 gminy i Rada powiatowa. Razem spółek 17 z ilością członków 1418, wogóle osób moralnych 20.

W roku sprawozdawczym odbyło się Zgromadzeń Walnych 2, wydziałowych 7. Ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 559. Wpisowe wynosiło 1 K, wkładka 2, 5 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wyniosła 91 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, wyniosła kwotę 329 K, razem więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 420 K. Członkowie zapłacili z tejże na poczet należności bieżącej za rok 1911 kwotę 176 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 16 K, razem 192 K. Z końcem roku 1911 reszta sumy zaległych wkładek wynosi zatem kwotę 228 K.

Sekretarzem Towarzystwa jest p. Józef Pomiankowski, który równocześnie, jako dyrektor Spółki handlowej członków Towarzystwa rolniczego, ma do pomocy personal złożony:

- a) z magazyniera p. Józefa Barana,
- b) praktykantki kantorowej pny Stanisławy Kunickiej,
- c) praktykanta sklepowego Stefana Węgrzyna.

Biuro Towarzystwa mieści się w domu własnym razem ze Spółką handlową, a godziny urzędowe dla stron są w dnie powszednie od 9—12 i od 3—6, zaś w niedziele i święta od 12—1 w południe.

Delegaci Wydziału brali kilkakrotnie udział w Zebraniach pojedynczych Kółek rolniczych, a Wydział Towarzystwa zgodnie z intencjami Komitetu dążył specjalnie do zorganizowania intensywniejszej asocjacji rolniczej.

Wdrożona w roku 1910 akcja zorganizowania handlu byłem w tutejszym powiecie, skutkiem przeciwdziałania handlarzy, braku ufności sfer włościańskich, a może także w pewnej części skutkiem niezupełnie dokładnego zbadania chwilowej konjunktury na targach wielkich w naszym powiecie, nie przyniosła niestety rezultatów dodatnich i musiała zostać zaniechaną przynajmniej na razie.

Dla sprawy tej zakupiło Towarzystwo nasze znacznym kosztem wagę bydlęcą i umieściło ją w Jordanowie. Waga ta zostanie umieszczoną w Myślenicach i oddaną będzie do użytku członków Towarzystwa.

Celem ochrony hodowców przed wyzyskiem handlarzy i ustalenia odnośnych cen, Wydział Towarzystwa poczynił starania około wytworzenia spółki rzeźniczej w Sułkowicach, miejscowość ta bowiem zamieszкана przez kowali, dostarczy konsumentów na części nie nadające się do eksportu. W sprawie tej subskrybowano dotychczas zaledwie połowę potrzebnego kapitału, nadto nie upa-

trzone dotąd odpowiedniego technicznego kierownika, są atoli widoki, że zachodzące trudności dadzą się w roku bieżącym usunąć.

W roku sprawozdawczym nabyło Towarzystwo z własnych funduszków 2 buhaje subwencyjne oraz otrzymało z funduszków traktatowych 5 byków, tak że z końcem roku 1911 znajdowało się w obrębie działalności Towarzystwa: 12 buhajów subwencyjnych, 2 chlewnie zarodowe gminne, 1 chlewnia mniejsza, 3 kurniki zarodowe, 1 owczarnia zarodowa.

Przeprowadzone częściowo lustracye buhajów wykazują staranność hodowców, to też w miarę funduszków po ukończeniu lustracyi, otrzymają hodowcy z funduszków Towarzystwa stosowne premie.

Szczupłość funduszków nie dozwala na zakupno większej ilości buhajów, zwłaszcza, że większą część subwencji pochłania wynagrodzenie za utrzymanie tychże. Jeżeli więc subwencya nie zostanie znacznie zwiększoną, to upływie jeszcze długi szereg lat, zanim w każdej gminie — do czego dążyć należy — będzie mogła zostać utworzoną stacja buhaja subwencyjnego.

Oborę zarodową w Jaworniku otacza Wydział Towarzystwa swą opieką, a wedle relacyi naszego instruktora rolniczego, obora ta znajduje się w stanie wzorowym.

W roku sprawozdawczym utworzonym został w Jaworniku Związek hodowlany, a nadto przystąpi Wydział Towarzystwa do utworzenia drugiego Związku hodowlanego w południowej części naszego powiatu.

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa premiowania bydła t. j. w Jaworniku i Jordanowie. Premij rozdano w każdej z tych miejscowości po 250 K, czyli razem 500 K.

Hodowcom byków subwencyjnych tytułem premii wypłacono kwotę 330 K.

Ludność rolnicza w roku sprawozdawczym przeprowadziła pod kierunkiem Zakładu doświadczalnego liczne próby nawozowe poszczególnych gatunków, oraz na łąkach. Zainteresowanie się rolników doświadczeniami rośnie widocznie, w czem znaczną część zasługi ponoszą przystępni i fachowi instruktorzy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujący pod kierownictwem c. k. Zakładu doświadczalnego c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Z dniem 1 października roku sprawozdawczego została staraniem Wydziału Towarzystwa utworzoną w naszym powiecie posada instruktora rolnictwa dla włościan, którą objął p. Andrzej Zbrożek.

W wypracowaniu programu instruktoratu, jako instytucji zupełnie nowej, zachodzą trudności dla braku jakiegokolwiek doświadczenia w tym kierunku, oraz jest także prawdopodobnem, że w przeprowadzeniu tego programu w miarę poczynionych spostrzeżeń i doświadczeń, poczynione będą odpowiednie zmiany.

Z dotychczasowej praktyki Towarzystwo przychodzi do przekonania, że rolnicy naszego powiatu odnoszą się do instruktora przychylnie i z zaufaniem.

Dział handlowy prowadzony przez „Niwę“, Spółkę handlową, rozwija się w powolnem tempie, głównie z powodu działalności konkurencyjnej stowarzyszeń wschodniej części kraju.

Ruch w Spółce handlowej zwiększył się w roku sprawozdawczym w porównaniu do roku 1910 o 25.073 K i wynosił 143.716 K.

Ogółem sprowadzono w roku sprawozdawczym: 72 wagony nawozów sztucznych, 3 wagony paszy treściwej, 132 m. c. ziemniaków, 251 m. c. różnych nasion, 196 wagonów węgla.

Sprawy różne. Staraniem Wydziału Towarzystwa odbył się w Myślenicach w roku sprawozdawczym 3-dniowy popularny kurs rolniczy i weterynaryjny.

Urządzeniu zamierzonej wycieczki rolniczej stanęły na przeszkodzie wybory do Rady państwa, które zaabsorbowały rolników w stosownej do wycieczki porze.

Wydział Towarzystwa zajął się sprowadzeniem narybku karpia dla swych członków przy udzieleniu subwencji z własnego funduszu.

Z powodu braku lokalu na umieszczenie biura Towarzystwa i Spółki handlowej nabyło nasze Towarzystwo w roku sprawozdawczym kosztem około 13.000 K realność, położoną w rynku w Myślenicach i wystawiło na gruncie do tej realności przynależnym magazyn dla Spółki handlowej.

Do przeprowadzenia tych akcji nie miało Towarzystwo nasze potrzebnych funduszy i zmuszone było uciec się do kredytu, skutkiem czego Towarzystwo znajduje się obecnie w trudnych warunkach finansowych i potrzebuje koniecznie pomocy przez subwencję lub udzielenie bezprocentowej pożyczki.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Nowym Sączu.

Okręg działalności Towarzystwa naszego stanowią dwa powiaty polityczne t. j. powiat grybowski i nowo-sądecki.

Zarząd:

Stanisław Fihauser, prezes

Adam hr. Stadnicki, I. wice-prezes

Władysław Walter, II. wice-prezes

Członkowie Wydziału:

Jan Skąpski

Stanisław Miczyński

Józef Maciuszek

Józef Wędrychowski

Wincenty Śmiałowski

Władysław Zieliński

Kooptowani Członkowie Wydziału:

Oskar Bonkowicz Sittauer

Władysław Schwarz

Franciszek Kopaczyński, sekretarz.

W roku sprawozdawczym wynosiła liczba członków 127, liczba uczestników 763. I tak wśród członków było: większych właścicieli ziemskich 32, księży 9, włościan 70 (wśród nich kilka osób z innych zawodów). Razem osób fizycznych było 111. Kółek roln. należało 16 z ilością członków 652.

Zgromadzeń odbyło się: walnych 2, wydziałowych 5. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 670, pozycyi kasowych 323. Wysokość wpisowego 2 K, wkładek 4, 10 K.

Zaległości wkładek z lat poprzednich nie było, suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić za r. 1911, wynosiła kwotę 934 K.

Członkowie zapłacili całą tę należność bieżącą, a zatem z końcem r. 1911 zaległości nie było żadnej.

W r. 1911 biuro Towarzystwa było umieszczone we własnej realności w Nowym Sączu przy ulicy Matejki L. 25 i było otwarte dla stron codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 9 rano do 1 po południu i od 3-ciej po południu do 6 wieczór.

W roku 1911 odbyły się 2 Walne Zgromadzenia — jedno sprawozdawcze dnia 16 maja 1911 r., a drugie odczytowe dnia 12 grudnia 1911. Oprócz tych 2 ogólnych zebrań Członków odbyła się jeszcze w dniu 21 grudnia pogadanka rolnicza. Towarzystwo udziela rolnikom porad i pouczeń — dostarcza doborowych nasion i nawozów pomocniczych za pośrednictwem „Zagonu“ Spółki handlowo-rolniczej, z którą Towarzystwo nasze w ścisłym pozostaje związku. Spółka ta pomyślnie się rozwija. Współdziałająca z naszym Towarzystwem krajowa szkoła rolnicza w Chełmcu, rozwija żywą działalność oświatową przez urządzenie po gminach 3 miesięcznych kursów rolniczych. Kursów takich w roku sprawozdawczym odbyło się 6, a to: w Ciężkowicach, Muszynie, Mostkach, Kąclowej, Białej niższej i Siedlcach. Prócz wyżej wymienionych kursów Dyrektor krajowej szkoły rolniczej, P. Oskar Bonkowicz Sittauer w przeszło 200 objazdach, urządzanych w r. 1911 w porozumieniu z Wydziałem Towarzystwa naszego, z dobrym skutkiem udzielał pouczeń i porad. Wykonują się próby tak z odmianami zbóż jako też wapnowaniem pól i łąk. Próby te, przedsiębrane z braku środków w zbyt szczupłej ilości, nie mogą w zupełności zadania swego spełnić. Z końcem marca i w pierwszych dniach kwietnia odbyły się dwa kursa dla kobiet a to: dwudniowy w Grybowie i trzydniowy w Muszynie. Liczny udział słuchaczek, bo około 80 w Grybowie i 70 w Muszynie, oraz żywe zainteresowanie się tychże przedmiotem, świadczą, że kursa takie są bardzo potrzebne i dodatni wpływ wywrzeć muszą, a pożądanem by było częstsze ich urządzenie.

Delegat Tow. naszego brał czynny udział we wszystkich licencyonowaniach i premiowaniach-bydła w całym okręgu. Chów u nas znacznie się podnosi, co przypisać należy premiowaniom bydła włościańskiego, subwencyonowaniu najładniejszych buhajów licencyonowanych i udzielaniu w miarę możliwości poprawnych buhajów na stacye subwencyjne. Dzięki też staraniom naszego Towarzystwa dostało się do okręgu jego działalności w okresie sprawozdawczym 5 buhajów, zakupionych przez Komitet z funduszków

traktatowych. Dzięki staraniom Rady powiatowej w N. Sączu a raczej p. Bolesława Wittiga, otrzymał powiat sądecki bezprocentową pożyczkę w Wydziale kraj. w kwocie 24000 K, na zakupno 40 buhajów, które gminom na warunkach, przyjętych przez Towarzystwa rolnicze, rozdane będą. Towarzystwo rolnicze w rozmieszczaniu tych buhajów w stosownych gminach żywy udział bierze. Celem podniesienia mleczności u krów staramy się zawiązywać związki hodowlane tymczasowe w poszczególnych gminach. Dotąd powstały dwa takie Związki a to: jeden w Siedlcach w pow. sądeckim a drugi w Białej niżnej w pow. grybowskim.

Sprawa popierania chowu trzody chlewnej w naszym okręgu działalności mniej stosunkowo postąpiła, jak w latach poprzednich, popierana przez tworzenie mniejszych chlewni zarodowych. Akcja w tym kierunku prowadzoną jest nie przez nasze Towarzystwo ale wprost przez Komitet.

Brak funduszków jest powodem, że stacye buhajów tak subwencyjnych jako też i subwencyonowanych nie mogły być w roku bieżącym zlustrowane.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Nowym Targu.

Działalność Towarzystwa obejmuje cały powiat nowotarski.
Według wyboru ostatniego Wydziału skład tegoż był następujący:

Zarząd:

Ks. Krawczyński Piotr, prezes
Lgocki Aleksander, I. wice-prezes
Grabowski Józef, II. wice-prezes

Członkowie Wydziału:

Bednarczyk Józef	Pietraszkiewicz Jan
Potkanowicz Jakób	Rajski Józef
Dr. Weigel Artur	Hr. Zamoyski Władysław.

W roku sprawozdawczym wynosiła liczba członków 153, uczestników 864. I tak wśród członków było: większych właścicieli ziemskich 6, księży 7, włościan 114, osób z innych zawodów (urzędników i nauczycieli) 18, razem osob fizycznych 145, Kółek rolniczych 8 z ilością członków 719.

Zgromadzeń odbyło się: walnych 1, wydziałowych 5; Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 164, pozycyi kasowych 123, (w dochodach 92, w rozchodach 31. Wpisowego niema. Wysokość wkładek wynosiła 2, 8 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 190 kor. Suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła kwotę 340 kor., razem więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała kwotę 530 kor. Członkowie upłacili z tejże: na poczet należitości bieżącej za r. 1911, kwotę 170 kor, a na zaległość z lat poprzednich 88 kor., razem kwotę 258 kor.

Zaległość wkładek wynosi zatem z końcem r. 1911 kwotę 252 kor.

Biuro Towarzystwa mieści się w wynajętym lokalu w gmachu Rady powiatowej w Nowym Targu przy rynku głównym, na parterze, otwarte dla stron codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 9 do 12 rano i od 4 do 6 popołudniu.

Biuro oraz kasę prowadzi p. Józef Grabowski.

Na posiedzeniach i zgromadzeniach poruszano kilka razy sprawę organizacyi hodowli trzodą, dzięki zabiegom Towarzystwa wybudowaną została na targowicy w Czarnym Dunajcu waga bydłęca.

Z końcem roku 1910 liczyło Towarzystwo 15 stacyi, w ciągu roku 1911 założyło nowych stacyi 6, czyli razem posiadało 21. — Z tych w ciągu roku 8 stacyi przeszło na własność hodowców, czyli z końcem roku 1911 liczy 13 stacyi.

Buhaje wszystkie na stacyach są rasy czerwonej polskiej. — Koszt założenia stacyi w roku 1911 wynosił 2164 K. — Prywatnych buhajów subwencyonowano dwa kwotą po 30 koron.

Oprócz tego dzięki zabiegom Towarzystwa Wydział powiatowy w Nowym Targu swoim kosztem utworzył dwie stacje buhaji gminnych rasy czerwonej w gminie Ochotnica.

Premiowania bydła w roku sprawozdawczym z powodu pryszczycy w całym powiecie nie można było urządzić.

W obrębie działalności Towarzystwa istnieje jeden związek włościański hodowców czerwonego bydła w gminie Biały Dunajec z okolicznymi, założony w roku 1910. — Buhaj związkowy umieszczony u dobrego hodowcy w centrum okręgu spełnia należycie swe zadanie. — Wpływ związku na okolicznych hodowców bardzo dodatni. — Kontrolę mleczności krów związkowych miał przeprowadzić Komitet związku centralnego.

Akcyę popierania chowu owiec i trzody chlewnej prowadził sam Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Sprawami handlowymi sami nie zajmowaliśmy się, oddawszy sprawy te istniejącej w Nowym Targu Składnicy Towarzystwa Kółek rolniczych.

Udzielone przez Komitet c. k. Towarzystwa 20 worów lnu i $\frac{1}{2}$ wagona otrąb rozdzielono po własnych kosztach między członków Towarzystwa, jak również na życzenie członków sprowadzono 400 kg. koniczyzny, którą między tych członków sprzedano również po własnej cenie.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Pilźnie.

Obejmuje działalnością swoją powiat polityczny pilzneński.
W roku sprawozdawczym Wydział Towarzystwa stanowili:

Zarząd:

Dr. Mikołaj hr. Rey, prezes.

Adam Krężel, I. wiceprezes.

Dr. Witold Lewicki, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Borecki Tadeusz	Łubieński hr. Tadeusz
Czerwiec Kazimierz	Markowicz Klemens
Gawroński Władysław	Miłoś Józef
Grębski Władysław	Mikrut Jędrzej
Jamroch Paweł	Papier Józef Henryk
Jasik Jan	Staniszewski Józef
Kradyna Włodzimierz	Świętoń Stanisław
Krajewski Jan	Sztorc Jakób
Krzysztofczyk Stanisław	Trojan Jędrzej
Ks. Krośniński Józef	Tworek Michał
Korasadowicz Józef	Wielgus Franciszek
Kleszcz Piotr	Ziaja Franciszek.

Biuro:

Kamiński Franciszek, sekretarz.

Tyralski Zygmunt, kasyer.

Z końcem r. 1911 liczba członków wynosiła 544, uczestników 1740. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 13, dzierżawców i administratorów 3, księży 5, nauczycieli 14,

pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Obecnie Towarzystwo rolnicze w swoim obrębie posiada: 3 związki włościańskie hodowlane, 2 chlewnie gminne, 10 stacyi buhajów subwencyjnych, 3 stacje buhajów subwencyonowanych, 6 stacyi buhajów z funduszków traktatowych; 28 kurników zarodowych, 1 owczarnię zarodową, 1 obórkę kóz zarodowych, 2 stacje ogierów subwencyonowanych, 2 subwencyonowane stajnie włościańskie i 1 subwencyonowaną gnojownię.

Kurs hodowlano-weterynaryjny. W styczniu roku sprawozdawczego urządzony został wspólnie z Zarządem powiatowym Kółek rolniczych w Pilźnie trzydniowy kurs hodowlano-weterynaryjny, w którym wzięła udział znaczna część członków naszego Towarzystwa.

Kurs ten, dzięki niestrudzonej pracy prelegentów, potrafił w wielkim stopniu zainteresować słuchaczy i przyniósł im nieoceniony pożytek.

Słuchacze zakupili też znaczną ilość broszur i większych dziełek z zakresu rolnictwa i hodowli.

Sprawozdanie weterynaryjne za r. 1910 wykazuje: według urzędowego spisu było z dniem 31 grudnia 1910 w powiecie pilźnieńskim 6592 sztuk koni, w tem: 470 ogierów, 3757 klaczy, 1196 wałachów, 1169 źrebiąt.

Ośłów 5 sztuk.

Bydła rogatego 23.638 sztuk w tem: 300 buhajów, 16.323 krów, 559 wołów, 6416 jałownika.

Owiec 60 sztuk.

Kóz 25 sztuk.

Trzody 12.133 sztuk.

Razem 42.448 sztuk zwierząt domowych.

W porównaniu z rokiem 1909, w którym było 6265 sztuk koni, 8 ośłów, 22.624 sztuk bydła, 50 owiec, 16 kóz, 6562 świń czyli razem 35.525 sztuk. było w r. 1910 więcej 327 koni, 1014 bydła, 10 owiec, 9 kóz i 5571 świń.

Tak znaczna różnica w ilości świń w ciągu roku, da się wytłumaczyć nieprawdziwymi wykazami, przedkładanymi Starostwu przez zwierzchności gminne. W rzeczywistości różnica mogła ważyć się między cyfrą 1500 a 2000.

W porównaniu z urzędowym spisem w r. 1900, w którym było 6546 koni, 7 ośłów, 26.820 bydła rogatego, 44 owiec, 7 kóz,

9502 świń, okazuje się, że w roku sprawozdawczym było więcej 46 koni, mniej 3182 bydła rogatego, 2 osły, więcej 16 owiec, 18 kóz i 2631 świń.

W okresie więc dziesięcioletnim wedle urzędowych spisów zauważyć się dają wahania nieznaczne. Różnicę bydła 3182 na niekorzyść roku 1910, wyjaśnić można intensywniejszą i racjonalniejszą hodowlą bydła, wpływem działalności Towarzystwa rolniczego na jakość bydła, przez co hodowcy zmniejszyli gorszy materiał, zastępując go więcej doborowym, choć w szczupłej ilości.

Hodowla świń natomiast postępuje widocznie w kierunku ilościowym, a to ze względu na znaczne korzyści, jakie ta gałąź hodowli przynosi drobnym właścicielom, z uwagi, że z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie towaru w większych centralach konsumcyjnych za granicą kraju.

Na targi w miejscowościach Pilzno, Brzostek, Jodłowa i Zassów, których było 182, wprowadzono 32.003 sztuk zwierząt, w tem: 3917 koni, 9962 bydła rogatego, 1630 cieląt, 170 owiec, 59 kóz, 16083 świń.

W spędzie brały udział także miejscowości sąsiednich powiatów.

W celach konsumcyjnych w r. 1910 w rzeźniach tutejszego powiatu zabiło 1067 sztuk bydła grubego, 941 cieląt, 140 owiec i kóz i 346 świń. Przyczem w dwóch wypadkach stwierdzono gruźlicę, przez co nie dopuszczono mięsa do spożycia.

Oprócz wścieklizny, która to choroba pojawiła się w 4 miejscowościach i tylko między psami, sprawdzono u jednego konia parchy (świerzb), żoły u koni w 5 miejscowościach, biegunkę u cieląt w jednej miejscowości; sporadyczne wypadki kołowacizny, wągrów, krwawy mocz, grudę i gorączkę poporodową, a w drugiej połowie roku pryszczycę w 5 miejscowościach.

W roku 1910 ubyło z powodu chorób lub wypadków 75 sztuk zwierząt domowych, w tem: 2 konie, 48 sztuk bydła, 4 owce, 21 świń, z tego poddano rzezi z konieczności 31 sztuk bydła. Skutkiem chorób ubyło wogóle: 1 koń wskutek parchów (zabity), 1 koń skutkiem choroby organów oddechowych, 5 krów z powodu organów brzusznych, 16 krów z przyczyny ciężkiego porodu, 14 krów z przyczyny różnych wypadków, 8 krów z przyczyn nieznanых.

Reszta ubytku przypada na różne wypadki i przyczyny nieznanne i 6 wypadków ciężkiego porodu u świń.

Przez stację kolejową Czarna wywieziono z powiatu 852 sztuk bydła rogatego i 8053 świń przeważnie poza granice kraju, wyjątkowo tylko do innych miejscowości Galicji.

W roku sprawozdawczym Towarzystwo nasze otrzymało z magazynów wojskowych w Tarnowie 190 g otrąb po niższej cenie.

Organizacya handlu trzodą. Z inicjatywy Wydziału naszego Towarzystwa została utworzona z grona członków Wydziału sekcya mając na celu pouczanie ludności o korzyściach sprzedaży nierogaczyny na wagę i ograniczenia liczby pośredników pomiędzy konsumentem a hodowcą, co zatem idzie zyskanie lepszych cen za trzodę. Do sekcji tej weszli pp. Tadeusz Borecki, Adam Krężel, Józef Staniszewski, Stanisław Świętoń, Stanisław Krzysztofczyk, Jędrzej Mikrut i Paweł Jamroch.

Dzięki wydatnej pracy przewodniczącego tej sekcji p. Tadeusza Boreckiego trzy ładugi nierogaczyny jedna w grudniu 1911 a dwie w styczniu 1912 roku wysłano ze stacji Czarna do Wiednia.

Organizacya ta może dać wielkie korzyści, bo z jednej strony działając w kierunku kulturalnym a to przez pouczanie ludności matorolnej o znaczeniu wagi, o cenach na targach pozakrajowych, zaznajamianie ich z kosztami przewozu, poucza o jakości zapotrzebowania towaru na miejscach zbytu, wobec czego wywrze dodatni wpływ na hodowlę.

Z drugiej strony przyzwyczajają się rolnika do sprzedawania swego dobytku podług wagi, a nadto oducza się handlarzy nierogaczyny od szykan wobec włościan, sprzedających swój towar na targach miejscowych.

Ubolewać jednak należy, iż tu i ówdzie odnoszą się hodowcy mniej przychylnie do tej organizacyi, będącej zaledwie w zarodku swej działalności.

Wedle sprawozdania kierownika szkoły rolniczej zimowej w Dulczówce: w roku sprawozdawczym na kursach wędrownych było 44 rzeczywistych wykładów, a słuchało ich 4400 gospodarzy wiejskich obojga płci z 46 gmin powiatu pilzneńskiego. Na każdym wykładzie było około 100 słuchaczy. Pozostaje przeto 14 gmin, w których wykładów jeszcze nie było a to tylko z braku niedziel i świąt, wykłady bowiem po gminach, ze względu na zajęcie włościan a często i ich nieobecność, mogły się odbywać w porze letniej tylko w niedziele i święta.

Na zimowy kurs rolniczy w Dulczówce zapisało się 44 uczniów, a mianowicie: z Dulczówki 14, z Przymiarek 8, z Łęk dolnych

12, z Łęk górnych 5, z Kamienicy dolnej 4, ze Smarzowy 1. Przyjęto na kurs tylko 25 uczniów, reszcie dla braku miejsca odmówiono. Oddalenie szkoły od mieszkań uczniów wynosiło: z Dulczówki $\frac{1}{2}$ do 1 klm., z Przymiarek 3 klm., z Łęk dolnych 3—4 klm., z Łęk górnych 4—6 klm., z Kamienicy 11 klm., ze Smarzowy 18 klm. Uczniowie z Kamienicy i ze Smarzowy mieszkali Dulczówce, korzystając z zapomóg, przyznanych przez Wysoki Wydział krajowy. Uczniowie z Łęk dolnych i górnych w dnie niepogodne jeździli do szkoły również kosztem tej zapomogi.

W myśl rezolucyi Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 10 października 1910 r. LW. 90360/10 rozpoczął się kurs z dniem 3 listopada 1910 r., a zakończył się w dniu 31 marca 1911 r. Egzamin odbył się dnia 4 kwietnia 1911 r. Rzeczywiście odbytych godzin nauki było 357, a mianowicie: przyrody godzin 30, rolnictwa 106, hodowli bydła, koni, świń i królików 90, nauk pomocniczych 119, zarząd gospodarczy i kooperatywa 12.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Ropczycach.

Działalność Towarzystwa rozciąga się na powiat polityczny Ropczyce.

Okręgowe Towarzystwo rolnicze w Ropczycach powstało w czerwcu 1910 r. i na pierwszym Walnem Zgromadzeniu wybrało Wydział, który nadal w następującym składzie urzęduje.

Zarząd:

Hr. Romer Tomasz, prezes.

Jedynak Michał I. wiceprezes.

Skołuba Tadeusz, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Andreasik Jakób (Ciernik)	Kapała Stanisław
Babicz Jan	Kloc Michał
Biela Wojciech	Ks. Kopernicki Władysław
Hr. Bobrowski Władysław	Kurczyk Jan
Bursztyn Wojciech	Lachman Paulin
Chmiel Jan	Łuszcz Jan
Ciołkosz Stanisław	Ks. Piechowicz Józef
Daniel Floryan	Pieniążek Franciszek
Dyło Tomasz	Hr. Potocki Antoni
Ks. Golonka Stanisław	Radomski Michał
Hruby Karol	Ścibor Franciszek
Hubicki Stanisław	Wojnarowski Jan

Ks. Wolski Eugeniusz.

Z końcem r. 1911 liczba członków wynosiła 323, uczestników 922. I tak wśród członków było większych właścicieli 6, księży 11, dzierżawców i administratorów 10, nauczycieli 10, włościan 249, oficjalistów 7, osób z innych zawodów 14; razem liczba osób

fizycznych 307. Kółek rolniczych należało 16 z liczbą członków 615. Inne spółki i korporacje nie były członkami Towarzystwa.

Zgromadzeń odbyło się: walnych 1, wydziałowych 5. Liczba, ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 156, pozycyi kasowych 188. Wpisowe wynosiło 1 kor., wkładki 2, 12 kor. Zaległość wkładek z lat poprzednich 108 kor., suma wkładek za rok 1911, które członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, przedstawiała kwotę 761 kor., a więc suma wkładek dłużnych wynosiła ogółem kwotę 869 kor. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za rok 1911 i to w roku 1910 kwotę 90 kor. a zaś w roku 1911 kwotę 288 kor. razem 378 kor.; na zaległość z lat poprzednich kwotę 6 kor. Razem zapłacili członkowie kwotę 384 kor. — a więc zaległość wkładek z końcem roku 1911 wynosi kwotę 485 kor.

Czynności biurowe załatwiał w roku sprawozdawczym p. Jan Kwiatkowski, sekretarz Rady powiatowej w Ropczycach, stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia, zapadłej w 1910 roku. Wydział Towarzystwa na posiedzeniu w dniu 27 listopada 1911 r. nadał posadę instruktora rolniczego, a zarazem sekretarza Towarzystwa p. Józefowi Donhaiserowi, który posadę tę z dniem 1 stycznia 1912 roku objął.

Biuro Towarzystwa rolniczego okręgowego znalazło bezpłatne pomieszczenie w biurach miejscowej Rady powiatowej i codziennie w godzinach urzędowych jest dla stron otwarte.

Walne Zgromadzenie odbyło się w dniu 17 maja 1911 r., na którym Wydział Towarzystwa zdał sprawozdanie za rok ubiegły 1910, a które na wniosek Komisji rewizyjnej uchwaliło także dla Wydziału absolutoryum z czynności i rachunków za rok ubiegły 1910.

Na posiedzeniach Wydziału w dniach 14 lutego, 22 kwietnia, 17 maja, 25 lipca, 27 września zajmowano się zakładaniem stacyi buhajów subwencyjnych i traktatowych, stacyi ogierów, zakładaniem chlewni gminnych i kurników zarodowych a także bieżącemi sprawami.

Towarzystwo wniosło petycję do c. k. Dyrekcyi skarbu w sprawie mianowania członków komisji podatkowych, aby takowi byli mianowani w porozumieniu z organizacyami rolniczemi.

Wniesiono protest do c. k. Ministerium rolnictwa z powodu pokrzywdzenia Galicyi zachodniej przy rozdziale sum, przypadających na kraj za traktaty handlowe.

Wniesiono petycję do Sejmu o przyjęcie kopalń kainitu na na rzecz kraju.

Wniesiono prośbę do Koła polskiego o budowę kanałów.

Uchwalono konieczność wspólnych dostaw siana i słomy dla garnizonu w Dębicy, i wybrano w tym celu komisję, która się tą sprawą zajęła.

Podjęto się pośrednictwa celem zakupu bydła w Czechach dla członków Towarzystwa, transakcyja ta jednak do skutku nie doszła.

W sprawie hodowlanej Towarzystwo nie mogło rozwinąć w roku sprawozdawczym szerszej działalności, ze względu na panującą pryszczycę. Starano się o rozwinięcie stacyi buhajów i dziś w okręgu funkcyonuje pięć stacyi buhajów subwencyjnych a to: w Brzezinach, Niedźwiadzie, Gumniskach, Wolicy dębickiej i Woli żyrakowskiej, prócz tego jest umieszczonych także pięć buhajów traktatowych a to w Konicach, Skrzyszowie, Brzezinach, Będziemysłu i Paszczynie. — Wszystkie te buhaje należą do bydła rasy czerwono-polskiej, gdyż rasa ta okok rasy Simenthal jest najwięcej wskazaną dla naszego Okręgu.

W okręgu działalności Towarzystwa jest także jedna stacya ogiera subwencyjonowanego w Rzegocinie, trzy chlewnie gminne a to w Skrzyszowie, Pustkowie i Niedźwiadzie rasy Yorkshire, każda po 4 loszki i 1 knurku; subwencyjny knur rasy Westfalskiej w Woli żyrakowskiej u p. Jana Kaszuby a także 26 kurników zarodowych rasy Zielononózki.

Bardzo dobrze rozwijają się także dwa związki hodowlane włościańskie w Brzezinach i Gliniku.

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa premiowania a to w Ropczycach dnia 21 marca i w Brzezinach dnia 22 marca gdzie zauważono ogólny wygląd bydła dobry.

Założona w Gliniku mleczarnia spółkowa funkcyonuje bardzo dobrze i podjęta jest akcyja celem założenia drugiej takiej mleczarni w Nockowy.

Skutkiem odczytu na Walnem Zgromadzeniu o gnojarniach wzorowych została urządzoną jedna gnojarnia w Kozodrzy, premiowana kwotą 80 koron.

Wobec stosunkowo bardzo małej ilości dobrych rozplodników Towarzystwo podjęło akcyję celem założenia jeszcze kilka stacyi buhajów rasy czerwono polskiej i Simenthal a także celem urządzenia stacyi ogierów.

Brak funduszków nie pozwolił Towarzystwu na podjęcie akcji w kierunku popierania produkcji roślinnej a podjęte starania, celem wprowadzenia lepszych gatunków roślin uprawnych i założenia pól doświadczalnych, zostały odłożone skutkiem spóźnienia się członków ze zgłoszeniami.

Co do sprawozdania kasowego za rok ubiegły, nadmieniam się, że wykazane w funduszu hodowlanym saldo w sumie 2363 koron 74 halerze, przeznaczonem jest na podstawie uchwały Wydziału z dnia 25 lipca 1911 r. na kupno czterech buhajów, a to dla p. Józefa Olecha w Rzegocinie, p. Wawrzyńca Kułaka w Wolicy piaskowej, p. Józefa Mamoli w Stobierny, p. Piotra Knota w Kawęczynie dęb, których zakupno tylko skutkiem panującej pryszczycy nie przyszło do skutku.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Rzeszowie.

Towarzystwo rozciąga swą działalność na powiat polityczny rzeszowski i na część strzyżowskiego.

W roku sprawozdawczym Wydział Towarzystwa stanowią:

Zarząd:

Jan Gumiński, prezes

Ks. Siara Stanisław, I. zastępca prezesa

Jędrzejowicz Jan, II. zastępca prezesa.

Członkowie Wydziału:

Dydyński Stanisław

Tepper Jan

Koczub Józef

Tęczar Wincenty

Pluta Jędrzej

Wietchy Walenty

Smagała Antoni

Hr. Wodzicki Aleksander.

Delegaci Zarządu P. K. R.:

Baran Jędrzej

Stempek Jan

Komisya rewizyjna:

Bomba Antoni

Łastowiecki Piotr

Ks. Sochański Marcei.

Zabłocki Edward, sekretarz Towarzystwa.

Sernicki Witold, urzędnik działu handlowego.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła 321, liczba uczestników 2765 osób. I tak wśród członków było: większych właścicieli 27, dzierżawców i administratorów 4, nauczycieli 2, włościan 238, osób innych zawodów 2, razem więc osób fizy-

cznych 273. Kótek rolniczych było 47 z ilością członków 2100 i jedna spółka (pierwsza galicyjska spółka producentów bydła i trzody) z 412 członkami.

W roku sprawozdawczym odbyło się zgromadzeń walnych 2, wydziałowych 5. Ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 1656, pozycyi kasowych 161. Wpisowe wynosiło 1 i 2 K, wkładki 2, 6, 12, 24 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wynosiła 326 K, suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, przedstawiała kwotę 1036 K, razem więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 1362 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bieżącej za r. 1911 kwotę 604 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 216 K, razem 820 K. Z końcem roku 1911 reszta sumy zaległych wkładek wynosi zatem kwotę 542 K.

Walne Zgromadzenia odbyły się dnia 13 lutego w Rzeszowie i 19 września w Strzyżowie, oprócz tego dnia 19 września urządzoną była wycieczka rolnicza do Boguchwały dla członków Towarzystwa i dwa trzydniowe kursa gospodarsko-weterynaryjne: w Hyżnem (dnia 19, 20 i 21 listopada) i w Mrowli (8, 9 i 10 grudnia), oraz wykłady z sadownictwa w Dylągówce dnia 26 listopada.

Kierownictwo działem rolniczym i handlowym Towarzystwa spoczywa w rękach sekretarza Towarzystwa p. Edwarda Zabłockiego. Sekretarz Towarzystwa jest jednocześnie sekretarzem Zarządu Powiatowego Kótek rolniczych w Rzeszowie, który to Zarząd mieści się w lokalu Towarzystwa rolniczego przy ulicy Grunwaldzkiej róg Sobieskiego, a od maja 1912 lokal Towarzystwa przeniesiony zostanie na ulicę Sobieskiego róg ul. Ogrodowej do domu p. Emanuela Trenka.

W roku 1912 Towarzystwo projektuje przystąpić do budowy własnego domu na zakupionym placu, który w roku sprawozdawczym Towarzystwo spłaciło. W dziale handlowym Towarzystwa pracuje od 6 lat p. Witold Sernicki, który zarządza sprzedażą nawozów sztucznych, maszyn rolniczych i nasion.

Interesanci mogą załatwiać sprawy w Towarzystwie rolniczym i Zarządzie powiatowym Kótek rolniczych codziennie w godzinach urzędowych od 9 rano do 12 w południe i od 3 do 6 wieczór. Sklep otwarty od 8 rano do 12 w południe i od 2 do 7 wieczór.

Pomimo ciągłych urgowań, członkowie płacą wkładki bardzo opieszale. Na najbliższem posiedzeniu Wydziału rozpatrywaną bę-

dzie lista 30 kandydatów do wykreślenia z powodu niepłacenia wkładek.

Dnia 13 lutego na Walnem Zgromadzeniu przedstawione zostało sprawozdanie roczne z działalności Towarzystwa i sprawozdanie Komisji rewizyjnej. Uchwalono starać się w Komitecie o zaprowadzenie dawnych norm tworzenia chlewni zarodowych mniejszych i gminnych, o utworzenie przy rzeszowskim Towarzystwie rolniczym stałego inspektoratu dla uprawy roślin pastewnych, o udzielenie rzeszowskiemu Towarzystwu większej autonomii przy zakładaniu stacyi subwencyjnych i subwencyonowanych buhajów i chlewni zarodowych, a przede wszystkim o zezwolenie, by Wydział Towarzystwa mógł zakupywać materiał hodowlany i od włościan, o ile Prezydium względnie delegat Towarzystwa uzna takowy za odpowiedni.

Omawiano sprawę zakupną przez Wydział krajowy buhajów subwencyjnych z funduszków traktatowych i wyrażono protest z powodu nieprawidłowego podziału tych funduszków przez sfery miarodajne.

Z kolei uchwalono następujące wnioski:

1. Walne Zgromadzenie Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie postanawia zwrócić się za pośrednictwem Komitetu do Wysokiego Sejmu we Lwowie, by w jak najbliższym czasie postarał się o przyjęcie kopalni w Kałuszu w zarząd kraju i tym sposobem przyczynił się do wyrugowania produktu pruskiego z Galicyi, dając jednocześnie podstawę do rozwoju rodzimego przemysłu (wniosek p. pośła Angermana).

2. Walne Zgromadzenie Towarzystwa rolniczego okręgowego w Rzeszowie zwraca się za pośrednictwem Komitetu do Koła polskiego o poparcie sprawy budowy kolei z Rzeszowa do Niska (wniosek p. pośła Angermana).

3. Uznając, że w interesie rolnictwa jest rzeczą ze wszech miar wskazaną i niezbędną wykonanie ustawy o budowie kanałów, Towarzystwo rolnicze okręgowe w Rzeszowie zwraca się za pośrednictwem Komitetu do Koła polskiego, aby użyło wszelkich, nawet najenergiczniejszych środków do wymuszenia budowy kanałów i bezzwłocznego rozpoczęcia robót.

Na Walnem Zgromadzeniu w Strzyżowie dnia 19 września omawiano znowu sprawę zakupną materiału hodowlanego i od włościan, projekt założenia cielęciarni w rzeszowskim powiecie i udzielenia Towarzystwu rzeszowskiemu większej autonomii w spra-

wach hodowlanych, poczem p. dr. Mieczysław Pańkowski, inspektor Komitetu z Krakowa, wygłosił interesujący referat: „O wychowie cieląt“.

Na posiedzeniach Wydziału Towarzystwa omawiano sprawy, wchodzące w zakres samoistnej działalności Towarzystwa, oraz sprawy poruczone do rozpatrzenia przez Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Z ważniejszych funkcji Wydziału musimy zanotować: przyjęcie nowych członków i wykreślenie zalegających z opłatą wkładek, wybór delegatów na Walne Zgromadzenie do Krakowa, przedstawienie sprawozdania rocznego z działalności rolniczej i handlowej Towarzystwa, sprawozdania z kursów rolniczych i z wykładów, utworzenie 10 stacyj buhajów subwencyjnych. Przyznano chlewnie zarodowe do Dobrzechowa: Józefowi Ziębie, Franciszkowi Pawlikowi, Stanisławowi Dziadkowi, Michałowi Irzykowi, Marcinowi Dziadkowi i Kazimierzowi Włodyce, lochy z Grodziska rasy Yorkshire, knura przyznano p. Ziembie, do Palikówki knura z Rzemienia Józefowi Furmanowi, lochy z Ocieki: Józefowi Furmanowi, Sebastyanowi Gawłowi, Józefowi Pankowi, Józefowi Bojdzie, oraz 4 lochy i knura do Woliczki: Franciszkowi Kurzei knura i lochę, lochy: Piotrowi Depie, Franciszkowi Depie i Janowi Ślizowi. Poparto podania o knury Kółek rolniczych: w Krasnem, Kraczkowej i Niechobrze.

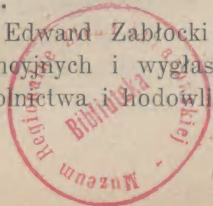
Towarzystwo wysyłało delegatów na egzamin do Szkoły rolniczej w Miłocinie i na Walne Zgromadzenie w Krakowie.

Kursa gospodarsko-weterynaryjne odbyły się w Hyżnem dnia 19, 20 i 21 listopada przy udziale 150 słuchaczy i słuchaczek i w Mrowli dnia 8, 9 i 10 grudnia przy udziale od 80 do 300 słuchaczy i słuchaczek dziennie. Dnia 26 listopada odbył się w Dylągówce wykład trzygodzinny z sadownictwa p. Konstantego Bieleckiego przy udziale 300 słuchaczy i słuchaczek.

Szczegółowe sprawozdania z kursów zostały umieszczone w „Tygodniku rolniczym“.

Dnia 19 września została urządzona dla członków Towarzystwa wycieczka rolnicza do Boguchwały, gdzie zwiedzono oborę zarodową oldenburską, chlewnię Yorkshire, obejrzano gospodarstwo rolne, prowadzone wzorowo.

Sekretarz Towarzystwa p. Edward Zabłocki przeprowadza lustracje stacyi buhajów subwencyjnych i wygłasza w Kółkach rolniczych referaty z dziedziny rolnictwa i hodowli, wyjaśnia cele

i zadania instytucyj rolniczych, korzyści zakładania spółek mleczarskich, kas Raiffaisena i t. p.

W roku 1911 wygłosił tego rodzaju referaty i pogadanki w następujących miejscowościach: w Chmielniku, Malawie, Kraczkowej, Przybyszówce górnej i dolnej, Dąbrowie, Niechobrze, Stobiernej, Terliczce, Budziwoju, Siedliskach, Babicy, Wólce pod lasem, Lubeni, Jasionce, Trzebowniku, Łukawcu górnym, Boguchwale, Głogowie, Cierpiszu dolnym, Mrowli, Świlczy, Bziance, Hyżnem i Kielanówce.

Harmonijne współdziałanie Towarzystwa rolniczego okręgowego z Zarządem powiatowym Kółek rolniczych wpływa korzystnie na rozwój rolnictwa w okręgu działania tych instytucyj, to też wciąż członkowie domagają się zlania wszystkich stowarzyszeń rolniczych w jedno, wiedząc z doświadczenia, że tym sposobem praca nad podniesieniem rolnictwa w kraju wyda znacznie większe owoce. Prawie wszystkie Kółka rolnicze w powiecie są członkami Towarzystwa (47 na ogólną liczbę 62).

W roku bieżącym utworzyło Towarzystwo 5 stacji buhajów subwencyjnych na tych warunkach, że buhaje zostają własnością Towarzystwa, hodowcy zaś otrzymują 180 K za roczne utrzymanie buhaja, który ma odstanowić przynajmniej 60 krów rocznie. Stacje te założono w Kółkach rolniczych: w Staromieściu, Dobrzechowie, Hyżnem i Chmielniku, oraz u p. Tomasza Filipa w Borku starym. Oprócz tego Wydział krajowy, na przedstawienie Wydziału Towarzystwa, założył 5 stacji buhajów z funduszków traktatowych: w Niechobrze u p. Wojciecha Sikory, w Palikówce u Jana Bojdy (Kółko rolnicze), w Świlczy u Walentego Tronda (Kółko rolnicze), w Zgłobniu u ks. Mikołaja Dzierżyńskiego i w Zabierzowie u ks. Marcelego Sochańskiego.

Z powodu panującej pryszczycy nie odbyło się w roku bieżącym licencyjonowanie w okręgu rzeszowskim, wypłacono jednak drugą ratę tym właścicielom buhajów subwencyjonowanych, którzy przedstawili poświadczenie Zwierzchności gminnej, że buhaja do czasu wypłaty trzymali. Oprócz tego premiowano buhaje w Przybyszówce (Antoniego Proboli) i w Budziwoju (Antoniego Bomby). O premiowanie wniosli hodowcy podania do Towarzystwa rolniczego. Buhaje te były oglądane przez sekretarza Towarzystwa i uznane za godne premiowania.

Obór zarodowych pozostała w obrębie działalności naszego Towarzystwa ta sama ilość co w latach poprzednich, a mianowicie:

1) w Nosówce rasy fryzyskiej, 2) w Rudnie rasy fryzyskiej, 3) w Czudcu rasy fryzyskiej i czerwonej polskiej, 4) w Miłocinie rasy czerwonej polskiej i czerwonej duńskiej, 5) w Boguchwale rasy oldenburskiej.

W roku 1911 Towarzystwo poparło podania o założenie stacyi ogierów w Trzecie u Jana Draussa i we Świlczy u Walentego Kubicza. W roku sprawozdawczym mieliśmy 5 stacyj, a mianowicie: w Boguchwale u p. Zenona Suszyckiego, w Czudcu u p. Aleksandry Uznańskiej, w Zalesiu u p. Jana Guniewskiego, w Niechobrze u p. Kazimierza Nalepy i w Staroniwie u p. Józefa Guni.

W r. 1911 była w okręgu owczarnia zarodowa rasy Hampshird w Jasionce u p. marszałka Stanisława Jędrzejowicza.

W r. 1910 Komitet założył chlewnie zarodowe rasy Yorkshire w Nosówce u p. Aleksandra Dąbskiego i w Szkole rolniczej w Miłocinie rasy Yorkshire i westfalskiej.

W roku sprawozdawczym zostały założone chlewnie mniejsze w Dobrzechowie, Palikówce i Woliczce, oraz poparło podania o knury do Kraczkowej, Krasnego i Niechobrza. Wogóle musimy zaznaczyć, że wprowadzone przed dwoma laty nowe normy tworzenia mniejszych chlewni zarodowych nie znalazły uznania wśród naszych członków, to też Wydział Towarzystwa kilkakrotnie zwracał się do Komitetu z prośbą o przywrócenie dawniejszych norm, przy których w latach poprzednich tak podniosła się hodowla trzody w rzeszowskim powiecie.

W roku 1911 utworzono dwa kurniki zarodowe (rasa „zielononóżki“) w Staromieściu u Jana Tomaki, z 10 kur i 2 kogutów (zwrócił Jędrzej Barko z Terliczki), w Chmielniku u Tomasza Trawki z 20 kur i 2 kogutów (zwrócił Antoni Domino z Babicy).

W roku 1911 Komitet przyznał subwencje na wzorowe gnojownie następującym członkom Towarzystwa: po 80 K p. Stanisławowi Kalandykowi z Niechobrza, Franciszkowi Klocowi z Trzebownika, Janowi Wilkowi, członkowi Kółka rolniczego w Stobiernej, Pawłowi Warchołowi w Lubeni, Józefowi Twardzickiemu, członkowi Kółka rolniczego w Krasnem, Franciszkowi Klocowi, członkowi Kółka rolniczego w Terliczce, Wojciechowi Drażkowi z Budziwoja, Janowi Spirale ze Staromieścia, oraz zasiłek w kwocie 50 K Janowi Pileckiemu z Połomyji za dobre obchodzenie się z obornikiem, o ile delegat Towarzystwa sprawdzi, że gnojownie wzorowo zostaną wybudowane.

Wyplacono subwencje za wzorowe gnojownie, po zbadaniu budowy na miejscu przez delegatów Towarzystwa po 80 K:

Walentemu Maciołkowi z Futomy, Kazimierzowi Przysięckiemu z Boguchwały, Franciszkowi Klocowi z Trzebownika, oraz 50 K Michałowi Irzykowi z Dobrzechowa za dobre obchodzenie się z obornikiem.

Oprócz tego Komitet przyznał po 150 K zasiłku na budowę wzorowej stajni Jacentemu Zychowi z Niechobrza i Michałowi Koczeli z Przedmieścia strzyżowskiego.

Doświadczenia z odmianami poszczególnych roślin gospodarskich, próby nawozowe, doświadczenia na łąkach i pastwiskach, przeprowadzane są przez instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, pracujących pod kierunkiem c. k. Zakładu doświadczalnego przy Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Wśród członków Towarzystwa naszego daje się spostrzedz zrozumienie doniosłości tych prób dla podniesienia rolnictwa, jednak niestety z powodu braku funduszy Zakład doświadczalny w ostatnim roku znacznie zredukował ilość przeprowadzonych prób doświadczalnych.

Przedewszystkiem były uwzględniane podania o próby z nawozami sztucznymi oraz z roślinami pastewnymi.

W dziale sprawy handlowe, jako pocieszający objaw, musimy zaznaczyć ogromny wzrost klienteli włościańskiej, która przekonała się, że w Towarzystwie rolniczym może otrzymać towar doborowy po stosunkowo niewysokiej cenie. Niestety, nie wszystkie dwory popierają dział handlowy tak, jakby należało. W każdym razie musimy zaznaczyć stopniowy rozwój naszego działu handlowego pomimo niekorzystnych warunków (brak magazynów), którym zaradzi się po wybudowaniu własnych magazynów i biur Towarzystwa na nabytym placu. Tylko dzięki rozwojowi działu handlowego Towarzystwo może utrzymać fachowego rolnika, jako sekretarza i kierownika działu handlowego, albowiem subwencye na administracyę po potrąceniu 25% od wkładek, wpłacanych do Komitetu, wynoszą minimalną sumę. Oprócz tego dział handlowy opłaca lokal, w którym mieści się biuro Towarzystwa rolniczego. Ogólna wartość dostarczonych członkom maszyn i narzędzi rolniczych, nasion, nawozów sztucznych, paszy wynosiła w 1911 sumę 76.635 K 90 h.

Ilościowo obrót towarów przedstawia się jak następuje:

Nawozy sztuczne 4212.5 q, nasiona 466.29 q, pasza 1083 q.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Tarnobrzegu.

Obręb działalności Towarzystwa obejmuje polit. powiaty Tarnobrzeg i Nisko.

Towarzystwo liczy trzeci rok istnienia.

Na Walnem Zgromadzeniu w dniu 16 grudnia 1908 wybrano obecnie urzędujący Wydział, który następnie w dniu 26 lutego 1910 uzupełniono wyborem jednego Członka.

Wreszcie na Walnem Zgromadzeniu w dniu 24 kwietnia 1911 wybrano, w ramach obowiązującego statutu 2-go wiceprezesa.

Zarząd:

Horodyński Zbigniew, prezes.

Frankiewicz Jan, I-szy wiceprezes.

Sokołowski Stanisław, II-gi wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Bielewicz Antoni

Ks. Kasprzycki Józef

Bochniak Jan

Kostheim Stanisław

Grzywacz Adam

Korytyński Bronisław

Jała Piotr

X. Lubomirski Jerzy

Kaczak Jan

Maziarz Marcin

Dr. Kaden Józef,

Wryk Waleryan

Kanarek Rachmil

Zagórski Roman.

Z końcem roku 1911 liczba członków wynosiła ogółem 150 liczba uczestników 591 osób. I tak wśród członków było: większych właścicieli 8, dzierżawców i administratorów 5, księży 6, nauczycieli 5, oficyalistów 10, włościan 87, osób z innych za-

wodów 10; razem osób fizycznych 137. Kótek roln było 13 z ilością członków 454.

W roku sprawozdawczym odbyło się Zgromadzeń Walnych 1, wydziałowych 5. Ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 423, pozycyi kasowych 432. Wpisowe wynosiło 2 K, wkładki 2, 5, 8 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 163 K 90 h a suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła 455 K, a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała z początkiem r. 1911 kwotę 618 K 90 h. Członkowie upłacili z tejże na poczet należytości bieżącej za r. 1911 kwotę 403 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 47 K, razem 450 K.

Zaległość wkładek z końcem r. 1911 wynosi zatem kwotę 168 K 90 h.

Biuro Towarzystwa znajdowało się do 31 sierpnia 1911 r. w starym budynku Rady powiatowej, zaś od 1 września 1911 r. przeniesione zostało do nowego budynku Rady powiatowej, w którym na parterze zajmuje dwa osobne pokoje oraz składy w suferynach budynku.

Biurem Towarzystwa do 1 października 1911 kierował p. Antoni Bielewicz, sekretarz Rady powiatowej sam, zaś od 1 października 1911 r. przy pomocy tymczasowo przyjętego instruktora rolnictwa p. Franciszka Pietrzaka. Godziny urzędowe od 8—12 rano i od 3—6 po południu w dnie powszednie z wyjątkiem niedziel i świąt.

W ciągu roku sprawozdawczego odbyło się jedno zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków, jedno zgromadzenie informacyjne w Nisku o celach i środkach Towarzystwa oraz jedno w Tarnobrzegu, celem zawiązania Spółki producentów bydła i trzody.

Na zgromadzeniach tych uchwalono domagać się: u Rządu natychmiastowego wprowadzenia w życie ustawy o kanałach spławnych; objęcia w zarząd kraju kopalni w Kałuszu; wydatniejszego uwzględnienia potrzeb zachodniej części kraju przy rozdziale rządowych funduszy, jako rekompensat za traktaty rumuńskie.

W sprawie szkód, poniesionych przez ludność powiatu z powodu zarazy pryszczycy, trwającej w powiecie już rok drugi, zebrano szczegółowy materiał w każdej gminie, który zostanie w najbliższym czasie przedłożony Komitetowi do właściwego użytku. Szerzenie wiedzy i asocyacji rolniczej prowadził Wydział

przez urządzenie po wsiach pogadank i wykładów przez swego instruktora rolniczego. Nadto w każdą środę tygodnia udzielał tenże instruktor w biurze Towarzystwa fachowych porad i pouczeń zgłaszającym się tak Członkom Towarzystwa rolniczego jak i Kółek rolniczych.

Odczyty i pogadanki wygłoszone były w 31 gminach powiatu przy sposobności zwiedzania przez instruktora rolniczego chlewni gminnych, stacyi buhajów licencyonowanych, wzorowych obór, lustracyi Kółek rolniczych i t. d.

Towarzystwo okręgowe rolnicze utrzymuje najściślejszą łączność z Zarządem powiatowym Kółek rolniczych w Tarnobrzegu, w skład którego wchodzi przeważna część Członków Wydziału Towarzystwa okr. rolniczego nadto wspólni są: sekretarz, instruktor i kasyer. Instruktor roln. przy sposobności objazdów udziela porad i wskazówek zarówno Członkom Towarzystwa okr. rolniczego, jak i Kółek rolniczych i przeprowadza lustracye Kółek, których w powiecie jest 54. W ogóle stwierdzić można stały, z roku na rok stopniowo wzrastający rozwój Kółek rolniczych i coraz więcej rozszerzającą się wśród ludności wiejskiej dążność do kooperatywy i wzajemnej pomocy na polu rolnictwa i przemysłu rolniczego.

Towarzystwo okr. rolnicze wzięło udział w Walnem Zgromadzeniu krakowskiego Towarzystwa rolniczego przez wysłanie 13 delegatów, z których 11 wzięło udział w zebraniu.

Towarzystwo okr. rolnicze w Tarnobrzegu miało z końcem r. 1910 8 buhajów subwencyonowanych i zakupionych przez Towarzystwo przeważnie rasy czerwonej-polskiej i fryzyjskiej. W ciągu roku przez upływ czasu ubyły trzy stacye, natomiast przybyły cztery nowe, tak, że z końcem r. 1911 pozostało 9 stacyi buhajów subwencyjnych, zakupionych przez Towarzystwo. Cztery buhaje zakupiono w roku sprawozdawczym wyłącznie z funduszków Towarzystwa, nagromadzonych z lat poprzednich. Hodowcy jednego z tych buhajów udzielił Wydział w roku sprawozdawczym za wyjątkowe dobre utrzymywanie tegoż subwencyę w kwocie 60 K. Nadto istnieje w Zbydniowie jedna obora zarodowa gminna rasy czerwonej-polskiej, złożona z 10 krów i 1 buhaja. Hodowca tego buhaja otrzymał z Komitetu za pośrednictwem Towarzystwa subwencyę w kwocie 300 K.

W okręgu Towarzystwa istnieją w r. 1911 dwie stacye ogierów, w Suchorzowie i Sobowie, z tych pierwszy jest prywatną własnością, drugi w Sobowie jest własnością Komitetu.

Obydwaj hodowcy otrzymali z Komitetu subwencje.

W okręgu Towarzystwa istniały z końcem roku 1910 trzy mniejsze chlewnie zarodowe (po dwie loszki i jednym knurze, rasy westfalskiej) a to w Baranowie, Gorzycach i Miechocinie, nadto jedna chlewnia zarodowa gminna, założona przez Komitet w r. 1910 w Grębowie, złożona z 4 loszek i 1 knura rasy Yorkshire. Z chlewni tej w ciągu roku 1911 padła jedna loszka tak, że chlewnia ta liczy obecnie 3 loszki i 1 knura, który z powodu niepłodności ma być obecnie zastąpiony innym.

W r. 1911 na wniosek Towarzystwa założył Komitet drugą chlewnię zarodową gminną w Cyganach (rasy westfalskiej), również złożoną z czterech loszek i jednego knura, który jednak do końca roku nie został jeszcze dostawiony.

Z funduszków Towarzystwa okr. założono jedną mniejszą chlewnię zarodową w Jeżowem (powiat Niski), na razie złożoną z jednej loszki i knura rasy westfalskiej.

Stacyi knurów subwencyjnych miało Towarzystwo z końcem r. 1910 dwie w Zaleszanach, zaś w ciągu r. 1911 utworzyło Towarzystwo z własnych funduszków trzecią stacyę w Baranowie. Z końcem zatem roku 1911 istnieją w okręgu Towarzystwa 4 mniejsze chlewnie zarodowe, 2 chlewnie gminne i 3 stacye knurów.

W gminie Dąbrowicy istnieje od roku 1909, założona przez Komitet, stacya kóz subwencyjnych, składająca się z 8 sztuk, z których jedna umieszczoną jest w Chmielowie.

W gminie Dęba istnieją, założone przez Komitet w r. 1911 u Bolesława Weissa, dwa kurniki.

W gminach Miechocin (2), Dąbrowica i Zaleszany istnieją 4 wzorowe gnojownie.

Próby z odmianami poszczególnych gatunków nasion, próby nawozowe, doświadczenia na łąkach i pastwiskach prowadzili w części instruktorzy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, pracujący pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego, w części zaś Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie, w kilkunastu miejscowościach tutejszego okręgu.

W ciągu roku sprawozdawczego Wydział rozsprzedał 200 cetnarów istniejących w magazynie nawozów sztucznych, a nadto dokupił jeszcze 135 q żużli Thomasa, 200 q kainitu, 20 q soli potasowej, 21 q superfosfatu amoniakalnego i 9 q siarkanu amonowego.

Nawozy te w znacznej części rozsprzedane zostały.

Również w roku sprawozdawczym wysłał Wydział przez swego instruktora za współudziałem p. p.: Adama Grzywacza z Gorzyc i Stanisława Sokołowskiego z Wielowsi trzy wagony świń na sprzedaż do Wiednia, a to za pośrednictwem Galicyjskiej Spółki zbytu bydła i trzody we Lwowie. Uzyskana stąd gotówka, wypłaconą została właścicielom częścią za pośrednictwem Towarzystwa, częścią wprost do rąk odnośnych hodowców.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Tarnowie.

Obręb działalności Towarzystwa rozciąga się na powiat polityczny tarnowski i powiaty sądowe tuchowski, a w części radłowski i żabieński, a to na te gminy, które są położone bliżej Towarzystwa rolniczego okręgowego tarnowskiego.

Zarząd:

Zawadzki Zygmunt, prezes.

Włos Wincenty, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Bossowski Bolesław

Tyrka Ludwik

Suberlak Kazimierz

Zaucha Stanisław

Kwiatkowski Dominik

Smalec Stanisław

Włodek Filip

Nosek Franciszek.

Liczba członków w r. 1911 wynosiła 219, uczestników 1019. I tak: wśród członków było większych właścicieli 10, dzierżawców i administratorów 5, księży 7, włościan 185. Razem liczba osób fizycznych 207. — Kółek rolniczych należało 12 z ilością członków 812.

W roku sprawozdawczym odbyło się zgromadzeń walnych 1, wydziałowych 7. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 795, pozycyi kasowych w dochodach 449, w rozchodach 118, razem 567. Wpisowego niema. Wkładka wynosiła 4 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich przedstawiała z początkiem r. 1911 kwotę 574 kor., a zaś suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła 1100 kor., a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 1674 K. Członkowie upłacili z tejże na poczet należitości bie-

żącej za r. 1911 kwotę 652 kor., a na zaległość z lat poprzednich kwotę 248 kor., razem 900 kor. Z końcem r. 1911 zaległość wkładek wynosi zatem kwotę 774 kor.

Wkłádki płać członkowie chętnie dlatego, że każdy otrzymuje czasopismo „Gospodarza“ przez Towarzystwo, które dawniej nosiło tytuł „Głos rolniczy“. Czasopismo to jest wydawnictwem popularnem, pouczającym o rolnictwie, hodowli bydła i trzody chlewnej, drobiu i t. p. zwierząt domowych.

Urząd sekretarza sprawia Edward Szczękowski. — Zarząd pozostaje pod kierownictwem prezesa — a kasę pieniężną i likwidację kasową prowadzi sekretarz.

Posiedzenia Wydziału dotyczyły ogólnych spraw rolnictwa. — Prócz tego omawiano na posiedzeniach tych sprawę rozdania buhajów subwencyonowanych — przyznanie trzody chlewnej gminom Lichwinowi i Janowicom i sprawy rozdania kur według specjalnego wykazu i to już z przychowku. — Przedmiotem obrad wydziału była wreszcie sprawa rozdziału pomiędzy członków 200 ctn. otrąb za tańszą cenę, które Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego raczył łaskawie u c. k. władz wojskowych zakupić, a przydzielić te Towarzystwu do rozdziału pomiędzy członków — jak niemniej załatwienie bieżących poleceń Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego.

Towarzystwo posiada własny lokal, wynajęty przy ulicy Różanej L. 11 w Tarnowie.

Biuro Towarzystwa jest co dzień otwarte — z wyjątkiem niedzieli i świąt, — w dnie targowe od godziny 8 rano do godziny 1 popołudniu i od godziny 3 do 6 wieczór, w inne dnie od 9 rano do 12 w południe i od 3 do 6 wieczór. — W razie wyjazdu sekretarza na kontrolę do niektórych gmin, kancelarya na czas jego nieobecności zamknięta.

Protokołowany obrót kasowy wynosi gotówką w dochodach 23.456 kor. 12 hal., a w rozchodach 21.029 kor. 46 hal. Czynnikiem, wpływającym dodatnio na rozwój działalności Towarzystwa, jest pismo fachowe, gdyż informuje członków o wszystkich sprawach, o których ci z tytułu należenia do Towarzystwa wiedzieć powinni.

Dzięki subwencji Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego zakupiono w lepszych stajniach 6 buhajów, za które kwotę 1500 kor. wypłacono i udzielono hodowcom na stacy w gminach.

Zgłoszeń od osób prywatnych o buhaje wpłynęło 26. — Trudno było wszystkim prośbom zadośćuczynić ze względu na brak funduszków. Załatwienie zgłoszeń jeszcze nie uwzględnionych odroczone więc na rok 1912, prosząc o subwencję na 10 sztuk buhajów.

Istnienie stacji buhajów subwencyonowanych i licencyonowanych wpłynęło znacznie na podniesienie się chowu bydła w powiecie politycznym tarnowskim i cokolwiek w powiecie tuchowskim, czego dowodem jest, że przychowane w tych czasach krowy posiadają w porównaniu do dawnych wartość niemal podwójną. — Fakt ten zaobserwować można nie tylko przy sposobności objazdów kontrolnych lecz także nawet przy spędach bydła na targach i premiowaniu w gminach.

Na poprawę chowu koni wpływa dodatnio ta okoliczność, że hodowcy stanowią dają klacze ogierami rządowymi, stacynowanymi na Rzędzinie. Oprócz tego są w okręgu naszym ogiery prywatne licencyonowane, po których przychówek jest dosyć dobrej budowy i wyrostu. Stacje ogierów w gminie Ryglicach lub Gromniku są nader potrzebne, gdyż w tamtej okolicy brak wielki ogierów.

Owiec nie wprowadzono nowych do powiatu tarnowskiego, aż dopiero w r. 1910, kiedy Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego udzielił p. Harlendrowi na założenie owczarni zarodowej w Lubince rasy owiec mieszanych a mianowicie: 6 matek i 1 tryka, o rezultacie dotąd nie wiadomo.

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego udzielił kurników zarodowych w 1909 r. 17-tu członkom i w 1910 r. 33-em członkom, z tych pierwszych odebrano z przychowku i nadano dalszym członkom w 1911 r. Kury te nie były czystej rasy zielonożki, a do tego dużo było chorych na pypcie, wskutek czego u niektórych dużo wyginęło.

Wzorowych gnojarni urządzono w r. 1911 tylko jedną u p. Potyrały w Krzyżu. Na gnojarnię tę przyznał Komitet subwencję 80 kor.

Doświadczenia rolnicze przeprowadzili w kilku gminach miejscowego okręgu instruktorzy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego pracujący pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. — Prób z maszynami rolniczymi nie odbywano w roku sprawozdawczym.

Dział handlowy rozwija się z każdym rokiem, czego dowodem jest poniżej podane zestawienie obrotu kasowego za ostatnie 6 lat.

w 1906 roku	.	.	.	.	.	kor.	9.700	hal.	50
" 1907	"	.	.	.	.	"	10.441	"	56
" 1908	"	.	.	.	.	"	15.115	"	24
" 1909	"	.	.	.	.	"	15.525	"	47
" 1910	"	.	.	.	.	"	18.454	"	13
" 1911	"	.	.	.	.	"	17.551	"	78

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wadowicach.

Działalność Towarzystwa rozciąga się na okręg Wadowicki, składający się z czterech powiatów sądowych, a to Wadowice, Zator, Andrychów, Kalwarya.

Towarzystwem, jako Stowarzyszeniem zarejestrowanem za-
wiaduje Rada nadzorcza, składająca się z ośmiu członków. W skła-
dzie Rady nadzorczej znajduje się 3 członków ze stanu włościań-
skiego, 3 członków właścicieli dóbr, jeden dzierżawca dóbr, oraz
jeden ksiądz.

I tak w r. 1911 Radę nadzorczą stanowili:

Zarząd:

Hr. Bobrowski Stefan, prezes.

Członkowie Wydziału:

Łuszczkiewicz Marek	Ks. Rychlik Władysław
Gostkowski Aleksander	Nidecki Jan
Gauscher Jerzy	Śmierguła Jan
Dziobek Franciszek.	

W roku 1911 wynosiła liczba członków, którzy deklarowali udział: 172, uczestników było 1075. — I tak wśród członków było: większych właścicieli 18, dzierżawców 10, księży 12, włościan 119, osób z innych zawodów 6, razem osób fizycznych 165. Kółek rolniczych należało 7, z ilością członków 910

Zgromadzeń odbyło się: walnych 1, Rady nadzorczej 5. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 3592, pozycyi kasowych 19.879. Wysokość wpisowego 2 kor., wkładek 2, 4 kor. Prócz tych ostatnich członkowie płacą statutem przepisane udziały.

Zaległości wkładek z lat poprzednich nie było wcale, suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w r. 1911, wynosiła kwotę 328 kor. Członkowie zapłacili na poczet tejże kwotę 266 koron.

Zaległość wkładek z końcem r. 1911 wynosi zatem 62 kor.

Towarzystwo posiada własny lokal i magazyn, niemniej -ob- szerny plac budowlany, nadający się do rozszerzenia budynku i magazynów Towarzystwa.

Kierownikiem biura jest Dyrektor referent, funkcyonaryuszami są: prowadząca księgi wierzytelności i długów, prowadzący księgi towarowe, kasyer, oraz magazynier.

Godziny urzędowe są od 9—12 przed południem i od 3—6 popołudniu. — W dniu jarmarczne biura otwarte bez przerwy od 8-mej rano do 6-tej popołudniu.

Na zwyczajnem walnem Zgromadzeniu przyjęto do potwierdzającej wiadomości sprawozdanie Rady nadzorczej i Dyrekcyi z czynności i rachunków za r. 1911 i postanowiono, aby dać możność jak najliczniejszego uczestnictwa członkom w walnych zgromadzeniach — ogłaszać nie tylko w myśl postanowień statutowych, lecz także w Sprawozdaniach, członkom przesyłanych i umieszczać dzień walnego zebrania z wyszczególnieniem porządku dziennego.

Założona została w roku sprawozdawczym zaledwie jedna stacya buhajów subwencyjnych. Ilość czynnych stacyi wynosiła z końcem 1911 — 14.

Co do kierunku hodowli, to w okolicach o warunkach sprzyjających dla rasy nizinnej, popiera Towarzystwo tę rasę, w okolicach podgórskich zaś rasę bydła czerwonego polskiego.

W r. 1910 otrzymaliśmy pięć sztuk buhajów rasy czerwonej polskiej, zakupionych przez Wydział krajowy czyli tak zwanych buhajów traktatowych.

Przeglądowych premiowań bydła urządzono w roku sprawozdawczym 2, a mianowicie w Wadowicach i Andrychowie. — Liczny spęd świadczył o zainteresowaniu się hodowców, a ogólny wynik był ten, że w ogóle inateryał jest dobry, jakkolwiek o typach niewyrównanych lecz dających już pewne wybitne znamiona rasy, przez Towarzystwo popieranej.

Premie są zachętą do należytego chowu, lecz niestety tak szczupłe otrzymujemy na ten cel fundusze, że gdyby nie to, że Towarzystwo nasze znacznieszą na ten cel przeznaczą kwotę

z własnych funduszków, bo np. w roku sprawozdawczym wydano kwotę 490 kor., to niewiadomo jak możnaby opędzić premiowanie kwotą 250 koron, jaką dostajemy na cel wspomniany od Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego.

Konie. Podział na strefy utrudnia podniesienie hodowli koni w naszym okręgu.

Członkowie nasi pp. Jan Szwed z Ryczowa, Franciszek Kubariek z Zygodowic i Jędrzej Najbur z Wieprza są prawdziwie zamięłowanymi i dobrymi hodowcami, a konie ich należą do pierwszych w naszym okręgu.

Trzoda chlewna. W roku sprawozdawczym założono chlewnię gminną rasy westfalskiej w Przybradzu i Tomicach, istnieje także trzecia chlewnia gminna w Zebrzydowicach.

Rasę westfalską, jako najodpowiedniejszą i dającą hodowcy szybkie i znaczne korzyści, popiera Towarzystwo jak najusilniej.

Owce hodują w okolicach podgórskich, a dla poprawy rasy otrzymaliśmy i umieścili 2 tryki.

Hodowlą drobiu zajmuje się Kółko rolnicze w Bachowicach.— Wyniki hodowli są pomyślne.

Towarzystwo nasze poczyniło starania na podstawie uchwały swojej Rady nadzorczej o subwencyę na utrzymanie instruktora rolniczego.

Próby doświadczalne, organizowane przez instruktorów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracujących pod kierownictwem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, działającą na nasze rolnictwo bardzo dodatnio, to też staraniem naszym jest wszelkie ogłoszenia Zakładu, co do przedsięwziąć się mających doświadczeń, ogłaszać pomiędzy naszymi członkami, aby przez przeprowadzenie prób, obrali sobie dodatni kierunek w prowadzeniu swojego gospodarstwa.

Handel. Nasz dział handlowy przy Towarzystwie rozwija się z każdym rokiem coraz pomyślniej.

Przez zarejestrowanie Towarzystwa mamy odpowiednie kredyty bankowe, które ułatwiają nam nabywanie zboża od większych właścicieli i włościan.

To też zakupujemy wszelkie gatunki zbóż w celu dalszej sprzedaży i jesteśmy hamulcem przeciw wyzyskowi handlarzy.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce.

Obszar działalności Towarzystwa rozciąga się na powiaty polityczne Podgórze i Wieliczka.

W roku sprawozdawczym Wydział stanowili:

Zarząd:

Dydyński Maryan, prezes.

Dr. Niedzielski Stanisław, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Dydyński Aleksander

Konopka Stanisław

Fink Adam

Bzowski Kazim. z Droginii (koopt.)

Jaworski Władysław Leopold

Konopka Stefan (koopt.)

Zastępcy Członków Wydziału:

Haller Cezar

Sandoz Feliks

Haller Mieczysław

Śliwiński Józef

Rudolphi Adam

Dr. Stonawski Paweł.

W roku 1911 wynosiła liczba członków 120, uczestników 536.

I tak wśród członków było: większych właścicieli dóbr 71, dzierżawców i administratorów 6, księży 5, nauczycieli 7, (w ich liczbie 5 prof. uniwersytetu), oficyalistów 5 (rzadców), włościan 3, osób innych zawodów 8, razem osob fizycznych 105. Kółek rolniczych 9, Spółek rolniczych 2, innych korporacji 4.

Razem Spółek i korporacji 15 z ilością członków 431.

Zgromadzeń w roku 1911 odbyło się walnych 2, wydzielonych 11. Liczba ekshybitów dziennika podawczego wyniosła 3922, pozycyi kasowych 3270. Wysokość wpisowego 4 kor., wkład 8 kor.

Zaległość wkładek z lat poprzednich wynosiła z początkiem roku 1911 kwotę 1056 kor., a zaś suma wkładek za rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, wynosiła 992 kor., zatem suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała ogółem kwotę 2048 kor. Członkowie upłacili z tejże na poczet należności bieżącej za rok 1911 kwotę 339 kor., a na zaległość z lat poprzednich kwotę 356 kor., razem 695 kor., — Zaległość wkładek z końcem roku 1911 wynosi zatem 595 kor.

Lokal biurowy Towarzystwa, magazyny i sklep mieszczą się we własnym domu.

Godziny urzędowe biurowe z wyjątkiem świąt są od godziny 9—12 i od godziny 3—7 wieczór.

Sklep otwarty bez przerwy od godz. 8 rano do godz. 7 wiecz.

Ogólne Zgromadzenia odbyły się 15 lutego i 30 grudnia 1911 r.

Sprawy bieżące nie cierpiące zwłoki, zarówno handlowe jak administracyjne załatwiane bywały wprost przez Biuro Towarzystwa przd współudziale i za aprobatą Prezesa.

Komisję kontrolującą na rok 1911 składali pp.: Stanisław Czerwiński, Dr. Gwido Friedberg i Bolesław Szczerbiński.

Na Zgromadzeniach Ogólnych Towarzystw Rolniczych w Krakowie reprezentowali nasze Towarzystwo jako delegaci: pp. Brzeziński Zdzisław, Czerwiński Stanisław, Fink Adam, Fink Maryan, Haller Cezar, Mrozowski Adam, Dr. Niedzielski Stanisław, Rudolphi Adam, Sandoz Feliks, Sliwiński Józef, Dr. Stonawski Paweł, Surówka Jan, Szczerbiński Bolesław, Ks. Sypowski Antoni; jako zastępcy delegatów pp.: Dunikowski Stefan, Haller Mieczysław, Lipowski bar. Edward, Massalski Tadeusz, Staszewicz Julian, Stroner Józef, Dr. Wójtowicz Edmund.

Ciężką stratę Towarzystwo, a w szczególności Dział handlowy poniósł przez śmierć swego dyrektora śp. Sylwestra Małui, który przez swą wiedzę fachową, rutynę, inicjatywę, pracowitość, spokój i takt w obcowaniu z ludźmi przyczynił się głównie do rozwoju tego działu.

W roku 1911 utworzyliśmy w naszym okręgu 6 nowych stacyi buhajów subwencyjnych kosztem 3350 kor., do której to kwoty przyczynili się posiadacze stacyi sumą 400 kor.

Z dawniej założonych stacyi wygasło w roku sprawozdawczym 8, a pozostało z końcem roku stacyi 19 czynnych.

Prócz stacyi buhajów, powstałych z funduszu hodowlanego Towarzystwa, utworzone zostały w roku 1911 przez Wydział krajowy z funduszu, przypadłego za traktaty hanlowe, 4 stacje buhajów.

Na okręg nasz przypaść miało z powyższego funduszu 5 stacyj, wobec czego spodziewane jest utworzenie 1 stacyi rasy nizinnej.

Posiadacze tych stacyi otrzymają z tegoż funduszu za pośrednictwem naszem na utrzymanie buhajów kwartalnie subwencye po 45 kor., z których już 2 raty za rok miniony zostały im doręczone.

Wszystkie, znajdujące się w okręgu stacje buhajów, podlegają nadzorowi naszego inspektora hodowli p. Tadeusza Massalskiego.

Prócz zakupna buhajów subwencyjnych wyznaczono z funduszu hodowlanego 500 kor. na nagrody dla właścicieli prywatnych, odznaczających się dobrem utrzymaniem swych buhajów. — Z funduszu tego przypadało na powiat podgórski 155 kor., na powiat wielicki 345 kor., a rozdział nagród powierzano przewodniczącym odnośnych komisji licencyonujących.

Pozostało z powyższych nagród nierozdanych w powiecie podgórskim 45 kor. — zaś w powiecie wielickim 245 kor., po strąceniu których rozdano na nagrody w powiecie podgórskim 110 kor. — zaś w powiecie wielickim 100 kor. — razem 210 kor.

W roku 1911 dział handlowy naszego Towarzystwa ograniczał działalność do terytorjum swojego okręgu, a tylko z bardzo małymi wyjątkami i to na wyraźnie objawione życzenie Członków odbiorców, działał poza swoim okręgiem. W nabywaniu nawozów, nasion i narzędzi rolniczych, przyznając w zasadzie pierwszeństwo Syndykatom rolniczemu w Krakowie, kierowaliśmy się w interesie naszych odbiorców ceną i warunkami w innych firmach, wybierając te, które za najkorzystniejsze musieliśmy uznać. Prócz sprzedaży hurtownej, magazyny nasze stoją do dyspozycji dla sprzedaży częstkowej. Do tego przyczynia się utrzymanie przez nas już od szeregu lat sklep z powyższymi artykułami, jak również z towarami żelaznymi i innymi dla pożytku gospodarstw właściwymi przedmiotami. Cenę węgla, tak wagonową jakoteż i częstkową, oznaczono nader niską, umożliwiającą jedynie zwrot kosztów administracyjnych. Zarządzenie to wpłynęło nie tylko na wzmożenie się ruchu u nas, ale — co jeszcze ważniejsze — wy-

wywołało niżkę cen we wszystkich innych mniejszych składach węgla.

W roku sprawozdawczym odbyło się nagradzanie sług wyjątkowo dwa razy t. j. jedno zwyczajne doroczne w dniu 20 grudnia 1911 r., drugie zaś w dniu 11 lutego, jako zaległe za rok 1910, z powodu zwołanego na dzień 29 grudnia 1910 r. a nieodoszłego do skutku Zgromadzenia ogólnego. Na ten cel oprócz stałej własnej dotacyi 200 kor. mieliśmy taką samą kwotę jako subwencję z Komitetu Centralnego, oraz przewidziany statutem przyczynek ze strony służbodawców, jak i pozostały z lat poprzednich fundusz wraz z narosłemi od niego odsetkami. Ogółem mieliśmy z powyższych źródeł do rozporządzenia K. 1221/34.

Konkurs o nagrody rozpisany został w myśl postanowienia z r. 1908.

Protokoły z posiedzeń zwyczajnych Wydziału Towarzystwa wykazują następujące ogólniejszego znaczenia sprawy. W sprawach Syndykatu rolniczego z tytułu ulokowanych tamże funduszków Towarzystwa w formie udziałów i pożyczki ogółem 50000 K. wynoszących; w sprawie ulg w spłacie bezprocentowej pożyczki rządowej z r. 1909; w sprawie opinii co do założyć się mającej Spółki mleczarskiej w Świątnikach; w sprawie przestrzegania ścisłości w opisie bydła przy tegorocznej konskrypcyi; w sprawie wyjednania kontygentu dla nowo powstających gorzelni — rolniczych; w sprawie ułatwień w przyjmowaniu Kółek rolniczych na członków Towarzystwa; w sprawie utworzenia odrębnej posady instruktora rolnictwa dla gospodarstw włościańskich; w sprawie oddania w zarząd kraju kopalni kainitu w Kałuszu; w sprawie składu powiatowych komisji szacunkowych dla podatku osobisto-dochodowego i zarobkowego; w sprawie telefontonego połączenia Wieliczki z Krakowem; w sprawie zalesień ochronnych; w sprawie rządowych stacyi ogierów; ronienia zakaźnego u krów; w sprawie projektu ustawowej organizacyi rolniczej; w sprawie zakupna remont dla wojska; w sprawie zmiany ustawy o opustach podatkowych z tytułu klęsk elementarnych; w sprawie braku paszy i potrzeby wzbronienia wywozu z kraju pasz treściwych oraz obniżen frachtów kolejowych wewnątrz kraju; w sprawie klęski myszy polnych i sposobu ich tępienia; w sprawie niżki taryfy kolejowej od przewozu mleka.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Żywcu.

Zarząd:

Władysław Kępiński, prezes.
Józef Barcik, wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Baron Karol	Ringer Karol
Budiner Maksymilian	Sanetra Szczepan
Fijak Maciej	Suchoń Karol
Pieronek Tomasz	Tentschert Franciszek.

Komisya kontrolująca:

Fijak Maciej.
Ringer Karol.
Sanetra Szczepan.

Z końcem roku sprawozdawczego liczba członków wynosiła ogółem 222 osób, liczba uczestników 2132 osób. I tak wśród członków było: większych właścicieli 7, dzierżawca 1, księży 4, nauczycieli 3, włościan 176, osób z innych zawodów 1. Razem więc osob fizycznych należało 192.

Kółek rolniczych było 29, z ilością członków 1897, nadto 1 korporacya z 43 członkami. Razem więc osób moralnych 30 z 1940 członkami. Zebrzań odbyło się: walnych 1, wydziałowych 4. Ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 500, pozycyi kasowych 205. Wysokość wpisowego 1 K, wkładek 1, 3, 5, 8 K.

Zaległości wkładek z lat poprzednich nie było wcale. Suma wkładek na rok 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić

w roku 1911, wynosiła kwotę 669 K. Członkowie upłacili z tejże należności bieżącej kwotę 514 K.

Zaległość wkładek z roku 1911 wynosi zatem kwotę 155 K.

Walne Zebranie członków Towarzystwa rolniczego żywieckiego odbyło się dnia 15 stycznia 1911 roku w sali Sokoła przy udziale prezydium, całego wydziału, około 100 członków i delegatów Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. Na tem zebraniu dokonano wyborów 9 delegatów na walne zgromadzenie członków c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Na posiedzeniu Wydziału, odbytem dnia 22 marca 1911 roku, postanowiono dawny lokal Towarzystwa w domu p. Kuklowej, odstąpić tejże bez żadnej pretensyi do niej za poczynione adaptacye.

Postanowiono poprzeć w Komitecie podania Kółek rolniczych w Pietrzykowicach, Jeleśni, Lachowicach i Cięcinie o koziarnie.

Postanowiono odłożyć na razie urządzenie kursu rolniczo-hodowlanego w Bładzonce do odpowiedniejszej chwili.

Na posiedzeniu Wydziału, odbytem dnia 2 sierpnia, uchwalono chlewnię gminną przyznać Kółku rolniczemu w Lachowicach, dalej uchwalono p. Szczepanowi Sanetrze w Zabłociu stację knura.

Buhaje p. p. Barona i Kani zostały sprzedane, zakupiono zaś 6 nowych buhajów, a to pięć z funduszków traktatowych, a jeden z funduszków Towarzystwa rolniczego okręgowego. Buhaje te zostały ulokowane u p. p. Karola Barona w Pietrzykowicach, Józefa Kani w Łodygowicach, Wincentego Grygi w Bładzonce ad Sucha, Suchonia w Jeleśni, Józefa Kłusaka w Zabłociu i Józefa Lubra w Gilowicach.

Poruszono sprawę instruktorów rolniczych powiatowych i postanowiono starania w tym kierunku rozpocząć.

Zastanawiano się nad brakiem paszy z powodu pryszczy i posuchy, która panowała w tym roku i o środkach zaradczych i uchwalono wniosek, by w celach zaradczych Wydział starał się wejść w porozumienie z c. k. Starostwem i Wydziałem Rady powiatowej.

Zastanawiano się nad niebezpieczeństwem, jakie grozi zasiewom jesiennym z racyi niepomiernego mnożenia się myszy polnych, i postanowiono udać się do c. k. Starostwa, by zechciało przypomnieć Zwierzchnościom gminnym istniejące przepisy i by dało żandarmeryi polecenie pilnowania wykonywania tych przepisów.

Uchwalono do funduszu, wyznaczonego przez Komitet na premiowania w powiecie żywieckim, dodać z własnych funduszków 100 K.

Uchwalono wniosek, by premiować przeważnie bydło rasy czerwono-polskiej.

Wydział starał się o wprowadzenie do powiatu krów czerwono-polskich, bo tych wcale u nas nie było. Zabiegi te o tyle się nam udały, że Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego nadał oborę, złożoną z 10 krów czerwono-polskich, członkom Kółka rolniczego w Rychwałdku.

Przy pomocy Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego zdołaliśmy utworzyć 4 koziarnie kóz saaneńskich, każda z 10 kóz i jednego capa złożona, a trzy koziarnie jeszcze przed latem utworzone zostaną. W ten sposób będziemy mieli w powiecie 70 kóz saaneńskich.

Wydział wprowadził do powiatu naszego 16 loch i 7 knurów przeważnie rasy Yorkshire.

Dalej wystarał się dla członków Towarzystwa o dwie owczarnie zarodowe, każda z 6 owiec i jednego tryka złożonych i oprócz tego 4 tryki dla poprawy rasy. Z tych czterech trzy tryki zostały przez niesumiennych hodowców przedwcześnie zarżnięte, to też i korzyści, jakie w hodowli owiec tryki te przynieść by mogły, zostały uszczuplone.

Celem zachęty do lepszej hodowli była urządziliśmy 5 premiowań, przyczem rozdano około 1500 K premii. Ostatnie odbyły się tego roku w gminach Pietrzykowice i Rychwałdek.

Staraliśmy się o subwencje na zakładanie wzorowych gnojowni i rozdaliśmy subwencji takich (każda po 80 K) około dziesięciu.

Staraliśmy się przyjść z pomocą rolnikom naszego powiatu na polu oświaty rolniczej, urządzając pogawędki, wykłady i kursa.

Największe powodzenie miały starania nasze podjęte, celem zachęcenia członków Towarzystwa do robienia prób polowych z nawozami sztucznymi i odmianami zbóż. Najlepiej wykazała to liczby.

Mianowicie, gdy po wykładzie o próbach polowych p. instruktora rolniczego Zwierzchanowskiego, ogłoszonym dnia 17 stycznia 1909 na zebraniu członków Towarzystwa rolniczego żywieckiego, zgłosiło się o próby takie trzydziestu kilku gospodarzy; już w tym samym roku 1909 dokonano prób z odmianami zbóż 137, nawozowych 40. W roku 1910 prób z odmianami zbóż 143,

nawozowych 92. W roku zaś 1911 prób z odmianami zbóż 384, prób nawozowych 259.

Tę wielką ilość prób, dokonanych u członków naszego Towarzystwa rolniczego, zawdzięczamy instruktorom Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, pracującym pod kierownictwem Stacji doświadczalnej c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego, prowadzonej przez pana profesora Stefana Jentysa.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Krakowie.

Towarzystwo obejmuje swoją działalnością powiat krakowski. Wydział, wybrany na ogólnem zebraniu członków dnia 22 marca 1907 roku, uzupełniony w roku 1908 wyborem drugiego wiceprezesa i wyborami, przeprowadzonymi dnia 9 grudnia 1910 i 12 maja 1911 r. ma skład następujący:

Zarząd:

Cieślewicz Józef, prezes
Prof. Sikorski Tadeusz, I. wiceprezes
Reichardsperg Reichard Stefan, II. wiceprezes.

Członkowie Wydziału:

Ropa Kasper	Serczyk Józef
Jarzyna Jan	Prof. Dr. Surzycki Stefan
Hr. Mycielski Władysław	Wieczorek Andrzej

Zastępcy:

Ziemblic Ludwik Bogusz	Skowron Józef
Wójcik Franciszek	Prochal Jakób
Grzimek Jan	Vetulani Franciszek, zastępca I. wiceprezesa jako członka Wydziału.
Zberus Tomasz	

Ziemnowicz Stefan, sekretarz.

Biuro Towarzystwa prowadził sekretarz w lokalu, wynajętym przy ulicy Krowoderskiej L. 7 na parterze; godziny biurowe: codziennie z wyjątkiem świąt i niedziel od godziny 10—1 rano i od 3—5 po południu.

Z końcem roku sprawozdawczego liczba członków wynosiła ogółem 275 osób, liczba uczestników 946. I tak wśród członków było: większych właścicieli 38, dzierżawców 41, księży 4, nauczycieli ludowych 4, włościan 124, osób z innych zawodów 40, razem

osób fizycznych 251. Kółek rolniczych należało do Towarzystwa 17 z ilością członków 695, spółek i korporacji 7. Razem więc osób moralnych należało do Towarzystwa 24.

Zgromadzeń odbyło się: walnych 3, wydziałowych 12, dyskusyjnych 2. Ilość ekshybitów dziennika podawczego wynosiła 560, pozycyi kasowych 117 (w przychodach 51, w rozchodach 66). Wysokość wpisowego 2, 4, 6 K, wkładek 4, 8, 12 K.

Zaległość wkładek z lat poprzednich 1450 K, a to po odpisaniu z zaległości 1542 K, kwoty 92 K. Suma wkładek za r. 1911, którą członkowie powinni byli zapłacić w roku 1911, wynosiła kwotę 1780 K, a więc suma wkładek dłużnych od członków przedstawiała z początkiem roku 1911 kwotę 3230 K.

Członkowie upłacili z tejże na poczet należności bieżącej za rok 1911 kwotę 737 K, a na zaległość z lat poprzednich kwotę 546 K, razem 1283 K. Zaległość wkładek z końcem roku 1911 wynosi zatem ogółem kwotę 1947 K.

Nadto w roku 1911 zapłacili członkowie na poczet należności bieżącej wkładek za rok 1912 już z góry kwotę 28 K.

W roku 1911 obrót kasowy wynosił 9078 K 55 h dochodu, a 7107 K 25 h rozchodu.

Następujące Kółka rolnicze, inne spółki i korporacje były członkami Towarzystwa:

1. Kółko rolnicze w Bolechowicach.
2. " " " Branicach.
3. " " " Bronowicach Wielkich.
4. " " " Ciężkowicach.
5. " " " Gromcu.
6. " " " Jeleniu.
7. " " " Kobyłanach.
8. " " " Kościelnikach.
9. " " " Liszkach.
10. " " " Mydlnikach.
11. " " " Nowej Wsi Szlacheckiej.
12. " " " Olszanicy.
13. " " " Rybnej.
14. " " " Toniach.
15. " " " Woli Justowskiej.
16. " " " Zabierzowie.
17. " " " Zalasiu.
18. Konwent OO. Cystersów w Mogile.

19. Konwent Braci Miłosierdzia w Krakowie.
20. „ PP. Norbertanek na Zwierzyńcu.
21. „ XX. Pijarów w Krakowie.
22. Spółka mleczarska w Rybnej.
23. Krajowa średnia Szkoła rolnicza w Czernichowie.
24. Towarzystwo hodowli drobiu, gołębi i królików w Krakowie.

Towarzystwo odbyło w ciągu roku 1911 ogólnych zebrań członków 3, a mianowicie 7 marca, 12 maja i 5 grudnia; oprócz tego odbyły się trzy zebrania w charakterze pogadanki przy dość licznym udziale członków przeważnie włościan.

Rok ubiegły był niekorzystnym dla rolników i to z powodu wyjątkowej posuchy i klęski pryszczycy, a poprzednio z powodu wyjątkowej posuchy i klęski pryszczycy, a poprzednio z powodu klęski myszy.

Co do klęski myszy, to ta została dokładnie omówioną na Walnem Zebraniu w dniu 12 maja. Na wniosek p. Lubowieckiego uchwalono rezolucję:

1. Walne Zebranie poleca Wydziałowi, aby tenże domagał się u Wydziału krajowego wydania rozporządzenia wykonawczego do ustawy o tępieniu myszy z roku 1906.

2. Aby po przeprowadzeniu doświadczeń w zakładach doświadczalnych w Krakowie i Dublanach przygotowano skuteczne środki oraz wykazano rolnikom źródło ich nabycia afiszami do wszystkich gmin.

3. Aby Wydział krajowy, o ile klęska jest ogólną, przeznaczył na ten cel subwencję dla dotkniętych klęską gmin i dostarczył darmo środków gminom.

Oprócz tego byłoby rzeczą bardzo wskazaną, aby każdy rolnik z chwilą pokazania się gdziekolwiek myszy, zawiadomił o tem Towarzystwo rolnicze, aby mogło poczynić starania.

Co do klęski posuchy i pryszczycy zwołaniem zostało zebranie członków w formie pogadanki, na której została uchwaloną rezolucya, w której Towarzystwo nasze domaga się od c. k. Rządu 1) znaczniejszej zapomogi dla dotkniętych klęską, 2) zniżenia taryfy kolejowej na przewóz pasz treściwych, 3) zamknięcia granicy na wywóz pasz tylko treściwych, 4) pożyczek bezprocentowych w celu ułatwienia zakupna paszy dla najwięcej potrzebujących.

Powyższa rezolucya przesłaną została do c. k. Starostwa w Krakowie, do Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego i do posła ziemi krakowskiej p. Tetmajera.

Co do panującej pryszczycy, to sprawa ta była również na jednym z ogólnych zebrań obszernie omawianą. Domagano się na wniosek p. Ptaka, aby Komitet poczynił starania u c. k. Rządu o zniesienie ustawy o zarazie pryszczycy. Obecny wówczas na zebraniu wiceprezes Komitetu prof. Nowak, przedstawił starania Komitetu w tej mierze podjęte, wskazując na trudności przeprowadzenia tej sprawy wobec opozycji różnych stronnictw w parlamencie. Możemy żądać złagodzenia tej ustawy, aby, o ile klęska pryszczycy nie przybiera większych rozmiarów, władze weterynaryjne nie stosowały ostrych zarządzeń, które są głównym klęski powodem.

Z powodu braku paszy w tym roku, Wydział Towarzystwa usilniej niż kiedykolwiek starał się o uzyskanie otrąb wojskowych w większej ilości, lecz to się Wydziałowi niestety nie powiodło. Wyznaczonych dla naszego Towarzystwa 150 *q* otrąb rozdano 100 *q* między włościan, zaś 50 *q* dla dzierżawców, wobec bardzo licznych zgłoszeń przez losowanie.

Ze spraw ogólnych Towarzystwa poruszymy tutaj tylko najważniejsze, a mianowicie:

Przy zawiązaniu nowego Towarzystwa rolniczego okręgowego w Chrzanowie podejmował pewne starania i nasz Wydział głównie przez członka, a obecnego prezesa Towarzystwa chrzanowskiego p. Andrzeja Chwaliboga. Do Towarzystwa chrzanowskiego przystąpiło wielu z dotychczasowych członków naszego Towarzystwa. Prezydium oraz kilku członków Wydziału brało udział w zgromadzeniu w Chrzanowie, na którym nowe Towarzystwo zawiązano.

Sprawy dotychczas wspólne dla obu powiatów rozdzielono zgodnie, dla każdego z osobna. Mimo zawiązania się Towarzystwa w Chrzanowie, kilkunastu członków z tamtejszego powiatu należy nadal do naszego Towarzystwa.

Sprawa założenia sieci telefonicznej w naszym okręgu na użytek rolników postąpiła naprzód i to dzięki staraniom p. Władysława hr. Mycielskiego, który sprawą tą się szczerze zajął tak, iż z całą pewnością z wiosną 1912 r. będą już założone stacje telefoniczne u 11 rolników członków Towarzystwa we wschodniej części powiatu.

Działalność Sekcji pastwiskowej, utworzonej przy naszym Towarzystwie, została obecnie zupełnie wstrzymana, wobec braku na ten cel funduszków i wobec ujęcia tej akcji przez Wydział krajowy, który otrzymał od Rządu na melioracje pastwisk gminnych fundusze za traktaty handlowe.

Wobec nieufności i małego zainteresowania się rolników sprawą melioracji pastwisk gminnych, Wydział urządził pogadankę na temat: „Melioracje pastwisk gminnych za fundusze traktatowe“. Prelegent p. Vetulani, dyrektor krajowego Biura melioracyjnego, zachęcał gorąco do szybkiego nadsyłania zgłoszeń o melioracje, obawiając się, że fundusze te mogą się wyczerpać wobec licznych zgłoszeń ze wschodniej części kraju. Po referacie prowadzoną była rzeczowa dyskusja, z wielką dla obecnych korzyścią.

Sprawa szerzenia wiedzy rolniczej i ożywienia działalności naszego Towarzystwa jest przedmiotem częstych obrad Wydziału. Na jednym z posiedzeń p. Andrzej Wieczorek, przedstawiając potrzebę organizacji rolników po wszystkich gminach, postawił wniosek: aby Towarzystwo nasze utworzyło sekcję w każdej gminie celem stworzenia silnej organizacji rolniczej, mającej na celu uświadomienie rolników przez urządzanie odczytów, pogadek, aby organizacja jako taka miała silny wpływ w polityce agrarnej i aby była zdolną skutecznie bronić rolników.

Sprawa ta wymaga szerszego omówienia, a wobec mającej wkrótce wejść w życie przymusowej organizacji rolników, musi uleść zwłoce.

Na wniosek p. Ropy uchwalono żądać zobowiązania od członków włościan tych, którzy nasiona, nawozy sztuczne etc. do prób otrzymali, lub też na ich półkach przeprowadzone były doświadczenia, do ogłaszania wyników całej gminie i do składania sprawozdania na takich pogadankach.

Wydział postarał się o zniżkę dla członków na prenumeratę wychodzącego jakiś czas tygodnika „Kmieć“, a następnie z chwilą zaprzestania wydawnictwa „Kmiecia“ o zniżkę na „Tygodnik rolniczy“, prenumerując bowiem masowo, dostarcza Wydział „Tygodnik rolniczy“ dla członków-włościan za opłatą 2 K rocznie, zaś dla innych członków po 3 i 4 K rocznie. Tu jednak Wydział doznał przykrego zawodu, gdyż mimo rozesłanego okólnika i agitacji, prenumeruje zaledwie 30 kilku członków „Tygodnik rolniczy“ przez Towarzystwo.

Na ogólnem zebraniu w styczniu wygłoszony został referat „O nowym systemie uprawy zbóż Demczyńskiego“; referował p. prof. dr. St. Jentys. Sprawozdanie z referatu zostało umieszczone w „Tygodniku rolniczym“.

Na ogólnem zebraniu w grudniu wygłosił prezes Towarzystwa „Kilka uwag o hodowli kur zielononózek“, poczem nastą-

piła obszerna dyskusya. Na wniosek p. Fr. Ptaka Zgromadzenie uchwaliło, aby Towarzystwo nasze celem szybkiego rozpowszechnienia hodowli kur rasy „zielononóżki“, rozdawało z wiosną każdego roku 10-ciu zgłaszającym się członkom po 20 sztuk jaj kur „zielononózek“ bezpłatnie. Na następnej zebraniu uchwalono na wniosek Prezydium wobec licznych zgłoszeń, aby jeszcze 10-ciu członków obdarowano po 20 sztuk bezpłatnie.

Pogadanki i zebrania ogólne odbywały się zawsze w sali Komitetu.

Wydział w uznaniu zasług zmarłego tragiczną śmiercią ś. p. Andrzeja hr. Potockiego, namiestnika Galicyi, tak dla rolnictwa, jak i dla całego kraju, powziął myśl uczczenia pamięci tego szlachetnego męża, przez rozdanie bezpłatnie członkom; opłacającym wkładkę klasy III., brązowego medalu pamiątkowego, zaś dla innych członków dostarczyć takowe po cenie kosztu nakładu, wybite z brązu, srebra lub złota. Wniosek ten został przez Walne Zebranie jednogłośnie uchwalony.

Na jednym z posiedzeń Wydziału, na wniosek przewodniczącego p. Cieślewicza, uchwalono co następuje: „Każdy członek Wydziału ewentualnie jego zastępca, jeżeli opuści trzy posiedzenia Wydziału z rzędu, po sobie bezpośrednio następujące, a nie usprawiedliwi formalnie swej nieobecności, zostanie temsamem uważany za ustępującego z Wydziału“.

Wykonywując uchwałę Walnego Zgromadzenia, Wydział wprowadził obrót czekowy do Towarzystwa celem ułatwienia członkom bez opłaty porta pocztowego nadsyłania wkładek, chcąc temsamem zapobiedz zaległościom w wkładkach. Niestety nie może się Wydział poszczycić dodatnimi rezultatami w tym kierunku, bo zaległości się nie zmniejszyły, a szkoda stąd wynika ogromna, działalność bowiem Towarzystwa przez ciągły brak własnego funduszu jest bardzo utrudniona.

SPRAWOZDANIE

Związku hodowców bydła nizinnego za rok 1911.

Stosunki hodowlane roku ubiegłego okazały się dla rozwoju hodowli na ogół niepomyślne, a to z powodu powszechnie panującej pryszczycy, która wyrządziła dotkliwe szkody szczególnie w szlachetnych oborach ras nizinnych. Zaraza ta zniszczyła wiele sztuk młodzieży wysokiej hodowlanej wartości, po części przez ich padnięcie, po części przez powstrzymanie prawidłowego rozwoju pozostałego przychowku; u krów zaś spowodowała, oprócz sporadycznych wypadków śmierci, silne wycieńczenie organizmu, znaczną utratę mleka, wreszcie w niektórych wypadkach niezdolność do dalszej hodowli i niepłodność. Skutki zarazy dały się dotkliwie odczuć dopiero w drugiej połowie 1911 roku, w którymto czasie prawie wszystkie obory zostały nią nawiedzone. Tem się tłumaczy, że wysoka mleczność obór związkowych, wykazana w niżej zestawionej tabeli, a odnosząca się do kontrolnego czasu od 1 lipca 1910 do 1 lipca 1911 roku, nie została jeszcze przez pryszczycę zdeprymowana.

Wśród tak trudnych warunków hodowcy dokładali wszelkich starań, aby swe obory podtrzymać, zmniejszyć szkodliwe skutki zarazy i w jak najkrótszym czasie doprowadzić je do normalnego stanu.

Podnieść należy, jako korzystny objaw w rozwoju obór związkowych, niemal ogólną dążność hodowców do zakładania sztucznych pastwisk, wskutek coraz więcej rozpowszechnionego przekonania, że jedynie utrzymanie bydła przez połowę roku ile możliwości na świeżem powietrzu i na pastwisku, zapewnić może

naszym oborom pomyślny i trwały rozwój, wysoką mleczność i normalny wychów młodzieży, nadto niemal jedyną jest obroną przed gruźlicą.

W roku sprawozdawczym mamy do zanotowania poważne zwiększenie się liczby obór związkowych, a to przez przyjęcie pięciu nowych obór rasy fryzyjskiej, mianowicie czterech maści czarno-krasej: w Mogilanach, Bilczycach, Korabnikach i Pleszowie i jednej maści czerwono-krasej w Proszówkach. Notomiast ubyły dwie obory fryzyjskie maści czerwono-krasej w Bierzanowie i Rzemieniu wskutek wypuszczenia tych majątków w dzierzawę. Stan ogólny obór związkowych obejmuje zatem obecnie 20 obór i to: 16 rasy fryzyjskiej maści czarno-krasej, 2 obory fryzyjskie maści czerwono-krasej i 2 rasy fryzyjsko-oldenburgskiej.

Podobnie jak w roku poprzednim, przeprowadzono w oborach komisyjne lustracje ze współudziałem delegatów Wydziału, przyjmując równocześnie do księgi związkowej nowe sztuki, odpowiadające wymogom, stawianym przez Wydział, oraz spisując odpowiedni protokół, zawierający uwagi komisji, odnoszące się do stanu i rozwoju hodowli danej obory. W pracach komisji brali udział pp.: prezes Władysław Żeleński, Dr. Klemens Rutowski, Stefan Reichard, Zygmunt Ruebenbauer i Dr. Mieczysław Pańkowski.

Szczegóły, odnoszące się do obór związkowych, przedstawiają się, jak następuje;

Obory fryzyjskie maści czarno-krasej:

1) Grodkowice. Stan obory Związkowej 2 buhaje i 50 krów. Mleczność przeciętna 4.226 kg 2·9% tłuszczu.

2) Nosówka. Stan obory Związkowej 1 buhaj i 16 krów. Mleczność 4.304 kg 3·0% tłuszczu.

3) Czudec. Związkowych 19 krów i 1 buhaj. Mleczność 3.737 kg 2·93% tłuszczu.

4) Krzeszowice. Związkowych 32 krów i 2 buhaje. Mleczność 4.503 kg 3·08% tłuszczu.

5) Dzików. Związkowych 24 krów i 2 buhaje. Mleczność 3.820 kg 3·02% tłuszczu.

6) Piekary. Związkowych 19 krów i 2 buhaje. Mleczność 3.506 kg 2·99% tłuszczu.

7) Dąbrowica. Związkowych 24 krów i 1 buhaj. Mleczność 3.625 kg 3·08% tłuszczu.

8) Okocim. Związkowych 23 krów i 3 buhaje. Mleczność 5.446 kg 3·19% tłuszczu.

9) Rudna wielka. Związkowych 8 krów i 1 buhaj. Mleczność 3.930 kg 2·86% tłuszczu.

10) Soboniewice. Związkowych 10 krów i 1 buhaj. Mleczność 4.653 kg 2·95% tłuszczu.

11) Śledziejowice. Związkowych 19 krów i 2 buhaje. Mleczność 4.151 kg 3·0% tłuszczu.

12) Kobylec. Związkowych 11 krów 1 buhaj. Mleczność 3.610 kg 3·13% tłuszczu.

13) Bilezyce. Związkowych 8 krów i 1 buhaj. Mleczność 4.159 kg 3·2% tłuszczu. Obora przyjęta w 1911 roku.

14) Korabniki. Związkowych 8 krów i 1 buhaj. Kontrola mleczności zaprowadzona od 1 lipca 1911 roku. Obora przyjęta 1911 roku.

15) Mogilany. Związkowych 7 krów i 1 buhaj. Mleczność 4.335 kg (własna kontrola). Obora przyjęta w 1911 roku.

16) Pleszów. Związkowych 2 krowy i 1 buhaj. Obora przyjęta w 1911 roku.

Obory fryzyjskie maści czerwono-krasej:

1) Niegowić. Związkowych 8 krów i 1 buhaj. Mleczność 2.883 kg 3·03% tłuszczu.

2) Proszówki. Związkowych 9 krów i 1 buhaj. Obora przyjęta w 1911 roku.

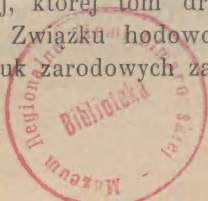
Obory fryzyjsko-oldenburgskie:

1) Boguchwała. Związkowych 22 krów i 2 buhaje. Mleczność 3.755 kg 3·07% tłuszczu.

2) Baranów. Związkowych 6 krów i 1 buhaj. Mleczność 3.668 kg 2·85% tłuszczu.

W 17 oborach przeciętna mleczność krów związkowych wynosi według urzędowej kontroli z roku 1910/11. 4.018 kg z zawartością tłuszczu 3·01%. W porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętna mleczność krów związkowych podniosła się o 261 kg na sztuce przy niezmiennym procencie tłuszczu.

Wszystkie sztuki związkowe wraz z przychowkiem są uwi-docznione w księdze rodowodowej, której tom drugi został wydany w ubiegłym roku staraniem Związku hodowców bydła nizinnego i zawiera uzupełnienie sztuk zarodowych za rok 1910/11.

Zamierzony import bydła rozplodowego z Fryzyi holenderskiej w ubiegłym roku nie mógł przyjść do skutku, rząd niemiecki bowiem odmówił pozwolenia na transport przez Niemcy, motywując swój zakaz obawą rozwleczenia pryszczycy.

Natomiast na prośbę kilku hodowców, Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego wysłał do Fryzyi niemieckiej komisję, składającą się z inspektorów Sandoza i Boguszewskiego, którzy zakupili w okolicy Emden 20 krów cielných w cenie po 600 do 700 marek dla obór w Mogilanach i Korabnikach. Materiał zakupiony okazał się, jak dotąd, zupełnie dobry i użyteczny, wprawdzie mniej mleczny, ale silniej zbudowany w porównaniu z bydlętem holenderskiem.

Gdybyśmy nawet uznali i doświadczeniem stwierdzili większą odporność bydła pochodzącego z Fryzyi niemieckiej, to jednak mała ilość dobrych sztuk, stojących do dyspozycji kupującego, uniemożliwia dokonanie większego importu, wskutek bowiem znacznego popytu w ostatnich latach, wykupiono najlepsze sztuki, pozostawiając w kraju w przeważnej liczbie materiały mało wartościowy.

Komisja miała przy zakupie nie mało trudności w wyborze tych 20 sztuk, a to tem więcej, że nie mając do dyspozycji żadnych dat, ani zapisków, odnoszących się do ofiarowanych krów, musiała niemal wyłącznie oryentować się okiem, napotykać szczególnie przy ocenie mleczności na trudności wobec na ogół mało rozwiniętych wymion, strzyków i żył mlecznych u krów wysoko cielných. Obecnie pierwszorzędných sztuk tego typu zapewne szukać należy nie we wschodniej Fryzyi, ale w Prusiech wschodnich i zachodnich, do którychto prowincyi najlepszy materiał został wykupiony. Zamierzona w 1912 roku wycieczka hodowlana na wystawę do Królewca i w okolice Gdańska dostarczy nam niezawodnie wskazówek, o ile import bydła rozplodowego z tych okolic jest możliwy i odpowiedni dla naszych potrzeb i warunków.

* * *

W roku 1911 należało do Związku 32 członków.

W skład Wydziału wchodził pp.: Prezes Władysław Żeleński, Wiceprezes Dr. Witold Milieski i członkowie Wydziału pp.: Stanisław Konopka, Stefan Reichard, Dr. Klemens Rutowski i Zdzisław Włodek.

Funkcye inspektora Związku pełnił p. Feliks Sandoz, sekretarza Dr. M. Pańkowski.

W roku sprawozdawczym odbyły się cztery posiedzenia Wydziału, oraz Walne Zgromadzenie członków Związku w dniu 30 czerwca.

Przy pomocy stypendyów, udzielonych przez Związek, ukończyli w roku 1911 praktykę roczną w oborach w Grodkowicach i Krzeszowicach dwaj kandydaci na dozorców stajennych.

Związek rozpiął w tymże roku konkurs na cztery nowe stypendya przeznaczone na cel powyższy.

Wykaz

należących do Związku hodowców bydła nizinnego po koniec

L. porz.	Nr. obory	Rok przystąpienia do Związku	Właściciel obory Związkowej	Miejscowość	Rasa
1	Z. I. N.	1906	Władysław Żeleński	Grodkowice	Fryzyjska
2	Z. II. N.	1906	Aleksander Dąbski	Nosówka	"
3	Z. III. N.	1906	Zenon Suszycki	Boguchwała	Fryz.-Oldenb.
4	Z. IV. N.	1906	Aleksandra Uznańska	Czudec	Fryzyjska
5	Z. V. N.	1906	Hr. Potoccy	Krzeszowice	"
6	Z. VI. N.	1906	Zdzisław hr. Tarnowski	Dzików Wymys.	"
7	Z. IX. N.	1906	Dr. Witold Milieski	Piekary	"
8	Z. X. N.	1906	Stanisław Dolański	Baranów	Fryz.-Oldenb.
9	Z. XI. N.	1906	Zdzisław Włodek	Dąbrowica	Fryzyjska
10	Z. XII. N.	1907	Br. Jan Götz	Okocim	"
11	Z. XIII. N.	1908	Stanisław Dąbski	Rudna	"
12	Z. XIV. N.	1909	Feliks Sandoz	Soboniowice	"
13	Z. XV. N.	1910	Stanisław Niedzielski	Śledziejowice	"
14	Z. XVI. N.	1910	Zygmunt Ruebenbauer	Kobylec	"
15	Z. VII. N.	1911	Stefan Dunikowski	Bilezyce	"
16	Z. VIII. N.	1911	Adam Mrozowski	Korabniki	"
17	Z. XVII. N.	1911	Stanisław Konopka	Mogilany	"
18	Z. XVIII. N.	1911	Hr. Poniński	Pleszów	"
19	Z. XIX. N.	1911	Mieczysław Ruebenbauer	Proszówki	"
					Razem . . .
					Przeciętnie .

obór

1911 r., z uwzględnieniem tylko sztuk przyjętych do Związku.

Ilość sztuk związkowych			Przeciętna waga w kg		Mleczność obory związkowej w kg				Procent tłuszczu w mleku	Przeciętna waga cieląt po urodzeniu w kg	UWAGI
Buhajów	Krów	Ogółem	Buhajów	Krów	Przeciętna	Maximum	Minimum	Za 1 kg żywej wagi			
2	50	52	755	541	4226	5946	2922	7.88	2.90	39	
1	16	17	820	518	4304	5479	2998	8.30	3.00	42	
2	22	24	700	585	3755	5038	2206	6.4	3.07	36	
1	19	20	660	628	3737	5303	2048	5.95	2.93	39	
2	32	34	952	646	4503	6791	2193	6.97	3.08	39	
2	24	26	855	602	3820	7029	2188	6.34	3.02	39	
2	19	21	650	565	3506	4953	2159	6.20	2.99	39	
1	6	7	600	635	3668	4523	2973	5.80	2.85	45	
1	24	25	700	600	3625	6388	2140	6.04	3.08	41	
3	23	26	680	610	5446	7923	3026	8.9	3.19	42	
1	8	9	650	580	3934	5227	2714	—	2.86	43	
1	10	11	500	590	4653	5211	3978	7.9	2.95	41	
2	19	21	735	580	4151	5387	2846	7.1	3.00	38	
1	11	12	820	600	3610	4693	2532	6.0	3.13	45	
1	8	9	850	620	4159	5897	3525	6.7	3.20	40	
1	8	9	700	580	Kontrola mleczności zaprowadzona od 1/7 1911						
1	7	8	750	570	4335	6278	2804	7.6	—	40	
1	2	3	650	560	Obory przyjęte w 1911 roku.						
1	9	10	850	580							
28	325	353	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	727	585	4018	—	—	—	3.02	40	

SPRAWOZDANIE

Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego za rok 1911.

I. Sprawozdanie administracyjne i rachunkowe.

Towarzystwo liczyło w r. 1911 członków 59. Posiedzeń Wydziału odbyło się w ciągu roku 3, oraz Ogólne Zebranie członków Towarzystwa w dniu 26 maja.

W skład Wydziału wchodził PP. Prezes: Adam Fink, Wiceprezes: Dr. Mikołaj hr. Rey i członkowie Wydziału PP.: Kazimierz Bzowski, prof. Dr. Julian Nowak (czł. kooptowany), Adolf Poniński, Feliks Sandoz i Adam hr. Stadnicki (czł. kooptowany). Funkcye inspektora hodowli pełnił p. Feliks Sandoz, sekretarza p. Dr. Mieczysław Pańkowski. Lustratorami Związków hodowlanych włościańskich byli pp. Tadeusz Borecki, Józef Grabowski, Maryan Fink, Juliusz Holzer i Adolf Poniński.

Jak uwidoczniło w sprawozdaniu za rok 1910, stan finansowy Towarzystwa był z końcem tegoż roku bardzo opłakany, o czym świadczył wykazany z końcem roku deficyt. Chcąc wybrnąć z tego, Wydział dołożył wszelkich starań, aby uzyskać państwowe subwencye nie wypłacone Towarzystwu za r. 1909 i 1910 i zarazem wdrożył akcyę o uzyskanie wyższej subwencji państwowej. Gdy mimo wszelkich usiłowań starania te nie odniosły na razie pomyślnego skutku, Wydział czuł się zniewolonym do poczynienia pewnych oszczędności w budżecie, o czym świadczy faktyczny rozechód we funduszu B. w poz. 7, 8, 9 i 10 w porównaniu z rozchodem preliminarzowym. Oszczędności te, jakkolwiek wprowadzone z pewną ujmą dla samej hodowli, wpłynęły na normalniejszy stan budżetu i pozwalają spodziewać się na r. 1912 wydatniejszego poparcia akcyi hodowlanej.

Obroty kasowe Towarzystwa w roku sprawozdawczym przedstawiają się jak następuje:

	Przychód				Rozchód			
	Preliminowano		Wpłynęło		Preliminowano		Wydano	
	K	h	K	h	K	h	K	h
Fundusz A.								
1. Remanent kasowy z dniem 31 grudnia 1910	—	—	3643	81				
2. Wpisowe, wkładki i opłaty	—	—	339	—				
Razem	—	—	3982	81				
Uwaga. Nadto na książeczce Nr. 13391 Tow. Wzj. Kredytu w Krakowie pozostaje ulokowana kwota 482 K. 27 h.								
Fundusz B.								
1. Subwencya krajowa zar. 1911	4000	—	—	—				
2. Subwencya państwowa na pokrycie niedoboru	3399	25	4000	—				
3. Zasiłek Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie	4000	—	4000	—				
4. Za sprzedane buhaje związkowe	2000	—	2194	—				
5. Opłaty za kontrolę mleczności	700	—	1158	25				
Saldo niedobór z dnia 31 grudnia 1911	7200	75	2031	55				
6. Niedobór kasowy z końcem r. 1910					3399	25	3379	25
7. Zakupno buhajów związkow.					5000	—	3550	—
8. 25% przy zakupie buhajów					4000	—	—	—
9. Lustracya obór					600	—	146	20
10. Dodatki do premii					3000	—	2000	—
11. Koszta kontroli mleczności					1300	—	1632	25
12. Płace urzędników i lustratorów					2800	—	2540	—
13. Na wydawnictwo księgi rodowodowej					1000	—	—	—
14. Nieprzewidziane					200	75	136	10
Razem	21300	—	13383	80	21300	—	13383	80

II. Sprawozdanie hodowlane.

Hodowla czerwonego bydła polskiego w roku 1911 miała do walczenia z wyjątkowymi trudnościami do pewnego stopnia uniemożliwiającymi normalny postęp i rozwój hodowli. W pierwszym rzędzie zaraza pryszczycy, trwająca już drugi rok, objęła cały kraj z niebywałym uporem, wyrządzając znaczne szkody w oborach zarodowych, oraz hamując prawidłowy rozwój hodowli włościańskiej w obrębie związków hodowlanych i obór gminnych. Skutki tej zarazy dały się najwięcej odczuć u młodzieży i cieląt, powodując częściową ich stratę, gdy natomiast u krów przebieg choroby, z małymi wyjątkami, okazał się dosyć łagodny, dotknięte bowiem sztuki powracały szybko do zdrowia, odzyskując dawny wygląd i normalną mleczność. Tu stwierdzić można było odporność rasy czerwonej polskiej w porównaniu z innymi rasami, które znacznie większe poniosły straty wobec ciężkiego przebiegu zarazy. Również lustracje obór zarodowych, związków hodowlanych i obór gminnych z powodu pryszczycy nie mogły być przeprowadzone systematycznie, jak niemniej dla powyższych powodów musiano często odwoływać zapowiedziane już premiowania.

Drugą klęską roku ubiegłego okazała się posucha, powodując brak paszy i jej drożyznę. Skutki posuchy dały się odczuć więcej w południowej części kraju, gdy górskie okolice mniej ucierpiały. W każdym razie brak paszy ujemnie wpłynąć musiał przedewszystkiem na hodowlę włościańską, zmuszając hodowców do częściowej sprzedaży bydła, jak niemniej powodując gorszą kondycję i stan odżywienia pozostałego inwentarza.

Pomimo tak niepomyślnych warunków można było stwierdzić stosunkowo zadowalniający stan obór zarodowych, gdzie hodowcy dzięki usilnej pracy i zapobiegliwości, potrafili utrzymać sztuki zarodowe w odpowiedniej kondycji, oraz w stosunkowo wysokiej mleczności, do jakiej doszli w latach poprzednich. Jak wykazuje niżej zestawiona tabela, przeciętna mleczność krów w 15 oborach zarodowych wynosi 26 *kg* t. j. tylko o 18 *kg* mniej niż w roku ubiegłym, gdy zawartość tłuszczu utrzymała się na tej samej wysokości 3.66%; nadto przeciętna waga krów zwiększyła się o 2 *kg*, cieląt zaś zmniejszyła się o 2 *kg* na sztuce. Za pomocą racjonalnego indywidualnego żywienia niektóre obory zwiększyły znacznie przeciętną mleczność swych krów w porównaniu z ubiegłym rokiem, a w szczególności wzrosła mleczność w Koniornikach

o 828 *kg.* w Czernichowie o 571 *kg.* w Zbydniowie o 410 *kg.* w Gaiku o 224 *kg.* w Przyborowiu o 211 *kg.* w Przecławiu o 61 *kg.* i w Rabie o 13 *kg.*

Na podstawie zasad uchwalonych przez Wydział przeprowadzono w oborach przyjęcie sztuk zarodowych komisyjnie, ze współudziałem delegatów Wydziału, przyczem system znaczenia sztuk zarodowych zmieniono o tyle, że zamiast zakładania znaczków w uszach, wprowadzono wypalanie numerów zarodowych, oraz liter „Z. P.” (zarodowe polskie) na obydwu rogach. W pracach komisji jako delegaci Wydziału brali udział p. p. Prezes Adam Fink, dyrektor Adolf Poniński i Maryan Fink. Podczas lustracyi obór pobrano od sztuk zarodowych takse za kwilem sznurowym od następujących hodowców:

1. Szkoła rolnicza w Kobiernicach	14 K.
2. P. A. hr. Stadnicki, Nawojowa	16 „
3. P. Zygmunt Mars, Limanowa	14 „
4. P. Zofia Romerowa, Jodłownik	42 „
5. Dyr. Szkoły rolniczej w Czernichowie	12 „
6. P. Maryan Fink, Komorniki	32 „
7. P. Stanisław Czerwiński, Gaik	18 „
8. P. Mikołaj hr. Rey, Przyborowie	34 „
9. P. Mieczysław hr. Rey, Przecław	20 „
10. P. Zbigniew Horodyński, Zbydniów	16 „
11. Szkoła rolnicza w Suchodole	10 „
12. P. Janina Górkiewiczowa, Toporzysko	14 „
13. P. Róża Zduniowa, Raba wyżna	18 „

W 1911 roku przybyła jedna obora zarodowa utworzona przez Komitet u p. Adama Mrozowickiego w Korabnikach. Na razie zakupiono 7 krów w Limanowej i Jodłowniku oraz buhaja w Gaiku.

Rozwój hodowli czerwonego bydła polskiego u włościan nie mógł wykazać w ubiegłym roku znaczniejszego postępu z powodów wyżej przytoczonych, mianowicie panującej pryszczycy i częściowego braku paszy, w niektórych jednak centrach hodowlanych zauważyć można było normalny stan hodowli i stały jej postęp. Główną podstawą hodowli włościańskiej stanowią związki hodowlane i obory gminne. Wydział przeto Towarzystwa hodowców oraz Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego dokładali wszelkich starań, aby te instytucye skutecznie popierać i dalej rozwijać. W pierwszym jednak rządzie na uwzględnienie zasługują związki hodowlane włościańskie, których korzystna działalność

obejmuje coraz szersze okolice kraju i które należycie poparte, niezawodnie skutecznie zdołają wpłynąć na ujednostajnienie i kulturalny rozwój naszego bydła.

W ubiegłym roku przyszedł do skutku rozdział związku jodłownickiego na dwa związki południowy i północny, a to z uwagi na znaczny rozrost związku jodłownickiego, utrudniający należytą kontrolę i ewidencję sztuk związkowych. Oprócz tego założono cztery nowe związki, mianowicie w Limanowej, w Jaworniku w powiecie myślenickim, w Kozach w powiecie bialskim i w Gliniku w powiecie ropczyckim. Na ogół istnieje obecnie 14 związków hodowlanych czerwonego bydła polskiego i to 4 w powiecie limanowskim: jodłownicki północny i południowy, limanowski i ujanowski; 3 w powiecie bialskim: Wilanowice-Heczmarowice, Czaniec i Kozy; 2 w powiecie pilzneńskim: Lubcza i Siedliska; 2 w powiecie ropczyckim: Brzeziny i Glinik; 1 w powiecie wielickim: Komorniki; jeden w powiecie myślenickim: Jawornik i jeden w powiecie nowotarskim: Szaflary.

Premiowania urządzone w obrębie związków hodowlanych, o ile nie przeszkodziła im pryszczycza, dały obraz stanu i rozwoju hodowli, który przedstawiał się jak następuje:

1) Jodłownicki południowy związek premiowano dnia 12 maja 1911. Doprowadzono 150 krów i jałowic oraz 4 buhaje związkowe. Utrzymanie i odżywienie nieco gorsze niż w roku poprzednim, niektóre jednak sztuki związkowe i młodzież pochodząca po nich przedstawiały się bardzo dobrze i te otrzymały nagrody. Do związku, liczącego 86 krów, przyjęto 3 nowe krowy, związek zatem liczy obecnie 89 krów i 4 buhaje. Rozdano nagrody 21 krowom i 4 buhajom związkowym oraz jałówkom w łącznej kwocie 674 koron. Buhajów prywatnych nie premiowano z uwagi na targ połączony z premiowaniem z funduszków traktatowych, który miał się odbyć nazajutrz w Szczyrzycu.

2) Jodłownicki północny związek premiowano 13 maja w Szczyrzycu. Doprowadzono około 180 sztuk krów i jałownika, nadto 57 buhajów. Wygląd bydła podobny jak w Jodłowniku. Rozdano dla krów związkowych i jałownika 47 premii w kwocie 735 koron. Równocześnie odbył się targ i premiowanie niezakupionych buhajów z funduszków traktatowych, z których to funduszków zakupiono na stacye 7 buhajów, 16 zaś premiowano kwotą 410 koron. Nadto zakupiło Tow. roln. bocheńskie 4 buhaje, 1-go związek w Lubczy i dwa prywatni hodowcy.

3) W Kętach dnia 6-go maja odbyło się premiowanie dla związku wilamowickiego — hecznarowickiego i czanieckiego, połączone z zakupnem i premiowaniem buhajów z funduszków traktatowych, oraz premiowaniem obory gminnej w Kętach. Spęd 250 sztuk. Krowy związkowe przeważnie bardzo dobrze utrzymane i bardzo wyrównane pod względem typu, szczególniejsz sztuki, pochodzące z Wilamowic i Hecznarowic. Do Związku przyjęto 5 krów nowych. Związek wilamowicko-hecznarowicki liczył z końcem 1911 roku 80 krów i 5 buhajów, związek czaniecki 82 krowy i 3 buhaje. Premii rozdano 83 w kwocie 1350 koron. Z funduszków traktatowych zakupiono 8 buhajów, a premiowano 14 sztuk kwotą 400 koron, nadto nabyto 10 buhajów dla Towarzystwa okręgowego w Wadowicach, Żywcu i Rady powiatowej w Białej. W oborze gminnej Kęty premiowano 7 krów z przychowkiem kwotą 300 koron.

4) W Ujanowicach 8 lipca przedstawiał się związek znacznie lepiej niż w roku poprzednim. Na 7 sztuk związkowych premiowano 5 sztuk i przyjęto nowych 8 krów do związku. Rozdano 34 nagród w kwocie 445 koron. Równocześnie premiowano kwotą 200 koron oborę gminną składającą się z 15 sztuk, które wyglądały dobrze i świadczyły o starannej hodowli.

5) W Jaworniku podczas premiowania dnia 8-go czerwca założono związek hodowlany, przyjmując 21 krów i 10 krów należących do obory gminnej. Rozdano 36 nagród w kwocie 450 koron i 200 koron dla obory gminnej. Znaczna ilość krów przyjętych do związku świadczy o starannej hodowli w tej okolicy.

6) W Limanowej 24-go czerwca utworzono związek hodowlany, do którego przyjęto 18 krów i 2 krowy już związkowe, pochodzące ze związku jodłownickiego. Nagród rozdano 40 w kwocie 580 koron. Nowy ten związek, graniczący ze związkiem jodłownickim, może wywrzeć bardzo korzystny wpływ na rozszerzenie się hodowli czerwonego bydła w całym powiecie limanowskim.

7) W Siedliskach, w powiecie pilźnieńskim dnia 23 maja przedstawiono 16 krów związkowych dobrze utrzymanych wraz z przychowkiem. Podczas premiowania przyjęto 8 nowych krów. Rozdano 24 nagród w kwocie 307 koron.

8) W Lubczy w powiecie pilźnieńskim: Utrzymanie i odżywienie bydła nieco gorsze. Krów związkowych znajduje się 38 i 2 buhaje. Podczas premiowania dnia 24 maja odznaczały się

buhaje, których kilkanaście doprowadzono, a premiowano 7 sztuk.

9) W Brzezinach w powiecie ropczyckim: związek hodowlany odznacza się bardzo dobrym materiałem rozplodowym i starannością hodowców o swoje bydło, toteż związek ten należy do najlepszych. Na premiowaniu w kwietniu doprowadzono około 250 sztuk dobrze przezimowanego bydła niemal wyłącznie rasy czerwonej polskiej.

10) W Kozach w powiecie bialskim utworzono nowy związek 17-go maja przez przyjęcie do księgi-związkowej 10-ciu krów. Do premiowania przyprowadzono około 120 sztuk bydła bardzo zbliżonego do typu hodowanego w Wilamowicach i Hecznarowicach, związek przeto w Kozach będzie stanowić ciąg dalszy tej pięknej hodowli. Premji rozdano 26 w kwocie 485 koron.

11) W Gliniku w powiecie ropczyckim założono tymczasowy związek na żądanie miejscowych hodowców. Przyjęto tylko 6 krów o typie mieszanym, dając równocześnie na stację rasowego buhaja. Jest to zaledwie początek celowej hodowli, która może korzystnie się rozwinać przy dobrych chęciach hodowców.

Wreszcie wspomnieć należy, że z powodu panującej przyszłycy nie mogły się odbyć premiowania związków w Komornikach i Szaflarach.

Kontrola mleczności, zaprowadzona w obrębie niektórych związków włościańskich, daje możność ocenienia wydajności mleka krów związkowych, a cyfry podane poniżej wskazują na produkcję mleka już zupełnie zadawalniającą.

Według dat otrzymanych z biura kontroli mleczności było we Mstowie krów kontrolowanych 37, przeciętna mleczność wynosiła 2219 *kg* z zawartością tłuszczu 3·94%. W Górze św. Jana krów 20, mleczność 3003 *kg*, tłuszcz 3·94%. W Krasnem krów 18, mleczność 2024 *kg*, tłuszcz 3·99%. W Hecznarowicach krów 6 mleczność 3026, tłuszcz 3·51%. W Wilamowicach krów 27, mleczność 2400, tłuszcz 3·59%. W Kętach krów 9, mleczność 2150, tłuszcz 3·76%. W Rajsku krów 8, mleczność 2129, tłuszcz 3·62%. Zatem na 144 krów w kontroli przypada przeciętna mleczność 2421 *kg* o zawartości 3·76% tłuszczu.

Bezpośredni nadzór i kontrolę nad związkami wykonują lustratorowie związków, a w szczególności w Wilamowicach, Hecznarowicach i Czańcu p. dyrektor Adolf Poniński; w Jodłowniku, Ujanowicach i Limanowej p. Juliusz Holzer; w Komornikach p. Maryan Fink; na powiat zaś pilzneński i ropczycki p. Borecki.

Drugą poważną akcją hodowlaną, zmierzającą do poprawy bydła włościańskiego, jest zakładanie obór gminnych w tych miejscowościach, gdzie warunki hodowlane dają do pewnego stopnia rękojmię należytego prowadzenia obory i gdzie ludność miejscowa ze szczególnem zamięłowaniem oddaje się hodowli. Organizacya obór gminnych polega na rozdawaniu w danych gminach 8—12 krów rasowych miejscowym hodowcom i to po jednej sztuce za opłatą z ich strony do funduszu hodowlanego po 160 koron od sztuki. Obory te, pozostające pod dozorem opiekunów, mają za zadanie wychowywanie i rozmnażanie materiału hodowlanego wyższej wartości, któryby stopniowo był w stanie wpłynąć dodatnio na celowy rozwój hodowli w danej gminie i coraz szerszej okolicy.

W ciągu ostatnich 4 lat powstało 11 obór gminnych rasy czerwonej polskiej, z których utworzenie jednej przypada na rok sprawozdawczy, mianowicie w Kozach, w powiecie bialskim. Lustracye w tych oborach odbywają się o ile możności co kwartał, premiowania zaś raz do roku.

W roku ubiegłym premiowano następujące obory gminne:

1. W Brzezinach w powiecie ropczyckim doprowadzono 10 krów i 6 sztuk przychowku, z tego premiowano tylko 4 krowy z przychowkiem kwotą 150 K.
2. W Brzezowej w powiecie wielickim 10 krów subwencyjnych, oraz z przychowku 4 krowy i 9 cieliczek; rozdano 11 premii 350 „
3. W Kętach w powiecie bialskim 7 krów i 6 sztuk przychowku, rozdano 7 nagród 300 „
4. W Ujanowicach w powiecie limanowskim 10 krów i 15 sztuk przychowku 200 „
5. W Jaworniku w powiecie myślenickim 10 krów i 6 sztuk przychowku 200 „
6. We Włosienicy, w powiecie oświęcimskim 10 krów i 12 sztuk przychowku 160 „

Do przeniesienia . . 1360 K.

Z przeniesienia . . 1360 K.

7. W Rychwałdku w powiecie żywieckim 10 krów
i 9 przychowku; dano 10 nagród 180 „
8. W Zhydniowie w powiecie tarnobrzeskim 10 krów
i 8 przychowku; dano nagród 10 180 „

Razem . . 1720 K.

Z powodu pryszczycy nie urządzono premiowań w Królówce i Rajsku.

Podobnie jak w roku poprzednim można było zauważyć największy postęp w Brzezowej, gdzie dobre utrzymanie krów i liczego przychowku pod względem odżywienia i starannego wychowu zasługiwało na wyróżnienie. Do lepszych obór również zaliczyć trzeba obory w Kętach, Jaworniku, Ujanowicach i Rychwałdku, których rozwój okazał się dosyć normalny.

Niemniej jednak wyniki osiągnięte w oborach gminnych nie wykazują dość szybkiego postępu i nie oddziałują dosyć silnie na ogólną hodowlę w kraju, to bowiem, co się osiągnęło za pomocą obor gminnych, nie stoi w stosunku do kosztów i pracy, włożonych w tę akcyę. Przeto Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego łącznie z Wydziałem Towarzystwa hodowców uznał za środek więcej skuteczny przy popieraniu hodowli włościańskiej zwrócenia większej uwagi na tworzenie i popieranie związków hodowlanych włościańskich, przy równoczesnem zmniejszeniu tworzenia obór gminnych, ograniczając ich zakładanie tylko do tych miejscowości, które wyjątkowe dla hodowli posiadają warunki.

W końcu wspomnieć należy o akcji Wydziału krajowego zakupna i premiowania buhajów z funduszków traktatowych. Z funduszków tych zakupiono ogółem 25 buhajów rasy czerwonej polskiej i rozmieszczono je na stacyach w następujących powiatach: w powiecie gorlickim 1, w myślenickim 5, w pilzneńskim 1, w ropczyckim 4, w wadowickim 5, w wielickim 4 i w żywieckim 5.

Zakupna tych buhajów dokonano w obrębie związków hodowlanych włościańskich, w którym to celu zorganizowano spęd buhajów w Szczyrzycu w powiecie limanowskim, w Kętach w powiecie bialskim i w Brzostku w powiecie pilzneńskim. Równocześnie premiowano buhaje niezakupione z powodu zbyt młodego wieku, a zasługujące na wyróżnienie. W Szczyrzycu premiowano

15 buhajów kwotą 410 koron; w Kętach 14 buhajów kwotą 400 koron i w Brzostku kwotą 200 koron.

Akcyja ta, która w następnych latach będzie dalej prowadzoną, zaopatrzy stopniowo wszystkie powiaty w dobre buhaje, które niezawodnie znacznie przyczynią się do podniesienia i poprawy hodowli w kraju.

SPIS CZŁONKÓW

TOWARZYSTWA HODOWCÓW CZERWONEGO BYDŁA POLSKIEGO po koniec 1911 roku.

Członkowie Wydziału:

1. Prezes: Adam Fink, Kraków.
2. Wiceprezes: Dr. Mikołaj hr. Rey, Przyborowie p. Grabiny.
3. Adolf Poniński, Kobiernice, p. Kęty.
4. Kazimierz Bzowski, Droginia, p. loco.
5. Feliks Sandoz, Soboniewice, p. Wieliczka.
6. Adam hr. Stadnicki (czł. koopt.), Nawojowa, p. Nowy Sącz.
7. Prof. Dr. Julian Nowak, (czł. koopt.), Kraków.

Sekretarz Towarzystwa:

8. Mieczysław dr. Pańkowski, Kraków.

Członkowie:

9. Adametz dr. Leopold, profesor, Wiedeń.
10. Artwiński Jan, Kliszów, p. Gawłuszowice.
11. Brzeziński Zdzisław, Łazany, p. Gdów.
12. Chwałibóg Andrzej, Bołęcin, p. Trzebinia.
13. Czecz br. Maryan, Kozy p. loco.
14. Czerwiński Stanisław, Gaik, p. Dobczyce,
15. Dydusiak Karol, Włosienica p. Oświęcim.
16. Dydyński Aleksander, Słupia, p. Żerostawice.
17. Fink Maryan, Komorniki, p. Dąbie koło Dobczyc.
18. Górski dr. Antoni, profesor, Kraków.
19. Golonka ks. Stanisław, Brzeziny, p. loco.
20. Holzer Juliusz, Jodłownik, p. loco.
21. Horodyński Zbigniew, Zbydniów, p. loco.
22. Kępiński Władysław, Moszczanica, p. Żywiec.

23. Klecki dr. Waleryan, profesor, Kraków.
 24. Kostheim Stanisław, Zarzecze, p. Nisko.
 25. Krzeczunowicz Waleryan, Jaryczów Nowy, p. loco,
 26. Kubeczko Paweł, Twierdza ad Wieprz.
 27. Lgocki Aleksander, Łopuszna, p. Nowy Targ.
 28. Lewicki dr. Witold, Głobikówka.
 29. Mayer Alojzy, Kozy, p. loco.
 30. Marszałkiewicz Jan, Lwów.
 31. Mars Zygmunt, Limanowa, p. loco.
 32. Mączyński M. Siedliska, p. Bobowa.
 33. Madziara Władysław, Przytkowice, p. Kałwarya.
 34. Mielecki Karol, Lubcza, p. Jodłowa.
 35. Michnik Jan, Kozy, p. loco.
 36. Mrozowski Adam, Korabniki p. Skawina.
 37. Naimski Michał, Zator, p. loco.
 38. Nartowski Teofil, Wadowice.
 39. Ostaszewski Stanisław, Klimkówka, p. Rymanów.
 40. Potocki hr. Antoni, Korzeniów, p. Przecław.
 41. Piliński Kazimierz, Tarnowiec, p. loco,
 42. Popiel Zofia, Ruszcza, p. Pleszów.
 43. Rudnicki Kazimierz, Łukowica, p. loco.
 44. Rutowski dr. Klemens, Łąka Górna, p. Rzegocina.
 45. Ruebenbauer Zygmunt, Kobylec, p. Łapanów.
 46. Struszkiewicz Władysław, Radca dworu, Wiedeń. c. k. Min. rol.
 47. Szkoła rolnicza krajowa, Czernichów, p. loco.
 48. Szkoła rolnicza krajowa, Miłcin, p. Rzeszów.
 49. Szkoła rolnicza krajowa, Suchodół, p. Krosno.
 50. Tyszkiewicz hr. Janusz, Werynia, p. Kolbuszowa.
 51. Towarzystwo rolnicze okręgowe. Nowy Targ,
 52. Uznańska Aleksandra, Czudec, p. loco.
 53. Uznański Witold. Czudec, p. loco.
 54. Woyciechowski Mikołaj, Kraków.
 55. Wójtowiec dr., Morełówka.
 56. Zaykowski Stanisław, Czermina, p. Ołpiny.
 57. Zduniowa Róża, Raba Wyżna, p. loco.
 58. Zwilling Wincenty, Harmęże, p. Oświęcim.
-

Stan obór zarodowych czerwonego

z uwzględnieniem tylko

Licz. porząd.	Miejscowość	Ilość		Waga krów			Mleczność			
		Buhajów	Krów	Średnia	Maximum	Minimum	Średnia	Maximum	Minimum	W porównaniu z r. 1910
1	Kobiernice . .	1	6	504	540	450	3362	3857	2400	—412
2	Jodłownik . .	1	21	448	515	390	3001	3687	2291	—571
3	Toporzyska . .	1	6	440	540	380	2574	2803	2304	—356
4	Gaik	1	7	460	520	390	2832	3368	2468	+224
5	Limanowa . .	1	6	550	600	500	2192	2732	1601	—366
6	Przyborowie .	1	16	526	600	450	2676	3080	2015	+211
7	Rajsko	1	13	460	520	420	2728	4115	2030	—
8	Nowa Wieś ad Czudec	1	11	466	560	410	2427	3362	1261	—
9	Raba	1	8	462	540	434	2432	2900	2000	+ 13
10	Suchodół . .	1	4	460	575	395	2410	3334	2334	— 8
11	Zbydniów . .	1	7	485	535	410	2793	3623	1764	+410
12	Przeclaw . .	1	9	486	572	448	2386	2734	1859	+ 61
13	Komorniki . .	1	15	454	480	418	3092	3849	2154	+828
14	Czernichów .	1	6	473	505	450	2718	3498	2302	+571
15	Nawojowa . .	1	7	417	490	355	1763	2451	1357	—
	Razem . . .	15	142	471			2626			

bydła polskiego po koniec 1911 roku

sztuk zarodowych.

Na 1 kg żywej wagi	Tłuszcz	Przycho- wano cieląt		Waga cieląt			UWAGI
	%	Byczków	Cieliczek	Średnia	Maximum	Minimum	
6·67	4·19	3	5	42	48	30	
6·70	3·77	5	8	34	42	30	
5·62	3·74	5	—	28	30	24	
6·16	3·32	1	6	35	38	31	
4·0	3·70	—	1	34	—	—	
5·1	3·53	6	7	40	43	32	
5·9	3·64	3	8	38	42	31	
5·21	3·30	7	6	32	40	26	
5·26	3·55	2	4	35	39	29	
5·24	3·48	—	2	32	45	26	
5·7	3·29	2	6	36	42	28	
4·9	3·53	—	4	35	51	27	
6·8	3·68	1	6	41	45	37	
5·74	4·70	—	—	—	—	—	
4·20	3·60	6	4	33	36	30	
5·54	3·66			33			przeciętnie.

SPRAWOZDANIE

Związku hodowców bydła Simenthalskiego i Bern-Simenthalskiego za rok 1911.

W roku sprawozdawczym dwie klęski, które nawiedziły kraj cały, nie oszczędziły także obór związkowych. Z jednej strony panująca w zachodniej części kraju posucha spowodowała zmniejszenie zbioru pasz, w szczególności siana i okopowych, z drugiej przyczyna wpłynęła deprymująco na mleczność krów i kondycję bydła, powodując nadto straty w przychowku. W niektórych oborach związkowych musiała być kontrola mleczności przerywana na na szereg kilku, albo i więcej tygodni, co wpłynęło oczywiście ujemnie na roczne zestawienie mleczności, powodując jej depresję.

Ujemne te skutki, wywołane wspomnianymi wyżej przyczynami, łagodziły do pewnego stopnia najpierw lepsze na ogół żywienie krów w okresie zimowym, a następnie poprawa i zakładanie pastwisk. Sprawą tych ostatnich, jako ważnego czynnika postępu całej hodowli, podniesienia użytkowości i zdrowotności bydła, oraz poprawy wychowu młodzieży, zajmują się żywo hodowcy, co należy z uznaniem zaznaczyć.

Obok poprawy w żywieniu zimowym krów, które jest dzisiaj w oborach związkowych indywidualnem, stwierdzić można także pewien postęp w pielęgnowaniu bydła, czyszczeniu krów i obchodzeniu się z bydłem, jak również w wydatniejszym, jak dotąd, używaniu ruchu przez buhaje rozplodowe. Natomiast słabszą zawsze stroną stanowi wychów młodzieży, zwłaszcza wychów buhajków, które chowa się przeważnie receptowo, nie zwracając zupełnie.

albo zwracając za mało uwagi na rozwój i zachowanie się poszczególnych osobników.

Jakkolwiek dzisiejsze stosunki robotnicze wogóle, a kwestya służby gospodarskiej w szczególności, nasuwają wiele smutnych refleksyi, to jednak powiedzieć trzeba, że jednym z ważniejszych postulatów postępu obór jest utrzymanie w nich odpowiednio ukwalifikowanych dozorców stajennych, którzy, o ile mają zamiłowanie do bydła i rzeczywiście niem się interesują, mogą wpłynąć bardzo dodatnio na poprawę tegoż w poszczególnych oborach. Niestety mało jeszcze hodowców zdaje sobie z tego należyłą sprawę i to jest także jedną ze stron słabych.

Częstsze lustracje obór utrudniała przyszczycza. Objazdy celem przyjęcia nowych sztuk do Związku zostały wykonane przez komisyje, złożone z delegata Wydziału i inspektora, przyczem kierowano się normami, przyjętymi przez Wydział przed dwoma laty. Jako delegaci Wydziału brali udział w komisjach pp.: S. Fihauser, K. Piliński, W. Schwarz, F. Sandoz i J. Fuchs.

W ciągu roku sprawozdawczego wystąpiły ze Związku dwie obory, mianowicie w Wiśniowej i Wielkiej Wsi, przystąpiły natomiast dwie obory nowe, a mianowicie w Wielopolu w powiecie nowosądeckim i w Woli ocieckiej w powiecie ropczyckim.

W roku 1911 przyjęto do Związku następującą ilość sztuk:

- 1) Gwoździec stary — 1 krowę,
- 2) Okocim — 4 krowy,
- 3) Bruśnik — 2 buhaje i 4 krowy,
- 4) Kąсна dolna — 1 buhaja,
- 5) Brzezna — 2 krowy,
- 6) Jedlicze — 1 buhaja i 3 krowy,
- 7) Klimkówka — 2 krowy,
- 8) Wielopole — 3 krowy,
- 9) Wola ociecka — 3 krowy.

Razem zatem przyjęto 4 buhaje i 22 krów.

W ostatnich dwóch oborach, które dopiero w ciągu roku 1911 przystąpiły do Związku, przyjęto wspomniane wyżej sześć krów prowizorycznie; definitywne przyjęcie nastąpi dopiero po roku kontroli mleczności, o ile zostanie stwierdzona mleczność, odpowiadająca normom Związku.

W myśl zeszłorocznej uchwały Wydziału, że każda obora związkowa musi posiadać buhaja przyjętego do Związku, zakupiono w roku sprawozdawczym buhaje związkowe dla trzech obór:

w Wiśniowej, Kąsnej dolnej i Brzeznej, przyczem Związek pokrył 25% ceny zakupna.

Z inicjatywy Związku wydelegował Komitet c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego komisję złożoną z pp.: prezesa Związku S. Fhausera i inspektora Dra Pańkowskiego do Węgier, w celu zbadania tamże hodowli Simenthalerów i ewentualnego zakupna paru sztuk materiału hodowlanego do dwóch obór związkowych. Komisja, do której przyłączył się także członek Wydziału Związku p. W. Schwarz, zwiedziła 8 większych obór bydła simenthalskiego na Węgrzech i 1 związek hodowlany włościański tejże rasy w okolicach Magyaróvár i zakupiła 2 buhaje dla obór związkowych w Jedliczu i Bruśniku. Bliższe szczegóły tej wycieczki podał Dr. Pańkowski w „Tygodniku rolniczym“.

Odnosnie do hodowli włościańskiej bydła simenthalskiego i bern-simenthalskiego stwierdzić można było mimo tegorocznych klęsk, spowodowanych pryszczycą i posuchą, niezaprzeczony postęp, objawiający się, co można było stwierdzić w czasie premiowań, większem stopniowem wyrównywaniem się bydła, lepszem żywieniem sztuk dorosłych i staranniejszym wychowem młodzieży.

Dwie obory gminne tej rasy, mianowicie dawniejsza w Lubli w powiecie strzyżowskim i niedawna, bo w roku zeszłym założona w Warzycach w powiecie jasielskim, rozwijają się dobrze i pozwalają przypuszczać, że staną się rozsadnikami lepszego materiału hodowlanego na bliższą i dalszą okolicę, dzięki korzystnym warunkom naturalnym, oraz zamięłowaniu i staranności hodowców włościańskich, którym powierzono sztuki do obór tych należące. Każda z tych obór składa się z buhaja i 12 krów; młodzież, jak wykazały lustracje i premiowanie obory w Warzycach, wychowywana jest przeciętnie bardzo dobrze, a krowy dobrze utrzymywane.

Realizując myśl, wyrażoną w zeszłorocznem sprawozdaniu, założono w roku 1911 trzy związki hodowlane włościańskie bydła tego typu, mianowicie w Brzostku w powiecie pilzneńskim, w Korczynie w powiecie krośnieńskim i w Lubli w powiecie strzyżowskim.

W Brzostku przyjęto do Związku 1 buhaja i 10 krów w czasie odbytego tamże premiowania. W Korczynie, gdzie ludność miejscowa bardzo zainteresowała się sprawą utworzenia Związku, założono ten ostatni, przyjmując do niego 1 buhaja bardzo do-

brego, wychowanego przez hodowcę włościańskiego i 16 dobrych i dobrze utrzymanych krów.

Wreszcie w Lubli przyjęto do Związku 12 krów z obory gminnej i 4 krowy z poza obory, razem zatem 16; jako buhaj związkowy funkcjonuje buhaj pełnej krwi, pochodzący z obory związkowej w Jedliczu, a należący do obory gminnej.

Wobec zainteresowania się żywego włościan w wymienionych miejscowościach związkami, wyrazić można nadzieję, że będą się one rozwijać pomyślnie.

Uważając zaś związki hodowlane włościańskie jako ważny czynnik rozwoju i poprawy hodowli u włościan, Związek starać się będzie tworzyć w dalszym ciągu takie związki lokalne, wybierając jednak do tego takie okręgi i miejscowości, w których zarówno miejscowe warunki hodowlane, jak i zamięłowanie miejscowej ludności do hodowli bydła dawać będą rękojmię pomyślnego rozwoju związków.

Skreślona wyżej działalność Związku obracać się musiała w dość ciasnych granicach; do rozszerzenia ich dopomódz mogą z jednej strony hodowcy przez przystępowanie do Związku, z drugiej czynniki powołane do opieki nad rozwojem hodowli krajowej przez udzielenie Związkowi także 'materiałnej pomocy. Ta ostatnia jest, jak dotąd bardzo skromna, gdyż oprócz zasiłku ze strony Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego, który z wielką życzliwością odnosi się do Związku, nie otrzymuje Związek żadnych subwencji.

* * *

W roku sprawozdawczym skład Wydziału Związku nie uległ zmianie. Prezesem Związku był p. Stanisław Fihauser, wiceprezesem p. Kazimierz Piliński, członkami Wydziału pp.: Dr. Jan Kanty Dzianott, Stanisław Ostaszewski, Władysław Schwarzwald i Feliks Sandoz. Obowiązek inspektora Związku pełnił p. Dr. M. Pańkowski, sekretarza p. S. Boguszewski.

W ciągu roku odbyło się Walne Zgromadzenie członków, oraz 2 posiedzenia Wydziału; Związek liczył 15 członków.

Wykaz obór należących do Związku hodowców bydła Simentalskiego i Bern-Simentalskiego po koniec r. 1911 z uwzględnieniem tylko sztuk przyjętych do Związku :

L. porz.	Rok przystąpienia do Związku	Właściciel obory związkowej	Miejscowość	Ilość sztuk związkowych			Mleczność obory związk. w kg			Procent tłuszczu w mleku			UWAGI
				Buhajów	Krów	Ogółem	Przeciętna	Naximum	Minimum	Przeciętny	Maximum	Minimum	
1a	1909	Br. Götz Jan	Okocim	2	8	10	3977	6428	1819	3.41	3.74	3.24	
1b	1909	Br. Götz Jan	Folwark dolny	—	17	17	3297	4917	1584	3.46	3.89	3.20	
2	1909	Stawiarski Walerjan	Jedlicze	1	10	11	2697	3298	2183	3.55	3.67	3.31	
3	1909	Dr. Dzianott Jan Kanty	Gwoździec stary	—	6	6	—	—	—	—	—	—	
4	1909	Finhauser Stanisław	Bruśnik	1	7	8	2550	2767	1981	3.58	4.06	3.35	{ od 15/5 — 1/7 1911 kontrola mleczn. nie prowadzona z powodu pryszczy.
5	1909	Skąpski Jan	Brezna	1	3	4	1655	1749	1559	3.91	4.10	3.81	
6	1909	Ostaszewski Stanisław	Klimkówka*)	1	6	7	3149	—	—	3.76	—	—	{ kontrola mleczności prowadzona od 1 stycznia 1912.
7	1909	Kodreński Włodzimierz	Kąsna dolna	1	6	7	2272	2782	1699	3.65	3.80	3.35	
8	1911	Hr. Romer Tomasz	Wola Ociecka	—	3	3	—	—	—	—	—	—	
9	1911	kosterkiewicz Apolinary	Wielopole	—	3	3	—	—	—	—	—	—	
				7	69	76							

*) Kontrola mleczności prowadzona przez Komitet c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.

	Str.
Protokół z obrad Walnego Zebrania c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, odbytego w dniu 27 maja 1911 r.	3
I. Polityka i administracja agrarna :	
1. Inicytywa ustawodawcza	12
2. Reforma organizacyj rolniczych	12
3. Sprawy kolejowe	14
4. Stacje telegraficzne i telefoniczne	15
5. Krajowy skład towarowy w Krakowie	16
6. Sprawy gorzelniane	16
7. Giełda towarowa we Lwowie	16
8. Budowa dróg wodnych i regulacya rzek	16
9. Reforma ustawodawstwa wodnego	16
10. Sprawy podatkowe	17
11. Program krzewienia wiedzy rolniczej	17
12. Wobec klęski posuchy	18
13. Otręby wojskowe	19
14. Przyszycya	19
15. Drożyzna	20
II. Administracya wewnętrzna i reprezentacya	22
Skład biura Komitetu w r. 1911	23
III. Sprawozdanie z czynności hodowlanych :	
1. Bydło rogate	26
2. Konie	40
3. Trzoda chlewna	41
4. Owce	43
5. Kozy	44
6. Drób	46
Wykaz obór zarodowych z końcem 1911 r.	48
" " gminnych " " " " "	50
" stacyi buhajów subwencyyjnych za r. 1911	50
" " " prywatnych premiowanych za r. 1911	68
" " " zakupionych z funduszków traktatowych w roku 1911	78
Wykaz buhajów zakupionych przez Komitet do obór prywatnych pełnej i pół-krwii po koniec 1911 roku	80

	Str.
Premiowanie i wystawy w roku 1911	82
„ sztuk w oborach gminnych w roku 1911	84
„ buhajów z funduszków traktatowych w roku 1911	88
Wykaz subwencyjnych ogierów po koniec 1911 roku	90
Rozdzielenie licencyonowanych prywatnych przez Komitet subwencyonowanych ogierów	90
Wykaz chlewni gminnych założonych w r. 1911	92
„ subwencyjnych kurników zarodowych założonych w r. 1911	102
„ „ stacyi tryków w r. 1911	104
„ „ kóz	106
„ „ stacyi knurów po koniec 1911 r.	108
„ „ owczarni zarodowych	110
IV. Kontrola produktyjności krów:	
Uzupełniające objaśnienia o żywieniu krów do tablicy I. i II.	
Obory bydła nizinnego	116
Obory Simentalskie	130
Obory rasy mieszanej	132
V. Mleczarstwo	135
VI. Budowa wzorowych gnojowni	137
VII. Czynności w zakresie produkcji roślin:	
Doświadczenia polowe prowadzone pod kierunkiem c. k. Zakładu rolniczego doświadczalnego	139
A) Próby z nowszemi odmianami roślin	151
B) Próby nawozowe	190
C) Szczepienie roślin motylkowych	227
D) Poprawa techniki uprawy	229
E) Zakładanie i posiew łąk	231
Doświadczenia w Tatrach	232
Len	237
Ogrodnictwo	240
VIII. Sprawozdanie z czynności biura rachunkowego	248
IX. Czynności w sprawach statystyki rolniczej	253
X. Wykłady wędrowne	266
XI. Wydawnictwa	270
XII. Assocyacja rolnicza:	
1. Współdziałalność w handlu artykułami rolniczymi	273
Tabl. A) Organizacya i obroty za rok 1911	274
Tabl. B) Bilanse za rok 1911	274
Tabl. C) Tablica przeglądowa rozwoju spółek	274
2. Akcyja handlu bydłem i trzodą	282
XIII. Sprawozdanie rachunkowe za rok 1911	285
XIV. Skład Prezydium i członków Komitetu	300
Towarzystwa rolnicze okręgowe	311

	Str.
Towarzystwo rolnicze okręgowe na powiat bialski w Kętach . .	316
„ „ „ w Bochni	321
„ „ „ w Brzesku	324
„ „ „ w Chrzanowie	328
„ „ „ w Dąbrowie	332
„ „ „ w Gorlicach	335
„ „ „ w Jasle	339
„ „ „ w Kolbuszowej	345
„ „ „ w Krośnie	349
„ „ „ w Limanowej	353
„ „ „ w Mielcu	357
„ „ „ w Myślenicach	359
„ „ „ w Nowym Sączu	363
„ „ „ w Nowym Targu	366
„ „ „ w Pilźnie	368
„ „ „ w Ropczycach	374
„ „ „ w Rzeszowie	378
„ „ „ w Tarnobrzegu	385
„ „ „ w Tarnowie	390
„ „ „ w Wadowicach	394
„ „ „ w Wieliczce	397
„ „ „ w Żywcu	401
„ „ „ w Krakowie	405
Sprawozdanie Związku hodowców bydła nizinnego za rok 1911 . .	411
Sprawozdanie Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego za rok 1911	418
Sprawozdanie Związku hodowców bydła Simentalskiego i Bern-Si- mentalskiego za rok 1911	432

